

Bánfalvi János

Bányászbecsület

I. fejezet

Lassan szürkülő májusi reggel. A hosszú vonat zakatolva csattog a Tatabánya felé haladó síneken. A mozdony sípjából éles füttyszó hallatszik, jelezve, hogy a szerelvény lassan közeledik a vasúti állomás felé. A vonaton pár álmos ember terpeszkedik kényelmesen. Némelyikük végig dülve a bőr üléseken mély álomban idézgeti a múlt emlékeit. A hatos fülkében egy fiatalember áll fel. Lassan, nyújtózkodva kiegyenesíti fáradt végtagjait. Odalép a фуlke ablakához és vizsgálódva néz ki. Acélszürke szemei szinte rátapadnak a környék változó sziluettjére. Magas homloka mintha gondokkal lenne redőzve, erős, férfias álla előreugrik, ajkán mosoly jelenik meg, amikor visszagondol arra; amikor közölték vele, hogy a Tatabányai Szénbányászati Tröszt jogi titkárságán fogja megkezdeni szakmai gyakorlatát.

A nyitott ablakon keresztül erős szénzag csap be, amire kissé hátrább dönti kisportolt testét. Talán jó is, hogy most jött, éppen a mai ünnepnapon, május első vasárnapján. Így talán többet ismerhet meg azok közül az emberek közül, akik munkatársai lesznek. Könnyebben megismerheti örömeiket, bánatukat, szokásaikat, életüket, hiszen néki is otthona lesz ez az ismeretlen, regényes, romantikus bányászváros.

Nézi az előtte elsuhanó erőmű hatalmas falait, a füstöt okádó kéménykolosszusokat és már fel is tűnik egy hosszú betoncsík, mintha egy hosszú betonkígyóra tévedtek volna. A vonat lassít, majd dohogva megáll. A fiatalember felnyúl a csomagtartóra és biztos, határozott mozdulattal leveszi onnan drappszínű, közép nagyságú bőröndjét, és gyors, ruganyos léptekkel megindul a vonat folyosóján, leszáll, majd vizsgálódva néz körül a hosszú betonperonon. Újabb sípszó és a vonat lassan elindul. A fiatalember hosszan néz a távozó vonat után, majd érdeklődve néz körül. Páran szálltak csak le a vonatról és igyekeztek a felüljáró felé.

A fiatalember órájára pillant, annak foszforeszkáló betűi halványan mutatják az időt. Még hajnali fél három. Mit tegyen ilyen korán egy ismeretlen városban, amikor körülötte egyetlen ismert arc sincs. Lassan indult a többiek után, az aluljáró felé, fel annak lépcsőin. Előtte egy testes, ballonkabátos férfi haladt. Eléri és odafordult hozzá.

- Kérem, a Szénbányászati Tröszt irodaházához szeretnék eltalálni. Lenne olyan kedves, elmagyarázná, hogy jutok oda?

Az ismeretlen jól megnézi a kérdezőt, majd a vizsgálódó pillantások után barátságos fény gyűl ki szemeiben és kedvesen odafordul hozzá.

- Úgy látom, ismeretlen a mi városunkban. Én is arra megyek, egy darabig szívesen elkísérem. Talán a bányához szeretne felvételt nyerni?

- Jogász vagyok, úgy helyeztek a tröszthöz szakmai gyakorlatra.

- Én is ott dolgozom és ha már útitársak, sőt munkatársak lettünk, ha megengedi, bemutatkozom. Kovács Péter bányamérnök vagyok a nagyirodáról. Így nevezik a tröszt központi épületét.

- Én Szerdahelyi Ferenc vagyok, jogász, remélem, holnap már ugyancsak a nagyirodán.

Barátságosan kezet ráztak és még jobban megvizsgálták egymást. Most már nem voltak ismeretlenek, hanem holnaptól már munkatársként üdvözölhetik egymást. Szerdahelyinek nagyon tetszett fiatal ismerőse határozott fellépése, érezte a belőle kiáradó vidámságot, derűs életszemléletet. Útitársa testes volt, de nem volt kövér, mint afféle emberek, akiknek általában jó a kedélyük, vidám élcélődésükkel, jó humorukkal szoktak feltűnni.

- Én már öt évvel azelőtt kerültem ide, ugyancsak szakmai gyakorlatra, de az már régen letelt és ittmaradtam. Megszoktam és megszerettem a vidéket, az embereket, most már el sem tudnék menni innen. Úgy vélem, maga is így lesz vele, de mi az oka annak, hogy nem nyáron került ide, hanem május elsején toppant be hozzánk? - fordult Kovács szomszédjához.

- Az egyetem elvégzése után tartalékos tiszti kiképzésben részesültem és így jöhettek ide.

- Értem, de nyilván meg kíván ismerkedni új környezetével, és bár nem vagyok idegenvezető, igyekszem tájékoztatni mindenről, amit egy jó tatabányainak ismernie kell. Nézzen balra! Az ott a tatabányai I.-es számú erőmű.

- Igen azt láttam a vonatból.

- Igen, csak hogy a túlsó odalát. Innen közelebb van. A nagy tornyok ott, a hűtőtornyok.

Szerdahelyi őszinte csodálattal bámulta meg az épületóriást. Nagy hatást tettek rá a hatalmas falak, az erőmű lenyűgöző méretei. Ily monumentális alkotás mellett az ember törpének érzi magát. Olvasgatott már arról, hogy az építészek, a nagy méretekkel, térhatással szinte össze tudják az embert zsugorítani. Mégis, mindezt ember építette, az ember csalta ki berendezéseiből azt a hatalmas energiát, mely képes ellátni árammal gyárakat, háztartásokat, ami nélkül most már talán élet sem lenne. Igen az ember munkájában, alkotásaiban él tovább, a társadalom is csak akkor fejlődik, ha az valóban alkotó társadalom, tagjainak lételeme a munka.

- Ott az erőmű mellett az az agyonnyomottnak látszó kis épület - folytatta Kovács - egy kis vendéglőt takar, az a „Szajjer” kocsmá. Elég gyakran keresik fel a környék dolgozói. Bizony a nehéz kétféle munka után jól esik a pihenés, na meg az a kis itóka is, amit elfogyasztanak, pedig télen nem is olyan könnyű felkeresni. A hűtőtornyokból felszálló pára lecsapódik és megfagy. A vendéglőhöz vezető utat és a lépcsőket hiába öntöztetik le hamuval és fűrészporral, az olyan síkos, hogy csak nadrágfékkel lehet megközelíteni.

Mindketten nevettek és most már fokozottabb jókedvvel folytatták útjukat.

- Itt balra az a kis földszintes épület a posta, a közvetlen környéket szolgálja ki. Mellette jobbra az evangélikus templom és mintegy folytatásaként itt a völgyben az öreg vendégszálló. A trösztirodán dolgozók szoktak itt aludni, és a bányához látogató vendégek, és télen, ha bent rekednek a vonattal bejárók. Maga is valószínűleg itt fog helyet kapni. Van hely, most költöztek ki többen. Gondnoka egy idős néni. Egy kissé zsörtölődős, de aranyos asszony. Hamarosan úgyis megismeri. Na, most jól nézzon körül, ez itt Tatabánya legrégebbi települése. Itt még a régi kis bányászházak vannak, ezek az úgynevezett négylakásos kis házacsok. Kívül régiesek, belül tiszták és rendesek.

Szerdahelyi nézi a kis apró házacsokat, melyek mintha kis téglaveretű erődöcskék lennének: Valószínűleg azok is, a bányász élet kis erődei. Innen indulnak munkára az acélszívű, megkérgesedett kezű bányászok, folytatva az ősidők nehéz, egész embert kívánó, félelmet nem ismerő mesterségét. Nagyrészt gránitba vájt alakok, akik egész életükben, mélyen a föld alatt harcolnak a legveszélyesebb ellenségek, az elemek ellen, a hideg, a meleg, a víz, a robbanás, és ahogy később hallotta, a fűtémlás és megannyi veszély ellen. A veszély edzette őket acéllá, kőkeménnyé.

Kovács, mintha megérezte volna Szerdahelyi gondolatait, mosolyogva fordult új ismerősehez.

- Ezekben a kis házakban keményszívű, keménykezű emberek laknak. Tenyerüket kérgessé edzette a munka, Szívük is kemény, de mégis meleg. Ha megszeretik, barátjuk lesz, ha gyengének találják távoznia kell. Sokan jöttek ide kalandorok, menekültek a törvény elől, de

ez a kis társadalom ugyanúgy kiveti magából a rosszat, mint a forró must a seprűjét, mindaddig amíg patinás zamata nem lesz.

Hallgatagon mendégéltek, míg csak fel nem tűnt egy földszintes, de mégis nagy, hosszan elkúszó épület, mely nagyságában tért csak el az előbb látott házaktól, de külsejében ugyanaz maradt. Talán azért is, mert ugyanazt a szellemet hirdeti; mint azok a kis bányásházak, melyek falai mögött már a hajnal pírja világítja meg a markáns arcok homlokára vésett acélbarázdákat.

- Most azt javaslom, hogy nézzük körül az épületet és utána menjünk hozzám, ott rendbe hozhatjuk magunkat, megiszunk egy jó feketét, felfrissülünk, és jó hangulatban kezdjük ezt a szép napot. Úgy vélem, úgysem tudna most jobbat kezdeni, meg szívesen is látom. Egyébként mivel úgylátó közvetlen munkatársak leszünk a nagyirodán, javaslom, hogy tegeződünk.

A két újdonsült ismerős megszorította egymás kezét. Úgy néztek egymásra, mint két jó barát, akik már hosszú ideje ismerik egymást.

Együtt járták körbe a hatalmas, négyszögletes épületet. Szerdahelyi különös figyelemmel nézte ezt a nagy építményt, mely jövődó munkahelye lesz.

Nézte ezt a szürke épülettömböt, ahonnét igazgatják ezt a hatalmas vállalatot, ahonnét sok-sok ezer ember munkáját szervezik egységes, céltudatos folyamattá. Mintha ebben a nagy szürke épülettömbben egy hatalmas agy székelne, mely programozza a munkafolyamatokat, melyből kiindulnak a hatalmas idegrendszer acélsejtjei, közvetítik az utasításokat, hozzák az eredményeket, szállítják a jelentéseket, feldolgozzák a sok-sok történetet, egységes egészzé olvasztva a kis, apró mozzanatokat is.

- Látod, amellet az ablak mellett lesz az irodátok. Három, szép szobátok van, egy főnöki és külön dolgozószoba, ahol te is dolgozni fogsz. Ezenkívül az épület másik szárnyán, a szolgáltató vállalat részlegénél is van egy külön jogtanácsosi iroda. A főnökök már több mint tíz éve a bányánál dolgozik. Úgy tudom korábban ügyvéd volt. Nagyon markáns egyéniség, gyorsan gondolkodó, határozott, magabiztos. Néha két telefont is egyszerre forgat kezében és ugyanakkor diktál is. Úgy hallottam, hogy a legjobb bányajogtanácsos címmel tüntették ki. A szolgáltatónál egy még régebbi jogtanácsos van, igazi alpári, de nagyon szimpatikus egyéniség. A főnököket dr. Szentpéteri Józsefnek hívják, az alpári férfit dr. Halmos Lajosnak. Nekem azért szimpatikus, mert ő is jó testes, és a kövérek összetartanak. Na elég a hivatalból, vagy még valamit, ha egy nagyon barátságos kollégát akarsz megismerni, felhívom a figyelmet az anyagvállalat jogtanácsosára, Szabó nevű. Igen-igen szorgalmas ember, törekvő. Mindig mosolygó egyéniség, csupa jókedv. Most azonban már siessünk, ha a felvonulásra időben oda akarunk érni.

Most már gyorsan mentek. Szerdahelyinek fel sem tűnt, hogy a kis földszintes házak helyét szép, modern, többemeletes házak foglalják el és csak akkor rezzent fel gondolataiból, amikor egy szép, emeletes lakóház bejáratánál megálltak.

- Na most nézz körül Ott van a sportpálya, előtte egy szép kis presszó van, sokan szoktak odajárni a nagyirodáról. Ez az út vezet Bánhidára és az Újvárosba is, amit ugyancsak hamarosan meg fogsz ismerni.

Szerdahelyi egy-kettőre a lakóház harmadik emeletén, egy szépen berendezett másfélszobás lakásban találta magát. Megelégedve nézett körül. Otthon ugyan van egy kis családi házuk, de itt is elkelne egy ilyen szép lakás.

Alig telt el egy félóra, már megmosakodva indultak útnak vissza a nagyiroda felé. Ott már többen voltak, Kovács sorra mutatta be Szerdahelyit nekik. Hamarosan barátságos beszél-

getés is alakult ki. Egyre többen jelentek meg, gyűltek a nagyiroda dolgozói, de itt gyűltek össze a bányamentők is, akiknek a központja a nagyirodával szemben, egy régi bányaépületben volt. A nagy beszélgetésben Szerdahelyi elkapott egy-egy kifejezést, melyek sokszor értelmetlen, tartalmatlan fogalmaknak tunk. Ácsolat, főtenyomás, tömedékelés, farablás, és egyéb kifejezések röpöködtek körülötte. Arra gondolt, hogy mennyi mindent kell megtanulnia ahhoz, hogy jó szakember legyen.

- Nézd csak Ferenc! - szólalt meg hirtelen Kovács. - Ott jön a főnököd, Szentmihályi jogtanácsos. Majd én bemutatlak néki.

Szerdahelyi alaposan szemügyre vette a lassan közeledő jogtanácsost. Az egy középkorú, jómegjelenésű férfinak látszott. Ahogy lassan közelebb ért, mindjobban kivehetők voltak arcvonásai. Feltűnő volt arcának V alakú elrendeződése. Keskeny arc, kissé előreugró áll, az orr is mintha kissé hegyesen, V betű szerűen nyúlna előre. Amint közelebb ért, kissé rekedtes hangján, érces „jó szerencsét” köszöntéssel üdvözölte a körülötte állókat.

Kovács nyomban odakísérte Szerdahelyit Szentmihályihoz, és bemutatta a fiatal jogászt.

- Tudtunk jöveledről. A minisztériumból előre jelezték, de meglepő, hogy már a mai napon itt vagy, de sebai, majd gondoskodunk elhelyezéséről.

Nyomban elő is vett zsebéből egy kis noteszfélét, és ott egy lapra valamit rá is írt, és odaadta Szerdahelyinek azzal, hogy majd a szálláson jelentkezék. Ezt követően megindult köztük a beszélgetés, mely természetesen ismerkedés jellegű volt. Szerdahelyi főnöke egyéniségét igyekezett felmérni, míg Szentmihályi leendő tanítványa egyéniségéről igyekezett képet alkotni magának. Belsejükben mindketten meglelégedéssel nyugtázták észrevételeiket. Közben mind többen gyűltek össze. Szerdahelyi megismerkedett másokkal is, Kovács bemutatta őt kollégáinak, sőt megismerkedett a bánya két másik beosztott jogtanácsosával is, így dr. Szabóval és dr. Halmossal is. Közben mind többen jelentek meg bányász egyenruhában. Szép, fekete ruha a bányász ruha, vállakon fényes, lelógó ezüst rojtok, némelyiken ezüst és aranyjelzések voltak a vállon láthatók. Oldalt, a vállujjon bányász jelvény. Így tömegben különösen is jól festett a szép bányász egyenruha.

Lassan már hozták is ki a zászlókat, transzparenszeket, melyeket szétoztottak a jelenlévőknek. Kovács felkérte Szerdahelyit, hogy a Tatabányai Szénbányászati Tröszt Nagyiroda dolgozói feliratú táblát ők ketten vigyék, aki a felkérésnek nyomban eleget is tett. Így őket állították a nagyiroda felvonulói élére. A sorokat lassan rendezték, majd lassú folyamatban megindultak a főgyülekező hely színhelyére, ahonnét a felvonulás lényegében el fog indulni.

- Itt, ebben a házban lakik a trösztigazgató, a bánya hatalmassága - mutatott az épületre Kovács.

Szerdahelyi jól megnézte a szép, gondosan ápolat előkerttel rendelkező villát.

- Ott balra van a kultúrház és benne a mozi. Mellette egy igen szép park van, szemben az út végén a kórház. Ott fogunk balra kanyarodni.

Hamarosan útágazáshoz érkeztek. Itt megálltak, hogy a IX-es és a VII-es akna bányászai lassan eléjük vonuljanak.

Szerdahelyi nézte a lassan elvonuló csoportokat. Nézte a derűs tekinteteket, megfigyelte a markáns kemény arcvonásokat. Az elvonulók között Szerdahelyinek feltűnt egy kis csoport. Voltak közöttük olyanok, akik típusa már előbb elvonult előttük, de voltak közöttük olyanok, akikről Szerdahelyinek is az volt a benyomása, hogy nem rég kerülhettek az új környezetbe. A csoportból hangos nevetés, durva élcelődés lármája hallatszott. Szerdahelyitől a harmadik

sorban az egyik középkorú férfi megjegyezte: „Na most jönnek a fenegyerekek, ezekkel mindig baj van.” Kovács odasúgta Szerdahelyinek, hogy aki most szólt, az a személyzetis, ő jól ismeri őket.

Szerdahelyi jól szemügyre vette az arcokat. A csoportban voltak olyanok is, akik arca jellegtelen volt, voltak olyanok is, akik durva vonásokkal rajzolt arca nem sok jóindulatot árult el.

- Tudod, - magyarázta Kovács - itt különböző típusú emberek vannak. A tatabányai lakosság túlnyomó része bennszülött, de vannak itt az ország minden területéről összegyűlemllett személyek is, sőt olyanok is akik büntetésük elől szöktek meg és itt a bányánál, ahol nagyon fontos a munkaerő, jól el tudnak rejtőzni. Tudják, hogy a bányánál jó a kereseti lehetőség, nagy a munkaerő hiány és így többen Tatabányán próbálnak szerencsét. A régi, megbízható, becsületesen dolgozó garnitúra mellett megtalálhatók a legújabb, már sok helyen szerencsét próbált vándorlovagok is. Nézd azt a magas embert ott a csoportban. Azzal már találkoztam egy alkalommal. A „Fekete Gyémántban” voltam egy társasággal, amikor tanúja voltam, amikor verekedést kezdeményezett. Úgy megütött egy embert, hogy a bordája eltörött. Úgy tudom, meg is büntették érte.

Szerdahelyi akaratlanul is jól megnézte ezt az arcot. Vonásai nem voltak túl durvák, de a szemek, azok szúrósak voltak. Ahogy a csoporthoz értek, a szemek gazdája gyors villanással tekintett végig a társaságon. Ez a pillantás Szerdahelyinek emlékezetes volt.

Lassan közeledtek az emelvény felé. A bányászzenekar pattogó indulójának hangjai egyre erőteljesebben hangzottak. Már jól ki lehetett venni az egyre közelebb kerülő tribünt. Szerdahelyi kíváncsi volt, kik azok akik ezt a mozgalmas, lüktető életű bányászvárost vezetik. Nem kellett kérdeznie, Kovács tájékoztatta. Meglépődve hallgatta, hogy a tribünön ülők többsége korábban mind a bányában dolgozott.

Nem sok idő volt nézegetődni. A csoport elhaladt a dísztribün előtt. Kellemes hangulatban telt a felvonulás, míg elért a gallai főtérig, ahol oszlani kezdtek a felvonulók. Itt Szentmihályi odaintette magához Szerdahelyit és lelkére kötötte, hogy előbb a lakást nézze meg, majd Kovácsnak szólt és kérte, hogy vegye továbbra is gondozásába Szerdahelyit, aki erre örömmel tett ígéretet.

A felvonulás után elmentek a „Fekete Gyémánt” étterembe, ahol együtt ebédeltek meg. A teremben Szerdahelyi körülnézett, mindenütt vidám, jókedvű embereket látott maga körül, akik örülnek az életnek, tudnak vidámak lenni. Volt, ahol a kicsapongó jókedv hatására énekeltek is. Az ebéd elfogyasztása után együtt lementek Szerdahelyi „legényszállására”, a tröszt vendégházába. Amint lefelé haladt a lépcsőn, megfigyelhette a domb aljába helyezett épületet. Az épületben volt egy gondnoki lakás és külön bejárattal a közös előszobából nyíló szobák. A gondnoknő vidám, de gyakorta zsörtölődő asszony, közölte, hogy ő fogja a lakást rendben tartani. Az ablakot télen sem kell zárni, hiszen azon vasrács van, és a felsőgallai dióval úgy befűti a lakást; hogy nyitott ablak nélkül nem is lehetne kibírni. Szerdahelyi meg is nézte a kályhát, ami csordultig volt szénnel. A gondnoknő mosolyogva közölte, hogy a kályhába felülről gyűjtanak be, és amíg el nem ég a szén, addig nem is kell a kályhához hozzányúlni. A szoba bútorzata egyszerű volt de kényelmes és egy egyedülálló személynek kényelmes otthonul is szolgált.

Amint Kovács elbúcsúzott, Szerdahelyi kicsomagolt, jól megmosdott, és nyomban leheveredett az ágyra. Hiába próbálta benyomásait összegezni, igen rövid idő alatt elaludt. Egyszerre úgy érezte, mintha valaki a föld alól dörömbölne, csak amikor magához tért, hallotta, hogy az ajtó felől jön a hang, és ismerte meg Kovács hangját.

- No végre méltóztattál felébredni, ha én nem jövök, úgy vélem másnap reggelig alszol - mondta Kovács.

- Valóban elnyomott az álom és ideje is volt már felébredni, ha még látni akarok valamit ebből a szép napból.

- Bizony nem lenne helyes elszalasztani ezt az estét, hiszen most van igazán ünnep - replikázott Kovács.

Szerdahelyi ismét leöblítette arcát, felvette kabátját majd a tükörbe nézett: meglepedéssel tapasztalta, hogy egy kipihent arc néz vissza rá. Gyorsan becsukták az ajtót és máris elindultak. Egy ideig szótlanul mentek, újra a nagyiroda felé, majd kb. fél úton jobbra fordultak és egy kisebb templom mellett egy ligeten keresztül ismét Kovács lakhelyéhez értek.

- Szép lakásod van - jegyezte még Szerdahelyi.

- Később te is kaphatsz ilyen lakást, sőt még nagyobbat is; de akkor már kislányt is választanod kell, egy hozzád illő oldalbordát. Na, elhelyezéssel meg vagy elégedve?

- Igen, elhelyezésem nagyon jó, de sajnós nincs fürdőszoba.

- Hát igen; a régiek nem építettek fürdőszobákat, különösen nem egyszerű embereknek. Ha tudnád, itt régen milyen kasztrendszer volt. Mindjárt odaérünk a strandhoz. Jól figyeld meg. Ott három medencét látsz egymás mellett lépcsőzetesen felfelé haladva. Egymástól jól el voltak különítve. Régebben még kerítés is elválasztotta őket egymástól. Nem mindenki fürödhetett mindegyikben. A felsőben csak a bányatisztek, a magas rangú bányahivatalnokok fürödhetek, akik úgy elkülönültek a néptől, az egyszerű bányásztól, mint talán az indus maharadszák sem annyira szegény páriától. Már ugyan felszámolták ezeket az ellentéteket, de nyomai - igaz ma már csak emlékként -, de fennmaradtak, mint ahogy ott a három medencénél is látod.

Így beszélgetve értek ki egy széles útra.

- Látod, ez az út vezet Alsógallára, míg errefelé Bánhidára, ahol a másik nagy erőmű áll, aminek füstje sokszor kilométerekre szennyezi a levegőt. Egy barátommal egyszer télen elmentünk vadászni, és a hó még Környénél is fekete volt. Ott szemben van a sportpresszó. Itt még sokszor miniszterek is megjelennek. Mögötte van a sportpálya, a presszó mellett lévő kis épületben borkimérés van, előtte betonból készült táncplacc. Körülötte nagy fák. Úgy tudom, a napjaik már meg vannak számlálva, helyükbe modern, több emeletes épületeket emelnek, ahol újabb boltok lesznek és egyéb üzletek.

Elérkeztek a sportpresszóhoz, ahol egy kis bátorságot öntöttek magukba, majd elindultak arra, ahonnan már mind erősebben hallani lehetett a kitűnő dzsessz muzsikát.

- Micsoda muzsika, és micsoda lányok! - sóhajtott fel Kovács. - De jól táncolnak. De azért vigyázzunk. Ide néha eljönnek azok a leányok is, akik ritkán mozdulnak el otthonról, de sok itt a kis kuruc is. Jól meg kell nézni őket, mert könnyen kaphatsz egy kis spanyolgallért.

Ahogy közelebb értek, egyre érdekesebb lett a látvány. Hullámozó, ritmikusan mozgó tömeg, a legkülönbözőbb szabású ruhákban. Felettük különböző színű lampionok, egyik fától a másikig húzott köteleken függve. A kerek, betonozott „táncparkett” mellett nagy faasztalok, mellettük padok. A pincérek szapora léptekkel hordták az italt, az ennivalót. Vidám, jókedvű, nevetés, gyöngyöző jókedv mindenfelé. Polgári és bányászruhát viselő férfiak, erős, kidolgozott alkatukkal, tempós mozgásukkal lenyűgöző látványt nyújtottak.

- Ne lustálkodjunk - mondta Kovács - kapj el egy kislányt és már táncolhattok is.

Szerdahelyi nem kérte magát, gyorsan felkért egy közel álló kislányt, akit a gyors felszólítás hatására nem is nagyon nézett meg, csak amikor már táncolni kezdtek állapította meg, hogy nem is választott rosszul. Egy csinos arcú, fekete hajú, középmagas, jó alakú kislány volt, és jól is táncolt.

Szerdahelyi annyira belefeledkezett a táncba, hogy csak akkor vette észre barátját, amikor az mellette táncolva kissé vállonveregette. Szerdahelyi meglepetve nyugtázta, hogy barátja partnernője mennyire hasonlít az ő táncpartnerére, talán azzal a különbséggel, hogy Kovács partnere szőke volt. Kovács jókedvűen odaszólt:

- Nem jöttök el a Vigadóba, ott nem kell odaadni lányainkat, ott nem kérhetik le.

Nem ellenkeztek a lányok sem és így gyalogosan megindultak a Vigadó felé. Szerdahelyi közben jól felmérte a mellette haladó kislányt, aki egyre jobban tetszett neki. Kovács valószínűleg ismerhette, mert keresztnévén, Etának szólította és mondotta is, hogy ő is a nagyirodán dolgozik, adminisztrátor. Menet közben Szerdahelyi bemutatkozott Kovács partnernőjének is. A vidám csevegés közben lassan megtudtak egymásról mindent. Kovács partnernőjét Évának hívták, akiről hamarosan megtudták azt is, hogy tanítónő, apja bányász.

Ahogy haladtak a Vigadó felé, egy kis liget mellett vitt el útjuk. Kovács ekkor magyarázatba kezdett: - Itt a liget mellett sok kis földszintes ház van. Párnak falai megrepedtek. A föld alatt nagyon intenzív munka folyik, a föld gyomrából vájják ki a fekete kincset; Jókai fekete gyémántját. Hosszú folyosók, tárnák keletkeznek a föld mélyében. A nagy nyomás, ami a földben uralkodik, szaknyelven főtenyomásnak nevezik, nem egyszer összenyomja ezeket a vágatokat, az ácsolat sokszor derékvastagságú fái szinte összeroppannak. E földmozgás megakadályozása végett a kihajtott vágatokat tömedékelik, csöveken homokot fuvatnak a kitermelt szén helyett a tárnákba, miután a fákat és egyéb értékes anyagokat „kirabolták”. A homok nem tudja annyira megtömni a vágatot, mint ahogyan a szén és így nem lehet megakadályozni az amúgy is állandó földmozgást, ami omlást, hasadásokat, földmozgást idéz elő a felszínen is és épületeket rongál meg, amiket aztán sürgősen le kell bontani, a családokat máshová elhelyezni. Ilyen a bánya: sokszor ad, biztosítja életünket, adja az energiát, az áramot a gázt, stb., de sokszor vissza is vesz és követel áldozatokat. Kiismerhetetlen; titokzatos. Veszélyt vállaló, tűrő, bátor embereket követel, magához vonzza az egyéneket, családokat. Akár ad, akár elvesz, akár támogat, akár ver, hűnek kell lenni hozzá. Kiismerhetetlen és titokzatos - ismételte meg halkán a bányamérnök.

- Mondja, maga is olyan titokzatos? - kérdezte Éva kötekedve, Kovács felé fordulva - és mondja kedves mérnök úr, már van valakije?

Kovácsot kissé meglepte a váratlan kérdés és magában megjegyezte, hogy valószínűleg tetszik a kislánynak, de halkán válaszolt - Igen van, csak mindketten messziről nézzük egymást, a kislányt kissé kalitkába zárják, nem nagyon láthatom.

Éva kis sóhajt nyomott el, de arra gondolt, hogy az élet útjai kiszámíthatatlanok. Ő nem gondolt férjhezmenésre, még ismerkedésre sem, hiszen, mint annyi kislány, ő is csak táncolni akart, de ahogy a fiút nézte, nagyon sajnálta, hogy most olyan emberrel hozta össze a sors, akár erre az egyetlen estére is, aki már foglalt, mással kívánja összekötni az életét.

A két pár közben megérkezett a Vigadóhoz. Onnan lassú tangó ritmusa szűrődött ki, de emellett jól hallhatóak voltak a vidámságról, duhaj jókedvről árulkodó hangok is. A terem minden asztala erősen foglalt volt. Ahogy betekintettek, nem láttak egyetlen szabad helyet sem. Kovács már lemondó arccal javasolni akarta, hogy keressenek más helyet, amikor egy vidám hang invitálta őket beljebb. A hangra valamennyien a terem sarka felé néztek. Kovács,

amint odapillantott, felélénkült és mosolygó arccal mondta társainak, hogy aki hívja őket az asztalhoz, Csermenka a híres stahanovista vájár.

Amint odaértek az asztalhoz Kovács bemutatta új ismerőseit Csermenkának. Amikor Szerdahelyi kezét fogott Csermenkával, úgy érezte mintha acélrugók szorítanák össze kezét.

Csermenka intett és máris két pincér sietett az asztalhoz. Megmutatkozott, hogy mit tesz a személyi tekintély és a pincéri leleményesség. Ebben a zsúfolt épületben, melyben minden asztal foglalt volt, egy-kettőre előkerült két szék, arra két deszkát tettek és máris négy személynek volt új férőhely.

- Ma sok bányászt láttál, de azért ily típusú emberekből nem sokat látsz - fordult Kovács Szerdahelyi felé.

- Nem mindenki dolgozik a jövesztésnél, mi csak rablók vagyunk - szólt vidáman a szomszéd Kovácsnak. - Milyen jó annak, aki a frontfejtésnél van, nem kell minduntalan a csillésnek kiabálnia - mondta kissé kötekedve a szomszéd.

Mintha megéreztek volna egymásban a jóbarátot, Kovács és az ismeretlen kezét fogtak és anélkül, hogy nevüket megmondták volna, valamennyien úgy beszélgettek egymással, mintha már együtt is jöttek volna be; egy társasághoz tartoztak volna.

- Mi az a jövesztés - kérdezte Kovács partnernője.

Mielőtt erre válaszolhattak volna, Kovács viccesen megjegyezte: az ember kezébe adnak egy fejtőkalapácsot, aki megvakarja a szénréteg oldalát és máris megy a szén a kaparóra, és onnan a csillékbe.

- Ilyen egyszerű az egész, csak kaparni kell?

- Igen, de ezt nyolc órán keresztül, de azért kissé oda kell nyomni azt a „kis” fejtőkalapácsot a szénfalhoz. Ha ezt sokáig csinálják hullani kezd valami vízféle az ember homlokáról. Ezt szokták köznyelven verejtéknek nevezni. Pontos összetételére vegyész tudna válaszolni. Aztán néha kissé vigyázni is kell, mert ha nem ácsolják ki idejében a tetőt és az oldalfalakat, egy kis szén az ember fejére hullhat.

- Gondolom, ezt magának, kislány, nem kell elmagyarázni - fordult feléje Csermenka.

- Sajnos én nem vagyok bennszülött, pestvidékről kerültem az iskolához.

- Most már értem, mert nálunk már pólyáskorban tanulják a gyerekek, mi az ácsolat, a MOL és a Th gyűrű.

Erre vidáman nevettek, koccintottak és vidámabb témáról beszélgettek. Egyszerre durva nevetésre figyeltek fel. Pár asztallal odébb a táncparkett mellett egy kisebb társaság derült hangosan, egyikük nevetve kiáltott egy feléjük fordult emberre.

- Nem tud vigyázni, ne lépdessen a lábomra! Látjátok gyerekek - fordult társaihoz - a lábamon szeretne táncolni. Mit szóltok hozzá, lekérjem?

Durva röhögés volt társai válasza.

Az idegen nem szólt semmit, odébb vonta táncpartnerét. A kötekedő társaság nevetése kísérte.

Szerdahelyi meglepetve ismerte fel a kötekedő emberben délelőtt látott személyt. Igen nem lehet kétsége, ő lehet az. Ugyanazok a szúrós szemek, ugyanaz az öntelt mosoly, féktelen dolyf.

- Na ezek már a korsó fenekére néztek és már nem tudnak nyugodni, hamarosan belekötnék valakibe - jegyezte meg Szerdahelyi szomszédja. - Nem lenne helytelen egyszer móresre tanítani őket.

- Majd valaki megtanítja őket a rendes viselkedésre - válaszolta Csermenka - nem a mi dolgunk. Ha olyat tesznek, úgyis hívják a rendőrséget. Úgy tudom egypárszor már meggyűlt a bajuk velük.

Szerdahelyi most már jobban szemügyre vette ezt az embert. Érdekes arc. Valóban nem durvák a vonásai, - mégis valami ridegséget áraszt. Ahogy az asztalnál ül, igen erős, rendkívül izmos férfi benyomását keltette. Így egészében együtt, az arc, a szemek, a testalkat, a modor, egy féktelen, célratörő, kíméletlen egyéniséget jellemzett, akitől az emberek inkább távot tartják magukat, kitérnek a kötekedő elől.

Most, mintha eddig nem vette volna észre a szomszéd asztalnál láthatólag nem társasággal lévő fiatal férfit, odakiáltott:

- Na Jóska, mit búslakodsz egyedül? Úgy gubbasztasz, mint egy kivénhedt kanveréb. Mi az, nem tetszik a társaságunk, nem jössz hozzánk? Egyedül iszol vén bagoly? Félsz, hogy talán fizetni kellene egy kört?

A megszólítottnak láthatólag nem volt ínyére, hogy ezzel az asztaltársasággal összekeveredjék, de nem akarta kitenni magát további kötekedésnek, inkább fogta poharát és a széket és átült az invitálókhoz: Nyomban odaintette a pincért és fizetett egy kört és még rendelt külön egy üveg bort is.

- Ismerem ezt az embert - mondotta Csermenka. - Korábban velem is dolgozott, Szőke Jóskának hívják: Szorgalmas, dolgozós ember volt. Most azonban többször látták részegen. Nem tartozik ugyan e hordalék társaságához, de mostanában többet vannak együtt. Ennek oka inkább az, hogy a kocsmában többször találkoznak és ha ez a fránya ember ivó embert lát, nem lehet tőle szabadulni.

- Miért jár mostanában ez a Jóska olyan sokat kocsmába - kérdezte Éva.

- Ahogy általában ilyenkor lenni szokott, szerelmes a fiú.

- Azért még nem kell kocsmába járni.

- Ez igaz, csak hogy az a kis Margit leány, akinek Jóska udvarol, aki viszonozza is érzelmeit, nem lehet Jóskáé, az apja nem engedi. Az apja nagyon becsületes ember, régi főaknász és igen jó partit szeretne lányának.

- Csak nem valami gazdag, pénzes embert?

- Nem, azt nem, hanem azt szeretné, hogy veje valami átlagon felüli ember lenne, olyan, mint ő, aki egypárszor már lent maradt a bányában. Aki még egy fél percet sem késett el a munkából. Pár nappal előbb két embert bocsátott el, mivel pár percet késtek. Az egyiket saját kezűleg verte meg, mivel gyufát talált a zsebében.

- Ez a Jóska nem rossz ember. Ahogy látom sokra vinné. Nézze, hogy unja magát ott a társaságban, úgy látszik, mintha szabadulni kívánná.

- Igen, ő nem rossz ember, de úgy látszik, hacsak nem jön meg Margit apjának a jobbik esze, szegény fiú elzüllik.

- Most már értem. Szegény Jóskának nehéz dolga lesz, nem csodálkozom, hogy búnak adja fejét, de azért vigyázni kellene rá.

- Meg is tesszük, de nem foghatjuk mindig a kezét és mi nem is tudjuk megvigasztalni.

A beszélgetés közben egyszerre felkapják fejüket. A táncparketten ott áll egy fiatalasszony előtt a „fránya ember”. Mellette egy férfi, úgy látszik vitatkoznak, a férfi nem akarja az asszonyt átengedni. A fránya férfi, akit társai Peternek hívtak, mellen ragadta a fiatal férfit és durván ellökte. A lökés rendkívül erős lehetett, mivel a fiatal férfi csak jó pár méter csúszás után esett el.

„Peter” megragadta az asszonyt, durván magához szorította és táncolni kezdett. Ahogy pár tánclépést tett, szinte összeölelkezve az asszonnal, Éva megjegyezte.

- Szegény férfi, nézze, hogy össze van törve, az ajkába harap.

Csermenka ekkor felállt és elindult a táncolók felé. Peter előtt megállt. Egyszerre dermedt csend lett. A zenekar elhallgatott, Csermenka határozott hangon csak annyit mondott.

- Szabad? - Nem kapott feleletet ezért megismételte. Peter most sem válaszolt. Ekkor Csermenka elkapta Peter jobbkarját és maga felé fordította. Majd a váll alatt mindkét felkarját átfogta és nyomni kezdte a föld felé. Peter ki akarta rántani vállát, de a vasmarok rendkívüli erővel szorította őt. Rúgni próbált, felemelte egyik lábát, de érezte, ha nem teszi gyorsan le, le kell ülnie a földre.

Így álltak. Nem ütött egyik sem, nem mozdult egyik sem, csak kidudorodó izmaikon lehetett látni a roppant erőfeszítést. Peter érezte, hogy valami pokoli erő nyomja a földre. Nem tudott mást tenni, csak erősen megvetette a lábát és próbált a hatalmas nyomásnak ellenállni.

A bentlévők visszafojtott lélegzettel figyelték a hatalmas erőfeszítést. Ahogy Csermenka ott állt, két kézzel átfogta Peter karjait, ahogy kidudorodtak hatalmas izmai, csodálatos látványt nyújtott.

Roppant erők küzdelme volt ez. Ütés, rúgás, szóváltás nélkül, csak csendben, egyetlen hang nélkül, mégis oly démoni erővel, hogy senki nem mert még pisszenni sem, még Peter barátai is elbűvölten hallgattak és nézték vezérüket.

Ahogy Csermenka nyomta lefelé Petert, egyre erősebben, egyre kíméletlenebbül, egyre ellenállhatatlanabban, Peter ereje egyre fogyott, egyre lejjebb guggolt, majd egy roppant nyomásra földre esett.

Szerdahelyi nézte, nézte ezt a roppant küzdelmet és amikor Peter a földre esett, egyetlen szó hagyta el ajkát:

- Ursus.

Valóban, mintha a kitűnő lengyel író csodálatos alakját, a Quo vadis Ursusát látta volna megelevenedni, amikor a bika szarvát fogja és nyomja egyre lejjebb, majd egy mozdulattal eltöri nyakcsontját. Valóban csodálatos látvány volt.

Peter nagy nehezen felkelt, de az előbbi rendkívüli előfeszítéstől alig tudott odébb vánszorogni. Karjából kiszorult a vér, az erősen elsenvedt. Nem szólt semmit, csak lassan kibotorított az étteremből. Őt szótlanság követték társai, csak Szőke József fogta poharát és székét és visszaült előbbi helyére.

Csak most tértek magukhoz az étterem vendégei. A spontán kitörő taps jelezte a nagy elismerést és csodálatot, melyet e nagyszerű ember iránt éreztek. Eddig is szerették, de most a lovagias fellépés kivívta tetszésüket és örömmel tapsolták meg, adóztak csodálattal a hatalmas erőnek.

Csermenka, mintha mi sem történt volna, vidáman ült vissza az asztalhoz és csevegett. Beszért a bányamunkáról, de elmondott egy-két vidám tréfát is. Kellemes társalgásban telt el az este. Hajnalfelé szedelőzködtek fel. Csermenka még maradt, így tőle elbúcsúztak. Meleg barátsággal szorították meg egymás kezét és mindegyikük érezte, hogy jó barátai maradnak egymásnak.

Ahogy mentek kifelé, Eta megjegyezte: - Csodálatos ember ez a Csermenka, mintha gránitból lett volna öntve.

- Igen, igazi bányász - ismételték valamennyien.

Vidám hangulatban értek vissza a sportpresszóhoz. Ott Éva elbúcsúzott azzal, hogy az egyik szembelevő házban lakik.

Kovács megjegyezte - Na, milyen közel lakunk egymáshoz.

- Igen, - mondta Éva. - Csak az a kár, hogy későn találkoztunk, pedig milyen jó lett volna, ha korábban találkoztunk, mielőtt Maga szerelmes lett. Azért, ha szüksége lenne egy beszélgető társra, felhívhat az iskolában és ha akarja, majd együtt tölthetünk egy-két órát.

- Boldogan kislány. Maga csodálatos kis teremtmény, és én is sajnálom, hogy korábban nem találkoztunk. Feltétlenül fel fogom hívni.

Éva megfordult és elindult a szemben lévő épület felé. Erre Kovács is elkészült azzal, hogy Etát Szerdahelyire bízta és majd holnap találkozni a nagyirodán. Ő is elindult, ugyancsak a szembelevő ház felé.

Szerdahelyi Etához fordult:

- Ha meg lesz velem elégedve, szívesen elkísérem - és már indultak is együtt, tovább az úton. Itt-ott még vidám csoportok mentek, jókedvűen, énekelve.

- Na, hogy tetszik a mi kis városunk? - kérdezte Eta Szerdahelyit.

- Valóban csodálatos. Ma annyi benyomás ért, oly sok váratlan meglepetés, hogy még nem is tudtam benyomásaimat összegezni.

- Ez valóban egy sajátos környezet. Itt is, ugyanúgy megtalál mindenféle embert. Az egyik szorgalmas, a másik kissé lustább, az egyik szenvedélyes, a másik kevésbé az. Az állandó veszély, a közös problémák azok, amik összehozzák őket. Ez teszi a várost egy nagy családdá.

- Igen, úgy érzem, sokat kell még itt lennem, hogy igazi arcát megismerjem ennek a különleges városnak.

- Szívesen letelepedne itt? Sokáig kíván itt maradni?

- Nem tudom. Szüleim az ország túlsó sarkában élnek, távol innen. Úgy gondolom, ha szakmai gyakorlatom ideje letelik, akkor haza fogok menni, bár úgy érzem, innen nagyon nehéz lesz elszakadnom.

- Látja, ez is egy hat ajtós ház, a középsőben lakunk mi. Ha majd erre jár, szívesen látjuk. Ezt a szép estét nagyon köszönöm.

Mire Szerdahelyi bármit is mondhatott volna, egy hirtelen mozdulattal a leány szájára csókolt és már futott is a lakás felé. Ott egy kulcsot vett ki retiküljéből, kinyitotta az ajtót, majd búcsút intett Szerdahelyinek és eltűnt az ajtó mögött.

Szerdahelyi alig hogy felocsúdott. Nem tudta, miért kapta e csókot. Így köszönte meg a kislány ezt a szép estét? Vagy talán vonzódik hozzá?

Lassan megindult visszafelé. A sok-sok emlékkép, most szinte egyszerre rohanta meg. A reggeli ébredés, a felvonulás, az ismerkedés. Felidéződtek benne az új arcok, amelyeket ma látott. Felidézte főnöke arcát, majd mosoly és csodálat villant át arcán és halkán sutogta: Ursus - Igen, csodálatos volt a mai nap, örökké felejthetetlen.

Lassan megérkezett ő is szállítására. Lement a lépcsőkön. Az előszoba ajtaja nyitva volt, szobája ajtaját maga nyitotta ki. Amint beért, leült az ágy sarkára, egy ideig még átadta magát az álmodozásnak, majd gyorsan levetkőzött, még arcát és kezét megmosta aztán lefeküdt.

Igen gyorsan elnyomta az álom. Aludt mélyen és álmában újra átélte ezt a szép napot.

II. fejezet

1.

A XVIII-as akna öltözőjében nyomott a hangulat. Már nincsenek sokan az öltözőben, úgy látszik, a jobb kedvűek már kimentek az udvarra, a kas mellé, készülődve a leszálláshoz. „Peter” néha dörögött valamit társainak, nem tudta elfelejteni az előző nap történeteket. Most még a durva kiszólások is elmaradtak.

Két, eddig ismeretlen személy jött az öltözőbe, két fiatalember. Sorra odamentek a bentlávókhoz és sorra bemutatkoztak. Amint odaértek „Peter”-hez az egyik fiatalember meghajolt, ami itt nem volt szokás és mondja a nevét:

- Horváth Károly vagyok.

- Én meg Simon Peter, de most már lóduljatok odébb.

- Nem tudjuk, hová kell mennünk, csak ideküldtek bennünket az öltözőbe, hogy itt kérjünk felszerelést, és majd értünk jönnek, Péter bácsi.

- Nem Péter, hanem Peter. Te számár, csont nélkül, de most már menjetek a dolgokra.

A fiatalok jobbnak látták odébb állni, míg Peter és kis csoportja már indult is kifelé, a kas felé, hogy ők is megkezdjék a leszállást.

- Na gyerekek, itt vagytok? Most én fogok lemenni veletek. A bánya egyik aknásza vagyok. Bejárjuk a bányát, majd azután beosztalak munkára benneteket. Remélem kemény gyerekek vagytok, nem féltek.

- Nem félünk, de azért jobban szeretnénk már újra fent lenni.

- Mit csináltatok eddig? Úgy vélem 18-23 év körül vagytok.

- Igen, most érettségiztünk, de mindig álmodtunk a bányáról, bár apánk nem volt bányász, és most szeretnénk, ha lehet megtanulni ezt a mesterséget, bányászok akarunk lenni.

- Na még egyáltalán nem késő, jó vajúrok lehettek, de ha van kedvetek tovább tanulni; még bányamérnök is lehet belőletek. Ott kaptok ruhát, felöltözhettek. Ott pedig a lámpát kapjátok. Siessetek, mert hamarosan leszállunk.

A két fiatal elment. Egymás között mondogatták: - Nézd milyen különbség van a két ember között. Az egyik majd megevett bennünket, másik meg milyen kedves, pedig morcos embernek látszik.

A lámpákat egy idős bányász adta nekik.

- Jól vigyázzatok rá. Egy bányász soha nem hagyja el lámpáját, enélkül nem tud tájékozódni. Azután legyetek fegyelmezettek.

Akivel lementek, nagyon régi bányász, eléggé harapós kedvében van.

- Mi ezt nem vettük észre, és ha mindig ilyen harapós lesz, úgy véljük, élve maradunk - mondta vidáman a két fiatalember.

Indultak is vissza és amint odaértek, már hallották is zsörtölődni a harapós aknászt.

- Gyertek, gyertek már, dél lesz, mire leérünk, pedig még mutatni is akarok Nektek egyet-mást. Ha meg akarjátok ismerni a bányát, ahhoz idő kell, ez nem a pesti nagykörút.

Most már hárman indultak el a kas felé. Vegyes érzelmekkel néztek a fiatalok erre a magas vasépítményre. Érdekes alakja van, teteje mintha hajlított bádogból készült volna, és ott van alatta egy nagy kerék.

Odaértek a beszállóhelyre. Beléptek a liftbe. Mindjárt többen csatlakoztak hozzájuk, majd behúzták a rácsot, és a lift elkezdett suhanni lefelé. A két fiú érezte a gyors süllyedést. Nem voltak félős emberek, de most valami összeszorította szívüket. Mélybe mentek, több száz méter mélységbe és soha nem tudni, hogy feljönnek-e többé. A bánya, ahogy arról már olvastak, tele van meglepetésekkel. Sok váratlan helyzet adódik és soha nem tudni, mikor éri az embert valami igen veszélyes, váratlan helyzet. Ezért jó lesz arra felkészülni. Lopva körülnéztek. Vezetőjük nyugodt arca megnyugtatta őket. A mellettük lévő emberek is nyugodtan álltak, akik már megszokták a leereszkedést, hiszen naponta egyszer lementek és fel is jöttek.

A két fiatal kezdett már megnyugodni, amikor a lift padozata, a fülke alja nagyot zökkent. Úgy látszik leértek. Kinyílt az ajtó és már érezték is a hirtelen arcukba csapódó hűvös levegőt. Most érezték meg, hogy valóban bányában vannak.

- Vigyázzanak a fejükre, de le is nézzenek a lábuk alá is. Tanuljanak meg járni - hallották az aknász hangját.

Úgy látszik ez valóban nem könnyű, mert ha nem vigyáztak, a csillekötelekhez üttették a fejüket, ha meg felfelé bámultak, akkor megbotlottak. Mentek az aknász után. Hol fejüket üttették be, hol botladoztak. Az aknász mosolyogva nézte őket, tudta jól, hogy itt még járni is újra tanulni kell.

Alattuk mintha patak folyt volna. Meg is kérdezték nyomban.

- Itt úgy folyik a víz, mintha patak lenne, és valami forrás táplálná.

- Valóban gyerekek, itt sokszor valóságos patak van. A víz utat talál magának a föld alatt. Éppen úgy folyik, mint a föld felszínén. Hol előbukkan, hol eltűnik. Itt ritkán van nagyobb víz. Nem messze innen, a síkvölgyi aknát már többször elöntötte a víz. A víz nagy úr a bányában, de ugyanilyen veszélyes a sújtó-lég is. Ezért nem szabad nyílt lángot használni, dohányozni. Ezért ellenőrzünk oly szigorúan, amikor kollégáink leszállnak a bányába. Nem engedünk levinni sem cigarettát, sem gyufát sem egyéb tűzszerszámot. Súlyos robbanás történhetne, ha valaki rágyújt. Nem tudni soha, hol van a metán, azért mindig vigyázni kell.

- Na látjátok, így jön a szén a kaparószalagokon, beömlik a csillékbe, majd különböző utakon a lejtaknákhöz irányítják és onnan is csillékben szállítják az osztályozókra.

- Mi az a lejtakna?

- Ja Ti még nem tudjátok, hiszen még egynaposak sem vagytok. Ahol mi lejtöttünk, az a függő akna. Függőleges, egyenesen jön a mélybe. A lejtakna pedig rézsútosan megy. Az előbbieken személyszállítás folyik, míg a másokban a csillék mennek. Na látjátok, erre már modern vágathajtás van. MOL és TH gyűrűkkel dolgozunk, idomacélt használunk. Ez a legbiztosabb művelési mód, bár eléggé költséges, de nem kell fa hozzá. Na, de menjünk a régi helyekre, ahol még nem annyira modern a bánya. Próbáljátok megjegyezni, merre járunk, hogyha eltévedtek, visszataláljátok. Na most erre jobbra kanyarodunk.

A két fiú látta, hogy fent az ácsolat tetején derékvastagságú fák vannak ketté törve. Az egyik meg is kérdezte:

- Hogyan lehet, hogy ilyen vastag fák is eltörnek?

- Tudjátok, mi úgy mondjuk: nagy a főtényomás. Az ácsolatra roppant súly nehezedik ám rá. A földben, a föld mélyén irtózatosszerű erők dolgoznak. Na, de gyertek menjünk tovább.

Olyan helyre értek, ahol oly alacsony volt már az ácsolat, hogy még hajolva sem lehetett menni. A fiúk tanácstalanul álltak meg.

- Tartsátok előre a lámpát, és tessék, akár csúszva is végig menni, később újra magasabb lesz a tárna.

- Piszkos lesz a ruhánk.

- Majd rendbeteszitek, de a bánya nem sétatér, itt a ruha piszkolódik.

Már lehajolni sem lehetett, hanem részben térden csúszva, részben már hasalva tudtak csak közlekedni. Az ácsolat újra magas lett, de egyszerre csak az oldalfal nagyon meleg lett. Ott már vassal volt bélelve.

- Hogyan lehet, hogy ennyire meleg az oldalfal? - kérdezték az újoncok.

- Van itt melegebb munkahely is. Na, de menjünk tovább. A kezeteiket ne tegyék oda a fal mellé, mert megsülhet.

Lassan új szakaszhoz érkeztek. Most már nem alagútban jártak, hanem széles fal volt előttük, fekete szénfal. Egy ácsolat tetején állt egy ember és fejtőkalapáccsal kotorta a szenet lefelé. A fiúk figyelték, milyen ügyesen fejt le nagyobb darabokat.

- Ez a frontfejtés. Itt lehet sokat termelni, de ne higgyétek, hogy itt könnyebb a munka, mint a többi helyen, sőt ez veszélyesebb is, és itt alig-alig lehet pihenni, hiszen omlik a szén. Egyébként tudjátok, ki főtt ez a bácsi? Csermenka, a híres sztahanovista.

A fiúk most közelebb merészkedtek, hogy jól szemügyre vehessék a híres férfit. Volt ugyan a bányában több kiemelkedő dolgozó, de oly kiemelkedő munkát egyik sem végzett, mint Csermenka. A fiúk csodálattal nézték a feszülő izmokat, a gyors, szakszerű, biztos mozdulatokat. Figyelték, milyen könnyedén forgatja a fejtőkalapácsot, ami éppúgy zörög, bög, mint akár a pesti utcákon, a betont felvívó emberek kezében. Nézték az embert, akinek minden figyelme az általa végzett munkára összpontosul. Célja, hogy minél több szenet adjon az országnak. A fiúk meglepetéssel észlelték, hogy nem is figyel másfelé, az ő jövőtelüket sem vette észre. Minden mozdulata begyakorlott. Kétszer is kellett az aknáznak szólnia, míg észrevette. Amint a magas fejtőállásról meglátta, a fiúkat rájuk mosolygott.

- Mi van gyerekek? Remélem, hamarosan Ti is hozzákezdtek. - Máris folytatta a munkát.

A két fiatalember elhatározta, hogy olyanná igyekszik válni, mint akit most dolgozni láttak, mint Csermenka, a híres bányász.

- Na gyérünk tovább fiúk! - hívta őket vezetőjük. - Még sok helyét kell a bányának bejárnunk. Most már elég sokat láttatok, fogalmat tudtok alkotni magatoknak, mi is a bánya. Tudjátok már, hogy nem könnyű munka ez. Itt dolgozni kell, nagyon szorgalmasan dolgozni. Csak akkor tudtok hivatásoknak megfelelni.

Ismét tovább haladtak a vágatokon, a hosszú tárnákon. A fiúk is már kezdték megtanulni a járást, kicsit már érezték, mikor kell felnézni, mikor kell a lábuk elé nézni; kikerülni az akadályokat, a gödröket, elkerülni a veszélyeket. Így most már könnyebben és biztosabban mentek előre.

- Na közben lassan el is végezzük az ellenőrzéseket. Azért is én hoztalak most le benneteket. Most már a keresztneveteket mondjátok meg, a vezetéknévetekeket úgy sem tudom még megjegyezni. Mindig akkor szoktam megtanulni, amikor már valaki rendszeresen a bányában dolgozik.

- Én József vagyok, ő meg Ferenc. Úgy tetszik tudni megjegyezni, hogy a szőke a Ferenc, míg a barna a József. - Akkor kapcsoltak, hogy nem látják hajukat, mivel a sisak eltakarja. Ezen jól derültek valamennyien. Még az aknász is mosolygott, aki pedig ritkán szokott derülni.

Továbbmentek a nehéz utakon. Miután feloldódott a kezdeti felszűlttség, vidáman beszélgettek. Már megszokták, miként kell tartani a bányáslámpákat, mikor kell felemelni, hogy kell vigyázni.

- Jaj, a lábam. - Erre hirtelen odapillantottak valamennyien. Már csak azt látták, hogy Ferenc elcsúszik és a közelben lévő csillébe üti fejét. A járomcsont körüli részen ütötte meg fejét. Az aknász gyorsan a lábát fogta meg, bokánál fogva húzta el a csillesortól, de Ferenc nem kiáltott fel.

Amikor az aknász megnézte a sérülést, megnyugodva állapította meg, hogy nincs nagyobb baj.

- Fiúk, az ilyen gyakorta előfordul. Ez bányász dolog. Innen már nincs messze az elsősegélynyújtó hely, ott majd bekötetjük és ha komolyabb sérülésed lenne, azt is megállapítják, de remélem, hogy valóban komolyabb baj nem történt.

Valószínűleg megrándulhatott Ferenc lába, mert kissé húzta maga után. Az aknász észrevette ezt, de azt is, hogy a fiú nem szeret panaszkodni. Nem szólt egy szót sem, csak ajkát harapdálta. Ez tetszett neki. Így edződik a vájár. Így lesz kemény ember belőle, ha megtanul tűrni, hozzáedződik a fájdalmakhoz.

Oda is értek az elsősegélynyújtó helyre. Ott gyorsan megvizsgálták a fiút. Törés nem volt, a boka kisebb rándulást szenvedett, míg a jobboldali járomcsontnál az arc kissé felrepedt és vérzett is. Elállították a vérzést, majd fertőtlenítették, és ragtapaszt tettek rá.

- Nagy gyermek, most már igazán nincs baj, folytathatjuk utunkat.

A fiúk megköszönték a segítséget és már indultak tovább. Most már óvatosabban, de már ügyesebben is mozogtak. Így érkeztek meg egy újabb munkahelyre.

- Mi van Jóska? - szólt oda éppen a fejtőkalapácsot letevő bányásznak az aknász. - Hogy-hogy nem megy a fejtés?

- Valószínű, 110-120 %-ék között leszek a sitt befejezéséig.

- Na, Rád fér a munka, úgyis még puhány vagy. Tegnap biztosan megint sokat ittál?

A kérdezett nem szólt semmit. Ajkába harapott, fogta a fejtőkalapácsot és dolgozott tovább.

Ahogy ott álltak, az egyik csillés gyerek odasúgta. - Ő az öreg vőjelöltje.

Úgy látszik meghallotta az öreg aknász a suttogást; mert rendkívül erőset krákogott. Úgy nézett a suttogóra, hogy az még a nagyon gyér világítás mellett is észrevehette dühös tekintetét és úgy látszik tényleg komoly méreg lehetett a tekintetben, mivel a suttogó ijedten lépett hátra.

Valamennyien újra elindultak. Halkan követték az aknász. A fiúk nem merték megtörni a csendet, az aknász sem szólt egy szót sem. A fiúk gondolták, úgy látszik, nem tetszik neki a vőjelölt, vagy valami más baj lehet. Érdekes, - gondolták - mert a fiatalember, még így

feketén is, jóképű; stramm embernek látszik, az öreg büszke is lehetne rá. Az öreg aknász ugyan morcosnak látszik, de egyáltalán nem lehet rossz szívű ember és ha a lánya szereti a fiatalembert... No, de ehhez semmi közük, hiszen véletlenül voltak tanúi a jelenetnek. Azért, hogy megtörjék a csendet, kérdezték az öreg aknászt, hogy mi történik az osztályozóban, hogyan továbbítják a szöveget. Az öreg először lassan, vontatottan válaszolt, úgy látszik túltette magát az előbbi találkozáson, már vidámabban folytatta útját.

- Na gyerekek, még egy-két munkahelyet meglátogatunk, majd aztán vigyázni kell, mert mészakundumos robbantás lesz, ami nemrég lett bevezetve a bányánál. Ezért, hogy ez szakszerűen menjen, oda kell figyelni.

- Mi kell ahhoz, hogy valaki jó bányász legyen? - kérdezték a fiatalok.

- Nem sok. Csak szorgalom, becsületes helytállás és lelkiismeretesség.

- Olyanok szeretnénk lenni, mint Csermenka bácsi.

- Lehetek olyanok is, de az nagyon keveseknek sikerül. Büszkék vagyunk rájuk, de a bánya nem csupán élenjáró dolgozókból áll. Valóban ők a legkiválóbbak, ők vonzzák utánuk társait, de ahhoz, hogy ők is jól, kiemelkedően tudjanak dolgozni, sok-sok ember becsületes, szorgalmas munkájára van szükség.

Ahogy mentek, egyszerre egy elnyújtott kiáltás üti meg füleiket.

- Baleset a kaparónál.

- Gyertek, megnézzük, nagyon siessetek!

Valamennyien gyorsan siettek a hang irányába. Az aknász, aki már régen megszokta a bánya levegőjét, hiszen élete nagyobbik részét a föld alatt élte le, gyorsan, biztosan haladt előre. A fiúk bukdácsolva ugyan, de ők is gyorsan haladtak az aknász után. A baleset színhelyére érve látták, hogy egy csille borult fel, a szén kifordult belőle. Mellette feküdt a csillás. Ketten, -hárman tartózkodtak még a közelben. Az aknász megtapogatta a sérült lábát, aki a tapogatás hatására erősen felnyögött.

- Törés - állapította meg az aknász. - Hívták már az egészségügyi felelőst?

- Igen - mondták a körülötte állók.

Hamarosan jött is az egészségügyi felelős. Ő is megtapogatta a sérült lábát.

- Egyértelmű törés, kórházba kell szállítani, mindjárt küldöm a hordágyat.

A hordágy hamarosan meg is érkezett. A fiatalok is segítettek a sérültet a hordágyra feltenni. Az egészségügyi felelős rögzítette a lábszárat és már el is vitték a hordágyat.

- Állítsátok fel a csillét, de ne nyúljatok semmihez, az esetet ki kell vizsgálni. Hogyan történhetett. Maga tudja? - fordult az aknász a közelben álló férfihez. - Maga, Simon Peter.

Az ugyancsak ránéz az aknászra majd részvétlen hangon csak annyit szólt, hogy én dolgoztam, nem figyeltem, hogy mások mit csinálnak.

Az aknász dörmögött valamit de nem szólhatott, hiszen a vájárnak igaza lehetett. Ő csak a saját munkájára figyel, a szállítás a csillás dolga.

- Ki fogják vizsgálni a balesetet? - kérdezték a fiúk. - A felelősöket meg fogják állapítani?

- Nem könnyű feladat az ilyen baleset felderítése. Véletlen elnézés, egy kis hanyagság és máris megtörténik a baj. Ezért kell nagyon vigyázni. Az aggaszt, hogy mostanában elég gyakoriak itt a balesetek. Múltkor kisebb főteomlás volt; amit nem indokoltak az előzetes vizsgálatok, mérések.

A fiúk őszinte tisztelettel néztek az aknászra. Látták, milyen szeretettel bánt a sérülttel. Meglepődtek, hogy ez a kemény ember milyen együttérzéssel simogatta meg a sérült fejét. Nem is gondolták, hogy mennyi szeretet, ember iránti tisztelet lakik egy ilyen külsőleg zordnak látszó ember szívében.

A fordulót elhagyva, a tárnában két személyt láttak feléjük közeledni.

- Na fiúk, hamarosan látni fogjátok a tröszt első emberét. Az az ember, aki ott jön, szembe veletek, a tröszt igazgatója.

- Ő is lejön a bányába?

- Nem kellene neki, de elég gyakran lejön. Mindenre kíváncsi. Még balesetek esetén is gyakorta megjelenik, amikor pedig komoly a veszély.

- Bátor ember lehet. Ilyen közvetlen, mindenki beszélhet vele?

- Mindenki, de nem mindenkor. Jól néznénk ki, ha egy ilyen nagy bányatröszt igazgatójával állandóan lehetne beszélni. Mikor végezné el rendkívül felelősségteljes munkáját. Nem egy bánya, egész bányavidék van gondjaira bízva. Itt mindenért ő a felelős. Igen komoly gond ez. Felügyelni kell, hogy a bányaműveléshez a szükséges anyagok meglegyenek. A munka fegyelmezetten folyjon. Termelni kell, annak összes tárgyi és személyi feltételeit végső soron neki kell biztosítani. Mindez nem egyszerű munka. Az igazgató már jó pár éve csinálja és nem rosszul. A termelés megy. Az emberek szeretik.

Közelebb értek egymáshoz. A kis bányáslámpák fényében a fiúk látták a barátságos mosolyt, amivel a bányavidék ura üdvözölte őket. Az aknász, miután észrevette az igazgató kérdő pillantását, közölte, hogy a fiatalokat bejárásra vitte.

- Maga hozta le őket? - kérdezte az igazgató.

- Igen, ellenőrzésre indultam, amikor hallottam, hogy érettségizett fiatalok jöttek, gondoltam nem zavarunk, ha velem jönnek. Remélem, nem fogok később sem csalódnai bennük.

- Én is remélem; hogy jó bányászok lesznek. - Majd az igazgató karonfogta az aknászt és odébbblépegettek. A fiúk már nem hallották mit beszélgetnek, de gondolták, hogy a balesetről lehet szó, meg igen sok körülményről, amit egy aknász, ha az igazgatóval összehallgat, el tud mondani a munkahelyről.

Hosszas beszélgetés után az igazgató elbúcsúzott az aknásztól, majd hangos „Jó szerencsét” köszöntéssel intett a fiúk felé is.

- Jó szerencsét Igazgató Úr! - búcsúztak a fiatalok is és megilletődve hosszasan néztek a távolodó igazgató után.

- Na gyerekek, - szólt vidáman az aknász. - Most már elég volt a bányabejárásból. Feljöttek vélem, aztán hazamehettek. Holnapra már rendes munkaidőben jöttek, megkapjátok beosztás-tokat.

Megindultak az ismerős vágatokon visszafelé, a függőakna felé. Most már könnyebben ment minden. Jobban tudtak magukra vigyázni. Nem titkolták önmaguk előtt, hogy bizony furcsa érzés először ilyen mélyen lent lenni a föld alatt, a föld alatt 3-400 méter mélyen, egy alagútban, amikor nem tudni, hogy mikor szakad le a „mennyezet”, nem temeti-e őket be a föld.

Az aknáasztól hallották, hogy Pécs körül még sokkal mélyebb bányák vannak. Igaz, már mindegy, hogy a föld 300 méter mélyen temeti-e be őket, vagy 2.000 méteren. Hiába modernizálják a bányát, alkalmazzák az új fejtési módszereket, a MOL és TH gyűrűket, a bánya mindig bánya marad. Kiszámíthatatlan, veszélyes.

Elérkeztek a felvonóig. Beszálltak, majd gyorsan haladtak felfelé, míg a felszínre nem értek. A fiúk megkönnyebbült sóhajjal léptek ki a kasból, újra a szabad levegőre. Az aknász mosolyogva nézte a fiúk megkönnyebbült arcát. Vidáman búcsúztak el az aknáasztól, de megéreztek, hogy az életük egy szakaszának vége, most már új, felelősségteljesebb szakasz kezdődik, amikor a kenyérért igen keményen dolgozni kell. Ők ezt tudatosan vállalták is.

2.

Reggel nyolc óra körül járt az idő. A nagyiroda már benépesedett. Az egyes osztályokon már javában folyik a munka. Az egyik szobában a beruházási feladatterveket készítik, míg a másokban a pénzügyi terveket és ismét másutt az irányítás egy-egy munkaterületét fogják össze, hiszen innen sugárzik szét minden intézkedés, de ide is futnak össze a bányavidék összes adatai, a napi termelés, de a legtitkosabb adatok is. A tröszt egyes osztályai átfogó, az alattuk lévő vállalatokat kötelező intézkedésekre jogosultak. A tröszt alá tartoznak az összes bányavállalatok, aknák, az azokat kiszolgáló üzemek sora, az anyagvállalat, az ó gépzem, új gépzem; sűrítőüzem, karbantartás, és sok mosó üzem és kiszolgáló egység is.

Ebben az épületben kapott helyet a jogi osztály. Korábban jogi titkárság névvel illették. Ide lett beosztva az ifjú jogász, Szerdahelyi is. Már a második napja dolgozik itt. Alkalma volt megfigyelni, miként működik ez a hatalmas szervezet. Főnöke már végigvezette az összes osztályokon, megismerkedett azok vezetőivel. Tapasztalva ezt a sokrétű irányító munkát, igen nehezen tudta elképzelni, miként fog beilleszkedni ebbe a hatalmas gépezetbe, mi tesz itt az ő érdemi munkája. Kissé megilletődve nézett körül főnöke szobájában. Ez egy meglehetősen nagy, teremszerű szoba volt. Főnöke egy nagy íróasztal mellett ült. A szoba falai alig látszottak, mivel úgyszólván teljes körben könyvespolcok takarták. Azok szinte roskadoztak a rárakott rengeteg sok könyvtől. Volt már egy-két könyvtárban, rendszeresen látogatta az egyetemi könyvtárt is, nem egyszer megjelent a professzorok szobájában is, ahol a földtől a mennyezetig értek a könyvespolcok. Itt azonban a gyakorlati jogi élet könyvtára volt.

Az elmúlt rövid idő alatt is volt alkalma tapasztalni azt a rendkívüli biztonságot, mellyel főnöke intézkedett. Tudta, hogy mit keressen, melyik könyvhöz kell nyúlni, mikor, melyik szakembert kell meghallgatni. Lopva nézegette a „V” elrendezésű arcot. Határozott, előre-nyúló, inkább hegyes, mint széles áll, amelyhez illeszkednek a járomcsontok is. Az orr is mintha egy kissé hegyes lett volna. Egyénisége határozottságot, magabiztonságot sugárzott.

Szerdahelyi, mint fiatal, kezdő jogász, a főnöki szoba melletti szobában kapott helyet, ahol az adminisztrátor is dolgozott. Kényelmes, jó helye volt, elhelyezésével meg volt elégedve.

Épp most szólt íróasztala mellett egy csengő. Úgy látszik főnöke hívja. Nyomban felemelkedik, odamegy a szomszéd szoba ajtajához, bekopog és szabad jelzésre már is megy befelé. Mielőtt főnöke íróasztalához ért volna, az máris megszólal.

- Na, gyere közelebb. Most kaptam egy anyagot. Az aknavállalat külön kérte, hogy mi is folyjunk bele a vizsgálatba. A XVIII-as aknánál történt valami baleset. A csille valahogy kiugrott a sínről és az egyik csillás lábát eltörte. Állítólag már több probléma volt azon a területen. Ezért kérték, hogy a vizsgálatba mi is folyjunk bele. Majd az általad felvett vizs-

gálati jegyzőkönyv alapján eldöntjük, hogy mit kell a továbbiakban tennünk. Nagyon figyelmesen nézz körül és próbálj meg minden lényeges adatot rögzíteni. Amennyiben a helyszínen úgy látjátok, hogy komolyabb probléma lenne, a rendőrség nyomozóinak bevonásával kell folytatni a vizsgálatot. Telefonáljatok a garázsba és ha a kocsi előállt, a portáról szólnak, akkor indulhatsz.

Szerdahelyi átvette az iratokat, mely lényegében egy jelentésből állt. Meghajolt főnöke előtt és kijött a szobából. A kis gépíró, akivel egy szobában volt, kíváncsian nézte az új ember gondterhelt arcát.

- Mit mondott a főnök, mit kell tennie?

- Egy balesetet kell kivizsgálnom. Életemben még nem csináltam ilyet. Azt sem tudom, hogyan kezdjek hozzá. A főnök nem mondott semmit.

- Igen ez szokása, ő csak nagy vonalakban adja meg a feladatot, a kivitelezést aztán rábízta arra, akinek a feladatot kiadta. Csakugyan nem csinált még ilyet?

- Nem Marika, ilyen feladatom nem volt, ezt nem oktatták az egyetemen.

- Majd segíték én magának - mondotta hamiskásan a kis gépíró. - Előveszünk innen az irattárból egy régi vizsgálati anyagot.

Nyomban le is szedett az egyik polcra egy vastag dossziét. Keresgetett benne, majd vidáman mondta:

- Itt van egy vizsgálati jegyzőkönyv. Olvassa el, aztán próbálja majd így csinálni.

- Magának kellett volna adni a diplomát Marika. Ha maga most nem segít, nehezen tudtam volna hozzákezdeni.

- Én itt dolgozom már öt éve. Munkájukhoz ugyan nem értek, de már elég anyagot leírtam ahhoz, hogy tudjam, mit szoktak hasonló helyzetekben csinálni.

- Hát nagyon köszönöm Marika. Maga valóban egy igazi tündér.

A leány jólesően elmosolyodott. Már a telefon csengett is. Marika vette fel a kagylót és közölte, hogy a kocsi előállt és a portánál már várják a jogász urat.

- Visszontlátásra Marika. Nem tudom, mire visszatérek, itt lesz-e még?

A folyóson kellemes meglepetés érte, találkozott újdonsült barátjával, Kovács mérnökkel.

- Hová mész? - hangzott a kérdés.

- Csak a XVIII-as aknához, ott történt valami baleset.

- Sajnos ma nem tudok kimenni, én csak holnap megyek oda. Ha van kedved, vasárnapra meghívlak egy kirándulásra. Ahová menni szeretnénk, csak gyalogosan lehet menni. Te hozhatod a kislányt, aki múltkor velünk volt. Hogy én kit hozok, az legyen meglepetés.

A gépkocsi közvetlenül a XVIII-as akna irodájához hajtott. Amint Szerdahelyi kiszállt a kocsiból, egy középkorú férfi jelent meg a bejáratnál.

- Én az akna főmérnöke vagyok. Kovács mérnök úr telefonált, hogy várjalak, amikor kijössz és legyek segítségére.

Szerdahelyinek igen jól esett ez a baráti gesztus, mellyel munkahelyén az első lépéseket könnyítették meg.

- Én magam megyek le Veled. Egyrészt azért, mert én is részt kívánok venni a vizsgálaton, másrészt Kovács lelkekre kötötte, hogy ne hagyjalak el.

Szerdahelyi hamar átöltözött, és amikor a bányaszlámpával belépett a liftbe, egy erősen visszafojtott sóhaj hagyta el ajkát. A főmérnök mosolyogva nézte és értékelte, hogy a fiatal jogász szorongását igyekezett eltitkolni. Hamarosan Szerdahelyi is átesett a tűzkeresztségen.

- Már utasítást adtam, hogy mindazok, akik a balesetkor annak közelében voltak, legyenek a helyszínen.

Szerdahelyi megszemlélte a helyszínt. A helyszínen ugyan már eltávolították az útról a kidőlt szemet, de itt-ott még széndarabok heverték. Az akna főmérnökével együtt szemléltek meg a csille kerekeinek állapotát, átvizsgálták a sínek állapotát, vizsgálták a sínek vonalvezetését is. Szerdahelyi csodálkozott, hogy a tapasztalt mérnökszem mi mindent lát, amire ő még csak nem is gondolt volna. Nem vettek észre semmilyen körülményt, hogy a balesetet bárki mulasztása, hanyagsága idézte volna elő.

A főmérnökkel odaállították a dolgozókat, ahol közlésük szerint a balesetkor álltak. Faggatták őket, de semmi jelentőset nem tudtak mondani. A közelben állt Simon Peter is, de csak hallgatott és szúrós tekintettel vizsgálta Szerdahelyit. Szerdahelyi vegyes érzelmekkel nyugtázta a jéghideg pillantást.

Az akna irodájában készítették el a jegyzőkönyvet, amit Szerdahelyi hamarosan le is tett főnöke asztalára. Ő figyelmesen át is olvasta, de nem szólt semmit.

Szerdahelyi csalódottan ment át szobájába. Marika mosolyogva nézte a csalódott arcot és halkán megjegyezte: - Ugye nem szólt semmit. Az jó, akkor meg van elégedve. - Szerdahelyit a leány közlése jókedvre derítette, és vidáman ment haza új lakására.

Örömmel állapította meg, hogy bőröndjei is megérkeztek. Legjobban a könyveknek örült. Alig hogy nekiállt rendezni a könyveket, a gondnoknő kért bebocsátást.

- Én már ki is takarítottam a szobáját. Ha valamire szüksége van csak szóljon. Ha ruháit kell rendberakni, varrni kell, szívesen segíték. Ha gondot okoz a mosás is, azt is szívesen vállalom. Én régi tatabányai vagyok, gondolom szüksége lesz rá, hogy néha segítsék. A környező üzletekben volt már? Volt a fedett fürdőben is? Elég nagy ez a Tatabánya, nem lesz könnyű benne tájékozódni. Idetartozik Alsó- és Felsőgalla, de Bánhida is. Az az erőműjéről ismert. Nem sokkal kisebb, mint a mellettünk lévő. Nem is szólva az Újvárosról, ahol egyre-másra épülnek a sok emeletes épületek. Igen jól főznek a bányánál, de azért gondolom, jól esik majd a kis hazai kiegészítés. Az én fiam is mindig ezt mondogatja. Bárhol is van, mindig hazatér. Korábban ő is a bányánál dolgozott, de elkerült innen. Máshová nősült. Nagyon aranyos felesége van, de kár hogy máshová nősült. Ha tudnám, hazahoznám őket.

- Igen, maguk anyukák, mind egyformák. Ha távol van a gyerek, ha nem ír azonnal, már azt gondolják, hogy súlyos beteg.

- Ezt akkor fogja megérteni doktor úr; ha magának is lesz gyereke. Én már alig várom az unokát. Sajnos a fiatalok nem hallgatnak rám, azt mondogatják előbb be kell rendezkedni. Bezzeg régen, még nem volt semmink és máris ott volt a gyerek. Becsületesen felneveltük őket. Most amikor itthon voltak, észrevettem, hogy menyemmel mintha valami lenne. Nem szóltak semmit, én sem szóltam. Talán meg akarnak lepni.

- Nagy örömmel nézném meg én is a kis lurkót. Remélem, erre hamarosan sor kerül.

Alighogy magára maradt Szerdahelyi, megjött a bánya kézbesítője. Egy kisebb csomagot hozott. Szerdahelyi gyorsan fel is bontotta a csomagot. Egy vastag akta volt benne és mellékelve egy levél, melyben főnöke közölte vele, hogy úgy határozott, hogy Szerdahelyi megy Esztergomba a Megyei Bírósághoz tárgyalásra. Tanulmányozza át jól az aktát, a tárgyalás eredményéről készítsen feljegyzést. Most jól esett a gondnoknő segítsége, hiszen nélküle azt sem tudta volna, hogyan utazhatna legkedvezőbben Esztergomba. Ez már mély víz, gondolta és szinte az aktával együtt aludt el.

3.

Kovács sem aludt nyugodtan. Bizony nem lesz könnyű napja. A minisztérium épületében gyűlnek össze az ország minden bányájától a bányafejlesztési osztályok kiküldött mérnökei. Megvitatják a fejlesztés irányait, az eddigi eredményeket, elterjesztésük módját. Kovács is komoly előadásra készült. A milszekundumos robbantási eljárás gyakorlata, eddigi eredmények, továbbfejlesztés módja volt előadásának címe. Már hosszabb ideje készült erre az előadásra, gyűjtötte az anyagot, mégis alapos gonddal nézte át jegyzeteit. Gyorsan fel is kelt, rendbeszedte magát. Türelmetlenül várta már a kocsit. A tröszt egyik főmérnökével együtt mennek fel Pestre. Vidám beszélgetés után állt meg a kocsit a minisztérium épülete előtt, ahol Kovács kiszállt, míg a főmérnök tovább folytatta útját.

A minisztérium dísztermében már sokan voltak. Amikor Kovács feltűnt, innen-onnan is integettek neki. Jól esett Kovácsnak a megbecsülés, amit lelkiismeretes munkájával vívott ki.

A minisztériumi osztályvezető rövidesen meg is nyitotta az értekezletet. Három előadót olvasott fel, akik mind tapsot is kaptak. Az osztályvezető tréfásan megjegyezte, hogy a tapsot inkább az előadásuk után.

Kovács még nem került sorra, amikor szünetet tartottak. Meglepetéssel tapasztalta, hogy a szünetben megjelent a főmérnök is. Kovács közölte, hogy ő még nem szerepelt, de a főmérnök nyugodtan hazaindulhat, ő majd vonattal utazik. A főmérnöknek elég sok dolga volt, így elfogadta az ajánlatot.

A szünet után Kovács foglalta el az előadói asztalt. Hallgatóira nagy hatást tett, hogy alig-alig pillantva jegyzeteibe, szinte szabadon tartotta meg előadását. A téma benne élt, sokat foglalkozott vele. Sok mindenre ki kellett terjeszkedni előadásában. A robbantási terep előzetes vizsgálatától az előzetes számításokig. Foglalkozott a levegő összetételének vizsgálatával, a nyomáshatással, a balesetvédelemmel, a belső földtani elrendeződéssel, a robbantással lezúduló közet elválásának a belső nyomásra gyakorolt hatásával, a keletkezett rezgéseknek a fötében jelentkező hatásaival.

A színvonalas előadást kollégái nagy tapssal jutalmazták és búcsúzáskor is sokan gratuláltak.

Még mindig benne volt a feszültség, amikor leszállt a villamosról, és betért a Corvin áruházba. Ott körülnézett, majd gyalogosan folytatta útját a Keleti Vasútállomás felé. A vasúti étteremhez érve kellemes cigányzene hangjait hallotta kiszűrődni. Ránézett órájára és kénytelen volt megállapítani, hogy még elég sok idő van a vonat indulásáig. Kellemesebb lesz ezt az időt ilyen kellemes zene mellett eltölteni. Talált is egy üres asztalt és a megjelenő pincértől rendelt egy pohár sört. Behunyta szemét és átadta magát gondolatainak. Egy-kettőre egy bájos szőke kislány képe jelent meg lelki szemei előtt. Halkan fel is sóhajtott. Igen, szereti ezt a kislányt és úgy érzi ő is viszonszereti őt. A lány szülei mégis ellenzik kapcsolatukat. Kovács sokat gondolkodott, mi lehet az oka, hogy a szülők őt nem kedvelik,

mereven elzárkóznak tőle. A lány mondta, hogy már többször szeretne volna meghívni őt lakásukra, de a szülők nem járultak hozzá. Talán keveslik. Miért? Elmúltak már azok az idők, amelyben a származásnak oly nagy jelentősége volt. Ő mérnök lett. Munkáját becsületesen végzi, jól képzett mérnöknek ismerik. Csak tudná az okát, miért ellenzik a szülők annyira, hogy leányukkal kapcsolatot tartson. Nem, nem mond le a leányról, hiszen szereti őt.

Az óra közben járt, a vonat indulása közeledett. Kovácsnak már készülődnie kellett, ha nem akarta lekésni a vonatot. Számláját rendezte, kézbefogta orkányát és indult, hogy megkértesse vonatát. Elég sok utas volt, úgy látszik a vonat igen jó időben indult, sokan vették igénybe. Menet közben be-benézgetett az ablakokon, egy viszonylag nyugodt helyet keresett.

Egyszerre erősen megdobban a szíve. Mintha áramütés érte volna, hirtelen megáll. Egy szőke leányt vett észre, amint kinéz a vonat ablakán. Elmosolyodott és már ment is az ablak felé. Úgy látszik a leány is észrevette a közeledő főmérnököt, mert kissé elpirult, az ő szívecskéje is kalimpálni kezdett, boldog mosollyal nézte a férfit. Kovács ugrált fel a lépcsőkön és máris ott volt a leány előtt. Soha ilyen izgalommal, dobogó szívvel még nem közeledett senki felé. Kissé csalódott, amikor észrevette, hogy a kislány nincs egyedül. A leány apját személyesen ugyan még nem ismerte, de már látta a kislány társaságában. Úgy látszik, hogy a kislány apja is már ismerte őt, mivel szemöldöke megrándult, amikor meglátta Kovácsot, de arca nyugodt maradt. Amint Kovács odaköszönt, megkérdezte van-e hely. A kislány, mielőtt még apja válaszolhatott volna, már közölte is, hogy a szemelévő hely üres.

Kovács megköszönte és bemutatkozott a leány apjának.

- Mit csinált Budapesten? Mi csak ritkán jövünk fel, néha apával utazunk, de van, amikor anyuka is eljön velünk.

- A minisztériumban voltam egy értekezleten, de nagyon elhúzódott, azért csak most jövök haza.

- Bizonyára nehéz dolgokat tárgyaltak meg, hiszen a bányánál mindig vannak problémák. Már lassan indulunk is, hiszen a sípszó hallatszik.

A leány odalépett az ablakhoz és kinézett. Egy halk „Óh jaj a nyakláncom!” kiáltás hagyta el ajkát.

Kovács észrevette, hogy a leány nyakláncra leesett, nyomban az ajtóhoz szaladt és leugrott a vonatról. Még sikerült az ablak alá elérni és a már indulófélben lévő vonat kerekei mellől a nyakláncot felszedni.

Egy szép, arany nyaklánc volt, rajta egy kis szívvel.

Kovács megkapaszkodott a lépcsőfeljáró korlátjában. Sikerült felszállnia és dobogó szívvel vitte a leányhoz a nyakláncot. Mire odaért, gondolt egyet. Kezét hátradugta és a nyakláncot az egyik kezébe rejtette el. A kislány mellett a kezét előre húzta és keresztbe tette.

- Ha eltalálja, melyik kezemben van, visszaadom a szívét, ha nem, akkor a szíve az enyém.

A leány ráütött a férfi jobb kezére. Az kinyitotta kezét, a nyaklánc nem volt benne.

- Nem találta el, a szíve az enyém. A nyakláncot visszaadom.

Az apának nem tetszett a kedves jelenet, megköszörülte torkát.

A leány felcsatolta a nyakláncot és hálás mosollyal nézett a fiatal férfire. Milyen hamar megnyílik egy zsilip. A két fiatal észrevétlenül elmerült a beszélgetésben.

Az apa nézte a fiatalembert. Miért nem kedveli? Megnyerő modorú, kedves fiatalember. Jóképű férfi. Bizonyára jól képzett mérnök is. Csak ne lenne ilyen veszélyes foglalkozása. Ő nem volt tatabányai, szülei Kaposváriak voltak. Amikor szülei már elhaltak és ő Kaposváron a helyi kórházban főorvosként praktizált, helyezték el Tatabányára kórházigazgató főorvosnak. Tulajdonképpen szeretett Tatabányán lenni. Tisztelte, szerette a bányászokat, de mindig csak a rosszat látta meg. Amikor baleset történt, akár kisebb volt, akár nagyobb, mindig nekik okozott gondot, nekik kellett a sérülteket ellátni, gyógyítani. Ez idők folyamán ösztönszerű idegenkedést váltott ki benne a bányától. Úgy látszik, úgy volt vele a felesége is.

Milyen boldog lenne, ha leánya éppoly harmonikus, boldog családi életet élhetne, mint ő. Milyen örömet, boldogságot jelent, ha az ember valóban megtalálja élete párját. Boldog egyetértésben tud élni és felnevelni gyerekeiket. Nincs ennél szebb.

- Nem kellene átmenni a büfébe? - riasztotta fel gondolataiból a fiatal mérnök hangja.
- Nem vagyok szomjas.
- Mégis jó lenne egy üveg jó hideg sör, apuka.
- Köszönöm, nem kívánom.
- Tudom, hogy jól fog esni, mindjárt hozzuk.
- Jó, köszönöm - adta meg magát az apa.

A két fiatal máris indult a büfékocsi felé. Amint haladtak át a kocsisorokon, boldogan néztek össze. Az átjáróknál a férfi segített a leálynak, szívdobogva fogta meg annak kezét. A leány arca is piros lett, amikor a férfi keze megfogta az övét.

A büfében nem voltak sokan. Először Kovács a leálynak kérésére málnát kért, magának egy üveg sört rendelt. Odavonultak a szemben lévő nyitott ablakhoz. Az nyitva volt. Kellemes levegő ömlött be rajta.

Milyen jó lenne, ha vasárnap velünk tartana - törte meg a csendet Kovács. - Egy új, fiatal barátommal ki akarunk menni a Vitányvárhoz. Nagyon boldog lennék, ha velünk tartana.

- Az nincs kizárva. Apukámék vasárnap Kaposvárra kívánnak utazni. Én már korábban mondtam, hogy nem szeretnék velük menni, szívesebben maradnék itthon. Vállaltam, hogy rendbe teszem apám magánrendelőjét. Erre apám nagyon kényes. Mindig én szoktam rendben tartani. Én törölgetem le a műszereket, rakom azokat helyére és teszem rendbe a rendelőt. Most igen szívesen csinálom akár éjjel is és akkor el tudok menni vasárnap. Soha nem titkolóztam szüleim előtt, de most nem mondom el, hogy magával akarom tölteni a vasárnapot. Szüleim nem vennék jónéven.

- Nem tudom, mi lehet az oka, hogy engem nem kedvelnek. Én igen nagyra becsülöm őket.
- Én sem tudom. Azt nem vettem észre, hogy magára haragudnának, de mégis távol akarnak bennünket tartani. Egyébként szüleim mindig azt mondták, hogy ők nem választanak helyettem, rám bízzák a választást. Tudják, hogy józan gondolkodású nő vagyok. Mennyire megfontolt? Nem tudom helyesen cselekszem-e, ha vasárnap magával megyek? Mégis elmegyek Péter. Nem tehetek róla, maga nagyon szimpatikus nekem és mindent megteszek, hogy szüleimnek is az legyen.
- Nagyon köszönöm. Szeretnék méltó lenni rá. Meg mielőtt visszamennénk, reggel kilenc óra körül indulunk. A maguk ablaka úgyszólván az utcára néz, integetünk.

Észre sem vették az időt, ami közben természetesen múlt. A vonat robogott, kerekei vidáman csattogtak a síneken.

- Na mi van? Már vissza sem akartok térni? - hallatszott egy ismerős hang.
- Jaj, Papa! Elbeszélgettünk, nem vettük észre az időt.
- Várhattam volna én a sörömet. Na mutassátok. Ez már nem is hideg.

Mégis elfogyasztotta a sört és máris kellett visszafelé indulni, mert a vonat már lassított is, feltűnt a tatabányai állomás hosszú betoncsíkja.

Kovács készséggel segítette le őket a vonatról. Együtt mentek a feljáróig, majd az erőmű felé. Ott az apa megállt. - Még szeretnénk valamit vásárolni! - nyújtotta kezét a fiatal mérnöknek.

Kovács észrevette, hogy tőle akarnak elbúcsúzni, tehát el kellett távoznia. Milyen jól esett volna még egy kicsit a leány társaságában lenni. Az orvos hidegen búcsúzott. Még azt sem mondta, viszontlátásra. Kovácsot sem hívta meg magukhoz. Csak a leány biztató tekintete vigasztalta Kovácsot. Az apa és leánya bementek a közelben lévő boltba, Kovács pedig tovább folytatta útját. Előbb a vendéglő felé akarta venni az irányt, hiszen most különösen jól esett volna neki egy pohár hideg sör, de meggondolta magát. Jó lenne megnézni Szerdahelyit. Őt nem találta otthon. Lassan bandukolt haza. Hazaérkezve lakására ruhástól dőlt az ágyba. Hosszasan meredt maga elé. Tulajdonképpen örülhetne. Amire már hosszú ideje készült, az előadás jól sikerült. Érti, hogy a leány is szereti őt. Mégis mi lesz, ha a leányt másnak szánták és ők soha nem lesznek egymásé. Igyekezett ezt a gondolatot elhessegetni. Lassan lecsukódtak szempillái és ami ritkán szokott megtörténni, ruhástól elaludt.

4.

Az akna liftjén egymás után érkeztek a bányászok. A munkaidő letelte után jöttek a felszínre. Ilyenkor megpezsödül a felszín. Amíg nem jöttek fel, a bánya elhagyatottnak látszott. A liftből éppen most szállt ki Szőke József. Jobb kezében a bányászlámpa, viszi leadni. Nem érzi különösen fáradtnak magát, pedig ma megint igen szorgalmasan dolgozott. A lámpa leadása után a szekrényhez ment, majd a fürdőbe. Jól beszappanozta magát, ledörzsölte a rárakódott szénport. Ruhát váltott. Már éppen távozni készült, amikor valaki utána kiáltott.

- Na mi az, megint nem jössz velünk? Te mindig kihúzod magadat a társaságból.

Nyomban megismerte Simon Péter hangját. Azért, hogy elkerülje a vitatkozást, visszakiáltott és már sietett is.

Simonnak kedve lett volna valami harapósat kiáltani, de visszaszívta. Ő kemény, gátlástalan ember volt, rendkívül durva, elszánt és vakmerő. Szőke csendes volt, de szintén keményfából. A fejtőkalapács őt is megedzette. Simon, aki gátlástalanul kötött bele az emberekbe, akitől féltek az emberek, meggondolta, hogy belekössön a fiatal bányászba. Nézett a távolodó bányász izmos alakja után. Ez az ember, ha nem züllik el, a legjobb úton van ahhoz, hogy Csermenka típusú bányász legyen. Ó, hogy gyűlölte ezt az embert. Soha nem fogja neki sem elfelejteni azt a megszégyenítést, aminek május elsején tanúja volt. Őt, akit még soha nem győztek le, akit még meg nem vertek, úgy győzzék le, hogy egyetlen mozdulatot sem tudjon tenni. Csak egyszer legyen lehetősége, visszaadja nekik.

Szőke József csak ment, ő nem gondolta, milyen szenvedélyek dúlnak ennek a durva embernek a lelkében. Szőke tudta Peterről, hogy nagyon erős, rendkívül kemény, durva ember, de az is tartott tőle. Így Szőke elment velük néhanapján egy-egy bányászfröccsöt meginni, de soha nem alakított ki velük szorosabb kapcsolatot. Ők is zárkózott embernek tartották Szőkét, aki nem való az ő társaságukba, néha azonban jó, ha az ember ilyenekkel is kapcsolatot tart.

Mielőtt Szőke hazaindult, hallotta, hogy vezetői értekezlet lesz az aknánál. Ilyenkor bent szokott maradni az aknász is. Ezeket a lehetőségeket használta ki Szőke, hogy a leánnyal találkozzék. Egyre inkább érezte, hogy a leányt kimondhatatlanul szereti. Mindent, de mindent megtenne érte. Tudta, hogy a leány is vonzódik hozzá, sőt igazán szereti őt, de szereti édesapját is, és különösen mióta édesanyja elhunyt és az öreg egyedül maradt, nem tudta volna otthagyni. Apja már túl volt a nyugdíjkorhatáron, de annyira szerette munkáját, hogy nem tudta otthagyni, de a munkahelyéről sem akarták elküldeni. Szerették a sokszor zsörtölődő, de melegszívű embert. Szőke megszöktette volna a leányt, elvitte volna bárhová, de a leány inkább gyötrődött, de nem volt hajlandó apját otthagyni. A férfi kitartott mellette, hitt a leánynak, tudta, hogy valamikor az övé lesz.

Szőke haragudott a leány apjára, de tisztelte is. Érezte, hogy szeretni tudná az idős, öregedő embert. Olyan egyenes, becsületes. Mégis, amikor arra gondolt, hogy ő az, aki megfosztja attól a nőtől, akit szívből szeret, haragudott az öregre.

Ahogy közeledett a leány háza felé, anélkül hogy észrevette volna egyre gyorsultak léptei. Szaladni szeretett volna, hogy mielőbb közelébe érjen. A leány az utcasaroktól a hetedik házban lakott. Így a ház udvarából jól lehetett látni, ha valaki a sarkon átmegy a túlsó oldalra. A leány, amikor észrevette udvarlóját, bement a lakásba, magára terített egy kendőt és gyorsan elindult a sarok felé. Ott szoktak találkozni egymással. Így ment ez ma is. Szőke alig várta, hogy a leány odaérkezzen.

- Nagyon, nagyon vártalak már - mondta a férfi.

- Én is Téged. Már régóta lestelek a kertből, de igen nehezen jöttél.

- Úgyszólván repültem. Apádat ma nem láttam, úgy látszik igen el volt foglalta, mert nem szállt le. Valami komoly értekezlet lehet, így valószínűleg sokáig bent marad.

A leány karonfogta a férfit. Így haladtak szótlánul egymás mellett. Milyen jó volt így egymással együtt lenni. Mikor lehet már úgy összekapcsolódni, hogy soha, soha nem szakadjanak el egymástól. Észre sem vették, hogy kiértek a meddőhányóhoz, a sportpályától Bánhida felé eső részre és mentek befelé a liget felé. Ott már nem látta őket senki. Ott boldogan ölelkeztek össze és Szőke önfeledten csókolta meg menyasszonyát. Úgy elmerültek egymásba, hogy azt a fiatal párt, aki elhaladt mellettük észre sem vették. Egymást átölelve sétáltak a keskeny erdei úton.

- Kapnék lakást az Újvárosban, ha megnősülnék. Ma kellett előjegyeztetni.

- Tudod, mennyire örülnék, de apámat nem hagyhatom el. Néki rajtam kívül nincs senkije. Ha egyedül maradna, összetörne. Tudod máshoz soha nem mennék feleségül. Remélem apám is meg fogja érteni és nem támaszt akadályt házasságunk elé.

- Én sem vennék el mást soha. Annyira szeretlek, hogy nem tudom mással elképzelni életemet. Bízom benne, hogy végül is egymásé lehetünk.

- Tudod, hányszor én is elgondolom, hogyan rendezzük be az új lakást. Szép, új bútorokat vennénk, de azt a kis bölcsőt, melyben anyám engem ringatott, azt örökké megőrizzük, én is abban kívánom ringatni gyermekemet. Anyám szokta mesélni nékem.

A szép szemekből könnycsepp gördült ki a visszaemlékezésre.

Szőke József is hallgatott. Mennyire szeretné már ezt az érző szívű kis teremtetst örökké magához kapcsolni. Meddig kell még várni? Szótlánul haladtak egymás mellett. Az út keskenyedett. Szőke a leányt maga elé engedte. Jól esett nézni a leány telt, nőies, mégis karcsú alakját. Szép nő volt. Az arc inkább széles, mint hosszúkas, ajkai érzékenyek. Ha ez

megbízhatósággal párosul, igen szerencsés lesz. Amennyire erős a szülőhöz való ragaszkodás, azt fogja majd tapasztalni a házasságban is. Mindezt azonban ki kell várni. Ahogy a leányt nézi, ez bizony nem lesz könnyű.

A leány az órára néz.

- Jaj, észre sem vettük az időt. Most sietnünk kell, mert apám hátha hazaér. Eddig még sikerült időre hazaérkezni, remélem, most sem lesz probléma.

Kezet kézbe téve indultak hazafelé. Jaj, csak ezt a kezet soha nem kellene elengedni! Úgy látszik egyet gondoltak mindketten, mert egymásra néztek, szemükben az egymás iránt érzett szeretet lángja égett. Csak amikor közeledtek már a leány lakása felé, kezdte felváltani az eddigi boldog érzést az aggodalom. A leány és a férfi elszántan fordultak be az utcába. Alig tettek egypár lépést, amikor a leány lakása felől mérges szitkozódás hallatszott.

- Te betyár! Már megint tisztességes leány után mászkálsz! Eltöröm a lábadat. Mit gondolsz, ez a leány valaha is hozzád megy?

Öklét felemelte, azzal hadonászott a férfi felé.

- Látod korábban kellett volna hazajönni. Most engem is le fog szidni. Ha szeretsz engem, ne csinálj ebből problémát.

A férfi nagyot sóhajtvá fogta meg a leány kezét és elbúcsúzott tőle. Még távozóban is hallotta az öreg durva kiabálását.

Szökét a szidás nagyon lehangolta. Ha nem szeretné annyira a leányt, nem tenné ki magát hasonló helyzeteknek. Nem tudni, mi hibát talál benne az öreg. Becsületesen dolgozik, a leányát szereti, meg fogja becsülni, szívesen magukhoz vennék az öreget.

Mélyet sóhajtott és sűrűbben róttá lépteit. Amikor fölért a kisposta mellé, rápillantott az erőmű hatalmas tornyaira. Nem, most nem megy haza. Otthon nem várja senki, szülei távolabbi faluban élnek. Jó lesz, ha megiszik egy korsó sört. Elindult a Szajjer vendéglőhöz, felfelé a lépcsőkön. Amint körülnézett, már szívesen fordult volna is vissza. Ezt a Petert és társait a sors mindig útjába hozza. Peter már meg is látta.

- Halló Jóska! Mi van? Végre megtisztelted társaságunkat.

- Jószerencsét fiúk! - válaszolt Szőke József.

Peter már erősen ittas állapotban lehetett, mert láthatóan alig állt a lábán. Szőke, ha a veszedelmet el akarta kerülni, kénytelen volt odamenni hozzájuk. Amint odaért, Peter rátette a kezét a vállára. Szőke a másik kezével megfogta a ránehezdedő kezét és barátságosan mosolygott. A fogás oly erővel történt, hogy Peter jobbnak látta, ha leveszi Szőke válláról kezét.

Ezeknek mind olyan erejük van, bár ritka az az ember, amelyik erősebb nálam. Ezzel mégsem lesz jó összeveszni - gondolta Peter.

- Egy bányászt - hallatszott Peter rekedtes hangja.

- Nyomban uram, készül már a bányászfröccs - szólt kellő tisztelettel a csapos. Már jól ismerte ezt az embert, ezzel nem jó tréfálni. Olyan erős, mint egy medve és rendkívül durva. Ha ellenkezne, képes lenne őt megtámadni. Kétszer sem mondja, hogy nem fojtaná meg. A társai? Azok ugyancsak félnek tőle, őt tartják vezérnek. Ha tanúzásra kerülne sor, biztosan vallaná, hogy ő volt a támadó.

- Készül, készül urak a jó bányászfröccs.

Szőke nem szívesen itta ezt az italt, a sörrel összekevert rövid italokat. Nem is szokott hozzá, bár rendkívül erős szervezete volt, nem vette le a lábáról, ha három korsóval is megivott.

Peter odatolta a poharat Szőkéhez.

- Na igyál cimbora!

Szőke felvette a poharat, felemelte, majd kiitta a kancsót. - Na most én jövök. Gyorsan egy rundot főúr!

- Gyere pajtás énekeljünk, - és Peter rekedtes hangján énekelni kezdett. Társai követték.

Szőke megvárta míg a társak megkapják a bányászfröccsöt és kiürítik a korsó tartalmát, majd elbúcsúzott. Ez ugyan nem ment könnyen, hiszen a csoportból innen is, onnan is megjegyzések hangzottak el, de Szőkével nem akartak ujjat húzni, engedték őt útjára.

Szőke, amint kiért a szabad levegőre, mélyet szippantott. A levegő nem volt ugyan oxigéndús, hiszen az erőmű mellett mindig erősen szénigázos a levegő, mégis megnyugtatta. Még nem akart hazamenni, bár eléggé családias környezetben volt. Egy barátja magukhoz csalogatta. Egy szobát bocsátottak rendelkezésére. Nem kellett érte sokat fizetni, inkább baráti szívességeként kapta a szobát. A munkahely is közel volt innen.

Mégis inkább arrafelé vette az útját, ahol előbb járt a leánnyal. Olyan jó volt visszaemlékezni, milyen édes volt a leány, amikor megcsókolta, és most is szinte megpezsöl benne a vér, ha arra gondol, milyen csodás volt a leány, amikor hozzásimult. Elmosolyodott, amikor visszagondolt a bölcsőre. Anyja is abban ringatta őt is valamikor. Hej, ha fiúgyermekük lesz, olyan bányászt nevel belőle, amelyet az öreg álmodott. Még azt sem bánja, ha az öreg nevét hordja majd. Az öreg nem rossz ember. Emlékszik, mikor két évvel azelőtt az égő ácsolatok közül mentett ki egy fiatal csillést. Ki akarták tüntetni, de ő nem fogadta el. Az csak egy egyszerű bányászkötelezettség - hangoztatta az öreg.

Ahogy lassan sétált, egyszerre egy erős sikolyt hall.

- Ne, ne bánts! Segítség!

Szőke hirtelen a hang irányába fordult, majd futni kezdett. Közelben egy ligetes rész volt, onnan jött a hang. A liget széléről már ki lehetett venni a dulakodás zaját. Amint Szőke odaért, előtte egy nő hevert, felette a férfi; már ruháját tépdeste.

Szőke lehajolt és a férfit hajánál fogva felhúzta. Úgy látszik a férfi jó verekedő lehetett, mert Szőkét erősen hasba rúgta. Fájt az erős rúgás, de Szőke már megszokta, hogy kemény tárgyak ütődnek testéhez. Volt már olyan eset is, amikor a leomló szén testére hullott. Már eléggé sötét volt, de a két férfi látta egymást. Az ismeretlen férfi ütni akart Szőke felé. Szőkének sikerült elkapni a felé sújtó kezét és így az ismeretlent magához rántotta. Közelről már fel lehetett ismerni a férfi arcát.

- Te pimasz! Téged bocsájtottak el, amiért társadat megloptad és most nőkkel erőszakoskods?

Szőke keményen ellökte magától. A férfi támadókedve nem ment el, hanem zsebébe nyúlt és most már kést vett elő. Ismét Szőkére támadt. Szőkének jó reflexei voltak és talán csak ennek köszönhetette, hogy ismét sikerült elkapnia a felé sújtó kezét, mely már rendkívül veszélyes volt. Szőke most már kíméletlenül megcsavarta a támadó kezét. Abból a kés kihullott. Majd két kézzel derékon kapta, felemelte és nagy erővel odavágta a közeli fához. Szerencsére a fa nem volt túl közel, de a férfi így is nehezen tápáskodott fel, és most már nem kísérletezett, hanem, ahogy erejéből még tellett, elfutott.

- Maga mit keres itt, már ilyen sötétben? - fordult Szőke a leányhoz, aki időközben már felállt és megtépett ruháját rendezgette.

- Szimpatikus férfinak látszott. Nem gondoltam arra, hogy ilyen durván megtámad. Milyen jó, hogy a közelben volt. Szegény anyám mit fog mondani, ha ruhámat meglátja.

- Szerencsére nagyobb baja nem történt. Máskor ne sétálgasson ilyen helyen egy ismeretlen férfivel.

- Többé senkivel sem fogok ilyen helyre jönni.

- Az útig elkísérem, onnan egyedül is hazatalál. Majd a mellékutcákon menjen haza, nehogy a tépett ruháját lássák.

A leány hálás szívvel ment a férfi mellett. A holdvilág lassan felkúszott az égre, és megvilágította az utat. A leány oldalról rápillantott a férfira. Milyen bátor és milyen erős. Milyen jó lenne neki egy ilyen férfi. Nagyon-nagyon szeretné és megbecsülné. Lassan már 30 éves lesz és még nincs senkije. Voltak férfi ismerősei, de egyik sem beszélt vele komolyan. Nem volt túl szép leány, de becsületes és szorgalmas volt. A fiatalember, akivel pár napja megismerkedett, milyen kedves volt. Még a kezét sem fogta meg. Még világosban jöttek és sétálgattak a liget felé. A férfi nem szólt még egy kétértelmű szót sem, és hirtelen mennyire megváltozott. Gondolni sem mert rá, hogy ennyire csalódni fog benne.

- Na már itt is vagyunk. Innen már egyedül is hazamehet - hallatszott a férfi hangja.

- Nagyon, nagyon köszönöm, amit értem tett.

A leány őszinte csodálattal nézett a férfire, majd lassan megfordult és elindult hazafelé. Egy könnycsepp gördül le arcán.

A férfi utána nézett, megcsóválta fejét, majd lassan megfordult és ő is elindult hazafelé.

Kellemes este volt, holdvilágos, csillagos ég. Enyhe szellő jólesően borzolgatta arcát. Már a park széle felé közeledett, amikor két nő jött vele szembe, eléggé bizonytalan léptekkel. Biztosan a Szajjerből jöttek. Ez eléggé meglátszik rajtuk.

- Mi van kisfiú? Nem jössz velünk? Melyikünk tetszik? Választhatsz!

Szőke nézte a két erősen ittas nőt. Nem szerette a leittasodott férfit, de különösen nem szívlelhette a leittasodott nőt.

- Menjetek a fenébe - feleletet sem várt, hanem folytatta útját.

- Na ennek a mókusnak sem kellünk. Gyerünk a vigadóba, ott majd tudunk palit fogni.

Bizonytalan lépésekkel ők is továbbmentek, de csak pár lépést haladtak, amikor az egyik odaszólt a másikhoz.

- Te ez egy igen jóképű pacák volt, gyere menjünk utána.

Megfogta társnője kezét és húzta maga után visszafelé. Szőke nem vette észre az ismét jelentkező veszedelmet, annyira el volt merülve gondolataiban.

- Fiú, nem menj még haza, gyere velünk - és egyikük megfogta a férfi kezét. Miközben maga felé húzta, előrenyomta melleit és oly testtartást vett fel, hogy minél kíváncsabbnak látszék.

Nem volt csúnya nő, de Szőkében az utálat érzése ébredt fel és most már igen felmérgelődve ellökte maga mellől a nőt.

- Mi van apukám. Milyen durva vagy. Jóképű férfi vagy, még ingyen is elmegyünk veled.

Szöke bosszúsan megjegyezte: - Menjetek a fenébe - és határozottan folytatta útját.

A két nő hosszasan nézett a távolodó férfi után. Szívesen kísérték volna el. Milyen buták is egyes férfiak! Akkor sem kell a nő nekik, ha az ember felkínálja magát. Elindultak vigasztalódni. Hátha az éjszakában szerencsájük lesz. Ebben a nagy városban igazán illene, hogy jöjjön már egy-két férfi.

5.

Úgy látszik, a természet nem volt fukar, bőségesen osztotta áldását. Már jó két hete nem esett az eső, meleg, kellemes, napsugaras idő volt. Szép, napos idő köszöntött be vasárnap reggel is.

Szerdahelyi, aki mostanában korábban feküdt, már az első napsugár hatására felébredt. Az idő még 5 óra körül járt. Ideje volt még bőven. Hét órára beszélte meg barátjával, hogy odamegy hozzá, míg Éva, Szerdahelyi partnernője, akivel az emlékezetes május elsején találkozott, nyolc órára ígerte jövetelét a buszmegállóhoz, akkor kell az autóbussznak Kovács lakásától úgyszólván pár méterre lévő megállóhoz érkeznie.

Kovács nem közölte, hogy egyedül jön-e vagy lesz-e vele valaki. Szerdahelyi érezte, hogy a mérnökkel egy életreszóló barátságot kötött, de azt is tudta, hogy idő kell, míg a teljes bizalom kialakul és barátja megosztja vele legbensőbb titkait. Világért sem kérdezősködött volna. Annyira mély, belső titkok ezek, hogy csak akkor kerülhet sor feltárásukra, hogy ha az, akinek elmondják, már kipróbált, megbízható barát.

Nem szeretett lustálkodni, így ahogy felébredt, ki is ugrott az ágyból. Jólesett egy kicsit mozogni, majd felöltözött, gyorsan elfogyasztotta a tegnapi maradékot és már sietnie is kellett, hogy a megbeszélt időre Kovács lakásához érjen. Kovács örömmel nyitott ajtót, arca felderült, mikor barátját meglátta.

- Reggeliztél már? - ez volt Kovács első kérdése.

- Igen. Csak kapkodva. Sajnos, én még nem készültem a hegymászáshoz, nincs semmiféle gyakorlatom.

Szerdahelyit meglepte az a gondos felkészülés, amit barátja részéről tapasztalt. Nézte, milyen gondosan csomagol barátja, milyen szépen becsomagolja az ételeket, még abroszt is és turista étkészletet is tett a hátizsákba. Szerdahelyi csodálkozva nézte, hogy mi minden fér bele ebbe a hátizsákba.

- Szent ég, nem hoztam semmit.

- Ezt gondoltam, azért készültem fel én.

- Legközelebb majd én leszek a beszerző - mondotta Szerdahelyi. - Hiába a turistáskodáshoz is komoly tapasztalat kell.

- Igen, tudni kell, mit kell vinni, ügyelni kell, hogy csak a legszükségesebb holmikat vigyünk, de ne hagyjunk ki semmit, ami szükséges.

- Lassan tele lesz a hátizsák, és lassan már indulhatunk is.

- Még csak $\frac{1}{4}$ 8 - sóhajtott Kovács.

Szerdahelyinek feltűnt ez a sóhaj, de nem értette és így nem tulajdonított néki nagyobb jelentőséget. Figyelte barátja módszeres mozdulatait.

- Lassan már indulhatsz lefelé. A kislány hamarosan ideér az autóbusszal. Amikor megérkezik, intsél csak fel, én innen jól látlak benneteket. Mire leérsz, én már véglegesen elkészülök. Amint kettőtöket meglátlak, már indulok is.

Szerdahelyi gyorsan le is ért a lépcsőkön. Még a buszmegállóban is sétálgatott egy kicsit, míg az autóbusz bejárt a megállóba.

Az autóbusról Éva sugárzó jókedvvel ugrott le. Nagyon csinosan volt öltözve. Egy kékes színezetű kosztüm volt rajta, melynek kabátját levetheti, ha melege lesz, amikor a hegynek felfelé mennek. Vidáman köszönt jó reggelt Szerdahelyinek.

Kovács úgy látszik az ablakból már figyelte őket, mert amikor felnéztek az erkélyre, már intett is, hogy nyomban jönni fog. Valóban nem telt el sok idő, már ő is megérkezett.

- Hát maga úgy felöltözött, hogy még a Himaláját is megmászhatná - mondotta Éva.

- Ha turisztikázom fel szoktam szerelni magam - hangzott a válasz.

Éva gyorsan végignézett a férfin. Nem mutat rosszul ebben az összeállításban. A fiatal mérnök igen jóképű férfi volt, de a turistafelszerelés sem volt rossz. A másik férfi, aki őt kíséri, ugyancsak nem néz ki rosszul. Talán kisportoltabb. Bizony egyik sem rossz.

- Na most már menjünk.

Kovács indult el elsőnek, mintegy mutatva az irányt. Átmentek az utca túlsó oldalára. Távolról sem néztek ki rosszul, de a menet mégis úgy festett, mintha egy turista találkozott volna a helybeliekkel, akiktől eligazítást kér.

Rövidesen a kórházhoz érkeztek. Ott Kovács intett egy emeleti ablak felé. Úgy Éva, mint Szerdahelyi meglepetve néztek fel. Az ablakban egy csinos kislányt láttak meg, aki ugyancsak integetett Kovácsnak, majd eltűnt az ablakból.

- Ez az én meglepetésem - mondotta Kovács.

Szerdahelyit valóban meglepte a helyzet. Érezte, hogy itt többnek kell lenni, mint egyszerű ismeretségnek. Az a különös gond, ahogy Kovács a hátizsák tartalmát megválogatta, ahogy oda gondosan becsomagolt és amilyen változatos élelemről gondoskodott, ugyancsak erre utalt. Szerdahelyi kissé oldalt, alig észrevehetően pillantott Kovácsra. Ahogy a kórház bejárata felé haladtak, Kovács mintha egyre izgatottabbnak látszana. Szerdahelyi elrejtett egy mosolyt. Na lám, milyen titkok derülnek ki.

A kórház bejárata előtt pár lépéssel megálltak. Kovács hirtelen a Turult kezdte dicsérni, mintha elfelejtette volna, hogy nem oda indulnak. Igaz valószínű, hogy ezzel a mérnök izgalmát igyekezett leplezni. A világért sem mutatták volna, hogy valamit sejtenek, hanem mindketten, Szerdahelyi is, Éva is nagyon figyelmesen hallgatta Kovács előadását a „Turul”-ról és környékéről.

Szinte egyszerre néztek a kórház bejára, amikor onnan egy nagyon bájos leány lépett ki. Kovács eléje sietett.

- Nem nagyon tudtam kialudni magam, mert éjjel sokáig fent voltam. Apám rendelőjét takarítottam ki, de remélem mégsem leszek nagyon unalmas.

- Maga soha nem lesz unalmas. Nagyon szép ruhát választott ki a kiránduláshoz és célszerű is.

A leány könnyed mosollyal köszönte meg a bókot. A ruha valóban jól szabott, rendkívül helyes volt. Egyszerű barna alj és egy krémszínű blúz könnyű anyagból varrva, de kitűnő szabással. Széles gallérral, mely a mellrészen szívyszerűen keskenyedik el. A színek összhangban voltak viselője egyéniségével, a haj a szemszínek uralkodó tónusával.

Éva női szemmel nézte a leányt. Ő maga nem volt ugyan túl hiú, de tisztában volt önmagával, és tárgyilagosan állapította meg, hogy ez a leány még szebb, mint ő, de valahogy mégsem látszik büszkének. Olyan természetesnek vette a természettől kapott ajándékot. A leány könnyed mozgása valahogy őt is lenyűgözte.

- Bemutatom a hölgyeket egymásnak. Itt a hölgy Simon Éva, és itt Fenyvesi Eszter.

- A kórházigazgató főorvos leánya?

- Igen.

Éva újból alaposan megnézte a leányt. Nem is lehet rossz dolga a főorvosnak, ha ilyen szép leánya van.

- Ő dr. Szerdahelyi Károly jogtanácsos.

- Még csak jogi előadó. Azt hiszem oda még hosszabb út vezet, mint a Vitányvárhoz.

Valamennyien derültek a megjegyzésen.

A kórház elől indultak el és siettek, hogy minél előbb a szabad természetben legyenek. Most párban mentek, elől Kovács Eszterrel, míg hátrább, kissé lemaradva, Szerdahelyi Évával. Szerdahelyi szándékosan maradt le kissé, bár nem feltűnően. Egy ilyen találkozáskor hadd beszéljék ki magukat, majd ha kifogynak a témából, majd ők is felzárkóznak.

- Maga is szereti a természetet? - kérdezte Éva Szerdahelyitől.

- Igen, én is rajongok a természetért, bár ilyen szép vidék látogatására még nem készültem fel. Be kell szereznem a szükséges felszereléseket és az ehhez illő ruházatot.

- Tatán még nem volt, a bányász csónakházban? Ott komoly evezős élet folyik. Lehet kajakozni és ha akar, versenyezhet is.

- Igen, Péter barátom már jelezte, hogy ki fog oda vinni, bár nem mondta, hogy be lehet iratkozni az egyesületbe.

- Lehet, de érdemes is. A tó környéke nagyon szép. Az egyik oldalon a Zsigmond várral, a másik oldalon a város egy részével körülvéve, míg a többi részen valódi természet veszi körül a tavat. Szerintem ez még szebb, mint a „Cseke” tó. A vár most munkásszállás, de tervezik, hogy átadják a műemlék bizottságnak korhű felújításra és akkor múzeumot rendeznének be benne.

- Valóban nagyon szép a környék.

- Hát ha még jobban megismeri. A természetkedvelő ember mindig talál valami csodáltnivalót a természetben, de ilyen szép, hegyes, sokszor vadregényes vidéken mindig van oly természeti csoda, ami elkábítja az embert. Nemcsak a természetimádót, hanem még a természetet különösebben nem kedvelő embereket is.

A vidék valóban egyre szebb lett. Ahogy távolodtak a várostól, egyre csodásabb panoráma tárult szemük elé. Kovács már igen jól ismerte a vidéket, így nem a szokásos úton vezette őket, hanem a mellékösvényeken gyalogolva kikerülték a lakott területeket és így közeledtek a cél felé. Úgy látszik, valamennyien edzetten voltak, hiszen a már megtett útnak megfelelő gyaloglás után már mások panaszkodni szoktak.

Kovács és Eszter úgy látszik észre sem vették, mily messze távolodtak már el a kiindulási ponttól. Még arról sem vettek tudomást, hogy rajtuk kívül mások is vannak a kirándulók között. Ezen azonban sem Szerdahelyi, sem Éva nem sértődött meg.

A vidék egyre szebbé, hegyesebbé és erdősebbé vált. Egy nagy kockakövekkel lekövezett útszakaszhoz értek. Úgy látszik, egy idegen autós tévedett arra, mert lehúzva az ablakot, megkérdezi az egyik kirándulót, le lehet-e menni arra. Azt feleli a kérdezett, hogy azon járnak már vagy kétszáz éve. Az autós gyorsan fel is húzta az ablakot és elindult. A nagy kockakövek alaposan megrázták a kocsit.

- Na ez is elmond egy miatyánkot, ha már lent lesz - mondta Szerdahelyi.

- Ha itt leérünk, elfordulunk balra, arra már valóban nagyon szép lesz az út - tájékoztatott Kovács.

- Remélem, a hölgyeket nem sziklamászásra akarod tanítani? - kérdezte Szerdahelyi.

- Na nem éppen, de a várhoz igen sziklás, csúszós út vezet, fel is és le is nagyon nehezen lehet menni, de ha felértünk, megéri a fáradságot.

Valóban, amikor elhagyták az utat és elfordultak, a vidék egyre érdekesebbé vált. Hogy tudott a természet ilyen szépet alkotni! Az emelkedők, a mélyedések, völgyecskék, a mélyükön elfutó patakocskák; a fehér sziklák, a völgyekből felmagasodó fák, valóban csodálatos látványt nyújtottak.

Most egy utat vágtak ketté. Az út egyik oldalán völgy, a másik oldala meredek sziklafal, megmagszakítva bemélyedésekkel. Az úton egy-két nagyobb, leomlott szikladarab feküdt.

- Szép, szép, nagyon szép - áradozott Szerdahelyi - de nem éppen sztráda. Itt az autósoknak nem lenne jó dolga.

- Ide nem is szabad behajtani. Az út elején kint van a tilalmi tábla. Csak az erdőgazdaság, meg egyéb érdekeltek kocsijai jöhetnek be. Vasárnaponként azonban meg lehet itt találni egy-két személyautót is. Ilyenkor elnézik a szabálysértést, de természetesen, aki bejön ide, saját veszélyére teszi.

- Én azt gondolom, akkor is megéri, ha veszély áll fenn, ilyen vidéket még festeni sem lehetne.

- Várjatok még, lesz még szebb is - mosolyodott el Kovács.

Átkeltek az úton és most már újra erdőrészen folytatták útjukat.

- Nicsak, nézzenek oda - kiáltott fel Eszter.

- Szarvasok! - kiáltották mindannyian.

Valóban, nem sokkal előttük egy tisztás látszott, és ott két szarvas és három kis őz tartózkodott.

- Ne hangoskodjunk. Lassan közeledjünk feléjük, úgy mint az indiánok szokták. Van egy kis szellő. Ugyan nagyon enyhe, de felénk fúj - mutatott példát Kovács és lehajolva lassan indult a szarvasok irányába. Valamennyien nagyon lassan szinte lépésben közeledtek a tisztás felé. Nem mertek egészen a közelükbe menni, nehogy elriasszák a nemes vadakat, de annyira megközelítették őket, hogy jól lehessen látni az állatokat.

Lehet látni szarvasokat az állatkertben, látni képeken, filmekben is, de természetes környezetükben, ahol ember még nem kísérelte meg szelídítésüket, sokkal megkapóbb látványt nyújtanak.

- Úgy látszik, érzik, hogy tilalmi idő van, így a puskáktól nem kell félniök - jegyezte meg Éva. - Gondolom, ha sokáig nem hallanak puskazajt, egyre bátrabbá válnak, nem olyan óvatosak. Amikor beköszönt a vadászigény, akkor gyorsan megtanulják a fokozott óvatosságot.

- Ehhez nem értek - szabadkozott Kovács. - Mindenesetre csodálatos. Ne menjünk még. Olyan ritkán nyílik alkalom ilyen találkozásra.

Gyönyörködve nézték az állatokat. Milyen csodálatos a természet. Úgy alkotta meg ezeknek az állatoknak testalkatát, lábaikat, hogy gyorsan tudjanak száguldani. Nem hiába mondják őket nemesvadaknak, valóban nagyon szépek.

Most Kovács kísérelt meg kissé közelebb menni. Úgy látszik, meghallották a zajt, bármily óvatosan is lépkedett Kovács. Az egyik felemelte fejét, és mintha összebeszéltek volna egymással, egyszerre, rendkívül gyorsan eliramodtak.

- Hát ez igen szép volt - lelkengett Eszter. - Igen kellemes emlékem marad. Az állatkerten kívül még nem láttam szarvast.

Az út változó volt. Hol felfelé haladtak, hol lefelé mentek. Egyszerre csak elébük tűnt a csodálatos vár.

- Gyönyörű! - kiáltották valamennyien.

- Oda kell felmáshunk - mutatott fel Kovács.

- Nem lesz valami könnyű.

- Ha már itt vagyunk, akkor fel is megyünk, bármilyen nehéz lesz is.

- Jó ezt egy kislánytól hallani - nézett Évára Szerdahelyi.

Amint egyre jobban közeledtek a vár felé, annál nehezebb volt a felmenés. Kovács igyekezett kiválasztani a legkönnyebben felvezető utat, de az is elég meredek volt.

- Nem lesz baj - vigasztalta turistatársait.

Eszter nagyon örült, hogy reggel legyőzte hiúságát. Nemrégén kapott egy igen szép barna cipőt. Nagyon jól állt a lábán. Szerette volna felvenni. Hiába próbálgatta, nem volt elég kényelmes. Úgy döntött, hogy inkább a kényelmesebb cipőt veszi fel, melynek sarka laposabb volt. Most milyen jó, hogy a kényelmesebb cipőt húzta fel. Kissé duzzogott magában, bár a férfi kedvesen, mosolyogva néz rá, a cipőjére nem nézett, ruháját sem csodálta meg különösebben, pedig mily gonddal készült a mai kirándulásra és milyen szorgalmasan dolgozott tegnap este, hogy el tudjon jönni.

A hegyoldal egyre meredekebb volt, most már gyakrabban kellett megállni. Valamennyien lihegték is. Jó volna már fent lenni, de még hosszú az út odáig. Ha nem felfelé mennének, nem is lenne olyan messze, de ilyen meredeken nagyon hosszúnak tűnt a hátralévő útszakasz.

Egyre többször álltak meg. Kovács és Szerdahelyi is már kezüket nyújtották a leányoknak. Azok örömmel fogadták a segítséget. Amint feljebb és feljebb értek, mind szebb lett a kilátás is, hiszen egyre jobban be lehetett látni a környéket.

Kovács nemcsak a környéket nézte gyönyörködve, hanem a pihegő keblű leányt is. Csodás volt a kis teremés, amint kipirosodva, erősen lihegve állt Kovács mellett. Kovács fentről mutatta a vidék egyes jelentősebb részeit. Jól ismerte már a környéket.

- Ha visszafelé nézünk, onnan beláthatjuk a X-es, a VIII-as aknákat. Errefelé a síkvölgyi akna van. Nagyon veszélyes munkahely, gyakori a vízbetörés.

Valamennyien szívesen hallgatták a tájékoztatást. Vitathatatlanul Kovács volt köztük a legtapasztaltabb, már hosszú ideje járogatta a környéket.

- Nem lenne jó egy kicsit pihenni? - sóhajtotta Eszter.

- Valóban nagyon jó lenne - replikázott Éva is, alig hangosabban, mint Eszter.

- Természetesen le kell egy kicsit pihenni. Nagyon sajnálom, hogy nem kíméltem a hölgyeket - mentegetőzött Kovács.

Kerestek egy simábbnak látszó helyet egy szikla tövében és ott Kovács a hátizsákjából egy vékonyabb, de mégis ponyvaszerű ruhadarabot, legalább akkorát, mint két pokróc, vett elő és leterítette a földre.

- Na ide már le lehet telepedni. Legalább egy fél órát pihenhetünk itt és csak utána indulunk el. Nem azért jöttünk, hogy agyonfárasztuk magunkat, hanem, hogy kiránduljunk.

Felnéztek a várra. Bizony még elég sokat kell mászni ahhoz, hogy felérjenek.

Eszter ülve maradt, bár ő is szívesen hanyatt dült volna. Éva nem kérte magát, elnyúlt a szőnyegen.

- Nem lenne jó valamit ennünk? - kérdezte Éva.

- Most semmiképpen. Az én hátizsákomban van egy kis turista főző és hoztam edényt is, de akkor kellene használnunk, ha felértünk. A várban nyugodtan lehet főzni. Azt hiszem, így jó lesz.

- Akkor nem ártana hamarosan indulni.

- Na Éva, maga úgy látom nagyon éhes, de egy turistának sokat kell kibírnia. Higgye el, sokkal jobb lesz, ha felérünk és akkor eszünk. Amikor az ember valóban nagyon éhes, akkor lehet farkasétvággal enni.

- Na én már most is farkasétvággal ennék.

- Na még egy kicsit pihenünk, aztán indulunk tovább.

Eszter behuntya szemét és mélyet szívott a tiszta, zamatos levegőből. Úgy látszik ez olyan ragályos volt, mint általában az ásitás, mert valamennyien behuntyák a szemüket és ők is nagyot szippantottak az ózondús levegőből. Ide már nem ért el az erőmű füstje, ide már nem hatolt fel a gépkocsi kipufogó gáza, itt már semmi sem szennyezte a levegőt. Mennyit ér? Oly keveset törődünk vele. Csak akkor van probléma, amikor kevés van belőle. Amikor a bányában rekedt bányász remegve lesi, meddig marad még az az oxigén? Amikor a nagyvárosok kéményfüstjei ellepik a házakat, amikor már köhögni kell a sok bűzös füsttől, amikor már azt mondják, hogy a levegő szennyezettsége a túrési határon kívül van, amikor a szmog ráterpeszkedik a városra, hogy sokan fizetnek azért, hogy kis csövön tiszta oxigént szívhassanak. Csak akkor lehet ezt a kincset értékelni, amiről egyébként tudomást sem veszünk, amit természetesnek tekintünk, amit ingyen kapunk, pedig ami nélkül percekig sem élhetnénk. Lesz még idő, amikor többet fognak költeni a tiszta levegőre, mint amennyit most költenek a füstre, arra az anyagra, melyből a füst felszáll. Mennyire vétkezik az ember, amikor a természetnek ezt az áldását nem használja ki és sokszor a füstös, dohányszagú, elhasznált levegőjű kocsmákban tölti élete jelentős részét. Újra fel kell fedezni a természetet, és meg kell tanulni megbecsülni az embernek a kis életet adó fácskát is és akkor fog kifejlődni az egészséges, hosszú életű ember.

Kovács törte meg a csendet, aki már sürgette az indulást. Valamennyien felkeltek. Kovács kirázta a ponyvát, majd úgy terítette le, hogy szinte gyűrődésmentesen feküdt a földön, majd rendkívül ügyesen újra összehajtotta.

Most jött a legnehezebb része a túrának. Valóban nagyon csúszós volt az út. Itt már nem lehetett menni, inkább kapaszkodva igyekeztek felfelé.

Erősen lihegtek valamennyien, de most már senki nem akart megállni. Fáradtak voltak már, de mert már valóban nem sok volt hátra, összeszorított fogakkal igyekeztek mindig feljebb jutni. Most Eszter elérte a kőfalat.

- Megvan! - kiáltotta. - Sikertelt megkapaszkodnom a falban.

Lassan felértek a többiek is. Most már, ha fáradtan is, de fentről néztek körül. Egyik sem szólt semmit, csak Eszter ajkát hagyta el egy szinte sóhajnak hallatszó hang: - Megérte.

Innen fentről oly szép volt minden. Alig győztek betelni a fenséges kilátással.

- Most tényleg keresünk egy jó helyet és letáborozunk. Már nemcsak a ponyvát tesszük le, hanem ki is pakolunk és szakácskodunk is. Ki vállalja?

Összenéztek és egyszerre tört ki belőlük: - valamennyien!

Jót derültek ezen, hiszen mintha kitalálták volna egymás gondolatát. Másként még vezényszóra sem tudták volna ennyire egyszerre mondani. Gyorsan elszállt a fáradtság. A hátizsák is gyorsan kimerült. Előbb a ponyva került ki, amit gyorsan szétterítettek. Utána egy gyorsfőző, a hozzátartozó palackkal, majd különös gonddal elcsomagolt hús. Valóban nagy gonddal lett elcsomagolva, hiszen egy kicsit még ki is lett áztatva. Minden kikerült a hátizsákból, ami egy jó pörköltöz kellett. Még fekete is volt egy termoszban, és külön dobozban cukrászsütemények és ugyancsak becsomagolva hűsítő italok is.

Éva már nyúlt is az üveg felé, de Kovács megállította.

- Csak akkor ihat, ha már tényleg kipihente magát. Nagyon kimelegedtünk, amíg felértünk és így igen súlyos következménye lehet a könnyelműségnek. Most kell még kitartani.

- Jaj, de még körül sem néztek. Csak nem egy kínzókamra tövében ültünk le?

Ez annyira felvillanyozta a társaságot, hogy egyelőre még a főzést is elhanyagolva együtt kezdték vizsgálni a falakat, járták körbe a vár udvarát.

- Ez valóban egy rablótár lehetett, ahogy a híre mondja. Bámulatos, hogyan tudtak ide építeni.

- Talán régebben jobb mérnökök voltak, mint most - nézett kissé csalafintán Kovácsra Szerdahelyi.

- Én valóban mérnökszemmel néztem a korábbi építkezéseket, de én is csodálom, milyen lehetetlen dolgokat és milyen jól oldottak meg a régi építések.

Csak amikor már valóban minden falat végignézték, mindent alaposan megvizsgáltak, tértek vissza a „táborhoz” és már együtt kezdték meg az ételek készítését.

- Tud főzni? - nézett Kovács Eszterre.

- Azt hiszem nem is olyan rosszul. Anyám soha nem kényeztetett el engem. Már szinte gyermekkorom óta befogott a konyhai munkába. Együtt főztünk, együtt takarítottunk is. Sokat dolgoztunk anyuval együtt.

- Én is elég jól tudok főzni - mondotta Éva. - Engem is rászoktatott édesanyám.

Meg is mutatták milyen jól értenek a dolgukhoz. Egykettőre fent volt a lábosban az étel, a megvagdalt hús, a lehámozott burgonya, és minden egyéb, ami a jó pörkölthöz kellett. Szerdahelyinek rejtély volt, hogyan tudta Kovács úgy elhelyezni a hátizsákban a nagy lábast, hogy kívülről észre sem lehetett venni. Mi mindent takart ez a hátizsák.

Rövid idő alatt már nagyszerű illatok keringtek a levegőben. Közben egy kis rajztábla is előkerült a hátizsákból. Még hagymát is vett elő Kovács.

- Ki vállalkozik rá, hogy megvágja a hagymát?

Eszter elvett három darab hagymát. Késsel gyorsan letisztította, majd a kis táblán vágni kezdte.

Kovács nézte, milyen szakavatott kézzel dolgozik Eszter. Szeméből kicsordult a könny, a hagyma erős volt. A leány nem törődött vele. Valamennyien meglepődtek, amikor Kovács még egy kis tejesüveget is elővett a hátizsákból.

Lassan minden el volt készítve. Most már csak kavargatni kellett a lábasban fortyogó ételt.

Kovács nézte Esztert, milyen magabiztosan dolgozik. Nemcsak szép, hanem ügyes lány is. Magabiztos, erős egyéniség. A bajban nem hagyná el az embert és megtalálná a módját a felemelkedésnek.

Éva még a főzöt is megvizsgálta, hogy nem kicsi-e a láng. Úgy látszik, nagyon éhes lehetett. Bizonyára többet törődhetett az étkezéssel mint társnője. Ez alakján is meglátszott, mert kissé molett volt, de mégis arányos és jó alakú.

Lassan el is készült a jó ebéd. A lábas fülét ruhán keresztül megfogva most egy árnyékos helyre vitték. Kovács egy nagyobb szikladarabot szerzett. Arra rátették a fazekat.

- Most pedig üljük körbe. A hölgyeknek kényelmes sziklákat szereztem, a tetejük lapos. Károly barátomnak már csak rosszabb jutott, de legalább emlékében marad a mai kirándulás. Ebben a környezetben egyébként korhűen kell étkezni.

Valamennyien letelepedtek a lábas mellé. Éva volt a leggyorsabb, ő már ült, amikor a többiek elfoglalták helyüket. Az étel jó volt. Jó volt, mert a lányok nem főztek rosszul, de jó volt, mert farkaséhesek is voltak és igen romantikus környezetben került sor az étkezésre.

Kovács - ki tudja honnan - még rozskenyeret is szerzett, házi sütésűt. Tegnap szerezhette vagy hajnalban, de még egészen friss volt.

A többiek lassan felszedelőzködtek és felálltak a célnak ugyan megfelelő, de elég kemény ülésről. Éva még ott maradt, a zamatos rozskenyérből tördelt darabokkal törölgette a lábast, hiszen kár lett volna ennyi kitűnő zsírt elpocsékolni.

Ezután valamennyien visszatértek a ponyvára. Ott Kovács kibontott még két desszertdobozt, s a társaságot körbekínálgatta, majd a dobozokat középre tette. Most már kibontották a hűsítő italokat is. Az italok között két üveg sör is volt, míg a többi limonádé. Most valóban jólesett a hús, jóízű ital.

Nem volt már semmi akadálya a jókedv kirobbanásának. Minden megvolt, hogy jókedvűek legyenek. A díszletet a gyönyörű környezet szolgáltatta, hiszen szebb díszlet, amit maga a természet tud adni, el sem képzelhető és itt egy régi rablóvárban, annak romjai között a háttérül szolgáló dombvonulatokkal, erdőségekkel lenyűgöző környezet volt. A kitűnő koszt, amit maguk főztek és jóízűen elfogyasztottak ugyancsak jó hangulatot gerjesztett. A hús ital eloltotta szomjúságukat és Kovácsot megéljeneztek, amikor kis műanyagpoharakat vett elő és a termoszból feketét öntött ki.

Senki nem mondta, csak véletlenül, szinte egyszerre dúdolni kezdtek egy dalt, majd együtt énekeltek.

Amint elhalkultak, Eszter önfeledten, egyedül, szép, iskolázott szopránnal, előbb halkabban, majd egyre erőteljesebben énekelte: „Most egy szép nap végre, füstfelhő száll az égre...”

Valamennyien hatása alá kerültek az áriának. Ebben a csodás környezetben, itt a hegy tetején az ősi rablóvárban, minden olyan természetes volt, oly lenyűgözően csodálatos, hogy eltűnt idő és tér, csak ez a szép hang uralta a környezetet. Senki nem mondhatta volna meg, hogy aki ezt a gyönyörű áriát énekli, nem valódi művésznő. Még a lélegzet sem zavarta meg ezt a csodálatos, a szív mélyéről feltörő éneket. A kis létszámú hallgatóság lélegzet visszafojtva hallgatta és a természet is kegyes volt, mert ő sem törte meg a legkisebb zörejjel sem a csodás melódiát.

Kovács ámulattal hallgatta az áriát. Megérezte, hogy az önfeledt, átélt ének nagy érzelmi viharokat takar. Ennek tárgya ő, így szerelme nem lehet viszonzatlan. Hogyan lehet ezt oly csodálatosan kifejezni? Nem szólt, csak lehajtotta fejét, de határtalanul boldognak érezte magát. Amikor a leány befejezte a nagyáriát, nézett a szemébe és a szemek láthatatlanul, de annál biztosabban közvetítették egymásnak érzelmeiket.

Csak nehogy itt is elmúlás legyen, mint Puccini áriájában.

- Szép a Pillangókisasszony, de egy kicsit szomorú, talán valami vidámat is - oldotta fel a hangulatot Szerdahelyi.

Kovácsnak is igen jó hangja volt. Szerdahelyi nem volt irigy, de olyankor sajnálta, hogy a természet nem áldotta meg ilyen jó hallással. Milyen jó Kovácsnak, aki kitűnően hegedül és el tud merülni a zene csodálatos mélységeiben.

Amikor a varázs feloldódott, Éva megjegyezte, hogy ő is zongorázik, de inkább csak egyszerű dalokat, slágereket. Jó lett volna jobban fejleszteni zenei műveltségét.

Ismét felálltak. A sok ülés után jól esett egy kis mozgás. Eszter és Kovács egymás kezét fogva sétáltak a vár térségében, míg Szerdahelyi Éva kezét fogta. Szerdahelyinek is tetszett a leány, de vigyázott, nehogy a leányban komoly érzelmeket gerjesszen, hiszen nem tudta még, hogy élete hogyan fog alakulni.

- Nem lenne jó már készülődni hazafelé? A nap már kezd lefelé menni. A szüleim is kikötöttek, hogy 7 órára legyenek otthon. Mindig pontosan be szoktam tartani szüleimnek tett ígéretet.

- Igaza van Éva - erősítette meg Kovács is -, valóban már illik indulni.

- Feljönni csak feljöttünk, de hogyan fogunk lemenni, azt nem tudom - mondta Eszter.

Szerdahelyi mosolyogva nézett rá. - Sajnos azt hiszem újra négykézláb. Másként itt nem lehet lemenni, olyan meredek itt és a kő is síkos.

Valóban nem volt könnyű a lemenetel. Amikor már majdnem leértek a köves részről a könnyebben járható részre, Eszter megcsúszott, térdét erősen beütötte a kőbe. Kovács nyomban megfogta és segítette leülni.

- Eszter térded megsérült, vérzik is. Ki kell szívni a vért - mondta Eszter Kovácsnak.

Eszter ahogy ült, szoknyája feljebb csúszott. Ahogy Kovács szemei a leány combjára tévedtek, bíborvörös lett. A leány is észrevette udvarlója pillantását és ő is erősen elpirult. Éva nézte őket, majd határozottan felszólította Kovácsot, hogy ha van, adjon valami kötözőanyagot, ő majd rendbeteszi a sebet. Kovácsnak még kötszer is volt hátizsákjában.

Éva valóban ügyesen ténykedett, előbb kiszívta kissé a vért Eszter térdéből, majd egy kis jóddal bekente a seb környékét, de valami a sebbe is jutott, mert Eszter erősen felszisszent. Éva még egy kis hintőporral behintette a sebet, majd egy kis vattát tett rá, és sebtapasszal leragasztotta.

- Na még egy kis üdítőt félretettem, most megihatnánk.

Kovács testvériesen kimérte a megmaradt italt. Még tréfálkoztak, és mikor meg fel kívántak szedelőzködni Éva kiáltott fel.

- Jaj! Segítség! Kígyó.

Valamennyien odanéztek a szinte kövémeredt leányra, majd a lábai elé. Alig valamivel a leány mellett egy kígyó tekerőzött.

Szerdahelyi tért legelőször magához, mint a villám hajolt le, felragadott egy szikladarabot és már dobott is. A dobás a feje körül találta el az állatot. Most már valamennyien kődarabokat kaptak fel és dobálták a tekerőző állatot, míg az mozogni látszott. Amint úgy vették észre, hogy már nem mozog, Szerdahelyi egy nagyobb szikladarabot emelt fel és azt rádobta a kígyóra.

- Na innen már nem fog kibújni.

Éva úgy látszik, nagyon megijedt, mivel még mindig remegett az izgalomtól.

- Nem ismerem a kígyókat - sóhajtott fel még ugyancsak feszülten Szerdahelyi. - Lehet, hogy értékes állatot ütöttünk agyon, de lehet, hogy egy igen veszélyes dögöt. Nem tudjuk mitől menekültünk meg.

Gyorsan össze is szedelőzködtek. A pokrócot jól kirázták, nehogy véletlenül bent maradjon egy kígyó.

Szerdahelyi megfogta a még mindig remegő leány kezét, és elindultak lefelé. Lassan elmúlt az ijedelem, most már nyugodtan haladtak hazafelé. Előbb kissé vontatottan, később a fiatalság felejteni tudásával már vidámabban folytatták az éneket. Nem hagyták elrontani egy kellemetlen epizóddal ezt az igen szép vasárnapot.

- Hallottam túlestél az első pereden - fordult Kovács Szerdahelyi felé.

- Túl, túlestem rajta. Meg is nyertem, de azért probléma volt.

- Na, nem történt valami baj?

- Baj nem, de valóban volt probléma. El kellett kérnem a titkos irattárból a bánya termelési adatait, minthogy azt be kellett mutatnom a bíróságon, hogy igazoljam teljesítőképtelenségünket. Ezek valóban szupertitkos iratok lehettek, mivel csak az összesítőt kaptam meg, azt is egy piros borítékban, amelyre még az is rá volt írva, ki, hány óra, hány perckor vitte ki, és mikor vitte vissza, hol, milyen célból használták fel. Ezeket az iratokat én el is vittem a tárgyalásra. Megmutattam a bírónak, aki megkérdezte, hogy becsatolom-e, amire én jóhiszeműen azt feleltem, hogy becsatolom. Amikor visszaérkeztem a tárgyalásról, a főnök megkérdezte, hogyan zajlott le a per. Büszkén mondtam, hogy meg is nyertem. A főnök gratulált is, de amikor azt mondta, hogy az iratokat azonnal vigyem vissza az irattárba, akkor közöltem, hogy becsatoltam az iratokhoz. A főnök egészen belesápadt. Azonnal telefonált a bíróságra; az iratokat a bíróság páncélszekrényébe záratta, és közölte, hogy addig nem mozdulhatnak el mellőle, míg érte nem megyünk. Azután nyomban telefonált a garázsba és nekem kocsival kellett visszamennem az iratokért. Hát így nyertem meg az első peremet. Most már csak az

bosszant, hogy Esztergomból még egy képeslapot is küldtem hazafelé, melyre rá is írtam, hogy az első megnyert perem emlékére.

Kovács egy mosolyt nyomott el. Visszagondolt, hogy ő is bizony átesett a kezdeti tűzkeresztségen.

Amikor a kórház bejáratához értek, elbúcsúztak Esztertől. Kovács, mint egy kincset fogta meg a leány kezét. A kislány is boldogan érezte a férfikéz melegét.

- Ha holnap délután erre felé jár, intsen fel. Mindent megpróbálok, hogy ha egy kis időre is, de le tudjak jönni.

Kovács csak annyit felelt - köszönöm.

Eszter barátságos mosolyt hintett a társaság tagjai felé, majd könnyed, szinte légies léptekkel eltűnt a kórházajtó mögött.

Ezután a társaság megmaradt tagjai az autóbusszmegállóhoz vonultak. Éppen jókor értek oda, hiszen a busz akkor fordult be a megállóba. Felszállás előtt Éva még egyszer visszaintett a két férfinak, majd felszállt a buszba. Bezáródott mögötte az ajtó és a busz indult tovább.

A két férfi egyedül maradt. Szerdahelyi még elkísérte barátját a lakóépület bejáratáig, ahol Szerdahelyi is megköszönte ezt a szép programot. A két férfi még megölelte egymást, utána Kovács elindult a lakásába, Szerdahelyi pedig szálláshelyére.

6.

Az éjjeli műszak végetért. A nehéz éjjeli munka után a bányászok átadták a váltásnak munkahelyüket. A különböző vágatokból, a szénfalakról lassan érkeztek a felvonóhoz. Ahogy jöttek, szálltak be a felvonóba, amely vitte őket a föld mélyéből a felszínre. Aki látta már a műszakváltást, tudja, hogy az külön élmény. Valahogy a leszállás hangulata más, mint amikor a felvonó már felfelé hozza a munkát befejező személyt.

A kemény fizikai munka, mely rendkívüli edzettséget, keménységet, állóképességet követel meg, csak a hozzászokás, hozzákeményedés útján fejleszthet ki oly ellenálló szervezetet, edzettséget, hogy a nehéz napi munka után nem agyongyötört, halálosan fáradt emberek kerülnek ki a bányából, hanem olyanok, akiken látszik ugyan a nehéz fizikai munka, de nem néznek ki megviseltnek. Ez teszi lehetővé, hogy vidáman, jókedvűen készüljenek fel a pihenésre, és a fürdés után ismét felfrissülve a nehéz, megerőltető munka nyomait úgyszólván teljesen eltüntetve lépjenek ki a bánya területéről és kezdjék meg jól megérdemelt pihenésüket, ki-ki a maga szokása szerint.

A lift öntötte a bányászokat, akik még szenesen, kevésbé felismerhetően léptek ki a liftből, hogy a tusolás után valóban felismerhetően távozzanak.

Ni, ismerősök. A két fiú, akikkel már találkoztunk. Most már nem elfogódott fiatal emberek többé, hanem mozgásukon, magabiztonságukon látszik, hogy már hozzászoktak a bánya légköréhez és a kezdeti nehéz napok után most már kezdtek hozzászokni a nehéz munkához. Ahhoz azonban, hogy igazán megacélosodott emberek legyenek, idő kell, évek nehéz, odaadó munkája. Amint leadták a lámpát, ők is mentek fürdeni.

A kasnál egy kis csoport áll. Még nem jönnek, úgy látszik még várnak valakit. Igen, most többen kiszállnak és hárman csatlakoznak a csoporthoz. Az egyik különösen erős felépítésű, keménykötésű embernek látszik. Igen, ez Peter, ő is már ismerős. Amikor a várakozókhoz ért,

akkor indultak meg együttesen. Ha valaki nem ismerte volna őket, akkor is felismerhette volna a vezért. Legalább annyira feltűnő volt Peter magatartása, egyénisége, mint egy marha-legelőn egy marhacsoport vezérbikája.

- Na gyerekek, ma jókedvem van, ma nem mulatni megyünk, hanem fürdünk egyet. Legalább lemoshatjátok koszos testeteket.

- Hová megyünk? - kérdezték többen.

- A Centrálhoz.

- A bánhidai erőmű tavához?

- Igen oda, de azért előbb iszunk egyet. Ágoston! Te itt maradsz. Ha a két mafla felér, azonnal jöjjenek fürödni, mert a fürdés után azonnal indulunk.

Eddig öten voltak és még két embert vártak, így a „csapat” hét embert tett ki. Egykettőre a fürdőben voltak. Mind az öten egyszerre tódultak be, kíméletlenül nyomva el a még tus alatt állókat. Egy-kettőnek bizonyára jól esett volna, ha bármelyiküket megnyakalja, de nem akartak verekedést kezdeményezni. Egyébként ezektől az emberektől mindenki tartott is.

Közben a „csapat” kiegészült, megérkeztek az elmaradottak is. Azok is gyorsan bepótolták a mulasztást és máris öltözködtek. Nem kellett biztatni egyiket sem, hamar készen lettek.

- Ki érzi fáradtnak magát? - kérdezte Peter. Egyik sem jelentkezett.

- Most lányok is jönnek. Hárman vagy négyen lesznek. Megbeszéltem velük. A Gyémántban várnak ránk.

Egyébként sem szoktak ellenkezni, de most Peter olyasmit mondott, ami mindnyájuknak tetszett.

- Na készen vagytok? - hallatszott a vezér hangja.

- Készen! - felelték mindannyian.

Peter megindult, a többiek követték. Élcelődés, durva viccek, szitkozódások hallatszottak a levegőben. Egymást is piszkálták, bántották. Egyet kíméltek csak meg. Egyet, akivel nem mertek ujjat húzni.

Lassan elértek a temetőhöz. A csoport be-be nézett a temetőbe. Úgy látszik, ezek nem kíméltek senkit, mert egy-két megjegyzés még a halottakra is elhangzott.

- A jószentségit, milyen messze van ez a kocsma - szólta az egyik.

- Telepíthették volna közelebb is - szólta Ágoston; aki valamilyen alvezérféle lehetett. - Ha az ember egy fröccsöt akar inni, kilométereket kell gyalogolni. Ki törődik itt a bányászokkal?

Az elégedetlen társaság azért nem ült fel a buszra, hanem gyalogosan mentek a Fekete Gyémánt felé, ahol a lányok már türelmetlenül várták őket. Elmentek a nemrég készült új áruház mellett és egyre gyorsabban lépkedtek, hogy minél előbb hozzájussanak a megszokott italadaghoz. Az út nem tartott sokáig, már el is értek a vendéglő bejáratáig.

- Na Te itt mész be a presszórészbe - adta ki az utasítást Peter - mi pedig megnézzük, hogy a másik részen vannak-e a lányok. Ha nem találod őket, gyere át hozzánk.

- Jó, nyomban megyek - válaszolt az érintett.

Amint beléptek a vendéglő éttermi részébe, már a belső asztalnál láttak három leányt, akik felkapták fejüket, amikor a belépőket észrevették és nyomban integettek.

A két pincér, ahogy meglátta a befelé tóduló hét embert, nagyot sóhajtott. Nem, ezek az emberek nem verték fogukhoz a garast, nem becsülték a pénzt, ha itatra költhették. Nem is lettek volna rossz vendégek, ha nem kellett volna félniök, hogy valami kellemetlen eset történik. Nem kíméltek ők senkit. Sem a felszolgálókat, sem a vendégeket. Ezért ha eltávoztak a pincérek, ugyancsak felsóhajtottak.

Amikor ők voltak ott, senki más nem kezdeményezett verekedést. Még azok is, akiket garázda veszekedőseknek ismertek, óvatosan húzódtak meg valamelyik sarokban, nehogy ők legyenek ennek a csoportnak céltáblái. Ezek, ha valakivel összevesztek, nem kíméltek senkit. Ütöttek és keményeket. Ha valaki meg is sérült, nem tett feljelentést, inkább letagadta, hogy verekedés történt volna, őt bántalmazták. Ezért nagyon nehezen lehetett velük szemben eljárni. Munkájukat egyébként elvégezték.

- Mi van lányok? - szólt oda Peter, amikor odaértek az asztalhoz.

- Itt vagyunk Peter.

- Gyertek a másik helyiségbe, ott jobb helyünk lesz.

A lányok felfogták poharaikat és megindultak a belső szobába. Itt nem egyszerű asztalok voltak, hanem padszerűen kiképzett, háttámasszal ellátott ülkék és asztalok. Bokszerűen voltak kiképezve. Előnyük az volt, hogy nem lehetett oly könnyen felkapni azokat, ha valaki verekedést kezdeményezett.

- Pincér! - kiáltott Peter. - Hét bányászfröccsöt és három konyakot.

- Igenis - és a pincér gyors léptekkel távozott el.

Nem sokkal előbb nyitották ki a vendéglőt, így Petereken kívül más nem volt a helyiségben.

Amint odahozták az italokat, mindegyikük felfogott egy-egy korsót, a leányok a konyakos poharakat. Az italok nagyon gyorsan eltűntek a poharakból és a korsókból. Ez rövid idő alatt még kétszer megismétlődött.

- Te barom - fordult Peter a közelben lévő pincérhez - nem látod, hogy éhesek vagyunk. Van valami süteményetek?

- Kifli és zsemle. Mindjárt hozom.

A pincér nyelt egyet, és máris sietett, hogy teljesítse a parancsot. Dehogy ellenkezett volna. Még akkor sem, ha a kiflit úgy kellett volna megvásárolni valamelyik boltból.

A lányok is már elég jó hangulatban voltak. A férfiak megjelenése előtt is fogyasztottak, de úgy látszik elég jól bírták az italt. Hangulatuk egyre emelkedett. Nagyon vihogtak egy-egy durva viccen. Nem tiltakozott egyik sem, amikor valamelyik férfi odanyúlt szoknyájukhoz. Edzett lányok voltak már, akik megszokták a durvaságot. Csak olyan társaságban érezték jól magukat, amelyben jelenleg voltak. Nem egyszer voltak már a rendőrségen. Volt aki tiltott kéjelgés miatt már többször is volt büntetve. Volt, aki csak lopva jött vissza és türelmetlenül várta, hogy kitiltása lejárjon és visszaköltözhessen.

Komoly ellenőrzés volt itt is, gyakorta kellett jelentkezni a rendőrségen, de itt nehezebb volt az ellenőrzés. Nagy, kiterjedt terület, különböző munkahelyek, széttagolt bányavállalatok. Az ország különböző részeiről összesereglett emberek, akiket csábított a magas kereseti lehetőség, a nehéz munka megbecsüléseként nyújtott magasabb társadalmi szolgáltatás. Sokan, amikor meggyőződtek róla, hogy itt a magasabb bérért igen kemény munkát kell végezni, odébb álltak. E helyzet kétségkívül kedvezett az olyan leányoknak, mint amilyenek Peter társaságában voltak.

- Na mindjárt fizetünk is, de még egy kört megiszunk. Tudjátok hová megyünk, lányok? Egyet fürdünk - folytatta Peter feleletet sem várva.

A lányok ennek nagyon örültek. Az ritkán fordult elő, hogy valaki szórakozni vitte őket. Amíg szükség volt rájuk, foglalkoztak velük, de nem tartották őket érdemesnek arra, hogy együtt mutakozzanak.

Hozták is az utolsó kört. Azt is gyorsan elfogyasztották. Peter a pincér felé dobott egy százast, majd még egyet. Ez jóval több volt, mint amennyibe az ital került. Nem kért vissza semmit.

Azt nem lehetett Peterről elmondani, hogy bárki pénzére utazott volna. Nem kívánta meg senkitől, hogy részére fizessen. A társaság között úgy alakult ki, hogy általában mindenki egyenlően fizetett. Így lényegében mindenki azt fizette, amit megivott. Ha a társaság tagjainak már elfogyott a pénze, Peter gavallérosan állta a cehhet. A társaságot mégis ennek az embernek hatalma, személyes hatása tartotta össze. Tekintélyére Peter különösen is vigyázott. Ezzel érte el, hogy társaságának azok a tagjai, akik erőszakossága miatt nemigen kedvelték, szükség esetén mégis tűzbe is mentek volna érte.

A társaság tagjain látszott, hogy már jócskán fogyasztottak italt. Amikor az asztaltól elvonultak, neki-neki tántorodtak az asztalnak. Egyikük le is vert egy poharat. A pincér oda sem nézett. Ilyet nem jó észrevenni. Meg azután meg is fizették, hiszen komoly borralalót adtak. Majd gyorsan kitakarítják, ha elvonult a társaság.

Az ajtó kinyílt, éppen vendégek akartak bejönni. Úgy látszik, már ismerősek lehettek a helyi viszonyokkal, mert amint bepillantottak és észrevették a kifelé induló társaságot halk bocsánatkéréssel gyorsan visszahúzódtak, és csak akkor merészkedtek újra vissza, amikor megbizonyosodtak róla, hogy Peterék csapata minden bizonnyal eltávozott.

Most már autóbusszal kívántak elmenni, nem volt kedvük ily nagy útra. Nem kellett sokáig várakozni a megállóban, hamarosan jött is a busz.

A társaság elég italosnak látszott, de a kalauz nem szólt semmit. Régebben ugyan egyszer megpróbálta, de azóta ez eszébe nem jutott. Úgy látszik megkedvelte Peteréket, mert ha bármilyen ittasan is látta őket, soha nem küldte le őket a buszról. Ezt az utasok sem igényelték.

Nem sokan utaztak a buszban. Talán négyen vagy öten lehettek, ahogy azt az első rálátásra meg lehetett állapítani. Az egyik férfi éppen Peter közelében volt. Elfelejtett odébb állni, amikor Peterék felszálltak. Petert úgy látszik zavarhatta a férfi, mert két kézzel elkapta és szinte odébbdobta az egyik ülésre. Olyan jól sikerült a dobás, hogy az ember ülve került az ülésre. A társaság nagyot derült az eseten. Peternek is jól eshetett a társak elismerése, mert derült, önelégült arccal nézett körül. Az ember jól érezhette magát az ülésen, mert onnan meg sem mozdult, de sietős dolga is lehetett, mert a következő megállónál leszállt. Az autóbusz még nem ért el a másik megállóig, amikor az egyik ember rosszul lett. Úgy látszik éhgyomorral mégsem jó nagyobb mennyiségű italt fogyasztani. Ezt valószínű ők nem tudták, mert ha italt láttak vagy annak szagát megérezték, nem törődtek azzal, hogy ettek-e vagy sem. Végül is úgy határoztak, hogy a következő megállónál ők is leszállnak. A fatelep felé vették útjukat.

Egy nő jött velük szemben. Kezében egy táskát cipelt.

- Gyerekek simogassuk meg egy kicsit - mondotta a korábban Ágostonnak nevezett személy.

Amint a nő melljük ért, ketten két oldalról megragadták. Még magához sem tért; amikor egyikük átölelte és durván simogatni kezdte. A nő szinte hisztériás sikolyban tört ki. A fatelepen meghallhatták, mert erős kutyacsaholással közeledtek a hang irányába. A közeledőket

nem lehetett látni, mivel deszkakerítés eltakarta őket, de Peterék jobbnak látták, ha tovább állnak, nem csinálnak botrányt. A nőt durván ellökték és továbbmentek. Az mérgesen felkapta bőröndjét, és szinte szaladt tovább. Valószínűleg nem gyakorta fog közlekedni a fatelep körül.

Peterék közben megálltak, mert ami a társaság tagjainál ritkán fordult elő, az egyikük hányt. Egypárat rácsaptak a hátára és mentek tovább.

Jól ismerhették az utat, mert az öregtelepen átvágva, hamarosan kitértek a bánhidai útra, ahol ugyancsak rövidítettek és már közeledtek is a tóhoz. Amerre mentek, hangoskodtak, kiabáltak, énekeltek, a lányok vihogtak. Nem törődtek senkivel. Egyedül csak arra vigyáztak, hogy ne csapjanak oly nagy botrányt, hogy már a rendőrség is beavatkozzon.

Egy üzlet mellett haladtak el. Elég éhesek lehetek, mert szinte egyszerre álltak meg az üzlet előtt.

- Na menjetek lányok. Vegyetek kaját, meg három-négy üveg bort is.

Többen pénzt vettek elő és a lányoknak adták.

- A maradékot vissza, meg különben megfojtunk benneteket.

A lányok ezt szószerint értették, mivel a bevásárlás után hiánytalanul visszaadták a maradékot.

Most már rövidebb úton, egyenesen nekivágtak a Centrál tónak. Hamarosan meg is érkeztek a partjára. Ez egy nagy tó volt. Innen kapta az erőmű a hűtővizet, míg az elhasznált vizet visszavezették a tóba. Ezért a víz meleg volt. Oly meleg, hogy akár télen is lehetett benne fürdeni. A tó túlsó oldalán az erőmű terült el, mely építmény kiemelkedve a tó mellől, lenyűgöző hatást keltett. A tó többi része szabadon nyúlt ki a víz mellől. Egyes részei annyira tele voltak dús növényzettel, hogy kényelmes elrejtőzési lehetőséget biztosítottak a kíváncsi szemek előtt. A tó egyes partrészei pedig kitűnő horgászlehetőséget is biztosítottak. Ezért ide egy-két apró nádfedeleles kunyhót építettek a szenvedélyes horgászok.

- Na gyerekek, most jó helyet kell magunknak keresnünk, hogy ne zavarjon bennünket senki - mondta Peter.

Együtt mentek, bár kissé dülöngélve a tó partján addig, amíg valóban nagyszerű helyet nem találtak. Ez egy erősen bokros rész volt, oly magasan benőve növényzettel, hogy az álló embert is eltakarták. Ez jó hely lesz, állapították meg egyöntetűen. Gyorsan le is telepedtek. A közelben nem is volt senki, csak egy ember horgászott a tóban, éspedig a szokásos horgászbejáró végén. Ez a vízből kiálló, facölöpökre épített deszkapadló volt, ami elég mélyen benyúlt a tóba.

A horgász nem szívesen vette a kiabáló, hancúrozó népséget. Közelségük zavarta őt. Úgy látszik, ő is zavarhatta a díszes társaságot, mert azok egyre gyakrabban pislogtak a horgász felé. A zaj nem csitult, a horgász egyre idegesebb lett, és végül türelmét veszítve rákiabált a társaságra.

- Nem tudnak máshová menni? Nem hagyják az embert békén. Menjenek odébb.

- Mii? Nézzétek, milyen nagy a pofája! - mondogatták többen. - Meg kell tanítani, hogy tisztelje embertársait.

A horgász most már bánta, hogy ezzel a zajos társasággal összekülönbözött. Sajnos nem ismerte őket.

Ahogy gyorsan felmérte a helyzetet, az volt az érzése, hogy belé akarnak kötni. Elég sokan vannak. De kár volt őket figyelmeztetni. Most már ő ment volna el, de már nem lehetett, mert az egyik fel is lépett a padlóra.

- Nem zavarom magukat, én most már úgyis befejeztem a horgászást, majd máskor visszajövök.

Ezzel elkésett már, mert aki a padlóra feljött, már nem állt meg, hanem tovább ment a horgász felé. Az már érezte, hogy itt már kitérni nem tehet, talán egy erélyes fellépés segít.

Aki feléje ment, erős testalkatú személynek látszott. Már nem volt más választása, gyorsan a zsebébe nyúlt és kést vett elő, pengéjét kihúzta.

- Vigyázz, Peter! - kiáltották többen.

Peter elmosolyodott. Nem ez volt az első eset, amikor őt késsel próbálták megállítani. A horgász most már komolyan félni kezdett. Ha egyet meg is sebesít, a többi bizonyára megtámadja. Igen kellemetlen helyzet. A férfi csak ment vele szembe. Nem állt meg. A horgász felemelte a kést szorongató jobb kezét azzal az elhatározással, ha a férfi közelebb jön, azonnal szúr.

- Add ide a kést pubikám! Ez nem kisfiú kezébe való. Add csak ide szépen. Gyorsan, mert különben baj lesz belőle.

- Ha egy lépést teszel a kést beléd szúrom.

Peter tett egy lépést. Tett még egyet.

A horgász - most már úgy látszik a félelem hatására is - hirtelen fellobbant elszántsággal akart lesújtani a kést szorongató kezével.

A sújtó kéz éppen csak megmozdult. A kés villanását csak igen éles szem vehette észre. Nem tehetett meg a lesújtó ököl két-három centiméternél többet, amikor sokkal gyorsabb kéz, valóban a másodperc tört részei alatt már elkapta a lesújtó kezét. Egy csavarás és a kés loccsanva hullott a vízbe. A következő pillanatban, cipőstől, ruhástól, úgy ahogy volt - nem látszott, hogy milyen mozdulat hatására - a horgász is beleesett a vízbe.

Nem lehetett kellemes a teljes öltönyben, harisnyában, cipőben a vízben tartózkodni. Általában nem így szoktak fürödni az emberek. Szerencsére a horgász nem lehetett rossz úszó, mert ruhástól is tudott a vízben mozogni. Amikor távolabb került a padlótól, segítségért kezdett kiabálni.

- Halljátok? Meg akart bennünket ölni, most meg ő kiabál.

- Halljuk, halljuk - kiáltotta a csapat.

- Pubika! Csak kiabálj. Bemegyünk érted és kihozunk - dübörgött Peter hangja.

A horgász megértette, hogy a veszély még nem múlt el. Nagyon vigyázni kell ezekkel az emberekkel, mert különben igen nagy bajba kerülhet. Hogy is, tudná ő ennyi emberrel szemben bizonyítani, hogy nem ő volt a támadó fél, ő csak védekezett.

El is hallgatott hamarosan és most már csak arra törekedett, hogy minél gyorsabban ki tudjon jönni a vízből és még a környékről is eltűnhessen.

A partoldalt körülállták a csoport tagjai.

- Nézzétek, hogy szeret fürödni, hogy lubickol a vízben. Tanítsuk meg ezt az atyafit tiszteletre, hogy legközelebb megbecsülje embertársait - szólt Peter. - Ezen az oldalon nem jöhet ki.

A lányok hasukat fogták jókedvükben. Nevettek, hogy a szerencsétlen ember hogy kínlódik a vízben. Amikor közelebb ért a parthoz, a társaságból már odafutott valaki.

- Gyere Pubikám! Várunk! Gyere, csak gyere!

Az ember nem ment, ha fáradtan is, de tovább úszott. Most a társaság tagjai botokat szereztek.

- Ha közelebb jön, meg kell simogatni a fejét - mondotta Zsiga, aki ugyancsak olyan alvezérféle lehetett, mint Ágoston. Ők ketten talán még készségesebben lesték Peter parancsait mint a többiek, de mikor Peter nem volt velük, nem volt vitás, ki a csoportban a hangadó.

A horgász most közelebb ért a parthoz. A parton vízközelben bokrok nőttek, az ágak kinyúltak a víz fölé. Sikerült is megkapaszkodnia az egyik ágba és ki is tudott volna jönni, ha közben nem ér oda a társaság egyik tagja és nem csap bottal a kezére. A szerencsétlen ember kénytelen volt odébb úszni és jó nagy kerülővel közelítette meg az ellenkező oldalon lévő partrészt.

A társaság most már megunhatta a szórakozást, mert hagyták a horgászt a parthoz úszni. Igaz, mielőtt még kijött a vízből, megfenyegették. Nem is volt rá szükség, ő erről az esetről úgysem kíván senkinek beszélni. Hogy még egyszer ezekkel az emberekkel összekerüljön? Nem, nem tesz panaszt senki ellen. Ezentúl elkerüli őket messziről. Amint a vízből kijött, átsomfordált a tó egészen ellenkező oldalára. Ott levetette ruháját, majd kiterítette, hogy megszáradjon. Nem akart csurom vizesen hazamenni. A ruhákat a közelben tette le, mert ha újra jönnek ezek a vadállatok, akkor gyorsan fel tudja kapni holmiit, és eltűnjön a környékről.

A társaság tagjai azonban már nem törődtek vele. Az ingyen cirkusz véget ért, már nem volt érdekes. Azt már tapasztalatból tudták, hogy az emberek nem szívesen jelentik fel őket, inkább hallgatnak. Így semmi okuk nem volt arra, hogy a megalázott emberrel törődjenek. Ezért visszamentek régi helyükre.

- Na most fürdés - adta ki az ukázt Peter.

Nem volt náluk fürdőruha, így alsónadrágra vetkőztek, de volt, aki ruhátlanul vetette magát a vízbe. A leányoknak is elég volt egy alsónadrág. Ők már régen nem törődtek azzal, hogy bárki is látja őket ruhátlanul.

A vízben víg hancúrozás kezdődött. A társaság vidáman lubickolt a vízben. El-elkapdozták a lányokat, fel-feldobálták őket a levegőbe és nagyokat röhögtek azon, amikor a lányok visszaestek a vízbe.

Elégge ittasak voltak már valamennyien. A víz ugyan hamarosan kijózanította volna őket, de hogy ez még véletlenül se essék meg, rendszeresen gondoskodtak az utánpótlásról. A leányok megfelelő mennyiséget is vásároltak, így az italból nem volt hiány. A lányok sem akartak a női egyenjogúság eszméjén csorbát ejteni, ők sem maradtak ki az italozásból. Utánpótlás volt elég.

Minden volt itt, amit valaha kitaláltak a szórakozásban. A lányok már a vízbe sem mentek, egyre inkább elérte őket az ital hatása. Az egyik, mint egy darab fa elnyúlott a fűvön. Az alsó, ami korábban befödte, darabokban lógott le róla. Teljesen elernyedve hason feküdt.

Az egyik férfi kikászálódik a vízből és a boros üveg felé igyekszik. Két üveget összefog és lefeszíti egyik üvegről a fémkupakot. Nagyon ügyesen csinálta, bár alig állt a lábán. A kinyitott üvegből jót húzott, majd leült a fűre. Majdnem az elnyújtózott lányra ült rá. Ő maga ma még nem szórakozott a lányokkal. Kedvtelve simogatta a leány testét. A leány jó alakú nő volt, aki immár ruhátlanul feküdt a fűvön elnyújtózva. A férfi csókolni kezdi a nő testét, majd

felfordítja, hogy előről átölelje. A lányban alig volt élet. Ahogy a férfi fordítja, a leány feje, mint darab fa követi a test mozgását. A férfi a kíváncsú testről felnéz a leány fejére. Az az ital hatására eltorzult, bamba kinézetűvé vált. A már erősen ittas férfi nézi az eltorzult arcot. A vágyakozó tekintet és arc az utálat vonásaiba torzul. A nőt visszalöki eredeti fekvési helyzetébe, majd kezére támaszkodva feltérdel, majd feláll és lassan, tántorogva indult vissza a vízhez. Szerencsére itt nem volt mély a tó, csak akkor lehetett volna belefulladni, ha valaki teljesen magatehetetlenné vált.

Úgy látszik, már megunhatták a fürdözést, mert most már valamennyien kimásztak a vízből. Amelyik egyszerre nem tudott kimászni azt megpróbálta ötször, tízszer, de végül is mindegyik kint volt a vízparton. Nem beszéltek egymással, hanem maradék erejükkel árnyékos helyet kerestek és egymás után nyúltak el a füves térségen. Az ital kábulata elnyomta őket és lassan a leányokkal együtt az egész társaság elaludt.

Legalább két-három órát aludhattak már, amikor ébredezni kezdtek. Előbb Ágoston ébredt fel, aki oldalba rúgta mellette horkoló társát. Így kezdtek ébredezni valamennyien. A kis pihenés mintha rendbehozta volna őket. Bámulatos, milyen gyorsan tud a szervezet regenerálódni.

A bamba tekintetű lány is már egészen magához tért. Már nem volt oly értelmetlen az arckifejezése. Vonásai kisimultak. Jó alakja mellett szép arca is volt, de vonásai már elárulták, hogy züllött életet él. A sok ital, tivornya már megviselték az egykor nagyon szép arcot. Milyen kár, hogy a jobb sorsra érdemes emberek, ahelyett, hogy megtalálnák helyüket, jövőjüket építenék, rossz társaságba keveredve megindulnak a züllés útján, életük fertőbe torkollik.

- Na lányok, az anyátok szentségit, mire valók vagytok! Azért küldtünk benneteket vásárolni, hogy éhenhaljunk? Mozogjatok a szentségit - biztatta őket Peter.

A zacskóból előkerült a szalonna, kolbász, sajt és egyéb ételek. A lányok tudták, mit kell vásárolni.

- Meg kellene sütni a szalonnát - indítványozta Ágoston. - Csináljunk tüzet.

Nem kellett kétszer mondani a társaságnak. Találékony emberek voltak ők. Itt, ahol más talán két-három száraz ágat sem tudott volna összegyűjteni, ők rövidesen összeszedtek egy halomba valót. Ügyesen rakták össze a fát, úgy ahogy a tábornökeknél szokták és egykettőre már égett a tűz, ropogtak az ágak.

- Várjatok előbb paraszt csinálunk! - mondotta Peter. Neki tetszett a helyzet. Lehet, hogy a régi, talán már nagyon is elfelejtett gyermekkori élményeire emlékeztette. Társai hordták az összekapart száraz gallyakat, míg ő egy pálcát faragott ki, levágott egy kis szalonnát, rátűzte a bot végére, majd a visszaemlékezés arckifejezésével tette a parázs fölé. Ezt előtte sokan csinálták már, de talán mindenkinek, aki a szabadban tüzet csinál és ott saját maga süti meg nyáron szalonnáját, és annak zsíráját lassan rácsepegteti a kenyérre, valami különös élvezetet jelent. Lehet, hogy ennek a kis műveletnek van valami apró romantikája?

Már megfelelő mennyiségű száraz gally állt csomóban, ami felhasználható volt, táplálhatták vele a tüzet, hogy ki ne aludjon. Körös-körül heveredtek le a tűzhöz. A lányok férfiak között hevertek. Egyszer egyik csókolgatta őket, másszor a másik, akinek erre kedve kerekedett. Szégyentelenül adták oda magukat a férfiaknak. Nem szégyellték magukat egymás előtt, de a lányokban már amúgy is kihalt a szemérem. Nem törődtek vele, hogy takarja-e ruha őket vagy sem.

Talán a régi rómaiak tudtak ily lakomákat rendezni, a régi lukulluszi lakomák, Néro császár tivornyai hasonlítottak e társaság szórakozására. A különbség talán a miliőben volt. A régi római lakomák híres kőpalotákban zajlottak le, az itteni a szabad természetben. A római lakomához különös gonddal készített ételeket szervíroztak a rabszolgák, a társaság az ételt maga készítette. A tobzódásban, az örömök élvezésében különbség nem volt.

Ezek az emberek tudták, hogy kell kiélni az életet, szürcsölni az örömeiket. Nem is voltak gátlásaik, ami az élvezetek kelyhének kiürítését akadályozta volna.

Kevés oly durva vicc, anekdota hangzott el már, ami vaskosabb lett volna, mint amit itt elmondottak. A csattanókat durva röhögés kísérte. Válogatott dalokat elmélyülten énekelték. A nőket különböző pózokba ültették és állították. Mindezt gúnyos megjegyzésekkel kísérték.

Nem aranykupákból itták az italokat, hanem pusztán üvegből, de részegségben sem maradtak alul elődeiktől.

Az egyik lány felugrott és táncolni kezdett.

- Rajta Kati - biztatták a banda tagjai.

A lányon már egyetlen fehérenemű volt csak, ha azt fehéreneműnek lehetett nevezni. Ebben csúszkált a vízparton. A ruhanemű nem volt már ép, a derékot szorító gumi részről szalagokban nyúlt le a ruha eredeti hosszúságban. Ennek hatására a leány úgy nézett ki, mint valamely afrikai bennszülött, aki derékövéről háncsokban nyúlik le a darabokból készített, össze nem illesztett szoknya. A leány nem volt túl barna bőrű, de már erősen leburnult. Színpadra sem tudták volna jobban előkészíteni a legrafináltabb színpadi rendezők sem. E lenge öltözékben a leány valóban színpadi látványt nyújtott.

A tűz körül ülők tapsolni kezdtek. Az egyik ember zsebéből előkotorászott egy szájharmonikát és ki tudja honnan tanulhatta, de valami egzotikus dalt csalt ki a silány hangszerből. Társai tapsolása, dúdolása mégis mintha megfelelő zenét szolgáltatott volna a leány táncmozdulataihoz. Jól tudott táncolni a lány. Jól képzett táncosnőket is megszégyenítően járta a hastáncot. Ritmikusan mozgott, vonaglott a test.

A tűz körül ülők szemei rátapadtak a leány testére, a mohó férfiszemekben vágyak ébredtek fel. A taps, a duhaj ének, az egyre gyorsuló ütem, a leány ritmikus gyors mozgása elkábította a társaságot és amikor a leány kifáradtan omlott a földre, felcsattant a taps.

A leány szomszédja megragadta a nő testét és a leány csókolni kezdte.

- Állj! - kiáltotta Peter. - A leány idejön.

- Nékem ugyanannyi közöm van hozzá. A leány közös - szólt a férfi.

Peter szemében gyűlölet villant. A leányt is kívánta, de az sem fordult még elő, hogy valaki vele ennyire nyíltan szembehelyezkedjen.

A féktelen indulat hatására fel akart ugrani, hogy saját maga ragadja meg ezt az embert, és pusztá kézzel szorítsa ki belőle az utolsó levegőt. A hatalmas indulat mozgatta mellkasát, de már uralkodott magán. Arca kegyetlenné torzult és mintha különös vigyor ülne ki rajta. Most valóban sátánivá vált ez az arc. Most nem kellett volna Michelangellónak keresgélni, hogy a Júdás arcát megmintázhassa. Nem találhatott volna festésre jobb modellt.

- Ágoston és Zsiga! - adta ki a parancsot Peter - süssétek meg kissé a fenekét.

A két férfi erősen ittas volt, de mindjárt megértették az ördögi ötletet. Hozzászoktak már, hogy a „vezér” kívánságát nyomban teljesítsék. Tetszett is nekik az ötlet. Nyomban megragadták a borgőzös embert, aki még nem is sejtette, hogy milyen durva tréfa áldozata lesz.

Tréfa? Nem, nem volt tréfa, de az ötlet valóban ördögi.

A szerencsétlen ember akkor eszmélt fel, amikor nadrágját lehúzták róla és két oldalról megragadták és vonszolták a tűz fölé. Itt felemelték, majd amikor pusztá feneke a parázs felett volt, ráengedték a parázsra.

Szörnyű ordítás volt a válasz. A tüzes parázs rendkívüli fájdalmat okozhatott. A férfi arcán ez úgy vonaglott végig. Ezt a jelenetet még egyszer megismételték. Újra szörnyű ordítás volt a válasz.

Más embernek egészen más lett volna a reagálása erre a durva jelenetre, de ezeknek az embereknek nem émelygett a gyomra, nem sápadtak el, hanem röhögtek, durván röhögtek, tetszett nekik az ember kínlódása.

Peter felnevetett. Felnevetett egészen különös hangon. A nevetés annyira szokatlan és éles volt, hogy ezeknek az embereknek is végigfutott hátukon a hideg. Amint ránézett a kiabáló emberre, újra sátáni fény gyúlt ki a szemében, az arcán újra ördögi vigyor.

- Na Kata - fordult a leány felé. - Nem ettél mostanában jó sült kolbászt? - Feleletet sem várva ráfordult a társaságra.

- Fordítsátok meg!

A lemeztelenített embert meg akarták fordítani és most már úgy akarták a parázsra fektetni, de a szörnyű felismerés hatására az ember elvesztette eszméletét.

- Megdőglött! - jegyezte meg Ágoston fanyar gúnnyal.

- Nem hinném. Csak elájult - válaszolt a társa.

- Tegyétek le! - rendelkezett Peter, és vigyétek a vízhez, nehogy tényleg belepusztuljon.

A szerencsétlen embert a vízhez vonszolták. Fejét belógatták a tóba.

- Húzzátok ki egy kicsit - süvített Petei hangja, mert hátha megfullad. - Most már nem tartották a vízben a fejét, hanem csak bele-belemártották.

Amikor a szerencsétlen ember magához tért, ledobták a földre.

Peter odament hozzá és belerúgott.

- Na te disznó, máskor jobban vigyázz magadra!

Nem valószínű, hogy az ember megértette, szörnyű fájdalmai voltak. Nem törődtek vajmi sokat a szenvedő emberrel. Erkölcsei érzéküket talán az sem bántotta volna, ha meghal. De a nyomozás, a rendőrség. Ezt el kell kerülni. Az emberi életnek nem volt előttük respektje, de saját érdekükben a rend őreit tiszteletben kellett tartaniok. Nem hiányzott nekik a komoly kellemetlenség. Azt tudták, hogy nyomozás addig nem lesz, míg az ember életben van. Biztosak voltak abban, hogy nem mer beszélni.

A kínlódó embert odalökték egy bokor alá. Talán orvos kellett volna neki. Miért, ha nem hal bele? Nem is törődtek vele, hogy jajgat, de a jajveszékelést is hamar elnyomta az ének és egyéb zaj.

A Kató nevű hölgy büszkén bújott oda Peterhez, mint a macska, mely dorombolva simul gazdájához. Peter meglegedett mosollyal ölelte át a nőt.

Már egészen erejét veszítette a nap, amikor a társaságnak eszébe jutott, hogy most már jó lenne hazamenni. Fel is szedelőzködtek. Magukra húzták ruháikat. A lányok szakadt alsóneműit eltakarta a felső ruha. A bosszúságot csak az okozta, hogy a megégett embert cipelni

kellett, az nem tudott talpra állni. Fájt, nagyon fájt még az égés helye. Minden fájdalma ellenére azt érezte, hogy ezeknek a gyűlölt embereknek engedelmeskednie kell, velük nem lehet ellenkezni. Szinte emberfeletti erővel fojtotta vissza fájdalmát.

Érdekes. Egyik emberben sem volt szánakozás a szenvedő társ iránt. Egyik sem gondolt arra sem, mi lett volna, ha az eset velük történik meg. Egy, amit megjegyeztek az esetből, hogy Peternek engedelmeskedni, őt tisztelni kell. Eddig sem ellenkeztek vele, de ezek után már kizárt, hogy valamelyikük megkísérli.

Csak egy ember bosszankodott, akinek cipelnie kellett az agyongyötört embert. Oly szívesen letette volna és belérúgott volna néhányat. A sors azonban ilyen. A szerencsétlen embert fel kellett venni, cipelni kellett, hallgatni nyöszörgését. Felváltva vitték a szerencsétlen embert, és előre bosszankodott az, akire az rákerült.

Mindez nem befolyásolta őket abban, hogy ne vegyék ki részüket a jókedvből, harsány hangon ne énekeljenek. Így senkitől sem zavartatva, zajosan vonultak végig az utcákon. Azt nem tudták megállni, hogy azokra, akik eléjük tévedtek, valami megjegyzést ne tegyenek.

Már a sportpresszó felé haladtak, amikor Peter egy durva káromlást mormolt el a fogai között.

- Na nézd, ez a bamba - szúrta a szót, azért elég hallhatóan fogai között Peter - éppen felénk tart. A jószagú Úristenit neki.

Egy egyenruhás rendőr volt, akinek Peter mormolta az imádságot. Szembejött velük. Ismerhette már a társaságot, mert arcán megvetés tükröződött. Szolgálatban lehetett, a gumibot az oldalán lógott.

- Na mi van, nem tudnak halkabban közlekedni?

- Mi köze hozzá? Nincs jogunk kiabálni? Mit dugja ide az orrát?

- Jobb ha hallgatnak és befogják a szájukat.

Nem szóltak vissza. Elvonultak. A rendőr arra gondolt, hogy csak egyszer tudná őket megfogni.

A háton hordott ember nem volt gyanús. A társaságon látszott, hogy elég ittasak, az a háton fekvő, alélt ember ittasnak látszott, aki eléggé elázott, még mozgásképes társai szállítják haza. A szerencsétlen fájdalmai ellenére mukkanni sem mert.

A társaság elhagyva a főutat áttért a régi település felé vezető útra. Akit vittek, nem szálláson lakott, hanem magánháznál, az egyik rokonánál. Ezt kell először hazaszállítani, hogy ne csináljon a szerencsétlen ember valami galibát. Nem szívesen tették, de meg kellett tenni. Igaz - mentségükre legyen mondva -, a szerencsétlen ember nem régen csatlakozott a társasághoz. Valószínűleg most már nagyon megbánhatta. Tudták, hol lakik az ember. Hamarosan oda is értek.

Ez is egy hatlakásos, földszintes épület volt, minden ajtónál egy szoba-konyhás lakással. Az épület nagy része a helyi szokásoknak megfelelően vakolatlan téglából volt kirakva.

A bejáratnál, az ablak alatt egy középkorú ember állt, éppen az ablak alatt elterülő virágágyásokkal foglalatoskodott, kis kapával húzogatta ki a gyomokat. Meghoztuk ezt a dögöt - mondta Peter és feleletet sem várva tódultak be a lakásba. Anélkül, hogy erre engedélyt kértek volna, bevonultak a szobába, ott ágyra dobták a szerencsétlen embert.

- Zsírt hozzanak ide - kiáltották ki a konyhába.

A konyhában egy fiatalasszony volt két kisebb gyermekkel. Nem tudta, miért jött ez a sok ember. A rokon korábban nem szokott kimaradozni, de mintha az utóbbi időben megváltozott volna. Többször jött már haza erősen részeg állapotban. Rossz társaságba keveredhetett. Talán éppen ezeknek a társaságába. Nem néznek ki valahogy rendes embereknek. A velük lévő lányok? Egyiküket sem tűrné meg lakásában. Férjével már gondolkodtak rajta, hogy az utóbbi időben megváltozott rokonukat nem kellene-e elküldeni. Keressen másutt helyet. Férjét azonban nem akarta megbántani.

Az asszony a határozott felszólításnak engedelmeskedett, bár nem tudta mire kell a zsír. Egy lábasban két-három evőkanálnyit bevitt a szobába.

Az asszonytól elvették a lábast, aki annyira meglepődött a sok embertől, hogy nem is maradt bent a szobában, gyermekeivel együtt kiment a konyhába. Peter kijött a lakásból, odament a családfőhöz, elővett egy százast és odaadta az embernek.

- Menjen, vegyen valami kolbászt és kenyeret és gyorsan jöjjön vissza. A kolbász legyen legalább két kiló és legalább három a kenyér.

Oly határozott, oly parancsoló volt Peter fellépése, hogy az ember nem mert ellenkezni, fogta a pénzt és megindult a közeli bolt felé. Peter megvárta míg eltűnik, majd visszament a lakásba. A szobában az ágyban fekvő embert megfordították, majd lehúzták nadrágját. Peter zsírral bekente a megégett testrészt. Maguk is meglepődve nézték az égési nyomokat. Legalább egy tenyérnyi volt az égés. Peter ügyesen, gyorsan bekente a sérülés helyét, majd visszafordította újra a hátára. Még belesziszegte a fülébe:

- Ha elárulsz bennünket, magam fojtalak meg.

A szerencsétlen ember már annyira magához tért, hogy felfogta, amit Peter mondott. Most már nem mert volna semmit mondani. Nagyon, de nagyon félt Petertől.

- Ne maradjunk fiúk, menjünk! - süvített Peter hangja.

Ő is indult ki először. Kivonulóban rátekintett a konyhában tartózkodó nőre. Szép arca volt. Peter elkapta a derekát, magához szorította. Az asszony gyorsan Peter szeméhez kapott. A férfi egy pillanatra eleresztette, ami elég volt az asszonynak, hogy kirohanjon a konyhából és átszaladjon a szomszéd ház udvarába.

Peter is odaért az ajtóhoz. Az asszonyt ujjával megfenyegette. A nő, aki kiáltani akart, hallgatott. Peter társaival kivonult a lakásból, és eltávoztak.

Most már könnyebben mozogtak, nem kellett cipelni a szerencsétlen embert.

Együtt mentek a főútig. Ott még rövid ideig beszélgettek, majd Peter rámutatott Katóra:

- Te velem jössz, Ti pedig most már menjete aludni. Mindegyik a saját lakására. Most már elég volt a lumpolásból.

A társak megindultak. Ki-ki ment a saját lakása felé. A csoport széteszlott és úgyszólván egyesével igyekeztek hazafelé.

Kató és Peter együtt indult el. Peter egy vasutas családnál lakott Alsógallán, így arrafelé igyekeztek. Menet közben alig váltottak szót egymással. A férfi is, a leány is hallgatott. Rövid gyaloglás után újra odaértek, ahonnan már délelőtt elindultak, a Fekete Gyémánt elé.

- Gyere egy kávéra - szólt a férfi.

- Szívesen - válaszolt a leány.

Az étterem presszó részében alig-alig voltak. Kató és Peter kiválasztottak egy félreeső asztalt. Ahogy most ketten ültek együtt, senki nem gondolt volna arra, hogy egy durva, kíméletlen ember ül a presszó asztalánál. Alakja így is rendkívül erőteljes, arca kemény, fellépése határozott, magabiztos. Imponáló férfi benyomását keltette. A leány kissé megviselt, de szép arcú és igen jó alakú lánynak látszott.

Egy férfi jött be az ajtón. Peterék közelében ült le. Peter lábával megnyomta a szék lábát. A nyomás oly erős lehetett, hogy az ember a székről lecsúszott. Peter nyomban felkelt és oda-lépett a padlóra esett ember mellé és erőteljes mozdulattal felhúzta és az arcába mosolygott.

Az ember megköszönte a segítséget, de érezte, hogy jobb ha most nem marad a presszóban, hanem majd máskor tér be. Így úgyszólván egyedül maradtak, a közelben nem volt senki.

- Nagyon jó alakod van, szivikém - törte meg a csendet Peter. - Hol tanultál meg ily remekül táncolni?

- Ennek története van - válaszolta a leány. - Sajnos korán egyedül maradtam. Még 14 éves sem voltam, amikor apámat börtönre ítélték. Apám régi vágású katonatiszt volt. Még a régi hadseregben százados. Anyám kisebb földbirtokosnak volt egyedüli gyermeke. Nagyon elkényeztettek, de azt hiszem családi vonás lehetett náluk. Sajnos könnyelmű teremtés volt. Nem találták helyüket az új rendben. Apám különböző helyeken próbált elhelyezkedni, míg végül raktáros lett. Nem keresett rosszul, de anyám már annyira megszokta a pazarló életet, hogy a pénz, amit keresett, nem volt elég. Apámat az állandó veszekedések, végül az ital teljesen lezüllesztették. A legkülönbözőbb férfiak jártak hozzánk. Az egyik még egészen fiatalon engem is magáévá tett. Anyámat ez erősen megrázta, de azután belenyugodott és később már nem is törődött, mi lesz velem.

Apámat annyira megviselte a kialakult családi légkör, lassan már az ital rabjává vált, majd sikkasztott. Több társával együtt a raktárból jelentős értéket tulajdonítottak el. Apám öt évi börtönt kapott.

Anyám egyedül maradt. Most már semmivel nem törődött. Az ital teljesen tönkretette. Én lényegében egyedül maradtam. Senki nem volt, aki megfogja kezemet. A társadalom kivetett. Tiltott kéjelgés miatt ítélték el és közveszélyes munkakerülésért. Talán, ha jobb társaságba kerülök, ahol törődnek velem, ahol megtanítanak dolgozni? De ki nem fél egy munkakerülő, elítélt nőtől. Innen már felemelkedni nem lehet.

Sikerült kivergődnöm nyugatra. Az osztrák táborból megszöktem. Tudtam nyelveket. Még anyám tanított ezekre. Nem volt kint jó sorom. Ugyan könnyebben érvényesültem, mint más, hiszen nekem nem voltak gátlásaim. Itt tanultam meg táncolni. Megtanítottak a hastáncra is. Nem találtam meg sehol helyemet, végül is hazajöttem. Most itt vagyok.

Peter hallgatott. Nem érzett sem részvétet, sem szánalmat a nő iránt. Néki csak egy nő volt, aki jó, ha vele volt és utána eldobja, ahogy a gyufát is eldobja az ember, ha már meggyújtotta a cigarettát. Nincs szükség többé rá.

A felszolgáló kislány az előtérből bepillantott a helyiségbe. Peter a szeme sarkából észrevette és intett.

- Még két kávé és két konyakot. - vetette oda az odasiető leánynak. - A kávé jó erősen kérem.

Eltávozott és rövidesen vissza is tért a két feketével és a két konyakkal. Peter felemelte az egyik konyakos poharat, majd egyszerre kiitta. A leány hasonlóan. Peter maga elé meredt, nem szólt semmit. Elmélyedt gondolataiban. Kisvártatva a leány törte meg a csendet.

- Én elmondottam élettörténetemet. Te magadról nem szóltál semmit.

Peter felkapta fejét, láthatóan most tért magához gondolataiból.

- Mit tudok mondani magamról? - szólt elgondolkodva. - Semmit. Soha nem szerettem emlékezni, így ha bárki kérdez is erről soha nem beszélek.

A leány nem erőltette. Furdalta ugyan a kíváncsiság, mert szerette volna jobban megismerni azt a férfit, akit férfiideálnak tekintett. Olyan férfinek látta, amelyet magának elképzelt.

- Miért nem dolgozol? - kérdezte a férfi.

- Korábbi munkahelyemet otthagytam, nem tetszett. Mivel a rendőrségtől is többször ellenőriznek, mindenki gyanakodva nézett rám.

- El kell helyezkedned, mivel ebből probléma lehet. Könnyen eljárást indíthatnak ellened. Majd én szerzek munkahelyet.

- Az nagyon jó lesz. Természetesen ne nehezet. Elégé elszoktam már a munkától.

- Csinos fruska vagy - mondta Peter a leánynak megfogva annak combjait. - Alakodat nem viselte meg az élet.

- Anyámnak is nagyon jó alakja volt, bolondultak utána a férfiak. Ezt tőle örököltem.

- Jól ki is tudod használni. Igen tetszett a táncod.

- Azért égetted meg azt az embert.

- Nem csak. Nem tűröm, hogy valaki ellenszegüljön akaratomnak.

- Ahogy látom, ezt senki nem tenné meg.

- Eljössz hozzám?

A leány nem tiltakozott, örült, hogy Peterrel tarthatott.

A leány már nem volt részeg. Társnői közül ő bírta legjobban az italt. Az ital ugyan hatott rá, beszédesebb lett. Ritkán eredt meg a nyelve, de most közlékennyé vált. Elmondotta napi életét. Elmesélte kik a barátnői, kikkel szokott érintkezni. Nem maradt adós a legintimebb részletekkel sem. Másnak talán különösen érdekes lett volna ez az önvallomás. Sok író örült volna, ha ezeket a tapasztalatokat írásba foglalhatta volna, de Peter számára nem voltak túlzottan érdekesek, ő már igen sokat látott az életből.

A leány bízott ebben az emberben. Igazi férfinek látta, talpig férfinek. Peter határozottsága, magabiztossága, kemény fellépése, rendkívül izmos, férfias testalkata, férfias vonásai imponáltak a nőnek. Peter tudott is a nyelvükön beszélni. Az előreugró áll, a keményvonalú száj és a magas homlok mögött komoly élettapasztalat, emberismeret húzódott meg. Mindezeket honnan gyűjtötte, nem tudta senki. Egyszer nyomoztak is utána. Megállapították, hogy Angyalföldről származik, de nem tudtak életéből semmi különleges, figyelemreméltó körülményt felderíteni, de lénye, egyénisége mégis azt sugározta, hogy annak kialakulásához az élet kemény iskolája, az élet különleges helyzetei voltak szükségesek.

A férfi fizetett, utána együtt indultak a férfi által követett úton. Nemsokára megérkeztek egy kis gallai épülethez. Ez nem volt nagy ház, de egy jól megépített, külsőleg is szép családi házacska. Az utcafronti részen két szoba volt elhelyezve, míg az udvari részre is épített egyet az építész. Az épület manzárt tetős volt. Olyan épület volt ez, melyre a múltban kispénzű emberek hosszú évek fáradságos munkája után, sok-sok lemondás, áldozat árán gyűjtötték a pénzt, hogy életük alkonyán családi házuk legyen.

- Itt én is albérletben lakom - mondta a leánynak Peter. - A bérbeadók közül a férj MÁV dolgozó, az asszony háztartásbeli. Még elég fiatalok, gyermekük nincs.

Peter, amint a kapuhoz ért kulcsot vett elő, kinyitotta az utcai ajtót. Ez egy díszes vaskapu és az ahhoz tartozó kisebb ajtó volt. A ház bejáratí része tele volt virággal, a beljebb eső udvari rész szépen fásított, már jól fejlett fenyő- és gesztenyefákkal volt tele. Még hátrább egy kisebb kertművelésű terület volt, ahol a ház tulajdonosai megtermelhették a család évi zöldség-szükségletét.

Kató mindezt pár pillantással felmérte. A lakóház belső ajtaja nyitva volt. Peter a lánnyal egy folyosóra ért be, onnan nyíltak a lakás egyéb helyiségei. Onnan nyílt a konyha is. Az üvegajtós volt, de átlátszatlan tejüveggel.

Amint elhaladtak a konyhaajtó előtt és odaérték a szoba ajtajához, egy kellemes női hang szólt ki a konyhából:

- Végre megjöttél Peter, már nagyon vártalak.

- Igen, de nagyon fáradt vagyok, lefekszem - húzta el bosszankodva száját Peter.

Gyorsan ki is nyitotta az ajtót és betuszkolta a leányt az ajtón.

- Ez a nő szeret téged Peter. Kapcsolatod van vele? A szeretőd?

- Nem volt nehéz kitalálnod - mondta Peter.

- Milyen?

- Egy kissé molett, de csinos, fekete nő.

- Szereted a molett nőket?

- Ha csinosak.

- Engem tartasz-e szebbnek, vagy ezt az asszonyt?

Peter nem felelt. A leány már sokat tapasztalt. Megérezte a férfi szavaiból, hogy érzelmileg kötődik a nőhöz. Talán nem szerelmes belé, de biztosan kedveli. A férj, aki szolgálata miatt éjszaka is rendszeresen távol volt, nem zavarta őket.

Kató, ahogy belépett, otthonosan mozgott a lakásban. A szoba berendezése egyszerű volt, de kényelmes és otthonos is. Egy kanapé, két fotel volt a szobában és egy szekrény-sor. A bútorzat és annak kiegészítői összhangban voltak. Szép mintájú szőnyeg és függönyök képezték a berendezést.

Kató körbejáratta szemét a szobában.

- Nagyon szerethet téged ez a nő Peter. Különös gonddal vigyáz itt a rendre és a tisztaságra.

- Szereti a rendet és a tisztaságot. Az egész ház rendkívül tiszta. Nagyon szorgalmas asszony.

- Azt láttam már akkor, amikor a kapun beléptem. Rengeteg a virág. Az udvar is nagyon tiszta, még egy lehullott levél sincs sehol.

Peter a fotelban ülő leányhoz lépett. Megfogta kezét és felsegítette, majd átölelte. Egymáshoz simulva ölelték, csókolták egymást egyre szenvedélyesebben. Annyira elmerültek egymásban, hogy az első kopogást nem is hallották, csak amikor az már határozottabban megismétlődött, tértek magukhoz. Peter kiszólt:

- Mi van?

- Csak egy csésze kávé-t hoztam Néked.

- Nem, köszönöm, most igazán nem kívánom, nem érzem jól magam, már le is fekszem.
- Na egy kis kávé nagyon jó lesz.
- Nem kívánom.

- Legalább egyszer megakarlak csókolni. Addig nem hagyok néked nyugtot, míg legalább egyszer meg nem csókollak. Még akkor is, ha egész éjszaka fent kell maradnom.

Peter érezte, hogy legalább pár szót kell az asszonnyal beszélnie. Addig nem nyugszik meg, míg pár szót nem váltanak és legalább egyszer nem csókolja meg.

Intett Katónak, hogy álljon odébb és kinyitotta az ajtót, majd kiment az ajtó elé. Az asszony egy kis tálcán valóban egy csésze kávé tartott és mellette volt egy kuglóf szelet és egy kis pohárban lekvár és mellette vaj.

- Tényleg sápadt vagy - nézett Peterre az asszony.

Peter átvette a tálcát és szájon csókolta az előtte álló asszonyt.

Hatodik érzék, vagy a női ösztön? Nehéz lenne eldönteni, miért sejtenek meg asszonyok, különösen a szerelmes asszonyok olyan körülményeket is, amelyre mások még csak nem is gondolnak és hogy tudnak oly csodálatosan gyorsak és elszántak lenni.

Peter gyors volt, sőt villámgyors. Rendkívüli gyorsaságával, csodálatos reflexeivel már sok nehéz helyzetből kiverekedte magát, de azt a gyorsaságot, amellyel az előtte álló asszony átsiklott Peter karja alatt és betoppant a szobába, nehéz lenne leírni. Az villanásszerűen folyt le.

Megdöbbentő volt, ahogy végtelen csodálkozásra nyíltak a szemek, nyílt ki az ajak. A megmerevedett nő arcán fájdalmas felismerés vonaglott végig. A fájdalom lenyűgözte. Pillanatokig mozdulni sem tudott. Majd lassan lehajtotta fejét. Nem szólt semmit, egyetlen szót sem, csak megfordult és szótlánul kiment a szobából. Úgy viselkedett, ahogy az a nő, aki igen mélyen, igen nagy szenvedéllyel szeret egy férfit, tud viselkedni.

Peter nézte az asszonyt, aki lassú, vontatott léptekkel, arcán eltitkolhatatlan fájdalommal botorkál ki a szobából, és arccal a fal felé, megtámaszkodik a folyosó falában.

Peter bosszúsán csapta be az ajtót és határozott mozdulattal kettőt fordított a kulcson.

Zavarta ez a jelenet. Az asszony azt mondta, hogy Oroszlányban meglátogatja szüleit. Nem gondolta, hogy itt lesz. Amellett hogy Peter is vonzódott az asszonyhoz, jól esett néki az a határtalan ragaszkodás, tökéletes odaadás, amit az asszonytól kapott. Jól esett tapasztalnia, hogy az asszony minden gondolatát lesi, nem tudna olyat kérni tőle, amit meg nem tenne érte. Ő, aki nem szokott szánakozni senkin sem, akit más szenvedése nem hatott meg, nehezen viselte el az asszony megrázkódtatását, gyötrődését.

Erősen felindulva közeledett ismét a lány felé, vadul ölelte át annak derekát és csókolgatva nyomta rá a kanapéra. Ezekben a mozdulatokban azonban már nem a szenvedély volt a fő mozgató erő. Az a vágyakozás, amit korábban a nő teste iránt érzett, valahogy elhalványodott. A tapasztalt lány is érezte, hogy a férfi szenvedélye enyhült. Nagyon várta, hogy a férfié lehessen, érezte, hogy boldoggá tudná tenni és végre ő is elérheti azt, ami után hosszú-hosszú idő óta oly forrón vágyakozott. Most már érezte, hogy nem kaphatja meg azt, ami után annyira vágyakozott, a férfi már nem tud oly szenvedélyesen övé lenni.

Az asszony a folyosón állt a falnak roskadtan. Minden hang, zöreje, ami a szobából kihallatszott ostorcsapásként érte és mély fájdalomként vonaglott arcán végig.

Nem mozdult. Csak állt, állt, hiába futott az idő.

A szobában, a sezlonon Peter nyitott szemmel feküdt a nő mellett. A nő is bénultan feküdt féloldalt. Egyik sem szólt, hallgattak. Most amikor végre boldognak érezhette volna magát, nem kapott többet, mint amit eddig is adtak néki a férfiak.

Peter felült. Megfogta a leány kezét és őt is felültette.

- Hozd magad rendbe és menj! - mondta ellentmondást nem tűrő hangon. A leány felkelt. Rendbehozta ruháját és anélkül, hogy bármit is mondott volna a férfinak, kiment a szobából. Ahogy elhaladt a még mindig a fal mellett álló asszony mellett, szép szemeiből könnycseppek gördültek le.

Peter csak ült a sezlonon. Nem nézett a távozó leány után. Ült, ült, majd lassan felkelt. Kiment a folyosóra. Odament a falnak roskadt asszony mellé, átfogta derekát és bevezette a szobába. A szoba közepén álltak. Egyik sem szólt semmit. Percekig állhattak, anélkül, hogy bármelyikük egyetlen hangot is hallatott volna. Az asszony végül térdre rogyott és átölelte a férfi lábát.

- Peter, szeretlek. Nagyon, nagyon szeretlek, - zokogta. - Tehetsz bármit, megcsalhatsz, megverhetsz, megkínozhatsz, megölhetsz, csak ne dobj el magadtól, csak azt engedd meg, hogy melletted lehessenek.

Fájdalmas szemekkel nézett fel a férfire, de ezekben a szemekben halálosan komoly érzelmek égtek, a szerelmes szívnek minden panasza mellett, annak minden vágyódásával.

Peter magához emelte a lábához roskadt nőt, aki olthatatlan szenvedéllyel, tökéletes odaadással simult hozzá és kereste meg ajkát, hogy mindent elsöprő szenvedélyét csókolja leégethetetlenül a férfi ajkára.

Ez az átizzott, átforrósodott szenvedély magával ragadta Petert is és minden, minden eltűnt a két ember előtt, az olthatatlan szenvedélyből csak soká, soká tértek magukhoz.

III. fejezet

1.

Szerdahelyi ma korábban felkelt a szokottnál. A tatai járásbírószágon volt tárgyalása. A perre jól fel akart készülni, ezért már az előző napon összeszedte a szükséges joganyagot, tájékozódott a bírói gyakorlatról. A tárgyalás 11 órára volt kitűzve, vonata $\frac{1}{2}$ 8 óra körül indult a tatabányai állomásra. Ugyan a bányánál több gépkocsi volt, de ebben nem utánozta főnökét, aki bármilyen vidéki útra csak gépkocsival ment.

Rövid reggeli torna és mosakodás után gyorsan felöltözködött, és máris indulni kellett az állomásra. Alig telt el pár perc, már az állomás aluljárójában volt és felért a hosszú betoncsíkra, melynek közepe táján voltak a kisebb kiszolgáló létesítmények.

Szerdahelyi megváltotta a jegyet, éspedig Szabó előzetes tanácsaira hallgatva Tata-Tóvároskert állomásig.

Az állomáson csak páran ácsorogtak, alig volt felszálló. Nem sok idő volt már a vonat érkezéséig. Szerdahelyi a hosszú, fedett peronon sétálgatott és vidáman nézegetett körül. Milyen érdekes. Az állomás hosszú betoncsíkja, a vasúti pálya, mintha ketté osztaná a települést. Az egyik oldalon régi, ősi bányászházak, az egyik legrégebbi település, míg a másik oldalon szép, érdekes kivitelű, villatípusú épületek épültek. Igen, az egész város az ősrégi, a régi és az új és az újabb különös ötvözete. Mintha szemléltetni akarná a fejlődés különös dinamizmusát.

Már hallani is lehetett a közelfő vonat zakatolását, sőt már látni is lehetett, amint a zakatoló vonat egyre közelebb ér, egyre jobban lassulva érkezik az állomásra. Kevés ember sietett a felszállással, leszálló is alig akadt. Az utasok tömege a korábbi és későbbi vonatokkal közlekedik, melyek általában tömve voltak.

Szerdahelyinek sikerült egy üres fülkét találnia. Most nem volt kedve olvasgatni, inkább az ablakon nézegetett kifelé. Nézte a családi házakat, de hamarosan megjelent az új városrész és ahogy elhaladt az új épülő városrész mellett, megkapta az újdonság látványa. Megkapó volt az új település a Vértes hegy lábánál. Ebben a szép környezetben egymás után nőttek ki a földből az új házak. Az épületek több emeletesek voltak, modernek. Duzzadt a város, mindig újabb és újabb aknákat nyitottak meg, kellett az új lakás, és lassan számolták fel a múlt örökségét, a hat ajtós bányászházakat. Szinte a házaktól induló hegyvonulat gyönyörű keretet biztosított ennek a modern új városrésznek, amit Újvárosnak is neveztek el. A hegy tetején a hatalmas turulmadár vigyázta a megkérgesedett kezű és megkeményedett arcú bányászokat, hirdetve a nemzet életerejét.

Alig pár perc idő maradt, hogy Szerdahelyi szemrevételezze ezt a modern, új városrészt, máris Vértesszőlősen lassított a vonat. Az Újváros házai szinte már idáig értek, és feltehetően nincs messze az idő, amikor e település apró házát is modern, több emeletes lakóházak váltják fel. Szerdahelyi behunyta a szemét, de már nem volt idő elgondolkodni, a füttyszó jelezte, hogy a vonat közeledik Tatatóváros állomás felé. Szerdahelyi érthető izgalommal szállt le, hiszen még soha nem járt ebben a híres városban. Megvárta, míg a sorompót felhúzzák és megindult az állomástól elvezető úton. Ösztönösen jobbra vette az irányt és egyszerre csak egy szép parkban találta magát, egy nagy tó partjainál. Erről már hallott, ezt hívják Cseke-tónak. Nagyon szép volt a környezet, oly jól esett a tóparton sétálni. Elért a

romok mellé. Ott elolvasta a műemlékbizottság feliratát és magába szívtá a történelem levegőjét. Ideje volt még bőven a tárgyalásig.

Észre sem vette, amikor visszafelé indulva elért a sporttelepig. Igen, ez a híres tatai edzőtábor. Itt készülnek fel a futballisták, ide jönnek az egyes sportágak hírességei is. Nemcsak a magyar sportolók rejtekhelye volt ez a csodálatos tábor, hanem szinte a világ minden részéből idesereglett sportemberek itt adtak egymásnak találkozót. Most alkalma volt jobban megnézni.

Nem messze tőle egy nagy térség, ami úgy látszik az atléták edzőpályája. Itt éppen egy kalapácsvető gyakorolt. Védőkosár övezi körül, abban forogva a kosár nyílásán megszabott irányba veti ki sűrű fordulások után szerszámát, a kis láncon függő golyót, az úgynevezett kalapácsot. Mennyi, mennyi szorgos gyakorlás előzheti meg a sporteredményt. Az atlétát nem tudta felismerni, nemcsak a kosár takarta el, hanem elég messze is volt tőle, így csak a mozdulatokat csodálta meg. Továbbhaladt. Egy kisebb kézilabdapálya mellett haladt el. Itt megállt. E pálya csak pár méterre volt az utat és a sporttelepet elválasztó kerítéstől. Itt már szabályszerű mérkőzést vívtak. Az egyik csoport európai leányokból állhatott, míg a másik csoportot már nehezebb volt felismernie. Az tény, hogy távolkeletiek lehettek, de hogy japánok-e vagy kínaiak, esetleg koreaiak, azt már csak tőlük lehetett volna megtudni. Csak edzőmérkőzés lehetett, de igen nagy lelkesedéssel játszották. Öröm volt nézni azt az igyekezetet, mellyel a csapatok eredményt akartak elérni. Valamennyi nő csinos, jó alakú, atlétikusan képzett nő volt. Szerdahelyinek fájt a szíve, hogy tovább kellett mennie, ha a sporttelep többi részét is látni kívánta.

Ellenállhatatlan vágyat érzett, hogy ezt a híres telepet közelebből is megnézze. Körülnézett, és amikor látta, hogy senki sem figyel, átbújt a korláton és beljebb ment a sporttelep épületei felé. Nem tartotta valószínűnek, hogy egy egyszerű aktatáskával különösebb feltűnést keltene. Egy focipálya közelébe ért. A pályán fiatalok voltak elég szép számmal. Ezek biztosan nem az aranycsapat tagjai, akiket képekről és közvetítésekből, mint annyi más szurkoló, jól ismert, de biztosan nem akármik, hiszen ide valóban nem mindenki kerülhet be. A pálya közepén egy markáns arcú férfi, minden valószínűség szerint a csapatok edzője állt. Nagyon tetszett az edző tevékenysége, aki az egyik csoporttól a másikig ment, tanácsokat osztogatott. A fiatalok labdát emelgettek, hol lábfejjel, hol sarokkal. Úgy látszik a labdának nem volt szabad leesnie, minél tovább kell a levegőben tartani. Szinte lenyűgözte Szerdahelyit a sok érdekes, trükkös megoldás, ahogy a labda a fej, a térd, a lábfej között vándorolt.

Vége felé járhattak már az edzésnek, mivel az edző kétfelé osztotta a csapatot. Az egyik csoport levetette a trikót, és meztelen felsőtesttel vett részt a további játékban, míg a másik csoportban a trikó maradt. Jó páran maradtak még, akik a partvonal mellé kerültek, akik már nem fértek be a csapatokba.

Elkezdődött a kétkapus edzés. Jól játszottak a fiatalok. A pályán sokszor süvöltött végig az edző hangja. Egyszer a kapusra kiabált, hogy ne totolásson ily gomolyagban, öklözzé a labdát minél tovább, másszor a játékosra kiáltott, hogy ne lazáljon, rúgja nyomban tovább a labdát. Játsoztak. Nem volt könnyű tréning. Vizes volt valamennyi.

- Gyorsítani, gyorsítani a játékot! - hallatszott az edző hangja. - Csak kétszer érhetnek a labdához, ha valaki háromszor hozzáér, azzal szemben büntetót rúgatok.

A játék erősen fel is gyorsult. Nem kímélte magát egyik játékos sem. Nagyon szép megoldások voltak, a labda gyorsan vándorolt. A mérkőzés nem volt tétremenő, itt megszokott, mindennapos edzőmérkőzés volt, de mégis nagyon lekötő, színes, érdekes. Nem kis része volt benne az edzői munkának.

Szerdahelyi szomorúan nézett az órára, sajnálta, hogy nem maradhatott tovább. Ugyanazon az úton ment vissza, amelyiken jött. Mivel nem ismerte az utat a park felé, visszatért az állomás mellé az országútra és onnan igyekezett a város felé. Itt az edzőtábor másik oldala mellett haladt el. Annyira lekötötte a látvány, hogy csak akkor érdeklődött a további útirányról, amikor már elhagyta az edzőtábort. Örömmel vette tudomásul, hogy a bíróság már nem messze van.

Nem tudott eltévedni. Egykettőre ott volt a másik tó partján. A tó és környékének látványa őt is meglepte. Nem hiába Tata idegenforgalma, a város lakói valóban büszkék lehettek városukra. Senki nem tudott volna nem csodálattal tekinteni a tóra és környékére. A tó egyik oldalán emelkedik az úgynevezett Zsigmond vár, melyet a tatabányai bányák munkásszállójának használtak fel, de tervezik múzeummá alakítását. Itt nagyon magas a partoldal, végig kövekkel van kirakva. A vár maga lenyűgöző hatást keltő építmény. Szerdahelyinek volt alkalma később belsejét is megismerni. Azon az oldalon, ahol Szerdahelyi állt, a partoldal alacsonyabb volt, a víz közel volt a part tetejéhez. Itt voltak a csónakházak. A szembelevő oldal valamivel meredekebb volt, itt házsorok épültek és ahogy távolról kivehető volt, egy igen szép kastélyszerű épület. Amint erről a partoldaltól balra tekintett, akkor csodálta meg igazán ezt a tavat. Itt a víz távolinak tűnő partja beleolvadt a természetbe. A tó partját fenyő és egyéb értékes fafajták szegélyezték.

Szerdahelyi sokszor gondolt erre az első csodálatos találkozásra, amikor esténként társaival az egyszemélyes kis kajakokban, a kéttollú evezővel evezett a vízen. Milyen csodálatosak voltak itt az esték, amikor a holdvilág ragyogta be a fenséges tavat, fodraiban a csillagok játszottak, a környező fák árnyéka, mint imbolygó árnyak látszottak a vízben. Mindemellett az a tökéletes csend, ami ilyenkor honolt a tó környékén. Ezt leírni nem, csak átélni lehetett.

Szerdahelyi elmerülten gyönyörködött a tóban és környékében. Néha lépett egyet-egyet, de közben meg-megállt, szeme szinte magába itta a csodálatos látványt. Ha lassan is, de elért egy földszintes építményhez. Ez egy csónakház volt. A part mellett egy stégféle fatákolmány volt, csak közelebb érve lehetett kivenni, hogy oldalához simultak a kis kajakok. Innen szálltak be a kis csónakokba.

A csónakház ajtaja nemrég nyílhatott ki, mert csak most hozták ki onnan a kis csónakokat. Szerdahelyi nem értett még a vízisportokhoz, de látta, hogy a vízben ring egy kenu is. A filmekből ismerte már ennek a kis indián canoetnek alakját és látta, hogy hajtják azt egytollú evezővel a féltérde ereszkedő emberek.

Az épületből most egy leány lépett ki. Egy kajakot szorított magához és azt cipelte kifelé. Szerdahelyi látta, hogy jól esne a kislánynak egy kis segítség.

- Segíthetek? - lépett oda a lányhoz és megfogta a csónak egyik végét.

A leány meglepődve nézett rá a férfire. A gyors női pillantás eredménye egy kedves mosoly volt a leány részéről. A fiú szimpatikusnak látszott és jól is jött egy kis segítség is. A leány nem szólt semmit, csak ügyesen engedve el a csónak közepét és ő is a végét fogta meg a másik oldalról. Együtt vitték a csónakot a padló végéhez és ott vigyázva a vízre eresztették. A leány megköszönte a segítséget, de nem siette el a beszállást.

- Szokott maga is csónakázni? - kérdezte a férfit.

- Még nem, de igen kedves sportnak tartom, nagyon jó lehet a vízben úszni egy ilyen kis csónakkal.

- Hátha még nem próbálta, akkor először valóban úszni fog, de a csónak mellett - mondta a leány nevetve.

Egyik sem sietett, a beszélgetésből ismeretség lett. Be is mutatkoztak egymásnak. A leány tanítónő volt az egyik tatabányai általános iskolában.

Szerdahelyi megtudta, hogy a csónakház a tatabányai bányász sportköré és az érdeklődőket, a vízisportra vágyókat szívesen felveszik a szakosztály tagjai közé.

- Most azért vagyunk ilyen kevesen - mondta a leány - mivel csak délután szokott edzés lenni, de én szabadságon vagyok egy pár napig és szeretnék kissé edzeni. A pár fiút én hoztam ki, akik remélhetőleg a jövő bajnokai lesznek. Én kaptam meg az épület kulcsát az edzőtől.

- Milyen jó lenne nekem is megkísérelni a csónakázást - felelte a fiatal férfi. - Hoztam magammal fürdőruhát is, ki akartam menni a Fényes strandra. Nagyon ajánlották.

- Nyugodtan vetkőzzön le a házban és próbálja meg a csónakázást, hátha lesz hozzá kedve.

- Most nem tudok, mert tárgyalásra kell mennem, de ha még itt lesz, a tárgyalás után visszajövök.

- Most egész estig itt leszek, hoztam magammal élelmet. Jobban nem is tudnám eltölteni ezt a pár szabadnapot.

- Akkor mindenképpen visszajövök - búcsúzott Szerdahelyi.

A leány hosszasan nézett a távolodó férfi után és csak akkor kiáltott az egyik fiúra, amikor észrevette, hogy a kis kajakot a tó közepe felé sodorja a víz. Most már sietősebbre fogta Szerdahelyi lépteit. Nem szeretett volna elkésni, soha nem bocsátotta volna meg magának. Rövid idő alatt megfordult az Újvárosi döntőbizottságon, tárgyalt már Esztergomban, volt Komáromban is, sőt volt már a Központi Döntőbizottság előtt is Budapesten, de érdekes, Tatán még nem tárgyalt. Amíg fel nem állítják Tatabányán a tervezett városi bíróságot, addig Tatán fog tárgyalni a járásbíróságokhoz tartozó ügyekben.

Gyorsította lépteit, de közben szívesen visszagondolt a tóparti látomásra. Nagyszerű lesz ilyen csodálatos környezetben vízisportot üzni. Ki kell próbálni ezt a kis kajakot. Milyen csinos, kedves kislány hívta és milyen jó alakja volt a fürdőruhában.

Már igen közel volt a bírósághoz, amikor egy hosszú földszintes épület mellé ért. Az épületből cigányzene hallatszott ki. Ez egy komoly kis vendéglő. Jó lenne egy málnát meginni. Megnézte az óráját. Volt még egy negyed órája. A bíróság a térség másik oldalán van, egy málnára még jut ideje. Be is ment az épületbe. Helyet foglalt egy asztalnál. Az odasiető pincérrel egy málnát rendelt. Míg a pincér azt odahozta, volt alkalma körülnézni. Az épület belseje egy nagyobb csárdára emlékeztette. Amint a pincér odaért a málnával, rögtön fizetett, majd kisiétve a helyiségből megtette a rövid utat a bíróságig.

A tárgyalás nem kezdődött ugyan el a megjelölt időben - amihez Szerdahelyi már hozzászokott - de nem késtek sokat, így viszonylag hamar rákerült a sor. Nem volt könnyű tárgyalás, több tanút is kihallgattak. Az ellenérdekű felet egy jó nevű tatabányai ügyvéd képviselte. Szerdahelyi őszinte elismeréssel csodálta azt a rutinos magatartást, amit az ellenérdekű fél ügyvédjénél tapasztalt. Különösen tetszett néki, hogy milyen meglepő gyorsan tudta felmérni az előtte szereplő személyek egyéniségét. Amíg a tanúkat a bíró kihallgatta, az ügyvéd már jól tudta, hogyan tegye fel kérdéseit. Volt, akinél lassan, vontatottan tette fel a kérdéseket, volt, akitől határozottan, gyorsan kérdezett. Igen, a jogi és az élettapasztalat kiegészíti egymást. A praxisban töltött hosszú idő, amit továbbképzésre is felhasználtak, jól kamatozik. Szerdahelyi ugyan megnyerte a pert, de a gyakorlott ügyvéd jócskán lefaragott a követelésből.

Úgy látszik, az ügyvédnek is tetszett a fiatal jogász fellépése. Perbeli magatartása, ami nem volt durva, tiszteletlen, de határozott volt, látszott rajta, hogy komolyan felkészült a tárgyalásra és jól ismeri a jogszabályokat is.

Jól esett Szerdahelyinek, amikor a tapasztalt ügyvéd a tárgyalás után elbúcsúzott, szeméből őszinte megbecsülés sugárzott a fiatal jogász felé. Szerdahelyi a tárgyalás izgalmaitól kissé fáradtan, de azért vidáman ismét a tó felé vette útját. Őszinte örömmel gondolt a várható kellemes élményekre. Szerette a vizet, elég jó úszó volt. Többször csónakázott, elég jól evezett is, de oly kicsi lélekvesztőben, mint amit a tavon látott, még soha nem ült. Azt mondják ügyesen kell benne ülni és jól kell egyensúlyozni, mert ha valaki nem tanulta meg a kis csónak használatát, könnyen kiesik a kis csónakból. Amint közeledett a tó felé, egyre erősebb vágyat érzett a csónakázás iránt. Nagyon tetszett neki, hogy azok a kis kajakok siklottak a vízen, és ahogy a két tollú evezővel irányították a csónak útját. Anélkül, hogy tudatosan sietni akart volna, meggyorsította lépteit. Még a „Zsigmond” várat is csak felületesen nézte meg és sietett rákanyarodni a csónakház felőli partoldalra.

Örömmel vette tudomásul, hogy nem ért későn, még a vízen látta a keskeny kis csónakokat. Egy kenu is a vízen volt, az egyik gyerek igen szorgalmasan evezett benne. Ahogy közeledett a csónakházhoz, a kislány, akit délelőtt megismert, már messziről integetett neki, és nyomban a kis kajakkal a csónakház felé vette útját.

Nem lehet rossz sport a kajakozás - gondolta Szerdahelyi - ahogy elnézte a leányt, amint feszülő vállakkal és karizmokkal mártogatta vízbe az evező végeit. Ahogy közelebb ért, jól lehetett látni, hogy a jól fejlett vállak mellett milyen karcsú csípője van. A mellrész milyen jól fejlett. Nem volt túl erős, de igen szép vonalú. Ily vállak, mellek és karcsú csípő általában ott szokott kifejlődni, akik valóban oly sportot űznek, melyek a felsőtestet keményen igénybe veszik, és a tüdőt, a karizmokat is erősen megdolgoztatják.

Szerdahelyi örömmel nyugtázta a közeledő leány bájos mosolyát, amint ragyogó fogsorát kimutatta.

Milyen kár, hogy nem figyelte meg jobban a kislány nevét, amikor egymásnak bemutatkoztak. Mártának, vagy Máriának hívják a kislányt? Nem tudta eldönteni. Jó lenne nevén szólítani, de inkább nem, nehogy tévedjen, s ezzel zavarba hozza a kislányt.

- Mi van Feri? Már vége van a tárgyalásnak? - kérdezte a leány. Na, ő már meg is jegyezte a nevét.

- Igen, nemrég fejeztük be és utána siettem ide, hogy még itt találjam.

- Nagyon kedves, de most segítsen, hogy a csónakot a partra húzzuk, mert különben elviszi a víz.

A leány már ki is ugrott a csónakból és megfogta a kajak egyik felét. Könnyűszerrel egyedül is fel tudta volna emelni a kis lélekvesztőt, de hagyta, hogy a fiú segítsen.

- Most menjen be a csónakházba, ott vetkőzzön le és ha kész van én is bemegyek és segítek kiválasztani egy kajakot.

Szerdahelyi szót is fogadott. Eredetileg strandra készült, a híres „Fényes” strandra, de így bizonyára jobban járt, hiszen még csónakázásra is nyílik mód és nem is akármilyen csónakkal.

Gyorsan vetkőzött le és húzta magára fürdőnadrágját. Míg öltözködött, volt alkalma körülnézni a csónakházban. A csónakház egyetlen helyiségből álló épület volt, eléggé magas. Jobbra, balra csónakok voltak, éspedig külön kis állványokra felállítva. Nagyobb részük kajak

volt, talán ha 3-4 kenu is volt a csónakok között. Nem kellett különösebben körülnézni ahhoz, hogy meg lehessen állapítani, hogy itt nemcsak tárolják, hanem gondozzák is a kis csónakokat. Nem messze a bejáratától - ahogy látszott, külön e célra készített tartókon - három csónak volt elhelyezve. Mellettük festék volt és a földön különböző szerszámok.

Nem is lehet rossz ez a szakosztály - gondolta Szerdahelyi. Ha a szakosztály a bányához tartozik, nem is lesz akadálya felvételének. Amint elkészült, kinyitotta az ajtót és intett is a part mellett várakozó leánynak, aki nyomban indult is, hogy kiválasszanak Szerdahelyinek egy csónakot.

A leány jól értett a kis csónakokhoz. Elmagyarázta, hogy melyik, milyen osztályba tartozik. - Azt ott egy kis rest kajak, ott van a portya, a pk. 2. - Szerdahelyi gyönyörködve nézte a szép, vonalas csónakocskákat.

- Ez talán jó lesz magának, ebben svéd ülés van, az igen kényelmes, talán nem fog megharagudni gazdája, ha ezt visszük ki. Egyébként ő egy kitűnő versenyző.

- Ez valóban nagyon jó lesz. Kivihetjük?

- Természetesen, azért jöttünk be, hogy válogassunk.

A csónak valóban igen szép kivitelű csónak volt. Az alja kék, míg a teteje piros műanyaggal látszott bevonva. Az ülés ovális alakú volt, Szerdahelyi még nem látott ilyet.

Amíg a csónakot hozták, kifelé a leány lopva végignézte a fiút. Tetszett néki a jól kisportolt férfitest, a rugalmas, kidolgozott izmok.

Amint a csónakot a vízbe tették, a leány elmagyarázta a férfinak, hogyan üljön a kajakban, hogyan igyekezzen megtartani az egyensúlyt, nehogy kiessen a kajakból.

Szerdahelyi figyelmesen is hallgatta, és igyekezett is mindent megjegyezni, amit a leány mondott. Addig jól is ment minden, míg beült a csónakba, míg foghatta a padozatot, de amint elengedte és megkísérelte, hogy odébb lökje magát, kifordult a csónakból. A víz a beszállás helyén még nem volt mély és Szerdahelyi otthon is volt a vízben, így viszonylag gyorsan visszanyerte egyensúlyát és kitolta a parthoz a felborult csónakot.

- Na látja, mennyire kell vigyázni, - mondta a leány. - Fürödni indult és most fürödhet is - és vidáman kacagott a férfire.

A leány alkata, egész habitusa, egy vidám, harmonikus belső felépítésű, kiegyensúlyozott egyéniséget árult el, amely a kissé molett nők sajátja. A leány deréktáján valóban kissé erős volt, de formás medencecsontokkal. Molett volt? Inkább erősen kisportolt, kidolgozott csípővel. Annyira vidám teremtés volt, hogy lényét szinte rásugározta környezetére. Olyan típus volt, aki hamarosan megszokja környezetét, azt magával is ragadja. Szerdahelyi is úgy érezte, mintha a leányt már régtől fogva ismerné, egy régi baráttal lenne együtt, akivel jókedvűen el lehet tréfálkozni, aki mellett szívből lehet kacagni, elfelejteni a kellemetlen emlékeket.

Szerdahelyi is az a típus volt, aki hamarosan megszokja új környezetét, nem félszeg, de most olyan óvatosan és félszegen ült ismét vissza a kajakba, hogy a leány nem állhatta meg, hogy ne rejtse el egy mosolyt. Nagyon helyes ez a kedves, vidám fiú - gondolta.

- Na most fürdök meg újra - kiáltotta Szerdahelyi, és most már nagyon óvatosan lökte el magát az oldalfaltól. A csónak nem borult fel, de Szerdahelyi igen kényelmetlenül érezte magát benne. Kerékpározni tudott, de az valahogy más volt, ez a kis tákolmány rendkívül dülékeny, ha egy kicsit megmozdul az ember, már imbolyog. Jaj, nehogy ismét kiessen, a leány minden teketória nélkül kineveti.

Meg kell most már húznia az evezőt, mert megáll a csónak és megint kifordul belőle.

- Nyugodtan húzza meg az evezőt - kiáltotta utána a leány -, a vízben az evezővel éppúgy meg tud kapaszkodni, mintha a szárazföldön kapaszkodna valamibe.

Szerdahelyi meg is próbálta, de az eredmény sajnos ugyanaz lett, mint korábban. A kajak irgalmatlanul felborult. Szerdahelyi most már ügyesebben fordult meg. Hirtelen az eszkimókra gondolt, hogy ők ezt milyen ügyesen csinálják. Nemcsak megfordulnak a csónakkal, hanem bent is maradnak és közben még halásznak is.

Szerdahelyi minél előbb meg kívánta tanulni a kajakozás tudományát, ezért nem mondott le a kísérletezésről. A leány is szívesen segítette.

A leány az utóbbi időben valahogy egyedül érezte magát. Nem mintha nem lehetett volna társasága, de valahogy elzárkózott egykorú társaitól. Nem is volt „fiúja”, aki udvarolt volna neki. Igaz, hogy talált volna akár százat is, de valahogy eddig szívesebben maradt egyedül, bár vágyakozott a megbízható társ után. Talán ezért is oly jól esett neki Szerdahelyi társasága.

A sok sikertelen kísérlet után már Szerdahelyi addig eljutott, hogy óvatosan ülve a kajakban az evezővel már hajtatni és irányítani is tudta magát. Szerdahelyi örülve az első eredményeknek, és kipihenni kívánva a kísérletezés izgalmait, kiszállt a kajakból és a fatákolmány kemény deszkájára a leány mellé heveredett.

- Ilyen hangulatos, vidám délután után, most már szeretném magát jobban megismerni. Eddig csak annyit tudok magáról, hogy egy igen vonzó egyéniség.

- Óh! Ez igen kedves magától, ha vonzónak tart. Eddig még soha nem kérdeztem férfiatól, hogy vonzó vagyok-e. Mit mondjak magamról? Nem tudom, hogy a nevemet megjegyezte-e? Eddig, mióta visszajött, nem szólított nevemen, valószínű el is felejtette, hogy hívnak.

Szerdahelyi diplomatikusan nem szólt semmit, hagyta, hogy a leány folytassa.

- Egyszerű nevem van, amiből sok van. Németh Mártának hívnak. Bizonyára még visszaemlékezik délelőtti beszélgetésünkre, akkor elmondottam, hogy fiatal, úgy mondhatom kezdő tanítónő vagyok a tatabányai I. számú általános iskolában. Szüleim is Tatabányán laknak. Apám osztályvezető a megyei tanácsnál, anyám adminisztrátor. Én szeretem a hivatásom, a pályám és ami ezzel együtt jár, nagyon szeretem a gyerekeket. Szeretek sokat olvasni. Korábban ugyan nem, de most már tudatosan választom meg olvasmányaimat. Azt tudja, hogy szeretek sportolni is, ennek az evezős szakosztálynak vagyok a tagja. Imádom a vizet, akár napokig is eltudnék ülni a kis csónakban. Most pedig egy kacér nő lettem, hiszen ha nem lennék az, akkor magával sem ismerkedtem volna meg.

- No ez azért elég messze van a kacérságtól.

- Pár napja pedig egyedül vagyok. Anyám egyik rokonunk temetésére ment, apám pedig elkísérte. Nekem nem volt kedvem velük menni. Ez amit magamról mondani tudok. Hát ennyi! Magáról viszont azt már tudom, hogy jogász a trösztnél. Ugyanúgy a pályája elején van mint én. Azt látom, hogy nincs gyűrű az ujján. Na nem azért mondtam, mert férjhez szeretnék menni. Azt egyelőre nem terveztem. Azt hiszem nem késtem el, hiszen még nem töltöttem be 22. évemet. Mivel nem régen végezte el az egyetemet, munkahelyén sem régóta lehet. Ezt nem titkolom, hogy nékem szimpatikus, kedves fiú. Ennyit tudok magáról. Ha kedve tartja, egészítsen ki.

- Nem nagyon tudom kiegészíteni. Fiatal vagyok, nem hosszú az élettörténetem. Ezekre az évekre mi csak akkor gondolunk sokat, ha megöregszünk. Akkor jó visszagondolni a fiatal évekre. Elég messziről kerültem Tatabányára. Külön szálláson kaptam helyet. Itt lényegében

vendégszobák vannak, a Tröszt látogatóinak és a nagyiroda dolgozóinak fenntartva, ha a munka miatt nem tudnának haza menni. Rövid idő alatt, míg itt vagyok, megszerettem ezt a várost, nagyon becsülöm az itt dolgozó embereket. Tetszik a munkám és a hivatásom, szeretnék igen jól képzett jogász lenni.

A leány szívesen hallgatta a lelkes önvallomást. Tény, hogy céltudatos férfival van dolga, aki szeretne hivatása útvesztőiben minél jobban eligazodni.

- Arról még nem beszélt Feri, hogy mit szokott csinálni szabadidejében?

- Valóban nem, de még nem is volt sok szabadidőm, hogy ezen törhettem volna a fejemet. Na azért már gyakoroltam a kikapcsolódás művészetét. Kirándulni voltam a Vitányvárbán, körülsétálgattam Tatabányát.

- Szokott társakkal is sétálgatni? Márcsak azért is, hogy ne legyen egyedül.

Szerdahelyi megértette a célzást.

- Van egy igen jó barátom, egy bányamérnök. Nagyon megszerettem, nagyon ragaszkodom hozzá. Aztán - fordult kissé hamiskás mosollyal a leány felé - van egy-két leányismerősöm is. Ugyan nem vagyok lekötve, egyikkel sem beszélgettem komolyabban. Ezt meg is mondtam nekik. Apám arra tanított, legyek becsületes a nőkhöz is, ne ígérgessek senkinek. Ezt be is tartottam és őszintén szólva eddig nem éreztem hátrányát.

- Meglátja, itt hamarosan be fogja valaki kötni a fejét.

- Nem hinném. Én nem vagyok idevalósi. Nem szeretnék távolról nőszülni, nem szeretném, ha vita lenne köztem és jövőendő feleségem között, hogy végül is hol telepedjünk le. Na, de ez még igen távoli. Ezen még igazán nem akarok gondolkodni.

A leány elmosolyodott. Érdekes fiú. Tetszik neki. Igen tetszik. Nagyon tetszik. Igen olyan fiatalember akivel szívesen jelenne meg társaságban, akivel vidámnak, jókedvűnek érezhetné magát, akivel elmehetne szórakozni, de aki még a szórakozásban is megfontolt, értelmes ember tud maradni. Valahogy nagyon vágyott egy ilyen típusú emberre, egy lelki társra.

Elnyúlt a parton, nézte a felettük elhaladó felhőket A fiú is úgy látszik elmélyült gondolataiban, mert ő is háton feküdt és nem szólt semmit. Jól esett egymás hallgatag társasága is. Kellemes volt az idő. Behunyt szemmel itták magukba a napfényt, elernyedtek, ellazultak testtel, amikor éles gyermeksikoly hasított a fülükbe:

- Segítség! Segítség!

Mint a rugók, pattantak fel mind a ketten, és ha begyakorolták volna, akkor sem tudtak volna oly gyorsan, oly egyszerre egy irányba fordulni. A tó közepe felé látni lehetett a felborult kajakot és attól nem messze egy kapálózó fiút. Innen is látszott, hogy sürgős segítségre van szüksége, mert sokáig nem tudja fenntartani magát a kinyúló kéz gazdája.

Most látszott meg Szerdahelyin, hogy a cselekvések embere. Pillanatokon belül bent volt már a vízben és teljes erővel úszott a szerencsétlenül járt gyermek felé.

Márta is kész volt a segítségre. Egyedül még nem tettek vízre oly gyorsan kajakot, mint ahogy azt Márta most tette és oly keményen sem húzták meg még az evezőt.

Ha nem lett volna oly nagy veszély, a kívülálló szemlélő bizonyára csodálattal nézte volna végig, amint két ember két különböző módon igyekszik egy cél felé. Mindkettő erejének maximumát adja. Az úszónak pattanásig feszülnek izmai, a kajakban ülő nő vállai is majd szétpattannak. Mintha versenyben haladnának egymás mellett. Mindketten egy kis, fiatal életért. Az emberi akarat, elszántság, segítőkészség, a szeretet rendkívüli erőt tud feléleszteni.

Csak a szeretet tette lehetővé, hogy gyenge, törékeny nagymamák, idős asszonyok kis unokáikat sokszor órákig tartsák a szakadék felett, mindaddig, amíg a megmentők meg nem érkeznek. Csak az anyai szív diktálta erő képes arra, hogy anyák, sokszor sebesülten is, kilométereken át, amikor a továbbvánszorgáshoz is alig volt már erő, biztos helyre cipeljék szeretett gyermeküket.

A kis fuldokló gyermek hangja oly fájdalmas, oly ijesztő, oly segítségkérő volt, hogy kiválította azt a csodálatos erőt, mely teljes összeroppanásig kész a segítségre.

Nem mérték a távolságot méterrel, sem stopperrel, de a legrövidebb idő alatt a helyszínre értek, a fulladozó gyermek mellé, akinek valahogy sikerült a megfordult csónakot elérnie és benne megkapaszkodni. Előbb a leány ért oda a kajakkal. Már is nyújtotta az evezőt, de a gyermek csak kapálózott, már nem is látta környezetét. Szerdahelyi is a gyermekhez ért. Szakavatott kézzel ölelte át a kis testet és húzta kifelé. Márta is kiugrott a kajakból és mindketten úsztak a gyermekkel. Volt még erejük, hogy a lehető leggyorsabban ússzanak a partra.

Mindketten ismerték az elsősegélynyújtás szabályait. A gyermeket hasra fektették. Márta a nyelvét fogta meg, Szerdahelyi kissé a lábát emelte fel. A víz folyt a gyermekből. Vigyázni kellett, hogy maradjon hely a levegőnek is. Csak amikor már a gyermekkel nem volt baj, érezték a fáradságot, egymásra rogytak, és percekig feküdtek mozdulatlanul.

Szerdahelyi ült fel először, hamarosan követte a leány is, aki még erősen sápadt volt. A gyermek, bár most már kissé távolabb, a parton ült.

- Gyere ide, édes fiam. - szólt rá a leány. Mi történt veled, hogyan estél ki a csónakból, és miért nem úsztál?

- Én nem tudok úszni - hangzott a nem várt felelet.

Márta megdöbbsent: A gyermek nem tartozik a szakosztályhoz. Hogyan került akkor a csónakba?

A gyermek sírva mondogta el, hogy a társa miként adta át neki a kajakot, és hogyan ült bele, amikor a felnőttek nem vették észre. A másik gyermek is a közelben tartózkodott. Tudta, érezte, hogy nagyon súlyos hibát követett el, amikor átengedte a kajakot. Lehajtott fejjel ment a tanárnő elé.

- Hogyan tudtál ilyet tenni? Mit szolt volna barátod édesanyja, ha játszótársad a vízbe fullad?

A gyermek szeméből patakzott a könny. Nem kellett pedagógusnak lenni ahhoz, hogy bárki megállapítsa, hogy a gyermek felismerte, amit tett és azt valóban meg is bánta.

A tanárnő nézte, nézte a könnytől patakozó szemet, majd a kis fejcskét magához vonta és megcsókolta a kis, szőke, buksi fejet.

Szerdahelyi elfordította fejét.

Gyorsan kihozták a vízből a kajakot is a kis társak. Amikor már valamennyien a partra sereglettek, a pedagógusnő csak annyit mondott.

- Látjátok mi történt? Azt is tudjátok, mi történhetett volna? Ti már tudtok úszni, nektek van vízijártassági vizsgátok. Látjátok micsoda súlyos felelősség átadni annak a csónakot, aki nem tud úszni. Vigyétek be a csónakokat, töröljétek ki. Kívülről is töröljétek szárazra és aztán elmehtek.

A gyermekek jól megértették a helyzetet és a tanárnő tudhatta, hogy ilyen hibát többé nem követnek el.

A gyerekek gyorsan elkészültek. Mindegyik már egyedül szokott jönni Tatára. Volt aki itt lakott, volt aki vonaton járt ide, Tatabányáról és környékéről. Lassan elszéledtek, mentek részben az állomás, részben más irányok felé.

- Hát ez az eset számomra örök tanulság volt - sóhajtott a tanítónő. - Ha ezentúl mellettem lesznek gyerekek, akár felfigyelek rájuk, akár nem, fél szemem mindig rajtuk lesz. Ilyenkor érzem, milyen határtalan felelősség a pedagógus felelőssége.

- Hát igen. Ha csak az én diákkoromra emlékszem vissza, őszintén el kell ismernem, sok bosszúságot okoztunk tanítóinknak, sok-sok ijedelmet. Ezt a felelősséget és hivatástudatot, ezt a nevelői odaadást honorálja a későbbi öreg diák a maga módján. Nincs az a pálya, aminek emlékeire oly sokan és oly szeretettel emlékeznek vissza. Egy operációt, amin a beteg keresztül ment, szívesen elmond. Szívesen dicsekszik megnyert perével is, de oly szívesen, oly kedvesen semmire nem emlékszik vissza, mint fiatal éveit tanuló idejére, és ebben a visszaemlékezésben a régi tanítónő, a régi kedves tanár is illő szerepet kap. Ez talán a legnagyobb hála, amit az ember kaphat. Egy pedagógus a múltban és egyúttal a jelenben is él.

- Igen vannak szép pillanatai is ennek a hivatásnak, de vannak igen keserves órái is, és a súlyos vezeklés és gyötrődés időszakai is elkísérik az embert. Erről azonban inkább az ősz, a megvénült pedagógusok tudnának mesélni. Jaj, de nem jön még egyet fürödni, mielőtt hazamegyünk? Nem nagyon szeretik itt, ha fürdőznek, de mivel a csónakház itt van, hát eltűrik.

- Nagy örömmel - szólt Szerdahelyi és máris bent volt a vízben. A leány követte. Hamarosan ketten úsztak egymás mellett. Meglátszott, hogy mindketten sportemberek voltak, akik hozzászoktak a kemény erőfeszítésekhez, azoknak hamar visszaáll a szívverése, gyorsan regenerálódik a szervezetük.

Nagyon kellemes volt a víz. Láthatóan mindketten élvezték. A leány kitűnő úszó volt, szabályosabban úszott, mint Szerdahelyi. Szerdahelyi is jó úszó volt, de inkább kitartó, kilométereket tudott egyfolytában leúszni.

Szerdahelyi nézte, hogyan örül a leány a víznek. Most olyan volt, mint egy jókedvű, ficáncoló hal. Forgolódott, hol hanyatt feküdt a vízben, hol oldalt úszott. Nem kímélte Szerdahelyit sem, nevetve fröcskölte arcába a vizet. Csak akkor tértek vissza a partra, amikor már jól kihancúrozták magukat.

- Lassan készülődhetünk is - mondotta a leány, mert még kényelmesen kiérhetünk az állomásra, az utána következő vonat már nagyon későn indul.

Előbb a leány ment be a csónakházba és ott átöltözködött, majd Szerdahelyi. A leányon könnyű ruha volt. Nem volt drága anyag, de kitűnő szabású. Szerdahelyi meglepődéssel állapította meg, milyen jól érvényesül a kitűnő szabású ruhában a leány nagyon szép, kisportolt alakja. A ruha színei is nagyon jól illettek az archoz, a haj, a szem színéhez.

A kajakokat is rendbehozták, gondosan kitörölték a belsejét, szárazra törölték a külsejét is, és amikor már készen voltak, a leány becsukta a csónakház ajtaját és megindultak az állomás felé. Ismét a sporttelep mellett mentek el, de Szerdahelyi most nem nagyon nézegette a telepet, mindketten egymással voltak elfoglalva és alig vették észre, hogy már a kis állomáson vannak. Nem nagyon siethettek, mert amint az állomásra értek, már be is érkezett a vonat.

A kocsi közepén találtak helyet. Lehúzták az ablakot. A leány kihajolt. Szerdahelyi is kihajolt kisére. Válla elérte a leány testét. Az nem húzódott el, hagyta, hogy a fiú hozzáérjen. Hallgattak egy darabig mindketten.

- Oly csodálatos ez a környék - szólalt meg végre Szerdahelyi.
- Valóban csodálatos.
- Nekem nagyon tetszik a Turul környéke. Fentről biztosan be lehet látni az egész várost. Bármikor szívesen felmennék oda.
- Most is? - kérdezte a leány incselkedve. A férfi meglepődött, de aztán felelt:
- Miért ne, még nincs késő.
- Jó, ha kedve van hozzá, akkor az Alsón leszállhatunk. Most ráérek, szüleim nincsenek otthon.

Alsón valóban le is szálltak.

- Tudok egy igen jó utat - szólta a leány.
- Jó, én bármerre szívesen megyek. A feljárókat még nem ismerem.

Együtt lépkedtek az Újváros új házsorai között, melyek már a Vértes lábáig nyúltak. Az épületek ugyan magasak, de inkább terebélyesek voltak, minél több bányászcsaládnak kívántak otthont biztosítani. Lassan maguk mögött hagyták a házsorokat és most már az út egyre meredekebben ívelt felfelé. Út? Dehogyan út, inkább vékony, keskeny ösvény, a kiugró sziklasorok között. Szerdahelyi a leányt előre engedte. Nem udvariasságból, hanem azért, hogyha valami baj lenne, a leány megcsúszna, tudjon néki segíteni. Az azonban nem szorult segítségre. Most látta csak Szerdahelyi, milyen pompás alakja van a leánynak. Nemcsak gyönyörű fejlett felsőtest, hanem remekül fejlett lábizmok, erős, de mégis kecses lábak egészítették ki a leány termetét. Látszott, hogy a leány nem egyoldalú sportot űz, hanem kajakozás és hegymászás egészíti ki harmonikus egységgé a testgyakorlatot.

Szerdahelyi meglepetve tapasztalta, hogy a leány nem fárad el, könnyedén vonul felfelé a nehéz úton. Ő már alig-alig bírja. Lihegését igyekszik visszatartani. Még elég messze van a tető, jó volna megállni egy kicsit.

- Milyen gyönyörű innen a kilátás! - lihegi.
- Majd fentről - szól vissza a leány. Közben visszapillant. Látja, hogy a férfi fáradni kezd. Hallja a lihegését is. Mielőbb visszafordul, elrejt egy mosolyt. A férfi nem szokhatta meg a hegymászást. Ehhez külön hozzá kell edződni, mint a kajakhoz. Na majd egy kicsit segít neki.
- Ki tudná innen ismerni magát? - kérdezte visszafordulva, egy sziklában megkapaszkodva.

Szerdahelyi egy hálás mosolyt küldött a leány felé és ő is megfordult és igyekezett a környéket hosszasan tanulmányozni. Amikor már érezte, hogy kipihente magát, lépett a leány mellé és együtt kezdték vizsgálni a környéket, nézegették, hogy melyik út merre vezet.

Amikor a leány észrevette, hogy a férfi kipihente magát, megadta a jelet a továbbhaladásra.

- Na majd feljebb jobb lesz, még szebb lesz a kilátás, onnan jobban lehet látni mindent.

Már indult is felfelé. Nem volt könnyű a kapaszkodás felfelé a meredek hegyoldalon. Mindketten lihegtek már, de egyik sem akarta abbahagyni a mászást, a kapaszkodást. Néha-néha megálltak rövid időre, de nem beszélgettek, takarékoskodtak az erővel.

Egy-egy szikladarab, kődarab, nagyobb kavics elgördült lábuk alól. Ilyenkor a leány félve nézett vissza, nehogy a férfit megüsse a lezúduló kődarab. Már valóban az utolsó métereknél jártak. Most már mindegyikük igyekezett, hogy minél előbb felérjenek a hegy tetejére. Szerdahelyi is megközelítette a leányt. Az nem is törekedett előre, így szinte egyszerre értek fel.

Amikor felértek és megfordultak, szinte egyszerre mondták:

- Fenséges.

Fentről lehetett csak igazán látni, milyen nagy Tatabánya. A leány magyarázta, hol van Bánhida, hol van Felsőgalla, hol Alsógalla, hol az igazi régi Tatabánya, a legősibb házakkal. Ez különösen szép volt onnan fentről. A lenyugvó nap sugarai is gondoskodtak megfelelő háttérrel. Mindketten elmerülve nézték ezt a nyújtózkodó óriást. A férfi megfogta a leány kezét. Az szívesen engedte, nem húzta ki kezét az övéből.

- Most nézzük meg a Turult, majd később a barlangot - szólt a leány. Szerdahelyi átölelte a leány vállát. Úgy mentek mind közelebb a Turulhoz.

Mintha ez a madár vigyázná a várost. Szárnyait szétterpesztve egyre nagyobbak tűnt, amint mind közelebb érkeztek hozzá. A madár bronzból volt, de Szerdahelyi, ahogy a bronzból öntött madarat látta, nem lepődött volna meg, hogyha az ércmadár otthagyva talpazatát felemelkedne, hogy utána védhetetlenül rázuhanjon a város ellenségeire. Akinek érzéke van a szimbólumokhoz, az csak csodálni, becsülni tudta azt a felismerést, mely ezen a tetőn talált helyt az acélmadárnak.

- Ez lényegében milleniumi emlékmű. Hirdeti az ezeréves magyar dicsőséget.

- Mi magyarok büszkék vagyunk a múltra, de remélem akik megérik, büszkék lesznek a jövőre is. A nagy vérátömlesztés után reméljük, hogy a magyar nép még ragyogóbban írja történelmét.

Körüljárták a hatalmas bronz madarat. Az alkonyodó, sötétedő tájék különös varázst adott a madárnak.

- Nagyon szép ez a környék - fordult a mélység felé Szerdahelyi. - Ilyen megkapó látvány volt, amikor Sopronban voltam és a régi Bánfalvára mentünk ki. Ott egy nagyon magas sziklafal áll. Mintha a hegyet úgy vágták volna ketté. A tetején egy kis kápolna van. A sziklát a szerelmesek sziklájának nevezték. Innen ugrottak le valamikor a csalódott szerelmesek. Itt egy felirat is van, mely az utolsó pillanatban is figyelmeztetni kívánná a csalódott embert.

A leány váratlanul felkiáltott:

- Fussunk Feri, mert megfog bennünket a madár! - és szaladni kezdett. Szép volt, így különösen szép kibontott hajjal. A férfi utána eredt. Amikor a férfi el akarta kapni, a leány ügyesen kitért. Nagyokat nevetett, amikor a férfi mellett el tudott siklani.

Mindketten lihegték már amikor a férfi elérte a leányt. Felső karját kapta el. A leány szembe fordult a férfivel. A két lihegő ember mélyen egymás szemébe nézett. Mintha vonzotta volna őket egymásba kapcsolódó tekintetük. A férfi feje egyre közelebb ért a lányéhoz, majd a két száj ért össze és egyre jobban tapadtak egymáshoz. Erősen összeölelkezve önfeledten csókolgattak egymást. Amikor kibontakoztak egymás karjaiból, egyikük sem szólt egy szót sem, oly csodás volt egymás karjaiban, oly szép volt együtt e csodás természetben. Egyikük sem akarta a varázslatot megtörni.

Lassan megindultak lefelé. A férfi átölelte a leány vállát, úgy ballagtak tovább.

- Meg kell nézni még a barlangot is. Némelyek az ősember barlangjának hívják. Állítólag ebben a barlangban rejtőzködött sok ember a tatárdúlás és a török megszállás idején.

Most már kéz a kézben mentek tovább. A leány igen jól ismerte a járást, így gyorsan ott voltak a barlangnál. A barlang bejárata elég széles volt. Szerdahelyi meglepetve tapasztalta, hogy a barlang tetején jókora lyuk tátong. Beljebb egy kiterelőződő, erősen behasodó barlang volt. A barlang szinte árasztotta a történelmi levegőt. Annak tudata, hogy a barlang

valamikor egy korábbi történelmi időszakban emberek tömegei számára rejtekhelyül, védelmül szolgált, kellő áhítat érzését sugallta a betévedő idegeneknek.

Amikor a barlangból kijöttek, már erősen alkonyodott. A sűrűsödő homály lassan eltakarta a völgyben látható házakat. Itt-ott már fények gyulladtak ki, jelezve, hogy az este leszáll, kezdődik az új napszak, az éjszaka. Lefelé menet többször megálltak, hogy ismét megcsodálják a lassan homályba burkolózóan is szép vidéket.

A leány szívesen ment a férfi után és ha a férfi megállt, nem állt meg addig, míg a férfi mellé nem ért. Jól esett neki, amikor a férfi megfordult és rámosolygott. Valahogy most megelégedettnek érezte magát. Talán a boldogság sem más, mint a legteljesebb megelégedettség? Most végre társat talált, oly partnert, aki igényeinek, szellemi színvonalának, egyéniségének megfelel.

Amikor leértek, a leány megkérdezte.

- Most mit tegyünk? Ha nem érsz rá, akkor én hazamegyek, ha ráérsz, akkor szívesen maradok Veled, hiszen ma szabad vagyok.

- Jó, visszamegyünk Tatabányára, az öreg városba. Te jól ismered az utat; vezess tovább.

Elkanyarodtak Galla felé. Annyira elmerültek egymásba, hogy csak azt vették észre, hogy már a vasút mellett vannak, és elértek a felüljáróhoz. A leány most szólalt meg először:

- Akárhogy is van, ez az igazi bányász város. Ez a halálra ítélt település adja meg a valódi sajátosságát az egész városnak. Amikor ezek a házsorok elfogynak, lebontásra kerülnek, megsemmisülnek és helyüket modern kőkolosszusok foglalják el, valahogy átalakul a bánya is, elveszti azt a sajátosságot, ami évtizedek óta kialakult.

Szerdahelyi nem szándékosan vezette a leányt lakása felé, maga is meglepődött, amikor lakásához értek.

- Itt lakom - mondta Szerdahelyi.

- Szeretném megnézni - szólt a leány a világ legtermészetesebb hangján. A férfi ajkán halvány mosoly futott végig, engedékenyen bólintott. Felértek a dombtetőre, onnan lépcsőkön leereszkedtek a földszintes házikóhoz. A közös előszobába belépve Szerdahelyi elővette szobája ajtaja kulcsát, kinyitva az ajtót, és a villanyt feloltva szélesre tárta a szoba ajtaját a leány előtt.

A leány kíváncsian lépte át a küszöböt.

- Valahogy így képzeltem el - mondta. - Igen ez egy barátságos kis szoba. Egyszerű bútorok. Nincs több, mint amire szükséged van. Egy igazi legénylakás.

- Már voltak elképzeléseid az ilyen legénylakásról? - kérdezte Szerdahelyi.

A leány megértette a célzást.

- Elképzeléseim voltak, de még nem jártam egyben sem. Ezért is voltam kíváncsi.

Szerdahelyi elhúzott egy széket az asztal mellől és felkínálta a leánynak.

- Közel van a lakás a munkahelyedhez. Reggelente nem kell sokat gyalogolnod.

- Hát ez igen kedvező. Időmet jobban be tudom osztani.

Márta rápillantott a kis könyvszekrényre. Ott rendben sorakoztak a könyvek. Oda is ment a könyvszekrényhez, ki-kivett egy-egy könyvet, beleolvastatott.

- Ez úgy látszik, mind szakirodalomi.

- Túlnyomó részt, de van benne egy-két más könyv is.

- Igen itt látom a világirodalom történetét, Lykától a művészetek történetét. Szoktad is olvasni?

- Általában. A jogirodalom mellett inkább összefoglaló műveket szoktam olvasni. Egyébre sajnos kevés idő jut. Inkább együnk valamit. Gondolom mindketten éhesek vagyunk. - Ki is nyitotta a szekrényt. Az egyik polcon egy celofánba és vizesruhába csavart kenyér, sajt, vaj és méz tanúsította, hogy Szerdahelyi legényember, aki saját maga gondoskodik étellemezéséről.

- Most már a többi a Te dolgod. Van terítő is, csak el kell készíteni a vacsorát.

Márta megmutatta, hogy az egyszerű szervírozás nem okoz neki gondot. Egy-kettőre készen volt a vajjal és mézzel megkent kenyér. Az egész napos túra után igen jól esett a vajjal kent, még ropogós kenyér. Míg étkeztek alig-alig beszélgettek egymással. Amint végeztek az evéssel, Szerdahelyi leült az ágyra és onnan nézte, hogy a leány mint teszi rendbe az asztalt. Nézte a leány gyönyörű mozgását, lenyűgöző telt idomait, és amint a leány leült melléje az ágyra, ellenállhatatlan vágyat érzett, hogy megcsókolja. Anélkül, hogy maguk is észrevették volna ölelték egymást, egyre boldogabban egyre mámorosabban.

Nem vették észre azt sem, hogyan szabadultak meg feleslegessé vált ruháiktól... Mind erősebben simultak egymáshoz, mind szenvedélyesebben csókolták egymást.

- Jaj! Fáj! - hallatszott a leány sikolya.

A férfi megdöbbenve engedte el a leányt. - Te még...

- Még nem voltam férfival, Te vagy az első komoly férfi életemben.

- Öltözz és menj innen. Nem akarlak tönkretenni. Nősülni sem akarok, nem teszek semmiféle ígéretet.

- Nem kell félned, nem teszel tönkre. Nem kívánom azt sem, hogy feleségül végy. Nem azért akartam Néked adni magam. Eddig vigyáztam magamra. Rengeteg lehetőségem volt az ismerkedésre. Már a középiskolában, utána a képzőben többen akartak nekem udvarolni. Vigyáztam magamra, mert nem akartam könnyelmű, léha férfinek partnere lenni. Most is vigyáztam a munkahelyemen. Úgy vártam azonban egy igazi társra, aki megfontolt komoly férfi, akivel megértetem magamat, akiben bízhatom, aki barátom lehet, akivel megbeszélhetem problémáimat, aki nem él vissza bizalmammal. Ugye megértesz engem?

A férfi nézte a leányt. Olyan tündérien szép volt most. Őszinte arc, nyílt tekintet. Nem szólt semmit, a leány folytatta.

- Nem akarok egyelőre férjhez menni. Talán évek múlva lesz olyan férfi életemben, akihez hozzámegyek, aki meg fogja érteni, hogy fiatalon én is választottam olyan férfit, akivel sikerült megosztanom magányomat, aki mellett nem vagyok egyedül, aki társaságában örömmel voltam.

- Biztos vagy benne, hogy már holnap nem hagylak el?

- Óh, ebben én egészen biztos vagyok. Az én ösztöneim igazi női ösztönök. Mi nők egyáltalán sokkal többet megérzünk mint Ti férfiak.

A férfi nézte, nézte az ágyon ülő leányt. Oly szép, oly vonzó, oly ellenállhatatlan volt.

A leány is boldogan nézett a férfira és amikor befejezte mondókáját, őszinte vallomását, természetes egyszerűséggel karolta át a férfi nyakát. Most már semmi sem állhatta útját a szenvedélyes csóknak, ami összeforrasztotta a két fiataalt.

Hosszú idő után aludtak el, még álmukban is szorosan átölelték egymást. Még akkor is átölelve tartották egymást, amikor már a reggeli napsugár cirógatta arcukat. A leány oly

édesen, oly odaadóan simult a férfihoz, hogy a napsugár is meglepődhetett, mert szemérmesen elbújt egy kis felhőcske mögé, hogy onnan aztán újra kíváncsian kikandikáljon és szeretettel simogassa meg a két ember arcát.

A leány a hajnali napsugárra felébredt. Hozzá volt már szokva, hogy mindig kora hajnalban kelt. Édesapja volt az, aki ehhez már kora gyermekkorában hozzászoktatta, rászorította a dolgos, munkás életre.

Lassan megfordult, álmosan nyújtotta ki karjait. Jót nyújtózott és lassan kinyitotta szemeit. Először maga is meglepődött az új, szokatlan környezettől, hiszen még soha nem maradt ki otthonról, de pillantása a mellette alvó férfi arcára esett. A férfi megpillantásától arca szinte bíborba borult, majd nagyon boldog mosoly suhant át arcán. Ismét átölelte a férfit és puhán nyomta ajkát a férfi ajkához, de minden szenvedélyét beleadva szájon csókolta.

A férfi nem ébredt fel, csak egy kissé megmozdult és egy nagyot szusszantott. Ettől a leány kissé megriadt, egyik kezével elengedte a férfit, a másik kezével még tartotta és lassan, hogy fel ne ébressze a mellette szuszogó férfit, lassan a hátára fordult. Jólesően, kinyújtózva nézte a mennyezetet.

Tényleg furcsa az élet. Morfondírozott magában. Eddig senki olyan férfi nem volt, aki szóba jöhetett volna. Érezte, hogy jönnie kell egy olyan férfinak, akivel boldogan tudja együtt eltölteni idejét, aki szellemi társa lesz. Itt van mellette az alvó férfi. Milyen édes, milyen cuki. Most össze tudná roppantani. Jaj, fel ne ébressze. Most már mindegy. Olthatatlan szenvedéllyel ölelte át ismét a férfit, az övét és csókolta, csókolta, kimondhatatlan szenvedéllyel.

A férfi? Egyik álomból a másikba merült. Ő is boldog volt, hiszen a leány kimondottan tetszett neki, boldognak érezte magát mellette. Ő is éppúgy elfeledkezett a térről, időről, mint a leány. Csak akkor, amikor az édes álom lassan múlni kezdett és ismét ébredezett, a szeme rátévedt az ablakra, kezdte észrevenni, hogy az idő mégsem áll meg. Az múlik, múlik, megállíthatatlanul.

- Nézd Márti. Most már hét óra van, fel kell kelnünk.

A leány gyors mozdulattal ugrott ki az ágyból. Mindketten gyorsan lemosakodtak. Vidámak voltak, jókedvűek. A leány ismét gyorsan elkészítette a reggelit. Alig beszéltek evés közben. A leány ránézett az órájára. Kézításkáját a vállára akasztotta. Még egyszer hozzásimult a férfihez és forrón, hosszasan megcsókolta, majd gyorsan kinyitotta az ajtót és távozott az épületből. A férfi kipillantva a rácsos ablakon még látta, hogy a leány az épület megkerülése után gyönyörű, kisportolt alakjával suhan a meredek lejtőn és eltűnik a házak között. Úgy érezte magát, mint aki egy nagyon szép, de nagyon mély álomból ébred fel.

2.

Szerdahelyi órájára nézett és mélyen sóhajtott. Ideje már indulni, nem szeretne még egyszer elkésni. A főnök szigorú volt, nem törődött azzal, hogy vidéken volt tárgyalás, a pontos megjelenést mindig megkövetelte. Szerdahelyi egyszer az Alföldön tárgyalt és amikor fáradtan hazaérkezve, másnap kissé elaludt, főnöke ugyan ekkor sem szólt semmit, csupán egy sofőr jelentkezett a fiatal jogásznál és csak annyit mondott, tessék jönni a kocsira rendezésre áll. Hosszú volt a gépkocsival az út a trösztig, bár gyalog ezt az utat három-négy perc alatt tudta megtenni. Még hosszabb volt az út a bejárattól a szobáig. Amikor Szerdahelyi belépett a titkárnői szobába, az már közölte valahogy, a főnök várja.

Szerdahelyi elszántan lépett be főnöke szobájába. Főnöke nem kérdezett tőle mást, csak annyit, hogy kényelmes volt-e az út, nem fáradt-e el. Szerdahelyi azóta egyetlen egyszer sem késett el.

Nehezen indult el, a szobában még ott terjengett a leány kölnijének illata. Még egyszer emlékébe idézte az elmúlt gyönyörű napot, a csodás környéket, a tavat, a csónakban ülő leány alakját, a tó felett magasodó Zsigmond várat, és egy nagyot sóhajtva fogta aktatáskáját és megtette a pár percig tartó ismerős utat.

A nagyiroda portáján a portás kissé álmosan, de vidáman köszöntötte Szerdahelyit. Úgy látszik, még nem váltották le, később jön nappali kollégája.

- Szerbusz. Végre, valahára látlak.

Szerdahelyi gyorsan megfordult az ismerős hangra. Nem tudni hogyan, de hirtelen háta mögött termett barátja.

- Szerbusz Péter. Örülök, hogy látlak. Nem mellőztelek, de tegnapelőtt Budapest, tegnap Tatán tárgyaltam.

- Azt tudom, de hallottam, hogy csónakáztál is. Vannak kémeim, akik ezt jelentették. - Vidáman nézett Szerdahelyi arcába.

Szerdahelyi kissé meglepődött, de barátjától nem vette fel az igazán baráti élcelődést.

- Ma este ráérsz? Már nagyon hiányzik egy baráti beszélgetés.

- Rá. De hol?

- A fedettben találkozunk, úgy hat órákor. Azt már tudod hol van.

- Még nem voltam bent, de tudom.

- Jó, akkor várlak - mondotta Kovács és elsietett.

Szerdahelyi be is érkezett szobájába, amikor az óra jelezte a munkakezdési időt. Máskor korábban szokott érkezni, de valahogy ma így jött ki a lépés.

Ahogy belépett, már látta is az íróasztalnál a kis adminisztrátor nőt. A pontosság itt nem volt hiánycikk, itt nem szoktak elkésni. Szerdahelyi is csak egyszer késett el.

- Kezét csókolom Margitka - köszöntött rá Szerdahelyi a leányra. - Maga mindig olyan friss, hogy soha nem tudom megelőzni.

- Dehogynem, ha korábban jön. Most azonban csak üljön le gyorsan. A főnök nagyon dühös. Selejtes acéltámokat küldtek. Állítólag szilárdságukkal, teherbíró képességükkel van baj. Kitűnő új fejtőgépeket kaptunk, így a régi bányarészben is gépesíteni tudjuk a jövesztést. Most ez a selejtes áru nagy mértékben hátráltatja a munkát.

- Az öreg bent van?

- Igen, csak most átment egy másik osztályra. Jegyzőkönyvet vesznek fel. Intézkedtek, hogy a legkülönbözőbb vizsgálatokat végezzék el.

- Nem egészen értem. A vas az vas, az acél az acél.

- Jaj, de mennyi különbség van acél és acél között. Már több jegyzőkönyvet is leírtam e körben. Mennyivel más az anyag, ha csak egy kissé változik összetétele. Az acélidomoknak óriási nyomást kell kibírniuk.

- Láttam már a tárnákban derékvastagságú fákat, melyek középen össze voltak törve, az egész ácsolat majdnem összeroppant.

- Igen, az acélidomoknak, a MOL és TH. gyűrűknek is ezt a nagy nyomást kell elviselni.

- Maga már komoly szakember Marika, - szólt Szerdahelyi őszinte csodálattal.

Szerdahelyi helyet foglalt és végezte az előző nap rábízott munkát. Időközben megjelent főnöke is. Szerdahelyi felállt, amikor főnöke átvonult a szobán. Máskor üdvözölni szokta Szerdahelyit, de most észre sem vette, sietett befelé.

Szerdahelyi ismét belemélyedett a peranyagba. Holnap tárgyalás lesz, fel kell készülni. Meg kell az ügyet beszélni az érintett osztályok vezetőivel is. Ha szükséges, magával is viszi valamelyiküket a tárgyalásra.

Bárhogy is igyekezett, egyre intenzívebben foglalkoztatni elméjét, megjelent az aktán, az okiratokon egy bájos leányarc. Bosszankodott, miért nem kérdezte meg legalább a telefonszámot. Legalább fel tudta volna hívni. Tudta, hogy a leány élete nagy élményén esett át és jól esne néki, ha felhívna.

Talán 11 óra felé járhatott az idő, amikor csengett a telefon. A kis adminisztrátor leány vette fel a kagylót.

- Magát keresik doktor úr! Egy bájos szőke hang.

Szerdahelyi gyorsan ugrott fel, vette át a kagylót és dobogó szívvel jelentkezett be.

- Maga az Márta? Nagyon kedves, hogy felhívott. Már én is megkíséreltem volna, csak nem tudtam a telefonszámát.

- Nem tehetek róla, de fel kellett hívnom, nagyon hiányzott. - hallatszott a vonal túlsó végéről.

- Nekem is. Szeretnék Magával beszélgetni. Ma hat órára egyik barátom hívott a fedettbe. Örölnék, ha Maga is ott lenne.

- Óh! Az nagyon jó lesz. Szívesen megyek. Valamivel hat óra előtt ér oda a buszom.

- Várni fogom a megállónál.

- Nem fontos. Inkább a művelődési ház mellett a parkban. Az nagyon szép. Akkor feltétlenül megyek. Most búcsúszom, mivel az óra hamarosan kezdődik.

Szerdahelyi megvárta, míg kattan a telefon, majd lassan tette helyére a kagylót.

- Na látom már maga is lassan megismeri a várost - szólt kissé kötekedve a titkárnő.

- Maga nagyon kíváncsi Marika.

- Nő vagyok. Ez a természetem.

Sem a férfi, sem a leány nem sértődött meg. Szerdahelyi most már nyugodtan folytatta munkáját, de ma nehezen várta a munkaidő leteltét. A bevásárlással hamarosan végzett és mielőtt elindult volna, még egy-két falatot be is kapott. Már indulni is kellett. Most nem a nagyiroda felé ment, hanem a templom felé kanyarodott el, innen könnyen el lehetett jutni a kultúrházig. Nagyon szerette ezt a részt, inkább a templom melletti parkot, ami még kissé vadonnak tűnt, de hírlett, hogy rendezésére hamarosan sor kerül. Ha nem is volt oly rendezett, mint a kultúrház melletti park, mégis nagyon kedves. Olyan jó itt esténként sétálni a csendes fák alatt.

Most már nem sok idő volt itt sétálni, a kis mellékúton a kultúrház fel vette útját. Felsétált a művelődési ház betonfeljáróján. A népház plakátjai már hirdették a következő műsort. Ismét jönnek a tatabányai származású énekesek. Ide sok meghívást kaptak, szerették a hangjukat. Letért az épület melletti parkba, átsétált a kis fahídon, és leült a közeli padra. Nem volt ideje már morfondírozni, mert a közelben feltűnt egy bájos leányarc, a ragyogó leánymosoly.

A leány nagyon bájos volt. A világoskék ruha igen jó szabású volt, előnyösen emelte ki a leány amúgy is nagyon szép alakját. Arcán ragyogó boldog mosoly elárulta, hogy vonzódik a férfihez és szívesen jött el a megbeszélt találkára.

- Nagyon csinos vagy, akárcsak egy égi tünemény és pontos is.

- Inkább a másik, - válaszolt a leány szerényen, de erősen elpirulva. - Magammal hoztam a szükséges felszereléseket.

A férfi átkarolta a leány vállát, így indultak a fürdő felé.

- Otthon nem volt semmi baj? - kérdezte a férfi aggódva. - Szüleid még nem voltak otthon, amikor hazaértél?

- Még nem. Szerencsére. Egyébként akkor is tartottam volna a hátamat. Olyan boldognak éreztem magam melletted, hogy nem tagadtam volna, le hol töltöttem az éjszakát.

- Ez nem biztos, hogy nekem kedvező lett volna. Édesapád bizonyára nyomban felkeresett volna, ha megmondod, hol töltötted az éjszakát.

- Nem hiszem. Nem érintette volna kellemesen, de annyira önállóvá nevelt már kiskorom óta, hogyha bármennyire is fájt volna neki, tudomásul vette volna elhatározásom.

Rövid volt az út a fürdőig. A fedett fürdő egy földszintes épület volt, a fővároson kívül kevés volt még az országban. Szerdahelyi megváltotta a jegyeket, majd mindegyik ment a saját útján az öltöző felé. Lehet, hogy öntudatlanul is versenyeztek, mert mintha összebeszéltek volna, szinte egyszerre érkeztek a medence bejáratához. Bent a leány karonfogta a férfit, és úgy mentek a medence lépcsőjéhez. Szerdahelyi körülnézett, de hirtelen nem látta meg Kovácsot. Ezért váratlanul érte a hang a medence másik oldaláról.

- Nem vagy egészen pontos, de végre megérkeztél.

Szerdahelyi megfordult és nyomban felismerte a gyorsan közeledő barátját, akinek arca meglepetést árult el.

- Gratulálok! - csak ennyi hangzott el Kovács ajkairól.

- Te is meglepetést okoztál nékem egy szép kirándulás előtt, meg engedd meg, hogy én is meglepetést okozzak.

- Na ez egy igen kellemes meglepetés.

Szerdahelyi bemutatta Kovácsot Mártának.

Kovács nyomban felmérte a leányt. Nagyon tetszett neki a bájos jelenség, örült, hogy Szerdahelyi ilyen kedves leányra talált.

- Na, csak semmi kényeskedés, - unszolta Kovács a kis társaságot. Mindjárt példát is mutatott, ő ugrott először a vízbe. Ezt követően Márta ugrott egy szép csukafejest, majd Szerdahelyi is birtokba vette a medencét. Öröm volt nézni, ahogy a három fiatal lubickolt a vízben. Kedvtelve hasították a vizet, hol lebuktak a víz alá, hol annak tetején úsztak teljes erőbedobással 30-40 métert. Látszott rajtuk, hogy mindhárman otthon vannak a vízben. A vízben megfordultak tengelyük körül, forogtak, mintha szaltót csináltak volna. Csak akkor,

amikor már jól kiüszták magukat, sereglettek újra össze és úsztak egymás mellett kényelmes tempóban a víz tetején.

Talán 20-30 métert úszhattak együtt, amikor Márta feltartotta kezét, közölte, hogy kimegy a vízből, rövid időre az öltözőbe megy. A feljáróig mindketten elkísérték a leányt.

A leány elindult felfelé a lépcsőkön. Most, így fürdőruhában különösen érvényesültek karcsú vonalai.

- De szép ez a leány - jegyezte meg elragadtatással Kovács. - Gratulálok! Nem választottál rossz partnert. Egyébként nagyon megleptél, nem számítottam rá, hogy ilyen tündéri partner-nővel jössz.

Ebben a pillanatban egy határozott női hang szólalt meg, rendkívül erélyesen.

- Menjen! Hagyjon békét!

Kovács és Szerdahelyi egyszerre néztek oda. Mártát egy férfi ölelte át, akitől Márta igyekezett megszabadulni.

Szerdahelyi, amint ezt észrevette, rendkívül gyorsan, mintha rugók lökték volna, a lépcsők tetején termett és amilyen gyorsan csak lehetett már is ott állt a Mártát szorongató férfi háta mögött. Kezével belemarkolt a férfi nyakába, de úgy látszik olyan szakszerűen, hogy a férfi felkiáltott, de szemvillanás alatt megfordult és már is ütött Szerdahelyi felé. Nem lehetett megállapítani, hogy Szerdahelyi miként kapta el a feléje sújtó kezet és hogyan kapta vállára támadóját. Oly gyorsan történt az egész, de a férfi, mintha pelyhes zsák lett volna, talán három métert is repülve behullott a medencébe.

Szerdahelyi nem ugrott utána, csak nézte a lassan, a víz tetejére feltörekvő embert. Csak amikor az felért és visszanézett Szerdahelyire, kérdezte meg tőle jó hangosan, hogy utána menjen-e? A válasz egyértelmű nem volt. Az ember nem is maradt bent a vízben, hanem a medence másik végén gyorsan felkapaszkodott és nyomban az öltözőbe sietett, vigyázva rá, hogy Szerdahelyit kellő távolságban elkerülje.

Amint a férfi eltűnt fordult Szerdahelyihez Márta és tömören csak annyit mondott a férfinak:

- Köszönöm - és elsietett az öltözőbe.

Kovács, aki maga is meglepődött az eseten, kezét nyújtotta Szerdahelyinek.

- Remek volt, gratulálok. Azt hiszem ezt judónak hívják.

- Igen, de magyarul cselgáncsnak. Valamicskét én is értek e sporthoz.

- Látom, nagyszerű volt. Én is próbálok majd órákat venni, soha nem tudhatja az ember, mikor kell felhasználni.

Márta hamarosan visszajött az öltözőből és megjegyezte:

- Milyen jó, hogy férfiak vannak az ember mellett, még egy ilyen helyen is előfordul, hogy megtámadják a nőket. Azt hiszem most póruul jártak, mert már a fürdőmester telefonált is a rendőrségre. Azt a személyt jól ismerik, egy igazi kötekedő alak.

Már nem nagyon volt kedvük a fürdőzésre. Egy kicsit még megmártózkodtak a vízben, és közös egyetértéssel megindultak az öltözőbe. Szerdahelyi az öltözőben megkérdezte Kovácsot:

- Hogyan ismerkedtél meg ezzel az aranyos kislánnyal?

- Ahogy kémeid jelentették Tatán, az Öreg tavon, csónakázás közben. - pillantott mosolyogva Szerdahelyi Kovácsra.

Mindketten elég gyorsan készültek el, de mire a kijáráshoz értek, Márta már várt rájuk.

- A hölgyek úgy látszik nemcsak hiúbbak mint a férfiak - bár ez nem biztos -, de gyorsabbak is.

- Meghisszük azt - mondták a férfiak csaknem egyszerre.

Alig indultak meg a fürdőből, tettek meg 40-50 métert, mindkét oldalról felharsant a csatakiáltás és két-két férfi rohant rájuk.

Kovács ugyan nem volt verekedő, bokszolni sem tudott, de nem ijedt meg saját árnyékától. A hozzáért alakot ellökte. A másik Szerdahelyihez ért, de annak sorsa hamar megpecsételődött. Pillanatok alatt szárnysezegetten zuhant a földre és - Jaj a kezem! Jaj a kezem! - kiáltotta. Szerdahelyi kifecskézte csuklóját.

Ebben a pillanatban a fürdő mellől felharsant a füttyszó is és három rendőr futott oda a helyszínre. A támadók, amint észrevették a feléjük futó rendőröket ők is gyorsan futásnak eredtek. Kovács azonban megragadta a mellette lévő támadó kezét. Mire az kitépte volna kezét Kovács kezéből, már a rendőrök mellette voltak. Pillanatok alatt csattant kezén a bilincs.

Az egyik fiatal rendőr, aki a sötétben is kivehetőleg hadnagyi rendfokozatban lehetett, odament Szerdahelyihez, majd Kovácshoz és bemutatkozott, míg Márta felé meghajolt.

- Kiss hadnagy vagyok. A fürdőből értesítést kaptunk, hogy egyik régi ismerősünk a fürdőben garázdálkodott. Nyomban jöttünk is, de a garázda már nem volt ott, míg maguk még fürödtek. Gondoltuk, hogy a garázda csapatostól fog visszatérni, ezért elrejtőzködünk. Nem számítottunk arra, hogy ily gyorsan magukra támadnak. Magának gratulálók, igen gyorsan harcképtelenné tette a támadót.

- Korábban cselgáncsoztam, - jegyezte meg szerényen Szerdahelyi.

- Most már értem. Mehetünk is. A másik hármát majd holnap begyűjtjük. A fiú, - és rámutatott a megbilincselte emberre - be fogja köpni a társait. - Határozottan tisztelgett. Vigyázzba meredt a másik két rendőr is, majd határozott léptekkel elindultak a kapitányság felé.

- Sajnos az ilyen dolgok még előfordulnak. - jegyezte meg Márta.

- Hát ilyeneket nem lehet teljesen kiküszöbölni, ahol ennyire különböző típusú ember van. Egyébként rendőreink megtesznek mindent.

Lassan megérkeztek Kovács lakóházához, aki szívesen hívta volna meg őket egy kávéra és egy kis beszélgetésre, de ők megköszönve Kovács szíves invitálását, elindultak Bánhida felé. Nem ültek autóbuszra, hanem gyalogosan, kéz a kézben indultak el. Nem sok szót váltottak menet közben, de egymás társaságában jól esett a hallgatás is.

Már eléggé sötétedett, amikor a régi telepről kiértek. Elhaladtak a meddőhányó melletti útvonalon, ahol már nem voltak házak, de már Bánhida nem volt messze. Amikor az utolsó házakat is elhagyták, a leány megállt és a férfi felé fordult:

- Csókoljál meg Feri!

A leány ajka szinte rátapadt a férfi szájára, forrón szorította magához a férfit.

- Feri, Ferikém, nagyon szeretlek - suttogta a leány.

Ölelték, csókolták egymást és csak akkor hagyták abba, amikor egy autó közeledett és fénycsóvjával bevilágította az utat.

Sajnos gyorsan elérték Bánhida házait. Nem volt erős utcai fény, de a jogász és a tanítónő itt már komolyan haladt egymás mellett, nem kockáztatták, hogy bárkinek szemébe ötljön a kedves, intim kapcsolatuk.

Bánhida alacsony házakkal telített település. Amellett, hogy itt van az ország egyik legnagyobb erőműve, a településnek nincs különösebb érdekessége. Most már azonban Tatabánya, a nagy város egyik városrésze. Szerdahelyinek mindez nagyon tetszett. E gyönyörű leány társaságában egyébként is mindent rózsaszínűnek, szépnek látott.

Szerdahelyi nem figyelte az utat, annyira elmerült a leány társaságában, csak azt vette észre, hogy néha kanyarognak egyet és közben a leány megáll és két házzal odébb lévő házra mutat.

- Az a mi házunk.

- Kár, hogy megérkeztünk, még szívesen sétálnék még legalább ugyanennyit.

Szerdahelyi most nézte meg alaposabban a szép családi házat. Az szép portállal kiképzett, manzárd tetős, nagyon mutatós családi háznak nézett ki. Meg is jegyezte:

- Ej, de szép házatok van! Kár.

A leány meglepetve nézett rá a férfire. Nem értette, mit akar ezzel mondani.

- Innen nehezen engednének el szüleid.

Most már értette a leány a rezignált kijelentés értelmét. Bizonyára a férfi szüleinek is van otthon egy szép családi háza. Egy szem gyermek. Szülei valószínűleg éppúgy ragaszkodnak hozzá, mint őhozzá az ő szülei.

Ettől a felismerésétől fájdalmas lett a tekintet. Még nem ismeri eléggé az életet, de tudja, hogy milyen erős a szülő és a gyermek közötti kapocs. Ő lemondana minden házról, minden egyébről, csak hogy a férfi közelébe lehessen.

Szerdahelyi mindkét kezével vette kézbe a meleg kis kezét és forrón megszorította azt. A leány viszonzta a kézszorítást, majd egyedül megindult hazafelé. Szerdahelyi megvárta, míg a leány a kertajtót becsukva elérte a lakás bejáratához és ott egy kedves mosoly után a leányt elnyelte a ház ajtaja és csak akkor indult hazafelé.

3.

Peter ma elég fáradtan, meggyötörten jött fel a bányából. Örült, hogy a kas végre felhozta a mélyből. Előző napon elég későn ment haza; jól kitombolta magát. Arra kényesen vigyázott, hogy a munkában le ne maradjon. Tudta, hogy magatartása, viselkedése feletteseiből már komoly neheztelést váltott ki, így munkateljesítményével kívánta ellensúlyozni rossz hírét.

Kedvetlenül ment bányáslámpáját leadni. Ott közölték vele, hogy szállásadója üzeni, hogy Jóska meghalt, azonnal jöjjön haza.

Petert meglepte a hír, azt zordan vette tudomásul. Annyit vetett oda a hírközlőnek, hogy ha barátai keresik, mondja nekik, hogy sürgősen el kell mennie.

Pillanatok alatt a fürdőben volt. Gyorsan lefürdött, oly hirtelen felöltözködött, hogy mire barátai felértek, már el is távozott az akna területéről. Az autóbuszmegállónál várt egy ideig, de türelme elfogyott és gyalog vágott neki az útnak.

Gyors léptekkel haladt el az áruház mellett. Na, ezt is hamar le kell bontani, ha mi így dolgozunk a föld alatt, gondolta. Tünetmentes gyorsasággal elért a Fekete Gyémántig. Morfondírozott, hogy bemenjen-e? Mégis jó lesz egy pohár ital, ami közben átgondolhatja az eseményeket. Be is tért az étterem presszó részébe. Az első helyiségen, ahol lényegében a kiszolgáló pult volt, áthaladt és a belső helyiségben lehuppant egy asztal melletti székre. Ő volt még az első vendég, az étterem nem régen nyitott ki.

Már jött is a felszolgáló lány, akinek Peter nagyon imponált, tetszett néki az izmos férfi határozott megjelenésével. Sajnos eddig a férfi őt észre sem vette.

- Egy jó erős kávé, egy fél rummal!

A leány máris futott, hogy mielőbb hozza a kávé a fél rummal.

Hogyan halhatott meg ez az ember. Még fiatal volt. Hirtelen halállal? Valószínűtlen. Az asszony ölte volna meg féktelen szerelmében? Ez is valószínűtlen. Ez az asszony halálosan szerelmes belé, de embert nem ölne. Becsületes teremtés. Ha ő nem jön, valószínűleg soha életében nem csalja meg férjét.

Most mi lesz? Ő is szereti ezt az asszonyt. Nagyon szép teremtés, jó háziasszony, egy szép háza van. Letelepedhetne, ez nem is lenne rossz, de kibírná egy helyen oly szörnyű emlékekkel háta mögött? Lehetetlen helyzet. Otthagyja? Ez a nő pusztulásával járna, felőrlődne és ő is szereti. Kellemetlen útvesztő.

Már is hozták a kávé rummal.

A felszolgáló lány letette az asztalra a tálcát a párolgó feketével és rummal, majd letelepedett az asztalhoz.

- Tűnj el! Hagyj magamra!

A leány megijedt a kemény szótól. Felkelt és távozott, de mérgében a farával forgó mozdulatokat tett.

A férfi elnevette magát.

- Máskor majd jobban ráérek, szivikém.

A leány örült még ezeknek a szavaknak is és most már boldogan távozott el.

Peter hosszan, szinte mozdulatlanul meredt maga elé. Látszott rajta, hogy feszülten gondolkodik. Senki nem zavarta, így módja is volt gondolataiban zavarás nélkül elmerülni.

Talán tíz percig is ülhetett mozdulatlanul, amikor hirtelen felugrott.

- Itt van egy tízes - kiáltott a felszolgáló nőnek és a pénzt ledobta az asztalra.

Most már nem sietett, kimért léptekkel haladt a lakáshoz vezető úton. A kapu nyitva volt, az ajtóban már várta is az asszony.

- Hol van? - kérdezte Péter.

- Már kiszállították a hullaházba.

- Hogyan halt meg?

- A vasúton egy mozdony eltiporta.

Peternek nagy kő esett le szívéből. Nem lesz vizsgálat, szekatúra, gondolta.

Az asszony zokogásba tört ki és ráborult a férfi mellére.

A férfi egy ideig mellén tartotta a nő fejét, majd gyengéden átölelte és bevezette saját szobájába. A díványon maga mellé ültette.

- Most mondjál el mindent. Mit hallottál? Mi hogyan történt, mikor lesz a temetés, kit értesítesz?

- Tudod Peter, mióta Téged megismertelek Téged szeretlek. Senki máshoz már nem tudnék vonzódni. Jóska iránti érzéseim teljesen elenyésztek. Mégis, együtt éltem vele hosszú éveket. Váratlan halála erősen megrázott. Tulajdonképpen örülnöm kellene, hogy eltűnt boldogságunk útjából, de mégis nagyon sajnálom. Egyenes, őszinte ember volt, becsületes. Sokszor volt vele szemben lelkiismeretfurdalásom.

- Megértelek.

- Ne értsél félre, őt már nem szeretem, amióta először együtt voltam Veled. Ha Te haltál volna meg, talán öngyilkos lennék, nehezen élném túl.

- Mit tudsz, hogyan, mikor temetik?

- Az állomásról üzentek, hogy holnapután temetik. A MÁV maga halottjának tekinti, ők fogják eltemettetni. Közölték, hogy a temetésről ne legyen gondunk. Testvéreit értesítenünk kell.

- Hányan vannak?

- Öten. Ők hatan voltak testvérek. Férjemen kívül három asszony van és két férfi testvér.

- Címüket tudod?

- Igen.

- Akkor sürgősen adjál fel nekik táviratot.

Az asszony kétségbeesetten ölelte át a férfi nyakát.

- Ugye nem hagysz el Peter? Szeretlek, halálosan szeretlek! Belepusztulnék, ha elhagynál.

- Nem, de most már nyugodj meg.

- Ezentúl Veled alszom. Félek egyedül.

- Majd a temetés után. A rokonokat, férjed testvéreit láttad már?

- Csak két nőtestvére volt itt, egyébként nem nagyon látogatták. Ezek különös, zárkózott emberek. Egyszer egyiket meglátogattuk, ott is aludtunk náluk. Szinte kinézték a falatot a szánkból. Jóska azért más típus volt.

- Nem érdemlik meg, hogy vendégül lásd őket, de azért tort kell tartanod. Ezt így szokták. Ne tedd ki magadat annak, hogy rólad össze-vissza beszéljenek.

- Igen, felkészülök.

- A házzal hogy vagytok? Kinek a nevéen van és mi van a pénzzel? A bútorok kiké voltak?

- A ház kettőnk nevéen van, enyémen és volt férjemén. Úgy 35.000 Ft-unk van a bankban. Az egyik szobabútor és a konyhabútor az én tulajdonom, míg a többiit közösen vettük férjemmel.

- El kell menned ügyvédhez. Meg kell kérdezni, hogyan alakul az öröklési helyzet. Ha férjed testvérei valóban olyanok, ahogy Te azt most elmondottad, akkor ezek nem fognak nyugodtan hagyni.

A beszélgetést erős kopogás szakította meg. Nem is kopogás volt az, inkább dörömbölés. Teréz összerezzent.

- Maradj, majd én megnézem ki az.

Peter kiment a bejárati ajtóig. Ott két kebelbelijét látta meg eléggé ittas állapotban. A máskor nyugodt arcon most az indulat haragja gyúlt ki.

- Hogy mertetek idejönni? Megmondtam, hogy a lakásomba egyiktek sem teheti be a lábát!

- Nem is tettük be, csak a lépcsőn állunk. Ha ha ha...

Peter megragadta az ember mellén a ruhát és a lépcsőről hallatlan erővel lökte le.

- Vigyázzatok, mert összes csontjaitokat összetöröm - tartotta a még lépcsőn álló ember orra alá kemény öklét. - Szedd össze azt a bitangot ott lent, aztán iszkoljatok. Ha még egy percig itt maradtok, nem állok jól magamért.

Nem kellett kétszer mondani. A lépcsőn álló ember leiszkolta a lépcsőről. A másik bár nagyot esett, de mégis nyomban felkelt. Ismerték már Petert. Nem kívánták, hogy elismételje, amit egyszer már megmondott.

Peter mérgesen visszament a szobába.

- Kik voltak?

- Munkatársaim.

- Hallottam, igen erélyesen beszéltél velük.

- Nem szeretem, ha itthon zavarnak. Egyébként ezekkel másként nem is lehet beszélni. A jó szót nem értik meg.

Az asszony szenvedélyesen ölelte át a férfit.

- Ugye édesem, most már örökre az enyém leszel. Most már senki nem tud bennünket szétválasztani.

Odaadó szenvedéllyel, a mával, a holnappal, holnaputánál nem törődve adta át magát a férfinak, az egyetlen embernek, akinél drágábbat, akinél különbet nem ismert, akivel boldog tud lenni, de aki nélkül az élet sivár, elviselhetetlen; aki nélkül a teljes megsemmisülés vár rá. Ennyire kötődni egy férfihez csak azok tudnak, akik érzelmvilágából mindenki mást, de minden mást kiszorított az imádott férfi.

Most, hogy elhalt az, aki ha forró együttlétüket nem is akadályozta meg, de kettőjük boldogságának mégiscsak útjában állt, nem akart mást, csak azt, és azt igazán, hogy ettől az embertől ne szakadjon el, élete végéig vele élhessen.

Igazán nem gondolta, hogy ez oly nagy kívánság, ez a kegy az élettől nem mindenkinek adatik meg, és az élet nem csupán a kiszámíthatatlan véletlenekből, nem csupán játékos szenvedélyből áll, hanem különleges alakulásuk folytán vágják át sokszor az élet csomóját, sokszor különleges módon keresztezik az emberek boldogulását.

- Nem lenne rossz, ha elmennél bevásárolni. Csak annyit vásárolj, amiből 8-10 embernek biztosítani tudod ellátását. Arra nincs szükség, hogy patkányokra költs.

- Peter, Te mindig oly megmondhatós vagy.

- Megszoktam már, de nem mindig vagyok durva. Az élet sajnos eléggé megcserzett, érdes lettem.

- Jó akkor megyek is, hogy mindent elrendezzék.

Az ajtóban megállt, onnan még egy csókot dobott a szeretett férfi felé, és elindult bevásárolni. Még mielőtt a feljárat ajtóját is betette volna, visszaszólt:

- Nem baj, ha bezárlak?

- Az lesz jó, legalább pihenek egyet, úgyis nagyon álmos vagyok.

A férfi végignyújtózott a díványon. Érezte, hogy izmai elernyednek. Sikerült magát hozzászoktatnia, hogy amikor lefeküdt, izmait elernyesztette. Így tudta a teljes pihenést biztosítani. Ezért pihente ki sokszor magát elképesztően rövid idő alatt és vált akkor frissé, amikor mások még csak magukhoz sem tudtak térni a fáradságtól.

Amikor már minden testrésze elernyedett, gondolatai elszálltak, észrevétlenül szenderült álomba. Máskor nyugodtan szokott aludni. Kitűnő idegei voltak, de most nyugtalan volt, szinte vergődött a sezlónon. Hideg verejték verte ki testét. Mintha lidérces álom fojtogatta volna, hánykolódott a díványon. Lázálmai egymást kergették. Érezte, hogy hatalmas, ellenállhatatlan erő ragadja meg és nyomja, nyomja a föld közepe felé. Egyre mélyebbre, mélyebbre ér, már nem messze van a tüzes magma, az izzó tűztenger. A sistergő láva folyik feléje, már égeti testét. Már a tűzkatlan izzó parazsán hempereg, már a teljes megsemmisülés, elenyészés fenyegeti. Vergődésében egy meteort lát közeledni, mely vonzza, vonzza. Elindul utána, mindig közelebb ér hozzá és egyszer csak felriadva kinyitja szemét.

Az asszony nézett mereven rá és simogatta meg izzadt homlokát.

- Nagyon fáradt lehettél édesem és nagyon kimerült. Mintha ezer ördöggel viaskodtál volna.

- Már régóta vagy itt?

- Talán fél órája. Azóta téged nézlek.

A férfi fáradtan becsukta szemét.

- Mondd, ki az a fehér kísértet? Többször viaskodtál vele álmodban.

- A fehér kísértet? - ismételte meg a férfi halk monoton hangon, inkább csak suttogva. Utána elhallgatott, csak nézett maga elé mereven.

Az asszony nem merte megzavarni. Most már tudta, hogy régi-régi, nagyon fájdalmas emlékeket kavart fel, amelyeket talán a férfi már elfelejtett, de legalábbis nem gyakran gondol rá, de valahol a tudat alatt él benne és ha valami megrázkódtatás éri, akkor álmában a fehér kísértet megjelenik.

- A fehér kísértet? Igen a fehér kísértet! - ismételte újra a férfi, aztán ismét elhallgatott, csak nagy sokára nyílt ismét szóra ajka:

- Húsz éves voltam, a leány tizenhét. Fiatalok voltunk. Szívünk minden melegével szerettük egymást. Tiszta, nemes szerelem volt. Egymáshoz valók voltunk, tervezgettük a házasságkötést. A leány még érintetlen volt, én sem nyúltam hozzá, de tudtam, hogy annyira mélyen szeret, hogy bármikor az életét is odaadta volna értem. Óh igen, ez az a ritka szerelem volt, ami fiatalon jön, de oly mélyen, hogy a sírig szokta a szerelmest elkísérni.

A férfi megtörölte a homlokát és folytatta.

- Zaklatott, felajzott világ volt. A háborús események nyomaszó légkörében éltünk. A front már nem volt túl messze, de közvetlenül még nem csapott meg bennünk a háború szele. Városunkban különféle katonák voltak. Már szedett-vedett népség, mindenféle náció, akiket még hadra tudtak terelni.

Ily zaklatott világ mellett is kimondhatatlanul boldogok voltunk. - A férfi szinte átszellemülten suttozta. - A leány szép volt, nagyon szép. Gyönyörű magas homlok, tökéletesen szabályos arc, melyen a fiatalság pírja égett. Kimondhatatlanul arányos testalkat. Dagadó keblek, karcsú csípő. Arányos szép lábak. Egyszóval csodás. A bőre mint a tejszín, oly fehér. Oly koszorút még nem láttam, mely oly csodálatosan övezett volna arcot, mint a leány vállára omló haj. Szerette a fehér színt, amikor tehette mindig fehér ruhában járt.

Sokan akartak néki udvarolni. Sokan, sokan lettek volna boldogok, ha szóba állt volna velük, de ő hozzám ragaszkodott, engem szeretett, mindenkit visszautasított.

A férfi mélyet sóhajtott, majd halkán folytatta.

- Egyszer eltűnt. Két napig nem találtunk rá. Végén egy erdőben találták meg. Le volt meztelenítve. Kegyetlenül megerőszakolták. Utána levágták a fejét és ördögien, emberhez nem méltóan kivágták azt a testrészét is és odadobták a levágott fej mellé.

Engem vittek ki a holttestet azonosítani... Szörnyű volt. Mintha a teljes belsőmet tépték volna ki, a jobbik énem valaki kivágta volna. Összetörte bennem mindazt, ami emberi volt és azóta csak emberi váznak érzem magam. Elvesztettem minden érzékemet az emberi fájdalom iránt. Gyűlölök mindent és mindenkit és ez a pokoli szenvedély egészen megfertőzött. Úgy érzem lassan előnti az agyamat, bent az agyvelőmben zihál, a szívemben dobog, ereimben lüktet, már véremnek elválaszthatatlan része lett.

Soha nem tudtam meg, ki vagy kik voltak a szörnyű gaztett végrehajtói. Nem tudtam többé megnyugodni, a világ vándora lettem. Rövid idő alatt szinte az egész világot bebolyongtam. Voltam Delhiben ópiumbarlangban, ahol ölték a bebocsátott idegent, voltam Kínában kuli, hordtam Saigonban az angol urak csomagjait, voltam Topánban koldus, amikor amerikai katonák dobtak oda egy-két falatot, amiért cipőjüket megtisztítottam. Voltam Fokföldön kikötői munkás, Braziliában az Amazonas rengetegeiben expedíciót kísértem el. Vergődtem napokig étlen-szomjan, amikor a fejemben az erek már úgy lüktettek, hogy úgy éreztem erőm már csak másodpercekig tart, amikor az emberi erő már-már véglegesen kimerült és csak a szívós akarata tartja fenn az elcsigázott, a megsemmisülés előtt álló testet. Éltem úgy, hogy a patkányok életét irigyeltem, úgy amikor az ember csak mások élete árán tarthatja fenn életét. Ez a kegyetlen, embertelen élet összetört, összetörte csontjaimat, velőmet, kifacsart, tönkretett, de a határtalan élni akarás megedzett, különös szívósságot adott, elnyúlhatatlenné tett. Egyedül csak lelket nem adott, nem tudtam ismét emberré lenni. Emberré, aki a szörnyű gaztett elkövetése előtt voltam. Ezer megpróbáltatáson, szenvedéseken keresztülmenve tértem ismét haza. Itt korábbi barátaim igazoltak. Egy ideig Pesten éltem, dolgoztam, de nem találtam helyemet és most itt vagyok, és itt élek, vergődöm.

Hallgattak mindketten. Hosszú idő telt el, amikor az asszony végre megszólalt:

- Miért mondtad el nekem mindezt?

- Mert Te vagy az én fekete kísértetem. Most ismét szeretek, de nem tudom, tudok-e ismét emberré válni. Túl nagy utat tettem meg már a mocsárban és mindig lefelé.

- Én meggyógyítalak Peter. Ismét emberré teszek. Határtalanul szeretlek.

- Köszönöm, de én már nem tudok hinni semmiben, az én csillagom már soha, soha nem kelhet fel.

Az asszony oly erősen, oly szenvedéllyel ölelte át a férfit, mintha örökké egyesülni akarna vele, elválaszthatatlanul.

- Én is félek. Nagyon félek Peter. Attól, hogy elveszítelek. Ez a szenvedés kíséri most már nyomom életemet, ez a fájdalom ebben a határtalan szenvedélyben. Mindent, mindent megteszek Peter, mindent, ami egy szerelmes asszonytól telik, hogy visszahozzam hitedet, újra embernek, igaz embernek érezd magad.

A férfi arcán fájdalmas vonaglás futott végig.

Hallgattak, egyikük sem szólt órákig semmit. Csak amikor az asszonynak eszébe jutott, hogy ágyazni kellene már, hozta be a szobába a fehérneműt.

- Ugye nem haragszol, ha egy időre átjövök hozzád. Később majd együtt költözünk át a másik szobába és ott fogunk akkor mindig lakni. Én igen jó asszony leszek, mindig minden gondolatod ki fogom találni. Életed végéig szolgálód leszek, a Te hűséges mindened.

Peter szeretettel vonta magához az asszonyt. Ha minden, minden itt kezdődött volna, mennyivel más lenne minden, nem lenne oly szomorú, tragikus sorsa.

Lassan felkelt és az asztalhoz vonszolta magát. Hatalmas ereje ellenére most nagyon fáradtnak érezte magát. Leült a székre és onnan nézte az asszony gyors, ügyes mozdulatait, mellyel elkészíti a fekhelyet, mely most már mindkettőjük fekhelyéül is szolgál.

Nehezen telt el a temetésig még hátralévő idő. Egyikük sem tudta magát kivonni a várakozás feszültsége alól. Egymással hosszadalmasan vitatták, hogy Peter elmenjen-e a temetésre, vagy helyesen teszi-e ha otthon marad. Végül is úgy döntöttek, hogy Peter jelenléte feltétlenül kívánatos tesz.

Az özvegy gyászruhája is időre elkészült. Gyönyörű volt benne. Az egyébként is gyönyörű volt; kissé ovális arca, széles, magas homloka, amit, mint különös gonddal font koszorú övezett a feketén csillogó haja, tett felejthetetlenné. A két fényes, bogárfekete szem, a meggy-piros ajkak csodálatos, lenyűgöző varázst adtak ennek a kimondottan arányos női arcnak. Ilyen volt az alakja is. A szép, telt keblek mellett a karcsú csípő, az arányos, kissé hosszúkás, telt lábak tették a nőt különösen vonzóvá.

Nagyon találó volt Peter megjegyzése. A nő valóban annyira csodálatosan szép volt, hogy aki egyszer látta, annak álmában többször is megjelent. A fekete kísértet most valóban fekete volt és kísértetiesen szép.

A temetés délután 4 órára volt kitűzve. Peter csak 2 óra után érkezik. Már háromkor el kell indulni a temetőbe, hogy idejében megjelenjenek a szertartáson az elhalt ember utolsó búcsújánál.

Az első vendég dél körül érkeztetett meg, Ez a férj legidősebb nőtestvére volt. Férjével együtt jött el. A nő magas, sovány teremtés volt, a férfi ugyancsak aszott külsejű. Mindkettő orra erősen hajlott, mint a karvalyé.

Már szinte érkezésük pillanatában arról panaszkodtak, hogy éhesek, az úton nem tudtak enni, de nem is hoztak magukkal semmit, mert nem szeretnek cipelni. Ez egy gyermektelen házaspár volt.

Most már egymás után szállingóztak a vendégek. Mire Peter hazaérkezett, már ott voltak kivétel nélkül valamennyien.

Peter meglepetéssel tapasztalta, hogy a rokonok úgyszólván körbejárvák a házat. Nézik a szobákat, a mellékhelyiségeket. Volt, amelyik a padláson járt, voltak, akik a pincébe néztek le. Voltak, akik az udvaron nézegették, mi van a kertbe elvetve.

Teréz elég jószemű és ügyes volt. Amikor észrevette, hogy a rokonok kezdenek a lakásban fel és alá járni, gyorsan becsukta azokat a szekrényeket, amelyekben értékek voltak és a kulcsokat eltette. Peter megjelenésével a nyüzsgés alábbhagyott.

Peter igen jó megfigyelő volt. Nyomban észrevette a rokonok különös viselkedését és ha Teréz nem mondja el Peternek férje testvéreiről alkotott véleményét, akkor is látta volna rajtuk, hogy ezek az emberek minden garast a fogukhoz vernek, de komoly belső megrázkódtatást okoz nekik, ha pénzt kell kiadni. Ilyen volt a megboldogult is. A szép családi házat az asszony vasszorgalma mellett a férj ijesztő zsugoriságig menő takarékoskodása hozta össze. Az asszony hosszú idő óta kénytelen volt külön főzni. A megboldogult aprólékosan elszámoltatta a nagyon kimért kosztpénzről és úgy maga, mint felesége számára csak nagyon olcsó ételek főzését engedélyezte. Ezt ették mindketten. Az asszony, amikor a férj eltávozott, kénytelen volt magának külön főzni. A kert termékeiből és az asszonyi furfang felhasználásával összegyűjtött konyhapénzből biztosította létfenntartását.

Peter látva az asszony idegességét, érezve feszültségét, amit a rokonok megjelenése és viselkedése keltett, javasolta, hogy most már készüljenek, induljanak a temetésre.

Amikor a temetőbe értek, a koporsó már kint volt a halottasház előtt. A jobb oldalon a MÁV budapesti központi zenekara játszott gyászdalokat. A koporsó baloldalán több sorban székek voltak elhelyezve. Mivel az elhunyt sokgyermekes családból származott, a rendezők számítottak több rokon megjelenésére. Amint megérkeztek, el is foglalták helyieket, a koporsó mellett az első sorban lévő székeken. Peter és Teréz a középső székekre ültek, míg mellettük jobbra és balra az elhunyt testvérei. A hátsó székek is lassan megteltek a néhány munkatársaival. Jöttek a MÁV magas rangú személyiségei, akik búcsúztatni fogják a halottat.

A gyászszertartás bevezetéseként jöttek a helyi temetkezési vállalat gyászruhás dolgozói. Levetették a kandeláberek fedőit, meggyújtották a lángot, mely az utolsó tüzet jelentette a megholt emlékére. A lehelyezett koszorúkat megigazították és elkezdődött a gyászszertartás.

Több gyászbeszéd hangzott el, melyek dicsérték az elhunyt határtalan szorgalmát, példás kötelességteljesítését. Amióta munkába állt, lehetett bármilyen időjárás, bármilyen körülmények, egyetlen egyszer sem késett el egyetlen percet sem. Pontos volt és szolgálatkész. Szerették felettesei. Így nem volt véletlen, hogy a végtisztességet igaz kegyelettel és megfelelő külsőségek között adták meg.

Ha nem lett volna mindez oly szomorú, oly fájdalmas aktus, akkor a külső szemlélő bizonyára magasztosnak, impozánsnak tartotta volna. Valóban imponáló volt, amikor a gyászpompával övezett koporsót a MÁV kiváló dolgozói vették vállukra és a gyászinduló lassú, szomorú, szívbemarkoló akkordjai mellett vitték ahhoz a gödörhöz, mely már az élettelen testet mindörökre befogadja.

Amikor a föld rögei hullani kezdtek és már a gödör mélyén pihenő koporsó tölgyfája dübörögve verte vissza a ráhulló rögök zaját, Teréz megtántorodott. Peter kapott utána és tartotta karjaiban, amíg a tompa dörrenések elhalkultak.

Az egyik testvér, a vékonyabbik, akinek nem volt gyereke, odasúgta a mellette állónak: - Látod a piszkos ringyónak ez lehet a szeretője.

Teréz nem hallotta meg a kígyó sziszegését, de jól értette Peter.

Amikor már a koszorúkat is rárakták a frissen felhalmozott sírhalomra, a MÁV dolgozók egymás után jöttek és lassan méltóságteljesen, arcukon az átérzés és megértés jeleit viselve fejezték ki részvételüket az elhalt feleségének és más hozzátartozóknak.

Peter és Teréz és a rokonok még maradtak, amikor a zenekar a gyászzene mellett elvonult.

- Nem jöttök? - kérdezték a testvérek zúgolódva Teréz felé fordulva. - Megy a vonatunk.

Most mindegyik olyan természetesnek találta, hogy az özvegy gondoskodik róluk, ellátja őket annak ellenére, hogy volt, akikkel még életében egyszer sem találkozott.

Feltűnő volt az a sietség, amellyel a testvérek már mind ott akartak lenni az elhunyt lakásában.

Menet közben kevés volt a beszéd. Ezek az emberek úgy látszik nem törődtek egymás életével, mindegyik csak saját magával volt elfoglalva.

Peter sok embert látott már, akik életüket, egészségüket, boldogságukat adták oda megfontolás nélkül a vagyonért, aminek megszerzéséért határtalan áldozatokra képesek.

Peter, ahogy nézte ezeket az embereket, megvetést érzett irántuk. Még annyira sem értékelte őket, mint önmagát. Szerette volna őket nyomban elkergetni.

Az egyik mérgesen odaszólt az özvegynék:

- Nem tudtál legalább egy taxit rendelni? Mennyit mászkáltatsz velünk?

- Oh, most már nincs messze, egykettőre otthon leszünk.

- De nekünk otthon is gyalogolnunk kell.

- Na akkor gyalogoljanak majd otthon is, - szólt most már mérgesen közbe Peter.

Hamarosan meg is érkeztek, a családi házhoz, az elhunyt egykori otthonához.

A testvérek alig várták már, hogy Teréz a kaput kinyissa, mint egy csorda, úgy tódultak be a kapun.

Peternek már erősen viszkedett a keze, egyre erősebb vágyat érzett, hogy közéjük vágjon. Csak akkor, amikor ránézett az özvegy higgadt arcára, engedte, hogy a rokonok betóduljanak a kapun.

Alig tértek be a lakásba - éhesek vagyunk - hangzott el minden oldalról. Teréz gyorsan készülődött és máris az asztalra kerültek a porcelán tányérok. Már vitte is az ételt és a bort.

- Nem tettél ki magadért - hallatszottak innen is, onnan is a csípős megjegyzések.

Mindazonáltal nem hagyták ott az ételt, rendkívüli gyorsasággal fogyasztották el, még maradékot sem hagytak.

Az asszony egy hordó bort szerzett be, de abból is alig maradt. A bor kitűnő minőségű lehetett, elég drága is volt, de a vendégsereg azt is kritizálta.

- Mutasd meg, hol vannak férjed ruhái. - Ez a hang az elhunyt legidősebb testvérének férjéé volt.

Peternek már többször ökölbe szorult a keze, de ha nagyon nehezen is, de türtőztette magát.

A társaság egy része felkelt és a szekrényt feszegették és onnan dobálták ki a férj ruháit, míg a társaság másik része a ház többi részeibe indult, hogy ott kezdjék meg az osztozkodást.

A kép megdöbbenő volt, ahogy ott álltak a lakásban ezek a magukról megfeledkezett emberek és szemükben kapzsi, mohó vágy égett, amint szemlélgettek egy-egy ruhadarabot. Molière fősvénye jutott a szemlélő eszébe.

Természetadta jogukra hivatkozva akarták elvinni mindazt a lakásból, amit az elhalt tulajdonául hittek. Nem szégyenkeztek, nem zavarta őket semmi, csakhogy fukarságukat, fösvénségüket kielégíthessék.

- A bútorok felét majd elvisszük. - szólalt meg a legidősebb testvér férje. - Mi vagyunk a legidősebbek, minket illet a választás.

Petert erre határtalan indulat kapta el.

- Teri nyiss ajtót! - kiáltotta dörgő hangon.

Az asszony kinyitotta a szoba ajtaját és átsietve az előszobán az előszoba ajtót is.

Peter, mint a pelyhet kapta fel a legidősebb testvér férjét és a kapálózó embert elvitte az előszoba ajtajáig és onnan ugyancsak mint a pelyhet kidobta a lakásból.

A rokonokon megdöbbenés lett úrrá, egyszerre elhallgatott valamennyi. Erre a kemény, határozott fellépésre nem számítottak. A kemény fellépésétől egyszerre megrémültek és most már olyanok voltak mint a riadt madarak.

- Hármat számolok, utána akit itt találok, saját kezemmel csapom agyon. Ha valaki valamit eltett, azonnal tegye ki az asztalra, mert különben megrugdosom. Megértették?

Nem mondta senki, hogy megértette, de valamennyien megértették. Megértették a figyelmeztetést is, hiszen az egyik nő a keblébe nyúlt, onnan kanalakat vett elő a másik a kabátja alá, onnan porcelántányért, amit letettek az asztalra.

Az egyik férfi ment először. Peter, amikor odaért, megfogta a remegő embert és gyorsan körültapogatta. Zsebéből egy kanalat vett elő. Peter ekkor megfogta a férfit és oly keményen lökte a szekrényhez, hogy annak ajtaja beszakadt, az ember nyögve hullott a padlóra.

A következő, mielőtt elindult megtapogatta magát, hogy nem maradt-e nála véletlenül valami. Már nem volt, ő már előbb kirakta.

A szekrény ajtaját betörő férfi reszkető lábakkal osont ki Peter mellett és a lakásból kiérve még mindig reszkető lábakkal adott hálát a sorsnak, hogy épségben kiért.

Gyorsan kitisztult a lakás, nem maradt ott egyetlen rokon sem.

- Szellőztess ki Teréz! Ez egy furcsa banda volt.

Az asszony kinyitotta az ablakot és nekiállt, hogy rendet teremtsen, sietett eltüntetni nyomait ezeknek az embereknek.

Peter az ablakhoz lépett. Akkor tűntek el az utolsó emberek a kanyarulatnál. Még ott is siettek, annyira megrémítette őket Peter határozott fellelése.

Az asszony közben rendbe hozta az asztalt és amikor az utolsó nyomokat is eltüntette, melyek látogatóira emlékeztette őket, ült le Peter mellé a díványra.

- Köszönöm Peter. Engem ezek szétszedtek volna, ha nem vagy itt. Többé egyiküket sem fogom megismerni.

- Hát azok se Téged - mondta nevetve Peter. - Hanem most helyesnek tartanám, ha elmennél ügyvédhez, mert ha ezek ide többé nem is teszik be a lábukat, a törvényen próbálkozhatnak. Jó, ha tudod hogy állsz, mi jár Néked és esetleg mégiscsak mi illeti őket.

- Majd elmegyek - és átfonta Peter nyakát karjával.

Mintha Peter jóslata beigazolódnak volna, alig telt el három nap, már ott volt az első levél. Természetesen hangneme rendkívül durva, gyalázkodó volt. Peter mondogatta is, hogy kár, hogy most nincsenek testközelben.

- Most már feltétlen menjél el ügyvédhez.

- Elkísérem?

- Na, nem a legjobb hírem van, csak azok az emberek tisztelnek, akik kezem erejét már megízlelték.

- Én szívesen megyek Veled akár hová, akár a világ végére is. Azt ami itt van, akár ennek a bandának is szívesen odaadom, aztán elmennék Veled, ahová Te akarod.

- Szamár vagy. Készülődj.

Az asszony a tükör elé állt, különös gonddal igazgatta meg haját. Peter tudta, hogy a felkészülés neki szól, az asszony határtalanul boldog, hogy most vele együtt mehet el.

A férfi szeme elkeskenyült. Óh, csak más utat választott volna. Az élet útjai kiszámíthatatlanok. A fátum, a könyörtelen végzet, sokszor az egyedüli rendező. Az egyik embert a siker útjára tolja, a másiknak a szenvedés kelyhét nyújtja és határoz meg neki olyan utat, ahol mulhatatlanul el kell vesznie.

Most már kéz a kézben távoztak el a lakásból. Teréz úgyszólván egy fejjel nyúlt magasabbra, mint máskor szokott lenni. Kihúzta magát és határtalan büszkeséggel lépkedett a szeretett férfi oldalán.

Az ügyvéd nem lakott messze a Fekete Gyémánttól. Peter nem ismerte személyesen, de már gyakran látta tábláját, mely ki volt téve a ház bejáratí ajtajánál. Az épület egy kétszintes épület volt. A két ember lassú léptekkel halad fel a falépcsőkön, míg egy zárt ajtóhoz nem értek, melyen rajta volt az ügyvéd névtáblája. Becsöngettek. Egy középkorú, jól öltözött asszony nyitott ajtót.

- Az ügyvéd urat keressük.

- Tessék kérem befáradni. Itt a váróban foglaljanak helyet, férjem hamarosan fog jönni.

Peter és Teréz leült egy kis asztal mellé. Azon különböző folyóiratok voltak elhelyezve. Peter egyet elvett közülük. Teréz is belelapozott az egyikbe. Peter már volt külföldön ügyvédi irodában. Ott nagyon szép várószobák voltak, az iroda is fényűzően volt berendezve. Mindenütt csupa márvány, fény, ragyogás. Ez itt egyszerűbb, de ilyen helyen az ember mindig valami izgalmat érez.

Rövidesen kinyílt a szomszéd szoba ajtaja és egy közép magas, sovány, bajuszos férfi lépett be és kérte őket, hogy fáradjanak be az irodába.

Peter előreengedte Terézt, de amikor belépett a helyiségbe, nyomban körül nézett. Szeme egy villanással átfogta az egész szoba berendezését.

Ez egy egyszerű, de szépen berendezett szoba volt, a régi kornak megfelelő irodai bútorokkal.

Az ügyvéd lassú léptekkel íróasztalához ment és ott helyet foglalva az íróasztal mellett lévő két bőrfotelre mutatott.

Peter és Teréz letelepedtek.

Az ügyvéd éles szemmel nézte őket végig, ő is képet alkotott a két emberről.

Magában megállapította, amikor Peterre nézett, hogy ritka emberpéldány, nagyon tapasztalt, határozott férfinak néz ki, Terézről, hogy ritka szép nő, őszinteséget sugárzó vonásokkal.

- Egy hagyatéki ügyben jöttünk - kezdte Peter.

- Férjem halt meg, - mondta az asszony. - Tanácsot szeretnénk kérni.

- Gyermekek van? - kérdezte az ügyvéd.

- Nincs.

- Élnek-e férje szülei?

- Nem már egyikük sem él.

- Hagyott e hátra az örökhagyó végrendeletet?

- Nem.

- Vannak-e férjének oldalrokonai, testvérei.

- Öt élő testvére van.

- Mi a hagyatéki vagyon? Milyen ingatlan maradt, lakóház stb.? Továbbá milyen ingóságok?

- Egy családi házunk van.

- Örökölték, vásárolták, vagy épültek?

- A telket férjemmel közösen vettük és közösen építettük a lakóházat is. Az egyik szobában még az általam házasságunkba hozott bútorok vannak, a többit közösen vásároltuk.

- Férje szüleitől vagy a testvérektől kaptak-e valamilyen vagyontárgyat, esetleg pénzt, és azzal mi történt, mibe fektették be?

- Férjem testvéreitől? Azok olyan smucigok, ők egy fillért sem adtak volna. Amikor volt férjem apja is elhalt, a családi házat értékesítették, onnan kaptunk 6.000 Ft-ot, de azt is csak nagy nehezen, mert a testvérek el akarták vinni.

- Mi lett evvel a hatezer forinttal, befektették valamibe?

- Nem, az valahogy elfogyott az együttélés alatt.

- Tehát nincs meg, nem fektették bele más vagyontárgyba?

- Nem.

- Férje után tehát nem maradt végrendelet. Leszármazó nincs, férje szülei sem élnek. Ági vagyon nincs.

- Mi az az ági vagyon? - kérdezte Teréz.

- A hagyatéki vagyonnak az a része, ami az örökhagyóra valamelyik felmenőjéről öröklés vagy ingyenes juttatás útján hárult, de ági öröklésnek van helye a testvértől, vagy a testvér leszármazójától örökölt vagy ingyenesen szerzett vagyontárgyra is, ha a vagyontárgyat a testvér vagy a testvér leszármazója az örökhagyóval közös felmenőjétől örökölte vagy ingyenesen kapta.

- Ilyen nem volt.

- Ez esetben szerzeményi vagyonról van szó, amit leszármazó hiányában kizárólag a házastárs örököl.

- Tehát én vagyok az egyedüli örökös? - kérdezte Teréz.

- Igen.

- Tehát a 6.000 Ft-ot sem követelhetik? - kérdezte Peter.

- Azt mondták, felélték. Az ági öröklés szabályai nem terjednek ki arra az ági vagyontárgyra, ami az örökhagyó halálakor már nincs meg, az ági vagyontárgy helyébe lépett, vagy az ági vagyontárgy értékén vásárolt vagyontárgyra, a szokásos mértékű ajándékra. Nem kell pótolni vagy értékét megtéríteni a meg nem lévő, az átruházott, veszendőbe ment, felélt ági vagyonnak. Egyébként is a vagyontárgy ági jellegét annak kell bizonyítania, aki arra igényt támaszt.

- Akkor ha a testvérek közül bármelyik még egyszer megjelenik a háznál kidobhatom? - kérdezte Peter?

- Nem javaslom, - mondta az ügyvéd barátságosan, végigmérve Petert. Peter megértette a célzást és ő is elmosolyodott.

- Hát akkor nagyon köszönjük ügyvéd úr a tájékoztatást. Mivel tartozunk?

- Tanácsért nem szoktam pénzt kérni.

Peter letett egy százast az íróasztalra és felállt.

Az ügyvéd kikísérte őket a váró ajtajáig, majd meghajolt és becsukta az ajtót.

Ahogy mentek le a lépcsőn, Peter megjegyezte:

- Ha mindezt előbb tudom, férjed testvéreit nem is engedem be a lakásba. A hagyatéki eljárásra azonban nem árt, ha az ügyvédet megbízod.

Amint a házból kiléptek, Teréz odafordult Peterhez.

- Olyan jó volna most Veled, ha rövid időre, is valahová bemenni. Na nem szórakozásra gondolok, arra nem is lesz mód a gyászév alatt, de jól esne egy fekete. Még soha nem voltam a Fekete Gyémántban.

- Óh, te kis Pacsirta. Rövid időre bemegyünk.

Amikor beléptek az ajtón, a kis felszolgáló leány meglepetve nézett rájuk, a tálca leesett a kezéből. Nem volt semmi köze a férfihez, de annyira tetszett néki a jó megjelenésű, magas, vállas, határozott férfi, hogy álmaiban már nagyon sokat foglalkozott vele és így valahogy magáénak érezte. Most amikor meglátta ennek a kimondottan szép nőnek a társaságában, határtalan féltékenység fogta el.

A két ember valóban jól mutatott egymás mellett. Az asszony, így fekete ruhában nagyon szép volt, de Peter magas, karcsú, rendkívül erőteljes alakján jól érvényesült a fekete ruha, melyet most is felvett. Nem meglepő, hogy befelé haladtukban egy-egy elismerő szótöredék jutott el fülükhöz. Az asszony látva a hatást, amit a férfivel történt bejövetele váltott ki, még büszkébben simult a férfihez.

Amikor leültek az asztalhoz és a feketét elfogyasztották, az asszony nem gondolt másra, csak arra, hogy ezt a férfit kimondhatatlanul szereti.

Amikor kijöttek a presszóból, nem siettek haza, egyet még sétálgattak. Már elég sötétes volt az idő. Kigyúltak már a villanyok is és lassan föltolakodott az égre a sápadt hold is, amikor már hazafelé mentek. Olyan jó volt a férfi mellett, csak ez egész életen át tartson. Nem szólt, csak hallgatott, érzései túl erősek voltak ahhoz, hogy most, ezen a szép holdvilágos estén beszélni engedte volna.

Az asszony a nehéz napok idegzetet megviselő történései ellenére már jól érezte magát, a séta pihentette, megnyugtatta. Szinte kiheverve az erős idegi fáradságot, nyitotta ki az asszony az utcai ajtót és szélesre tárva engedte a férfit előre. Volt ebben a mozdulatban valami komoly mondanivaló, annak kifejezése, hogy a férfit most haza hozta, valódi otthonába, ahová már véglegesen tartozik.

Amikor az asszony bezárta az utcai ajtót, hozzásimult a férfihez és gyöngéd erőszakkal tuszkolta az udvar kerti padjához. Ahogy már ismert, az udvar gyönyörűen parkosított volt. Ez nemcsak az asszony határtalan szorgalma, természetszeretetének eredménye volt, hanem a szakértelméé is. Volt familiájukban egy szakképzett kertész, akitől igen sokat elsajátított. Tőle tanulta meg, hogyan tervezze meg a kertet, hogyan használja ki a lehetőségeket, hová telepítsen lugast, hová bokrokat, hová és milyen virágokat ültessen, hogyan tervezzen színorgiát, milyen színhatást vált ki a telepített növényzet és sok minden mást, ami széppé varázsolja a kertet. Így érte el, hogy ez a szép udvar valóban egyedülálló volt a környéken, ahol semmi mesterkélttség nem látszott, minden a maga valóságában, harmóniájában érvényesült. Értette az asszony azt is, hogy hogyan lehet úgy pihenőhelyeket kialakítani, azt lugassal, bokrokkal és egyéb kúszó és más növényzettel körületelepíteni, hogy az aki ide tér pihenni, úgy érezze magát, hogy egy igazi édenkertbe tévedt.

Most egy ilyen pihenőbe vezette a férfit.

Peter maga is sokszor megcsodálta már az udvart, de még ő sem próbálta ki ezeket a csodálatos kis búvóhelyeket. Ahová most az asszonnyal betértek, azt még az udvarról sem lehetett látni, oly szakszerűen, oly boszorkányosan, kertészeti ügyességgel volt az dús növényzettel körületelepítve.

Határtalanul jól esett Peternek is e szép, holdvilágos estén a szeretett nő társaságában leülni, lepihenni ebben a természetadta csodabarlangban.

Fentről éppen hogy áttört szelíd fényével a holdsugár, oldalt kilátni csak úgy lehetett, ha a növényzetet a bent ülő félrehajtja. A csodálatos illat szinte megbabonázta és elzsongította a természetkedvelőt.

A férfi erősen hatása alá került ennek a csodálatos kis fészeknek, amelyet különösen széppé tett a tetőről beszűrődő holdsugár.

- Nézz középre - súgta a férfi fülébe az asszony.

Peter igyekezett erősen nézni, de a feje fölötti levelek között átszűrődő halvány holdsugár olyan sejtelmes fénnel világította meg a növénybarlang belsejét, hogy nem tette lehetővé belseje alaposabb megtekintését.

- Menj beljebb és ülj le!

Peter tett egy lépést, és meglepetve tapasztalta, hogy valami puhára lépett. Gyorsan visszahúzta lábát.

A nő csengő kis kacagással jelezte, hogy észrevette Peter meglepetését. Most ő hajolt le és valamit, mintha lepedő lenne, levett a földről és gyorsan összehajtogatta.

- Ez egy takaró. Alatta habszivacs matrac van. Jó széles, nyugodtan ráfeküdhatsz.

Peter leült, majd kényelmesen végignyúlt a puha fekhelyen.

- Látod ez az én barlangom. Itt férfi még sohasem járt. Növényzettel annyira körül van ültetve, hogy nem lehet belátni. Csak én szoktam ide feküdni és egy kissé széthajtottam a növényzetet és innen vártalak. Amikor betéptél a kapun már láttalak. Néztem arcodat,

jókedved van-e vagy bánt-e valami. Te soha nem vettél észre engem, nem is gondoltál rá, hogy én innen csodállak.

Az asszony ugyancsak végigdőlt a puha, habszivacs szőnyegen. A férfi felé fordult és felkőnyökölve nézte az asszonyt. Az asszony megérezve a férfi szenvedélyes tekintetét, lassan leszórta magáról a ruhákat és ott a férfi mellett ruhátlanul, csak sejtelmes holdfénnel takarva, izzítva szórta ki magából a szenvedélyt.

A gyönyörű környezet, a levelek között átkúszo holdfény, a csodálatos női test vibráló varázsa viharokat keltett a férfi bensőjében. Felkiáltott. Ebben a kiáltásban bent volt a szarvas kéjes bőgése, amikor párjára talál, az oroszán üvöltése, amikor szenvedélyre lel, bent zúgott a férfi izgalma, aki lüktető szívvel, agyat, szívet, mellet szétfeszítő izgalommal ragadta meg a nőt, akit szeret.

Sem a férfi, sem a nő nem érzett még ilyen iszonyatosan nagy szenvedélyt, amikor egymást átölelve vonaglottak a pokol minden gyönyörét és minden kínját együtt érezve.

Amikor a lelkek cseréje megtörtént, a nő odafordulva a felülő férfihez, izzó szenvedéllyel teli hangon suttozta a férfinek:

- Peter, nézz, nézz meg. Tetszem?

- Csodálatos vagy - súgta vissza izzó szenvedéllyel a férfi.

- Tiéd vagyok Peter. Én is és minden amim van a Tiéd. Határtalanul boldogok lehetünk életünk végéig.

Peter e szavakra lassan, szinte fáradtan felkelt. Tompán, szinte fájdalmasan jöttek ki a hangok ajkain:

- Sajnos, én ezt már nem érdemlem meg, ez már késő, én már mindenről lekéstem.

A hatalmas férfialak meggörbülve, lassan, vontatottan indult be a lakásba.

A nő csak a szoknyát magára kapva, mint egy csodálatos jelenség, mint egy valódi, de csodaszép kísértet lebegett a férfi után, szerette volna annak lelkét örökké a magába zárn.

4.

Szerdahelyi ma korábban ment be munkahelyére. Margitka, a kis adminisztrátornő nagyon meglepődött, hogy amikor belépett az irodába, Szerdahelyit már aktába mélyedve találta. Eddig valahogy bevett szokás volt, hogy úgyszólván mindig ő volt az első, aki megérkezik. Ezért volt szokatlan, hogy a fiatal jogász már bent volt az irodában.

- Mit csinál kedves doktor?

Szerdahelyi rámosolygott a leányra.

- Csak egy aktát tanulmányozok, jól fel akarok készülni az ügyben.

- Mondja, Maga nem egy kékszakáll? - nézett a férfire Marika.

Szerdahelyi meglepetve nézett a leányra.

- Nem tudtam megállni, hogy ne leskelődjek maguk után. Telefonon hallottam, hogy találkát beszélt meg. Nem tudtam előbb odaérni, csak akkor láttam, amikor kijött.

A férfi kissé tréfásan csak ennyit mondott:

- Hm.

- Igen, akkor értünk oda, amikor Maguk kijöttek. Nagyon-nagyon csinos nő volt magával. Hát amit maga csinált, az csodálatos volt. Az a férfi pillanatok alatt a földön volt és hogy jajgatott. Guszti is azt mondta, hogy ilyet még nem látott, pedig ő is jó verekedő.

Szerdahelyi megint csak annyit mondott:

- Hm. Guszti?

A leány erre elpirult, majd tovább folytatta.

- Amikor láttuk, hogy a rendőrség beavatkozik, Guszti mondta, hogy ne mutatkozzunk, mert most már úgy sincs reánk szükség. Persze, ha szükség lesz ránk, mindig ott vagyunk.

Szerdahelyi már majdnem végzett az akta áttanulmányozásával, amikor rövid kopogás után egy középkorú férfi lépett a szobába. Dr. Szabó Kornél a trössthöz tartozó anyagvállalat jogtanácsosa volt.

Szerdahelyi nagy örömmel ugrott fel helyéről. Különös szimpátiát érzett a testes, kissé kopaszodó férfi iránt. Dr. Szabó csendes, halkszavú, de nagyon megfontolt, józan gondolkodású ember volt. A kissé kerek fejen előreugró áll, rendkívüli szívósságot, akaratot árult el. Szerdahelyi meg volt győződve róla, hogy ez a csendes, halkszavú, szimpatikus ember még igen sokra fogja vinni az életben. Szerdahelyi különösen őszinte, egyenes jelleméért szerette.

- Mi van Kornél?

- A főnökhöz jöttem. Komoly problémám van, meg szeretném beszélni Vele.

- Hát most nem a legjobbkor jöttél, mert most vidéken van. Most mi is úgy vagyunk, mint hal a vízben.

- De azért dolgoztok?

Szerdahelyinek tetszett ez az eredeti, finom humor. A jogtanácsos mindig megtalálta azt a pár vidám szót, ami mindig odapasszolt, ahová tenni akarta és anélkül, hogy bármit sértett volna, ha kissé kötekedve is, vidámmá tette környezetét.

- Feltétlenül az öreggel kellett volna beszélnem. Ha a tröszt igazgatójához fordulok, úgy nézne ki, mintha saját igazgatómra árulkodnék. Ennek látszatát is el akarom kerülni, de igazán nem tudom mit tegyek.

Szerdahelyi tapintatos volt. Nem kívánta, hogy a nagyobb tapasztalatú jogász megossza vele problémáját. Azt nem is erőltette.

- A jó Istenit! Nem tudom, mit csináljak ezekkel a futballistákkal. Az igazgató elrendelte a fegyelmit. Ha ezt végigcsinálom, ezek futkoznak fűhöz, fához, nem játszanak, és ezért én leszek a bűnbak.

Szerdahelyi meglepődve kapta fel fejét.

- Fegyelmi egy egész csapat ellen? Hogyan, miért?

- Ja, Te még nem vagy itt annyira ismerős. Hát igen - ült le a jogtanácsos. - A város futballistáit betették hozzánk. Azért helyezték el nálunk őket, hogy közel is legyenek a pályához, de együtt is legyenek, hogy bármikor össze tudják őket szedni. Itt kaptak státust. Különböző szobákban vannak elhelyezve, különböző beosztásban. Korábban sem dolgoztak, de most egyszerűen semmit nem akarnak csinálni. Az igazgató ebbe bele is nyugodott volna,

ha nem zavarnák a többiek. Beszélgetnek, tereferélnek. Az igazgató a haját tépi mérgében. Most azután elvesztette a türelmét, elrendelte a fegyelmit.

- Ühüm. Értem. Ez nem is olyan egyszerű. Ha fegyelmit kapnak, az egész város beszéli majd, hogy agyonhajszoltuk őket, azért nem tudnak futballozni és ezért nem kerülnek be az NB I.-be.

- Igen, jó lett volna az öreggel megbeszélni, de ha nincs itt, az igazgató utasításait nékem végre kell hajtanom.

Szerdahelyi megértően nézett a jogtanácsosra. Úgy látszik, elég sok probléma van a vállalatnál, amit diplomatikusan kell elintézni. Ide nem elég a jogi szakismeret.

- Hiába vagyok én a trösztnél, sajnos ebben nem tudok Néked segíteni. Itt még különösen kezdő vagyok. Ehhez már komoly helyismeret kell, a helyi szokás, és diplomáciai érzék.

Dr. Szabó elmosolyodott. Jólesett néki a fiatal jogász elismerése. A fiatalembert maga is komoly elméleti jogásznak tartotta, őt nagyra értékelte, de tudta, hogy a fiatal jogász legnagyobb igyekezete mellett is évek kellenek, míg elméleti jártassága mellé megszerzi a szükséges gyakorlati ismereteket, a jártasságot, a rutint.

- Nem látogatsz le hozzánk? Még úgysem voltál nálunk.

- Most úgyszincs itt a főnök, - szólt bele Marika is. - Ha keresik, akkor majd leszólok.

- Na jól van, nagyon szívesen lemegyek. Most már tényleg illik Nálatok is egy látogatást tennem.

- Viszontlátásra Marika - búcsúzott Szabó és Szerdahelyi.

Az anyagvállalat egy hosszú földszintes épületben volt, nem messze a trösztől. Szabó bevett Szerdahelyit irodájába. Ez egy kisebb szoba volt, nem olyan nagy, mint Szerdahelyi főnöke szobája, de igen kellemesen berendezett irodahelyiség volt.

- Nagyon kellemes helyed van, - jegyezte meg Szerdahelyi. - Ahogy látom komoly jogirodalmad is van. Az a szekrény mind jogi irodalommal van tele?

- Igen, én kíméletlenül megvettem a vállalattal minden könyvet, amit munkámhoz szükségesnek tartok. Eredményesen csak akkor lehet dolgozni, ha mindenem megvan. Nincs kedved, egy kicsit megismerkedni Nálatok? A szomszéd szobában már két futballista van. Az egyik különösen érdekes figura, afféle „feltaláló”. Figyeld meg, ha komolyan érdeklődsz, Néked is el fogja mondani felfedezéseit. Most egy új futballkapun, valami tréningkapun töri a fejét. Ott van még egy helyes könyvelő is, egy kajakos kislány, aki rendszeresen jár a tatai tóra.

- Óh, őt már ismerem.

Átmentek a szomszéd szobába, ott Szabó bemutatta a munkatársakat. A két férfi jóvágású, kisportolt férfinek látszott, a leány szőke volt, egy kissé gömbölyded. Kellemes, szimpatikus benyomást keltett.

- Na mi lesz fiúk a vasárnapi eredmény? Megtaláltad a kapunál a megoldást Pista?

Az első kérdésre nem várt választ Szabó, de a másik kérdésre a kérdezett kissé oldalvágán Szabóra pislogott. E bizalmatlan tekintet úgy látszik azért volt, mert nem tudta a kérdezett, hogy komolyan kérdezik-e vagy sem. Már hozzászólt az ugratásokhoz.

- Valóban van, valami érdekes elképzelése, megoldása? - kérdezte Szerdahelyi.

A kérdezett ismét bizalmatlanul pislogott, de amikor látta, hogy Szerdahelyi mindezt komolyan, érdeklődve kérdezi, válaszolt.

- Társaim mindig ugratnak, de azt hiszem, tényleg elősegítené a labdarúgás fejlődését, ha ötletemet megvalósítanák.

- Kíváncsivá tesz - mondta Szerdahelyi. - Milyen ötlet lenne az?

- Köztudomású, hogy csatáraink nem jól rúgnak kapura. Kevés a gól. Kellene egy olyan gyakorló kaput csinálni, amelynek háta és oldala hálós helyett lemezből lenne. Ezekre több kisebb lemez rugókkal lenne felerősítve. Így a kapu hátsó és oldalsó része kisebb mezőkre lenne osztva. Mármost az egyes mezők pontértékkel bírnának. A kapu közepénél lennének a kisebb számok, és a kapu szélei felé a nagyobbak, mondjuk a sarkoknál a tízes. Minél erősebb a lövés, és minél inkább a kapu széle felé megy a labda, annál nagyobb lenne a lövés pontértéke. Hogyan lehetne ezt lemérni? Azt nem tudom, de vannak már elektromos kis játékok, amelynél a golyók egyes bábukkal érintkeznek és egy elmés szerkezet számolja a pontértékeket. Azt hiszem ez nagyban elősegítené a lövőkedvet és a célzási pontosságot.

- Na, de mi lesz akkor ha valaki kiflit rúg, egy nyesett labda megy a hálósba? - kérdezte gúnyosan társa.

- Természetesen, ha több lemezt érintene a labda nagyobb lenne a pontszám.

- Te Pista nem lenne inkább helyes, ha a tréning után ott maradnátok egy labdaszedő gyerekekkel, és akár az üres kapuba rugdalhatnátok a labdát.

A feltaláló bosszúsan elhallgatott. Szerdahelyi udvariasan megköszönte a tájékoztatást és azzal búcsúzott, hogy amíg az a kapu elkészül, remélhetőleg addig is láthatnak egy-két szép gólt.

Szabó ezt követően végigkalauzolta Szerdahelyit a többi szobán is. Mindenütt kedvesen, barátságosan fogadták őket.

Amikor visszatértek szobájukba a kis könyvelőnő kopogott.

- Ne készítsék egy feketét?

- Nem régen ittunk, de ha meg akar mérgezni bennünket csináljon kettőt. - A könyvelőnő mosolyogva távozott.

Amint a két jogász egyedül maradt, komoly beszélgetés kezdődött köztük. Szerdahelyi meglepődött, hogy egy anyagvállalat, mely a tröszt vállalatai ellátására hivatott, mily sokrétű tevékenységet fejt ki, és mennyi-mennyi probléma merül fel ily vállalatnál. Az idősebb jogászt eddig is tisztelte, de megismerve sokrétű tevékenységét még nagyobb megbecsüléssel nézett fel rá.

Közben a kis könyvelőnő is megérkezett a párolgó, ínycsiklandozó illatot terjesztő feketével.

- Margitka mondotta, hogy egy fiatal jogász kint járt a tavon, aki nagyon szeretne kajakozni. Biztosan Te lehettél az. Be is ajánllak Margitkának. Ott ő az egyik „főbizalmi”.

A leány elpirult, de válaszolt Szabó szavaira.

- Én vagyok a pénztáros és én tartom nyilván a tagokat is, de a sportkör vezetőségének tagja is vagyok. Ha tényleg aktívan akar sportolni, rendszeresen kajakozni, szívesen elintézem. Azt hiszem van is nálam belépő és tagkönyv is, ha ezek már kitöltve vannak, akkor a legközelebbi edzésre már mint aktív sportoló jöhet.

A leány kiment és hozott is egy belépőt, amit Szerdahelyi kitöltött, míg a leány kitöltötte a tagkönyvet is. Szerdahelyi a tagsági díjat nyomban befizette.

- Na, most már elkezdhetem kajakozó sportpályafutásom. A kezdet ugyan nem a legjobban sikerült, de remélem a folytatás jobban fog menni. Igen szép sport, nagyon tetszik nekem.

- Először az ember igen könnyen kiesik a kajakból, de éppen úgy meg lehet szokni, mint a kerékpározást. Olyan biztosan fog ülni a kajakban, mint a ló nyergében a lovasok.

A leány jól megnézte Szerdahelyit. Határozottan tetszett neki a jó megjelenésű fiatalember. Remélhetőleg nem foglalt. Majd utána fog érdeklődni. Nem mert hosszabb ideig a jogtanácsos szobájában maradni. Kedves mosollyal búcsúzott Szerdahelyitől és úgy ment ki a szobából, hogy addig nem lehetett levenni róla a szemet, míg ki nem ért.

- Nagyon helyes kislány - jegyezte meg Szerdahelyi.

- Igen csinos is, de rendkívül határozott és céltudatos. Az a típus, aki férje helyett is minden ügyet maga fog intézni.

Szerdahelyi sem kívánt tovább maradni, a jogtanácsost tovább fenntartani, így ő is elbúcsúzott és visszament a trösztbe.

Szabó hosszú ideig morfondírozott, majd elszánta magát, nekilátott az igazgatói utasítás teljesítéséhez. Kiszólt a szomszéd szobába.

- Éva, jöjjön be, gépelni fog nekem!

Szabónak nem volt állandó gépírónöje. Maga mondott le róla. Nem szerette, ha rajta kívül más is van a szobában. Más jelenléte zavarta az elmélyülésben. Ha dolgozott, minden más hatást ki akart zárni, ami akadályozhatta a koncentrációban, figyelme kellő összpontosításában. A rossznyelvek szerint azért ért el jó eredményeket, mert határtalan érzéke volt a zavaró hatások kiküszöbölésére, figyelme összpontosítására.

Amint a leány elfoglalta helyét a gépíróasztalnál, ránézett Szabóra. Várta a diktálást.

- Most még nem írunk, előbb hívja be Kovácsot. - A leánynak kerekre nyíltak a szemei.

- A futballistát?

- Igen őt.

Kisvártatva a leány Kováccsal tért vissza.

Szabó ránézett a megjelentre, majd helyet mutatott neki az íróasztal előtti bőr fotelben, átadta az igazgató utasítását tartalmazó okiratot, melyben el lett rendelve a fegyelmi eljárás.

Kovács olvasgatta az okiratot. Elolvasta kétszer is. Annyira meglepődött, hogy hirtelen nem is tudott szóhoz jutni. Ez annyira szokatlan volt, ilyen még nem történt vele. Eddig úgy érezte, magát mint az igazgató. Talán még jobban is. Keresete nem sokkal lehetett kevesebb, mint az igazgatónak, dolgoznia nem kellett, erre nem kényszerítette senki.

Szabó várt, míg a fegyelmi eljárás alá vont megérti, miért hivatta és mi fog történni vele, majd kérdezni kezdte az eljárás alá vont személy adatait.

Erre még válaszolt az eljárás alá vont, de amikor Szabó kérdezgetni kezdte, hogy munkáját miért nem végzi megfelelően, türelme elfogyott, kirohant a szobából.

Szabó már éppen fel akart kelni az íróasztaltól, amikor egyszerre jött be minden vállalatnál dolgozó futballista. Látszott rajtuk, hogy erősen fel vannak indulva. Szabó alig győzte hallgatni a jogos és kevésbé jogos panaszokat. Számított rá, hogy kellemetlen feladat lesz, amivel az igazgató megbízta, de hogy ilyen nagy felzúdulás lesz, arra nem számított.

- Kérem, maradjanak csendben! Én igazgatói utasítást kaptam arra, hogy mint fegyelmi biztos, a vizsgálatot elvégezzem. Amennyiben Önök nem hajlandók magukat alávetni utasításaimnak, megtagadják a vallomást, én az igazgatónak fogom jelenteni. Természetesen nem akadálya a fegyelmi eljárás lefolytatásának, ha önök a nyilatkozatokat megtagadják, nem hajlandók védekezést előterjeszteni. Mi csak lehetőséget biztosítunk Önöknek a védekezésre.

- Menjünk a Tröszt igazgatójához - kiabálták egymás közt és nagy dirrel-durral kivonultak a szobából. Szabó még az ablakból látta, hogy csoportosan a nagyiroda felé vonulnak.

- Na, Éva, ez nehéz dolog lesz - szólt Évához Szabó és elkezdte iratait összerakosgatni.

Szabónak nem kellett bemennie a vállalat igazgatójához. Jött az maga is. Látszott rajta, hogy erősen felindult.

- Hallottam, hogy ezek egyszerűen nem hajlandók alávetni magukat a fegyelmi eljárásnak és elmentek panaszra a tröszt igazgatójához. Én nem vagyok hajlandó tűrni, hogy ennyi ingyen-élő ember legyen a vállalatnál. Itt én vagyok az igazgató. Nem szóltam volna még semmit, ha ezek nem dolgoznak, de hogy másokat is zavarjanak és emiatt ne menjen a munka, azt már nem tűröm. Legalább játszanának, de mindegyik olyan álmosan mozog a pályán, mintha hetekig nem aludt volna. Te csak folytasd az eljárást. Hallgasd meg ezek munkatársait is, aztán ha megvan az anyag, hozd be hozzám. Majd én rendet teremtek!

Szabó nem szólt semmit, csak meghajolt az igazgató felé, amikor az kiment. Teljesen egyetértett a felháborodással.

Délelőtt, úgy 10 óra tájban hívatta a tröszt igazgatója a vállalat igazgatóját. Jó két órát eltársaloghattak Szabó már éppen ebédhez készült, amikor az igazgató megjelent. Szabó látta, hogy eléggé fel van dűlva, de roppant erőfeszítéssel uralkodik magán.

- Befejezzük a fegyelmi eljárást. Másképp oldjuk meg a problémát. Gyere velem! - kérte Szabót. - Mindig szeretem, ha probléma van, akkor velem vagy.

Bementek az igazgatói szobába. Ott az igazgató beszólította a titkárnőt.

- A futballisták itt vannak már?

- Igen.

- Azonnal kérem valamennyit.

Jöttek is azok. Nem tudták ugyan, mit akarhat az igazgató, de látszott magatartásukon, hogy nagyon biztosak a dolgukban.

Amikor már mind együtt voltak, az igazgató nyájas mosollyal fordult hozzájuk:

- Na fiúk! Eddig igen mostohán bántam magukkal. Most kapnak egy külön szobát. Az egyik raktártermet kiürítettem maguknak. Holnaptól már ott lesznek. Nem adok munkát sem. Lesz idejük megbeszélni a mérkőzések eseményeit, - tette hozzá nyájas mosollyal. - Amelyikük nem jön be, annak kiküldetem a fizetését is. Na viszontlátásra fiúk!

A fiúkat meglepte a váratlan fordulat. Na lám, mégis ők győztek. Őket nem lehet úgy egzecíroztatni!

Valami azonban mégis egészen rendben. Ennyire kedves legyen az igazgató?

Az igazgató nyomban ki is adta az utasítást, hogy a volt raktárhelyiséget rendezzék be a futballistáknak:

- No gyerekek. Legalább együtt leszünk. - mondogatták egymásnak. Segítettek is a takarítást, pakolást végző személyeknek. Csak akkor lepődtek meg, amikor kőművesek jöttek és a volt raktár ajtaját, mely az épület közös folyosójára vezetett, befalazták és az épület másik oldalára új ajtó helyét kezdték készíteni. Új utcai kijáratot is kaptak.

Mindez oly meglepetés volt, hogy nem szóltak semmit, de oly kedves volt az igazgató is, hogy nem merték szóvátenni a történeteket.

A munkaidő végefelé is jár már, így szedelőzködtek és elhagyták a munkahelyet. A munka pedig a hivatali idő lejárta ellenére egész éjszaka folyt. Szédületes gyorsasággal készült el az új szoba. Padlózata még elég jó volt, a falazást a kőművesbrigád is elég gyorsan befejezte és már jöttek is a festők. Késő éjjel már az egész terem szépen kifestve és kitakarítva volt, gondos kezek hordták össze a szükséges bútort is.

Másnap reggel, amikor a csapat munkába jött, a szokott helyen mentek be az irodába. Íróasztaluk már nem volt a szokott helyen. Sietve keresték az igazgatót, aki ugyan távol volt, de titkárnője hallatlan kedvességgel kalauzolta őket új szobájukba és otthagya őket.

A szoba, így kifestve igen jól mutatott, az íróasztalok is jól voltak elhelyezve. Tulajdonképpen semmi ok nem volt panaszra.

- Te Miska, - szólalt meg egyikük. - Mi lesz, ha majd nem tudunk játszani, újabb szobába helyeznek bennünket.

- Azt mondotta az igazgató, nem kell bejönnünk, még a fizetésünket is kiküldi, hát menjünk haza.

Komoly tanácskozás kezdődött. Hazamenjenek, ne menjenek, mit tegyenek? Ismét menjenek panaszra? Ugyan miért? Kényelmes szoba, kényelmes elhelyezés, még dolgozni sem kell. Igaz, eddig sem dolgoztak, de legalább nem mondta senki, hogy dolgozzanak.

Hosszas tanácskozás után végül is úgy döntöttek, hogy hazamennek, úgyis ma korán kell edzésre menniük.

Az edzésen a szokott álmosággal mozogtak. Zúgolódtak, ha az edző jobban megterhelte őket.

Másnap nem jöttek be.

Az igazgató törte a fejét, de nem szólt semmit. Nem jöttek be az utána való napon sem.

Szombaton azonban, bár ekkor soha nem szoktak bejönni, megjelent egy részük. Elbeszélgettek egymással és elment ez a délelőtt is.

Vasárnap délután volt a mérkőzés. Az igazgató is ott volt a stadionban. Sportszerető ember volt. Pedáns, szorgalmas, rendszerető ember létére azért is törte, amikor látta, hogy sportolói egyike-másika nem dolgozik, immel-ámmal végzi munkáját.

Alig kezdődött meg a mérkőzés, a nézőközönség meglepetve észlelte, hogy a máskor elég kényelmesen játszó csapat, most valahogy jobban, nagyobb igyekezettel játszik. Már az első félidőben két góllal vezettek. A második félidőben még kettővel növelték góljaik számát. A mérkőzés vége felé elfáradtak, kaptak is két gólt, de még fáradtságukban is látszott rajtuk az igyekezet.

Hétfőn teljes számban megjelentek munkahelyükön. A máskor megszokott semmittevés most valahogy nem esett jól, jó lett volna egy kis munka.

Ismét tanácskoztak, végül is ketten átmentek - az udvar megkerülésével - az épület túloldali részébe.

Az igazgató éppen távozott, már várta a kocsit. A két futballista már messziről köszönt.

Az igazgató megvárta őket.

- Na jól játszottak vasárnap. Gratulálok.

- Köszönjük Igazgató Úr! Most azért jöttünk volna, mert nincs elég munka, a fiúk szeretnének komolyan dolgozni.

Az igazgató szeme kerekre tárgult. Meglepte ez a szokatlan kérés.

- Hogyne fiúk. Mit szeretnének csinálni?

- Bármit igyekszünk elvégezni.

Az igazgató, bár egy vállalatához tartozó telepre sürgősen ki kellett volna mennie, most már nem sietette az indulást.

- Na várjanak. Kissé körül kell nézni, hogy magukat megfelelően ellássuk munkával.

Visszament az irodába. A két futballista utána.

Egy csengetés. Nyomban megjelent a titkárnő.

- Itt az urak munkáért jöttek. Szóljon Ferenczi osztályvezető kartársnak, hogy lássa el a kollégákat munkával. Multkor panaszkodott, hogy a nyilvántartásokat pontosabbá kellene tenni.

- Hát jó munkát fiúk! - köszönt el a két embertől az igazgató és megindult kifelé, hogy munkáját elvégezze. Egész délelőttjét lefoglalta a munka, de alig várta, hogy visszamehessen irodájába.

Amikor megérkezett, első kérdése volt titkárnőjéhez, hogy mi van a futballistákkal.

- Óh, azok nagyon szorgalmasan dolgoznak - felelte a titkárnő.

Az igazgató magában gondolta: Milyen nagy diplomata ez a trösztigazgató. Jó volt ezeket a gyerekeket elzárni. Csak így maradjanak.

Amikor az igazgató az egyik megbeszélésen szóba hozta a trösztigazgatónak a fiúkat, dicsérte szorgalmukat, az nem szólt semmit, csak elmosolyodott.

Egyszer aztán kérelem érkezett a futballistáktól, hogy ne kelljen körüljárniok az épületet anyagért, nyissák ki újra a régi kaput.

A „kaput” természetesen újra kinyitották, készítettek egy új ajtót, a régit is meghagyták, legalább emlékeknek.

5.

Szerdahelyi is értesült róla, hogy Szabó dr.-nak, kollégájának problémája ily szépen megoldódott. Mindenhol hallani lehetett a dicséretet, mely a futballistákról, mint egy összeszokott brigádról elhangzott. Társukat sem cukkolták már oly erősen, mióta felvette a góllövő cipőt, legfeljebb csak annyit mondogattak, hogy lehet gólt rúgni anélkül is, ha mérnék a rúgást. Ő is most inkább titokban tartotta elképzeléseit. A szorongalom már a pályán is megmutatkozott és most már nem volt aggály, hogy bekerülnek az NB-I.-be.

Szerdahelyi is már otthonosan mozgott munkahelyén, otthon érezte magát a tárgyalásokon is és most már a rutin is kezdte éreztetni hatását, az a képessége, hogy elméleti ismereteit váratlan helyzetekben is kamatoztassa.

Már éppen hazafelé készült, amikor Kovács nyitott be hozzá.

- Szerbusz Feri!

- Kálmán!

- Egy érdekes hírem van számodra. Egy meghívást kaptam az egyik szakszervezeti bizalmihoz. El akartam háritani a meghívást, mivel Veled akartam beszélgetni, de mondták, hogy szívesen látnak Téged is. Így örömmel elvinnélek magammal. Nagyon kedves család, bár én csak az embert ismerem. Az öreg bizalmi nékem nagyon szimpatikus, így nem utasítottam vissza a meghívást.

- Ennek én is nagyon örülnék, csakhogy én Mártával beszéltem meg találkát.

- Nem baj, eljön Márta is.

- Óh! Mit fognak szólni?

- Hidd el örülni fognak Nektek.

- Na, nem bánom, ha Márta is benne lesz, én is örömmel megyek.

- Hány órára értek rá?

- Én öt órakor találkozom Mártával.

- Az éppen jó lesz. Hatra ígértem magam. Veled együtt utólagos engedelmeddel - és kissé gúnyosan nézett barátjára, aki nevében, mielőtt vele beszélt volna, elígérte megjelenését. - Egyébként fél hatkor indul a busz. Addig együtt eltöltjük az időt. Tehát így jó? Akkor szerbusz.

Szerdahelyi gyorsan összepakolta dolgait. Már nem sok ideje volt, hogy Márta elé menjen. Még két percet várt, nem akart előbb elindulni, mint munkaideje le nem jár. Pontosan szeretett bemenni is, de előbb sem jött eddig még soha ki. Az azonban már többször előfordult, hogy jóval munkaideje lejártá után ment csak haza.

Gyorsan hazarohant. Tetőtől talpig lemosdott, és kiválasztott a szekrényből egy szép barna ruhát. Most már jobban állt ruhákból. Otthonról is sikerült a hiányzó dolgokat elhozni és itt is csináltatott már két öltönyt is, saját keresetéből. Amint készen volt az öltözködéssel, megnézte magát a szekrényajtó belső lapjára szerelt tükörben. Megigazította barna, de sárgás mintával tarkított nyakkendőjét, ami igen jól ment az ugyancsak világos barna nylon ingéhez.

A tükörből egy vidám, jóképű fiatalember nézett vissza rá.

Szerdahelyi még gyorsan megfésülte haját és már rohant is, nehogy elkéssen. Nem szerette, ha várnak rá.

Egykettőre felért az autóbusz megállóig a már megszokott úton. A busz még nem jött be, talán ha két-három perc ideje volt hátra.

Szerdahelyi türelmetlenül várta a busz érkezését, különösen azt, akit a busz hozott. Legalább magának kellene beismernie, nagyon megkedvelte ezt a kis teremtest, ezt a vidám, bájos leányt. Nagyot is sóhajtott, amikor már látta az autóbust a megálló felé közeledni. Szeme kutatva nézett az autóbusz belseje felé, de az eléggé tömve volt és még elég távol volt ahhoz, hogy bármilyen kutató szemmel a várt ismerőst fel lehessen fedezni.

Végre a busz megállt és a leány vidám arccal, kedves mosollyal ugrott le a lépcsőről és sietett Szerdahelyihez. Amikor odaért, csókot nyomott Szerdahelyi homlokára. Szerdahelyinek ez kimondottan jól esett.

- Gyere. Van egy meglepetésem.

Mielőtt a leány válaszolt, Szerdahelyi felintett a lakóház ablakából kihajló Kovácsnak. Az viszonzta az intést, és ugyancsak integetve, de félreérthetetlenül jelezte, hogy jönni fog.

A leány kíváncsian Szerdahelyire pillantott:

- Miben mesterkedtek?

- Engem elígérték vendégségbe, de mondtam, hogy nem tudok menni, mert Téged várlak. Erre meghívtak mindkettőnket.

- Így ismeretlenül?

- Igen. Állítólag szívesen látnak bennünket. Ha nem, akkor sürgősen eljövünk.

- Nem bánom - egyezett bele Márta. Kovács igen gyorsan megérkezett.

- Hova megyünk tulajdonképpen? - kérdezte Márta.

- Majd meglátja. Nem megyünk rossz helyre. Ha baj van, azt már látta, hogy Feri meg tudja védeni.

- Igen, azt már tapasztaltam. - nevette el magát a leány.

- Bárhova megyünk is - hallatszott Szerdahelyi hangja is - ezt a panorámát soha nem fogom elfelejteni. Mellettünk a sport presszó, szemben a park, mintegy körülölvén emeletes házakkal. Odébb látni a kórházat, amit Te ugyancsak sokszor megnézel - kacsintott Szerdahelyi Kovács felé, aki kissé elpirult.

Már jött is a busz. Még, vagy már nem sokan voltak rajta. Kényelmes helyett kaptak valamennyien. Márta az ablak mellé ült, Szerdahelyi melléje, míg Kovács egy sorral előbb. Ez nem zavarta őket a beszélgetésben.

A busz gyorsan haladt. Ismerős városrészek tűnedezték el, majd az Újvárosba vezető híd és már le is szállhattak a buszról.

Itt még nem volt rendezett minden. Itt egy állandóan változó, fejlődő város volt, a fejlődés minden problémájával. Volt, ahol még hiányoztak az utca táblák is. Nemegyszer csak úgy lehetett tájékozódni, ha a feljáratnál leolvasták a névjegyzéket.

A leány Szerdahelyibe karolt, így mentek egymás mellett. Közben-közben felnéztek a Turulra, a Vértes hegy tetejére. Ilyenkor a leány arca piros lett, de nem szólt semmit.

- Azt tudom, hogy erre kell menni - mondta Kovács, de eléggé bizonytalanul. - Sebaj, majd megtaláljuk.

Nem volt szükség hosszas keresgélésre, elég gyorsan rátaláltak a házra. Igaz, ennek oka az volt, hogy a házigazda elébük jött. Már messziről látta őket és integetett.

Kovács visszaintegetett.

- Látjátok, ő az, ahová megyünk. A tröszt szakszervezeti bizalmija. Kemény fából van faragva. A múltban, még '45 előtt egy ízben letartóztatták és kínozták, hogy mondja meg társait. Egy szót sem tudtak belőle kihúzni. Azt mondják, vallatás közben úgy felbőszült az öreg, hogy egy jó bányász-tenyeressel úgy szájon dörgölte vallatóját, hogy alig tudták

felmosni. Aztán hamarosan szabadon engedték az öreget. Állítólag azért, mert társai nagyon szerették és ha tovább bent tartják, akkor nagy vihar lett volna. Inkább szabadon engedték. Egyébként az öreg most sem hagyja magát. Szívvel-lélekkel képviseli a dolgozók érdekeit. Múltkor az egyik főaknászt kidobta a szobájából. Lett is belőle komoly ribillió, míg végül is lovagias ügynek tekintették az egészet és kölcsönös bocsánatkérések után ismét jó barátok lettek.

Közben oda is értek egymás mellé, Szerdahelyi jól megnézte a már őszülő, cserzett arcú bányászt. Határozott, keményvonalú arc. Rendkívüli erőt sugárzó szemek, erős kemény áll, kissé hajló orr. A test már nem szálfagyenes, de erőt sugárzó.

- Örülök, hogy eljöttetek. A barátod? - mutatott a bányász Szerdahelyire. - Őt jelezted, de a kedves hölgyről nem szóltál, őt meglepetésnek tartogattad?

Kovács bemutatta őket egymásnak. A nevet nem volt nehéz megjegyezni mivel a vén bányász Kovácsnak névrokona volt, igaz más keresztnévvel.

- Na akkor induljunk a mi kis lakásunk felé.

Pár házzal kellett csak odébb menni. Ez a ház is egy széles, négyszögletes építmény volt, négy emeletes. Még az első tervezésekből. Valószínűleg nem szándékosan tervezték így az építésszek, de tömör, várszerű hatást keltett az épület.

A második emeletre kellett csak felmenni. Csengetés után kinyílt a lakás ajtaja és az ajtóban egy határozott testtartású, de erősen eltorzult arcú asszony állt, akinek arcáról látszott, hogy valamikor erősen megéghetett. Ilyen arccal a nő kimondottan csúnyának látszott.

Sem Szerdahelyi, sem Kovács, sem Márta nem lepődött meg a kissé torz arcú nő láttán. Természetesen kedvesen köszöntötték. Annak láthatóan jól esett a természetes, kedves fellépés. Valószínűleg sokat szenvedhetett az arca miatt. Ő is nagyon kedvesen fogadta a vendégeket.

A lakás egy szép, kedves lakás volt. Kisebb előszoba, onnan nyílt a konyha, fürdőszoba, illemhely és még két tágas szoba. A szobák parkettásak voltak, konvektor árulkodott a központi fűtésről. A lakás ízlésesen volt berendezve.

- Jöjjenek csak beljebb, mindjárt gondoskodom magukról.

A torz arcú nőtől valósággal áradt a kedvesség. Mintha valami különös játéka lett volna a sorsnak. Az eltorzult, égett, összezsugorodott fülű csúnya arcon, mintha valami báj tündökölt volna. A szemek, igen a szemek, mintha ellensúlyozni akarták volna a külső vonások torzságát, őszinte, nyílt tekintettel néztek bele a világba. Mintha azt kérdezték volna: - Mond, milyen ember vagy Te? Egyenes, becsületes, bátor, haszontalan, becstelen?

Gyorsan az asztalra került a gondosan elkészített szendvics, a gőzölgő kávé, a sütemény.

- Ezt a süteményt Magda sütötte. Én a boltból akartam hozni, de Magda azt mondotta, hogyha kedves vendégek jönnek, ő maga akarja elkészíteni a tésztát. Remélem ízleni fog.

Oly kedvesen kínálgatták az ételt, és oly szíves, kellemes volt a vendéglátás, hogy itt minden vendég úgy érezte, hogy valóban otthon van. Nem oly helyen, ahol életében először van. A kezdeti feszélyezettségnek teljesen nyoma veszett.

Szerdahelyit meglepte, hogy Márta és az asszony milyen gyorsan és milyen jól megértik egymást, mintha már régi ismerősök lennének. Szinte eltűntek előttük a férfiak, mintha csak ketten lettek volna a lakásban.

A vén bizalmi is észrevette, milyen kellemesen feloldott élete párja. Maga is ritkán érezte magát ilyen jól társaságban. Már régen nem volt ő sehol. Felesége érthetően nem szeretett társaságba járni. Ez a családi légkör olyan volt, mintha lányát, unokáját látná otthon.

- Na várjatok csak, hozok majd valamit.

Ezzel odalépett a szekrényhez, kinyitotta és egy selyempapírba burkolt üveget vett elő.

- Ez az igazi móri ezerjő. Még évekkel ezelőtt előttem palackozták be. Én azóta megőriztem. Most Néktek akarom felnyitni.

Az öreg minden tiltakozás ellenére felnyitotta az üveget és töltötte tele a poharakat.

Összesen három üveg volt, de kinyitotta a másodikat is.

Most aztán igazán megeredt az öreg nyelve. A régi történetek új élményekkel keveredtek. Volt abban szakmai vita, volt sok személyes élmény. Szerdahelyi nézte a két embert. Az egyik kevésbé iskolázott, de sokat tapasztalt, idősödő ember, a másik tanult, diplomás, fiatal férfi. Milyen határozottan, milyen komolyan tudnak együtt szakmai problémákat megvitatni; mennyire el tud mélyülni a beszélgetésben ez a két ember. Mennyire érdekes, amit ez az idős ember mond. Úgy ismeri a bányát, mint a tenyerét. Hol ebben, hol abban a bányában töltött éveket. Csodálatos, hogy ismerte a bánya minden belső titkát. Tudta, hogy merre, milyen a közet. Hol lehet víz, hol meleg a munkahely. Hol kell különösen vigyázni, sőt azt is tudta merre érdemes indulni a vágatokkal, hol gazdagabb a szénvagyon. Mennyi, de mennyi értékes tapasztalat gyűlt össze ebben az emberben. Ez igazán csodálatos, és a mérnök milyen szívesen hallgatja.

Előkerültek a régi emlékek. A régi korszak. Az a sok-sok szenvedés, mit egyszerű, üldözött családoknak a múltban átélni kellett.

A vén bizalmi elmesélte történetét, hogyan került a régmúltban a rendőrségre, hogyan vallatták. Erről nem szokott beszélni, erről hallgatott. Ritkán fordult elő, hogy mondott róla egy-két szót. Most igazán hitelesen hallhatják annak történetét.

Az öreg bányász oly egyszerűen, oly természetességgel mesélte el a régmúlt emlékeit, mintha az olyan természetes lett volna. Egy csipetnyi dicsekvés sem volt abban, amikor elmondotta, hogyan csapta fejen igazi bányász indulattal vallatóját. Nem hangsúlyozta saját szerepét, de nem mulasztotta el, hogy dolgozó társairól szóljon, akik fellépésére engedték őt szabadon. Ezekről az emberektől még a múltban is félték. Ahová odacsaptak, nem nőtt többé fű.

A beszélgetést csengetés szakította félbe.

- Biztosan a leányom - mondta a vén bányász felesége. - Megyek ajtót nyitni.

- Szerbusz Kata! Vendégeink vannak. Gyere beljebb. Na add ide ezt a kis apróságot. - Kivette leánya kezéből a kis unokát.

- Nézzék, ez az én kis unokám, a kis Katóka!

Csak miután unokáját bemutatta, mutatta be lányát is.

- A férjem sitten van, én pedig feljöttem a Mamáékhoz. - Jaj, van itthon egy kis tej? Meg kell etetni a picit, mert mindjárt bögni fog.

Márta is felugrott, hogy segítsen és oly természetességgel, hogy nem lehetett visszautasítani.

Szerdahelyinek ismét alkalma volt megcsodálni, milyen ügyes, milyen talpraesett ez a kis teremtés.

A kis apróság, mintha megérezte volna, hogy róla van szó, felébredt és vékony, panaszos hangon sírni kezdett.

Nem kellett sokáig panaszkodnia, gyorsan megkapta az ételt. Evett is bőségesen, de még mindig méltatlankodott, nem hagyta abba a sírást.

- Valami nem tetszik néki, azt hiszem tisztába kell tenni - szólt az édesanyja.

Gyorsan megtörtént az is és a kis ágyikóba lefektették az apróságot. Nem kellett azzal egyebet tenni, mint pólyástól betenni a kis gyerekágyba. El is aludt nyomban. A kis ágyat, azután a két férfi óvatosan, lassan átvitte a szomszéd szobába.

Most Márta nézte Szerdahelyit, milyen óvatosan fogja meg az ágyat és mennyire vigyáz, nehogy az megremegjen és az alvó kis babát felébressze.

Pár perc múlva, most már megszorodva ült együtt a kis társaság úgy, ahogy a régi ismerősök szoktak együtt ülni.

Csodálatos, hogy vannak oly egyéniségek, melyek maguk körül pillanatok alatt szimpátiát tudnak teremteni, míg másoknak évek kitartó munkája kell, hogy más személyek szimpátiáját elnyerjék. Szerdahelyiéknek rövid idő alatt sikerült egyéniségükkel lenyűgözni oly zárkózott egyéniségeket is, akik nem szívesen szólalnak meg, akik zárt ajtó mögé rejtik életük titkait.

A társalgás egyre elmélyültebb lett, egyre barátiabb. A máskor zárkózott Magda néni önfeledten ült a kis társaságban, oly jó volt szívét kiönteni, oly jó volt érezni a mellette ülő emberek megbecsülését.

A beszélgetés folytatódott. Közben Márta szeme a falra, egy bekeretezett képre tévedt. Éles szeme észrevette, hogy a kereten nincs egyetlen porszem, igen nagy becsben tartják. Egy esküvői kép volt. A férfit könnyen felismerte Márta, a nőt nem. A képről ítélve egy csinos arcú nő volt.

Magda néni észrevette Márta képre tévedt tekintetét. Könny csillant meg szemében és halkán mondta:

- Igen, az én voltam valamikor.

Fájdalmas hallgatás következett. A levegő villamossággal telt meg. Érezni lehetett, hogy oly témához érkeztek, melyről a család sem beszélt, rég elfelejtett, fájdalmas témához.

Egyikük sem törte meg a csendet, nem akartak banális megjegyzésekkel sérteni egy fájó emléket, hiszen a képre nézve már mindenki tudta, hogy egy nagyon fájó emlékeknek kellett valamikor történni ahhoz, hogy ez a képről ítélve jó külsejű, csinos arcú nő megváltozzon és a valamikor szép, csinos arcból, elferdült száj, égett, eléggé rút arc váljon.

- Valamikor ilyen voltam én. Férjem ilyennek ismert meg. Fiatal voltam, beleszerettem férjembe és úgy, oly erősen, ahogy mi bányász asszonyok szeretni tudunk, akik soha nem tudjuk, amikor elengedjük férjeinket, látjuk-e őket többé viszont.

A férj vette át a szót:

- Pár hónapos házasság voltunk. Már vártuk Katókat. Feleségem féltett, minden reggel, amikor elindultam otthonról, éreztem, hogy addig, míg újra be nem teszem lábamat, állandóan rám gondol, nem történik-e velem baj a föld alatt. Amikor visszatértem, láttam arcán a felragyogó mosolyt.

Egy alkalommal tűz ütött ki a bányában. Omlás is kísérte. Bent rekedtünk. Kutattak utánunk. Több mentő brigád jött. A nagy zűrzavarban nem vették észre, hogy leszáll velük egy

asszony. A bányászruha, sisak, lámpa, egyéb felszerelés sokszor eltakarja a külsőt, és egy szénporos arc már nem tűnik fel senkinek. A nagy izgalomban ki is gondol arra, hogy akkor menjen le egy törékeny nő a bányába, amikor vész tör ki ott lent. Bátor férfiak remegnek meg és válnak reszkető gyermekekké, sokak arcán kíméletlenül szánt barázdát a halálfélelem. És ekkor egy nő, egy törékeny asszony, akit a szerelem, a férj határtalan féltése, a jövő gyermek apjához való határtalan ragaszkodás acéloz meg, indul lefelé, a szörnyűségek mélyére, az alvilág pokla felé, ahol már nem Dante által megrajzolt árnyak tanyáznak, hanem valódi, igazi pokol honol, ahol az elemek gigászi ereje az úr. Amikor omlik a főte, ég az ácsolat, tüzet kap a szénfal, egy törékeny kis asszony, nem törődve az élettel, csak egyet érez és azt határtalanul, elvakultan, hogy szeretne ott lenni már a férje mellett. Ezért a lezúduló törmelékektől alig tisztított, égő ácsolatok, tüzet fogó szénfal között, mások kiáltó szavát meg nem hallva tör előre férje felé. A pokolból, a lángtengeren jött át, és amikor áttört hozzánk és égő ruháját eloltottuk, láttam égett arcát, fájdalomtól összeszorított ajkát és azokat a csodálatos szemeket, amellyel engem nézett. Olyan volt a bányáslámpa halvány fényében, mint két csodálatos csillag. Azóta ez a két szem állandóan előttem van és az arca, a kedves, az édes arc, a legszebb, a leggyönyörűbb, amit láttam és láthattam életemben.

- Nekem is nagyon szép - rebegte Márta meghatottan és szép szeméből könnycsepp gördült le.

Ahogy ránéztek, az arc, amelyen már a kor is nyomott hagyott, valóban szép volt, valami ragyogott rajt, talán a világ legszebb arca volt.

Percekig hallgattak, senki nem törte meg a csendet. A történet varázsa lenyűgözte valamennyiüket.

Valamennyien egyenes, nyíltszívű emberek voltak, könnyen szót értettek egymással. Olyan összeforrottan ültek együtt, hogy aki nem ismerte őket nem is tudta volna kiválasztani, ki nem tartozik a családhoz.

Amikor már kissé feloldódták a felidézett élmény hatása alól, már vidámabb hangulatban folyt a beszélgetés. A vén bizalminak olyan jó kedve kerekedett, hogy egyik nótát a másik után énekelte, mígnem fentről is és lentől is a fal és a padló dörömbölése volt a válasz.

- Látjátok, abba kell hagyni. Hát nem volt jobb az én régi lakásom, a hat ajtós? Ott nem volt víz, sem szennyvíz, nem voltak parkettás szobák, nem volt központi fűtés, de kikorknyálhattam magam. Itt meg, ha egy kicsit hangosabban éneklek, már dörömbölnek. Ezért hagyják ott oly nehezen a régi lakásokat.

Volt ebben a kis kitérésben egy kis tréfa, talán heccelődés, de volt komolyság is. Kissé tréfás volt, mert az új lakás igen szép volt, kényelmes, minden komforttal ellátott, de komoly is, hiszen maga is nehezen vált meg a régi megszokott környezetétől, a megszokott szomszédoktól, akikkel már hosszú évek óta együtt küzdött, akik egy részét a múlt nehéz harcaiból ismerte, akikkel sokszor kisegítették egymást. Hiába került szép, új, meghitt környezetbe, nehéz volt elszakadni a megszokottól.

Amikor elbúcsúztak a háziaktól, azok tőlük, már mint régi, kedves baráttól búcsúztak el és a megismételt meghívásnak valóban komoly tartalma volt, érezni lehetett belőle, hogy az elbocsátott vendégeket mindig szeretettel várják.

Jó kedvvel indultak haza, de még mindig nem tudták kivonni magukat a lenyűgöző történet hatása alól. A szerelem, az asszonyi hűség, a bányászfeleség bátorságának, hősiességének csodálatos példája volt ez.

- Itt a bányavidéken sok minden történik. Sok példája van a szép és nemes cselekedeteknek.

- Na és a kóbor lovagok példája?

- Azt hiszem egyszer már beszéltünk a mustról. Annak is van alja és milyen szépen kiveti magából a tisztuló bor. Én tíz éve vagyok itt és már elég sok példáját láttam az igazi emberi összefogásnak, az egymás iránti szeretet, megbecsülés csodálatos példáinak.

Közben elértek a buszmegállóhoz.

- Nem volna kedvük inkább gyalog jönni? - kérdezte Márta.

Beleegyeztek valamennyien. Kellemes volt az idő enyhe széllel. Jó volt egy kis gyaloglás.

Nem beszélgettek, inkább csendben, elmélyülten mentek, érezték, hogy komoly, szívbemarakó élménnyel lettek gazdagabbak.

Ment gyorsan az idő, már Bánhida régi házai között folytatták útjukat. Márta megfogta Szerdahelyi felkarját és megszorította és kedvesen mosolygott a rápillantó férfire. Most jó lett volna, ha egyedül maradnak, de nem haragudtak, hogy Kovács velük van, hiszen a mai kedves élményt is neki köszönhatték és mindketten szerették, mint kedves, őszinte, egyenes jóbarátot.

Hamarosan odaértek Mártáék háza elé. Elég későre járt a idő, Márta nem akart kimaradni. Szüleinek megígérte, hogy nem megy későn haza és mindig betartotta az adott szót. Erre büszke is volt. Amikor kicsi, de izmos kezét Szerdahelyi kezébe tette, Szerdahelyi érezte a kis kéz remegéséből és a leány ragyogó tekintetéből, hogy a leány a barátságon kívül mást is érez iránta.

Amikor Kovács és Szerdahelyi már egyedül mentek hazafelé, ők is kevesebbet beszéltek egymással. Együtt gondoltak arra a törékenynek látszó, de a törékeny külső mögött csodálatosan kemény kis asszonyra, akinek megégett, elfakult, elsárgult, kissé torz arca mögött csodálatos szív lakik és ez a szív kedvessé, barátságossá teszi ezt az első pillanatra talán elrútultnak látszó arcot és akkor is erre a vonzó egyéniségre gondoltak, amikor Kovács egyedül bandukolt felfelé a lépcsőkön, míg Szerdahelyi egyedül ballagott hazafelé.

6.

Szerdahelyi ma félfogadási napot tartott. Ilyenkor keresték fel ügyes bajos dolgaikkal a vállalat jogi osztályát a bánya dolgozói. E jogi tanácsadás még nem honosodott meg minden területen, itt is afféle úttörés volt, célja volt a bányák dolgozói jogi segélyhez juttatása.

Most érezte Szerdahelyi, milyen kitágult horizontú az a jogterület, amivel a jog általános művelői foglalkoznak. A legkülönbözőbb problémákkal keresték fel és nem szégyellte bevallani magának, hogy egyes dolgokhoz bizony nem sokat ért.

Szerdahelyi be-bement főnökéhez, aki korábban ügyvéd volt, mielőtt a tröszt vezető jogtanácsosa lett, de legtöbbször neki is az volt a véleménye, hogy küldjék a felet ügyvédhez, aki kihámozza a bonyolult tényállást.

Most egy középkorú bányász lépett be. Kemény, cserzett arcán látszott a komoly élettapasztalat.

Szerdahelyi érdeklődéssel szemlélte a bejövő embert. Már kezdett hozzászokni, hogy jól meg kell néznie, akivel beszél. Fel kell mérnie egyéniségét. A tényállás pontos megállapításában, sőt a kérdések feltételében is fontos szerepe van az ügyfél egyéniségének, ismereteinek, élettapasztalatának, képzettségének.

- Foglaljon helyet! - mutatott Szerdahelyi az íróasztal előtti párnázott székre. - Miben segíthetek?

A bányász körülnézett az irodában, majd letelepedett az íróasztal mellé. Szerdahelyi várt, hogy a fél saját maga mondja el problémáját, nem akarta őt megelőzni. A bányász zsebébe nyúlt és egy iratcsomót vett elő, amit átnyújtott Szerdahelyinek.

Szerdahelyi átvette az iratokat és elkezdte azokat tanulmányozni. Elsőként egy ügyvédi tényállás került kezébe. Ilyet még nem forgatott kezei között. Alaposan megnézte annak nyomtatott szövegét és belefogott az okirat részletes tanulmányozásába. Ez egy bontóperi tényállás volt, de tartalmazta a házastársak közötti vagyonközösség felszámolására irányuló keresetet is. Szerdahelyi olvassatta milyen alaposan lett kidolgozva a tényállás. A tényvázlat tartalmazta, hogy az életközösség megszakadásakor milyen mennyiségű és értékű vagyon volt. Mi volt a különvagyon. Ki mit kapott a szülőkötől. Milyen vagyoni hozzájárulással, építették a házat. Tetszett neki, hogy a vagyonmérlegnek nevezett részben, milyen precízen volt kivetítve, számszakilag kidolgozva a házastársak vagyonának elszámolása. Meg kellett állapítania, hogy a tényállás felvétele szép munka volt. Átolvasta a többi iratot is, az ellenfél beadványainak egy-egy másolati példányát, sőt még jegyzőkönyvek is voltak az iratok között. Úgy látszik, az ügyvéd súlyt helyezett arra, hogy ügyfelét kellő alapossággal tájékoztassa, bevonja őt a munkába.

A jogász kis szünetet tartott, miután átvizsgálta az iratokat. Látszott rajta, hogy alaposan megfontolja, amit mondani akart.

- Nem tudom, miben segíthetnék én magának? Az iratokat átnéztem. Abból megállapítható, hogy egy igen nehéz, komplikált pere van. A közös házat, ahogy az az ügyvédi tényállásban le van írva, Önök eltérő különvagyoni hozzájárulással építették. Felesége szülei lebontottak egy régi házat, annak anyagát egészében átadták Önöknek az építkezéshez és ezen kívül saját erdejükből biztosítottak épületfát is. Itt van annak az okiratnak másolata is, mely szerint házastársa szülei kikötik, hogy az általuk szolgáltatott értéket felesége különvagyonának tekintessék.

Az iratokból megállapítható továbbá, hogy az Ön szülei eladtak két tehenet és azok árát átadták Önöknek, azt is a lakóházba fektették be. Az Ön tulajdonát képező szőlőültetvényt újraterleptették, a volt hajlékot is újjáépítették, melyhez ugyancsak kaptak szülői segítséget. Azután egyéb körülmények is vannak, melyek a tényállást komplikálják.

Ahogy én az iratokból látom, az ügyvéd úr nagyon szépen kidolgozta a maga ügyét és nagyon lelkiismeretesen viszi a pert. Most mi Önnek sérelmes?

- Az ügyvéddel én is meg vagyok elégedve, de a per már másfél éve húzódik. Hiába mondom ügyvéd úrnak, hogy szeretném már befejezni.

- Hm. Azt hiszem, ilyen komplikált per esetén indokolt, hogy ennyire elhúzódjon a per, hiszen nagyon alapos, sokrétű bizonyítást igényel.

- Nem tudna doktor úr az ügyvéddel beszélni?

- Én beszéljek az ügyvéddel? Nem is engedne engem beavatkozni.

- Az ügyvéd úrral már beszéltem, mondtam, hogy szeretném, ha a bányás jogásza segítségemre lenne, én nem tudom magam úgy kifejezni.

- Na és mit mondott az ügyvéd? - kapta fel fejét kíváncsian a jogász.

- Azt, hogy szívesen látja ügyvéd urat, semmi akadály, hogy velem eljöjjön.

A fiatal jogászt meglepte ez a nyilatkozat és kíváncsi volt maga is, hiszen ő még nem volt ügyvédi irodában, ami szerfelett érdekelte, hiszen tudta, hogy itt van az igazi jogi munkaterület.

- Hátha az ügyvéd úr szívesen lát, akkor elmegyek - adta meg magát végül is a fiatal jogász.

- Az ügyvéd úrral úgy beszéltem meg, hogy holnap délután keresnénk fel.

Szerdahelyi meglepődött e határozottságon és azon, hogy őt már előre elígérték. Más ember ezt talán rossznéven vette volna, de ő a viláért sem sértődött volna meg. Valahogy a bányász magatartásából megérezte azt a bizalmat, ami ebből az emberből feléje sugárzott.

Mosolyogva egyezett bele abba, hogy másnap a bányásszal együtt felkeresik az ügyvédet.

Szerdahelyi egész nap hatása alatt állt a várakozásnak. Kétségkívül a gyakorlati élet egy kiváló képviselőjével fog találkozni a holnapi napon. Vajon hogy fogadja. Úgy mint érdeklődő, segítő szándékú kollégát, vagy mint egy fiatal, tapasztalatlan jogászt, ifjú titánt, aki mindenben beleüti az orrát és oly problémákon akar vitatkozni, ami hosszú évek tapasztalatával bíró ügyvédnek is komoly nehézséget okoz? Ez valóban nem lesz könnyű feladat. Kezdte is bánni, hogy ilyen könnyelmű ígéretet tett, de egy bányásznak, a föld alatt verejtékezve dolgozó, becsülettel helytálló embernek adott szavát már nem lehet visszavonni.

Másnap már izgalommal telve várta Szerdahelyi a találkozást. Igyekezett még az előző nap kellően felkészülni, olvasgatta a családjogi jogszabályokat, olvasgatta az irodalmat is, de hamarosan rájött, hogy nem könnyű ezeket a jogszabályokat gyakorlatban alkalmazni.

Mindketten pontosak voltak, szinte egyszerre értek el a lakóházhoz, mely az ügyvéd irodáját is magában foglalta. Amikor Szerdahelyi meglátta a sovány bajuszos férfit, érezte rajta, hogy vékony testalkata ellenére, talán éppen azért, rendkívül fürgé és ahogy később tapasztalta, igen gyors észjárású is.

Az ügyvéd kedvesen mosolygott rájuk és bevezette őket a fogadóból nyíló irodába. Az iroda olyan volt, amit Szerdahelyi elképzelt. Egy régi ügyvédi iroda megszokott bútorai voltak itt, melyek az egész szobának valamiféle patinát kölcsönöztek.

Kölcsönös bemutatkozás illetve bemutatás után valamennyien helyet foglaltak. Az ügyvéd az íróasztalnál, Szerdahelyi és a keményarcú bányász az íróasztal előtt lévő két bőrfotelban. A két fotel között egy kis asztalka volt.

Az ügyvéd elővette az ügy iratait, párszor belelapozott, majd Szerdahelyi felé fordult.

- A titoktartás alól részben feloldottnak érzem magam, így nincs akadály, hogy az ügy állásáról tájékoztassam. A per a kötelék felbontására irányuló keresettel összekapcsolt vagyoni jogi per. Azért hangsúlyoztam utóbbit, mert ez a nehezebb része a pernek. A per jellege, tartalma, megkövetelték egy részletes vagyonmérleg kidolgozását.

- Olvastam ügyvéd úr. Igen alapos volt.

Az ügyvédnek jól esett a fiatal kolléga önfeléd elismerése. Elmosolyodott, majd folytatta:

- A külön vagyonok összevegyülése a közös vagyonnal, a külön vagyon eredetének, felhasználásának igazolása széleskörű bizonyítást tett szükségessé. Ez folyt le az elmúlt idő alatt. Most a bíróság szakértőt rendelt ki, aki az eddigi bizonyítási anyag alapján fog a különböző mértékű vagyoni hozzájárulásra figyelemmel nyilatkozni a feleket illető értékek arányára és ennek alapján lesz megállapítható a peres felek tulajdoni illetősége az új építményben.

- Mi inkább azt szeretnénk tudni, hogy a per befejezése mire várható?

- Hát erre igen nehéz válaszolni. Ezek a perek időt igényelnek. Most szakértő jár el, aki szakvéleményét tájékozódásom szerint csak a jövő hónap végén tudja benyújtani a bírósághoz. Ezután a szakvéleményeket észrevételezés céljából a bíróság kikézbesíti a peres feleknek, és az észrevételek beérkezése után fogja kitűzni a bíróság a tárgyalást. Egyébként már ezek az utolsó lépések a per első fokú eljárása során. Ha fellebbezés lesz, akkor a per ezzel az eljárással tovább húzódik. Ami rajtam múlik, azt megteszem a per minél gyorsabb befejezése érdekében.

Szerdahelyi már az iratok áttanulmányozásakor érezte az alapos, precíz munkát és az ügyvéd alapos tájékoztatása után indokoltnak tartotta a per eddigi időtartamát is, így igazán nincs miért morfondírozzanak.

- Még azt szeretném kérni - folytatta az ügyvéd, hogy nem ártana, ha saját különvagyonukat további bizonyítékokkal támasztanánk alá. Ha nincs közvetlen bizonyíték, meggyőző lehet a közvetett bizonyíték is. Ha például a férj szülei elmondották a szomszédoknak, milyen összegeket adtak a ház építéséhez. Természetesen a támogatás idejében. Talán a feleség is tett ilyen kijelentést valamelyik szomszéd vagy ismerős jelenlétében.

- Még alaposan körülnéznék, tudunk-e újabb bizonyítékokat bejelenteni. Egyébként elnézést kérek a zavarásért. Nem akartam eljönni, de a fél nagyon kért, hogy hallgassam meg én is, amit ügyvéd úr mond.

- Igazán nem haragszom érte, sőt örülök neki, hogy eljött. Valószínű, hogy nagyobb bizalma van munkáltatója jogtanácsosában, mint bennem. Ezért én soha nem szoktam neheztelni. Így lehet alaposan megbeszélni a bizonyítást, a fél egyértelmű tájékoztatást kap. Az azonban igen kellemetlen, mikor a félnek külön van jogi tanácsadója is, aki sokszor homlokegyenest ellenkezőjét mondja, mint az ügyvéd. Így nem lehet ügyfelet képviselni.

- Nagyon jól esett a kedves fogadtatás, bevallom őszintén erre nem számítottam - felelte sóhajtva Szerdahelyi.

- Mióta dolgozik a trösztnél? - kérdezte az ügyvéd fiatal kollégáját.

- Óh, csak pár hónapja. Pont május elsején jöttem, a tröszthez szakmai gyakorlatra, és most már nyár utolja van.

- Hogy tetszik a munkaköre?

- Nagyon érdekes, színes, de kissé egyoldalú. Mi fiatalok úgy mondjuk, beszűkül az ember. Nagyon szerettem volna ügyvédi irodába menni, de minket úgy irányítottak, kijelölték a munkahelyet. Nagyon boldog lennék, ha legalább néha dolgozhatnék ügyvédi irodában. Úgy érzem, komoly szakmai ismereteket főként itt lehet megszerezni.

Az ügyvéd figyelmesen nézte fiatal kollégáját. Tetszett neki a lelkesedés. Érezte, hogy a fiatalembert komoly szakmai érdeklődés fűti és szívesen dolgozna ügyvédi irodában.

- Hátha kedves kollégának tényleg volna kedve néha bejönni hozzám és bizonyára nehéz munkája mellett szívesen dolgozna ügyvédi irodában is, szívesen látom. Akár már holnap eljöhet. Természetesen csak a legnagyobb titoktartás mellett dolgozhat, amire meg fogom esketni.

Szerdahelyi boldogan köszönte meg a lehetőséget és felállt. A bányász követte példáját. Az ügyvéd kezét fogott fiatal kollégájával.

- Tehát szívesen látom!

- Még egyszer nagyon köszönöm.

Szerdahelyi meghajtotta magát és az ügyféllel együtt távoztak.

Amikor Szerdahelyi már lefelé ment a lépcsőn, határozottan boldog volt. Annyira örült, hogy madarat lehetett volna vele fogatni. Amikor kimondta a vakmerő kérést és amikor látta, hogy az ügyvéd meglepődött, szorongva várta a választ és nagyon örült az ügyvéd beleegyezésének.

Boldogan lépkedett mellette az ügyfél is. Örült, hogy a fiatal jogász segített neki. Jóhírű ügyvédnél volt, aki, ahogy eddig is tapasztalta, igen körültekintően, alaposan dolgozik és lelkiismeretesen viszi az ügyet. Mégis jó volt, hogy egy másik szakemberrel együtt érdeklődtek meg az ügy állását. Oly elmélyülten elbeszélgettek, hogy észre sem vették a megtett elég nagy távolságot, amikor már rákanyarodtak a kisposta mellett lévő útra.

- Itt van a Szajjer. Nem jönne be velem egy kicsit? Meginnánk valamit.

- Én nem szoktam szeszes italt fogyasztani. Csak igen ritkán iszom valamit.

Hosszas unszolás után vette csak észre Szerdahelyi, hogy már mennek is le az étteremhez vezető, az erőmű hűtőtornyaiából felszállott és lecsapódott párával behintett lépcsőn.

A vendéglőben kevesen voltak. Az egyik asztalnál megismerte Szerdahelyi dr. Halmost, a Trösztöz tartozó Szénszállító és Szolgáltató Vállalat jogtanácsosát. Arról hallott, hogy a jogtanácsos nem veti meg az italt, néha-néha eljön egy-egy bányászfröccsöt meginni, de nagyon vigyáz, nehogy észrevegyék rajta, hogy italt fogyasztott és különösen vigyázott arra, hogy munkahelyére ne menjen be ittasan.

Amint Szerdahelyi belépett, őt is észrevette a jogtanácsos és intett neki, hogy üljön mellé. Szerdahelyi alig észrevehetően jelezte, hogy ismerőssel van, de ez dr. Halmost nem zavarta, csak integetett Szerdahelyinek, hogy menjen az asztalhoz.

Halmos dr. szívesen fogadta őket az asztalnál és amikor bemutatták a középkorú bányászt, hellyel invitálta őket. Amikor helyet foglaltak, a bányász nyomban intett a pincérnek, hogy jöjjön. Az jött is, de Halmos dr. a leghatározottabban közölte, hogy rendeléseit mindig ő szokta fizetni és máris kifizette korábbi fogyasztását és kért még egy bányászfröccsöt. Szerdahelyit nem hagyta nyugton a bányász, de Szerdahelyi szabadkozása annyi eredménnyel járt, hogy neki tiszta sört hoztak, abban nem volt semmi más keverék.

- Hol jártatok? - kérdezte Halmos Szerdahelyit.

- Tegnap valamiféle panasznapot tartottunk és a bányász kolléga felkeresett most folyó perében és kért, hogy menjek el vele az ügyvédhez.

- Na és voltatok ott?

- Igen.

- Na és mit mondott az ügyvéd?

- Részletesen elmondotta az ügy tényállását és a jelenlegi helyzetet. Egy igen komplikált házastársi vagyontörség felszámolásáról van szó.

- Oh, azok igen szép perek. Valamikor én is ügyvédnek készültem, de aztán megrekedtem jogtanácsosi vonalon. Néha-néha jól esik belekontárkodnom mások ügyeibe is, de bevallom őszintén, nem vagyok benne túl járatos. A mi praxisunk más, mint az ügyvédi.

- Igen kellemes benyomásom lett az ügyvédekről.

- Már amelyikről. Ezek egyáltalán nem egyformák. Az egyik rendkívül szorgalmas és ügy él mint egy aszkéta. A másik nem törődik nagyon komolyan ügyeivel. Van, akit csak a pénz érdekel, van aki valóban csak hivatásból űzi mesterségét. Én már a legkülönbözőbb ügyvédekkel találkoztam.

Lassan részletesen szóba került a bányász ügye is, azt is megvitatták, de mindegyikük tartózkodott attól, hogy határozott véleményt mondjon az ügyről. Tudták, hogy jó kezekben van az ügy, az ügyvéd nagyon lelkiismeretesen dolgozik. Más ügyekben is hallottak róla, így a munka alaposságában nem kételkedtek. E két ember egyébként is kollegiális szellemű volt, elismerték mások jó munkáját, de nyíltan megmondták az is, ha valamivel nem értettek egyet.

- Ki lesz a szakértő?

- Azt nem közölte az ügyvéd.

- Valószínű, az állandó igazságügyi építési szakértő - vélekedett Halmos dr. - Őt ismerem, ő járt el a bánya pereiben is. Rendkívül határozott és tárgyilagos. Alaposan fel fogja mérni a vagyoni viszonyokat és megbízható véleményt fog előterjeszteni.

A vendéglőbe közben többen tértek be. Nagyrészüket nem is ült le, megálltak a pultnál és egy-egy bányászfröccsöt elfogyasztottak, majd eltávoztak.

Szerdahelyiek társaságában lévő bányász is felállt, elnézést kért, mivel távozni kényszerül, hiszen már hamarosan kezdődni fog a munka és elbúcsúzott a társaságtól.

- Meg fogom hálálni a fáradságát doktor úr!

- Nem tartozik semmivel.

A bányász részéről kemény - Jószerecsét! - köszöntés, amit Szerdahelyi és Halmos egyformán viszonzott és a bányász eltávozott a helyiségből.

Amint magukra maradtak Halmos bizalmasan odafordult Szerdahelyihez.

- Én magam is jártam pár hónappal azelőtt az ügyvédnél. Egy ismerősöm képviselte az ügyvéd úr. Én tanácsot adtam az ügyfélnek. Az ügyvéd megtudta és behivatott magához. Elbeszélgettünk. Elmagyarázta az ügyvéd, hogy majdnem kereszteztem útjait. Nem ismertem az ügyvéd elgondolásait és rossz tanácsot adtam az ügyfélnek. Közölte, hogy nem ellenzi, ha együtt megyünk be az ügyféllel. Azóta igen jól megértjük egymást.

Ezt követően még igen sok témáról elbeszélgettek. Szerdahelyi szívesen hallgatta a tapasztalt jogászt, abból amit elmondott, sokat tanult. A beszéd közben Szerdahelyi megfigyelte az idősebb jogtanácsost. Az elég testes volt. Korábban igen jóképű férfi lehetett. A homloka magas, ami már önmagában is különös intelligenciát árult el. Szerdahelyi is észrevette azt a komoly olvasottságot, azt a szinte lexikális tudást, amit a jogtanácsos eddigi élete során összegyűjtött. Akaratlanul is összehasonlította főnökével. Míg a tröszt vezető jogtanácsosa rendkívül magabiztos volt, kiváló helyzetfelismeréssel megáldva, azonnal határozottan intézkedő személy volt, de kissé felületesnek látszott, addig ez a kolléga látszólag lassúbb, de

nagyon megfontolt, elmélyültebb egyéniségnek látszott, aki alaposan átrágja azt, amiről döntenie kellett.

Másnap tele izgalommal jelent meg Szerdahelyi az ügyvéd már ismert irodájában. A váró ajtaja nyitva volt. Szerdahelyi nem akarta zavarni az ügyvédet, hanem leült a váróban és várta, amint az ügyvéd kiszól. Talán ha tíz percre várhatott, míg az ajtó nyílt. Az ügyvéd éppen egy ügyfelet bocsátott el.

- Szervusz. Na megjöttél?

- Tiszteletem. Kerülj beljebb.

Szerdahelyi bement az irodába.

- Ott van egy gépíróasztal. Oda foglalj helyet. Az lesz a Te asztalod. A másik gépíróasztalhoz én szoktam leülni és ott gépelek. A gépíró délelőtt van, délután én szoktam gépelni. Jó, ha Te is megtanulsz gyorsan írni.

- Két ujjal már egész jól gépelek.

- Hát ha valóban komoly ambícióid vannak, ha el akarsz jönni, eljöhetsz. Munkádnak megfelelő díjazást kapsz. Amit csinálunk, nagyon komoly dolog, az ügyvédi pálya nehéz hivatás. Itt egész emberként kell dolgozni. Még a legelesettebb ügyfelet is meg kell becsülni. Természetesen igen szigorú titoktartás terhel, amit itt látsz és hallasz, arról soha senkinek nem szabad beszélned.

- Igen, természetesen tartom.

Az ügyvéd megeskette Szerdahelyit a titoktartásra.

Szerdahelyi úgy érezte, hogy a dolgok sűrűjébe került. Egymás után jöttek az ügyfelek, mindegyik más-más problémával. Szerdahelyi bámulattal adózott az ügyvéd gyors munkájának és csodálta azt is, hogy milyen gyorsan tud egyik témakörből a másikra átváltani. Egyszer sajátos ingatlan problémákkal foglalkozott, utána nyomban örökjogi, majd családjogi témák, szerződések, végrendeletek és egyéb peres és peren kívüli témák merültek fel. Ahogy Szerdahelyi megítélhette, pontos volt a jogi diagnózis, precíz volt a tényállás is. Az ügyvéd türelemmel gyorsasággal forgatta a döntvénytárakat, a Legfelsőbb Bíróság elvi határozatait, kollégiumi állásfoglalásait. Otthonosan mozgott a jogirodalomban is. Nem szégyellte az ügyfelek előtt a vonatkozó jogirodalom kötetait, azok oldalait átolvasgatni.

Szerdahelyi most szemlélője lehetett annak, hogy egy szertefolyó anyagból, egy idős, töpörödött asszony szavaiból, aki bőbeszédűségében ontja sajátosan fogalmazott mondatait, hogyan formálódik a tényállás, hogyan kerül a szertefolyó anyag logikus rendszerbe foglalásra, oly elrendezésre, hogy a vonatkozó jogszabályok rendelkezéseinek, a bírói gyakorlatnak is megfelelő legyen. Már a tényállásban is az ügyvéd megjelölte a bírói döntések számát, amelyeket alkalmazhatónak tartott a jogeset elbírálása során.

Szerdahelyi meg is jegyezte:

- Nem jobb lenne máshol dolgozni, könnyebb munkakörben? Ilyen ismeretekkel rendelkező jogászt bárhol szívesen fogadnának.

- Lehet, de ennek a pályának különös varázsa van. Az egyik domináló tényező a megszokás. Az ügyvéd mint ügyvédjelölt, szokásos néven, mint ügyvédbojtár kezd hozzáéledni a pályához. Mint kezdő ügyvéd tele van várakozással. A klientúra lassan kezd kialakulni, melynek kiépüléséhez hosszú-hosszú évek áldozatos, lelkiismeretes munkája kell. Amikor mindez megvan, akkor az ügyvéd tele van emlékekkel. Ezt úgy értsd, hogy sok-sok lelki-

ismeretesen elintézett ügy van emlékében. Nem könnyű ezt otthagyni, de nem könnyű máshol kezdeni sem. Bizalmatlan az ügyvéd is, ragaszkodik a megszokotthoz.

Az irodába egy középkorú hölgy lépett be, tálcán hozott üdítő italt. Az ügyvéd odafordult hozzá:

- Szeretném Néked bemutatni a Széntröszt jogtanácsosát, segíteni fog nékem.

- Csak nem jelölt lesz? Férjemet mindig kínzom, hogy vegyen már jelöltet maga mellé, mert így agyondolgozza magát, de mindig kitér előle.

Szerdahelyi kezét csókolt és mélyen meghajolt az ügyvéd felesége felé. Az ügyvéd felesége széparcú nő volt, barna hajjal, kissé kerekded arcvonalakkal, termete kissé molett. Vidám, jókedvű asszony benyomását keltette, talán tíz évvel lehetett fiatalabb, mint férje.

Egy pár kedves szót váltott Szerdahelyivel, majd elvonult, hogy munkáját tovább folytassa.

Szerdahelyi két nap múlva újra jelentkezett. Heti munkanapját sikerült jól beosztania. Hetente két napig volt edzésen a tatai tavon, és három napon keresztül pedig délutánonként az ügyvédnél dolgozott. Munkáját az ügyvéd honorálta, de Szerdahelyi annak örült, hogy így gyakorlatot szerezhetett. Szerdahelyivel most egy középkorú asszony volt.

Amint belépett az ajtón, az ügyvéd jókedvűen, vidáman fogadta. Úgy látszik, megnyerte pereit - gondolta Szerdahelyi. Szerdahelyi bemutatta a vele érkezett asszonyt, elmondta, hogy a nagyiroda egyik dolgozója, válni szeretne férjétől.

Az ügyvéd odatolt egy széket a gépíró asztalkához, majd a fiókra mutatott.

- A fiókban találsz tényvázlat nyomtatványokat, ha kész vagy a munkával, mutasd meg Nékem.

Közben elővett egy aktát és abból kivett egy tényállást és Szerdahelyi mellé letette az asztalra.

- Ezt olvasd át.

Szerdahelyi átolvasta a tényállást. Ez úgy látszik az ügyvéd mintának szánta, mert egy bontóperi tényállás volt. Ebből Szerdahelyi tudta, hogy milyen adatok szükségesek a bontóperhez és felismerte belőle az ügyvéd megszokott módszerét, miként szokta ő felvenni a tényállást.

A kérdéseket izzadva tette fel. Gyorsan rájött, hogy ez nem is oly könnyű mesterség. Nem azt kell csak rögzíteni, amit az ügyfél mondott, hanem tényállást kell felvenni, ami meggyőző.

Amikor készen lett vele, bemutatta az ügyvédnek. Az gondosan átolvasta, majd ő is tett fel kérdéseket, melyekre az ügyfél által adott válaszokat Szerdahelyinek gépbe diktálta.

Az ügyfél távozása után az ügyvéd Szerdahelyihez fordult:

- A bontóperi tényállás egyes perkategóriákhoz képest egyszerűnek látszik. Mégis ügyelni kell minden lényeges adat rögzítésére. Meg kell érezni az ügy belső tartalmát. Az okot kell kimutatni, ami az életviszony megromlásához vezetett és ezt meggyőzően kell írásba foglalni. Egyébként jó a tényállás felvétel, csak egy kicsit határozottabb tényelőadások kellenek. - Most pedig meg kell szerkeszteni a keresetet. Adok egy mintapéldányt is. Itt van a perrendtartás. A hatásköri szabályokat is olvasd át. Semmiféle iránymutatást nem adok. Majd ha elkészültél, megbeszéljük, és ha szükséges lesz átirod újra.

- Nagyon szívesen, azon nem fog múlni, akár tízszer is.

Az ügyvéd elmosolyodott, majd egy aktát vett elő és elmélyült annak tanulmányozásában. Nem sokáig volt rá módja, mert újabb felek jöttek.

Szerdahelyi nem figyelt a felekre. Igen elmélyülten tanulmányozta a mintául szolgáló keresetlevelet. A bányánál már szerkesztett egy-két bírósági beadványt, de azért azok más jellegűek voltak. A beadvány szerkesztése nem ment valami gyorsan, és nagyon mélyet sóhajtott, amikor a tervezettel elkészült. Az ügyvéd alaposan átnézte, majd Szerdahelyi fájdalmára bele-belejavíthatott.

- Én az erről szóló részt ide tenném, a végén erőteljesebben domborodik ki. Ezeket a körülményeket jobban hangsúlyoznám. Javítani kell a külső alakot is. Én így csinálnám.

Szerdahelyi nem szólt semmit, ismét nekiállt, hogy a megadott szempontok szerint korrigálja a beadványt. Most nagyon vigyázott, hogy a gépelésben se legyen semmi hiba és a beadvány külső alakja is olyan legyen, ami az ügyvédnek megfelelő.

- Elkészültem vele - sóhajtott fel megkönnyebbülten Szerdahelyi.

- Na hadd lássam.

Az ügyvéd éppoly figyelmesen olvasta el a beadványt, mint az előzőt.

- Most már egészen jó, változtatás nélkül beadjuk a bírósághoz.

Szerdahelyi a munka végeztével már vidáman jött lefelé a falépcsőkön. Ő most már pihenni tér, az idősebb kollega munkájának jelentős részét csak most kezdi. Igen, szép pálya ez az ügyvédkedés, de rendkívül leterhelő. Most már estébe nyúlik az idő. Ilyenkor kerül sorra a perirat szerkesztés, az ügyvédi munka egyik legnehezebb része, mely komoly koncentrációt, rendkívüli elmélyülést igényel.

Kiért az utcára. Nagyot szívott az utcai levegőből és éppen indulni akart hazafelé, amikor valaki megszólította. Odanézett. Háta mögött egy középkorú ember állt. Nem látszott sem városi, sem parasztembernek.

- Láttam, mikor egy női ügyfél jött le az ügyvéd úrtól és itt egy ismerőisével találkozott. Néki mondta, hogy egy fiatal jogász is dolgozik ügyvéd úrnál. Ön az ugye?

- Miért kérdi?

- Szeretnék Magával beszélni. Nem jönne át ide a Fekete Gyémántba?

- Én nem szoktam ismeretlen emberekkel sem a Fekete Gyémántba, sem más vendéglőbe járni.

- Nagyon szeretnék beszélni doktor úrral. Igen fontos lenne.

Szerdahelyi látta, hogy ettől az embertől igen nehezen szabadul meg, így beleegyezett, hogy egy pár percre a vendéglőbe betérjen.

Amint beértek a presszóba és helyet foglaltak, az ismeretlen rendelt két feketét és két konyakot.

- Kérem én konyakot nem fogyasztok, de egyéb szeszesitalt is csak a legritkább esetben.

- Ha a doktor úr nem issza meg, én majd elfogyasztom.

Az ismeretlen megvárta, míg a megrendelt italokat odahozzák, addig nem fogott semmilyen beszélgetésbe.

Amint ott voltak az italok, lassan hozzákezdett:

- Igen nehéz ingatlanperem van, egy lakóház közös tulajdonát akarjuk megszüntetni. Én testvérem részét meg akarom váltani, de ő is az enyémet. Testvéremet az ügyvéd úr képviseli. Ön az ügyvéd úrnál dolgozik. Ha én tudom megváltani testvérem részét, adok Önnek 5,000 Ft-ot.

Szerdahelyi kezdte megérteni, mit is akar ez az ember. Ahogy a felismerés tudatáig hatolt, arca pirossá vált, szemei villámokat szórtak. Felpattant az asztal mellől.

- Gondolkodom, hogy átadjam a rendőrségnek.

Odament a pincérlányhoz, kifizette a feketét és eltávozott a helyiségből. Szerdahelyi természetesen az ügyvédnek is elbeszélte a találkozást ezzel az emberrel.

Az ügyvéd a történethez kissé szomorú arcot vágott.

- Sajnos az üveg.

Szerdahelyi nem értette az eset és az üveg közötti összefüggést és kíváncsian nézett fel az ügyvédre, akit már kissé főnökének érzett.

Az ügyvéd észrevette a kíváncsi pillantást és alig észrevehetően elmosolyodott.

- Igen az üveg. Szeretek kemény lapon dolgozni, ahol jól meg lehet a ceruzát nyomni. Míg gondolkodom, néha rajzolgatok is. Ezért egy kirakatüvegből vágattam egy akkora üveglapot, mely pontosan takarta íróasztalamat.

Szerdahelyi még mindig nem értette az üveg és az eset közötti összefüggést.

- Pár hónappal ezelőtt felkeresett egy ember. Még nem ismertem, mert még nem volt tárgyalás az ügyben. Mondogatni kezdte az ügyet és azt, hogyha a tárgyalást ő nyeri meg, ad nékem 40.000 Ft-ot. Nem értettem az ajánlatot, míg végre kibökte, hogy ő az ügyben az ellenfél. Én nagyon mérges lettem, rácsaptam az íróasztalomra. Az ember úgy elszaladt, mintha puskából lőtték volna ki.

- És az üveg?

- Az üveg sajnos eltörött. Most alig merek az íróasztalon írni. Nagyon szép antik darab, nem akarom megkarcolni.

- Valóban kár volt az üvegért.

- Igen, nagyon szemtelen ember volt. Gondolkodtam, hogy feljelentsem-e? Az ilyenért nagyon mérges vagyok. Lassan 30 éve dolgozom ezen a pályán. Még soha nem beszéltem ellenféllel. Becsületemre rendkívül kényes vagyok. Nem tudnának annyi milliót felajánlani, amiért becsületemet odaadnám. Inkorrekt dolgot még soha nem tettem.

Kopogtattak az ajtón.

- Szabad, tessék bejönni - szólt ki az ügyvéd.

Az ajtó nyílt és egy középkorú, félszegmozgású férfi jött be az ajtón.

Az ügyvéden látszott, hogy az új jövevényt alaposan megfigyeli. Barátságos arccal, de összehúzott szemmel nézte, amint a belépő komótosan leül a bőrfotelbe. Addig nem szólt semmit, míg az ügyfél kényelmesen el nem helyezkedett.

- Miben lehetek segítségére? - kérdezte a megjelenttől.

- Feleségem beperelt, kéri a házasság felbontását.

- Akkor a bíróságtól bizonyára már kapott egy keresetlevelet és minden bizonnyal már egy idéző végzést is. Először, mielőtt ügyét megbeszéljük, azt szeretném elolvasni.

Az ügyfél belenyúl kabátja belső zsebébe és onnan egy borítékban iratokat húz ki. Szerdahelyi már elmélyedt az iratokban és éppen egy keresetlevelet készült összeállítani, amikor az ügyvéd többszöri hümmögésére felfigyelt.

Az ügyvéd nem szólt semmit, míg a kezében lévő iratokat el nem olvasta. Amikor végzett az olvasással, újra átfutotta.

Közben az ügyfél mocorgott a helyén, szeretett volna megszólalni, de addig, amíg az ügyvéd nem kérdezte, nem mert szólani.

- Hát ebben csúnya dolgokat írnak Önről. Mi ebben az igazság?

Ügyfél megköszörüli a torkát, ismét mocorog a széken és csak annyit szól: - Hát.

Az ügyvéd látta, hogy ez nehéz kérdés, itt feltétlenül segíteni kell. Saját, harminc éves praxisában is ritkán előforduló ügyről van szó.

- Ebben a keresetlevélben felesége azt állítja, hogy Ön szokta részére vásárolni a női alsóneműket, nadrágot, kombinét, melltartót. Ezt azonban nem ő, hanem maga veszi fel és odaáll a tükör elé és a micsodájával játszik. Tudja mire gondolok? Nem akarom szó szerint idézni felesége tényállításait.

Erre Szerdahelyi is meghökkent és meglepődve nézett az ügyvédre.

Az ügyvéd arcán egyetlen vonás sem rezdült, az arc olyan nyugodt volt, ahogy Szerdahelyi eddig is látta.

- Felesége azt állítja, hogy ezt a szomszéd Pistával egy fűrészbakra állva, az ajtó tetején lévő hasadékon át nézték. Maga addig játszott magával, míg a magömlés bekövetkezett. Mit szól mindehhez?

Az ügyfél arca egészen piros volt, nehezen törte a mondatokat.

- Az igaz, hogy egy esetben feleségemnek vettem alsóneműket. Ő azt mondta, hogy rám nincs szüksége, én ne vegyek neki semmit. Bosszús voltam emiatt és ezért a ruhákat felpróbáltam, de nem játszottam magammal.

Az ügyvéd összehúzott szemmel figyelte ügyfelét. Az nagyon zavart volt, homlokáról nagy cseppekben hullott a verejték. Amit mondott, őszintének látszott.

- Felesége nagyon durván nyilatkozik magáról.

Az ügyvéd egy ideig hallgatott, majd halkán maga elé mormolva jegyezte meg:

- Csak azt nem tudom, mit keresett ott ez a szomszéd Pista. Ha ilyen valóban történt volna, azt nem szokták mutogatni.

Újra ránézett az emberre.

- Mondja, ez a szomszéd Pista szokott magukhoz járni?

- Elég gyakran jött át hozzánk. Szokott néha segíteni is nekünk a szőlőben. Ilyenkor mindig erősen leitta magát.

- Nem vett észre közte és felesége között valami feltűnőt.

- Eddig nem, bár többször volt, hogy amikor én éjjeli műszakban dolgoztam és reggel jöttem haza, Pista már ott volt.

- Nem mondta feleségének, hogy küldje el ezt az embert, amikor maga nincs otthon.
- Nem mondtam.
- Nem lesz könnyű ügye. Csúnyán befeketítették. Az ilyet mindig könnyebben elhiszik, mint a valóságot.

Az ügyvéd tényállás nyomtatványt vett elő, majd két példányban betette a gépbe. Mielőtt azonban írni kezdett, párszor megtette az utat az íróasztaltól az iroda ajtajáig. Látszott rajta, hogy feszülten gondolkodik.

A tényállást pontosan úgy vette fel, ahogy az ügyfél mondta. A tényállás felvételénél egyébként is mindig vigyázott, hogy az a valóságnak megfeleljen. Arra igyekezett, hogy a tényállást jogi felfogásához idomítsa, de anélkül, hogy a tényeket megváltoztatta volna. Így mindig valósághű tényállás kerekedett ki az általa felvett anyagból, de olyan, amely megalapozta az igényt, annak jogi vonatkozásaiban.

Nem tagadta a tényállásban, hogy az ügyfél feleségének ruhákat vett, azt sem, hogy az ügyfél azokat egyszer felpróbálta. Amikor véget ért a tényállásfelvétel, szólt az ügyfélnek, hogy nézzen alaposan körül otthon és kérdezze meg a szomszédokat, hogy amikor ő munkában volt, járt-e fel hozzájuk Pista.

Amikor az ügyfél elment, az ügyvéd mélyet sóhajtott. Látszott rajta, hogy kifárasztotta a tényállásfelvételt.

- Mit lehet csinálni ilyen ügyben? Ez egy igen nehéz ügy lesz. - állapította meg Szerdahelyi.
- Nagyon lejáratták ezt az embert. Valóban nehéz lesz. Feltétlenül segítenem kell rajta. Ha egy ilyen ítélet születik, amely mindazt megállapítja, amit felesége előadott, a szerencsétlen embernek meg kell szöknie a faluból. Felesége mindenkinek mutogatni fogja az ítéletet. Ráadásul a személyes meghallgatás már foganatosítva lett. Össze-vissza beszélhetett a szerencsétlen ember. Rendkívül nehéz lesz korrigálni előadását, hiszen nevetségessé lett téve.
- Mikor lesz a tárgyalása?
- Most e héten pénteken.
- Jaj de jó lesz. Ekkor én is Tatán tárgyalok. Meg lehetne hallgatnom.
- Kérni is akartalak rá. Ha időd van feltétlenül hallgasd meg.
- Nagyon kíváncsi vagyok.
- Már elmondottam a bírónak, hogy nekem szoktál segíteni, és azt is mondtam, milyen nagy lelkesedéssel törekszel elsajátítani a gyakorlati jogi ismereteket.
- Nagyon köszönöm, de azt hiszem ilyen nagy dicséretet nem érdemlek meg.
- Lesz ezen a napon egy nagyon érdekes büntető ügyem is. Ha érdekel azt is meghallgathatod. Az 10 órakor lesz.
- Az nagyon jó, mert az én tárgyalásom délután lesz. Remélem, főnököm el fog engedni.
- Valószínű, mert én már vele is beszéltem és kifejezte örömét, hogy Te igyekszel más területről is jogi ismereteket szerezni. Mondta, hogy csak szóljak, ha olyan ügyem lesz, amiből tanulhatsz, akkor el fog engedni a tárgyalásokra. Egyébként a főnököd is jó hírű ügyvéd volt korábban.

Szerdahelyi erre nem is tudott mit válaszolni, inkább a büntető ügy tényállása felől érdeklődött.

- Az is egy nehéz büntető ügy lesz. Többen egy építkezésen földmunkát végeztek. Az ott dolgozók egy szállítószalagra rakták a földet, és a szalag azt egy teherautóra hordta fel. A gép valahogy zárlatos lett és - ahogy a dolgozók mondják - amikor hozzáérték a géphez, hogy a gépet odébb nyomják, áramütést éreztek és egyikük, aki a sínen állt, az áramütés hatására meghalt.

- Érdekes tényállás és ki a felelős?

- A nyomozás során kihallgattak különböző szakértőket, biztonsági megbízottakat. Ezek véleménye alapján a vádirat megállapította, többek között rossz volt a földelés és egyéb hibák is voltak. A főhiba azonban az volt, hogy az a villanyszerelő, aki előzőleg javította a gépet, nem cserélte ki az áramvezető kábelt, amely már eléggé elhasználódott volt és az áram alatt megmozdított gép vas része valahogy a vezeték csupasz részéhez ért. Így került áram alá a gép, mely agyonütötte az embert. Több ember ellen indult a büntető eljárás, mint I. r. vádlott a mi védencünk, a villanyszerelő ellen, de a főmérnök, a brigádvezető ellen is, mint ahogyan az ilyenkor lenni szokott.

- Hogyan lehet védekezni? Talán a rendkívüli leterheltségre lehetne hivatkozni, hiszen a villanyszerelőnek a megyei építőipari vállalatnál valószínűleg több, egymástól távol eső munkahelye is lehetett.

- Ha másra nem, hát erre is hivatkozni fogunk, bár úgy vélem, valamit találnom kell, amivel segíthetek. Nem tudom még hogyan fogjam meg. Annyira egyezően beszélnek ezek az emberek. Úgy mondják, hozzányúltunk a géphez, áramütést éreztünk, az egyikünk meghalt.

Az ügyvéd arca egyre elmélyültebbé vált. Szerdahelyi látta rajta, hogy gondolatban már nincs az irodában. Szinte minden eltűnt előtte, arcán látható volt a koncentráció feszült figyelme. Már többször tapasztalta, mennyire el tud mélyedni az ügyvéd. Pillanatok alatt szobormerev lesz, nem vesz észre senkit, környezete mintha teljesen elhalt volna. Ilyenkor fejében köteteket lapozhat át, ki tudja, hogy hány jogszabály forog meg a fejében.

Az ügyvéd arca komornak, gondterheltnek látszott. Mintha újra átgondolná a bűnügyi iratok minden sorát. Szerdahelyi nem kívánta zavarni, nem szólt egy szót sem, csak nézte a feszült figyelmet mutató arcot. Egyszerre, mintha rugók lökték volna fel, az ügyvéd felugrik íróasztala mellől, tempós léptekkel párszor megméri az iroda hosszát, majd úgyszólván felkiált:

- Meg van az Achilles sarka, a csapszeg!

Szerdahelyi megrökönyödve nézett az ügyvédre. Az most nem a konkrét tényállásról beszélt.

- Achillest születése után Thetis sebezhetetlenné akarta tenni, a Styx vizébe mártotta, sarkán azonban, amelynél fogva tartotta mégis, sebezhető maradt. Hektor megölése után Achillest Párisnak Appolótól irányított mérges nyila sarkán találta és megölte.

- Ezt most elég nehéz lesz megértenem, bár a történetet tudom.

- Azt hiszem, majd a tárgyaláson megérted. Nekem nincs mérgezett nyílom, de azt hiszem, hogy az Achilles-sarkot megtaláltam. Milyen jó többször az ügyről beszélgetni. Kétszer átolvastam a bűnügyi iratokat, de valami nem tűnt fel.

Szerdahelyi kíváncsian várta a tárgyalás napját. Hallatlanul izgatta, hogy az általa felvett tényállás alapján hogyan fognak tárgyalni, miként értékelik az általa szerkesztett keresetlevelet, de igazgatták azok az ügyek is, amelyekről az ügyvéd beszélt. Azok is ugyanezen napra voltak kitűzve. Főnöke nem szólt semmit, hogy elmehet-e vagy nem, csak annyit mondott, hogy szerdán nem kell bejönnie és megjelölt egy telekkönyvi betétszámot, amit a telekkönyvben ki kell jegyeznie. Szerdahelyi meg volt győződve róla, hogy ez a tapintatos

elengedés módja. Nem hitte, hogy a kijegyzendő betétre szükség lesz. Természetesen pontosan ki fogja másolni. Ebben még úgysem volt gyakorlata. Talán az ügyvéd segíteni fog, valami gyakorlati eligazítást is ad a telekkönyvek kijegyzése tekintetében. Azt már tudta Szerdahelyi, hogy nem egyszerű másolásról van szó. Telekkönyvet egyszer, még egyetemista korában látott, amikor egy alkalommal professzoruk elvitte a hallgatókat a telekkönyvi hatósághoz.

Szerdahelyi bár az előtte nap este Mártával találkozott és igen jól érezte magát társaságában, korán hazament és lefeküdt; hogy már a korai vonattal indulhasson Tatára. Most is Tóvároson szállt le, épp annyi ideje volt, hogy a tárgyalásig kényelmesen beérjen. Most is, mint este lefekvés előtt, az Achilles sarkára gondolt. El sem tudta képzelni, hogy itt valóban lehet oly körülmény, mely a vádlottnak hathatós segítséget nyújthat. Igaz, hogy a transzportórt áram alatt nem szabad mozgatni, de mindegyik tanú azt mondta, hogy rossz volt a vezetékek és ezért került áram alá a gép. Rossz, nagyon kopott volt a vezetékek, azt a villanyszerelőnek feltétlen ki kellett volna cseréltetni, annak elmulasztásáért, és ennek következtében bekövetkezett halálos balesetért felelős. Legfeljebb enyhítő körülményekre lehet hivatkozni. Büntetlen előélet, családos állapot, esetleges betegség? Másra mire lehetne hivatkozni? Az ügyvéd ugyan csavaros észjárású, de ilyen helyzetből kimászni nem lehet. De mi lehet az az Achilles sarka? Észrevette, hogy menetközben megállt. Na, ő még fiatal nem illik ilyet csinálni. Még csak az kellene, hogy gyorsan noteszt vegyen elő, és az utcán feljegyezze gondolatait. Végén még ő is óráját dobja a forró vízbe tojás helyett, azt akarván megfőzni.

Amikor a bírósághoz ért, az ügyvéd már ott volt, éppen a folyosón beszélgetett egyik ügyfelével.

- Szerbusz, ilyen friss vagy? - hallotta Szerdahelyi az ügyvéd hangját.

- Tiszteletem Csaba bátyám. Ahogy megbeszéltük, szeretnék résztvenni a tárgyalásaidon.

Az ügyvéd megismertette Szerdahelyit ügyfelével.

- Kollégám - mutatott Szerdahelyire.

Az ügyfél nyújtotta kezét Szerdahelyinek. Az ügyfél eléggé magabiztos egyéniségnek látszott. Szerdahelyi többször hallotta, hogy ezt a pert nem lehet elveszteni. Szerdahelyi látta az ügyvéden, hogy ilyenkor kissé bosszúsan harapdálja ajkát. Ő tudta csak igazán, hogy az ilyen „biztos” ügyek mennyire veszélyesek.

Amikor beszólították a feleket a tárgyalóterembe, az ügyvéd Szerdahelyit maga mellé ültette. Nem került el Szerdahelyi figyelmét, hogy az ügyvéd és a bíró megértő pillantást váltott egymással.

Szerdahelyi is meghajolt az elnök felé, aki könnyed főhajtással viszonzta Szerdahelyi üdvözlését.

A bíró 50-es évei felé járhatott. Markáns arcú egyéniség volt. Ő volt a Bíróság elnöke is. Ahogy az asztalnál ülve Szerdahelyi megfigyelhette, eléggé erőteljes ember benyomását keltette. Arca mosolygós, mint olyan egyéniségeké, akik vidámságukkal még ellenségeiket is le tudták fegyverezni. A bírón nagykockás, barna tónusú zakó volt hozzá illő nyakkendővel. Kétoldalán egy-egy népi ülnök. Mindkettő már idősödő ember, akiken látszott, hogy kenyérük javát már megették. Arcuk vonásai kemény fizikai munka végzéséről tanúskodtak. Szerdahelyiékkel szemben ült az írógépnél a jegyzőkönyvvezető nő. Egy fekete szemű, erősen molett, fekete hajú asszony.

Az első per gyorsan lefolyt. A bíróság három tanút hallgatott ki, akik nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket. Nem úgy adták elő a körülményeket ahogyan felperes várta. Szerdahelyi az ügyvédre pillantott, akin látszott, hogy bosszús. Lám, ilyenek a biztos perek, amit nem lehet elveszteni. Az ügyvéd még bizonyítási indítványt terjesztett elő, mely kérelemnek a bíróság a tényállás felderítése érdekében helyt adott. Még a pert megnyerhetik.

Következett az a per, melynek tényállását Szerdahelyi vette fel és a keresetlevelet ő szövegezte meg.

Szerdahelyi, mióta a bányához került, volt több tárgyaláson, az idők folyamán már rutinra is szert tett, de ez egészen más jellegű ügy volt, mint amelyek tárgyalásán ezideig részt vett. Érezte ezt ő is és ezért figyelte a tárgyalás menetét hallatlan izgalommal. Sokszor alig állotta meg, hogy közbe ne szóljon. A tényállást valóban jól vette fel és jól volt megszerkesztve a keresetlevél is, mely a bíróság tagjaiban a kívánt meggyőződés felkeltésére volt alkalmas. Szerdahelyi érezte, hogy jól vizsgázott. Az jött be, amit előre elképzelt. Az ügyvéd csak két kérdést tett fel oly körülményekkel kapcsolatban, amit az ügyfél a tényállásból elfelejtett és az ügyvéd megítélése szerint a jegyzőkönyv tartalmává kellett, hogy váljék.

A per tárgyadása után szünet volt, majd következett az ominózus bontóper. Ez igen nehéz lesz. Oly lejárata után, amiben a szerencsétlen embernek része volt, nagyon nehéz lesz elfogadható eredményt elérni.

Amikor behívták a feleket a tárgyalóba, az asszony magabiztosan, győzelme biztos tudatában lépkedett be a tárgyalóterembe. A férfi lassan jött be, arca piros volt, látszott rajta, hogy rendkívül szégyelli magát és erősen zavarban van. Szerdahelyi komolyan együttérzett vele. Az ellenfél ügyvédje is nagyon magabiztosnak látszott. Szerdahelyi felé is küldött egy kissé fölényesnek látszó mosolyt.

A keresetlevélben foglaltakat az ügyvéd előadta. Az előadás nem volt hosszú, de rendkívül hatásos. Az ülnökök megdöbbenve néztek össze és összehúzott szemmel nézték a pulpituussal szemben lévő széken magát törpére összehúzó, összezsugorodó embert.

Szerdahelyi hallgatta tiszteletbeli főnöke, az alperes képviselőjét ellátó ügyvéd által előadott előkészítő irat tartalmát is. Ahogy Szerdahelyi megítélte, nem sikerült különösebben ellen-súlyozni felperes ügyvédje által keltett hatást. Az ügyvéd mégis nagyon nyugodtnak látszott.

Újból sor került felperes személyes meghallgatására is. Az asszony szinte kéjelegve adta elő, hogy férje miként vette magára a neki vásárolt ruhaneműket, hogyan játszott magával a tükör előtt. Szinte leste a hatást a bíróság tagjainak arcán. Szerdahelyiben az asszony arcán látott diadalérzet ellenszenvet keltett, de a bíróság tagjain is látszott, hogy a láthatólag eltúlzott előadás már nem egészen a kívánt hatást váltja ki.

Most került sor a kérdések feltételére. Az ellenfél ügyvédje jelentőségteljes mozdulattal jelezte, hogy nincs kérdése. Szerdahelyi magában meg is jegyezte, hogy milyen meggyőzően lehet „semmit” mondani. Most valóban jóval többet mondott, mintha szólt volna.

Szerdahelyi érthető izgalommal várta, hogy most mit fog az ő „főnöke” kérdezni.

Az rövid ideig nézte a nő arcát, és először lassan, majd gyorsan tette fel kérdéseit.

- Azt mondta, hogy az alperes a tükör előtt, miután az Önnek szánt alsóneműket felvette, a micsodájával játszott. Mondja, volt magömlés is?

Az asszony kissé elpirult, de határozottan rávágtá: - Hogyne, többször is.

- Sokszor?

- Talán nyolcszor, tízszer is!
- Biztosan ennyiszer megvolt?
- Nyolcszor egészen biztosan.
- Mondja, mennyi ideig nézték a szomszéd Pistával a fűrészbakról?
- Talán egy fél óráig.
- Nem több ideig?
- Lehet, hogy több is volt.
- Szokott máskor is átjárni magukhoz ez a szomszéd Pista?
- Néha.
- Akkor is, amikor férje nem volt otthon?
- Néha akkor is.

Úgy látszik a tényállás változott kissé, de változott a hatás is, ami már látható volt a bírák arcán.

A két tanú, amikor egymás után bejöttek, kissé gúnyosan nézett alperesre, de azért elmondták hogy a szomszéd Pista bizony elég gyakran járt felpereshez, akkor is, amikor férje nem volt otthon. Egyikük nem is tudott a lakásba bemenni, pedig a permetezőt szerette volna az asszonytól elkérni. Hosszú ideig nem nyitottak ajtót.

Amikor a bizonyítás befejeződött és a bíró felkérdezte az érdekelteket, van-e további bizonyítási indítványuk. Alperes ügyvédje orvosszakértő meghallgatását kérte.

A bíró megértette, mit kíván az ügyvéd, mert arcán mosoly jelent meg és vidáman szólt:

- Úgy tudom, a II-es tanácsnál egy büntető ügyben meg lett idézve az ideg- és elmeorvos szakértő. Szóljanak át hozzá, hogy jöjjön át hozzánk is pár percre.

Az orvosszakértő jött is. Először meglepetve hallgatta a tényállást, majd határozottan kijelentette, hogy a felperesi előadás képtelenség, lehetetlen, hogy ennyi idő alatt az ennyiszer bekövetkezzék.

- Na, felperes, mit szól hozzá? - fordult a tanács elnöke felpereshez.

Most az pirult és szégyenkezve vont a vissza vallomását, mivel csak az az igaz, hogy férje a ruhákat felpróbálta.

A tanács elnöke igen mérges lett, szeme villámokat szórt.

- Meggondolta, hogy mit ad elő? Maga lelkiismeretlenül egész életre tönkre tette volna ezt az embert. Hogy lehet ennyire felelőtlenül ilyen körülményeket előadni?

Az ítélet kihirdetés nemcsak a házasság felbontását tartalmazta, hanem komoly bírságot is szabott ki és az ítélet indoklása nyomatékosan hangsúlyozta ki, hogy az ilyen durva, felelőtlen tényállítások képesek mások életét tönkre tenni és szigorú bírságot illetnek.

Az asszony meg sem várta az ítélethirdetést, gyorsan eltávozott a tárgyalóteremből. Már nem volt oly magabiztos.

Szerdahelyi őszinte csodálattal nézett az ügyvédre, de hátra volt még az Achilles sarka.

Az ügyvéd megfogta Szerdahelyi karját és odasúgta, hogy most már sietni kell a II-es tanácshoz, mert hamarosan kezdődik a büntető ügy. Szerdahelyi is meghajtotta magát és mindketten eltávoztak a tárgyalóteremből. A bíró meg elégedetten ült a pulpituson, azzal a jóleső tudattal, hogy ebben a nehéz ügyben is kihámozta az igazságot és egy embert megmentett az erkölcsi megsemmisüléstől.

- Ilyen fordulatra nem számítottam - nézett az ügyvédre Szerdahelyi.

- Én, amikor láttam, hogy felperes hogyan adja elő a történeteket, már éreztem, hogy helyben leszünk. Ez az asszonyság hajlamos volt rá, hogy nagyokat mondjon.

Lassan érkeztek a folyosó végén lévő másik tárgyalóteremhez. Ott már várta a villanyszerelő. Arca igen komoly volt. Emberéletről volt szó, ha bűnösnek mondják ki, ami várható, akkor súlyos büntetést kap, hiszen hanyag magatartásának, mulasztásának emberélet esett áldozatul.

Felesége ott volt mellette. Fiatal asszony volt, két kicsi gyermekkel.

A levegőben érezhető volt a jövőendő tárgyalás izgalma.

Amikor az ügyvéd odaért, üdvözlésre csak néma fejbólintás volt a válasz. A terhelt alig tudott megszólalni.

Körülöttük már többen álltak, az ügy többi vádlottai és családtagjai.

Még két ügyvéd érkezett meg, akik a II. r. és együtt a III. és IV. r. vádlottak védelmét voltak hivatva ellátni. A vádlottak szabadlábon védekezhettek, de ez nem jelentette, hogy az ügy körülményei folytán a bíróság nem szabhatja ki súlyos büntetést.

A tárgyalás hamarosan elkezdődött. A bíró a középkor határán állt, inkább 40-es lehetett. Keménykötésű, izmos embernek látszott, olyan arcvonásokkal és oly megjelenéssel, melyet a nők általában határozottnak, magabiztosnak mondanak. Két ülnök már az idősebb korosztályhoz való volt.

A beszólítás után a vádlottak helyet foglaltak megjelölésük sorrendjében, majd a tárgyalás megnyitása és a megjelentek számbavétele után a személyi adataik felvételére és a vádirat ismertetésére került sor. Ezt követően a vádlottak egymás távollétében történő kihallgatására. A hozzátartozók bent maradtak a tárgyalóteremben. Arcukon látható volt a szeretteik iránt érzett aggodalom.

A hallgatók között ott ült az elhunyt felesége is gyászruhában. Arcán mély fájdalom ült. Mellette idős, megtört szülők. Az elhalt sértett felesége négy kiskorú gyermekének apját vesztette el.

A levegőben vibrált a feszültség. Az egyik csoport, a bíróság előtt álló, felelősségre vonást váró vádlottak hozzátartozói, saját szemszögükből értékelték a tárgyalást. A másik csoport, az áldozat hozzátartozói a baleset felelőseit kutatták és a vádlottakban halálos ellenséget láttak, hiszen meggyőződésük szerint nekik, köszönhették jelenlegi szomorú helyzetüket a gyermekeket, az apát elvesztő hozzátartozókat.

A vádlottak maguk is a másikkban keresték a felelőst és hozzátartozóik is a másikat tartották felelősnek, mely felelősség súlyához, mértékéhez igazodhatott a várható büntetés is, amit egy ember haláláért fognak kiszabni.

- Megértette a vádat? Bűnösnek érzi magát? - hallatszott a tanácsvezető bíró határozott hangja.

A teremben halálos csend honolt. A vádlott rövid ideig hallgatott, majd megszólalt:

- A vádat megértettem, nem érzem magam bűnösnek.

Az elnök az ügyvédre pillantott, aki kifejezéstelen arccal ült a védői asztalnál. Kollégái is meglepődve pislogtak az ügyvédre, hiszen az általuk is jól ismert nyomozati anyagban az I. r. terhelt bűnösnek érezte magát.

- Miért nem érzi magát bűnösnek - hallatszott újra a tanácsvezető bíró hangja.

- Nem követtem el semmiféle bűncselekményt.

- Az áramvezető kábelt magának kellett volna kicserélnie. Miért nem intézkedett?

- Az még használható volt.

- Joga van védekezni, joga van tagadni. Joga van nyomozati vallomását is megváltoztatni, de figyelmeztetem, hogy komoly enyhítő körülménytől fosztja meg magát. Ily tényállás mellett komoly jelentősége van az enyhítő körülményeknek.

A vádlott ügyvédjére nézett, aki nyugodt arccal nézett vissza rá. A vádlott ismét a bíróság felé fordult.

- Nem érzem magam felelősnek a vádbeli cselekményért.

A hallgatóság soraiban meglepett moraj futott végig. Még a terhelttársak hozzátartozói is hallhatóan felhördültek. Az I. r. terhelt felelőssége csökkenti a saját hozzátartozóik felelősségét. Csak az I. r. terhelt felesége hallgatott dermedten.

Szerdahelyi is felnézett az I. r. terhelt védőjére. Jól emlékezett ugyan az ügyvéddel történt megbeszélésre, az Achilles-sarokra is, de az ügyvéd megmutatta neki a vádiratot is. Nem tudta elképzelni sem, hogy az ügyvéd miben bízik. Valamiben feltétlenül bíznia kell, hiszen nem ülne oly határtalan nyugalommal a védői asztalnál.

Egyik kérdést a másik után tette fel az I. r. vádlottnak a tanács elnöke. Miért kellett kijavítani a transzportórt, vizsgálta, hogy nem-e zárlatos a gép? Megnézte-e jól a vezetéket, miért nem cseréltette ki a kábelt?

A terhelt már alig állt a lábán, sok-sok kérdésre kellett egyértelmű választ adnia.

A hallgatóság soraiban nem sok esélyt adtak ennek az embernek. A fő felelőst benne látták. Nem hiába volt ő az I. r. vádlott, ő volt az oka a balesetnek. Ha kicseréli az áramvezető kábelt, nem történik meg a baleset, a szerencsétlen sértett nem hal meg. A többi vádlott felelőssége eltölpül az I. r. vádlotté mellett. Igaz a szakértők szerint a transzportórt nem lett volna szabad áram alatt mozgatni, de a tanúk egyértelműen vallották, hogy csak hozzáérttek a géphez és máris ütött az áram.

A II., III. és IV. r. vádlott beismert bűnösségét, hibáját töredelmesen megbánta. Valóban alaposabban kellett volna ellenőrizni, de egy ilyen nagy építőipari vállalatnál, ahol egyidejűleg sok telephelyen végeznek munkát, nem lehet mindent oly tüzetesen megnézni. Ezt még az áldozat hozzátartozói sem nagyon vitatták.

A vádlottak kihallgatása után a tanács elnöke figyelmeztette a terhelteket, hogy tanúk vallomására észrevételeket tehetnek, majd megkezdte a tanúk kihallgatását.

Az I. r. terhelt védője a tanúknak különböző kérdéseket tett fel. A válasz mindig egyértelmű volt. Hozzányúltunk a géphez, áramütés ért bennünket, amelyikünk a sínen állt, meghalt. Zárlatos volt a gép.

Szerdahelyi észlelte, hogy az ügyvéd igen aktív, törekszik a tényállás felderítésére, de ahogy már megismerte, úgy vélte, hogy makacsabb, még célratörőbb szokott lenni. Talán már bele-nyugodott a megmásíthatatlanba. Az Achilles sarok csak blöff volt.

Már minden tanút kihallgattak, már csak egy tanú volt hátra. Valami Kovács József. Igen, őt említette beszélgetésük során az ügyvéd. A tanú nem mondott semmi újat, ugyanazt elismételte, mint társai. Az ülnökök sem tettek fel kérdéseket. Most már az I. r. terhelt védőjéé volt a kérdezés joga. Élt is vele.

- Ön azt állítja, hogy a gépet csak mozdítani akarták. Hozzányúltak és nyomban áramütést éreztek. Tehát a transzportőr el sem mozdult.

- Nem mozdítottuk el. Ahogy hozzáértünk, már éreztük is az áramütést.

- Mondja Ön vette ki a kerékből a csapszeget?

- Igen. Másképp nem tudtuk volna odébb nyomni.

Most az ügyvéd mélyen a tanú szemébe nézett.

- Mondja miből van a szállítószalag? Maga a gép.

- Természetesen vasból. Csak a szalag van gumiból.

- Miből van a kereke?

- Az is vasból.

- Miből van a csapszeg?

- Az is vasból.

- Mondja, nehéz volt kihúzni a csapszeget a kerékből?

A tanú értetlenül nézett az ügyvédre.

- Nem, egész könnyen kijött.

- Nem szorult?

- Nem.

- Mondja, amikor kihúzta a csapszeget nem érzett semmit?

- Nem éreztem semmit.

- Áramütést sem érzett?

- Azt sem éreztem.

- Hogy meri akkor állítani, hogy amikor hozzányúltak, zárlatos volt a gép?

A tanú nem felelt. Megdöbbent arccal nézett a védőre, de halálos csend borult a tárgyalóteremre is. Mindenünnen meglepett arcok néztek az ügyvédre. A tanácselnök, a bíróság tagjai, sem az ügyész nem szólt meglepetésében.

- Most már biztos, hogy a gépet maguk áram alatt mozgatták. Nemcsak hozzányúltak. Mozgatás közben az áramvezető kábelt megfeszítették és a transzportőr vasrésze átvágta az áramvezető kábel szigetelő burkolatát.

- Igen, kissé odébb nyomtuk a gépet - hallatszott a beismerés.

Most már a szakértői bizonyítás volt hátra. Mielőtt a szakértők nyilatkoztak volna, még egyszer meg kívánták tekinteni az áramvezető kábelt. Az bűnjelként volt lefoglalva. A kábelen alaposabb szemrevételezés után valóban meg lehetett találni a bevágás nyomát és most már eléggé megbízhatóan azonosítani lehetett a szállítószalag vasrészét a bevágás helyével.

A szakértők most már határozottan nyilatkoztak. A balesetet kizárólag az idézte elő, hogy az áram alatt lévő gépet mozgatták, a mozgítás előtt nem áramtalanították. A mozgítás közben a transzportőr éles vasrésze belevágott a vezető érbe, átvágta a szigetelő burkolatot és így került áram alá a gép.

Az ügyész fenntartotta a vádat, de nem kívánta indokolni.

Az I. r. terhelt védőjének védőbeszéde is rövid volt, utalt a most már egyértelmű szakértői véleményekre. Határozottan az I. r. vádlott felmentését kérte.

A II. és III. IV. r. vádlott védői hivatkoztak az I. r. vádlott védőjének védőbeszédére. Utaltak rá, hogy az a sok mulasztás, amit korábban a szakértők megállapítottak, nincsenek okozati összefüggésben a bekövetkezett balesettel, annak oka most már ismert, de azért a vádlottakat nem terheli felelősség. Ők is védenek felmentését kérték.

A bíróság ítélethozatalra visszavonult, az ügyész, a védők és a hallgatóság kivonult a folyosóra.

A folyosón a kollégák egymás után gratuláltak az I. r. terhelt védőjének. Idő kellett, míg Szerdahelyi is odajutott. Mosolygott és egyet hunyorított, és csak annyit mondott:

- A csapszeg az Achilles sarok.

Az ügyvéd is egyet kacsintott Szerdahelyire. E pillantás nem kerülte el az ügyész figyelmét:

- Óh, Ti ilyen jól megértitek egymást?

Mindketten mosolyogtak.

A bíróság nem sokáig tanácskozott, már menni is kellett az ítélethirdetésre.

Az ítélet: A bíróság a terhelteket az ellenük emelt vád és következményei alól felmentette.

Az indoklás is rövid volt. Utalt a szakértői véleményekre és közölte az ítéletet kihirdető tanácsvezető bíró, hogy az ítéletet írásban részletesen indokolja.

Az ügyvéd elbúcsúzott a családtagoktól, majd Szerdahelyivel megindultak kifelé. Az ügyvéd hirtelen megállt.

- Neked még van egy dolgod.

- Hát bizony már elég későn van, de azért van annyi protekcióm, hogy engem kivételesen fogadnak a félfogadási idő lejárta után is.

Amint beléptek a telekkönyv ajtaján, az ügyvédet vidáman üdvöztelte a telekkönyvvezető.

- Szokás szerint megint késtél, de szolgáljátok ki magatokat.

Az ügyvéd hálás mosollyal köszönte meg a segítséget. Elvette Szerdahelyi kezéből a papírt, majd teljesen otthonosan mozogva, az iratdobozból kivette a megjelölt telekkönyvet.

- Na, ez egyszerű telekkönyv. - Gyorsan ki is jegyezték. Az ügyvéd részletesen elmagyarázta Szerdahelyinek a telekkönyv szerkezetét.

- Lehet, hogy később egyszerűbbek lesznek a telekkönyvek, de most nem ritkák a negyvenötven bejegyzéses B. laposak. Hosszú évtizedek óta vezetik a tulajdonátszállásokat. Nem egyszer egy-egy tulajdoni illetőség, 3-5/8-ad részben, 6/16-od, 9/16-od stb. részben ment át, Ha pontosan ki akarod számítani a tulajdoni illetőségeket, sokszor 14 ezredrészek jönnek ki, amit természetesen egy-egy tulajdoni illetőség esetében egyszerűsíthetsz.

Az ügyvéd megmutatta azokat a könyveket, melyeket a telekkönyvben vezetnek, a névmutatókat, részletlajstromokat, megmutatta, hogyan kell a térképen megkeresni egy-egy ingatlant.

- Most pedig megebédelünk. Azután Te még maradsz, ellátod a délutáni tárgyalásodat, én pedig megyek vissza az irodába; mert a feleket fogadni kell.

Szerdahelyi örült a meghívásnak, mert farkaséhesnek érezte magát. Az étterem, melyben már Szerdahelyi is járt, közel volt a bírósághoz.

Addig nemigen beszélgettek, míg nem csillapították éhségüket. Szerdahelyi figyelte, hogy az ügyvéd még beszélgetés közben is el tud merülni gondolataiban. Valahogy egyszerre kétfelé is figyelt. Jól felfogta, amit neki mondtak, válaszolgatott is rá, de közben igen elmélyülten foglalkozott az anyaggal is. Ezt inkább akkor figyelte meg, amikor az ügyvéd az irodában tényállást vett fel. Érdekes volt, hogy semmi nem kerülte el figyelmét, amit az ügyfél közben elmondott, de már a vonatkozó jogszabályokon törte fejét és hirtelen az íróasztalon lévő egy-egy könyv lapjait ütögette fel szokatlan gyorsasággal, a vonatkozó részekbe beleolvasgatott.

Közben kérdéseket tett fel a félnek és egyszerre fejében már kész volt a tényállás is, amit már igen precízen megszövegezve tett gépbe.

- Csodálatos volt a mai nap - törte meg a csendet Szerdahelyi.

- Igen, érdekes volt. Én is drukoltam az eredményért.

- Ez volt az Achilles sarok?

- Igen, amikor először átolvastam az anyagot, semmi nem tűnt fel benne. Amikor másodszor átolvastam, már éreztem, hogy valami bent van, amit meg lehet fogni. Később gondolkodtam rajt, mi az ami nekem talán a tudat alatt feltűnt.

- Ekkor jött a csapszeg, az Achilles sarka.

- Igen. Eltűnt a sorok között az a mondat, hogy az egyik kivette a csapszeget a kerékből. Ekkor már éreztem, hogy felmentésre állok, hiszen ebből következik, hogy amikor hozzányúltak, nem lehetett zárlatos a gép, azt feltétlenül mozgatni kellett, hogy valamilyen módon áram alá kerüljön.

- Miért nem nyomban kérdeztél rá, hogy zárlatos volt-e a gép? Miért kellett ennyire óvatosan megközelíteni a témát?

- Ha egyenesen megkérdezem a tanútól, nem biztos, hogy azt a feleletet kapom, amit várok. Mondhatta volna azt is, hogy ruhával fogta meg a csapszeget, mert már korábban is nehezen tudta kihúzni, kalapáccsal ütötte ki, de azt is mondhatta volna, hogy már nem emlékszik, hogy a nyomozati eljárás során ilyet mondott volna, és ekkor már bírói mérlegeléstől függ, hogy a nyomozati vallomását elfogadták volna-e, hiszen az ügynek emberélet esett áldozatul.

- Azt hiszem nagyon hatásos volt, hogy egy csapszegezen múljk a vádlott felmentése vagy elítélése.

- Sokszor még kevesebben is. Ezért kell mindig nagyon odafigyelni és nagyon körültekintően eljárni, megérezni a vissza nem térő lehetőségeket.

A két jogász között az ebéd ideje alatt folytatódott a barátságos beszélgetés. Szerdahelyi nagyon örült, hogy a tapasztalt ügyvéd kíváncsi munkájára. Egyébként mindjobban érezte, hogy ragaszkodik az ügyvédhez, kezdi valahogy apjának tekinteni. Az meg úgy foglalkozott vele, mint a gyermekével. Ennek okát később tudta meg Szerdahelyi, amikor egy este az ügyvéd elmondta, hogy ő árva gyermek volt, apja korán elhalt, édesanyja egy baleset áldozata lett, és egy idős, gyermektelen ügyvéd házaspár fogadta magához, taníttatta. Így lett belőle ügyvéd. Másként megköszönni nekik, minthogy sírjukat látogatja, nem tudja, talán másoknak tudja átadni az idegenektől kapott szeretetet. Úgy látszik, ezért érezhette magát afféle gyermeknek Szerdahelyi az ügyvéd házaspárnál.

Már éppen a vendéglő aijtájában búcsúzkodtak, azzal, hogy Szerdahelyi visszamegy a délutáni tárgyalásra, míg az ügyvéd hazatér, amikor odaért a tanácsvezető bíró is, aki széles mosollyal üdvözölte őket.

- Annyira tárgyalunk, hogy lekéstem az ebédet, most kénytelen vagyok én is vendéglőben ebédelni. Apópó! Néked elmarad a délutáni tárgyalásod - fordult a bíró Szerdahelyi felé. - Alperes egy beadványt nyújtott be, melyben a tárgyalás elhalasztását kéri. Okiratokat kíván beszerezni. Így a tárgyaláson megjelenned nem kell. Szerbusztok, megyek is be, mert én is szörnyen éhes vagyok.

Amikor a két jogász egyedül maradt, Szerdahelyi odafordult az ügyvédhez:

- Csaba bátyám. Most, hogy a tárgyalást elhalasztották, én is szeretnék Néked valami meg-
lepetést okozni.

- Miben sántikálsz?

- A bányásznak van egy csónakháza. Hamarosan kezdődik a kajak- és kenu-edzés. Igen örülnék, ha a meghívást elfogadnád.

- Tudod mit - válaszolta az ügyvéd némi habozás után. - Elfogadom a meghívást. Milyen régen ruccantam már ki. Mindig siettem haza, ha a tárgyalásnak vége volt. Most egy kicsit várjanak az ügyfelek.

Az ügyvéd arca egészen átszellemült. Szerdahelyi tapasztalta, hogy az ügyvéd milyen sokat dagozik, de csak most értette meg, milyen nehéz is lehet az önként vállalt rabszolgaság még akkor is, ha azt vidáman csinálják. Amikor neki vége a munkaidejének és tényleg oda megy, ahová neki tetszik, az ügyvéd nekiáll a munkának és dolgozik késő estig. Most mintha egy csínytevő gyermeknek látszana, aki örül, hogy otthonról megszökik.

Gyorsan mentek a nagy tó felé. Megkerülték a már ismert Zsigmond várat és már odaértek a csónakházhoz.

Úgy látszik, Szerdahelyit már észrevehették, mert két csónak is siklott a part felé, vissza a csónakházhoz. Amikor Szerdahelyi és az ügyvéd is odaért, a két csónak is egyszerre ért a parthoz és mindkettőből egy-egy leány ugrott ki. Az egyik szőke volt, a másik barna.

- Szerbusz Márta! Szerbusz Éva! - üdvözölte őket Szerdahelyi.

A két lány egyszerre válaszolt és mindketten boldog mosollyal néztek a fiatalemberre.

- Gyertek, bemutatom Nektek dr. Herbay Csaba ügyvéd urat.

A leányok meghajoltak az ügyvéd felé, aki viszonzta a meghajlást.

Az ügyvéd magában megállapította, hogy mindkét lány nagyon csinos, de nem kerülte el tapasztalt szemét az sem, hogyha a leányok egymásra néztek, már nem olyan mosolygósak, mintha a gyűlölet villámai cikáztak volna szemeikből. Mintha ezek a leányok szerelmesek

lennének ebbe a fiatal emberbe. Ennek észlelete neki is örömet okozott, büszke apai érzéseket keltettek benne.

- Hű! Kellene egy fürdőnadrág is, Csaba bátyám!

Az ügyvéd meglepődött. Ő csak egy sétára gondolt fiatal barátjával, de arra, hogy itt még fürdeni is kell, igazán nem gondolhatott.

- Nincs semmi baj! - kiáltott fel Márta. - Zoltán, az egyik klubtagunk itt szokta hagyni felszerelését, köztük fürdőnadrágját. Ő csak kétszer szokott egy héten kijönni. Ma biztosan nem jön ki. A fürdőnadrágot fel lehet venni. Tessék, ügyvéd úr, befáradni a csónakházba és átöltözni.

Az ügyvéd jobb meggyőződése ellenére szót fogadott. Szívesen is ment, meg nem is. Szeretett volna tényleg fürödni, pláne csónakázni, de lelkiismeretfurdalása is volt, hiszen eddig mindig hazament, soha nem szokott elmaradni és most otthon hiába várják.

Amint elkészült, kiment. Nem látszott Adonisznak. Korábban sportolhatott, de ez már nem nagyon látszott rajta. Arányos testalkata volt, de eléggé sovány. A maga korához képest azonban nem nézett ki rosszul.

Amikor be akart lépni a vízbe, Szerdahelyi megállította:

- Nem úgy ügyvéd úr! Csónak nélkül nem lehet bemenni a vízbe. Mindkettőnknek ki fogunk hozni egy-egy kajakot. Mivel edző nincs, most én leszek a tanító mester.

Az ügyvéd érezte, hogy ennek fele sem tréfa. Ha abba a kis lélekvesztőbe kell beülni, amiből a lányok kiszálltak, annak bizony nem lesz jó vége.

Két csónakot is kihoztak, az egyik kék volt, a másik piros. Előbb a kéket tették a vízre.

- Na most ügyvéd úr be lehet ülni!

- Ebbe a kis lélekvesztőbe?

- Valahol el kell kezdeni.

Az ügyvéd nézte a kis csónakot, azután mély lélegzetet vett. Egyik lábát betette a csónakba. Lassan leguggolt és belehelyezte a másikat is. Szerdahelyi ez alatt erősen fogta a kajak végét. Addig nem is volt baj, míg Szerdahelyi fogta a kajak végét, az ügyvéd is megkapaszkodott a stégben, de amint kissé odébb lökte magát, egyszerűen kifordult a csónakból. Meg is kószolt a nagy tó vizét.

Szerdahelyi enyhe kárörömet érzett. Nem, nem volt ebben semmi rosszindulat, hiszen most már apjaként tisztelte az ügyvédet, de ő is átesett ezen az időszakon, hol a kajak egyik végén borult ki, hol annak másik oldalán. A lányoknak is nagyon tetszett az eset, de a kacagást ők is visszafojtották.

Még párszor megpróbálták a beülést, de a többszöri kísérlet sem hozott eredményt.

- Na, én inkább most megfürdök. Mára elég volt a próbálkozás. Menne, csak ne lenne oly borulós ez a kis csónak.

A kajakot kitették a partra, az ügyvéd pedig bement a vízbe és ott kedvére lubickolhatott. Nem volt rossz úszó diákkorában, de attól azonban már egy pár év bizony elmúlt.

Később kijött a partra és elnyújtózott a deszkákon. Jól esett neki a kinyújtózás és a napozás. Oly kellemes volt így pihenni a vízparton. Már nem is emlékszik rá, mikor kapcsolódott ki, mikor napozott ilyen kellemes önfeledséggel. Lassan vége ennek a középkornak is és eljut

élete végső szakába, amit így hívnak, hogy az élet alkonya, és eddig nem ismert semmi szórakozást, a munkájába temetkezett. Szép volt? Lehet, de nem lett volna szabad az élet más területeit sem elhanyagolni. Igaz ez a pálya rabságra nevel, de az ember nem arra van teremtve, hogy örökké dolgozzon, robotoljon. Úgy érezheti magát, mint egy szellemi gályarab. Nincs pihenő! Önként választotta, de régebben sem volt olyan erős bilincs, ami a gályarabokat a gályához kötötte, mint őt a megszokás elkophatatlan bilincse.

Elmélkedéseiből erős evezőcsapások hangja ébresztette fel. Felemelkedik és a vízre tekint. Nem messze a parttól kemény, gyors húzásokkal Szerdahelyi suhan el az emelvény előtt. Most látszott csak, milyen izmos fiatalember. Izmai megfeszültek, amint az evezőnek hol az egyik, hol a másik tolla mélyedt a vízbe. Szinte repítette a csónakot. Úgy gyönyörködött a látványban, mintha saját fiát látta volna.

Ott meg mi van? Mintha a két leány versenyezne. A két csónak nem messze egymástól szeli a vizet. A két nő szinte egyszerre mozgatja a kéttollú evezőt. Az ügyvéd most nem mint nőket nézte őket, hanem mint két ércbe öntött embert. Testük, a gyönyörű, csodás, kisportolt női test, kidolgozott, feszülő izomzattal. Megkapó, lenyűgöző látvány volt, ahogy mozgatták az evezőt. Látszott a lányokon, hogy nem játszanak, hanem egymással határtalan akarással, elszántsággal versenyeznek.

- Vetélytársak, vetélytársnők! - Hagyta el az ügyvéd ajkát a felismerés. Nem, nem, még komoly versenyeken sem lehetne oly nagy akarással küzdeni, mint amellyel e két csodálatos nő hajtotta a parányi csónakot. Mindkettő szép volt, mintha szobrász mintázta volna meg őket és öntötte volna ércbe a két kisportolt női testet.

- Vetélytársak? Nem jó, hiszen ők inkább riválisok. De számár vagyok - gondolta. - Ezen morfondírozok, hogy jól fejezem-e ki magamat, amikor két ily csodálatos teremtetést lehet látnom.

- Jaj, de hol van Feri? Igen, ott, valamivel távolabb. Ő is nézi ezt a két nőt és ezt a csodálatos küzdelmet.

Hirtelen aggódni kezdett. Emlékezett rá, hogy az ő fogadó szülei is mily aggodalommal várták, amikor egy este egész éjjel nem jött haza, amikor egy asszonytól maradt éjszakára. Még egyszer nem maradt ki. Soha nem felejtí el azt az aggodalmat.

Nem ennek nem lesz jó vége. Neki ez nem tetszik. Nagyon vigyázni kell. Ezek - ahogy a lányokon látta - már túl komoly érzelmek. Eddig emberismerete nem csalta meg. A hosszú praxis alatt határtalanul jó emberismerete alakult ki és tudott is bánni az emberekkel. Most a hatodik érzéke, a hosszú évek alatt kifinomodott ösztöne súgta neki: Jó lesz vigyázni. Itt oly érzelmek fejlődtek ki, melyekkel nem lehet játszani. Ez a fiú, akaratán, tudtán kívül vihart kavart. Nem is egyszerű vihart. A két leány közötti vetélkedés, szemük pillantása jelezte, hogy a „hurrikán” már ott van a küszöbön.

Az ügyvéd visszaült helyére, de aggodalma nem múlt el. Alig várta, hogy kijöjjenek a vízből. Előbb Márta ért a parthoz. Most már pihenten, ruganyosan ugrott ki a csónakból és tette a csónakot a partra. Majd Éva jött ki, ő is pillanatok alatt a parton volt. Most látszott csak rajta, hogy mennyire, ruganyos és izmos. A ruhában kissé molettnek látszó külső megacélozódott izomzatot takart. Fürdőruhában különösen jól mutatott széles medencecsontja és keskeny csípője.

Rövidesen parthoz érkezett Ferenc is.

- Na végre, már megjöttél. Már azt hittem, sose jössz ki. Láttam, remekül kajakoztatok. Igen jól hajtjátok azt a kis csónakot. Bár én csak megülni tudnék benne.

Gyorsan bevitték a csónakot, gondosan kitörölték, letörölték kívülről is, és meglehetősen gyorsan felöltözködtek.

A két lánynon most már nyoma sem látszott az iménti összecsapásnak. Csak a mélyebben néző szempár vehette észre, hogy az egymással váltott bájos mosolyok mögött komoly érzelmek feneketlen kútja várja a kiürítést.

Az ügyvéd látszólag nem vett észre semmit. Barátságosan csevegett mindkét nővel, élcelődött is velük.

Egyik nő szemét sem kerülte el, hogy Szerdahelyi baráti érzelmekkel viseltetik az ügyvéd iránt, az ügyvéd meg atyáskodva foglalkozik vele. Mindkettő a szövetségest kutatta benne és szerette volna megnyerni magának. Igen kedvesek voltak hozzá.

Még valamennyien lementek a tópartra és búcsút intettek a még tavon maradt sporttársaknak, és együtt indultak az állomás felé.

Szerdahelyi Máriával ment elől, mögötte az ügyvéd Évával. Éváról látta az ügyvéd, hogy az elhelyezkedés nem tetszik neki, szívesen ment volna ő Szerdahelyi oldalán. Vágyódását azonban jól palástolta. Vidámnak látszott, sőt nagyon jókedvűnek. Mosolyogva beszélgetett az ügyvéddel. Közben-közben vidáman felkacagott.

Igen kellemes nevetés volt. Mintha gyöngyöző bor csurogna üvegbe a felette tartott demijonból. A leány hangjában, nevetésében nem volt semmi mesterkéeltség. Egyénisége természetes és közvetlen volt.

Nem irigylem ezt a szegény fiút - gondolta az ügyvéd. Ezek között nem lesz könnyű választani. Mindkettő szép, mindkettő okos, mindkettő talpraesett és ahogy felmérte jellemüket, mindkettő egyenes, őszinte teremtés, mindketten kitartók, hű típusok. Talán Éva szenvedélyesebb, a másik leány megfontoltabb és talán józanabb, realisabb.

- Nézzétek! Sárga labdarúgók is vannak a pályán. Ezek japánok lehetnek - lelkenedett Szerdahelyi. Ezeknek nem lesz könnyű a futballt megtanulni, az ő nemzeti sportjuk a cselgáncs. Nem hiszem, hogy országukban kedvelnék azt a sportot. Hosszú idő kell, míg rászoktatják a közönséget.

- Nicsak, milyen fürgék - jegyezte meg Márta.

A kis, alacsony, sárga emberek bizony elég ügyesen mozogtak. Úgy látszik, a pályán nem érvényesült a vendégjog. Az edző nem sajnálta őket. Mindegyik meze csurom víz volt már. Fáradtak lehettek már, de teljes erőbevetéssel futottak a labda után. Nem lehettek két csapathoz elegek, mivel mindkét csapatban felbukkant egy-egy magyar arc. A magyarokon látszott, hogy segíteni akarnak ezeknek a kis sárga emberkének. Amint megkapták a labdát, rögtön passzolták is át a sárga társaknak.

- Hű! Most már nem nézhetjük tovább - nézett az órájára Szerdahelyi. - Lassan már bejön a vonat.

Alig értek az állomásra, már kígyózott is be a hosszú szerelvény. Együtt ültek be egy különálló, bőrülékes fülkébe. Amint elhelyezkedtek, a két leány egyszerre kezdett beszélni, mindegyik túl akart tenni a másikon.

Az ügyvéd hátradőlt a bőrülésen, behunyva szemét, elmélázva gondolt az ő fiatal korára, arra az időszakra, amikor még ő is udvarolgatott. Milyen szépek is voltak azok az idők, amikor dobogó szívvel nyújtották át a virágcsokrot az ifjú hölgynek, amikor a kis ház ablakánál

megszólalt az éjjeli zene. Amikor sejtelmes izgalommal várták, mikor villan fel a szerenádot elfogadó gyertyaláng, mikor intenek ki az ablak mögül.

- Nagyon elgondolkodott, ügyvéd úr - nézett rá Márta. - Biztosan valami érdekes probléma volt, mert nagyon mosolygott hozzá.

- Igen, igen, érdekes probléma - mondta az ügyvéd kissé zavartan.

A vonat már elhagyta Vértesszöllőst és már közeledett is az Újváros felé. Márta ekkor felállt, majd az ablakhoz ment és szinte megigézve nézett az eltűnő Turul madár felé.

Szerdahelyi érezte, hogy ennek a madárnak emléke elfogja kísérni a leányt egész életére. Az, ami köztük történt, megmásíthatatlanná, elfelejthetetlenné vált. Ez az emlék elhomályosulhat, látszólag feledésbe is merülhet, de a legváratlanabb pillanatokban ismét és ismét felbukkan a nő érzelmvilágában és ott ég kitörölhetetlenül.

Éva észrevette a leány tekintetét. Jó megfigyelő volt, de gyors gondolkodású is. Szeme gyorsan Szerdahelyi arcára siklott, pillantása átfogta a férfi arcát. Szemében megértés, de az irigység is megjelent. Most érezte meg, hogy a két ember között eddig több történt, mint amire ő eddig gondolt.

Lehunyta szemét és látszólag szenvtelen arccal ült az ülésen, de belső énjében viharok tomboltak. Belülről megrázta egy eddig ismeretlen érzés. Nem jött még hurrikán ennyire gyorsan, ennyire nem pusztított orkán. Ekkor a leány már tudta, hogy az amit érez, szerelem, sajgó, fájó, szenvedő szerelem. Határtalan féltékenység fogta el.

Az ügyvéd nem csukta le teljesen szemét, szemhéjai mögül kikandikált és látta maga előtt Éva arcát. A leány arca mozdulatlan volt, de fehér. Előbb még nem volt ilyen halovány.

Az ügyvéd már sok arcot látott elszíneződni. Látta saját szemével a legkülönbözőbb érzelmi megnyilvánulásokat. Volt sok hagyatéki tárgyaláson, ahol a hagyatékon osztozkodó rokonok szemei izzó gyűlölettel tapadtak egymásra. Nézett már gyilkosok szemébe, ellátta már a védői tisztet szerelemféltésből ölt vádlott esetében. Látott gyermekét elvesztő anyákat, olyanokat is, akik gyermekét szeretőjük ölte meg, volt védő brutális gyilkosságot elkövetőknél. Ismerte az emberi életet, az eltitkolt belső ént. Egyszerűen ismerte az embert.

Ahogy nézte a mozdulatlan fehér arcot, a kissé összezárt ajkakat, megérezte, hogy az milyen szenvedélyt takar.

Akaratlanul is összehasonlította a két lányt. Az egyik nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb, elmélyült érzésekkel. Kitartó, hűséges, megbízható családi otthont nyújtana. A szenvedélyek elcsitulása után is kitartó, becsületes, gyermekszerető feleség lenne.

A másik izzik, olyan mint a parázs, olyan érzelmekkel telve, amit csak rendkívül durván, kíméletlenül lehetne tönkretenni, megölni. E szenvedély egy életre elég. Emellett ez a lány okos, mint a kígyó, céltudatos, rendkívül határozott, merész, akit szeret, azért minden áldozatra kész. Igazi bányászvér. Amaz túlélne, ha szeretője tőle elszakadna, emez nem. Ez az életét adná érte, a másik gyermekeiért élne tovább.

Ez a férfi? Még rejtély. Még nem tudni, valójában még kit fog elvenni. Kérdés, hogy ez a határtalan szenvedély nem fogja-e őt is magával ragadni. Mindenesetre az élet fogja megadni a választ, ő a főrendező!

A vonat lassan közeledett az állomás felé.

- Mi itt leszállnánk - mondta Éva. Körülnézett, hogy valamennyien odafigyelnek-e.

Márta ekkor rezzent fel gondolataiból. Érezte Éva merev pillantását és ő is Éva szemébe mélyesztette tekintetét. A két nő pár pillanatig farkasszemet nézett.

Szerdahelyi még kifelé figyelt az ablakon, de az ügyvéd észrevette a két nő tekintetét, szemeik egybekapcsolódását. A pillantásokban annyi gyűlölet volt, hogy nem merte a két nőt egyedül hagyni. Komoly tragédia lehet belőle.

- Nekem tovább kellene mennem még egy állomással, de ha már kiruccantam, szívesen magukkal maradok és én is elkísérem magukat.

Most Márta halk, elfojtott sóhaját lehetett hallani. Megkönnyebbül sóhaj volt. Előbb őt szokták elkísérni, amikor megjöttek az edzésről és amikor ő bement, elkísérte a másik leányt. Ha tudta volna. Szerdahelyi, hogy ezzel a másik lánynak mennyi szenvedést, fájdalmat okozott, bizonyára egyedül ment volna haza, vagy máshol száll le.

Együtt szálltak le az állomáson. Együtt mentek Mártáék háza felé. Aki találkozott velük, jókedvű, vidám társaságnak hitte őket. Senki nem sejthette, hogy e vidámság mindkét nő belsejében mily hatalmas szenvedélyeket takar. A közömbös témák, vidám, jólsikerült élcelődések, a fel-felcsattanó nevetés mindezt homályba burkolta.

Amikor megérkeztek Márták házához, Márta elbúcsúzott. Igazán nem a női hiúság, inkább a szeretett férfi elvesztése iránti félelem tartotta vissza attól, hogy utánuk menjen. Amikor Márta az ügyvédtől is elbúcsúzott, szép szemeivel szinte segélykérően nézett rá. Az ügyvéd biztató mosollyal viszonzta pillantását.

Most már csak hármásban mentek tovább. A két fiatal beszélgetett, az ügyvéd hallgatott. Néha-néha nézett rájuk.

Már ismét a régi telep felé haladtak. Éva szülei még a régi telepen laktak, a földszintes hat ajtós ház egyik lakásában az öreg telepen, innen járt Éva a tatai „Nagy” tóra.

Amikor a lakáshoz értek, Éva ránézett a férfire. Látszott rajta, milyen nehezen tud tőle búcsút venni.

Ez a leány halálosan szerelmes - állapította meg az ügyvéd.

A leány nagyon szép volt, ahogyan a szép nyári este teliholdjának fénye és a kissé távolabb lévő utcai lámpa fénye megvilágították a gyönyörű női arcot. A gyönyörű szemek, mint két reflektor verték vissza ezeket a sejtelmes fényeket, mely szemekből a szerelem csodás érzése sugárzott ki. Szerdahelyi is megérezte ebből a két szemből kiáradó határtalan érzelmet és néki is belül, bent a melle alatt valami megmozdult. Egy kissé zavartan köszönt vissza Évának.

Az ügyvéd barátságosan intett a távozó leány felé, majd karonfogva Szerdahelyit, úgy indultak el, mint apa és fia a kicsi, vén bányászházak között, az utcai bányászlámpák halvány fényei és a holdvilág ezüstös, barátságos fénye mellett hazafelé. Nem vették észre, hogy a leány nem ment még be a lakásba, hanem annak ajtaja előtt megállt és halkán visszalépett az alacsony fakerítés mellé és két kezét szívére szorítva hosszasan nézett a két távozó férfi után.

A két férfi ütemesen lépkedett egymás mellett. Nem szóltak egymáshoz. Mindkettőben kavartak a gondolatok. Az egyik az imént elbúcsúzott leány gyönyörű fekete szemére gondolt, a másik a mellette lévő férfiért aggódott. Oly annyira elmélyültek a hallgatásban és gondolataikban, hogy Szerdahelyi is alig vette észre, hogy már az ő lakásához értek.

- Mielőtt tovább kísérnék, Csaba bátyám, szeretném, ha legalább néhány percre bejönnél hozzám. Itt lakom ebben a házban.

- Te, már nagyon késő van, én egészen elvesztettem a fejemet. Ilyen még nem fordult elő, hogy ennyire kimaradjak. Feleségem már a legrosszabbra gondolhat. Azt hiszi, talán már nem is élek.

- Csak egy pár percre szeretném, ha bejönnél, szeretném megmutatni hogyan lakom.

Az ügyvéd maga is kíváncsi volt, nem is kérte magát tovább. Most már úgylis mindegy, ügyfelei ma csalódottan távozhattak.

Lementek a lépcsőn és a domb oldalába épült hosszú földszintes házhoz érve Szerdahelyi kinyitotta az ajtókat, megnyújtotta a villanyt és beengedte az ügyvédet.

- Fáradjál be Csaba bátyám. Ez az én otthonom.

Az ügyvéd belépett, szemei végigsiklottak a kis szobán.

- Nem rossz hely. Egy fiatalembernek megfelel. Ha házasodsz, akkor úgylis kapsz más lakást, vagy nem tudom, hogy oldjátok majd meg.

- Nézd meg a könyveimet, Csaba bátyám.

Az ügyvéd oda ment a szekrényhez és igen figyelmesen nézte végig a szakmai könyveket. Ahogy átnézte a könyvek címeit, megértő mosoly futott át arcán. Eddig is komolyan értékelte a fiatal jogász kiváló elméleti felkészültségét, de most valóban elismeréssel állapította meg, hogy a fiatal kolléga milyen körültekintéssel válogatta meg a irodalmat, válogatta össze az egyes jogterületek átfogó gyűjteményeit. Nem volt híve a dicsérgetésnek, ezért nem szólt semmit, de magában fiatal kollégája iránt őszinte elismeréssel volt.

- Feri! - fordult hirtelen a fiatal jogász felé. - Nem lesz ebből baj?

Szerdahelyi meglepetve nézett az ügyvédre. Eddig még nem szólította keresztnévén és az ügyvéd hangjából valami aggodalomfélét is érzett kicsendülni.

- Miből lenne baj, kedves Csaba bátyám?

- Emiatt a két lány miatt. Úgy látom, mindkettő komolyan szeret Téged.

- Inkább pajtások vagyunk, még nem beszélgettünk komolyan. Márta pedig megmondta, hogy nincs velem komoly szándéka - tette hozzá.

- Én ezt másként látom. Azt hiszem a két lány mélyebb érzelmekkel viseltetik irántad, mint gondolnád.

- Én nem hitegettem egyiket sem.

- Most nem a becsületességedről van szó és nem arról, hogy Te mit csináltál, hanem arról, mi a tényleges helyzet.

- Mindkét lánynak mondtam, hogy én, ha szakmai gyakorlatom letelik, haza kívánok menni szüleimhez.

- Ez mind szép, de ezt a női szív nem hajlandó tudomásul venni.

- Azt tudom, hogy Márta nem akarja itthagyni szüleit. Egyedüli gyermek. Szép házuk van, a szülők azt szeretnék, ha leányuk velük maradna. Az én szüleim is szeretnék, ha velük maradnék.

- Nem akartam korábban kérdezni. Az a szép ház, ahol megálltunk az övék?

- Igen.

- Bármennyire is szép az a ház, az a leány utánad menne bárhol is vagy. És Éva?

- Vele ilyen dolgokról még egyáltalán nem beszélgettem. Még célzást sem tettem rá, hogy tetszik nekem.

- Pedig ő a veszélyesebb, szenvedélyesebb. Nem az a fellángoló típus, akinek szenvedélye kialszik, majd újra gyullad. Ez, ha a szenvedély fellángolt, nem hagyja kialudni.

- Oh, Éva még tanulni akar. Beiratkozik a jogra. Így nem hinném, hogy bármire is komolyan gondolna.

- Én csak azt mondom, nagyon vigyázz erre a kis teremtésre. Nagyon szép és aranyos kislány, kár lenne, ha tönkremenne.

- Én...

- Tudom, de most már menjünk. Apropos, jössz holnap?

- Igen, holnap nem lesz edzés.

- Egy igen érdekes esetem van számodra. Feltétlenül szeretném, ha ott lennél. Évekig furdalt a lelkiismeret és azt hiszen most én is megnyugszom.

- Óh, ennyire érdekes az ügy?

Csendesen haladtak egymás mellett. Az idősebb ügyvéd és a fiatal kolléga. Mindkettő érezte, hogy eltűnt köztük a korkülönbség, a kialakult barátság legyőzte az akadályt. E barátságban az egyik egy kicsit apának, a másik egy kicsit fiúnak érezte magát.

A rövidebb utat választották. Elhaladtak a fatelep mellett. Az ügyvéd nem szeretett ilyenkor a lassan már az éjbe nyúló órákban sétálgatni ilyen kihalt tájon. Nem volt ijedős ember, különösen nem ijedt meg saját árnyékától, de jó volt mellette ez a kemény, kisportolt, izmos fiatal férfi, aki mellett biztonságban érezhette magát. A fiatal ember pedig arra gondolt, ha bármi történne is, a mellette lévő férfit mindentől megvédené.

Így tűnt el mellettük a telep fakerítése, ahonnét néha-néha kihallatszott egy-egy kutyavonítás. Majd ezt felváltotta egy erősen cementporos út, melyről letérve egy-két régi ház között áttértek a galli útra és közeledtek az ügyvéd lakása felé.

Ahogy közelebb értek a házhoz, a ház előtt egy nőalakot lehetett kivenni. - Ni, ott a feleségem. Ugye mondtam, hogy addig nem fog lefeküdni, míg én haza nem érkezem. Micsoda izgalommal várhatott engem.

Szerdahelyi nem felelt, de magában arra gondolt, hogy milyen jól sikerült házasság lehet az, ahol annyi év után is ilyen aggodalommal várják a hazatérő férfit.

Egyre közelebb értek a házhoz, és ahogy közelebb értek, úgy látták egyre jobban megelevenedni a ház előtt álló asszonyt. Most már ő is megismerte a hazafelé tartó férfit, mert eléje sietett.

- Hol volt ennyi ideig, már úgy aggódtam?

- Nem voltunk rossz helyen. A fiatal barátommal csónakáztunk.

- Maga, Maga is csónakázott?

- Nem egészen, csak beleültem. Sokáig nem tudtam benne ülni, mivel hol a csónak egyik, hol másik oldalán szálltam ki, közben meg is fürödtem.

Az asszony elmosolyodott.

- Máskor Maga ne legyen annyira könnyelmű, hogy ilyenkor este a ház előtt várakozik.

- Nem tudtam megállni, hogy ki ne jöjjek.

Az ügyvéd meleg szeretettel csókolta meg hitvесе homlokát, majd Szerdahelyi felé fordult.

- Nagyon köszönöm, hogy elkísértél. Holnap várlak.

- Köszönöm Csaba bátyám. Holnap feltétlen jövök. Kezét csókolom nagyságos asszony.

- Viszontlátásra Feri!

Szerdahelyi meghajtotta magát az idősebb házaspár felé és visszaindult lakása felé.

Ahogy utána néztek a távozó fiatal férfinak, az ügyvéd neje megjegyezte: - Kár, hogy nincs gyermekünk.

Az ügyvéd ránézett nejére és halkán mondta: - Talán már van - és addig néztek a lassan eltűnő férfi után, míg az teljesen el nem tűnt a sötétben.

Amikor már nem lehetett látni az eltűnő fiatal jogászt, az ügyvéd házaspár bement a házba és felindultak a lépcsőn. Felfelé menet a feleség hozzásimult a férfihez.

Szavaiból, hangszáyaiból, annyi szeretet, annyi megértés sugárzott, hogy a férfi szíve átmelegedett és átölelte hitvесе vállát, és boldogan és éppoly szenvedélyesen, mint fiatal korában, szájon csókolta a már idősödő asszonyt.

Szerdahelyi másnap, a szokott időben megjelent az ügyvédi irodában. Az ügyvéd már ott volt íróasztalánál. Most ő is pihent egyet. Az előző napot kivéve, különösen az utóbbi időben igen sokat dolgozott. Most annál vígabb volt, egészen jókedvű.

Szerdahelyi, ahogy jobban megismerte az ügyvédet, mindig érzett rajta egy kis fáradtságot, de egy kisebb feszültséget is. Tudta, hogy ez a rendkívüli idegi leterhelésnek volt tulajdonítható, hiszen állandóan határidőkkel küszködik és annak, akinek állandóan napra kész állapotban kell lennie, aki sok ügyet intéz, akinek a kezdő periratok benyújtása után már sokszor elő van írva, hogy egyes periratokat mikor kell illetve egyáltalán meddig lehet benyújtani, az csak állandó feszültségben élhet.

Amikor az ügyvéd meglátta Szerdahelyit, boldogan mosolyodott el.

- Na gyere gyorsan, és ülj le. Most, ahogy tegnap ígértem, érdekes dolgokat fogsz hallani. Ahogy az iratokat nézem, több mint húsz évvel azelőtt vittem egy apaság megállapítási pert. Én az apajelöltet, az alperest képviseltem. A bíróság elutasította felperes keresetét, nem állapította meg az apaságot, sőt a gyermektartásdíj iránti kérelmet is elutasította. Az ilyen pereket régebben könnyebben meg lehetett nyerni, mint most. Igazoltuk, hogy az anyának a vélelmi időben más férfival is volt kapcsolata és valószínűtlenné tettük, hogy a gyermek esetleg alperesnek az anyával fennállott kapcsolatából származna. Az elutasítás perrendszerű volt. Én örültem a pernyerésnek, de mégis lelkiismeretfurdalásom volt. Az apának mondtam is, hogyha mégis tőle származik a gyermek, nagyon komoly felelősség terheli.

Közben múltak az évek. Lassan elmúlt húsz év is, és most maga a gyermek jött el. Előbb egyedül, majd az anyjával, és kérték, hogy írjak az apának. Nem támasztanak vele szemben semminemű igényt, csak beszélni akarnak vele. Régi ügyfelem, a volt alperes is már volt nálam, aki közölte, hogy nem zárkózik el a megbeszélés elől. Így egy óra múlva nálad találkoznak.

Szerdahelyi nem szólt semmit, de érezte, hogy nem mindennapi esetnek lesz szemtanúja. Hozzáfogott ugyan egy bontókereset kidolgozásához, de maga is nyugtalanul várta az idő elérkeztét, amikor az érintett személyek megjelennek. Szerencsére most már kezdett kialakulni az ügyvédi munkához szükséges érzéke, és hogy ha most nehezebben is ment a munka,

csak elkészült a keresetlevéllel. A tényállás lényegében kész volt. Az ügyvéd a tényállást mindenben pontosan vette fel, azt a periratok készítéséhez úgyszólván alig kellett kiegészíteni, módosítani, inkább csak a formát kellett neki megadni.

A megszerkesztett keresetlevelet meg is beszélte főnökével, kérdezett is tőle egyet és mást, de az idő csak igen lassan múlt.

Tény, hogy sehol nem befolyásolják ennyire mélyen az emberi sorsot, mint itt az ügyvédi irodában. A jó-, vagy rosszindulatú ügykezelés nem egyszer jóvátehetetlen helyzeteket idéz elő, de sokszor egy jó érzéssel, de főként jó szívvel bíró ügyvéd pusztulásra ítélt ember-sorsokat képes megmenteni. Hány, testvérek közötti jogvita nem fajult volna el oly mértékben, ha kezdetben ügyes diplomatikus lépésekkel segítették volna az egymás közti jobb megértést. Hány asszony sír, egyedül simogatva mellette fekvő gyermekét, csak azért, mert valaki, kevésbé szakavatott kézzel és érzéketlenül segített széttépni még azt a kis kötéléket is, ami megmenthette volna három hajótörött ember életét.

Az ügyvéd életében mindig vannak kemény, kíméletlen dolgok, amikor az élet, a hivatás szigorú törvényei irányítják, de éppen azért kell vigyázni, hogy ember maradjon az élet nehéz helyzeteiben is.

Múlt az idő, az irodában is egyre nőtt a feszültség. Itt semmi nem volt új, hozzászoktak az élet leghetetlenebb alakulásához is, de most mégis volt valami várákózásféle a levegőben, valami szokatlanság tömjéne itatta át a levegőt.

Csengetés, majd kopogás az iroda ajtaján, és most belépett egy asszony, aki már a negyvenes éveit járta, sőt azt túlhaladta, de arcán még nem volt ránc, bőre még bársonyos volt. Ilyenek szoktak lenni a folyton mozgó, élettől megedzett, de romlatlan, becsületes életvezetésű asszonyok. Alakja nem volt még eltévelyesedve, de kissé már molett, erőt sugárzó. Utána jött be egy fiatal férfi. Húsz év körüli lehetett. Jó felépítésű, csinos kölyök volt, ahogy Szerdahelyi megállapította. Ünnepi bányászruhában volt. Széles válláról lógtak az ezüst rojtok.

Amint az ügyvédi íróasztalhoz értek, az ügyvéd helyet mutatott nekik. Leültek, de látszott rajtuk az izgalom, a feszültség. Az ügyvéd igyekezett kedélyes lenni, vidáman mondott egy-két kellemes megjegyzést, de ügyfeleit nem tudta felélénkíteni. Különösen a fiú szinte minden percben az ajtóra nézett.

Az ügyvéd abbahagyta a kísérletezést, látszólag belemélyedt az előtte lévő aktába, de az most nem tudta lekötni. A vér szava, parancsa végtelenül erős. Sokszor csodákra ösztönöz, lehetetlen dolgok elvégzésére kényszeríti az embert. Sokszor elemi erővel tör fel, mint a letapasztott gejzír, sokszor szempillantás alatt elfelejtett minden régi bűt, bánatot.

A percek nehezen múltak, egyre növekedett a feszültség, várákózás izgalma. Már elmúlt a megbeszélte idő, az óra mutatója odébb járt. Talán a nagyon várt személy már nem is jön. De lehet-e meg nem érezni, amikor a gyermeki szív várja az apját? Lehet-e nem engedelmeskedni a vér parancsának?

Erős csengetés, majd kopogás. Az ajtó nyílik, és ugyancsak ünnepi bányászruhában megjelenik egy középkorú férfi. Az iroda közepéig megy, ott megáll. Az ülő fiatal férfi felugrik, és ő is áll. Két férfi áll egymással szemben. Egy középkorú és egy fiatal. Egyikük sem szól egy szót sem, csak nézik egymást, nézik, merően.

És egyszerre, mint a tüdőből ellenállhatatlanul kitörő levegő, tör ki a fiú ajkán egy szó:

- Apám!

A következő pillanatban két férfi ölelte át egymást. Egy idősebb és egy fiatalabb.

Az asszony nézte ezt a kedves képet. Hányszor megálmodta, hogy egyszer majd a fiú és az apa egymásra talál.

Az ügyvéd az iratai között kotorászott. Szerdahelyi elfordult, és az iroda falán lévő képet tanulmányozta elmélyülten.

Percekig tartott, míg a hangulat varázsa alól némileg feloldódtak. Az asszony szólalt meg elsőnek.

- Ráérték erre majd később is. - Igyekezett határozottnak mutatkozni, bár érezhető volt, hogy nehezen tudja leküzdeni meghiúsultságát. - Ha már egyszer oly soká vártatok egymásra.

- Ami igaz, az igaz - szólalt meg végre az idősebb bányász is -, soká vártam erre a pillanatra. Hej, ha nem udvaroltattál volna Jóskával is magadnak.

- Csak azért udvaroltattam magamnak, hogy féltékennyé tudjalak tenni, hogy elvegyél feleségül. Ha tudtam volna, hogy ilyen rosszul sikerül, látod, azóta sem volt senkim, csak a fiam.

Az idősebb férfi újra a fiára nézett. - Látod, mégis gondoltam Rád. - A zsebébe nyúlt, és kihúzott egy könyvecskét, és átnyújtotta fának.

- Ez a tiéd. A tárgyalás után, itt az irodában beszélgettünk ügyvéd úrral. Azt mondta, ha meg is nyertem a pert, de ha mégis úgy érzem, hogy a gyermek tölem való, nagyon gondoljak meg mindent. Elmúlhatnak az évek, és később talán soha nem lehet az elmulasztottakat jóvátenni, és nekem örökké fog fájni. Én ettől kezdve raktam a takarékkönyvet. Amit gyermektartásdíjra fizettem volna, azt beraktam ebbe a könyvecskébe. Ez most a tiéd.

- Apa, ez hatalmas pénzt - kiáltotta a fiú, mikor megnézte a takarékkönyvet.

- Na, most jól jön neki, hamarosan nősülni fog - mondta az asszony.

- Ejha - lepődött meg az idősebb bányász. - Most találalak csak meg, és máris nagyapává akarsz tenni?

A nő és a férfi összemosolygott. Ebben a mosolyban volt valami az együvé tartozás kifejezéséből is. A mosoly azt árulta el, hogy most már nem két, hanem három ember találta meg egymást. Sem az asszony nem keresett házastársat, és a férfi sem nősült meg. Titkolva is vártak egymásra, de mindketten végtelenségig konokok voltak, egyikük sem akart a másikhoz közeledni. Az asszony vállalta a társ nélküli élet nehéz küzdelmeit, a másik, a férfi élte az egy utáni vágyakozással kietlenné vált rideg aglegényi életét.

- A közjegyzőnél már mindent elintéztem, hogy a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatot közjegyzői okiratba foglalják, amit a közjegyző továbbít az anyakönyvi hivatalnak, de - és most kissé ravasz módon nézett az asszonyra - a teljes hatályú apasági elismerő nyilatkozatot meg lehet tenni az anyakönyvvezető előtt is.

- Fiamat szeretném mielőbb nevemre venni, de ha az anya is azt akarja - nézett az asszonyra -, a másíknak síncs akadályá.

- Ez így hangzik, mint a leánykérés - mosolyodott el az ügyvéd.

Az asszony arca piros lett, mint a pipacs. Zavarban ís volt, de látszott rajta, hogy nem kíván ellenkezni, hiszen legfőbb vágya, hogy gyermekének apját megtalálja, teljesült, de nem titkolta el azt a vágyakozást sem, amit a hosszú évek óta a szeretett férfi után érzett.

- Jó, akkor a közjegyzőnél találkozunk. Már kilencre legyének ott.

- Pontosan ott leszünk.

Mindnyájan vidáman fogtak kezét egymással, és vonultak ki az irodából. Amikor a fiú előreengedte az apját az ajtónál, mozdulatából, arckifejezéséből, szeme sugárzásából érezni lehetett azt a határtalan szeretetet, amelyek oly gyermekszívekből fakadhatnak, akik évekig vágyakoztak eredménytelenül az édesapa után.

Amikor kiürült a szoba, a két jogász mozdulatlanul ült az íróasztal előtt. Hallgatott mindkettő. Később Szerdahelyi állt fel, az ablakhoz lépett, majd felkiáltott:

- Most mennek be!

Felállt az ügyvéd is. Ő is odament az ablakhoz. A két férfi együtt nézte, mint tűnik el a kiegészült kis „család” a „Fekete Gyémánt” ajtájában.

A két jogász összenézett. Szemeikben mély egyetértés, egymás iránt érzett barátság sugárzott.

7.

Szöke József ma igen szorgalmasan dolgozott, igen szép eredménnyel tehette le a fejtőkalapácsot. Mégsem érezte magát fáradtnak, sőt igen jókedvűnek, vidámnak, hiszen az öreg is bent fog maradni, és akkor ők nyugodtan mehetnek sétálni. Már három napja nem látta imádottját, így nagyon vágyakozott utána.

Oly gyorsan öltözködött fel, hogy amikor a többiek öltözködni kezdtek, ő már a kijárat felé ment.

Ott egy szöke nő megállította. - Peter még nem jött ki?

- Én nem tudom - válaszolta a kérdező. Várja meg, - szólt háta mögé vetve a szót a kíváncsiskodónak.

Szöke gyorsan lépkedett, lehetőleg a legrövidebb útvonalat választotta, hogy minél előbb eljusson kedvéhez. Amikor a szokott helyre ért, bepillantott a keskeny utcába, a hatajtós lakás felé, minden csendes volt, annak udvaráról senki nem integetett.

Ez eddig még nem történt meg. Talán valami baja lehet a lánynak? Miért nem jön ki, amikor ő várja, aki szívből imádja, szereti őt, aki érte minden áldozatra képes. Elviselte a múltkori megaláztatást is, amikor a jövődő após elkergette.

Lement a vasúti aluljáróhoz és vissza. Az idő közben múlt. Eltelt tíz perc, majd újabb tíz. A leány nem integetett. Ennek valami komoly oka lehet. Abban egy pillanatig sem kételkedett, hogy a lány nem szívesen látná őt. Beteg lehet, súlyos beteg, hogy még az udvarra sem képes kijönni. Talán kórházba szállították? Erre erősen megborzongott.

Talán az apja lehet itthon. Az ilyenkor soha nem szokott otthon lenni. Most meg kell nézni, oda kell menni akkor is, ha az öreggel találkozik. Nekiindult és sietett a ház felé. Amikor már majdnem a háznál volt, megtorpant és visszafordult. Ismét az aluljáró felé vette útját, majd visszajött. Csak ez a lehetetlen állapot szűnne meg, csak már szabadon jöhetne ahhoz a lányhoz, akit úgy szeret.

Újabb fél óra telt el. Mi lesz, ha az öreg mégis otthon van, és ők összevesznek, elveszítheti a leányt is. Nem, most már mégsem vár. Amikor elért a sarokra, ott már nem torpant meg, hanem határozott léptekkel elindult a ház felé. Előbb elhaladt a ház mellett, de közben igyekezett minél jobban bepillantani. Bár minden fal átlátszó lenne.

Visszafordult és amikor ismét a ház elé ért, nem teketóriázott, hanem a kis bejárati kaput, amely a ház előtti udvar és kertrészbe vezetett, határozott mozdulattal kinyitotta, és amikor odaért a lakás ajtajához, bekopogott.

Nem kapott választ, így újra kopogott, majd benyitott a lakásba. Menyasszonya dermedten ült egy széken, az aknász előtt egy mosdótál volt, abban mosakodott. Úgy látszik ezért nem hallotta a kopogást, a leány meg nem merte kinyitni a száját.

Amikor Szőke belépett az ajtón, akkor vette észre az öreg bányász. Arcára nyomban bosszúság ült.

Érthetetlennek és megmagyarázhatatlannak tűnt, hogy egy ember, aki örülhetne annak, hogy leányát egy becsületes, szorgalmas ember veszi el, aki lányát szereti, és főként, akit leánya is szeret, mindent megtesz, hogy elüldözzön a háztól egy jószándékkal közeledő udvarlót, aki mindenben megfelel a jó házassághoz szükséges erkölcsi, jellemi követelményeknek és aki, ha akarja bármikor lakást kap. Szép, modern lakást az Újvárosban, és biztosítani tudja családja kitűnő körülmények közötti megélhetését.

Mindenesetre az öreg mérges volt az udvarlóra, és ennek kifejezést is adott.

- Miért jöttél, te szemét, te piszok, a vaddisznók szaggassák szét beleidet! Leányomat akarod elrabolni? Abból nem lesz semmi.

Felkapott egy seprűt, és meg sem fordította, hanem annak cirokrészával ütött a fiatal bányász fejére.

Szökét elfutotta a méreg, elkapta az öreg mellén a ruhát, és teljes erővel nekilökte az ajtónak. Az üvegek mind kitörték.

Az öreget nem puhafából faragták. Amint feltápáskodott, ismét nekirontott Szökének. A két férfi összemarkolt.

A leány, aki féltve mindkét férfit, eddig nem avatkozott be, igyekezett a két férfi közé bepréselődni. Közben szidalmazta mindkettőjüket, míg végül is sikerült a két férfit szétválasztani.

Amikor a leány a két férfit szétválasztotta, odaállt Szőke elé:

- Apámat nem bánthatod akkor sem, ha ő támad meg téged. Most pedig ott az ajtó, eredj. Többé nem kívánlak látni sem.

Szökében is feltámadt az önérzet, és hetykén vetette a leány felé:

- Találok én még ezer lányt is. Jószerecskét!

Azzal kilépett a lakásból és becsapta az ajtót.

A leány abban a pillanatban, amikor a férfi kitette a lábát a lakásból, beszaladt a szobába, és ott az ágyra vetette magát, és erősen zokogott.

Az öreg bányász hallgatta, hallgatta. Úgy érezte, hogy ez a fojtó sírás az ő szívét is összeszorítja, mintha az ő szívébe is tört döftek volna.

Bement a szobába és odaült az ágyra, az ágyon hason fekvő, arcát tenyerébe rejtő, zokogó leány mellé.

- Leányom, kicsi lányom. Ne sírjál. Tudom én vagyok a hibás, de hidd el nagyon szeretlek.

- Tudom, de azt nem kívánhatod, hogy soha ne menjek férjhez. Apám, szeretem azt a férfit, nagyon szeretem. Azt akartam, hogy Ti is szeressétek egymást. Egy család legyünk. Most mindennek vége.

A leányt egyre jobban rázta a zokogás.

Az öreg nem szólt semmit. Annyira fájt neki leánya szenvedése, hogy azt nem is lehetett szavakba önteni. Lassan felkelt, kiment a szobából, és folytatta a mosakodást.

Sokáig, sokáig tartott, míg a sírás odabent a szobában elhallgatott, és sokáig tartott az is, míg a leány a szobából kijött. Amint kijött, letörölte könnyeit. Odament apjához és homlokon csókolta.

- Ne félj apám, többé nem fogom őt előhozni.

Az öreg erre nem szólt semmit, csak leült egy konyhai székre. Mindketten hallgattak. Úgy látszott, mintha mindketten temetnének valakit.

Ez alatt Szőke dülva-fülva ment a kissé sötétes házak között. A kis járdát elkerülve az úttesten haladt. Szíve vadul kalimpált, tüdejét majd szétfeszítette a düh.

Határtalanul el volt keseredve, és amikor odaért, hogy vagy a nagyiroda épülete felé fordul, vagy a „Szajjer” kocsmá felé, nem habozott, hanem a vendéglő felé vette útját.

Amint belépett az ivótérbe, ott már egy valóságos hadat látott összegyűlni. Természetesen ebből nem maradhatott ki Peter és bandája sem. Mások igyekeztek eloldalogni, hogy veszélytelenebb környezetben fogyaszthassák el a megszokott italmennyiséget, csak a hasonszörűek maradtak ott.

A társaság vezéralakja, Peter nyomban észrevette a belépőt, és azt is, hogy annak arca sápadt, erősen meggyötört és a máskor oly egyenes tartás, mintha görnyedtebb lett volna kissé.

- Mi van fiú? - kiáltott a jövevény felé Peter. - Gyere igyál velünk egyet.

Szőke most nem kérte magát. Odament a tivornyázó társasághoz, és egy kört rendelt. Azt szinte egyszerre megitták. Aztán a másik rendelt egy kört a bányászfröccsből. Azt is megitták.

Szőke érezte, hogy az ital lassan a fejébe száll. Nemet akart mondani, de társai addig biztatták, míg a következő bányászfröccsöt is meg nem itta. Most már nem kellett kínálgatni, fogyasztotta ő saját maga.

Szőke egyre mámorosabban érezte magát. Beszélni akart, de nyelve nem forgott. Lépni akart, de lábai nem engedték. Érezte, hogy eljut addig a pontig, amikor az ember elveszti emberi jegyeit, még ösztöneit is, és csak mint tehetetlen báb mozog az úrben, melynek nem látja hosszát, szélét, csak sötét felhőt maga előtt.

Szőke már „négylábra” összeomlott a söntéspult előtt. Megdöbbenő volt szemlélni azt, hogy egy erős, kemény férfi magatehetetlenül esik le a földre, és orrán-száján dől belőle az ital.

Ez tetszett Peternek és barátainak. Egy ember, aki - ahogy ők jól is érezték - megvetette társaságukat, most mint egy tehetetlen báb, mint egy akarat nélküli állat, fekszik a kocsmá padlóján.

- Vigyék be valamelyik mellékhelyiségbe - kérte Petert a kocsmáros.

- Még hogy bevigyük? Most játszhatunk vele, bohócot csinálhatunk belőle, ilyen alkalmunk nem lesz még. Máskor legalább ez az ember is tudni fogja, hová tartozik.

Szőke szeretett volna felkelni a földről, de lábai nem bírták. Visszaesett. Ej, milyen visszataszító volt a társaságon látni azt a határtalan örömet, gúnyt, amellyel kísérték a szerencsétlen, lerészegedett bányásztársuk mozdulatait. Élcek, viccek röpködtek a levegőben, amelyek oly drasztikusak voltak, hogy azokat nyomtatásba venni nem lehet.

Arcát leöntötték itallal. Egyikük megkísérelte, hogy száját felfeszítse, és abba italt töltsön. A fiatalt bányásznak még volt annyi ereje, hogy ellökje magától.

Egyikük javasolta, hogy hozzák el a WC-ről a seprűt, és azzal csiklandozzák meg a száját.

Szőke József azonban mégsem vesztette el teljesen öntudatát. Oly homályosan, mintha nagyon-nagyon távolról jönne a szó, észlelte, hogy őt meg akarják csúfolni, ki akarják használni részegségét.

Az ember már közeledett feléje seprűvel, közeledtét társai gúnyos megjegyzése kísérte.

Amint odaért Szőkéhez, Szőke felugrott, és egy rendkívül erős ütest mért az előtte állóra. Az úgy csuklott össze, mintha villámcsapás érte volna.

Szőke Jósán látszott, hogy a részegség új fokához érkezett, ami abrogatív részegséghez volt hasonló.

Most felkapott egy széket, és a társaság közé vágta. A másikat a pulthoz. A társaságot meglepte a váratlan fordulat. Nem számítottak rá, hogy ilyen következményei lesznek a fiatal bányász leittasodásának.

Most harcképtelenné akarták tenni. Peter intett társainak, hogy kerítsék körül a fiatalembert.

Az most olyan gyors volt, mint maga a villám. Üvegeket kapott fel, és dobálta a társaság felé. Azok sem kímélték őt.

Már egészen körülérték és már valószínűnek látszott, hogy Szőke csak súlyos sérülésekkel fogja elhagyni a termet, amikor a vendéglő ajtaja kinyílt, és belépett rajt Csermenka, a sztahnovista bányász.

Ebben a pillanatban csend lett, oly csend, hogy még a légy zümmögését is meg lehetett hallani.

Peter hirtelen felkiáltott: - Na, most megvagy! Téged is kiirtunk! Fogjátok őt körül!

Az egyébként elszánt fickók most nem mertek azonnal indulni, jól ismerték a híres bányászt. Féltek is tőle, csak Peter ismételt unszolására futottak feléje.

Csermenka csak ezt várta. Amint az első a közelébe ért, felkapta és mint a pelyhet megforgatta feje felett, majd odavágta a kocsma pultjához. A másik két férfi elkotródott.

Most egy asztalt dobtak felé, de Csermenka még a levegőben elkapta, és visszadobta ellenfelei felé. Hogy a dobás jól sikerült, egy hangos „jaj” igazolta. Már egyik sem ment a közelébe.

- Akar valaki velem birkózni? Jelentkezzen!

Erre nem kapott választ egyiktől sem.

- Most pedig - fordult a földön fekvő emberhez - gyerünk!

- Ez az ember hozzánk tartozik - mondta Peter.

- Tévedtek, ez az ember hozzám tartozik.

Azzal felkapta Szőkét a padlóról a vállára, és kivitte a vendéglőből.

Amint felért a postához, elfordult balra. Azt tudta, hogy Szőke valamerre erre lakik, de hogy hol, azt nem tudta pontosan. Vigye el magához? Cipelje az úton? Végén még azt mondják az emberek: „Nahát ez a Csermenka itálnak adta fejét. Most viszi ivócimboráját.”

Hirtelen mentő ötlete támadt. Igen elviszi a trösztig a fiatal embert, ott kocsit kér és azzal saját lakására szállítja Szőke Jóskát. Ez így jó lesz.

Jó, hogy vele marad, mert reggel nem biztos, hogy fel fog kelni, ha ő nem lesz mellette. Kár lenne azért a fiúért, hiszen tudomása szerint egyetlen egyszer sem késett a munkából.

Valóban sikerült kocsit kapni a bányától, és elhozni Szőkét.

Amint bevitte a lakásba, ott megágyazott és Szőkét az ágyba fektette, magának a földön csinált helyet.

A légben keveredett a borszag. Csermenka ezt nem szerette, hiszen csak néha ivott meg egy-egy bányászfröccsöt, de ha már vállalkozott ilyen feladatra, akkor ezt is ki kell bírnia.

Mielőtt elaludt, arra az elhatározásra jutott, hogy nem engedi elveszni ezt a jobb sorsra érdemes fiatalembert. Majd talán sorsa is rendeződik, nem tesz mindig ez a vén bányász olyan makacs. Nem, ezt a fiatalembert nem fogja átengedni a bandának. Végre ezzel az elhatározással aludt el.

Már pirkadt, amikor csengettek az ajtón, majd dörömbölés is hallatszott. Csermenka dühöngve ébredt fel, és bosszúsan vette magára a hálóköntöst, és ment az ajtóhoz megnézni, hogy ki az, aki ilyen korán meri őt zavarni.

Az ajtót határozottan nyitotta ki. Az ajtóra támaszkodó ember majdnem beesett, amikor az ajtót kinyitotta. Csak úgy dőlt belőle a borszag.

- Mi járatban vagy? - mordult rá dühösen Csermenka.

- A főnök küldött.

- Ki az a főnök.

- Maga nem ismeri? Simon Peter!

- Na és mit üzent a főnököd?

- Arra kéri, hogy ne tegyen jelentést az eset miatt. Ha jelentést tesz, akkor nemcsak bennünket büntetnek meg, hanem azt a Szőkét is.

Csermenka előbb felháborodott ezen a határtalan pimaszságon, de végül is arra gondolva, hogy védencének, ennek a szorgalmas, de most letargikus állapotban lévő fiatalembernek is baja származhat, úgy döntött, hogy nem fog panaszt tenni.

- Mít szól a kocsmáros?

- Azt már Peter rendezte, kifizette a kárt.

- Jól van, de most már takarodj! Hármat számolok, és ha még mindig itt talállak az ajtóm előtt, ledoblak a lépcsőházba.

Nem kellett annak kétszer mondani, sietett is le a lépcsőkön, ahogy lábától tellett.

Csermenka becsukta az ajtót, és elfoglalta kényyszerű fekhelyét.

Egy ideig nem jött álom a szemére. Állandóan a fiatal vājár járt az eszében. Előbb jobbra-balra forgolódott, de amikor végre elaludt, egyik rossz álom a másik után gyötörte.

Először kisfiúnak érezte magát, aki véletlenül betört a bányába. Amint egyedül bandukol a tárnában, mintha Aladdin csodalámpájából nőtt volna ki a szellem, a bányarémet. Ő mindenáron meg akarta fogni a bányarémet, de az mindig odébb szállt.

Mintha a tárna mélyéből jött volna a hang: - Nem hagyom elfoglalni váramat. Tüzet, vizet okádok Rád. Itt fogsz elpusztulni a föld alatt, ha nem hagyod abba vagyonom elrablását.

Ő a kisfiú csak egy szál karddal a kezében ment a bányarém felé. Az már sárkányokat küldött eléje, akik kénkövet fújtak. Ő csak ment velük szembe, nem törődve a veszéllyel. Az egyiknek a fejét már sikerült levágnia, igaz maradt még hat. Most már a sárkány nem tudott úgy lángot fűjni. Harcolt tovább, levágta a sárkánynak mind a még meglévő hat fejét. - Na látod, te híres bányarém, elveszem a szenedet, enyém lesz a szened. Meghódítom földalatti világodat. Akkor is, ha sárkányokkal veszed magad körül. Látod nem félek tőled.

A sárkány most nem nyugodott, most már valódi tüzet lövellt a kisfiú felé. Az lekapott egy tömlőt, ami hozzá volt erősítve az ácsolathoz, és azzal vizet spriccelt a még élő sárkány felé. A víz eloltotta a tüzet.

Most a bányarém is vizet spriccelt rá. Egyre jött a víz, mindig jobban ömlött, már derékig ért, de a kisfiú csak ment, ment előre rendíthetetlenül. A víz nőttön-nőtt, már nyakáig ért. Karjával sikerült a tárna falán nyílást bontani. A víz most már apadni kezdett, az mindig gyorsabban folyt.

Most a bányarém tündér képében jelent meg. Csodálatos ragyogással töltötte be a tárna mélyét. Mintha tűzpiros lángokkal tett volna körülveve, és ebből a lángtengerből lépett volna elő a lebegő tündéri alak. Arca csodálatos glóriával volt körülfonva. Mintha azok is tűzcsíkok lettek volna. Az arca csodálatos női arc volt, oly szép, amilyent csak a mesékben tudnak leírni. Ruhája fehér, vakítóan fehér, tele gyémántkövekkel. Megszólal a tündér:

- Látom nem lehet Téged legyőzni. Neked nem árt sem a tűz, sem a víz, nem fog a golyó. Mit akarsz hát?

- A szenet, a szenet akarom!

- Melyiket a fehérét, vagy a feketét?

- A feketét.

- Szóval a fekete gyémántot. Jó megadom, de tudod-e, hogy ezért a gyémántért már mennyi ember pusztult el. Hány és hány ember vére tapad ehhez a fekete gyémánthoz? Én e fekete gyémánt miatt már hadseregeket tettem tönkre, leányok szeméből öltem ki a szűzi fényt, embereket tettem iriggyé, barátokat ellenséggé. Országokat taroltam le, sok-sok helyen öltem meg a szeretetet. Szembe állítottam testvért a testvérral, fiút az apával, feleséget a férjével. Te ezt a fekete gyémántot kéred? Mit akarsz vele csinálni?

- Nem magamnak kérem, az országnak van rá szüksége.

- Nem magadnak kéred, egy országnak van szüksége rá. Nem magad akarsz vele érvényesülni? Árudd el nékem, hol találták ki ezeket a gyönyörű érzéseket? Milyen szép lehet önzetlenül másokért dolgozni. Ha ezt korábban is megtették volna, bizonyára nem halt volna meg annyi ember. Nem ölt volna sem az arany, sem a gyémánt. Jól van, neked adom a szenet. Ennyi bátor ember összefogásának nem tudok ellenállni. Vigyétek a szenet, a fekete gyémántot.

- Jaj! - Csermenka hirtelen felriadt. - Hol vagyok tulajdonképpen? Csak nem rúgtam be, hogy a földön vagyok? De hisz itt meg van ágyazva.

Csak most tért magához. Felnézett az ágyra, ahol Szőke József aludt, és most már megértett mindent.

Ránézett az órájára. Tíz óra volt. Éppen jó, bár máskor korábban szokott felkelni, ha délutáni műszakra van beosztva.

Szőke még aludt.

Csermenka kinyitotta az ablakot. Néhány jó mély lélegzetet vett. Megropogtatta izmait. Most lehetett látni a hatalmas izomzatot. Roppant ereje lehetett ennek az embernek. Nem csoda, hogy a fejtőkalapáccsal úgy játszott, mint mások a tollal. Ugyanakkor ez a hatalmas izomzat arányos is volt, valósággal szoborszerű. Csodálatos az embere test, amikor az erő és a szépség együtt van.

Hány nőnek dobbant meg a szíve, amikor Csermenka elhaladt mellettük. Ő nem vetette meg a nőket, de valami különös idegenkedéssel viseltetett velük szemben. Volt korábban egy igen szép nőismerőse. Túl szép volt ahhoz, hogy egy ember szeretetével megelégedett volna. Csermenka józan, tapasztalt ember volt, így nem szólt semmit, csupán csendben kiadta a nőnek az útját. Az előbb öngyilkos akart lenni, majd beletörődött a megváltoztathatatlanba. Azóta még nem jött el az a nő, aki Csermenkának megfelelő lett volna. A korábbi esetből megtanulta, hogy nem a kulcsin az első, hanem a belső tartalom.

Most gyorsan elkészítette a reggelit. Nagyon szerette a pirítóst. Amikor elkészült a reggelivel, kezdte el keltegetni Szőkét.

- Na vén betyár! Most már ideje, hogy felkeljél. Amilyen mélyen alszol, másnap délig is elaludnál.

Szőke pislákolva nyitotta fel szemeit. Eleinte nem értette a helyzetet. Háromszor is körülnézett a szobában, mire valami kezdett már derengeni, hogy mi történt. Csermenka nevetése végképp meggyőzte.

- Nagyon rosszul voltam tegnap, ugye?

- Eléggé, ilyet nem szabad csinálnod többé. Ezeknek az embereknek társaságát kerülnöd kell, ők nem hozzád valók. Ha ezektől nem szabadulsz meg, tönkre fogsz menni. Mondd, annyira fáj Neked ez a leány?

- Nagyon. Halálosan szeretem!

- Jóska, ez igen nagy szó, az ilyen szavakat csak akkor szabad kimondani, ha az ember úgy is érzi.

- Én úgy érzem. Nagyon szeretem ezt a leányt.

- Tudom, hogy ő is viszonszeret Téged.

- Igen, én is tudom, és hiszek.

- A leány most kettőtök között örlődik. Szereti az apját, aki kiskorától kezdve egyedül nevelte, és szeret Téged. Mindkettőtöket igaz, mély szeretettel.

- Lehet így egyedül élni, amikor mindketten szeretjük egymást?

- Nézd, ha a leány is szeret Téged, akkor nincs semmi baj. Nincsen olyan akadály, amit két szerelmes szív ne tudna legyőzni. Ha vártok egymásra, akkor senki sem tudja megakadályozni, hogy egymásé legyetek. Egyébként magam is beszélni fogok az öreggel. Régóta ismerem és igen jó barátságban vagyok vele.

- Ezt nagyon köszönöm, azt hiszem örökké hálásnak kell lennem érte.

- Ugyan ne tréfálkozz, Jóska! Ennyivel igazán tartozunk egymásnak. No, gyorsan mosakodás, aztán már készen is a reggeli.

Szőke gyorsan lezuhanyozott. Még mindig érezte, hogy feje erősen sajog, mintha baltával hasították volna fel.

Étkezés közben is elbeszélgettek egymással. Csermenka figyelmesen hallgatta munkatársa elbeszéléseit, örült, hogy megtisztelte bizalmával.

- Nekem is egészen furcsa álmom volt. Álmomban találkoztam a bányarémmel. Nem akart szemet adni, azt kiáltozta, el fog pusztítani bennünket. Nékem viaskodnom kellett vele, és csak nehezen adta oda a szemet, nekem az álombeli kisfiúnak.

- Kisfiú voltál álmodban?

- Igen, aki egyedül, egy szál karddal megvív a hétfejű sárkánnyal is, csak hogy elvegyék a bányarémtől a szemet. Végül legyőztem a sárkányokat is, amire a bányarém tündér alakot öltött, és megkérdezte, mire kell a szén. Én erre azt mondtam, hogy nem nekem kell, hanem az országnak. Erre a tündér azt mondta, hogy egy országgal nem tud viaskodni, odaadja a szemet.

- Valóban bányász álom volt - nyugtázta mosolyogva Szőke József. Szénnel dolgozunk, szén-
nel álmodunk. Büszkék is lehetünk rá, hogy mi adjuk az ország kenyerét. A mi szénünkkel fűtik még a mozdonyokat, de az erőműveket is, melyek az elektromos áramot adják, a mi szénünkkel fűtik a lakásokat, a mi szénünkkel olvasztják a vasat.

- Igen, de lassan jön az olaj és a földgáz, és mi háttérbe szorulunk.

- Nem hiszem. Való, hogy lesz idő, amikor a kőolaj fontosabbnak látszik, mint a mi szénünk, de a szénben még igen sok kihasználatlan lehetőség rejlik. Ma még hihetetlennek tűnik, de úgy vélem, hogy a fából és egyéb növényből, hóból összesajtolt anyag, valamikor valódi gyémánt lesz, értékesebb, mint a fehér gyémánt, bármennyire elvakítja még emezt fényességével.

Csermenka ösztönszerűen is az órára nézett. Megérezte, mikor kell indulniok, hogy időben a munkahelyre érjenek. Odaértek a buszmegállóhoz, ahol Csermenka szokott felszállni. Még senki sem volt a megállónál.

Most egy férfi igyekszik az állomás felé. Gyorsan, sietősen megy, ami nem volt feltűnő. Ahogy Csermenkákéhez ért, Csermenka háttal volt fordulva, Szőke kissé rézsutosan a siető ember felé.

Amikor odaért, Szőke csak az látta, hogy kés villan meg kezében, és kezével lendületet vesz.

Szőke, ahogy az a legjobb regényekben meg van írva, valóban villámgyors mozdulattal, ahogy mondani szokták, a másodperc tört tizedrésze alatt kezével rásújtott a szűrő kézre. A kés a kézről kiesett.

Ekkor már észrevette Csermenka is és gyorsan hátrafordulva, egy irtózatos pofont adott a merénylőnek.

Hatalmas pofon volt az, de a merénylő is szívós lehetett, mert megrázta a fejét, és utána futásnak eredt.

Szőke és Csermenka utána eredt, de akkor már jött is a busz. Nem akartak elkésni, így felhagytak az üldözéssel, és visszasiettek a még a megállóban lévő buszhoz.

Amikor felszálltak Csermenka csak annyit mondott Szőkének: - Köszönöm.

Valahogy úgy nézett ki, hogy az aki adja, természetesnek tekinti a segítséget, de ugyancsak természetesnek tartja az, aki kapja. Az ilyen, állandó veszélyekhez szokott embereknel ez természetesnek tűnt. Hol az egyik van bajban, hol a másik, és soha nem tudni, mikor lesz alkalmuk visszaszolgálni a segítséget.

- Mit tudunk tenni a támadóval? - érdeklődött Szőke.

- Én mindenesetre jelenteni fogom feletteseimnek. Ez kötelességem. Te nem láttad az embernek az arcát?

- Nem, csak a kést figyeltem. Utána már háttal volt nekem. Valami vágásnyomot azért láttam a nyakán.

- Valószínű Peter bandájából volt. Azok most irtózatosan dühösek ránk. Egyébként majd a rendőrség kinyomozza.

Az öltözőben már többen voltak. Csermunka rendkívül gyorsan átöltözött. Egy időre el is ment, majd pulykavörösen tért vissza.

- Nehéz ember az öreg, de biztos vagyok benne, hogy egyszer meg fog gyalogolni.

- Mikor lesz az? - sóhajtott fel Szőke Jóska.

8.

Kovács mérnök ma igen sokat dolgozott. A miliszekundumos robbantás terveivel foglalkozott. Így eléggé fáradtnak érezte magát. Jólesett volna most egy kis vigasz. Eszterrel csak 5 óra körül találkozik. Újabban a találkozókat úgy szokták megrendezni, hogy Kovács a megbeszélés időben a kórház előtti járdán sétál addig, míg az ablakban meglátja Esztert, aki ezt követő 10 perc múlva indul bevásárolni. Előbb Eszter elvégzi a bevásárlásokat, majd annak a háznak, ahol Kovács lakott, a park felé eső részén találkoznak össze.

Az óra mindig ólomlábakon járt, ha Kovács Esztert várta, és sebesen járt akkor, amikor Eszterrel volt együtt.

Határtalanul vágyódott a lány után. Az idő még lassabban vonszolta magát előre, csak alig akart a mutató az ötös számig haladni.

Végre elérkezett az indulás ideje. Kovács felkapta magára legújabb sportzakóját, ami kimonddtan jól állt neki, és nagy kockáival és színében is harmonizált a nadrággal és a nyakkendővel.

Szinte futva ment le a lépcsőkön és egykettőre a kórház előtti járdán sétált. A leányt mintha egy villanásig meglátta volna az ablakban, de azután eltűnt.

Nem mert továbbmenni, attól tartva, hogy a leány őt még nem vette észre. Inkább tovább várakozott és sűrűn pillantott fel az ablak felé. Egyszerre mögötte hangokat hall:

- Várjon meg fiatalember, beszélni kívánok Magával! - Kovács erre megállt, és hátrafordult.

- Parancsoljon velem asszonyom!

Amikor az asszony mellé ért, bemutatkozott.

- Fenyvesiné vagyok, Eszter édesanyja. Beszélni szeretnék Magával.

- Örömmel állok rendelkezésére asszonyom - mondta Kovács közömbösen, de érezte, hogy szíve jóval erősebben ver a szokottnál, és levegőt is alig tud venni.

Az asszonynak jó szemei voltak, megérezte a közönyös mondat mögött elrejtőző izgalmat, feszültséget.

Eddig még nem ismerte személyesen ezt a fiatalembert, Egyszer messziről mutatták meg neki. Akkor a távolság miatt nem tudta annyira megfigyelni. Így közelebbről ez a fiú egészen jóképű, jóvágású férfi. Csak ne lenne oly nehéz hivatása, ami annyi veszéllyel terhes.

- Jöjjön, majd az Önök háza mögötti parkban beszélgetünk.

- Rendelkezzen velem asszonyom, bárhová követem Önt.

Az iskoláját, gondolta az asszony, ez egy igen udvarias férfi, jó gyerekszobája lehetett valamikor.

Szótlanul haladtak egymás mellett, míg el nem értek a parkba, és le nem ültek arra a padra, melyen Eszterrel szoktak ülni.

- Nézze fiatalembert. Én arra szeretném megkérni, hogy ne udvaroljon a leányomnak.

Kovács hallgatott, bár mellét majd szétdobta a kalimpáló szív, majd nagy önuralommal erőt vett magán, és halkán csak annyit mondott: - Asszonyom, mi szeretjük egymást Eszterrel, és ő megígérte nekem, hogy csak én leszek a férje.

- Ha nem tudnám, hogy Eszter valóban szereti magát, akkor nem fordultam volna Önhöz.

- Ezért fordult én hozzá? - Szeretném megkérdezni, mi kifogásuk van ellenem. Egzisztenciám van, elég jól keresek, ha megnősülök nagyobb lakást is kapok a mostaninál. Bányamérnök vagyok. Kit akarnak hát lányuknak. Talán egy kórházigazgató főorvost 30 évesen?

- Nézze fiatalembert én megértem magát, de higgye el, nem rosszindulatból mondtam ezt. A maga egzisztenciája megfelelő lenne. Műveltnek látszik, mint bányamérnök jól is kereshet. Mindent biztosítani tudna lányomnak, csak egyet nem, a nyugalmat. Én nem akarom azt, hogy leányom állandóan rettegjen, hogy gyermekei apja aznap hazajön-e? Nekem sem lenne közömbös, hogy unokáim apja meddig él. Remegjünk csak azért, mert az apának ilyen veszélyes a foglalkozása?

- Szeretem Esztert, asszonyom. Még az életemnél is jobban.

- Nem! Nem! Nem! Nem fogom magához adni Esztert. Még akkor sem, ha a poklok kínjával kell is szembeszállnom.

Felugrott az asszony, és szinte futva elsietett.

Kovács könnyezve nézett utána. Ott maradt a padon, mintha oda lenne szögezve. Az, aki csak percekkel előbb látta, nem ismert volna rá, és nem is hitte volna el, hogy ez az összetört, magába roskadt ember azonos a pár perccel előbb még jóerőben lévő, keménykötésű férfival.

A férfi csak ült a padon, csak ült. Környezete elveszett számára, azt mély bú fedte. Csak akkor rezzent fel, amikor valaki jó hangosan rákiáltott:

- Mi van Péter? Éppen hozzád indultam.

- Örülök, hogy látlak - nézett fel Kovács az előtte átló férfire.

- Mi történt Veled? Olyan megtörtnek látszol. Csak nem ért valami baj?

- Igen. A leány anyja kiadta az utamat - mondta a fájdalomtól megtört hangon Kovács.
- Már azt hittem, hogy a leány adta ki. Az még nem baj, hogy a szülőknek nem tetszik a házasság. Majd beletörődnek. Legfeljebb titokban veszed el a leányt.
- Azt nem lehet, Eszter nem olyan leány, aki ezt megtenné.
- Mi a kifogásuk ellened? Mit mondott az anyja?
- Azt mondta, nincs más kifogása, csak foglalkozásom veszélyessége. Nem akarja, hogy unokája apja fiatalon meghaljon. Emiatt minden módon megakadályozza, hogy én elvegyem a leányát.
- Nem hiszem, hogy sikerülne neki megakadályozni a Ti házasságotokat. Bízzál a leányban. Ha egy leány szeret valakit, és ahhoz akar menni feleségül, manapság ki tudja őt ebben megakadályozni. Azt hiszem kevés oda az emberi erő. Várj csak türelmesen. Gyere inkább sétáljunk egyet.
- Ha akarod - mondta Kovács - és lassan felemelkedett.

Szerdahelyi arra gondolt, milyen szívtelen asszony is lehet az, aki megakadályozza két szerelmes boldogságát.

Együtt indultak a sportpresszó felé. Kovácsra rendkívül mélyen hatottak az anya szavai. Nehezen, vontatottan járt. Csak akkor tűnt a fájdalom elviselhetőnek, ha arra gondolt, hogy Eszter minden bizonnyal úgy szenved, mint ő, vagy talán még jobban, mert a női lélek érzékenyebb, mint a férfié.

Szerdahelyi kétszer hátbavágta barátját, majd belékarolt, és húzta a presszó felé. A presszóban alig voltak ketten-hárman. Ilyenkor az még kihalt. Ahogy elhelyezkedtek, Szerdahelyi már ment is a kávéért és egy fél konyakért. Egy kis tálcán maga hozta el az italt.

Kovács felhajtotta a konyakot, majd ő tűnt el, és újra hozott két kávé és egy fél konyakot.

Szerdahelyi, amint véletlenül odapillantott a kiszolgáló hely felé, látta, hogy Kovács mielőtt visszaindult volna, egy fél konyakot ott is lehajtott.

- Nem kellene innod, a mi beosztásunkban nem gyógyír az alkohol.

Kovács nem hallgatott Szerdahelyire, hanem nyomban szusszanás nélkül felhajtotta a fél konyakot. Szerdahelyi is csak most eszmélt fel, hogy barátja most már annyira el van keseredve, hogy bánatát italba kívánja fojtani. Erősen unszolta, hogy hagyják ott a presszót, menjenek haza. Kovács azonban most már olyan volt, mint egy makacs öszvér, nem volt hajlandó elmenni.

Egyre jobban látszott már rajta az ital. Beszéde kezdett összefüggéstelenné válni, már akadózva beszélt és fogalmazása, aminek pontosságára máskor nagyon vigyázott, pongyolává vált.

- Miért, miért gyűlölnék engem? Nem adtam rá okot. Azért mert lányukat szeretem? Nincs jogom a szerelemhez? Miért akarja ezt megakadályozni a két öreg?
- Ne félj, minden jóra fordul, csak egy kis türelem kell hozzá.
- Türelem? Hát meddig? Mióta várok, várjak holtom napjáig? Addig is szívesen várnék, ha biztosan tudnám, hogy Eszter végül is az enyém lesz. Ebben a bizonytalanságban azonban meg lehet örülni.

- Ha egy kicsit hiszel a leányban, biztosra veheted, hogy mindent meg fog tenni, hogy az akadályokat kettőtök útjából elhárítsa.
- Ha ez így lenne, én lennék a legboldogabb ember.
- Ez mind rendben, de mit tudsz a futurizmusról.
- Az valami művészeti irány.
- Igen.
- Nem sokat, hukk!

Szerdahelyi érezte, hogy most már nem tudja barátja gondolatait elterelni, minél előbb el kell szállítani a presszóból.

- Várj meg. Kis dolgom van. Azonnal jövök. Addig ne mozdulj a helyedről.
- Jó, jó!

Amint Szerdahelyi kilépett az illemhely ajtaján, rögtön látta, hogy barátja nincs az asztalnál. Szeme a bárpultra tévedt. Ott látta barátját egy fél konyak társaságában. Amint lehajtotta az egyiket, rögtön kérte a másikat.

Szerdahelyi odament barátjához, majd határozottan, ellentmondást nem tűrő hangon mondta, hogy fizetek.

Gyorsan összeszámolták a ceppet, és Szerdahelyi már fizetett is.

- Még ne menjünk haza, én inkább elmennék a Gyémántba. Szórakozni akarok - mondta akadozó nyelvvel Kovács.
- Jó, de először gyere velem. Innen el kell mennünk.

Most Szerdahelyi átkarolta Kovácsot, és együtt indultak a kijárat ajtó felé. Menet közben Kovács meg-megtántorodott, de azért szerencsésen kiértek az ajtón.

Szerdahelyi bosszankodott, mivel jól megnézték Kovácsot, aki eddig soha nem részegedett le, bár többször is átvárt a közelben lévő presszóba.

Ha lassan is, de átértek a túlsó járdára. Onnét azonban Kovács nem akart egy tapodtat sem jönni. Hiába próbálta húzogatni Szerdahelyi, nem mozdult. Itt reggelig semmi esetre sem maradhat, cselekedni kell valahogy. Idegen embert nem vonhat be, hiszen barátjáról van szó. Hirtelen határozott. Felviszi saját vállán is barátját lakásába.

Leguggolt és barátját felültette, majd négykézlábra ereszkedve hátára fektette. Nehéz volt így felállnia, de végül is sikerült.

Komolyabb megrázkódtatás nélkül elértek addig a házig, ahol Kovácsnak volt lakása.

Elég súlyos teher volt Kovács, de Szerdahelyi gondolta, majd csak megbirkózik vele. Amikor beértek az épületbe a lépcsőház aljához, Szerdahelyinek sikerült féloldalra leülni, és egy kicsit kipihennie magát. Majd indult felfelé az emeletek felé. Rendkívül fárasztó volt, de lassan mégis felért Kovács lakásának bejáratához.

Szerdahelyi itt ügyesen letette Kovácsot, majd zsebébe nyúlt, és onnan sikerült kivennie a lakás kulcsát.

Amint kinyitotta a lakás ajtaját, és már barátjához ment, hogy őt felemelje, és bevigye a lakásba, nyílt a szomszéd lakás ajtaja, és onnan egy középkorú, rosszarcú nő lépett ki. Amint meglátta Kovácsot és a vele foglalkozó Szerdahelyit: - Gyilkos, gyilkos! - kiáltással tört ki.

Gyorsan lerohant az alattuk lévő szomszédhoz. Rövid idő alatt sikerült fellármáznia az egész lépcsőházat, de mire a lépcsőház lakói összesereglettek, Szerdahelyi már be is vitte a lakásba Kovácsot, s lefektette az ágyra és az ágy mellé tette a mosdóban talált éjjeli edényt is.

Mire mindezzel végzett, a lakás ajtaján csöngettek. Előbb Szerdahelyi nem akarta észrevenni a csöngetést, de az olyan kitartó volt, hogy kénytelen volt kinyitni az ajtót.

Meglepetésre a folyosó ajtó előtti térsége tele volt emberekkel, legalább 8-10 ember állt az ajtó előtt.

Az egyik meg is kérdezte, hogy mi történt.

- Semmi, csak egy kicsit rosszul lett a barátom.

- Semmi más?

- Semmi.

Most már többen is zúgolódni kezdtek:

- Ezért kellett nekünk feljönni.

- Nézzétek, halálosan részeg - tolakodott be a nő a szobába. Ez a fiatalember itatta le - mutatott Szerdahelyire.

Szerdahelyi nem szólt semmit, csak betette az ajtót. Kint a folyosón a zúgolódás tovább folyt és az egész lépcsőházat fellármázó nőnek volt mit hallgatnia.

- Ez egy hisztérika - mondogatták többen. - A férje szinte állandóan részeg. Múltkor is úgy vitték fel a lépcsőn, szinte az egész lépcsőházat összeokádta. Még hogy ez panaszkodik, fellármázza az egész lépcsőházat. Az istenit az ilyen nőnek.

A lépcsőház lassan elhalkult, a felébresztett lakók visszatértek lakásukba, és folytatták megzavart álmukat.

Szerdahelyi megnézte, mit talál a konyhában, van-e tea, vagy egy kevés tej.

Tejet talált egy literes bögrével. Bizonyára már reggelre készítette el gazdája. Nagyon jó lesz most a tej, reggelre lehet majd pótolni. Sikerült is Kováccsal belőle itatni.

Rövid idő múlva ismét csengettek. A csengő erőlyesen szólt, Szerdahelyi ment ismét kinyitni az ajtót.

Két fehérruhás ember állt az ajtó előtt, hordágyat tartva kezükben.

- Innen telefonáltak nekünk, hogy valakit azonnal be kell vinnünk a kórházba.

Szerdahelyi meglepődött, de nem ellenkezett, hanem beengedte a mentőöket.

- Itt a beteg - szólt Szerdahelyi. - Más baja nincs, mint egy kissé többet ivott. Nagyon rossz behatás érte, nagyon el volt keseredve.

- No, azért nézzük meg.

A mentősök bejöttek a lakásba, és megvizsgálták a beteget.

- Mit ivott?

- Csak konyakot.

- Mást nem?

- Mást nem, csak egy kevés tejet itattam vele.

- Nagyon jó volt. Látjuk elég szépen ki is jött belőle. Alkoholmérgezése van. Azt hiszem jobb lesz, ha mégis bevisszük a kórházba, ahol gyomormosást fog kapni.

- Azt hiszem én is, ez lenne a legjobb. Akkor vigyék be, majd a többi dolgát elintézem. Munkahelyén távolmaradását majd én fogom bejelenteni. Szeretném, ha Önökkel tudnék menni.

- Nem lenne most jó. Segíteni nem tudna, inkább nehezítené a vizsgálatokat, és az orvosi beavatkozást. Inkább ha adatait bediktálná.

- Adatait jól ismerem, de nem árt, ha személyi igazolványából újra megnézzük.

Már nyúlt is Kovács kabátjának belső zsebéhez, kivette onnan Kovács személyi igazolványát, és átnyújtotta a mentősnek.

- Na ebben még pénz is van. Ezt átadjuk Önnek, és van egy kis levélke is benne.

Szerdahelyi már tudta, honnét jött a kis levélke, amit barátja állandóan a szíve alatt hordoz. Amint a mentősök eltávoztak magukkal víve Kovácsot, Szerdahelyi nekilátott a rendcsinálásnak. Előbb az éjjelit vitte ki, majd a rekamién tett rendet, utána az ablakokat nyitotta ki. A kereszthuzat gyorsan kivitte az alkohol szagát, és a lakás újra a régi, kedves otthonná vált. Szerdahelyi úgy határozott, hogy most már nem megy haza, az éjszaka hátralévő részét már barátja lakásában tölti. Nagyon fáradt volt, gyorsan el is aludt.

Ezalatt Kovács a kórházban az orvosi vizsgálatok után már az igazak álmát aludta. Csak tíz óra tájékán ébredt fel. Amint kinyitotta szemét, úgy érezte, mintha az a tündér, akiről álmodott, most valóban ott állna előtte.

Nem csalódott, valóban Eszter hajolt föléje. Amikor észrevette, hogy Kovács felnyitja szemét, mutatóujját a szájához tette.

- Csak halkan, nehogy édesanyám rájöjjön, hogy felébredt. Menten elzavarna innen, bár nem valószínű, hogy felébred, mert egész éjjel itt volt a maga ágyánál. Engem sehogy sem akart ideengedni, de addig-addig könyörögtem neki, míg meg nem engedte, hogy addig itt legyek, míg fel nem ébred. Ezért ha valaki jön, aludnia kell.

- Hátha ezen múlna, hogy mellettem maradjon, átaludhat akár éveket is.

- Nagyon köszönöm, - szólt a leány, és átkarolta a férfi nyakát, és megcsókolta annak ajkát.

Hosszú, forró csók volt ez, mintha egymás érzéseit akarnák a másik szívébe átültetni. Szemeikből földöntúli gyönyör sugárzott ki.

- Mondd, mi történt Veled? Eddig még soha nem ittasodtál le.

- Nem tudsz róla? Előző napon édesanyáddal beszélgettem, és ő kijelentette, hogy semmiképpen sem fognak hozzám adni.

A leány boldogan csókolta meg ismét a férfit.

- Amiatt ne búsulj. Én megígértem, hogy Hozzád megyek feleségül és azt keresztül is viszem szüleim ellenére is. Erre azonban úgy gondolom nem fog sor kerülni.

- Én még a világ végére is elmennék Veled, vagy akár a világűr bármely bolygójára.

- Jaj, jönnek, azonnal aludjál! - A leány azonnal visszaült a székre és egy könyvet vett kezébe. Az ajtó nyílt. Eszter anyja lépett be rajta.

- Te már fent vagy? Édesanyám.

- Amint látod. A beteggel mi van?

- Óh, az alszik - mondta Eszter teljesen közönyös hangon.

Ez a közönyös hang tűnt fel az anyának, valamit sejtett belőle.

- Na elég volt már a virrasztásból, indulás reggelit készíteni.

- Én hozhatom a reggelijét.

- Majd a nővér.

- Hát jó - adta meg magát nehezen sorsának Eszter és lassan kísért a szobából. Az ajtóból még visszanézett. Úgy tűnt, hogy szemeivel végigsimogatja a beteg arcát.

Az anyának nem tetszett a helyzet. Tudta, hogy most már az, hogy szétszakítsa ezt a kapcsolatot, nagyon nehezen fog menni, és ehhez már egyre gyengébbnek érezte magát.

Ki ez a fiatalember, aki anélkül, hogy egyetlen szóval kérte volna őket, elragadja szemük fényét, féltett leányukat.

Haragudott erre a fiatalemberre, de azért gondosan igazította meg a párnát a feje alatt.

Most már Kovács megunta a tettetést, és lassan kinyitotta a szemét. Amikor körülnézett, azt hitte, hogy csoda történt vele, teljesen valószínűtlen csoda. Úgy érezte, hogy álmai hatására Eszter megjelent néki tündér alakjában. Egyszerre annyira boldog lett, hogy elfelejtett körülnézni, hogy hol van.

Most, hogy körülnézett, nagyon meglepődött. Fehér szobában találta magát, fehér volt az ágy is.

Itt valami nincs rendben. Hogyan talált ide, és mennyire furcsa itt minden.

Az asszony észrevette, hogy a fiatalember felébredt, és az új helyen nem ismeri ki magát.

- Miért ivott annyit, látja most kórházba került.

Kovács felismerte az ápolónőben Eszter édesanyját.

- Ezt Ön kérdi, Asszonyom? Megmondtam már Önnek is: - Nagyon szeretem a leányát, és ha a világ megsemmisül is, akkor is a feleségem lesz.

- Nekem meg legyenek árva unokáim? Nem, ez így nem megy. - Nem akarta zavarni a beteget, inkább gyorsan kiment a kórteremből.

Dél tájban Szerdahelyi megjelent a kórházban. A kórházigazgató főorvossal kívánt beszélni. Pár perc után már a főorvosnál volt, annak szobájában.

Szerdahelyi elmondotta, hogy miért jött. Csak egy igazolást kért a kórháztól, hogy azt a munkáltatónál le tudja adni. Ha lehet a kórismét finomabban kéri kitölteni, mert igen kényelmetlen volna munkahelyén a lerészegedésre utalás egy olyan embernek, aki eddig egyetlen percet sem késett.

A kórházigazgató főorvos már tudta, miért került a fiatalember kórházba, és bár nem szívesen tette, kissé eltérő kórismét írt az igazolásra.

- Maga barátja? - kérdezte a főorvos Szerdahelyitől.

- Igen, jóbarátok vagyunk.

Az orvoson látszott, hogy valamit még mondani szeretne, de végül úgy határozott, hogy nem szól semmit. Kiállította az igazolást, és a fiatalember kezébe nyomta.

- Ha akarja, megnézheti a barátját.
- Nagyon köszönöm.
- Fent az emeleten; jobbra az első ajtó.

Szerdahelyi mélyen meghajolt a főorvos felé, és eltávozott a megadott irányba. Kovácsot bár nem a legjobb színben volt, de igen jó hangulatban találta.

- Hát bizony nem a legjobb színben vagy - mondta Szerdahelyi Kovácsnak.
- Ezen ne csodálkozz. Tegnap alaposan lerészegedtem.

- Hát bizony eléggé. Amíg bementem az illemhelyre, bizony megittál egy-két konyakot. A vállamon vittelek fel a lakásba. Közben valaki telefonált mentőkért, és a mentők hoztak be. A melletted lakó nő egy hárpia, fellármázta az egész házat. Lehet, hogy ő telefonált a mentőkért is.

- Igen kellemetlen, de majd elfelejtik az emberek, hogy én ittam. Ezt a háрпиát, akivel valóban nem a legjobb viszonyban voltam, most meg tudnám csókolni.

Szerdahelyi megértette barátja kijelentését, azért így kérdezte meg:

- Meddig tudsz maradni?
- Azt mondják, két-három napig.

A két barát kezet szorított egymással, és Szerdahelyi eltávozott.

9.

A Duna vízállásáról egyre aggasztóbb hírek érkeztek. A víz szintje nőttön-nőtt. Már elrendelték a III. fokú árvízvédelmi állapotot. A növekedés azonban nem akart megállni, a Duna most Szőnyénél tetőzött.

A Duna már több helyen is teljesen betöltötte az árterületet, és már a gátakat nyaldosta. Mind szükségesebbé vált a gátak erősítése. Egyre nagyobb erőket kellett a veszélyeztetett gátszakaszokra irányítani. A veszély egyre fokozódott.

A környék dolgozó embereit már mind összegyűjtötték, hogy az egyre fenyegetőbb veszélyt elhárítsák. Ők azonban kevesen voltak, egyre több kéz kellett a veszélyeztetett gátakra. Már a környező üzemektől is jött az utánpótlás.

A víz csak emelkedett, szintje mind nagyobbra nőtt, már a gátak tetejét is veszélyeztette. Több helyen nyúlgátakat is készítettek.

Már Tatabányán is hirdették az önként jelentkezés lehetőségét.

Az országban most ez volt a központi kérdés. A vizet meg kellett szelídíteni. Zöld utat kapott minden teherautó, minden tehervagon, amelyek a mentés munkájában részt vettek. Az ország figyelme a gátépítőkre terelődött. A veszélyhelyzet megszülte a maga hőseit. Voltak névtelen hősök, akik pihenésüket, nyugalmaikat feláldozva dolgoztak mások személyének és vagyonának megmentésén. Az ország összefogott. Vállalatok, intézmények jelentős összegeket ajánlottak fel az árvízkárosultak megsegítésére.

Már Tatabányáról is jelentkeztek, hogy részt vegyenek a gátak védelmében. Jelentkezett Kovács is, Szerdahelyi is. Munkáltatójuktól külön engedélyt kaptak az eltávozásra. Nem mutatták, de a vezetőség büszke volt arra, hogy a nagyiroda dolgozói közül is többen jelentkeztek, hogy személyes munkával vegyenek részt a védekezésben. Maga a bánya biztosított szállítóeszközöket, hogy a bányászokat a veszélyeztetett gátszakaszokra szállítsák.

Szőny felé haladva mind többször találkoztak embereket, tárgyakat, homokzsákokat vivő gépkocsikkal és autóbuszokkal. Kovácsék egy autóbuszon kaptak helyet. Egy vidám társaság gyűlt egybe, mert ahogy a Duna felé mentek, vidám és népszerű mozgalmi dalokat énekeltek.

Emberek jöttek, emberek mentek. Különbség csak az volt, hogy a menők jókedvűnek látszottak, a visszajövőkön látszott a fáradtság és az összetörtség.

- Mi is így fogunk kinézni? - fordult Szerdahelyi Kovácshoz.

- Valószínű. Nem szanatóriumba visznek bennünket, hanem oda, ahol keményen dolgozni kell.

- Remélem nem csalódnak bennünk. Igaz, én életemben nem sokszor fogtam kapanyelet, de nem félek a munkától.

- Most bebizonyíthatod - válaszolt Kovács - de nagyon vigyázz, nehogy először túl gyorsan dolgozzál, és a végén nem maradjon erőd a munka további végzésére.

Mind közelebb értek a Dunához és mindig több és több emberrel találkoztak. A kép mindig ugyanaz volt. Vidám, jókedvű emberek jöttek, letört, komor, agyonfáradt emberek mentek.

Mindebből nem volt nehéz kitalálniuk, hogy nehéz munka vár rájuk is. Ők nem féltek a munkától. Szerdahelyi, ugyan titokban, de súlyózott is. Egy 32 kg-os súlyzót sikerült jól elrejtteni a szobában. Lehet, hogy a gondnoknő ezt már tudta, mert ha a szobában volt Szerdahelyi, és a gondnoknő törölgetett és pillantása a sarokba terelődött, mindig elmosolyogta magát.

- Ni! Ott a Duna! - kiáltott fel egy ember a kocsiban. Mindnyájan odanéztek.

- Ez nem a Duna, ez tenger - jegyezte meg csendesen Szerdahelyi.

A roppant víztömeg hatalmas területet öntött el. Látványa lenyűgöző volt. A fák, melyek magas növésű fák voltak, csak lombjuk tetejét nyújtották ki a vízből, és valószínűleg csak azért, hogy látni lehessen, milyen roppant víztömeg tódult köréjük.

Már látni lehetett a munkálatokat is. Talán két-három kilométer hosszú nyúlgátat építettek a régi köré, hogy maradjon elég nagy tér a Dunának. Míg odáig elér, a dühe lelohadhat.

Amint odaértek, az ott lévők integettek. Egy-kettőre kiugráltak az autóbuszból. Valami munkavezető lehetett, aki odaintette őket. Munkaeszközöket osztott ki részükre.

Megkezdődött a munka. Egyszer homokzsákokat kellett lerakni, egyszer lapátolni a földet.

A munka kemény volt, sokat kellett dolgozni. Dél felé már eléggé fáradtak voltak a kemény munkától. Úgy Szerdahelyinek, mint Kovácsnak már feltört a tenyere. Nem törődtek vele, hanem becsülettel végezték munkájukat.

Már jócskán elmúlt dél, de még nem kaptak ételmet. A kemény munka és egyéb körülmények is már éhessé tették az ott dolgozókat. Szerdahelyi vállalkozott rá, hogy megkísérel ételmet szerezni.

Gyors ütemben tette meg a kb. 2 km távolságot, ami az országút és a gát között volt. Az úton felvette egy tehergépkocsi vezetője, aki bevitte Szőnybe. Szerdahelyi ott megkereste a központot, ahol a munkálatokat irányították és gondoskodtak a dolgozókról. Ott nyomban intézkedtek is, egy teherautóra raktak fel élelmet, Szerdahelyi a vezetőfülkében kapott helyet.

Nagy öröm töltötte el valamennyiüket, amikor meglátták az ételt hozó autót. Nem volt senkinek tányérja. Egy-két nagy fazékba rakták az ételt. Ezt körülülték, és a kiosztott kanalakkal merítették a fazékból. Egyszerű paprikás krumplic volt az étel, de mindenkinek igen jól esett, hiszen farkaséhesek voltak.

Volt itt a munkán minden rendű és rangú ember. Volt, aki már hozzáedződött a fizikai munkához, volt olyan is, aki legfeljebb a kertben tevékenykedett, vagy otthon fát fűrészelgetett. Az egyik nem szólt, mert bírta a munkát, a másik nem szólt, mert szégyellt szólani.

A munka csak ment, haladt előre. Amikor kijött a munkák egyik irányítója, elismeréssel szólt a végzett munkáról.

Volt a munka mellett itt vice is bőven, ami az elcsigázott testeket felvillanyozta. Az est közeledett. Már itt is, ott is fáklyák gyulladtak meg, hogy a serényen dolgozók fáklyák mellett végezhesék munkájukat.

Végre eljött a felváltó műszak, Kovácsékért is érte jött az autóbusz, hogy hazavigye őket. Valamennyien igen fáradtak, és kimerültek voltak. Azok, akik rendszeresen végeztek fizikai munkát, kifáradtak azért, mert erejüket megfeszítve dolgoztak. Azok, akik nem szoktak rendszeresen fizikai munkát végezni, meg akarták mutatni, hogy ők is legények a talpukon, így ők is nagyon elfáradtak.

Amikor beérkeztek Tatabányára, Kovács javasolta Szerdahelyinek, hogy jöjjön fel hozzá, és a fürdőkádban fürödjön meg.

Szerdahelyinek nem kellett ezt kétszer mondani, hiszen minden vágya most az volt, hogy beüljön egy fürdőkádba, és jól kiáztassa elfáradt testét.

- Elég nehéz munka volt ez - állapította meg Kovács.

- Való, hogy nehéz munka volt, de megálltuk helyünket. Figyeltem, mi sem dolgoztunk rosszabbul, mint más fizikai munkához edződött ember.

- Na, azt hiszem még sokat kellene edződnünk, hogy teljes értékű fizikai munkások legyünk. Nem könnyű kenyér ez sem. Mindig is megbecsültem a becsületes, kemény munkát végző fizikai munkást.

- Tudod mit? - fordult Kovács Szerdahelyihez. - Most meg lehet mutatni, hogy mi is tudunk komoly fizikai munkát végezni. A bánya és a nagyiroda is holnap ki fogja hirdetni, hogy most vasárnap árvízkárosult műszakot szervez.

- Az mi?

- Ez azt jelenti, hogy a bányák a teljes vasárnapi termelésük nyereségét felajánlják az árvízkárosultak javára.

- Ez nem is rossz elgondolás.

- Én beneveztem, de azt hiszem Te is benevezhetsz.

- Szívesen.

- Akkor már ne legyen több gondod rá, mert Téged is beíratlak. Ketten leszünk beosztva Csermenka mellé.

- Csermenka mellé?

- Igen találkoztam vele, és akkor mondtam, hogy jelentkeztem én is munkára a bányába, amire ő azt mondta, hogy örülne, ha vele dolgoznék, és nyomban érdeklődött utánad is. Mondtam, hogy biztosan jönni fogsz Te is. Azt mondta, hogy látszik rajtad, hogy keményfából vagy faragva, csak még edzeni kell.

- Hú, Szent Isten. Ez nem lesz könnyű!

Közben meg is érkeztek Kovács házához. A lépcsőn mindketten szinte vánszorogva mentek fel.

A jó fürdő kissé rendbe hozta a két férfit, és utána jól esett a hideg vacsora. Vacsora közben meghányták-vetették, hogy kibírják-e Csermenka mellett, nem lesz-e szükség segítségre, majd Kovács közölte Szerdahelyivel, hogy van két matrac, amit le tud tenni a földre, és ha Szerdahelyi ezt így elfogadja, akkor nem venné rossz néven, ha az idő előrehaladtára tekintettel ott aludna. Szerdahelyi örült annak, hogy nem kell hazamennie. Nagyon fáradt volt ahhoz, hogy hazavánszorogjon. Igen gyorsan elaludt a szokatlan fekhelyen.

Nem kellett sokat várni, hamarosan eltelt a hátralévő három nap, és eljött az ünnepi műszak, amikor a bányászok az árvízkárosultakért dolgoznak. Erre mind Szerdahelyi, mind Kovács készült. Tenyerük már úgy-ahogy rendbejött.

Már fél hat körül ott voltak a munkahelyen. Ott kaptak külön felszerelést, bányászruhát, sisakot, lámpát stb. Nagyon kíváncsiak voltak önmagukra, hogyan állják meg a helyüket a bánya mélyén. Kovács teljesen otthon volt a bányában, de eddig csak ellenőrzött, tervezett, fizikai munkát még nem végzett. Mondták is neki, mikor ellenőrzés közben valamit szóvá tett. Most itt az ideje megmutatni, hogy ők is helyt tudnak állni.

Észre sem vették, mikor jött meg Csermenka, csak amikor jó hangosan rájuk köszönt valaki.

- Ilyen előkelő gárdát sem vezettem még. Majd meglátjátok a munka nem is lesz olyan nehéz.

Most már mindhárman megindultak a kas felé. Nagyon sokan jelentkeztek munkára, úgyszólván a teljes műszak ott volt, és sok ismerőst láttak a nagyiroda dolgozói közül is. Igen kevesen lehettek köztük, aki a műszakba csak azért jött el, mert ha vállalták a fizikai munkát, nem kellett az árvízkárosultak részére fizetésükből felajánlani.

Amikor a lift megindult lefelé, Szerdahelyinek - bár már elég sokszor volt lent a bányák mélyén - kissé összeszorult a szíve. Hiába ezt nehezen lehet megszokni. Nem hiába mondják: Szerencse fel!

Csermenka most nem frontfejtésen dolgozott, hanem egy vágatot hajtott, melyhez ácsolatot is kellett kiépíteni. Így sok fára volt szükség.

Amikor kiléptek a liftaknából, a hideg levegő, az erős keresztvázat megcsapta őket.

Volt számtalan akadály a továbbhaladásban, de már megszokták, hogy szinte egyszerre nézzenek lábuk alá és a fejük fölé, így különösebb nehézség nélkül eljutottak a Csermenka által hajtott vágatig.

Amikor megérkeztek, Csermenka már parancsnokolt is.

- Oda a szállítószalag kosarába kell a szemet belapátolni. Ott van a szívlapát, azzal kell az általam lefejtett szemet a szállítószalagra rálapátolni, és ha fát kérek, akkor nekem sürgősen kell fát hozni, hogy az ácsolatokat meg tudjam csinálni.

Kovács odasúgta Szerdahelyinek:

- Tudod hány kiló megy a szívlapátra?

- Sejtelmem sincs. Mennyi?

- Harminc kilogramm körül. Ezt fogjuk emelgetni egész nap. Nem lesz könnyű multság, de nem lesz könnyű multság a fahordás sem. Itt még nem előregyártott idomokkal dolgoznak, nem TH. vagy MOL gyűrűkkel.

Élvezet volt nézni, ahogy Csermenka a fejtőkalapáccsal szinte lehasít a szénfalból egy-egy nagyobb darab szenet. Olyan gyorsan gyűlt a szén, hogy Szerdahelyinek és Kovácsnak ugyancsak serényen kellett dolgozni, hogy a lefejtett szenet fellapátolják a szállító szalagra. A szalagról már egyenesen a csillébe jutott a szén, és onnan a lejtaknán keresztül a felszínre, és onnan tovább az osztályozóba, ahol már vagonokba rakják a szenet, és küldik az ország minden részébe.

A szívlapátot a kb. harminc kilogramm szénnel nem volt könnyű emelgetni. Nem volt könnyű munka, különösen kisebztet tenyérrel. Fájt a kezük, zihált a tüdejük, erőteljesen dobogott a szívük, de összeszorított ajakkal, keményen dolgoztak. Oly szívesen és akarattal végezték munkájukat, mintha állandóan azt csinálták volna. Senki nem mondotta volna róluk, ha nem tudta volna milyen beosztásban dolgoznak a trösztnél, hogy nem igazi földalatti bányászok. Legalábbis a végzett munka azt mutatta.

- Hozzatok egy nagyobb, hosszabb fát - hallatszott Csermenka hangja.

- Honnan lehet azt hozni? - kérdezte Szerdahelyi.

- Ha visszafelé mész, több helyen látsz lerakva bányafát. Hozhatsz négy métereset is.

Szerdahelyi elsietett, míg Kovács tovább lapátolt a 30 kg-os szívlapáttal. Talán 150-200 métert tehetett meg, amikor a tárna oldalához téve egy kupac rönkfát talált. Ebből kell elhozni egy szép darabot. Igen, de hogyan? Vállára így nem tudja felvenni. Vállon víve itt nem lehet közlekedni. Még akkor is, amikor nincs náluk semmi, igen nehéz a közlekedés a tárnákban. Végül úgy döntött, hogy húzni fogja a fát. Előbb két kézzel húzta a hatalmas rönköt, majd hóna alá fogta, és úgy próbálta húzni. Kellene lennie egy egyszerűbb megoldásnak is, de ő ilyet nem ismer.

A fa elég hosszú volt és nehéz. Nem nagyon akart engedelmeskedni a vele birkózó embernek.

Szerdahelyi arcán a verejték csordogált, majd később már patakokban ömlött. Most kisebb gödörben botlott meg. Bokája majdnem kifícamodott. A fát a tárna fala mellé gurította, és ő pedig ráült. Pihent egy pár percig. Már közel volt a fejtés helyéhez. Újabb birkózás következett a fával. Szerdahelyi arca már kékült az erőlködéstől. Egyre fáradt, de a fát csak húzta, húzta.

Már majdnem elérte a fejtés helyét, amikor egy csillés ugyancsak egy fát húzott maga után. Szerdahelyi majdnem leült meglepetésében. A fa vastagabb és hosszabb volt, mint az övé. A fa vége valahogy láncsal volt körülcsavarva, és szabályszerű fogantyú volt a lánc végén. Ezzel kellett húzni a fát.

Szerdahelyi most jött rá egy életigazságra. Arra, hogy még a legegyszerűbb szakmát is tanulni kell. Mennyi mindent kell megtanulnia egy jó segédmunkásnak is. Tudnia kell, hogy mit, hogyan emeljen meg. Tudnia kell, hogyan, milyen ívben fordul meg a targonca. Egyéb, sok-sok hasznos tudnivalót kell elsajátítani. Ezért ér sokat egy-egy ügyes, betanult segédmunkás.

Amikor sikerült a fejtésig elvonszolni a fát, Csermenka nevetve fogadta:

- Na, hol volt ezideig uraságod? Barátod majd megszakadt a lapátolásban. Te pedig csak ilyen vékony fával térsz vissza? Máskor kérj majd láncot, aztán nem lesz olyan nehéz - mosolygott Szerdahelyire.

Szerdahelyi egyáltalán nem sértődött meg a kis froclizás miatt. Már az első találkozásuk után igen jó kapcsolat fejlődött ki Csermenka és közte. Már május elsején pertut ittak egymással. A barátság tovább élt. Ezért is választotta őket maga mellé Csermenka.

A munka ment, a két fiatal izzadt, de azért csak emelgették a szívlapátot. Amikor idejük volt, figyelték, milyen ügyesen készíti az ácsolatot Csermenka. Nézték, hogyan adja meg szerkezetét az ácsolatnak. Figyelték, hogy egyúttal a biztonságra is törekszik, mégis takarékosan bánik a faanyaggal.

A fiatal férfiak tenyeréből folyt a vér, minden emelés fájdalmat okozott, de csak csinálták. Nem hagyták volna abba a munkát idő előtt.

Csermenka maga is elismerte szívóosságukat. Biztos volt benne, hogy ha ezek a fiatalok két hétig mellette dolgoznának, jobb munkatársakat nem kaphatna.

A fiatal férfiak, bár egyikük sem szólt semmit, már nagyon kimerültek, és így jól hallatszó sóhaj köszöntötte a műszak végét.

- Ezt még gyorsan dobáljátok fel a kaparóra, aztán készen vagytok.

A három ember, a két feltört kezű fiatal a vasember óriással megindult arra, amerre az út „szerencse fel” felé visz.

- Tudjátok gyerekek - mondta Csermenka felfelé haladtukban -, én minden hivatalnok embert először munkába állítanék, és utána engedném meg, hogy irodában dolgozzanak. Azt hiszem egészen másként látnák a dolgozók problémáit.

- Ez nem lenne rossz, de mi inkább úgy látjuk, hogy igen sok munkásból csináltak hivatalnokot.

- Ez is igaz. A nagyirodán sokak feneke már összeér. Az egyetemistáknak én szigorúbb vakációt szerveznék meg. Ezek a mai táborok inkább szórakozást nyújtanak, mint komoly munka végzésére szoktatnák az ifjúságot.

- Ez igaz - bólintott Szerdahelyi és Kovács is.

- Nagyon sok mindent lehetne a fiatalok közreműködésével megoldani - folytatta Csermenka.

- Ha a fiatalokat, meg azt a sok léhűtőt, akik a gyárkapun belül vannak, és úgyszólván semmit nem dolgoznak jól használnák fel, a Balaton mindkét partján már duplavágányú síneket lehetne lefektetni, és a vasútvonal is már villamosítva lenne.

- Milyen tiszta lehetne a levegő - jegyezte meg Kovács.

- Na most gyorsan mosdás fiúk. Pardon Mérnök Úr és Doktor Úr! A mosdás után meghívlak benneteket az én lakásomba egy kártyapartira.

Ezt mindketten örömmel fogadták el.

A fürdéssel gyorsan készen is lettek, és az elsők között érkeztek az Újvárosba menő bányász-buszhoz.

Amint felszálltak a buszra, szinte egyszerre kérdezték Csermenkától:

- Mit szólt hozzánk, mint munkásokhoz?

- Sokat nem, csak annyit, hogy ha családot alapítotok, nem kell félniük feleségeiteknek. Még a jég hátán is megéltek. Valóban igen szorgalmasan dolgoztatok. Két-három hét alatt megszokátok a legkeményebb fizikai munkát is. Tudjátok hány százalékra teljesítettük a normát?

Csak kérdőjelek nyíltak a kíváncsiskodó szemekben.

- 120 %-on felül. Ha több tapasztalatotok lett volna, akkor még jobb eredményt érhattunk volna el. Ehhez azért már hozzá kell szokni a fáradtságos napi munkához.

- Azt hisszük, örök életünkben büszkék leszünk arra, hogy lent dolgoztunk a bányában és igen szép eredménnyel, és oly híres ember mellett, mint Csermenka, a sztahanovista vájár.

- Na, na csak ne dicsérjete - szabadkozott Csermenka, bár láthatóan jól esett néki a kedves dicséret a két férfi ajkáról, ami oly természetességgel, magától értetődően jött.

- Igen, a lent dolgozó bányászok hajlamosak arra, hogy a vezetőket lefitymálják. Ha valaki meg is tudja mutatni, hogyan kell csinálni, azt elismerik. Én ezentúl különösen fel fogok nézi mérnök úrra.

Most Kovács jött kissé zavarba.

Úgy Kovácsnak, mint Szerdahelyinek nagyon tetszett Csermenka lakása, ami igen jó elrendezésű, három szobás, étkező fürkés, összkomfortos lakás volt.

- Nagyon szép lakás. Ide még egy valaki kellene - szólalt meg Szerdahelyi.

- Inkább több valaki - felelt rá Kovács.

- Erről most ne beszéljünk. Majd lesz rá mód és idő, amikor ezt a nekem fájó kérdést is megbeszélhetjük.

Mindketten tiszteletben tartva a házigazda szokásait, kéréseit, többé nem hozták elő ezeket a körülményeket és nem is céloztak rá.

Csermenka kiment a konyhába, ott gyorsan, szakszerűen hideg ételt készített, és már tálalt is.

- Ilyen nagy vendéglátásra igazán nem számítottunk. Még hűsítő is? Hát ez nagyon remek.

A három ember nekilátott az étkezésnek. Éhesek voltak, és így nagyon jól esett az étel. Ezt követően jött a kártya. Éjfél volt már, amikor abbahagyták.

Az idő, amit Csermenkánál töltöttek, nagyon kellemesen telt el.

10.

Múlt az idő. Szerdahelyi keze is és Kovács keze is begyógyult. Már csak kemény bőrkeményedések jelezték tenyerükön, hogy igen keményen fogták meg a munka végét. Az élet a megszokott körforgásban zajlott. Délelőtt, illetve a munkaidő alatt nagyon komoly munka folyt, a munkaidő letelte után vagy az ügyvédnél volt Szerdahelyi, vagy elment a tatái tóra kajakozni.

Az ügyvédnél rendszeresen megjelent, nemcsak azért, mert jól jött egy kis mellékkereset, hanem most már gyakorlatból is tudta, mennyit lehet tanulni egy praktizáló ügyvédnél.

A mai napot pihenéssel kívánta eltölteni, beleértve egy kemény edzést a tatai tavon. A munka végeztével átöltözött, könnyű szabadidő ruhát vett magára, és máris az állomáson volt. Alighogy felszállt, a vonat elindult. Előbb lassan, majd gyorsabban, amikor egy velőtrázó sikoltás hangzott fel.

Szerdahelyi felugrott az ülésről és azonnal az ablaknál termett. Szeme egy pillantás alatt felfogta a helyzetet. Azonnal a vészfékhez ugrott és meghúzta. A vonat abban a pillanatban blokkolt.

A vasutasok azonnal összeszaladtak. Odaszaladt a mozdonyvezető és a fűtő is. Az utasok egy része is leszállt.

Egy nő vergődött a sínek mellett. Fél lábát levitte a vonat kereke. A nő a mozgó vonatról ugrott le, az ő felelőtlen magatartása folytán következett be a baleset.

Szörnyű volt nézni az élet-, sőt haláltusáját vívó nőt. Ha nem marad életben szörnyű, ha életben marad, örökké sánta, csak múltbal közlekedni tudó ember lesz.

Az egyik vasutas gyorsan berohant az állomásépületbe, ahol már a szolgálattevő telefonált a mentőkért, míg a másik vasutas már madzagot kerített, hogy igen erősen elszorítsák a megmaradt lábcsonkot. Az egyik férfi az ingét tépte kötszerré, hogy addig, míg a mentőláda megérkezik, a vérző, igen súlyos sebet valahogy bekössék.

Szinte egyszerre jelent meg a mentő és a rendőrkocsi. A rendőrkocsiból két rendőr ugrott ki, akik gyorsan pár fényképfelvételt készítettek a vonat mellett ájultan fekvő nőről, és el is végezték a fényképezést, mire a mentők kihozták a kocsiból a hordágyat és felfektették rá a szerencsétlen nőt, és elsősegélyben részesítették.

A mentő elment, a rendőrök még maradtak. Újabb és újabb felvételek készültek a mozdony helyzetéről. Rögzítették azt, hogy a vonat mennyire haladt már el az állomásból. Felírták a kocsi számát, annak az állomáshoz viszonyított helyzetét egy térképrajzon rögzítették.

Felmentek arra a vagonra is, amelyről a szerencsétlen nő leugrott. Az ott lévő utasokat kikérdezték. Egy-kettőnek nevét és címét is felírták. Majd további felvételek készültek, és ezt követően zöld utat adtak a vonatnak, de úgy látszik töretlenül érvényesült a vasútnál az az elv, hogyha egy szerelvény késik, akkor már tovább késik az egész vonalon. Várni kellett a továbbhaladásig. Az utasokat erősen megrázta a szerencsétlen baleset. Szerdahelyi arra gondolt, hogy a szegény nő most már bizonyára a műtőasztalon fekszik, és elaltatva várja, hogy megmentse életét, és ezzel lehetővé váljék, hogy ha félig bénán is, de tovább éljen.

- Na most már végre itt az ellenvonat - sóhajtott fel Szerdahelyi. - Mindjárt indulunk.

Ahogy a vonat mellékük suhant, Szerdahelyi észrevette az ablakból kikönyöklő Kovácsot.

- Szervusz Péter!

- Szervusz Feri! Na ez nagyszerű, hogy találkoztunk. Este várlak, vagy holnap délután. Nagyon szeretnék beszélni Veled. Jó lenne, ha még ma megjönnél.

- Jó Péter, igyekszem. Ha nem jövök vissza nagyon későn, akkor felkereslek.

- Később is felkereshetsz, legfeljebb ismét nálam alszol. Örömmel venném társaságodat.

Már kanyarodott is ki a pályaudvarról a gyorsvonat és Szerdahelyinek csak annyi ideje maradt, hogy intsen barátjának, és máris elhagyta az állomás területét. Szerdahelyi még csak azt látta, hogy a másik gyorsvonat is megindul, és mind gyorsabban robog Tatabánya felé. Amíg tudtak, a két férfi integetett egymásnak.

Szerdahelyi ma biztosan késni fog az edzésről. Igaz, hibáján kívül. Ezért, amint a vonat megállt Tóvároson, ahol gyorsvonat csak igen ritkán állt meg, sietősre fogta lépteit, hogy minél előbb a tó partján legyen.

Ahogy közeledett a csónakház felé, látja, hogy a két leány, Éva és Márta valamit mutogat egymásnak. Még közelebb érve látja, hogy Éva, mint egy vipera nekiugrott Mártának. A két leány között kemény birkózás kezdődött.

Szerdahelyi előbb megállt, mintha földbegyökerezett volna a lába, és nézte, nézte a nem mindennapi jelenetet.

A két leány harca nem volt egyszerű szórakozás. Keményen küzdöttek egymással. Egyszer egyikük volt felül, máskor másikuk. Amint még közelebb ért egyre nagyobb csodálattal nézte a két gyönyörű teremtest. Pompás alakjuk ígézően szép volt, és lenyűgöző, ahogy izomzatuk megfeszült.

Amikor Szerdahelyi már azt észlelte, hogy a két nő most már nagyon komolyan veszekszik egymással, már nem sietett, hanem futott a helyszínre, hogy szétválassza a két verekedő leányt.

Szerdahelyi hiába avatkozott közbe. Ez két vetélytársnő küzdelme volt az általuk kiválasztott hímért. Harcot jelentett egyúttal a jövő boldogságért. A két leány tudta, hogy ha valamelyiküknek sikerül belopnia magát a férfi belső világába, azzal saját boldogságát teremtette meg.

A két leány kemény volt, mint kemény az élet, amelyben éltek. Ezeket az embereket az állandó veszély, az állandó harc és küzdelem az elemek ellen edzette keménnyé, acéllá.

Most Márta került alul. Éva megfogta két kézzel a fejét, és azt ütögette a földre.

Szerdahelyi most két kézzel kapta el Éva vállát, és igyekezett felemelni. Márta, ahogy kiszabadult Éva kezei közül, felugrott és elkezdett futni. Futás közben kiabálta, hogy többé nem jön ki edzeni.

Szerdahelyi kérlete, hogy jöjjön vissza, de Márta csak futott. Szerdahelyi nem akart túlzott feltűnést, ezért az úton nem futott a leány után, de nagyon meggyorsította lépteit. A leány futás közben öltözködött. Amikor Szerdahelyi a sporttáborhoz ért, újra futni kezdett Márta után, de Mártának az előnye már olyan nagy volt, hogy nem tudta utolérni. A tóvárosi állomáson bent állt személyvonat, mintha csak Mártára várt volna, amint szegény leány fellépett a vonat lépcsőjére, a vonat megindult. Szerdahelyi már csak a vonat után tudott nézni az állomásról.

Lassan poroszkált vissza a csónakházig.

Amikor visszaérkezett, Éva nem szólt semmit. Arca több helyen meg volt karmolva. Különböző sérülések nyomai az arcon és a kézen tanúsították, hogy a két leány nem szórakozásból birkózott egymással. Éva feldúltnak látszott, de biztatóan mosolygott a férfi felé.

- Gyere Feri! Ül be egy kajakba, és versenyezzünk.

Szerdahelyi, aki eddig csak a tényeket látta, az indító okokat, a verekedés előtti helyzetet nem ismerte, a felszólításra bement a csónakházba, és kihozta onnan azt a kajakot, amit állandóan használni szokott.

Amikor betette a vízbe, és benne elhelyezkedett, Éva nyomban vezényelt:

- Vigyázz, kész, rajt!

A két csónak egyszerre indult el. A táv, amit a leány bejelölt 1000 méter. Szerdahelyinek ez volt az első alkalma, amikor a leánnyal versenyzett. Csodálatos leány volt. Pár perccel előbb még úgy birkózott, mintha élet-halál harcot vívna. Alighogy kissé elmúlt a fáradtság, már kész volt az új harcra a szeretett férfiért.

Az első ötszáz métert fej-fej mellett tették meg. Szerdahelyinek mindenképpen össze kellett szedni minden erejét, hogy lépést, illetve hosszt tudjon tartani ezzel a csodálatos leánnyal.

Szerdahelyi igyekezett újabb erőfeszítést kicsikarni magából. Nagyobb erővel és gyorsabban mozgatta a kéttollú evezőt. Remélte, hogy teljes erőbedobással megelőzheti a leányt.

Úgy látszik mégsem egészen sikerült, mert a leány kajakja ment egy fél hosszal előre.

Most már a leányról is és a férfiről is ömlött a verejték. Szerdahelyi már sokat edződött a tréningek alkalmával, de ezzel a csodálatos kis teremtéssel nem tudta felvenni a versenyt.

Célba jutáskor a leány legalább három csónakhosszal előzte meg az imádott férfit. Mire a férfi beért a célba, már vissza is fordította csónakját.

- Éva, szenzációsan ügyes vagy.

A leány boldog mosollyal nyugtázta a férfi elismerő véleményét.

- Most már visszamegyünk, kiugrunk a csónakból, utána úszunk egyet.

- Én most azt javasolnám, hogy egyet csónakázzunk a tó másik részén is, oly csodálatosan szép arra felé.

- Jó, én is örülök annak, de nagyon vigyázni kell, mert a túlsó terület már a halgazdaságé. Nem szabad észrevenniük, hogy arra megyünk. Úgy látom, hogy nincs kint senki, aki bennünket zavarna.

A férfi és a nő is kissé belemártotta kezét a vízbe, és letörölték az izzadságot a homlokukról.

A leány az evező egyik tollát belemerítette a vízbe, és egyet húzva vele elindította a csónakot. Szerdahelyi követte példáját.

A két csónak közel egymáshoz siklott a vízen. A természet csodálatos látványa mindkettőjük ajkát lezárta. Csendben haladtak egymás mellett közel a parthoz.

- Körbevezzük a tavat! - kiáltotta a leány felé Szerdahelyi.

- Benne vagyok. Oly csodálatos itt minden.

A tó partja állandóan változott. Változott a partmagasság, változott a flóra, de nem változott az a hatás, amit e csodálatos tó a szemlélőre tett.

- Tudod mit Feri! Szálljunk ki a csónakból és menjünk, nézzük meg a fenyvest.

- Jó, szálljunk.

- Nézd, ott egész alacsony a tó partja, ott könnyen kiköthetünk. A csónakokat a partra emeljük.

Gyorsan oda is eveztek, kiszálltak a csónakokból, és a kis kajakokat kiemelték a partra. Nem messze tőlük egy szép tisztás volt, ahonnet szinte az egész partot be lehetett látni.

A leány leült. Szerdahelyi követte.

Együtt hallgattak, majd a leány törte meg a csendet:

- Nem szeretnél ilyen helyen lakni? Itt minden olyan gyönyörű.

- Ha nem lennék elkötelezve, akkor bizonyára ezt a tájat választanám letelepedés helyéül.

A leány elsápadt, alig tudott szóhoz jutni.

- Valakinek már elkötelezted magad?

- Na, nem olyan értelemben - válaszolt a férfi.

- Hanem? - kérdezte a leány határtalan erőfeszítéssel közömbösséget színlelve.

- Csupán arról van szó, hogy szüleimnek van vidéken egy kis családi háza. Szüleim már idősek, azt ígértem szüleimnek, ha letelik a szakmai gyakorlatom, visszatérek hozzájuk.

- Ha egy kislány szeret Téged, ez semmiképpen nem akadály, még a világ végére is elmegy utánad.

A leány most hátradőlt. Formás teste, kisportolt alakja rendkívül ingerlően hatott Szerdahelyire.

Szerdahelyi hirtelen átölelte a leányt, és meg akarta csókolni. A leány villámgyorsan kibontakozott az ölelő karokból, felugrott és futásnak eredt.

Szerdahelyi utána, de a leány nagyon gyors és ügyes volt. Előbb befelé futott az erdő felé, majd hirtelen irányváltoztatással a csónakhoz futott, azt felragadta, és villámgyorsan lehelezte a vízre. Mire Szerdahelyi odaért, már el is távolodott a parttól. Nem maradt más választása, minthogy ő is beült saját kajakjába és a leány után evezett.

Szerdahelyi most el akarta érni a leányt, megpróbált gyorsan utána evezni. A leány mosolyogva pillantott hátra, és erőteljesen belemártotta a vízbe az evezőt.

Újabb versenyzés kezdődött, amikor egy éles hang süvített a levegőbe:

- Mit keresnek itt, ez a tórész a halgazdaságé, megzavarják a halakat.

- Jó, jó bácsi, nyomban eltűnünk innét.

- Bácsi az öreganyád! - kiáltott vissza az előbbi hang és megtoldotta még egy-egy a leányt sértő káromkodással.

Erre Szerdahelyi feldühödve a durva kiabáláson és a leányt gyalázó káromkodás miatt, a part felé evezett, ahol az ember állt. Az, amikor látta, hogy Szerdahelyi feléje indult, nem várta meg, hogy a kajak kikössön, hanem gyorsan eliramodott.

Szerdahelyi tudta, hogy hiába is üldözné, mire kiérne a partra, az ember régen eltűnik.

- Menjünk tovább! - mondta Éva.

Most már szorosan a part mentén, visszafelé indultak a csónakházhoz. Visszafelé nem sokat beszélgettek, csak a tájat nézték, de most már mind gyakrabban pillantottak egymásra is.

A két csónak vidáman siklott tovább a vízen.

Jókor is értek, mert az edzőnő megkezdte az edzésprogramot. Úgy a fiatalabbnak, mint az idősebbeknek kimérte a távot. Szerdahelyinek is és Évának is 5.000-5.000 métert kellett megtennie a kajakban, az edzőnő mérte az időt.

Most már nem volt alkalom a beszélgetésre, hiszen ezt az 5.000 méteres távot teljes erőbedobással csak úgy lehet megtenni, ha a versenyző, a tréningező minden figyelmét a minél gyorsabb haladásra koncentrálja és takarékoskodik az erővel. Ennek az erőnek ki kell tartani a teljes öt kilométeres távon.

Az edző noszogatta őket, úgy az idősebbeket, mint a fiatalokat. Szerdahelyiről már patakzott a verejték, de nem kímélte magát. Hiába, eredményesen kajakozni, versenyeken részt venni és nyerni csak akkor és úgy lehet, ha valaki arra igen szorgalmasan felkészül. Hullott a verejték Éváról is, ő sem kímélte magát. Kezében biztosan állt az evező.

Jó két órát tartott az edzés ezen része. Hol nagyobb távolságot kellett megtenni egyenletes erőfeszítéssel, hol kisebb távolságot, de teljes erőbedobással.

Mire vége lett az edzésnek, eléggé el voltak fáradva. Ez a munka fáradtsága volt, a kemény edzése.

Az edzés után még megfürödtek, majd előbb a lányok, utána a férfiak öltözködtek fel.

Amikor Szerdahelyi is kijött a csónakházból Éva belekarolt a férjébe, és kérdezte, merre menjenek.

- Én, Rád bízom.

- Jó, akkor induljunk. Egy kicsit sétálgatunk a városban.

Elkanyarodtak a Zsigmond vár felé, lenéztek a magas partoldalról a vízbe.

- Mennyire más, ha innen fentről nézzük a falat, mintha a csónakból látjuk.

- Annyival is inkább - mosolygott Szerdahelyi a lányra - mert egyszer magasnak látjuk, máskor mélynek.

A lány visszamosolygott Szerdahelyire, jelezve, hogy kisebb froclizáson nem sértődik meg.

- Tudod, itt igen sokat jártam. Utam, ha tárgyalásra megyek, itt vezet el. Innen tudom leggyorsabban megközelíteni a bíróságot. Ehhez az úthoz már emlékeim is fűznek.

Ezt a megjegyzést Éva magára értette, és ezért hálásan mosolygott a férjére.

Jó ideig hallgatagon mentek egymás mellett. Szerdahelyi lopva-lopva odanézett a lányra. A lány is többször lopva nézett Szerdahelyire, szívét melegség fogta el. Mivel ilyen érzései még nem voltak, nem tudott számot adni magának, hogy egyszer miért ennyire boldog, másszor miért olyan fájdalmasak az érzései. Miért érzi magát a férfi társaságában különösen boldognak. Miért hiányzik annyira, amikor nincs mellette. Annyira szeretné megcsókolni a férfit, átölelni, oly boldog, hogy társaságában van.

- Most egészen bebarangoljuk Tatát. Voltam ugyan már egy-két utcában, de még nem mondhatom, hogy jól ismerem ezt a csodálatos várost.

- Óh! Én igen sokat jártam már itt. Azt mondhatom már elég jól ismerem.

Így tettek jó nagy sétát a városban. A férfi több ízben is átkarolta a lányt, de az mindig kibontakozott karjából.

Szerdahelyi arra gondolt, hogy ez a lány, ez a határozott, céltudatos, magabiztos teremtés, szemérmes is. Talán még Virgó? Vagy egy igen rafinált nőszemély? Nagyon kíváncsi volt. Faggatni kezdte a lányt.

- Már biztosan sok fiúval sétáltál errefelé.

- Óh nem, csak egyel.

- De azért több udvarlód volt?

- Egy volt, aki nékem különösen tetszett, de nem voltam vele különösen jó viszonyban.

- Más komolyabban nem udvarolt?

- Senki, azaz akadtak volna, de én nem értem rá, hogy fiúkkal foglalkozzam.
- Ehhez az egyhez komolyabb közöd volt?
- Értem már mire gondolsz. Úgy férfi még nem volt életemben.
- A Te korodban manapság ez nem kis dolog.
- Talán olyan idős vagyok már?
- Dehogyan is.
- Mindig arra törekedtem, hogy aki kiválaszt engem, illetve akit én kiválasztok, nem csak szeressen, hanem becsüljön is engem.
- Édes vagy.

Kart karba fűzve sétálgattak együtt Tata utcáin, majd útjuk a Cseke tó partjai felé vezette őket.

- Nem tudnám megítélni, hogy ez a tó szebb, vagy a nagy tó - törte meg a csendet Éva. - Mindkettő szép a maga nemében.
 - Nagyon okos volt, aki kitalálta, hogy ennek partjai közelébe kell építeni az edzőtábort.
- Egyre csendesebbé vált a környék. Már kigyulladtak a lámpák is, jelezve azt, hogy hamarosan eluralja a tájat a sötétség.
- Na nem volna kedved itt letelepedni? - kérdezte a leány a férfihez, simulva.
 - Kedvem lenne, de hiába vagyok férfi, én is közel szeretnék lenni szüleimhez.
 - Megértelek Téged is, szüleidet is.

Újra hallgatagon mentek egymás mellett. Csodálatos volt így a tó partján kettesben sétálgatva. Majd tapasztalva, hogy már későre jár az idő, a nagyállomás felé vették útjukat.

A vonat már bent is állt az állomáson, amikor kiértek. Alig ugrottak fel a vonatra, már indult is.

Szerdahelyinek sikerült egy csendes fülkét találni, ahol nyugodtan együtt lehettek.

- Eddig Te kérdeztél tőlem - fordult a leány Szerdahelyihez. - Most engedd meg, hogy egy pár kérdést én is feltegyek.
- Szívesen vállalom a kérdéseket. Tessék!
- Le vagy-e kötelezve bárkinek is házassági ígérettel?
- Nem, senkinek és egyelőre nem is tervezem azt, hogy házasságot kötök. Ezt minden leányismerősömnek előre meg szoktam mondani.
- Van olyan leány, aki Neked különösen is szimpatikus?
- Természetesen Rajtad kívül?

A leány elpirult, aztán csak annyit rebegett, hogy - „Rajtam kívül”

- Olyan, akihez különösen kötődnék, nincs.
- Tehát szerelmes nem vagy?
- Nem.
- Na és Mártába?

- Tetszik nekem. Nagyon aranyos, helyes kislány, de nem vagyok szerelmes belé.

A leány, amikor a legfontosabbat megtudta, elhallgatott. Ha a férfi tudta volna, hogy milyen nagy kő esett le a leány szívéből, rögtön karjaiba kapja és megcsókolja.

Szinte szurok sötét volt, amikor a vonat elérte a tatabányai állomás hosszú betoncsíkját, és lassítva megállt. Többen szálltak le a vonatról, de a legfeltűnőbb a két fiatal teremtés volt, akik vidámsága arcukra volt írva.

Az utasok inkább az állomás Felsőgalla felé eső részén tűntek el az aluljáróban, de az a pár ember is, aki a régi telep felé igyekezett, gyorsan eltűnt az erőmű felé vezető úton. Szerdahelyiek szinte teljesen egyedül maradtak.

- Ne menjünk egész közel a házhoz, ahol mi lakunk - kérte a férfit a leány.

Amikor megálltak, a leány gyorsan egy csókot nyomott a férfi ajkára és elszaladt. Amikor kinyitotta a hat ajtós ház kis kerti ajtaját, még egyet intett a szinte megbabonázva álló férfi felé, majd eltűnt egy kis ajtó mögött.

Szerdahelyi alig tért magához. Lassan megfordult és lassú léptekkel indult az ő lakása felé.

A szakértők elvitatkozhatnak azon, hogy egy csók mit ér. Mennyit, amikor szenvedélyes a csók, mennyit, amikor csak tisztelet jele. Az bizonyos, hogy ezt a csókot a szakértők nem így tanítanák. Rövid volt, csak pillanatig tartott, nem forrott össze a két ajak, de hatása szinte belemaródott Szerdahelyi szívébe.

Szerdahelyi elérkezett saját lakásához. Már éppen be akart menni, amikor eszébe jutott Kovácsnak tett ígérete. Ezért tovább is ment a nagyiroda felé, és félúton a kis templom felé vette az irányt. Keresztülvágott annak háta mögött lévő parkon.

A lenyűgözöttség érzését felváltotta a fokozott jókedv, a vidámság érzése. Szerdahelyi majdnem úgy menegetett, mint ahogy a gyerekek szoktak csúszkálni. Soha annyira messzinek nem tűnt Kovács lakása, mint most. Végre mégis odaért. Gyorsan felfutott a lépcsőn, és máris csengetett.

Az erőteljes csengetésre a szokottnál gyorsabban nyílt az ajtó.

Kovács örömmel üdvözölte barátját, de mindjárt feltűnt neki a rendkívüli jókedv, ami Szerdahelyi arcáról sugárzott.

- Mi van Veled? Látom nagyon örülsz valaminek - kérdezte Kovács, miközben becsukta az ajtót.

- Képzeld, megcsókolt!

- Na ez Nálad nem lehet valami nagy újság.

- Ez attól függ!

- Na, de ki csókolt meg?

- Éva.

- Hm. Gratulálok és szívből örülök. Én bevallom őszintén, ennek a leánynak drukkoltam, ez egy igazán értékes nő. Egy igazi bányászfeleség lesz, aki nagyon tud szeretni, de ha valaki becsapja, akkor ölni tud.

IV. fejezet

1.

Csermenka, Peter és Szőke József társaikkal már készülődtek a leszálláshoz. Gyorsan átöltözködtek, és amikor már rajtuk volt a bányászruha, indultak a lámpákért; és igyekeztek a kashoz, hogy a lift a mélybe szállítsa őket.

Máskor a szokott élcelődés Peterék társaságában is elmaradt, az arcok feszültek, ingerültnek hatottak. Csak a két fiatal vágártanuló volt boldog. Az egyiket Csermenka mellé, a másikat Szőke mellé osztották be. Ennek mindkét fiú örült. A két név ismert volt a bányászok előtt.

A bányában ma robbantás lesz, így előnyösebb jövesztésre lehet számítani, minthogy a szén fejtése könnyebbé válik. Nagy részét a munkának elvégzi a robbanóanyag.

Egy-két jószerencsét köszöntés is elhangzott a lefelé indulók, majd a később felfelé jövők között. A lift, a kérlelhetetlen lift könyörtelenül, kíméletlen pontossággal szállította utasait hol fel, hol le.

Megtörtént a váltás, a felfelé menők is eltűntek már, míg az újak már alkalmazkodtak a munka követelményeihez.

Dél felé tervezték a robbantást, addig mindenkinek el kellett készülni tervezett részével.

A fejtőkalapácsok mozogtak a kemény, markos kezekben. Bányászok birkóztak a szénfallal. Hullt, hullt a fekete gyémánt, megtette útját a kaparón át a csillékig, és onnét a lejtaknán keresztül az osztályozókig, és onnét az egyes vagonokba.

Mennyi erő, mily erős akarat volt szükséges ahhoz, hogy a föld alatt fekvő szenet a felszínre lehessen hozni. Nem csendülhet fel elégszer a munka himnusza ezeknek a kérges kezű, kemény embereknek tiszteletére. Ők legyűrik a természet támasztotta nehézségeket és elrabolják a „bányarém” által oly szenvedélyesen őrzött szenet. Bátor helyállásuk, kitartó, ezer veszéllyel terhes munkájuk eredménye, hogy a szén eljut oda, ahová arra szükség van, hogy fűtse az erőműveket, árassza a meleget a családi otthonokban, a festékek alapanyaga legyen és a fekete gyémánt meghálálja az őt kibányászó emberek verejtékét.

Dél felé már javában folytak az előkészületek a robbantásra. Még a robbantás előtt bejárták azokat a körzeteket, ahová a robbantás hatása kiterjedhetett. A biztonsági intézkedések megtétele után elhangzott a kiáltás: - ROBBANTÁS!

Ezt követően többfelé erős durranások jelezték a robbantásokat. Többfelé is hallatszottak dörrenések, és nem is egy időben. Ez a robbantásokhoz hozzászokott füleknek nyomban feltűnő volt. Ezek az emberek, akik megtanulták a veszélyeket felismerni, ösztönszerűen reagáltak a szokatlan hatásokra. Gyorsan eljutottak annak felismeréséig, hogy valami komoly műszaki hiba történhetett a robbantásokkal kapcsolatban.

Az egész front hirtelen felzúdult, olyan lett, mint a felkavart méhkas. Emberek futottak ide-oda, végül is megállapították, hogy a robbantást követő fiteomlás betemette a kijáratokat, és ők a mély földalatti vájat rabjaivá váltak.

A felismerés elevenbe taposott. Ezeken a gránitba vágott fejeken most már nyugalom honolt. A veszély felismerése és tudatosodása nem keltett pánikot, bár tudták, hogy kevés az esély a megmenekülésre, hiszen nap-nap után azzal szálltak a mélybe, hogy soha nem tudták, lesz-e lehetőség a feljövételre.

Volt és van az életben vakfegyelem. Az érvényesülés lehetősége, a nagy anyagi javak megszerzésének reménye szervezetté tud tenni egy közösséget, de az igazi közösség csak veszélyközösség esetén alakul ki. Ezt most a föld mélye, a veszély közös érzése szülte meg.

Senki nem jelölte ki a vezért, senki nem hirdette ki, hogy ki a vezető. Ezek az emberek természetesnek vették, hogy ott, ahol a legdrágább kincsről, az életről van szó, a vezér a természetes kiválasztódás törvényei szerint választódjon ki.

Egy hatalmas hang süvöltött végig a tárnában. Nem volt oly erős, mint az előbbi robbanás hangja, nem rázta úgy meg a bánya mélyét, de mindenhova behatolt a hang, mindenhol megértették. Nem kérte fel őt senki, nem választotta őt meg senki, csak ő, egyedül ő érezte, hogy neki most vezetni kell, fel van jogosítva, hogy parancsokat, utasításokat adjon ki, és annak végrehajtását mindenkitől a legszigorúbban megkövetelje.

Csermenka arca, ez a bányáslámpával megvilágított gránitkemény arc, és a szinte sugárzó szemek végigpillantottak a köréje összegyűlt embereken.

- Először egyértelműen felderítjük a körülményeket. Meg kell állapítanunk, teljesen be vagyunk-e zárva, vagy van-e valami kiút. Ha van még kapcsolatunk a felszínnel, akkor közöljük helyzetünket és várjuk a további parancsot. Ha nincs, akkor együtt döntjük el, mi lesz a további teendő. Az tény, hogy a föld mélye megbolygatva lett, és oly mértékben, hogy bárhol további omlások következhetnek be. Most már azoknak az elemeknek hatalmában vagyunk, melyek derékvastagságú fákat gyufaszálként törnek össze, melyek bennünket is kényük, kedvük szerint roppanthatnak össze. Idő kell, amíg az új erőviszonyok a föld gyomrában kialakulnak. Ha be vagyunk teljesen zárva, akkor az új helyzethez kell alkalmazkodnunk. Azt mindenki tudja, mi az engedetlenség következménye.

Csermenka máris intézkedett. Embereket küldött ki minden irányba, a tárna két vége felé, és a tárnák kanyarulatához is. Nem ment más, mint akit ő kijelölt. A többiek maradtak mozdulatlanul. Még a lélegzést is minimálisra csökkentették. Csak azok tudják igazán, mint jelent a levegő és sokszor mily kevés van belőle, akik már átérték azokat a kínos perceket, amikor a légzéssel jobban takarékoskodni kell, mint az erővel. Talán csak a szaporább szívdobogás jelezte azt a feszültséget, amellyel várták a helyzetfelderítésre kiküldött embereket, hogy azok a tapasztalt bányász szemével győződjenek meg a kijutás lehetőségéről, vagy a kivezető utak teljes eltömődöttségéről.

Az egyik oldalról hamarosan megjöttek. Nem volt miről beszámolni. Ez a kijárat teljesen eltömődött. Innen nem lehet kijutni. Azt nem lehetett megállapítani, hogy milyen hosszan omlott be a tárna, milyen hosszú vágotot kellene kihajtani, hogy ismét olyan tárnarészbe érjenek, ahonnan ki lehet jutni olyan helyre, ahonnan már fel tudnak jutni a felszínre.

Tanakodás közben pár méterre a csoporttól újra lezuhant a főte. Vastag fák, mint gyufaszálak törtek össze. Most négy vágat lett elvágva a csoporttól. Pokoli érzés volt ez az itt lévőknek is. Mintha valaki jeges marokkal szorította volna össze szíveiket.

Újra kemény hang süvített végig a tárnán.

- Megkíséreljük az omlást eltakarítani és elszakított társainkat megtalálni. Mindenki takarékoskodjon erejével. Peter jöjjön ide Szókével együtt - hallatszott Csermenka hangja.

Csermenka vezetésével megkezdték a beomlott járat ismételt kifejtését. Ez amúgy sem volt könnyű munka. Még a jövesztésnél is nehéz, amikor a szenet a kaparószalagra kell rálapátolni. Most a cél az volt, hogy oly széles átjárót vájjanak ki és biztosítsanak, amelyen keresztül elérhetnek négy elszakított társukhoz.

Most nem volt szükség fejtőkalapácsra, csak lapátra, amivel az omladékot lapátolták. A vágatot ismét biztosítani kellett. Nem volt elég faanyag. Úgy tettek, mint a farablók, kiszedték az oldalfalakból a fát. Lassan a túlsó oldalról is hallani lehetett a kiabálást. Így meg lehetett állapítani, hogy az omlás nem nagy helyen volt, a négy elszakított bányászt hamarosan maguk mellett tudhatják. De mi lesz azután, hogyan lehet majd innen kijutni. Mindegyiküket ez a gondolat foglalkoztatta, de egyikük sem szólt semmit, csak némán végezték munkájukat.

Találtak egy kis farakást is, így volt anyag az ácsolat kialakítására. Most nem volt különbség vājár és csillés között. Mindegyik egyformán kivette részét a lapátolásból. Csak azt a munkát végezték a vājárok egyedül, amelyhez szakértelem kellett. Mi lesz, ha most sikerül is kibontani az omladékot, és egyesülni az elszakított négy bányással? Van-e arra kijutási lehetőség, ott hogyan omlott be a tárna? Ezer gondolat cikázott át Csermenka agyán is, míg dolgozott. Az már nem lehetett kétséges, hogy szándékosság történt. Valaki, kihasználva a milszekundumos robbantást, hozzájutott robbanóanyaghoz, és nagyobb mennyiségű robbanótöltetet helyezett el, és ennek következtében a bánya többfelé beomlott. Ezt egyedül nem lehetett elhelyezni, ehhez társak kellenek. Talán az a négy ember, vagy azok közül valaki, akiért most életük kockáztatásával utána mennek, vagy aki megmentéséért készítik az új ácsolatot. Vagy itt van közöttük az az ember, aki ezt a rémséges tettet elkövette. Lehet, hogy azok sem voltak tisztában tettük következményeivel, akik ezt a szörnyű tettet véghezvitték, és most ide vannak velük együtt bezárva, bízva a jószerencsében? Amíg biztosat nem lehet tudni, addig senkit nem lehet gyanúsítani. A veszélyben mindenki bajtárs.

A munka tovább haladt. Kemény kezek markolták a lapátokat. Most mindenki tudta, hogy egymásért, de önmagukért is folyik a munka. Maguk is sokat tehetnek a megmenekülésükért, különösen akkor, ha fegyelmezettek lesznek. Feszültek az izmok. Talán már három-négy óra hosszat dolgozhattak, amikor megnyílt a vágat, és átjárhatóvá vált. A négy embert a többi boldogan ölelte át.

- Pihenjünk - szólt Csermenka. - Azután megtárgyaljuk, hogy mit fogunk tenni, hogy innen valahogy ki tudjunk jutni, vagy elősegítsük megmenekülésünket.

A kemény, harcedzett emberek némán mélyedtek magukba. Arcuk olyan keménnyé merevedett, mint a kő, szemük izzott. Így telt el hosszú szünet. Végül Csermenka szólalt meg:

- Sajnos, igen rossz helyen lettünk bezárva, Innen nehezen juthatunk át a bánya más részeibe, még akkor is, ha sikerül a főteomlást kibontani. Az tény, hogy mindkét oldalról beomlott a tárna, tehát be vagyunk zárva, mint azt korábban is megállapítottuk. Megmenekülésünk csak akkor lehetséges, ha átjárót tudunk csinálni a bánya más részeibe, ahonnan el tudjuk érni a kijáratot, vagy kívülről tudnak áttörni hozzánk. Mindkét lehetőség sikere csekély. Önmagunkban fel kell készülnünk a legrosszabbakra. Nem mi lennénk az első bányászok, akik a bányában életüket veszítik. Természetesen mindent megkísérelünk kiszabadulásunkhoz, és bízunk benne, hogy fent maradt bányászbarátaink is megtesznek mindent értünk, hogy kiszabadítsanak. Most pedig nézzük meg, hogy állunk élelmiszerrel.

Csermenka megnézett minden batyut. Lelkiismeretesen vette számba a meglévő ételkészletet. Most mindennel takarékoskodni kellett. Különösen az élelemmel, hiszen nem tudhatják, hogy meddig kell majd kitartaniuk, mikor sikerül őket a mentőcsapatoknak megtalálni.

2.

A robbanásokat nem csak a lent rekedtek észlelték. Amint a bányában végigdübörgött a robbanás hangja, a tapasztalt vajúrok azonnal felfedezték, hogy valami nincs rendben. Rövidesen felderítették az omlás helyét is. Értesítették az akna vezetőségét, és már szólt a telefon a nagyirodán, de felvették a kapcsolatot a bányamentőkkel, és már megindult a mentési akció hatalmas gépezete. Rövidesen sikerült számbavenni, akik lent rekedtek, köztük a leghíresebb bányászt, Csermenkát is. A tröszt igazgatója is a helyszínre sietett, és az elsők között volt, aki leszállt a bányába. Az igazgató keskeny arca elszánt volt, szeméből határozottság sugárzott, tetterő. Nagyon megrázta, hogy Csermenka is lent rekedt a bányában, hozzá különösen erős szálak fűzték. Sokszor jelentek meg együtt gyűléseken, az országos hatóságok előtt. Idővel a két férfi között egyre mélyebb, egyre barátságosabb kapcsolatok fejlődtek. Az igazgató úgy érezte magát, mintha szívébe markoltak volna, amikor hallotta a megdöbbentő hírt.

Lent a mélyben egészen az omladékgig ment előre, nem törődve azzal, hogy esetleg máshol is omlás következhet be. A megbolygatott mélység kíméletlenül és kérlelhetetlenül nyel el mindenkit, aki vesz magának annyi bátorságot, hogy betörjön a hegy gyomrába.

- Milyen széles lehet az omlás? - nézett a trösztigazgató az akna főmérnökére.

- Nem tudom, azt így nem lehet megállapítani. Legalább 8-10 helyen történt egyszerre a robbanás, így nagy területen temette be a föld a tárnákat.

- Remélem még élnek a szerencsétlenek, őket nem temette maga alá a leomló föld - mondta szinte sóhajtván az igazgató.

- Megkíséreljük feltérképezni a baleset helyét, így talán körülhatárolható lesz az omlás helye és kiterjedése, és akkor el tudjuk készíteni a mentési tervet. Akkor megkíséreljük a beomlott tárnarészeket ismét kibontatni és biztosítani.

- Ez nagy munka lesz - mormolta a trösztigazgató.

- Igen ez több napig is eltarthat. Csak a szerencsétlenek tartsanak ki. Bármennyire is sajnálom, hogy Csermenka is velük van, de mégis megnyugtató. Ő majd vasakarattal és határozottsággal fogja a fegyelmet fenntartani és megakadályozza, hogy pánikba essenek.

Az igazgató ismét egy mély sóhajt nyomott el. Ha bányászlámpáját egy kissé feljebb emelte volna, észrevehető lett volna szemében a mélységes aggodalom.

- Mindent meg fogunk tenni hogy kimentsük őket. Akármennyi ember kell, azt mind ide irányítom. A mentést magam fogom vezetni.

A főmérnök ránézett a vékony emberre. Az a bányászlámpa halvány fénye mellett is rendkívül határozottnak, elszántnak tetszett. A főmérnök jól ismerte már, sokszor győződött meg ennek a sovány embernek hihetetlen akaraterejéről. Tudta, hogy ha egyszer kimondta, hogy mindent meg fog tenni, ami erejéből telik, nem fog habozni akkor sem, ha magának kell megfogni a fejtőkalapácsot, csakhogya bent rekedt embereket ki tudja menteni.

- Most visszamegyek a nagyirodára. Kérem, hogy mindenről tájékoztassanak, akár nappal, akár éjjel van. Minden előrehaladásról tudni akarok. A mentést majd az irodáról irányítom.

A főmérnök már jól ismerte a helyzetet. Idők folyamán már több balesetet élt át. Tudta, hogy az igazgatói iroda, ahol felsőszinten folyt a vezetés, ritkán döntöttek kisebb ügyekben, általában közvetlen irányító szervvé, hiszen az igazgató nem nyugszik addig, amíg mindent nem tett meg, amit ember, de amit bányász megethet bányásztársaiért.

Megvárták, amint egy újonnan érkezett brigád megkezdte a beomlott bányarész omladékának eltávolítását és csak azután indultak felfelé. Mindenki tudta, hogy kezdetét vette a harc az elemekkel, a bánya borzalmaival: a tűzzel, a vízzel, a makacs földdel, a kövezettel és a sok-sok ismeretlen veszéllyel.

Amíg jöttek a homályos tárnán keresztül, mindenki hallgatott. Hallgatott az igazgató, hallgatott a főmérnök és a kíséretükben lévő személyek is. Ilyenkor nincs helye beszédnek, most a cselekvés, a tettek ideje érkezett el.

Csak egy sóhaj szállt el csendben, amikor a kis társaság a felvonóhoz érkezett. Elfoglalva helyüket a liftben szinte egyszerre gondoltak a régi-régi bányászköszöntésre: - Szerencse fel! Ez a köszöntés nap, mint nap elhangzott, de igazán mély értelmet akkor nyer, amikor valóban szerencse kell hozzá, hogy a föld mélyén lévő bányász szerencsésen a felszínre érjen.

Felérve a felszínre a kas ajtaja nyílt. Szobormerev arcú emberek szálltak ki belőle. Az igazgató szó nélkül nyújtott kezét társainak, aztán beszállt a várakozó gépkocsiba. Amint becsukódott a kocsiját, az nyomban el is indult. A sofőr jól ismerte az igazgatót. Tudta, hogy most nem lehet ehhez a hallgatag emberhez szólni. Tudta, hogy agyában egymást kergetik a gondolatok. Alaposan megfontol mindent. Ha beérkeznek, akkor már csak utasítások, parancsok hangzanak el, amit ellentmondás nélkül teljesíteni kell.

A kocsij gyorsan siklott tova. Már belterületen jártak, de a sebesség mutatója 80-90 km körül járt. Egy éles forduló, erős fékcsikorgás, és máris lefordultak a nagyiroda felé vezető útra.

Alig mentek pár métert, ismét erős fékcsikorgás. A gépkocsivezető beletaposott a fékbe. A kocsi csúszott, majd hirtelen felugrott a járdára és onnan pár méter után visszatért az úttestre. Oly gyorsan történt mindez, hogy hirtelen az eseményeket felfogni sem lehetett. A hosszú évek alatt kifejlődött gépkocsivezetői ösztön dolgozott így, az diktálta a villámgyors mozdulatokat.

A kocsi mögött pár méterre az úttesten egy kisgyermek ült. Pár pillanattal előbb még futott a gépkocsi felé keresztben az úttesten.

Az igazgató felocsúdva a váratlan körülmények okozta kábulatból, kiszállt a kocsiból és szigorú arccal a gyermekhez ment. Mérgezően rá akart szólni a gyermekre, de amint rápillantott a kis arcocskára, a kis őzike szemekre, valami melegség gyúlt a szíve táján. Felemelte a gyermeket. A kis csöppség oly gyermeki szeretettel karolta át a morcos ember fejét, hogy az nem szólt semmit, csak magához szorította a remegő csöppnyi gyermeket. Átvitte a túlsó oldalra és az éppen odaérkező anyának adta át. Nem várta meg a halottsápadt anya köszönő szavait, sietett a kocsijhoz.

Igen rövid idő telt el, hogy újra megindult a kocsi és máris fékezett. A nagyiroda előtt álltak meg a kerekek. Az igazgató nem várta meg, hogy kinyissák a kocsi ajtaját, máris kiugrott a kocsiból. A portás mélyen meghajtotta magát, amikor az igazgató bement. A folyosó néptelen volt. Az igazgató anélkül, hogy egyetlen emberrel is találkozott volna, már ott volt az irodája ajtaja előtt. Úgy tetszett, mintha pár pillanatig gondolkodna, mielőtt kinyitotta az előszoba ajtaját, de aztán határozottan lépett be a helyiségbe.

A titkár csak ennyit mondott: - Már bent vannak Igazgató Úr!

Az igazgató jól tudta, hogy kik vannak bent az irodában. Ott volt már a tröszt főmérnöke, a termelési osztályvezető és többen mások. A tanácskozó asztal körül foglaltak helyet.

- Jószerencsét! - köszönt az igazgató.

- Jószerencsét Igazgató Úr! - hangzott a felelet.

- Feltűztük a falra a bánya térképét - mondta a főmérnök. - A jelentések alapján igyekeztünk körülhatárolni azt a helyet, amely megközelíthetetlen. Így megállapíthattuk az omlás kiterjedését és megközelítően azt a helyet, ahol bányásztársaink lehetnek.

- Sajnos, ahogy eddig értesülve vagyok, igen nagy területen történt az omlás, még körülhatárolni is nehéz - mondta az igazgató halkán, mintha magával beszélne.

A szobát mély, feszült csend ülte meg. A cigarettafüst szinte kígyózott a fejük felett. A csend, a látszólagos nyugalom, nagyon komoly feszültségeket takart. A halántékokon kidudorodtak az erek és ütemesen lüktettek.

Kinyílt az ajtó. A titkár lépett be.

- A pécsi trösztigazgató van itt - jelentette be a titkár.

Még meg sem várva, hogy a titkár visszamenjen a szobába, mellette egy vállas férfi nyomult a szobába.

- Már régóta készülődtem a látogatásra - szólalt meg az idegen odaérve a trösztigazgató elé -, de nem gondoltam, hogy ennyire alkalmatlan időben érkezem.

A trösztigazgató örömmel szorított kezét kollégájával. Jól ismerték egymást. Igen gyakran együtt vettek részt a minisztériumban tartott tanácskozásokon. Sok problémát oldottak meg együtt. Ahol lehetett, kíségtették egymást. Az idők folyamán oly jó viszony alakult ki köztük, hogy barátként tartották egymást számon.

- Te mindig jókor érkezel. Mindig tudsz valamiben segíteni.

A pécsi igazgató tapasztalt emberként ült le a tanácskozó asztal mellé. Ő is már sok nehéz helyzetet élt át, sok-sok tapasztalatra tett szert. Nem egyszer már biztos halálra szánt embereket mentett meg. Jól tudták ezt a tröszt dolgozói is, ezért tisztelték és szerették. Aki csak felületesen ismerte meg, annak is az volt a benyomása róla, hogy szívvel-lélekkel hivatásának élő emberrel van dolga.

- Már Tatán hallottam, hogy komoly baj történt nálatok. Rögtön telefonáltam is, hogy tőlünk is küldjenek le egy mentőcsoporthoz. Minden bizonnyal elindultak már.

- Nagyon köszönjük, biztos voltam benne, hogy segítségünkre jöttek. - Közben megcsendült a szobában a telefon.

Az igazgató mellett ülő mérnök gyorsan odalépett az íróasztalhoz, hogy felvegye a telefont. Annak zsinórja oly hosszú volt, hogy elnyúlt a tanácskozó asztalhoz.

Az igazgató átvette a kagylót. Arcán a várakozás izgalma tükröződött, miközben hallgatta a telefonáló hangját.

Hosszú hallgatás után szólalt meg az igazgató: - Köszönöm, rendben van. Mozgósítunk minden tartalék erőt. Ha valami új történik, nyomban jelenteni kérem.

Az igazgató lassan felállt.

- Most már bizonyos, hogy igen komoly dolog történt a bányánál. Nem egyszerű főteomlásról van szó. Ismeretlen személyek hosszan berobbantották a tárnákat. Ez nem lehet más, mint szabotázs. Rengeteg kárt okoztak nekünk. Nagyon nehéz lesz a lent rekedt embereket megmentenünk.

Közben a pécsi igazgató is felállt.

- Nem engedlek el addig, amíg legalább egy feketét meg nem iszol. Már készítik is.

- Jó megvárom, de utána valóban búcsúzom.

Nem kellett sokat várni, már nyílt is az előszoba ajtaja és egy szőke hajú, fiatal, karcsú leány már hozta is a feketét.

A szoba lassan megtelt a feketekávé illatával, mintha elnyomta volna a cigaretta füst nehéz szagát.

A pécsi trösztigazgató gyorsan megitta a feketét és máris búcsúzásra nyújtotta kezét.

A két igazgató összeölelkezett, majd a tatabányai igazgató az ajtóig kísért kollégáját. Ott ismét kezét szorították.

- Még igyekszünk további erőket küldeni - mondta búcsúzóul.

Amint mögötte bezáródott az ajtó, ismét szólt a telefon.

A falon lévő térképre zászlócskák kerültek fel. Ezek jelezték, meddig járhatók a tárnák, hol kezdődik az omlás.

Ahogy kissé összeállt a kép, az igazgató már intézkedett.

- Hívják a minisztériumot, tájékoztatást szeretnék nyújtani.

Amint jelentkezett a hívott fél, az igazgató beszámolt a történetekről. Hangja bár tompán csengett, úgy hallatszott, mintha hantok dübörögtek volna a koporsóra.

Rövid idő alatt ismertette a bánya helyzetét. A gyors, szakszerű tájékoztatásból meg lehetett ítélni, hogy az aki a tájékoztatást adja, nagyon jól ismeri a bánya helyzetét és maga is nem egyszer járta azt keresztül-kasul.

Amint az igazgató a kagylót letette, már vette is fel a másodikat. Ismét részletes tájékoztatás. Rövid idő elteltével valamennyi érintett országos szerv szakszerű tájékoztatást kapott. Így mindazok, akik érintettek voltak, ismerték már a Tatabányán kialakult körülményeket.

Nemcsak az igazgató hívta fel az érintett szerveket, hanem a telefon hívó hangja is gyakorta csendült fel és hol tájékoztatást kértek, hol segítséget ajánlottak fel. Az egész ország megmozdult. Most derült ki igazán, mily hatalmas erők állnak a munka frontján dolgozó hősök mögött. A segélykiáltás elhangzott a legutolsó kis bányáig, a föld mélyén rejtőző vágatok mögött is meghallották a segélykérő szót. Mindenki egy emberként, kivétel nélkül ment volna a bajba jutottak segítségére. Nemcsak a bányáknál, de más helyeken is fontolgatták, mivel járulhatnak hozzá a bányában rekedt dolgozók megmentéséhez. Most lehetett csak felfogni, micsoda hallatlan nagy csodálatos erő a munkásszolidaritás.

Most nem arról volt szó, hogy adakozzanak a bajbajutottaknak. Nemcsak kiállásról volt szó, hanem sokan jelentkeztek önként, hogy lemennek a bánya mélyére, az ott leselkedő veszélyek közé és segítenek a bajba jutott társak kiszabadításánál. Itt már az életet kellett felajánlani. Aki vállalkozott és lement a megbolygatott bánya mélyére, nem tudhatta, hogy valaha is sikerül-e onnan visszajönnie. Akadtak vállalkozók, és nem is kevesen.

Újra nyílt az ajtó és a titkárnő lépett be.

- A lent rekedtek hozzátartozói. Beengedjem őket? - Az igazgató felnézett a leány kérdő arcára.

- Természetesen engedje be őket!

Az ajtó becsukódott, majd újra kinyílt. Tizenöt-husz asszony nyomult be a szobába. A köszöntés halk volt, csak annyi: - „Jó szerencsét!”

Az igazgató felkelt az asztaltól és az asszonyok elé ment. Azok nem voltak neki idegenek. Többet már személyesen ismert közülük, de ismerősek voltak a kemény, határozott arcvonások is. Az egyik arc szebb volt, a másik kevésbé az, de mindegyik arcáról lerítt a határozottság. Oly asszonyok voltak ezek, akik életük párját mindennap úgy engedték el, hogy nem tudták, hogy az másnap visszajön-e. Az élet, az állandó veszélyérzet megedzette őket. Tudták, hogy a bánya mindent megtesz férjeik kiszabadításáért, de mégis személyesen akartak meggyőződni róla, milyen munka folyik férjeik megmentése érdekében. Az ajtó alig csukódott mögöttük be, már láttak, hogy a bánya vezetői együtt ülnek a tanácskozó asztal körül. Látták a friss térképet a falon is, az azon lévő friss zászlócskákat.

Az igazgató is tudta, hogy itt nem kell sok beszéd. Csak annyit mondott: „Látják asszonyok, dolgozunk”. Az asszonyok nem feleltek, szó nélkül megindultak kifelé. Bányászfeleségek voltak. Nem sírtak, az arcuk merev volt, csak szemük csillogott szokatlan fénnel.

Az ajtó bezárult az asszonyok mögött, de az igazgató csak nézte a bezárult ajtót. Nemcsak őt, hanem az összes bentlévőt lenyűgözte az a határtalan energia, ami a tovatűnt asszonyokból sugárzott ki és amely, mint villamos áram, betöltötte a szoba levegőjét.

Éjfél felé járhatott már, de nem mozdult a szobából senki. A telefonkagyló úgyszólván állandóan a kézben volt. Hol ide telefonáltak, hol innen hívtak másokat. Leállították a külfejtés egyes részeit, a felszabaduló erőket brigádokba szervezték és az aknavállalat közvetlen vezetői segítségével beosztották őket. Mindenki tudta, mikor kerül rá a sor, mikor kell menni. Úgy osztották be a segélycsapatokat, hogy annyi ideig legyenek munkában, míg a legnagyobb erőt tudják kifejteni. A kas működött. A lift hol le, hol felszállt, de mindig tele volt emberekkel. A csillék is tömve érkeztek a lejtaknán keresztül. Nem pattogtak vezényszavak, de a munka hallatlan céltudatossággal folyt. Mindenki úgy dolgozott, mintha saját életéért dolgozott volna.

Ez a szó, hogy bányász, önmagában tiszteletet parancsolt. Az emberek tudták, hogy milyen szép hivatást takar e szó. Tudták, hogy ezek az emberek nap mint nap keményen dolgoznak az életért. Tudták, hogy naponta ezer veszéllyel szállnak szembe. Tudták, hogy kemény, bátor, elszánt emberek. De aki igazán meg akarja ismerni őket, ilyenkor kell őket látni, amikor halálra szántan küzdenek embertársaik megmentéséért. Ilyenkor lehet megtanulni tisztelni, becsülni, szeretni ezeket a sziklaszilárd emberi jellemeket.

Éjfél már jóval elmúlt, mind ritkábban szólt a telefon. Bátortalanul megszólalt a főmérnök. - Úgy vélem, hogy holnap is erő kell, nem kellene-e aludni menni? Természetesen a válságstáb marad, kisebb számú ügyelettel.

- Mehettek is - adta meg az engedélyt az igazgató.

Többen felálltak és indultak kifelé a szobából. Végül az igazgató maradt és a szomszéd szobában hárman rendezkedtek be éjszakára.

- Igazgató Úr nem megy? - kérdezte az egyik.

- Én nem, én itt maradok. Már kipróbáltam, milyen jól lehet aludni, ha az ember karjára hajtja fejét. A telefonra pedig úgyis felriadok.

Amikor már mindenki elhagyta az igazgatói szobát, felvette a telefont és intézkedett, hogy a kocsik újra álljon elő, ismét ki akar menni a helyszínre.

Az igazgató is fáradt volt és kimerült, de uralkodott magán. Nem is látszott rajta túlzottan a fáradtság, hozzá volt szokva a különleges erőfeszítésekhez is.

Amikor az üres folyosón áthaladva a portásfülkéhez ért, a portás mélyen meghajolva annyit mondott, hogy most már az igazgató úrra is ráfér egy kis pihenés. Ő csak annyit válaszolt.

- Lehet, de előbb megnézzük, hogy haladnak a helyszínen.

A kocsinál meglepődve tapasztalta, hogy saját gépkocsivezetője van ott. - Maga nem ment aludni?

- Tudtam, hogy az Igazgató Úr jönni fog, ki akar menni a helyszínre. Úgy gondoltam, hogy egyelőre nem megyek aludni én sem.

Az igazgató jólesően elmosolyodott. Gyorsan be is ült a gépkocsiba és máris indultak az akna felé.

A bányászváros többsége aludt még, akik fent voltak, nagyjából a bányák mélyén voltak. Az alvók a kicsi bányásházak kis szobáiban vagy az új lakótelepek hálósobáiban pihentek ki fáradalmaikat. A kemény arcúak kisimulva pihentek a vánkásokon. E nagy város még így is, pihenve is erőt sugallt magából, hatalmas, ellenállhatatlan erőt.

Hirtelen magukhoz tértek ábrándozásukból. A gépkocsi fénykévéje egy leányalakot világított meg, aki feltartott kezekkel állta el a gépkocsi útját. Velőtrázóan csikordultak meg a fékek, jajszt hallattak a kerekek.

A gépkocsi már nem tudott teljesen megállni, erősen lelassulva, de elütötte a leányt.

- Ma már másodszor. Úgy látszik mindenképpen a börtönbe kerülök - mormolta a sofőr.

Mindketten kiszálltak a kocsiból, a sofőr és az igazgató is.

A kocsi előtt már kissé rézsutosan feküdt a leány. Nem érthette nagyon komoly sérülés, mert igyekezett feltápáskodni. Erősen italos lehetett, mert az italszag csakúgy dőlt belőle.

- A fene egyen meg, pont az én kocsim elé kellett feküdnöd - hallatszott a sofőr kemény hangja.

A leány erre artikulátlan hangon tört ki: - Adjátok vissza a vőlegényemet. Pizkok, miért engedtétek le a bányába? Azért, hogy ott pusztuljon? Adjátok vissza a vőlegényem! Adjátok vissza!

Az igazgató és a gépkocsivezető összenézett.

- Mond ki vagy Te?

- Gépirónó a tanácsnál - mondta az akadozó, borgőzös hang.

- Az apád?

- Asztalos.

- Tehát nem bányász.

- A vőlegényem az. Ő is lent maradt a bányában.

Az igazgató és a gépkocsivezető újra összenézett.

A leány vőlegénye lent van a beomlott bányában. Ez megrázta a lányt, félti vőlegényét, nagyon el van keseredve és a pohár fenekére nézett. Még nem edződött meg, még nem tanulta meg a bányászfeleségek nehéz, küzdelmes életét. Nem, nem kell ezt a leányt bántani. Inkább meg kell tanítani, hogyan kell tűrni, zárt ajkakkal némán szenvedni és így küzdeni szeretteinkért.

- Keljen már végre fel! - hallatszott az igazgató kemény hangja.

A leány feltápáskodott.

- Nem történt baja?

- Megütöttem a lábamat - hallatszott a leány vontatott hangja.

- Üljön a kocsiba. Orvoshoz visszük.

- Én nem megyek!

- Azonnal üljön be - csattant fel az igazgató ellentmondást nem tűrő hangja.

A leány nem szívesen, de a kemény hangnak engedelmeskedett. Kissé tántorogva odalépett a gépkocsi ajtajához. A gépkocsivezető kinyitotta a kocsi ajtaját és benyomkodta a leányt a hátsó ülésre.

- A kórházig! - adta ki az utasítást az igazgató.

A kocsi újra megindult és pár száz méter megtétele után megállt a kórház bejárata előtt.

Az igazgató maga ment oda megkérdezni a portástól, hogy ki az ügyeletes orvos.

- Fent van az igazgató főorvos úr is és a felesége is.

A trösztigazgató meglepődött.

A sofőr támogatta a leányt a kórház bejáratához. Felmentek az emeletre az ügyeletes orvosi szobához.

Rövid kopogás és az ügyeletes orvosi szoba ajtaja már nyílt is. Az ajtóban az igazgató-főorvos állt, nagy szemeket meresztve a trösztigazgatóra.

- Szerbusz János! Nagy meglepetés, hogy személyesen jössz.

- Engem is meglep, hogy éppen Te éjszakázol.

- Hallottuk, hogy súlyos szerencsétlenség történt a bányában. Ezért ügyelünk itt feleségemmel. Ha segíteni kell, nyomban készen állunk.

A trösztigazgató arcán halvány mosoly suhant végig és meghatottság vett rajta erőt. Újra csak arra gondolt, micsoda csodálatos példája ez az emberi összefogásnak. Egyesek csak hallottak arról, hogy a bányában baj történt és máris sorompóba állnak, szinte várják az alkalmat, hogy segíthessenek. Milyen jól esik az emberi segítőkészségnek ily meggyőző példájával találkozni.

- Egy leányt hoztunk be. Majdnem eltiportuk az úton. Vőlegénye lent maradt a bányában és a leány bánatában a pohár fenekére nézett.

- Úgy látszik, meg kell edződni néki - mosolyodott el az orvos.

- Én is arra gondolok, az élet majd megneveli.

- No, hagyjátok itt, majd én gondjaimba veszem. Ti úgyis siettek. Azt hiszem nem is aludtatok az éjjel.

- Eddig még nem.

- Most remélem, hazasiettek és aludni fogtok.

- Óh, egyelőre arra nincs időnk. Kimegyünk a bányához megnézni, hogyan folynak a mentési munkálatok.

- Ismerlek. Hiába mondanám, mennyire fontos a pihenés. Úgysem hallgatsz az orvosra.

- Úgy látszik, Te sem saját Magadra.

Erre mindketten elmosolyodtak, majd a trösztigazgató búcsút intett és már siettek is le az utcára.

Amikor az igazgató és a sofőr leértek a kapuhoz, nagyot szippantottak az utcai friss levegőből. Hajnali levegő volt igazi tatabányai illattal. A Vértes felől érkező ózondús levegővel sajátosan összekeveredett az erőmű füstje, a felszálló pernyének különleges illata. Olyan ez a levegő, mint a Tisza vize. Aki ezt a levegőt belélegezte, annak szíve éppúgy visszavágyik, mint aki a Tisza vizét megízlelte.

- Indulhatunk! - szólt az igazgató, elhelyezkedve az első ülésen.

Most már bíztak benne, hogy újabb baj nem érheti őket, míg el nem érnek az aknához.

A kocsikifutott a városból. Már a hajnal derengő pírjainál suhant tova. A pirosra festett égbolt halványan színezte a tájat és bármennyire is el voltak foglalva és agyontömve gondolatokkal és bármennyire hozzászórtak is már a tájhoz, mégsem tudták kivonni magukat a táj varázsa alól. Mintha szobrász vésője faragta volna a tájat, faragott volna földbe völgyeket, dombokat, hogy szépségével lenyűgözzön minden arra járó.

A kocsi nyelte a kilométereket. Nem volt kedve senkinek beszélni. A sofőr nem merte az igazgatót zavarni. Annak gondolatai meg igen távol jártak. Azon gondolkodott, mit tudna még tenni, hogy a bányában rekedt bányászokat megmentse. Milyen jó lenne, ha csakúgy össze lehetne roppantani a hegyet és kihozni onnan a halálra ítélt embereket. Valóban mennyi, de mennyi földet kell kihordani a beomlott bányarészekből, míg el lehet érni a hegy gyomrába zárt bányászokat, ha ugyan még élnek, nem zúzta halálra őket a lezúduló kő és széntömeg.

A kocsi hirtelen megdőccent, majd tengelye körül megfordult és az árok szélére sodródott.

- Mi van megint? - kérdezte magához térve az első kábulatból az igazgató.

- Azt hiszem defektet kaptunk. Mindjárt megnézem.

- A jószagú Úristenit ennek a világnak. Most minden baj megér bennünket.

Ő is ki akart szállni, de amikor kitette a lábát, ijedten húzta vissza. Mellettük egy szakadék volt. A kocsi csak centiméterekkel állt meg a szakadék előtt. Ha belezuhanak, biztosan nem élik túl.

A megdöbbenés pillanatokig tartott. A veszélyhez szokott emberek gyorsaságával tértek magukhoz és máris cselekvésre készültek fel.

- Toljuk odébb a kocsit, igen veszélyes helyen áll. Nicsak a bal első kereke már a szakadék felett áll.

Erőiket megfeszítve tolták odébb a kocsit, az keresztben állt az úttest közepén.

- Ej a kutya-fáját. Ez a végén nekünk jön - kiáltott fel a sofőr.

Egy tehergépkocsi jött utánuk. Túl gyorsan ahhoz, hogy hirtelen meg tudjon állni. Neki is ütdődött a személygépkocsi hátsó oldalsó részének. Nem volt nagy ütés, de azért a gépkocsit annyira megnyomta, hogy két kerékkel a szakadék felé állt. Az igazgató is megsérülhetett, mert nagyot kiáltott.

A tehergépkocsi vezetője ugrott le a gépkocsiról.

- A fene egye meg magukat! Nem tudnak vigyázni? Mit keresnek az út közepén? A kurva hétszentségit! Ah! Igazgató Úr? Hogy kerülnek ide? Majdnem eltiportam magukat.

- Igen mi vagyunk. - mondta az igazgató, fájdalmas mosolyt nyomva el. - Defektünk lett, majdnem beleestünk a szakadékba.

- Ej, de nagy szerencsénk van! Nézzék csak, ha egy kicsit odébb csúszik a gépkocsi, menthetetlenül beleesik a szakadékba. - nézett az igazgatóra a tehergépkocsi vezetője. - Csak nem ütötte meg magát Igazgató Úr? Látom a lábát fogja.

- Igen a térdemet ütötte meg a kocsi, amikor elfarolt, de most már nem fáj. Hogyan vegyük ki a kocsit?

- Majd segítenek ők - mutatott a tehergépkocsira a sofőr.

Most látta, meg az igazgató, hogy a tehergépkocsi platóján többen ülnek.

- Maguk hová mennek?

- Az aknához viszem őket, hogy segítséget nyújtsanak.

- Az nagyon jó. Gyorsan kihúzzuk a kocsit, illetve elhúzzuk a szakadéktól és már mehetnek is. Ahogy látom, elég sokan vagyunk, nem lesz nehéz.

- Az nem lesz jó! - szólalt meg a tehergépkocsi vezetője. - Ha egy kicsit is meginog a kocsi, a szakadékba zuhanhat. Inkább egy kötelet kötök a hátsó részére és tehergépkocsival kihuzatom.

- Igen, így lesz a legjobb.

A tehergépkocsi vezetője ügyesen fordult meg, majd a személygépkocsihoz farolt. Ezt követően kötelet kötött a személygépkocsi hátsó lökhárítójára. Amikor kész volt, felült a tehergépkocsi pilótafülkéjébe, majd onnan lekiáltott.

- A többiek menjenek a kocsi bal és jobb oldalához. Amikor a kötel megfeszül, kiáltok. Akkor tolják meg a kocsit. Vigyázni, nehogy jobbra vagy balra elcsússzon.

Amikor a kocsit visszahúzták, az igazgató és a sofőr odamentek a szakadék széléhez. Oda már jól be lehetett látni.

- Úgy látszik, nemcsak a bányában lehet meghalni - mosolyodott el az igazgató.

Mire visszaértek a gépkocsihoz, meglepetve tapasztalták, hogy a tehergépkocsi vezetője már szereli is le a személygépkocsi kerekét. Még maga a hivatásos sofőr is meglepetve nézte, hogy a gépkocsi sofőrje milyen ördögösen bánik a kulcsokkal és szereli le a kereket. Az igazgató, aki a bányát, annak dolgozóit mindennél magasabbra helyezte, elgondolkodott, hogy azok, akik szállítják az árut, a kenyeret, a terményt, ugyancsak hősiezen vívják meg napi harcukat. Milyen erős akarat kell hozzá, hogy éjjel is fent tudjanak maradni és sokszor hosszú órákig figyelni az utat akkor is, amikor a fáradtságtól majd leragad a szemük. Ennek a figyelemnek köszönhatték most, hogy életben maradtak.

Amikor a gépkocsi vezetője búcsút intett, a trösztigazgató nem állhatta meg, hogy ne kérdezze meg nevét és még utána kiáltott, hogy másnap jelentkezzen a nagy irodán. Arra gondolt, hogy ez az ember bizony megérdemel egy nagy kitüntetést.

Az igazgató is elfoglalta helyét a gépkocsiban és fáradtan dőlt hátra az ülésen. Saját megpróbáltatásai, az imént átélt életveszedelem nem kavarták úgy fel, sokkal jobban izgatta őt a bánya mélyén rekedt bányásztársainak sorsa.

Egy mentőautó suhant el szirénázva mellettük.

Talán sikerült felszínre hozni őket és most szállítják őket a kórházba vagy újabb szerencsétlenség történt. Sietni, sietni, minél előbb ott lenni a bányánál, hogy megtudják, mi történt. Bárcsak sikerült volna már felszínre hozni őket.

Az autó robogott tovább. Már nem volt messze az akna. Percek múlva megtudhatják a legújabb történeteket.

Már előttük a kas. Látszani kezdenek a bányaépületek. Már látni lehetett az ott nyüzsgő embereket és a gépkocsikat is.

Az autó begördült a bánya felszíni területére.

- Megérkeztünk, Igazgató Úr! - hallatszott a gépkocsivezető hangja.

- Menjünk teljesen az irodához, ott többet tudnak!

A gépkocsi még pár métert ment, majd közvetlenül az iroda mellett megállt.

Az igazgató meg sem várta, míg teljesen megáll a gépkocsi, máris nyitotta ki az ajtót és ugrott ki a gépkocsiból. Szinte szaladt a főmérnöke szobáig. Nagyon jól ismerte ezt az irodát is, itt is nagyon sokszor megfordult már.

A főmérnöki szobában egy csapatot talált. Nyomban látta az ott lévő embereken, hogy a baleset óta ők sem hunyták le még szemüket. Derekasán helyt álltak, ők voltak az első vonalban.

- Éppen készülünk a leszállásra, Igazgató Úr! - szólalt meg a főmérnök.

- Az éppen jó, mert én is le akarok menni. Hogyan állnak?

- Nagyon nehéz megállapítani, igen nagy területen omlottak be a tárnák.

- Éppen úgy kell dolgoznunk, mintha egy teljesen új vágatot kellene kihajtanunk.

A főmérnök odalépett a térképhez. Ez hasonló volt a nagyiroda igazgatói szobájában lévőhöz, csak nagyobb volt és részletesebb. Minden lényeges adat jelölve volt rajta. A hozzáértő nyomban le tudta róla olvasni az őt érdeklő adatokat.

- Véleményem szerint társaink valahol itt lehetnek. A munkák jelenleg a piros zászlócskáknál folynak. Ha eddig teljesen el vannak tömve a járatok, igen sok munka kell, míg ki tudjuk fejteni. Addig életben maradnak-e, nem történt-e bajuk, arra még nem tudunk választ adni.

- Amikor jöttünk, mentő jött velünk szemben.

- Igen, Igazgató Úr, egy sebesültet vitt el. Az egyik bányamentőre rászakadt a főte. Nagyon siettek a munkával, nem biztosítottak kellően. Most már a legerélyesebben felhívtam mindenkit az óvatosságra.

- Jó is, hogy együtt nézzük meg, hogy halad lent a munka.

- Előbb igyék egy feketét.

- Nagyon elterjedt már nálunk ez a feketézés, de azért most jó lesz, mert ébren tart.

Míg a feketét hozták az igazgató tovább érdeklődött. Kíváncsi volt, milyen erők érkeztek. Honnan kaptak embereket. Milyen gépek jöttek?

A főmérnök mindenre részletes válaszokat adott.

Közben hozták már az igazgatónak a bányászruhát. Gyorsan átöltözködött. Tudta, hogy ezt már addig nem veti le, míg minden probléma meg nem oldódott.

- Na, indulhatunk!

Egy öttagú csoport indult meg a kas felé. Többen megismerték az igazgatót. Innen is, onnan is bányász köszöntéssel üdvözölték. Jóleső érzéssel tapasztalták, hogy a „bánya ura” a nagyhatalmú igazgató is velük együtt küzd társaik megmentéséért.

Már éppen a kashoz értek, amikor egy újabb kocsi kanyarodott melléjük. - Na, úgy látszik megérkezett a legfőbb szakszervezeti vezető is - mondta az igazgató.

A kocsiból egy szélesvállú, határozott arcú ember ugrott ki.

- Leszálltok? Várjatok, én is felöltözöm és veletek együtt lemegyek. Megnézem, mi van odalent.

- Jó, de nagyon siess, mert mielőbb látni szeretnénk, hogy megy a mélyben a munka.

- Jó, jó, egykettőre itt vagyok.

Amikor az óriás eltávozott, valamennyien csodálattal nézték távozó alakját. Jól ismerték valamennyien múltját, a régi bányász múltat. Tudták, hogy ő is már nem egyszer rekedt a föld alatt. Több évtizedes, harcos múlt állt mögötte. Szavának súlya volt. Afféle kiállós ember volt. Ha úgy érezte igaza van, akaratát tűzön, vízen keresztül vitte. Sokan csodálták állhatatosságát, határozottságát.

Valóban gyors volt, rövid idő múlva már bányászöltözékben jött vissza. Szálfaegyenes, magas alakját jól kiemelte a bányászruha. Az átlagmagasságnál egy fejjel volt magasabb. Ha csoportban volt, kiemelkedett a többi közül. Ha nyilvános helyen tűnt fel, még mindig megdobogtatta a női szíveket.

- Na, már itt is vagyok. Beszállhatunk a kasba.

- Csak jöjjenek be többen, használjuk ki a liftet - invitálta a várakozókat az igazgató.

Gyorsan megtelt a lift rekesze és elindult lefelé.

Amikor nagyot zökkent a lift, jelezve, hogy leért az akna aljára, kinyílt a lift ajtaja és megcsapta őket a bánya szele, az igazgató arra gondolt, milyen csodálatos lenne, ha együtt jöhetnének fel a lent rekedtekkel.

Az ajtó előtt többen állottak. Megismerték az igazgatót. Innen is, onnan is hallatszott a „jó szerencsét” köszöntés.

Könnyedén közlekedtek a forgalmas folyosón, mely idomkövekkel, majd TH gyűrűkkel volt kibélelve. A vágat más részein már régimódi ácsolatokkal volt a fal és a főte biztosítva.

- Igen, ez még a legrégebbi bányánk. Fel kell újítanunk, ha új jövesztési módszereket kívánunk bevezetni. Mennyi pénzbe fog ez kerülni?

Most már csak egyes sorokban tudtak előrehaladni. Ez is mind nehezebbé vált. Sokszor az volt az érzésük, hogy a főte rájuk omlik. A túlfeszített idegállapot, a kialvatlanság, a stressz fokozta a veszélyérzetet.

Egy kiáltás zúgott el a tárnában:

- Áttörtünk!

E szónak mintha varázsereje lett volna. Az emberek arcán boldog mosoly futott át. Feléledt bennük a remény. Talán sikerül kimenteni a lent rekedt bányászokat.

Az igazgató megsokszorozta léptei gyorsaságát. A kis csoport sietett a fejtéshez. Ott már egy lyuk tátongott. Óriási izgalom vett erőt a jelenlévőkön. Valóban sikerült-e? Áttörték-e a bányászokat elválasztó falat?

A fejtőkalapács egyre dolgozott. A vágár, a csillés rakta a csillét. A testek izzadtak, a bőr gőzölgött. A verejték csorgott az arcokról. Az izmok pattanásig feszültek. A várakozás izgalma villamossággal hintette tele a levegőt.

Feszült figyelemmel lesték a kalapács minden mozdulatát, a lapát mozgását. A lyuk egyre nagyobb méretűvé vált.

- Vigyázz, biztosítani, csak utána fűrní. Vigyázni a főtére.

Lassan tisztul a vágat. Most már át lehet menni. Az első bányász elindul. Az ereken a vér erősebben lüktet.

- Csak óvatosan, óvatosan! - kiált utána az igazgató.

Feszült várakozás percek következnek. Mintha megállt volna az idő, a mutatók ólomlábon járnának.

A főmérnök kezéből kiesett a kis bányászlámpa. Senki nem vette észre a bányászlámpa leesését. A főmérnök is csak azért, mert a lábát ütötte meg.

Az igazgató magában számolta a másodperceket.

Az idő lassan múlt. A lyukon már három bányász ment át, a többiek még takarították a törmeléket. Kezük most nem mozgott a szokott gyorsasággal. Ők is feszülten várták, mi hírt hoz a három bányász.

A kis bányászlámpa a kezekben meg-megremegett. Kívülről más nem mutatta a hallatlan belső feszültséget. A megkövült arcok látszólag hidegen néztek végig a tárna belátható részén. Csak a szemek izzottak erősebben a megszokottnál.

Végre az egyik bányász visszatért.

Nem rohanták meg kérdésekkel csak várták, hogy magától beszéljen.

- Újabb omlás - hangzottak tompán a szavak.

Erre az igazgató megindult az alig kinyitott tárna folyosójára.

- Ne menj Igazgató Úr! - szolt utána a főmérnök. - Nagyon könnyen beomolhat.

Az igazgató mintha nem is hallotta volna a szavakat, átbújt a frissen kitisztított vágaton.

A főmérnök utána ment.

A kis bányászlámpák tompa fénye világította az utat.

Nem kellett sokat menni, talán húsz métert tehettek meg. Valóban újabb omlás zárta el az utat.

Mintha valami roppant súllyal ütötte volna meg őket. A várakozás feszült izgalma elenyészett, átadta helyét a letörtség érzésének.

Hiába volt a bizakodás, a remény, a siker nem volt gyors, azért nagyon keményen meg kellett küzdeni. A bánya nem adja meg magát könnyen. Ha elhatározta, hogy valakit fogva tart, azt nagyon nehezen adja át. Mintha a mesék sárkányai elevenednének meg, akik foggal körömmel, sőt kénes lánggal őrzik váraikat.

Az igazgató egészen közel ment az utat elzáró omlásig. Felemelte a kis lámpát és megvilágította a nyílást elzáró törmeléket. Nézte, csak nézte a törmeléket és szeméből egy könnycsepp buggyant ki. Elfordult, hogy még véletlenül se lássák meg azt a kis cseppecskét, ami szeméből buggyant ki. Talán kissé furcsa lett volna, ha ez a bátor, céltudatos ember könnyezik.

3.

Nyomott volt a hangulat a nagyirodán. Izgalom, lázas sietség nyomta rá bélyegét az itt dolgozókra. Ott vibrált a levegőben a feszültség. A nagyiroda úgyszólván valamennyi osztályát érintette a szerencsétlenség. Tépelődség, letörtség uralkodott mindenfelé. Ennek ellenére a rendes napi munkát is el kellett végezni. A többi bányában a termelés nem állhatott meg. Szüksége van az országnak a szénre.

Letört volt Szerdahelyi is. A vezető jogtanácsos sokat volt távol. Legtöbbet a beomlott bányánál tartózkodott. Mivel hosszú évek óta végezte a bányánál munkáját, jól tudta, miként lehet munkatársai segítségére, miként hasznosíthatja magát a bajbajutottak érdekében. Kivette részét a szervezésből is. Az ország több bányavállalatával lépett érintkezésbe. Közvetítette az igazgatói utasításokat is. Az időközben megindult rendőri vizsgálattal karöltve dolgozott. Nagy tapasztalatával kitűnő segítséget tudott nyújtani a vizsgálatnak.

Vigyázni kellett arra, hogy a mentési munkálatokat ne zavarják, de biztosítani tudjanak minden nyomot, melyek a baleset mikénti megtörténtének megállapítására alkalmasak. Vizsgálták a robbanóanyag kiadását. Megállapították, kik, milyen mennyiségben vételeztek robbanóanyagot. Vizsgálták a telepítés tervét, az aknában még fellelhető nyomokat. Kihallgatták mindazon személyeket, akik segítséget tudtak nyújtani a nyomozásnál. A személyzeti osztály bevonásával vizsgálták a lent maradottak egyéniségét, jellemüket, azokat akikkel érintkeztek. Rengeteg olyan anyagot vontak vizsgálat alá, ami az avatatlanok számára fel sem tűnt volna.

Így az otthoni munka jelentős része Szerdahelyire hárult, aki igyekezett helytállni. Ez már mély víz volt, hiszen olyan dolgokban is intézkedett, amiket más körülmények között még nem bíztak volna rá.

Szerdahelyinek most nem maradt ideje, hogy kikapcsolódjék. Kováccsal, aki szakértelme felhasználása érdekében bevonta a vizsgálatba és a mentésbe is, csak egyszer találkozott. Évát is alig látta, már nagyon hiányzott neki a leány. Érezte, hogy Márta képe egyre jobban elhalványul benne, míg Éva arca egyre jobban belé ivódik. Ma ugyan a tatai öregtőhöz kellett volna mennie, de valószínű, hogy munkájával nem fog végezni. Évával is úgy beszéltek meg, hogy majd az esti vonatnál fogja várni az állomáson.

Az idő lassan múlt. Főnöke két ízben is felhívta őt, hogy számoljon be az ügyek állásáról. Nagy figyelemmel hallgatta főnöke utasításait. Érezte, hogy most vizsgázik, számot adhat róla, mit tanult az elmúlt időszak alatt. Most már egy igen nagy perben is fel kellett lépnie. Az egyik bánya rekonstrukcióját végezték. A munkálatokban a fővállalkozó mellett sok kisebb

alvállalkozó is részt vett. A munkákat nem végezték az előírt minőségben, munkájukkal kapcsolatban sok kifogás merült fel.

Ez a per már nagyon komoly hozzáállást igényelt Szerdahelyitől is. Sokfajta új gépet kellett megismerni, sok-sok szakkérdés merült fel, amiket tisztázni kellett. Ez a per valóban vizsgaanyag lesz, igen sokat kell hozzá tanulni.

Munkahelyéről hét óra körül indult haza. Magával vitt több rekonstrukciós aktát is. Otthon még ügyis lesz ideje. Éva csak fél 9 órakor érkezik a vonattal. Addig kihasználja az időt.

Hazatérve nagyon elmélyedt a vaskos aktában. Csak azt vette észre, hogy már futnia is kell az állomásra, hogy a vonat érkezéséig odaérjen.

A vonat késett, nem jött menetrendszerinti időben. Miért nem jön már a vonat? Miért olyan türelmetlen? Legszívesebben a vonat elé menne. Eddig nem érzett ilyesfélét. Sok leányt ismert már, de egyik sem dobogtatta még ennyire a szívét.

Na végre már jön a vonat. Egy nagy 4.24-es húzza a kocsikat. Melyikben ülhet a kislány? Amikor együtt jöttek általában hátra szoktak ülni. A korábbi fáradtság most nyomtalanul eltűnt. Miért nem száll le már Éva előtt az a nő. Most végre Éva itt van. A felső lépcsőről ugrik Szerdahelyi elé. Micsoda könnyed szökellés, micsoda könnyed mozdulat.

- Szervusz Feri!

- Szervusz Éva!

Észre sem vették, hogy egymást átölelték és el is csattant a forró csók.

- Nagyon hiányoztál Ferenc. Nem is ment jól az edzés. Állandóan Rád gondoltam.

- Ennek nagyon örülök Éva! Én is sokat gondoltam Rád.

Lassan mentek a feljáró felé. Az utasok már mind elszéledtek. Mire az aluljáróhoz értek, már nem volt utas az állomás környékén. Az aluljáróban a leány szenvedélyesen ölelte át a férfit.

- Úgy vártalak Ferenc! Nagyon szeretlek.

A szenvedélyes csók után most elengedte a férfit és futni kezdett felfelé a lépcsőkön. Szerdahelyi utána. Szerette volna még egyszer megölelni a leányt. Már majdnem elérte a leányt, amikor a lépcső tetején egy középkarú férfi jelent meg.

- Jó szerencsét, Jогtanácsos Úr!

Szerdahelyi érezte, hogy erősen zavarba jön és kissé mormolja a jószerencsét köszöntést.

A középkorú férfi arcán alig észrevehető mosoly suhant át és tovább lépegetett az aluljáróban.

Szerdahelyi és a leány most már szótlanul mentek egymás mellett.

- Na lassan meg is érkezünk az én lakásomhoz. Egy picit beugrom. Megvársz, vagy Te is bejössz?

- Tudod Ferenc, még férfi lakásán nem voltam. Én régimódi leány vagyok.

Szerdahelyi is kissé elpirult és közölte a leánnyal, hogy mindjárt jön.

- Gyors voltál, Ferenc!

- Igen, nagyon siettem.

Ismét szótlanul ballagtak egymás mellett.

- Felmehetnénk a Sport presszóba - javasolta Szerdahelyi.

- Én inkább sétálnék Veled egyet. Nem szeretnék most zajosabb helyre menni.
 - Igen most üresek is a vendéglők. Tegnap csak egy feketére betértem a „Fekete Gyémánt-ba”, de senki nem volt ott.
 - Igen, ilyenkor az igazi bányász nem szokott mulatni menni. - felelte Éva. - Úgy élünk ilyenkor, mintha valamennyien gyászolnánk.
 - Nekem is rossz a hangulatom. Sokat gondolok a lent rekedt emberekre.
 - Sokat dolgozol most Te is?
 - Igen, jelentős részben most rám szakadt a munka, Az Anyagvállalat és a Szénvállalat jogtanácsosai is besegítenek, de mégis én vagyok a Trössthöz beosztva. A főnök megbízott azzal is, hogy vegyek részt az OBF vizsgálatában.
 - Az Országos Bányaműszaki Felügyelőség? Mit kell csinálnod?
 - Igen, ezek vizsgálják a nagyobb, országos jelentőségű baleseteket és ügyelnek a biztonsági szabályok betartására. Ahhoz, hogy a munkájukba befolyjak, általam nem ismert, új jogszabályokat kell megtanulnom. Teljesen új nyelvezete van és mennyi szakmai kifejezés van benne. A 782. §-át a jogszabálynak szószerit megtanultam. Hallgasd csak meg: „Széntelegek harántolásánál a keresztvágat, harántvágat a rétegdőlésre merőlegesen kihajtott feltörés és más munkálatoknál az alapvágat, osztófolyosó, valamint a telepdőlésben fölfelé és lefelé kihajtott gurító és ereszke biztosítását a szokásos alapvágat, illetve gurító ácsolással, de rövid, legfeljebb 0.8-es mezőkkel szabályszerűen kifeckézve kell végezni. Omlásos szén esetében a főtében és azon az oldalon, ahol a telep lefelé folytatódik, teljes bélést kell alkalmazni”
 - Bányászleány vagyok, de őszintén bevallom nem nagyon értem.
 - Hát pedig ezt meg kell tanulnom, ha egyáltalán hozzá akarok valamihez szólni. Már leültem a bányabiztonsági megbízottunkkal konzultálni. Mosolygott is, amikor az egyes szakkifejezéseket kérdeztem, de amikor több órás beszélgetés után felkeltünk, meg is dicsért. Hát ez csak az egyik szakma. Hány ügyben kell még különböző szakmákat megismernem. Az ügyvéd, ahol én beszoktam segíteni, múltkor szinte egy egész orvosi könyvet áttanulmányozott, hogy a tárgyaláson feltehessen a szakértőnek kérdéseket. Most meg az olaj lepárlását tanulmányozza.
- Séta közben érkeztek a templom mögötti parkba. Éva hozzásimult a férfihez. Szinte érezte, mint lüktet a férfi szíve. A leány is érezte, mintha valami áram folyna át a férfi testéből, ami az ő szívét is megdobogtatja. Biztosan érezte, hogy most már soha nem fogja elhagyni a férfit. Szívéből már akkor sem lehetne kitépni, ha az élet messzire sodorná őket egymástól. Női ösztöne súgta, hogy a férfi is szereti őt. Ezt számtalan apró jelből is észreveszi. Mégis mintha rossz előérzete lenne. Miért gondol többször arra, hogy a szeretett férfit elveszítheti. Ez nyugtalansággal tölti el. Mostanában álmatlansággal küszködik. Ha elalszik, még álmában is a fő helyet a szeretett férfi foglalja el. Az elmúlt éjjel is róla álmodott. A férfit egy ismeretlen valaki kötéllel körülfonta és húzta el tőle. Ő átkarolta és nem engedte el. Sajátos birkózás kezdődött, ő minden erejével vissza akartra tartani a férfit, de a kötél erősebb volt, kiszakította kebléről a férfit és egyre távolabbra húzta tőle. Mintha valami balsejtelem játszana vele. Talán az érzékeny női lélek megérzése? Észre sem vette, hogy kezével átfogja a férfi izmos karját és hihetetlen erővel szorítja meg vele.
- Óh! - nézett a férfi meglepődve a leányra.

Ahogy szemük egymásba mélyedt, mindketten elpirosodtak és zavartan sütötték le szemeiket. Hosszú hallgatás után emelték fel fejüket és egymás szemébe néztek. A két egymásba kapcsolódó szem elárulta, hogy mindketten eljegyezték egymást, életükben többé nem mondanak le egymásról. A két fiatal szorosabban egymáshoz simult. A vékony ruha alatt érezték egymás testének melegét. Szívük egyszerre vert. Most már mindketten tudták, hogy mélyen szeretik egymást.

- Lépjünk egyszerre, Feri! - szólalt meg a leány.

A leány kisebbeket lépett, a férfi nagyobbakat. Csak nehezen jött ki a taktus. A fiú számolgatta a lépéseket, a leány elnevette magát.

- Most úgy masírozunk mint a katonák. Gyere fussunk egyet!

Elengedte a férfit és gyors futásba kezdett. A férfi rövid ideig nézte a leány távolodó alakját, majd utánaeredt. A leány gyors volt, a férfi nehezen tudta utolérni. Gyorsan elkapta a leány kezét. Mindketten megálltak. Erősen lihegtek, de kacagtak. A férfi megfogta a kacagó kis teremtet. Átölelte, erősen, szenvedélyesen és lihegő szájjal egy szenvedélyes csókot nyomott a leány ajkára.

A leány engedte, hogy a férfi szorosan magához vonja és szenvedélyesen csókolja ajkát. Ő is erősen belecsókolt a férfi szájába. A csók tüze szenvedélyük fokozódott, mindketten remegtek. A leány úgy érezte, hogy elszáll belőle az erő, alig állt a lábán. Lassan kibontakozott a férfi ölelő karjai közül.

- Szeretlek Ferenc! - suttogta a férfi felé.

- Én is nagyon-nagyon szeretlek - sűgta vissza a férfi.

Úgy néztek egymásra, mintha az örökkévalóságot látnák egymás szemében.

Ismét megfogták egymás kezét és lassan megindultak. Most már mindketten tudták, hogy ásó-kapa lesz az csak, ami őket elválasztja.

- Nézd Feri! Ott van egy nő. Hogy dülöngél, mennyire részeg.

Ferenc ránézett a közelgő nőre. Az valóban úgy jött, mintha himbálózó hajón járna. Lassan egy fáig ért. Azt átölelte és lassan lecsúszott a földre.

- Jaj, de csúnya egy részeg nő - borzongott meg Éva.

- Mit csináljunk vele, hagyjuk itt? - kérdezte Szerdahelyi.

- Meg kellene nézni, kár lenne szegény teremtet itt hagyni. Nem tudjuk miért adta ivásnak fejét. Talán valami bánat érte. Lehet, hogy rendes, becsületes nő. Gyere nézzük meg közelebbről.

Odamentek a már földön vonagló teremtéshez: Mindketten meglepődve vették tudomásul, hogy egy jóarcú, sőt csinos nő fekszik előttük, akinek arcát kissé eltorzította az ital, de az még így is bájosnak hatott. Alakja kimondottan csinos. Éva lehajolt hozzá. A földön fekvő leány is feléje fordította fejét. Évát megcsapta a bűzös pálinka illat. Megrázkódott. Nem volt hozzászokva az italhoz. Társaságban is csak megnyalta a pohár szélét. Örült, hogy Szerdahelyi sem barátja az italnak.

- Ki maga? Miért itta le magát? - rázogatta Éva a földön fekvő leányt.

Az csak motyogott, szavait nem lehetett megérteni. Valami Jóskát emlegetett. Annyit hosszas faggatás után megértettek, hogy a leány udvarlója Jóska és most a bányában van.

A két fiatal arca erre megenyhült. Most már nem megvetéssel néztek a leányra, hanem arcát simogatták. Éva levegőt igyekezett bele szorítani. Mesterséges légzést alkalmazott. Nemsokára sikerült is felállítani a leányt, akin erős hányinger vett erőt. Rövid idő alatt úgyszólván minden kijött belőle, ami csak benne volt. Meg is könnyebbült és most már értelmesebben válaszolt, de még nem lehetett elbeszélgetni vele.

- Mit csináljunk vele? - kérdezte Éva Szerdahelyit.

- Itt nem hagyhatjuk, de magára sem hagyhatjuk, mert újra inni kezd. Nyilvános helyre sem lenne jó vinni, mert rosszat mondanak róla. Ez nagyon rossz fényt vetne rá és kár lenne érte, ha korábban rendes leány volt.

Hosszasan tanácskoztak és végül is úgy döntöttek, hogy ha a leány egy kissé kijózanodik, elviszik a közeli presszóba és kávékat itatnak vele.

- Nem lesz baj Éva, ha ennek a leánynak társaságában látnak bennünket?

- Ha velem leszel és ha Te nem szólsz meg, akkor engem senki nem érdekel.

Szerdahelyi jólesően elmosolyodott.

A leányt megjáratták, aki rövid idő alatt annyira magához tért, hogy ha segítséggel is, de már önállóan járni tudott.

Éva és Szerdahelyi karon fogta és úgy kísérték a közeli presszóhoz. Senkinek sem tűnt fel a kis menet. Senki nem gondolhatta volna, hogy a két fiatal egy részeg leányt támogat.

A leány egyre határozottabban ment mellettük, egyre kevésbé kellett támogatni, Szerdahelyi már közben-közben el is engedte az egyre egyenletesebben menő leányt.

A leány ment mellettük erősen Évába kapaszkodva. Amint lépett, egy kőben megbotlott és előre vágódott.

A leány orra vére eleredt. Szerdahelyi és Éva csak most kezdték igazán sajnálni a leányt. Úgy érezték, hogy az ő hibájuk, hogy a leány elesett. Szerdahelyi elővette zsebkendőjét és a leány orra alá tette. Lassan felültették a leányt, míg fejét hátratartották. Az orrvérzés hamarosan elállt, de a leány arca erősen meg volt karcolva. Az eséskor egy faág karcolhatta meg. Rövid idő múlva a leány magától felállt. Most már nem merték magára hagyni. Ismét belekaroltak és most már erősebben szorították a kezét. Így értek egészen a presszóig. Mielőtt beléptek, bepillantottak, kik vannak bent. Nem kívánták a leányt ismeretlen szemek kíváncsi pillantásainak és idegenek megjegyzéseinek kitenni. Szerencsére a presszó teljesen kihalt volt, a felszolgálón kívül bent egyetlen lélek sem tartózkodott.

Amint beléptek, már jött is a felszolgálónő. Ahogy a leányt Éva és Szerdahelyi között meglátta, meglepődve meredt rá.

- Teri! Kígyós Teri! Mi van Veled? - kérdezte a felszolgálónő és kérdően meredt Évára.

- Ismeri ezt a leányt? - kérdezte tőle Éva.

- Igen, a szomszédunk.

- Szokott inni máskor is? - érdeklődött Szerdahelyi.

- Úgy tudom nem - válaszolt a felszolgáló. - Pár napja, hogy vőlegénye a bányában rekedt, azóta iszik. Várjanak, rendbehozom.

A felszolgáló leány megfogta a már józanodó leány kezét és bevezette a mosdóba. Ott lemosta a leány arcát és ismét visszavezette Szerdahelyiékhez.

- Úgy találtunk rá szegény teremtésre - mondta Szerdahelyi. - Kérem hozzon sok kávé, remélhetőleg rendbehozza.

A felszolgáló eltávozott, a leány ott maradt az asztalnál. Most már egyenesen ült ott. Nem szólt, csak azt ismételte, hogy nem megy orvoshoz, nem kell injekció.

Nem kellett sokáig várni, a felszolgáló leány már hozta is a feketét. A leánnyal két pohárral is megittak. Az egyszerre zokogásban tört ki.

A felszolgáló leány nézte a vonagló arcot, a könnyező szemeket és lassan, tagolva mondta:

- Nem szégyelled magad, Teri. Az én vőlegényem is lent van. Látod, én nem iszom le magam. Szorgalmasan dolgozom. Úgy látom nem vagy méltó vőlegényedhez. Nem vagy méltó hozzá!

A leány megrázkódott, mintha ostorcsapás érte volna. A jelenlévők megdöbbenve nézték, hogy alakul át ez a kis arcocska. Az előbb még bárgyú tekintet feloldódott, a szemekből, mintha nagyon mélyről jönne, egy sugárzás indult. A keskeny kis száj még jobban összehúzult, a szép női arcon valami határozott elszántság terült szét.

Szerdahelyi, Éva és a kis felszolgáló leány lenyűgözve nézték ezt a csodálatos jelenetet, egy törekeny leánynak teljes átlényegülését. Érezték, hogy valami csodálatos dolog történt. Valami, amit ők is csak most értettek meg. Láthatták, mint válik jellemé az ingadozó, törekeny, talán kissé könnyelmű teremtés.

A leány lassan, de határtalan hittel szűrte ki száján a szavakat: - „Méltó leszek hozzá!”

Aztán felkelt a székről és anélkül, hogy szólt volna valakihez is, egyenes, biztos tartással, mérhetetlen önbizalommal ment az ajtó felé.

Már eltűnt a leány az ajtóból, de Szerdahelyiek még hosszú ideig lenyűgözve néztek utána.

- Úgy érzem ez a nő most lett emberré. Az élet értelmét, mélységét megismerő emberré. Kemény, céltudatos, határozott emberré. Örülök, hogy szemtanúja voltam ennek a csodálatos átalakulásnak, átlényegülésnek. Vannak nagy pillanatok, melyek át tudják formálni az ember személyiségét. Meg lehet érteni, hogy félénk, bátortalan emberekből, hogy lettek életüket is feláldozni képes hőssé.

A kis felszolgáló leány leült az asztal mellé és hallgatott. Hallgattak valamennyien.

Éva törte meg a csendet.

- Kár lett volna ezért a leányért, ha tönkre megy.

- Bizony kár - mondta a felszolgálónő. - Igen jóképű vőlegénye van. A leány is nagyon rendes. Én ott lakom a szomszédjában, de soha nem hallottam róla rosszat. Azelőtt más udvarlója nem volt, most meg egyszerre egy nagyon csinos fiú udvarol neki. Már vájár. A fiú is jól keres és már úgy tudom lakása is van. Remélem a fiú kikerül a bányából és akkor összeházazódhatnak.

- Nem lenne jó, ha a leánynak most rossz híre lenne, mivel elkeseredésében többször leitta magát. Az ilyen mindig nagy port ver fel - vélte Szerdahelyi.

- Óh, most már nem lesz baj vele - nézett Szerdahelyire Éva. - Figyelted egyszerre mennyire megváltozott. Kemény, küzdeni tudó nővé lett, és szinte pillanatok alatt. Eddig nem hittem volna, hogy egy szempillantás alatt ennyire meg lehessen változni. A nők akkor változnak ennyire, amikor magzatukat a szívük alatt hordják.

A felszolgáló leány felállt, mivel újabb vendég érkezett.

Szerdahelyi már korábban kifizette a számlát, így most már indulhattak is kifelé. Belsejükben jóleső érzés áradt szét. Tudták, hogy egy fiatal teremtetést mentettek meg, aki bánatában tönkretette volna életét.

- Gyere menjünk vissza a parkba, oly jó volt ott Veled együtt lenni - nézett Éva büszkén a férfitra.

- Jó menjünk, én is szívesen voltam ott. Ha Veled mehetek, bárhová elkísérlek.

Éva jólesően elmosolyodott.

Lassan lépkedtek, szívük egyszerre dobogott. Hallgattak mindketten, de a csend sokkal többet mondott.

- Nézz oda! - mutatott Éva egy távolabbi padra.

Ott volt a leány, aki előbb jött ki a presszóból! Két férfi volt mellette. Az egyik férfi már átölelte a távozni kívánó leányt, Szerdahelyi már messziről is felfogta a leány villámló tekintetét.

Az erőszakoskodó férfi erősen magához szorította a leányt, mire a leány hirtelen a szemébe kapott. A férfi egy pillanatra elengedte. A következő pillanatban Szerdahelyiek egy erős csattanást hallottak.

- Ez igen - csettintett nyelvével Szerdahelyi. - Szép ütés volt.

Most mindkét férfi elkapta a leányt, akinek ajkát erős sikoly hagyta el. A két férfi most hirtelen körülnézett.

- Ni ott látod azt a pasast? - fordult egyik a másikhoz.

- Azzal verekedtünk nemrég a fürdőnél. Kemény öklei vannak. Ezzel nem akarok még egyszer összekerülni.

A két férfi otthagyták a leányt és előbb futva, majd lassabban, de mégis gyors léptekkel elhagyták a helyszínt.

Közben Szerdahelyiek is odaértek a leányhoz.

- Gratulálok. Kemény kezei vannak - szólította meg ismét Szerdahelyi a leányt.

- Jó, hogy jöttök - válaszolta a leány. - Nehezen bírtam volna ezzel a két emberrel. Engedjék meg, hogy megköszönjem, amit értem tettek. Előbb erősen részeg voltam, de azért megismerem Önöket. Nem fogok többé inni.

- Az nem lesz rossz - szólt most Éva. - Egy nő igen csúnya, ha részeg.

- Sajnos nagyon el vagyok keseredve. Vőlegényem a bányában maradt. Nagyon-nagyon félttem.

- Mi is féltjük őket, de látja, hogyha részeg, milyen bajba keveredik. Ez a két férfi azért támadta meg, mert azt hitte, most lehet magánál sikert elérni.

- Igen már találkoztam velük. Tegnapelőtt estefelé jöttem át a fürdő melletti parkon. Akkor is megtámadtak. Le is tepertek, de lekarmoltam az egyik arcát, aztán sikoltoztam. Megijedtek, mert otthagytak. Máskor ilyen soha nem fog előfordulni. Ha szüleim ezt megtudnák, nyomban kitagadnának. A vőlegényem is elhagyna. Nem tudnám túlélni.

- Na, jöjjön velünk - fogta meg Éva a leány kezét. - Hazakísérjük.

Éva most tudta csak igazán felmérni a leányt.

A leánynak rendkívül csinos arca volt. Ő is erősen barna volt, mint Éva. Ami különösen szép volt a leányon, az a szeme volt. Két szép barna szem, amelyek rezzenéstelen szempillákkal kissé csodálkozva néznek bele a nagyvilágba. Két piros ajka olyan volt, mint két szép piros alma egymás mellé rakva. Szépen ívelt szemöldök ékesítette a két szép szemet. Álla kissé gömbölyded volt, kevésbé előreugró, kissé tömött, de mégis karcsú alakja annyira formás volt, hogy önkéntelen hatást tett a férfiakra.

Ez valóban csinos nő - gondolta Éva. - Valóban kár lett volna egy ilyen jó alakú, jó felépítésű csinos kislányért. Na! Ferenc is erősen megnézi. Ez Évának nem tetszett. Most már dühösen gondolt rá, miért hozták el ezt a leányt. Haza talált volna egyedül is. Elvégre mi közük hozzá.

Éva érezte, hogy ez a féltékenység nem jó, de hát mit tegyen, ha a férfit ennyire szereti. Majd csak leküzdi valahogy ezt a túlzott féltékenységet. Lényeg az, hogy a szeretett férfit ne gyötörje vele. Bízott határtalan önuralmában. Le fogja győzni ezt a féltékenységet is.

Közben elhagyták a parkot és kitértek a bánhidai útra.

- Hogy is hívják magát? - kérdezte Éva. - A felszolgáló nő Teréznek hívta.

- Igen, Teréz a nevem.

- Én Éva vagyok. Merre laknak?

- Itt Bánhidán, az Újváros felé vezető úton.

- Jó lesz egy kis séta - szólt közbe Szerdahelyi. - Nem lesz túl messze.

- Ne fáradjanak velem, eltalálok egyedül is. Most már teljesen rendben vagyok és biztosan nem fogok többé inni. Ez egészen biztos. Amit elhatároztam, azt mindig meg is tettem, bár nem vagyok túl akaraterős teremtés.

- Talán csak nem edződött még meg - szólt Szerdahelyi.

Évának megint nem tetszett Szerdahelyi közbeszólása, de nem szólt semmit.

Lassan haladtak tovább, már elhagyták a meddőhányók felé vezető utat is.

- Dolgozik valahol? - kérdezte Éva a leányt.

- Igen, fodrásznő vagyok Tatabánya Alsón.

- Arra nem szoktam járni, bár elég gyakran megyek fodrászhoz.

- Jöjjön ezentúl hozzám. Ígérem, igen szépen rendbehozom a haját.

- Lehet, hogy arra járok és akkor szívesen meglátogatom. Szülei hol dolgoznak?

- Apám a megyei tanácson hivatalnok. Pénzügyi osztályvezető. Anyám otthon van a háztartásban. Mi régimódi család vagyunk. Apámnak az az elve, hogy az asszony ne dolgozzon, maradjon a fakanálnál. Ez ugyan már régen kiment a divatból, de a régebbi férfiak közül még sokan gondolkodnak így. Van azért anyának is sok munkája. Elég nagy kertünk van és anyám állatokat is tart. Nagyon erélyes asszony, félek is tőle. Most nagyon mérges lesz rám, mert múltkor késő este részegen mentem haza. Ez még soha nem fordult elő. Anyám meg is pofozott.

- Vőlegényével mióta jár jegyben? - kíváncsiskodott Éva.

- Már több mint három hónapja. Karácsonyra terveztük az esküvőt, ha semmi nem jön közbe.

A kis arcocska megint elszomorodott és a két gyönyörű szempárból két könnycsepp gördült le.

Szerdahelyi és Éva észrevették a leány bánatossá vált arcát, de tapintatosan hallgattak és másfelé néztek, hogy a leány ne vegye észre, hogy felfedezték elérzékenyülését. A gömbölyű kis áll előreugrott, a leány szája szélén kemény kis vonal jelent meg. Szerdahelyi és Éva is megállapította, hogy a leány már nem adja át magát bánatának, hanem igyekszik uralkodni érzésein.

- Már erősen érződik az erőmű füstje - szólt Éva, hogy elterelje a leány gondolatait.

- Igen már messziről érződik. Tavaly télen Környe környékén voltunk vadászni. - Mármint én és vőlegényem. Én csak elkísértem vőlegényemet. Ő lőtt nyulat, én hoztam haza. Érdekes volt. Jó messze elkészáltunk. Talán öt kilométerre is elhagytuk az erőművet, mégis pernyés volt a hó, erősen fekete.

- Az erőmű tavának vize igen jó. Még nem fürödtem a Centrál tavon. Egyszer szeretnék Veled elmenni oda - fordult Szerdahelyi Évához.

- Veled szívesen - mosolyodott el a leány.

- Óh, igen jó vize van. Mi Sándorral már többször fürödtünk ott. Most már vigyázni kell. Egy csőcselék oda telepedett le. Múltkor is nagyon megverték ott egy embert és úgy megfenyegették, hogy nem is merete feljelenteni őket. Úgy tudom a rendőrség már figyeli is őket.

Elérkeztek az útelágazáshoz. Ott jobbra fordultak. Most keveset szóltak egymáshoz. Alig mentek pár száz métert, a leány hirtelen felkiáltott.

- Anyám! Ott áll kint a kapuban!

Szerdahelyi és Éva is egyszerre mérte fel a kapuban álló asszonyt. Egy jól megtermett nőt láttak a kapuban, akiről azt mondják, hogy egy stramm teremtes. Szerdahelyiék látták, hogy a leány kissé remeg, mint közeledik anyja felé. Úgy látszik, tényleg nagyon fél az anyjától.

Szerdahelyiék azon morfondírogattak, mit tegyenek most. Hagyják ott a leányt? Ez nem lenne szép, bár az ügy az anyára és a leányra tartozik. Az anya jogosult leányát nevelni. Mégis úgy döntöttek, hogy nem búcsúznak el, hanem a leányt odakísérik anyjához.

Ahogy közelebb értek Szerdahelyinek módjában állt, hogy jobban szemügyre vegye a leány anyját. Az erős, csontos testalkat mellett feltűnt Szerdahelyinek a kemény, határozott arca, melyen a természetadta szép vonások mellett már megjelentek az élet megpróbáltatásainak kemény redői is. Nemcsak határozott, de szigorú is volt ez az arc. Talán túlzottan is szigorú. Talán saját megpróbáltatásain is okulva igyekezett leányát megoltalmazni az élet megpróbáltatásaitól, és most, hogy leánya felnőtt, meglepődve tapasztalja, hogy leánya nem oly erős egyéniség mint ő. Ezért, pótolva a korábbi mulasztásokat, kemény kézzel igyekszik leányából határozott egyéniséget nevelni, aki nem fél az élet megpróbáltatásaitól.

Közben odaértek az édesanyához, aki keményen rászólt leányára.

- Nem azt mondtam, hogy munkaidő után azonnal hazajössz?

A leány hallgatott.

Az anya szeme még keményebb lett. Egy gyors mozdulat és a leány arcán csattant a hatalmas pofon.

Szerdahelyi hirtelen arra gondolt, hogy ez már a második és mindkettő milyen jól van elhelyezve.

Az anya nemcsak jól megtermett, hanem okos asszony is volt. Azonnal felismerte a helyzetet.

- Hazakísérték a leányomat? Nagyon köszönöm maguknak. Sajnos leányomat erős megrázkództatás érte, talán maguknak is beszélt róla. Most kell megfognom, nem szabad engednem, hogy tönkre menjen. De ha ilyen kedvesek voltak, hogy leányomat hazakísérték, jöjjenek beljebb.

- Úgyis erre jöttünk volna - szabadkozott Szerdahelyi. - Nem okozott nehézséget, hogy leányát hazakísérjük.

- Nagyon rosszul viselkedett? - kérdezte aggódva az édesanya.

- Óh, nem - felelte Éva - azt hiszem, már túl van az első megrázkództatásokon és most már könnyebben viseli el a fájdalmakat. Megtámadták a parkban, de éppen ott voltunk. A támadók észrevettek bennünket és elfutottak.

Az anya ajkát megkönnyebbült sóhaj hagyta el. Láthatóan megnyugodott. - Lányom ruházata nem volt teljesen rendben. Már rosszabbra gondoltam. Hála Istennek, nem történt komolyabb baja. De jöjjenek beljebb.

Szerdahelyi és Éva hiába szabadkozott, a határozott asszonynak engedniük kellett. Megindultak az asszony után.

Egy szép családi ház rendezett udvarára értek.

- Tessék arra, ott a hátsó feljáraton. Ott van a családi feljáró és arra szoktuk felvezetni a legkedvesebb vendégeinket.

Érdekes építmény volt. A házba elől és hátul is vezetett feljáró. Úgy látszott, hogy az első ritkán nyitják ki.

Amint beértek a tágas halba, ott már egy fotelben egy idősebb ember olvasott. Aki csak egy kicsit is jó emberismerő volt, azonnal látta rajta, hogy hivatalnokféle lehet.

- Férjem - fordult Szerdahelyiék felé. - Bemutatom - fordult férje felé - leányom...

Éva és Szerdahelyi hirtelen összenézett.

- Barátait - egészítette ki az asszony mondatát Szerdahelyi.

- Nagyon örülök - szólt a férfi és hirtelen felállt és kezét nyújtott Szerdahelyinek, Évának pedig kezét csókolta.

- Fáradjanak a szobába - mutatta az utat az asszony.

Egy régebbi kor ízlésének megfelelő ebédlőbe jutottak. A fal mellett egy szép ebédlőszekrény, a másik oldalán egy üveges vitrin állt, a szoba közepén nagyobb ebédlőasztal, körülötte magasított bőrszékekkel. A sarokban ülőgarnitúra és sok-sok kép a falon. A sarokban már ott ült az imént megszegyenített új ismerős, Kígyós Teréz.

- Nem kell úgy szívedre venni, kislányom. Hallottam, nem történt komolyabb dolog. Most már nagyon vigyáznod kell magadra.

Éva odament a leányhoz és leült melléje a kanapéra. A leánynak láthatóan jól esett a női szolidaritás. Szerdahelyi és az anya is leült egy-egy fotelba.

- Mit szeretnének? Igen jó kompótjaim vannak és csináltam finom süteményt is. Híres vagyok szakácművészetemről. Sándor is nagyon szereti a főztömet.

Teréz, amint vőlegénye nevét hallotta felélénkült, eloszlott a kezdeti kissé feszültebb hangulat és megindult a csevegés az új ismerősök között.

Teréz anyja közben elhagyta a szobát és hamarosan jól megrakott tállal jött vissza, amin különböző sütemények, desszertek voltak. A vitrinből egy szép porcelánkészletet vett elő az asszony és valamennyiök elé rakott egy-egy tányérkát és egy kis szalvétát. Látható volt, hogy ebben a házban a szervírozásra sokat adnak.

- Fogyasszanak csak. Én annak örülök, ha ízlik és minél több fogy.

Közben ital is került az asztalra. Valami szörpféle lehetett, de Szerdahelyi nyomban megállapította, hogy egészen különös, sajátos ízzel rendelkezik és nagyon zamatos. Valami különleges receptje lehetett.

Úgy látszott, hogy Évának is ízlett, mert nyomban érdeklődött receptje felől.

- Milyen jó lenne, ha most köztünk lenne Jóska - sóhajtott fel az édesanya. - Nagyon megszerettük ezt a fiatalembert. Bevallom, először nem láttuk őt szívesen. Lányunknak valami hivatalnokfélét képzeltünk el, szerettük volna, ha leányomat diplomás férfi veszi el, de leányom nagyon megszerette Jóskát és most már mi is nagyon szeretjük. Száz diplomás férfiért sem cserélnénk el. Ugye kislányom? - fordult leánya felé.

- Nem Mama. Inkább meghalnék.

E két mondat annyira meggyőző volt, olyannyira kicsendült belőle a ragaszkodás, a szeretet, hogy senki nem kételkedhetett abban, hogy a két fiatal, akik közül az egyik bajban van, a bánya mélyén várja megmentését, nagyon szerelmes egymásba.

- Amióta Jóska lent maradt a bányában, nem tudunk aludni - folytatta az édesanya. Az egész család mintha megváltozott volna. Ingerlékenyebbek vagyunk. Az éjjel is alig aludtunk valamit. Leányom meg, ha így megy tovább, teljesen tönkre megy. Nem eszik; úgy kell az ételt beledukmálni. Istenem, csak minél gyorsabban kihozzák őket.

- Ferenc barátja irányítja a mentési munkálatokat - szólt Éva.

- Valóban? - kérdezte egyszerre az anya és a lánya.

- Na, nem egészen - pirult el Szerdahelyi - de a mentési munkálatokat irányító vezetők egyike.

- Még nem került rá sor, hogy megkérdezzem. Ön is a bányánál dolgozik? - fordult Szerdahelyihez az édesanya.

- Igen, a trösztnél vagyok, mint a legfiatalabb jogász.

- Jogász? Ennek igazán örülök. Férjem nagy tisztelője a jogászoknak. A tanácson is három jogtanácsos dolgozik. Férjem isteníti őket. Nekem is nagyon tetszik. Igazán szép hivatás. Van egy távoli rokonunk. Egy ügyvéd. Férjem nagyon büszke is rá.

- Nekem is nagyon tetszik az ügyvédi pálya. Mi, vállalati jogászok, nagyon nagyra értékeljük az ügyvédeket.

- Nincs Jóskáról képed? - kérdezte Éva a leányt.

- Óh, sok is. Anyuka, hol van a fényképalbum? A legújabb.

- Kint a hallban kislányom. Ott nézegettem. Nagyon szeretem a fényképeket nézegetni. Férjem hobbija a fényképezés. Így aztán sok fénykép készül családunkról.

Teréz könnyedén szökellt ki a hallba és máris hozta a fényképalbumot.

Az albumon meglátszott, hogy itt valóban megbecsülik a családi fényképeket, mert a fényképalbum is drága bőrkötéssel volt fedve. Mindjárt az első oldalon egy nagyított fénykép volt. Csak egyetlen kép, gondosan középre helyezve.

- Ez a vőlegényem. - mutatott a fényképre Teréz.

Erre Szerdahelyi is felkelt a fotelból és Éva mellé telepedett. Együtt nézték a fényképet. A képről egy igen jóképű férfi nézett vissza rájuk. Kissé kerekded arca vidámnak látszott, olyannak, aki rózsaszínűnek látja az életet. Kérdés, hogy ez a vidám, az életet napos oldaláról ismerő férfi mennyire változik meg. Most olyan kohóban van, amely mindenképpen igazi férfit kotyvaszt belőle. Most ismeri meg igazán közelről, mi az igazi veszély, ami még ennyire közel nem volt hozzá. Most ismeri meg azt is, hogy milyen is a halálfélelem, milyen íze van annak, ha a végső kimúlás, szeretteink elvesztésének lehetősége oly közel van. Ilyen körülmények között kell embernek, férfinak maradni, és ha mindezt átvészeli, akkor a legjobb iskolát járta ki, aminél jobb nem létezik.

A bevezető után sok-sok fénykép került elő, legtöbbször két ember mosolygott vissza a képekről. Milyen szép pár - gondolta többször is Éva - Nem lehet oly kegyetlen a sors, hogy ezt a két, egymást szerető, egymáshoz illő, egymásnak teremtetten emberpárt egymástól elszakítsa.

Előkerültek a korábbi fényképalbumok is. Szerdahelyi és Éva rövid idő alatt úgy megismerhették a családot, mintha köztük éltek volna.

Leánya megsúghatta apjának, hogy jogász jött a családhoz, mert hamarosan átöltözve, sötét ruhában megjelent a család feje is.

Hamarosan előkerült a sakk és rövidesen úgy Szerdahelyi, mint Éva úgy érezték, hogy nem új ismerősök között vannak, hanem mintha igen régen ismert kedves család között lennének családtagok.

Szerdahelyi már készülődni akart, amikor a háziasszony újabb vendéget jelzett. Egy köpcös, de erőteljesnek látszó vendéget vezetett be.

- A megyei tanács elnöke - mutatta be a vendéget a háziasszony.

- Új ismerőseink - mutatott Évára és Szerdahelyire.

Éva is Szerdahelyi is meghajtotta magát.

- Az új generáció - toldotta meg a ház ura. - A fiatalember jogász, a széntüroshnél dolgozik.

- Hm. Jogász. Fiatalabb koromban én is szerettem volna jogot végezni. Sajnos apám korán elhalt, így nem tudtam tovább tanulni. Tanácsakadémiát végeztem, de a tisztelet megmaradt bennem a joggal és annak művelőivel szemben. Kártyáznak? Én is szívesen bekapcsolódom. Mit játszanak?

- Amit Te kívánsz - szólt a házigazda.

- Ha már én választhatok; legszívesebben ultit játszom.

- Abban mi is bent vagyunk - jegyezte meg Szerdahelyi. - Én sajnos nem értek annyira ehhez a játékhoz, de szívesen játszom.

- Mi meg dászunk - fordult Évához a háziasszony. - Én sajnos csak nehezen jutok hozzá a játékhoz és különösen örülök, amikor alkalmam nyílik rá.

- Gyere, Te is játsszál, Teri! - fordult a háziasszony leánya felé. Magában arra gondolt, milyen jó, hogy ezek a fiatalok itt vannak, legalább leánya, ha kis időre is, elfeledkezhet fájdmáról.

Közben a kártyázás is megindult.

- A barátom már több mint tíz éve tanácselnök. Korábban a városi tanács elnöke volt. Még ő dolgozta ki a most megvalósuló fejlesztési terveket.

- Volt sok segítőm is. No, nemcsak mérnökök, hanem a város polgárai. Igen sokan érdeklődtek a városrendezési tervek iránt, igen sok, jó javaslat hangzott el. Mi igyekeztünk a jó tanácsokat felhasználni, nemcsak a tervezésnél, hanem a megvalósításnál is. Sokan, szívesen jöttek el társadalmi munkát végezni.

- Az új város, a Vértessőllyánál igen szép és dinamikusan fejlődik városrészt.

- Szép lesz. Most már van lehetőség az egyedi tervezésre is. Most már nemcsak skatulákat szabad építenünk. Modern elképzeléseinket úgy szeretnénk kivitelezni, hogy elkerüljük, hogy lakóházainkat uniformisokba bujtassuk. Ezek a modern formák új stílust követelnek. Úgy vélem, az építészet is vajúdik. Sok-sok új építőanyagot találtak fel, de úgy vélem ehhez még nem sikerült megtalálni a megfelelő építészeti kifejezést, az új és modern építészeti formanyelvet. Az új betontípusoké a jövő, az üveg, az acél, a beton végtelen variációkra nyújtanak lehetőségeket, különösen műanyaggal párosulva. Ez megnöveli a lehetőségeket, a területet, a terjedelmet. Mérnökeink új piramisok alkotóivá válhatnak, nagyobb, szebb, impozánsabb épületeket tervezhetnek és vitélezhetnek ki.

- Jó lenne, az eddigi egyhangúság helyett - nézett Szerdahelyi a szinte átszellemülten beszélő tanácselnökre, aki jóleső mosollyal nyugtázta Szerdahelyi elismerő pillantását.

- A műszakiaknak is könnyebb dolguk lenne, ha megértéssel találkoznának. Sokszor igen komoly küzdelmet kell vívnia annak a műszakinak, aki valamely újdonságot kíván megvalósítani, hogy elfogadtassa álláspontját. Na, nem arról van szó, hogy drágább tervek akarnak ráerőszakolni a kivitelezőkre. Sokszor olcsóbban kihozzák a modernebb és tetszetősebb épületeket az új módon és új anyagból, mint a hagyományos módon építetteket. Meg kell hallgatni őket és módot kell nekik adni arra, hogy a talán szokatlan, de új megoldásokat alkalmazzák.

- Én is igen nagyra becsülöm a műszakiakat és azon belül az építészeket - válaszolt Szerdahelyi. Van is köztük egy-két jó barátom. Nem egyszer hallottam tőlük, hogy egy-egy épülettel szinte agyon lehet sújtani valakit, de fel is lehet emelni. Sok humor is van ezekben az építészekben. Nemrég, szűkebb hazámban az egyik építész egy fodrázskombinátot tervezett. Az építmény kétszintes volt, az alsó szinten volt a férfi fodrázszat és egy presszó, míg a felső szinten a női fodrázszat. Az építész úgy tervezte, hogy a női fodrázszatba a lépcsősor a presszó felett vezetett el, hogy a felettük elvonuló hölgyeket jól lehessen látni. Az építkezés befejezése után a tervező és barátai igen szívesen tartózkodtak a presszóban. Az öröm azonban nem volt felhőtlen, mert rövidesen felköltöztették a presszót az emeletre a kíváncsiskodók nagy bánatára.

A tanácselnök elmosolyodott és megjegyezte, hogy jó, hogy az építészekben is van humor.

A vidám beszélgetést egy erős csengőhang szakította meg.

- Újabb vendég lesz - szólt a háziasszony és természetéhez szokatlanul gyorsan pattant fel és máris indult, hogy a kertkaput kinyissa és beengedje az új jövevényt.

- Mi is indulni kívántunk - fordult Szerdahelyi Éva felé.

Éva is felállt, de a házigazda kedves szavakkal marasztalta, közölve, hogy hozzájuk csak régi kedves vendégek járnak és örülne, ha az új vendéggel is megismerkednének.

Az új vendég gyorsan be is ért a lakásba. Gyors és határozott léptekkel jött be, mozgásából, járásából sejteni lehetett, hogy nem először van a háznál. Amint belépett, valamennyien felálltak. Éva és Teréz is.

- Szervusz Jóska! - szólalt még először a tanácselnök erős, érces hangján. - Végre meglesz a szükséges létszám. Engedd meg, hogy bemutassam házigazdánk új ismerőseit. Itt dr. Szerdahelyi Ferenc jogász, a tröszt új szerzeménye, a hölgy - itt egy kis szünetet tartott - majd mosolyogva folytatta: - Együtt mutatom be őket.

- Az úr - rámutatott az új jövevényre -, az egyik legjobb barátunk, aki hivatalból küldi másvilágra az embereket, dr. Krassz Ádám, a megyei tanács tisztifőorvosa.

Az orvos kezét szorított Szerdahelyivel és Évának kezét csókolt, majd a társaságbeli ember mozdulataival helyet foglalt az egyik dohányzóasztalt körülvevő fotelban és a talonba tett lapokkal játszani kezdett, alig észrevehető pillantást vetve egy-egy kártyázó előtt lévő kis pénzcsonóra. Szerdahelyi előtt egy kissé nagyobb pénzcsonó feküdt.

- Szerencsés férfi - gondolta magában az orvos. - Nem látszik ugyan olyan embernek, aki idejét a kártyaasztalnál tölti. Nagyon jóképű. Ilyen lehettem én fiatal koromban - gondolta meglegegedetten. Kimondottan szép a leány is. - Elkapva a lánynak a férfinak szóló selymes pillantását, megállapította, hogy ezek biztosan egymáshoz tartoznak. Kár, hogy a fiatalember foglalt, milyen jó lenne az ő lányához, aki negyedéves medika. Nem túlzottan szép, de nem is csúnya lány. Csak a tanulásnak él, nem jár társaságba. Így nehezen is fog férjhez menni. Remélhetőleg majdcsak talál magához illő férjet.

Szerdahelyi nem látott be az idős, tapasztalt orvos gondolataiba, ő csak mint embert nézhette meg. Ahogy rá-rápillantott, egy érdekes egyéniségnek látta az orvost. Haja, mely korábban dús lehetett, már eléggé ritka. Rendkívül sűrű azonban a szemöldök. Ez arcának kissé zordabb formát kölcsönzött. A szemek inkább zöldesek, kissé hidegnek látszanak. Az egész arcon eluralkodik valami megfontoltság, de valami szenvedélyesség is van az arcban. Az ajkak szegleteiben megbújó kisebb ráncok arról tanúskodnak, hogy alapjában véve derűs egyéniség.

- Na, lássuk csak azt a kártyát. Addig kibicelek Nektek, míg nekem nem osztanak.

A széket közelebb húzta Szerdahelyi székéhez.

A tanácselnök volt a felvevő. Nyugodtan rendezgette lapjait; majd két lapot letett, később újra felvette.

- Ulti.

- Pász! - mondta a házigazda.

Szerdahelyi is már mondani akarta a mehet kifejezést, amikor az orvos felvette a talonba tett lapokat és kérdőn Szerdahelyire nézett.

- Megengeded? - majd választ sem várva kivette a lapokat Szerdahelyi kezéből.

Szerdahelyi elmosolyodott. Kíváncsian vizsgálta az orvos átalakuló arcát. Ezen a nyugodt arcon most már tisztán kirajzolódott valami fajta szenvedély, ami a játékosok arcán szokott néha feltűnni, akik nemcsak magáét a játékért játszáknak a játékot, hanem az abból fakadó izgalmat is őszintén kívánják.

Szerdahelyi nézte, hogy szűkülnek el az orvos szemei, míg a talonba kerülő két lapot lassan leteszi, és a társaság arcán végigsiklik tekintete. Felemelte ismét a letett lapokat, azokat gondosan ismét átnézte, majd annyit mondott, hogy: - ez is ulti.

- Akkor játszhatunk - jegyzi meg a tanácselnök.

Az orvos felfordítja a már fordítva előre letett kezdő lapot. A kis villanást a tanácselnök arcán talán egyedül Szerdahelyi vette észre. Valamiféle meglegedettség röpke kifejezése lehetett.

Most a tisztiorvos mosolyodott el, ugyancsak villanásszerűen és csak akkor komolyodott el az arca, amikor a tanácselnök egy tők hetest húzott ki lapjaiból.

A játék szenvedélye eluralta a terepet. Szerdahelyi látta, hogy társai szeretnek játszani. Élénk, egymást megfigyelni tudó emberek, akik azonban nem rejtik el arckifejezéseiket társai előtt. Szerdahelyi látott már szenvedélytelen, jéghideg arcokat egymás ellen játszani, akiken nem lehetett meglátni, hogy öröm vagy bánat érte őket. Hideg, szenvtelen volt az arc, ha viselője nyert, de ugyanilyen hideg és szenvtelen marad, ha képviselője veszített.

Úgy látszik a lapjárás nem lehetett valami kedvező, mert az orvos felszisszent. Valahogy úgy, mint aki nem számít rá, de hirtelen egy injekciós tűt döfnek ülepébe.

Úgy látszik nem szeret veszteni - gondolta Szerdahelyi.

- Nem szívesen vesztek - hangzott a megerősítés. - Ritkán ugyan, de előfordul - és jelentőség-teljesen pillantott végig a társaságon. Azok elmosolyodtak a megjegyzésre, de a jó megfigyelő észrevehette, hogy volt a mosolyban egy kis kajánság is.

A játék folyt tovább. Annak csendjét csak ritkán törte meg egy-egy jól elhelyezett vidám közbeszólás. A játék izgalma nem tudta elnyomni a család feje felett terpeszkedő felhőt, a szemeket néha valamilyen fátyol borította el.

- Az állandó hajsza, a túlfeszített munka okozza a balesetek jelentős részét - magyarázta hévvel a tisztiorvos. - A múltból örökölt régi gépeken nem lehet gyorsabban termelni. Annak megvan az üteme. Akármilyen szorgalmas és ügyes is a munkás, a teljesítésnek határai vannak. Ha a gépre percenként száz munkadarabot lehet rakni, nem lehet oda büntetlenül 120-at betömni.

- Igazad van - jegyezte meg a tanácselnök -, de azért az új gépekhez is jó munkás kell. Jó géppel és jó szakmunkással lehet csak eredményesen dolgozni.

Rövid zokogás hallatszott a hirtelen előállott csendben. Mindenki a síró leány felé nézett. Szívük mély részvétellel tellett meg. A tanácselnök felkelt és odament a leány mellé, és megsimogatta annak szép fekete haját.

Most látszott csak, hogy ez a kedves, szép leányarc mennyire kimerült. Hiába tartotta eddig oly hősiesen magát, a sok éjszakai ébrenlét, a sok-sok idegizgalom végül is erőt vett rajta, szemét már alig tudta nyitva tartani. Édesanyja odalépett hozzá, karját a leány hóna alá fűzte és lassan, óvatosan vezette be a szomszéd szobába és halkán becsukta annak ajtaját. Segített leányának levetközni. Mielőtt az ágyba fektette volna, gondosan megigazította párnáját, majd óvatosan megsimogatta a kedves, szeretett leányarcot. A leány gyorsan mély álomba merült. Álmában lement a bánya mélyére vőlegénye mellé, megfogta annak kezét és erősen megszorította. Úgy érezte, hogy az edzett, kemény férfitest melege lassan átáramlik belé. Az anya önfeledten nézte, hogy az alvó leány ajka mint nyílik szét önfeledt mosolygásra, mintha valami nagyon szép álmódna. Óvatosan, féltő gonddal lehelt csókot a leány homlokára.

- Óh! Csak ez a gyönyörű kislány most legyen szerencsés, akit ő szíve mélyéből, igazi anyai szeretettel szeret.

Fejét az alvó leány fejcskájéhez szorította, mint azt kislánykorában tette, és úgy volt hosszú-hosszú ideig. Mire kiment a szobából, már messze jártak a vendégek. Senki nem akarta zavarni őt, az édesanyát.

4.

A bányáslámpák fénye halványan világítja meg a homályba burkolózó környezetet, a hosszú, szűk folyosót, mely felül és oldalt vastag fákkal van kibélelve. Ez az ácsolat, amit gondos kezek szakszerű munkával illesztettek össze, tartja a tetőzetet, állja a hallatlan erejű nyomást.

Fent combvastagságú fák közepükön kettétörve, mint megroppant gerincű ember, utolsó leheletükkel még tartják a tetőt, de ha még egy-két szál eltörik, a tető múlhatatlanul alázúdul és kíméletlenül tör össze mindent és mindenkit, aki a hegy gyomrába merészkedett.

Az alagút, a tárna oldalain megcsillan a fával nem fedett szén, amint a lámpa fénye megmegvilágítja. A halvány fény megvilágítja az arcokat is, a bányászok arcát, akiknek csak árnyékát lehet kivenni a gyér, imbolygó fényben. Csak a szemek csillognak, amint felfelé kémlelnek és nézik a tetőt, hogy kibírja-e még a félelmetes nyomást. A vastag fa most olyan mint egy gyufaszál, amit mintha egy vaskezü óriás tartana, aki azt akkor roppantja össze, amikor akarja.

Élet? Ki van téve az elemek játszi szeszélyének, hiszen sokszor csak a véletlenül múlik, hogy ebből az alagútból élve kerülnek-e ki, vagy sírjuk örökre a tárnában marad, ha valaha egyáltalán jel kerülhet rá, de legtöbbször emléküik csak a „kérges” bányászszívekben él tovább. Életük a fejük felett lévő pár szál fa erejétől függ, attól az ácsolattól, amint ezt a hihetetlen erejű nyomást tartja. És most ezt az ácsolatot kell megbontani!

Fát kell szerezni, hogy a továbbhaladást biztosítani tudják, a beomlott tárnarészen új vágatot kell kihajtani. Ezt szaknyelven farablásnak hívják. Amikor egy bánya kimerült, a szén kitermelték, így nincs többé szükség rá, a régi tárnákat betömik. Ezt a betömést tömedékelésnek nevezik, és úgy végzik, hogy hosszú csöveken homokot engednek a föld gyomrába, a tárnákba, ami kitölti a kibányászott szén helyét és begyógyítja a föld gyomrába ütött sebeket; de betemeti a nehéz munka, a sok hősiesség „csata”, a sok-sok verejték, a hősiesség helytállás meg nem énekelt emlékét is.

Mielőtt erre a tömedékelésre sor kerülne, mindent igyekeznek menteni, amire lehetőség van. Felszedik a síneket, elszállítják a berendezéseket, hiszen ami ott marad, mindörökre az enyészet martaléka lesz, megsemmisül.

Nemcsak a berendezéseket kell menteni, hanem megkísérlik visszanyerni az értékes bányafát is, amit a tárnák kihajtása, kiépítése során gondos munkával beépítettek. Kiveszik mindazt a fát, amit ki lehet venni anélkül, hogy a főte, a tető ne zuhanjon le, a tárna ne omoljon be és addig tartson ki, míg a tárnát betömedékelik.

Ez a munka nemcsak rendkívül nehéz, de igen veszélyes is. Életével játszott az a tűzszerész is, aki a világháború időzített bombái fölé hajolva kivette annak gyújtószerkezetét, nem tudva, hogy a még ki nem kapcsolt gyújtószerkezet mikor indítja meg azt a folyamatot, amely a vakmerő embert megsemmisíti és testét talán elemeire bontja szét, de életével játszik az a bányász is, amely a tárna ácsolatát bontja meg, azt az ácsolatot, ami a tárna tetejét és oldalát tartotta, hiszen bármely pillanatban fejére omolhat a tető, szétpréselheti a leomló főte.

Amikor a bánya kimerült és nincs szükség szilárd ácsolatra, minél több fát igyekeznek rabolni. De meddig szabad elmenni, hogy az értékes bányafát megmentse, hiszen az igen nehezen beszerezhető, hol kell megállni, csak a legjobb szakemberek tudják megállapítani.

Most azonban nem arról van szó, hogy az értékes bányafát miként menthetik meg, hanem arról, hogy ha nem tudnak több fát visszanyerni, nem tudnak továbbmenni és ott kell maradniok az omlással bezárt tárnaszakasz között, rábízni magukat a sorsukra, várni, míg a bányamentők, a megmentésükre küldött bányászok elérik őket, vagy mire azok ideérnek, étlen-szomjan elpusztulnak. Esetleg még a főte is rájuk szakadhat.

A másik út? Meg kell keresni az összeköttetést a külvilággal, meg kell kísérelni a kijutást saját erőből. El kell takarítani az útból a lezuhant törmeléket és új vágatot kell építeni. Olyan kicsit, amit csak lehet, hogy legalább hasoncsúszva tudjanak odébb kerülni olyan helyre, ahonnet már el lehet jutni a kijáráshoz, az aknához, a talán még működő lifthez. Ehhez fa kell, sok-sok fa, amit, ha másképp nem, az ácsolatok megbontásával kell megszerezni.

- Jöjjetek közelebb! - hallatszott Csermenka erős hangja. - Csak közelebb! Tanácskozzunk! Azt hiszem pontosan tudjátok, hol vagyunk, a bánya melyik részén. Ha itt északra át tudnánk törni, elérhetnénk az összekötő vágatot, és akkor át tudunk jutni a másik tárnába, míg onnan az aknához. Így talán megmenekülünk.

- Az igen jó lenne, csak az a kérdés, milyen szélességben történt az omlás, mert az összekötőig még igen hosszú út van még hátra - mondta egy öreg bányász.

- Biz, ha végig beomlott, annyi erőnk nem lesz, hogy oda eljussunk - szólt közbe egy másik vágár, akiről ugyancsak hírelett, hogy nem ijed meg a saját árnyékától. Afféle fenegyereknek ismerték.

- Mégis ez az egyetlen út, hogy kijussunk - válaszolta Csermenka. - Ha csak nem akarunk ittveszni. Később már hiába kíséreljük meg a kijutást. Erőnk egyre fogy. Mikor legutóbb bent maradtam, sokat tanácskoztunk, míg nekifogtunk a munkának. Mire elhatároztuk magunkat, már alig-alig volt erőnk. Mire a mentők hozzánk értek, már nem tudtunk mozogni sem, úgy el volt gyengülve mindenki. Ott feküdtünk a tárna alján valamennyien. Még egy napot egyikünk sem bírt volna ki. Talán az mentett meg bennünket, hogy mi is fúrtuk magunkat valamit előre. Így a mentők még idejében ránk találtak.

- Meg kell kísérelni - zúgták innen is onnan is. - Nem bízhatjuk magunkat a jószerencsére.

Felkerekedtek. Odamentek a leomlott szénfalhoz. Volt abban szén, meddő, a legkülönbözőbb ásvány vegyesen.

- Ebbe kell új vágatot hajtanunk. Ami fa közben előkerül - folytatta Csermenka - azt gondosan felfel kell rakni és fel kell használni. Csak annyi fát kell beépíteni, ami ideiglenesen megtartja a tetőt, addig nem omlik be, míg át nem haladunk rajta, de arra is gondolkodni kell, hogy esetleg vissza kell jönnünk.

Ez is mérhetetlenül nagy munka volt. A leomlott kőzetet részben el kellett távolítani, oly nagy lyukat fúrni a leomlott szénfalba, amin keresztül tudnak bújni. A kivágott lyukat éppúgy alá kellett dúcolni, az ácsolatot megépíteni, mintha új tárnát építenének. Természetesen nem annyira időtállóan, megbízhatóan kellett elkészíteni, de a biztosításra, szakszerű munkavégzésre most is szükség van. Ha nem ezt teszik, hiába fúrják a lyukat, a tető menthetetlenül lezúdul, nem lesz, ami megtartja. A munka most még nehezebb. Kevesebb fával kell az ácsolatot, a tartóoszlopokat elkészíteni. Nem kell alkalmazniuk a biztonsági szabályokat, azok szigorú előírásait, de a hosszú évek tapasztalatával megtanulták, hogy életük csak akkor van „biztonságban”, ha jó munkát végeznek. Az ösztönük diktálta, hogy hová milyen és mennyi fát rakjanak.

- Itt van még fa! - hallatszott a tárna mélyéből.

- Mennyi? - jött a kérdés.
- Talán vagy tíz szál.
- Az is jó, legalább annyival kevesebbet kell rabolni.

Ott volt a két gyermek, a két fiatal vājār tanuló. Most ők is olyan helyzetben voltak, hogy hajszálon függött életük. Eddig jól viselték a megpróbáltatásokat, pedig féltek, nagyon féltek mindketten. Már rég összeroppantak volna, ha a pár bátor bányász saját példájával nem adott volna nekik erőt. Amikor látták, hogy ezek az emberek nem esnek pánikba, pedig meg voltak győződve róla, hogy csak a „szerencse” segíthet, ők is átvették nyugalmukat.

Csermenka mély együttérzéssel pillantott a két stramm gyerekre, a bányásszá érlelődő két vājārtanulóra. Alig múltak 16 évesek és ilyen nyomorultul kell elpusztulniuk? Milyen rideg, kegyetlen az élet. Milyen hosszú idő van addig, míg az ember elnyújtózik és valami, valami megfoghatatlan kiszáll belőle és messze, nagyon messze elszáll, soha, soha többé nem tér vissza. Hiába jönnek hozzá társak, a barátok, a szerető hitves, a gyermek és az anya, már nincs ereje szemét kinyitni és visszahozni a megfoghatatlant. Ehhez még a szerető anyai szív is kevés.

Csermenka odament az ácsolathoz. Kemény, érdes kezeivel puhán végigsimítja. Nézi az összeeresztést.

Innen ezt ki lehet venni - gondolja. - Egy-két jól irányzott ütés és az ácsolat enged, a fa kijön. Most még könnyű, de ha már nagyon meg kell gondolni, mi az, amit még ki lehet venni, akkor már nagyon forró percek következnek. Finom, nagyon finom mozdulatok kellenek hozzá és nagyon erős odafigyelés, hogy megérezze, mit lehet még kivenni, mert jaj, ha csak egy kis fadarabkát, fesztret vesz ki, olyant, ami tartja az ácsolatot. Egy rossz mozdulat, egy erősebb húzás és már recsegve szakad le az ácsolat által tartott tetőzet, amely ronccsá zúzva temeti maga alá az embert.

Peter fáért ment. Látni már alig lehetett, a kis bányáslámpák csak a közelben világítanak, de ott is csak halvány pislogással, míg távolabb már semmi fény nincs, csak sötét és sötét. Innen kell kivonszolni a fát. Nem volt hozzá felszerelés sem. Igaz fa sem sok volt már itt.

Szőke két vājārtársával az új ácsolatot építi. Félte a fát, igyekszik nagyon takarékosan felhasználni. Mellettük többen a kikapart szenet és meddőt lapátolják. Most nincs kaparószalag, ami a kikapart szenet és meddőt a csillékbe továbbítaná. Most a szenet nem termelésre fejtik le, kaparják ki, hanem azért, hogy utat csináljanak maguknak, mely út a szabadságba visz, az élet kapuját jelentheti.

Szabadság? Szörnyű a börtön csendje is, amikor egy rab egy kis cellában, egy nyomorult piccsen nézi a kis ablakot, amelyen keresztül láthatja az eget. Ha csak egy kis darabot láthat is, az valódi ég. Néha még a napot is látni lehet a kis ablakon. Itt, mélyen a föld gyomrában, a kínzó sötétben csak árnyakat láthat az ember. Azt is halványan láthatja, hogy még mozog, de meddig. A rab hiszi, hogy valaha még kijuthat, talán nem is oly soká, a bányász a föld alatt hiszi, sőt tudja, hogy innen, hacsak valami csoda nem történik, nincs menekvés. Itt minden bizonynyal jön a halál, az irgalmatlan kaszás, aki nem kímél sem időset, sem fiatal és ő az egyetlen, aki nem ismer semmiféle társadalmi kiváltságot, az sem érdekli, hogy az érintett nő, férfi vagy gyerek. Akinek int, az elsápad és nyeregbe száll, fehér úton nyargal új utasokért a halál. Itt hiába zörgetnek, az ajtót nem nyitják ki. Itt, ha még tudja, ha még van ereje, ha még él, véres verejtékkel, keserves munkával, talán egy utolsó erőfeszítéssel, amikor már a fogak összeszorítására is alig marad már erő, hosszú ásás, faragás után nyithatja ki a kis ajtót, a kis

lyukat, melyen keresztül talán megmenekül. Akkor tudja, igazán tudja, hogy mi is az, hogy „ÉLET”.

Előbb többen szedték ki a fát, de most már csak egyetlen kéz nyúlt a fa után, de az is lassan, óvatosan úgy húzta ki, nehogy hozzáérjen a másikhoz, nehogy elmozduljon, nehogy kövesse a szén, lezúduljon valami iszonyatosan kemény anyag.

Az ácsolat nem volt magas, hiszen régi, régi tárnarészen jártak, amit nem akartak már felújítani, amelynek sorsa úgyszólván a tömedékelés lett volna. Így nem kellett felállnia Csermenkának, könnyen elérte a tetőt.

Néha csak lassan, milliméterenként csúszott a fa, és a bányász arcán feszült figyelem. Teste verejtékben fürdött. Alig volt valami fény, de a két fiatal vájár tanuló ott állt Csermenka közelében. Nézte, nézte a kezét, mely most az életet vagy halált jelentette, mely kéz azonban nem remegett. Félt? Nem félt Csermenka? Ezt a két fiatal nem tudta megállapítani, de ha félt is, a kéz, az életet jelentő kéz nem remegett. Talán azért nem, mert tulajdonosa tudta, hogy erre a kézre tizenkilenc ember élete van bízva.

Amikor a fa lassan, milliméterenként mozdult, Szőke is oda jött. Már nem volt fája, amivel a további ácsolatot készíthette volna. Megállt Csermenka mellett. Sötétes volt, de szakértő szeme észrevette a veszélyeket. Amikor a fa kijött, Szőke is megtörölte homlokát és mély sóhaj hagyta el ajkát.

- Ahhoz ne nyúlj ! - szólt Csermenkára.

- Ha nem veszem ki, hiába dolgoztunk, nem lesz elég fánk. Menj odébb! - szólt rá Szőkére.

Az nem odébb, hanem idebb jött. Csermenka észrevette, de nem szólt semmit.

A fát, amit az imént megfogott, lassan, nagyon lassan kezdte húzni, majd egy kis baltával, igen vigyázva kissé megfeszítette a tartó ácsolat combvastagságú fáját. Talán pár centivel odébb ugyanezen főtén egy nagyon vastag fa közepén, derékba törve, összeroppanva segített valamit a terhek viselésében. Most igazán nem volt idő filozofálni, de Szőke arra gondolt, hogy lám, ez a kettétört fa, ami önmagában már semmit sem ér, a többivel együtt maga is segít ennek az iszonyatos tehernek elviselésében. Talán, ha éppen az nem volna, leszakadna az egész főte.

Szőke nézte, nézte Csermenka kezét. Nem ment odébb, már a fiúkat sem küldte el. Szakértő szeme látta, hogyha itt valami megindul, akkor itt már nincs menekvés, itt már senki nem menthet meg senkit.

Feszült, szörnyű percek, a szív a torokban dobogott. A fa csak lassan, millimétereket csúszott odébb. Egy-egy milliméter rendkívül nagy út! A verejték nem csordogált, az ömlött. Verejtékben fürdött Szőke is és a közelben lévő társai is. Szemük csak egy kezet figyelt, egy életet jelentő kezet, mely ha nem remeg, ha megérzi, hogy meddig adhat erőt, hol kell megállnia, akkor valamennyien ajándékba kapták az életet.

Itt a bánya mélyén nem lehetett légyzümmögés, de nem lehetett hallani egyetlen sóhajt sem, az is vissza lett fojtva. A felszín alatt 700 méterrel csak csend volt, szörnyű csend, mely nagyon mélyen hallgatott, de ez a csend egyben harsogott is, hiszen minden bányász ott érezte lüktető ereiben, ott sajgott idegeikben.

Milliméter, újabb milliméter és a fa jött, jött, mindig jött kijebb. Pihenni? Pihenni nem lehetett. Ezért volt csend, mélységesen hallgató és egyben harsogó csend és határtalan feszült figyelem.

Amint kijött a fa, Csermenka lerogyott a földre. Melléje rogyott Szőke is. Csend, majd szörnyű kacagás, mintha az idegekből most szabadulna a démon és azon, azon a kőkemény talajon, a kemény, izmos testek ernyedten nyúltak el. Csak valami az idegekben vibrált, mintha gyógyszert vettek volna be, ami rángatja a testet.

Hosszú percek teltek el, míg Csermenka felállt.

- Most itt már nem folytathatjuk. Odébb megyek. - És újra kezdődött minden előről.

A fákat, a verejtékkel, „vérrel”, idegekkel kinyert fát Szőkéhez vitték. Szőke úgy vette kézbe a fát, mintha simogatná. Tudta, hogy mennyire, de mennyire értékes a fa, milyen nagy ára van annak most. Az ő idege, vére is bent volt ebben az egyetlen szál fában is. Amikor elvágta, oly mérnöki pontossággal metélte el, hogy a mérnöki aggyal, számítógépekkel sem lehetett volna azt gazdaságosabban felhasználni.

Neki sem volt egyszerű munkája. Új alagutat kellett építeni. Olyan alagutat, melyen át lehetett bújni a még ép tárnarészbe, amelyről nem tudhatta, hol a vége, van-e ott is omlás. Milyen hosszan kell az alagutat építenie? Lesz-e elég fa ehhez? Nem dolgoztak-e hiába? Lesz-e még elég erő, hogy az alagúton végig bújjanak.

Szökét is váltották, de ő a munka mellől nem tudott elmenni. Maga is megnézett minden fát, amit betettek. Nem sok értelme lett volna ennek a nagyon nehéz munkának, ha közben, míg azon a tizenkilenc ember átmegy, leszakad. Akkor igazán mindegy, hol hálnak meg. Az sem lehet közömbös, hogy ha a fa elfogy, esetleg centiméterekkel kelljen megállni az omlás vége előtt. De nagy gond, de nagy felelősség.

Az új szakaszon ismét megálltak a kezek. Már csak Csermenka fogta a fát. Ugyanolyan ijesztő, szörnyű percek, mint korábban. Ugyanolyan félelmetes, izgalmas, velőtrázó. A két fiúban is megfagy a vér. Idegzetük erős, fiatal, de ez a szörnyű megrázkódtatás. Ők is jól tudják, hogy életük hajszálon múlik, ezért van velőtrázó, szívettépő izgalom, ezért remegnek a szempillák, ezért remeg a kéz, az arc, szinte mozog a pofacsonton a hús és citerázik az egész test.

- Most pihenünk - szólalt meg végre Csermenka. Mindnyájan felszedelőzködtek és Csermenka köré gyűltek. Jól esett az idegtépő hajsza után egy kis pihenés.

- Most valamit eszünk is. Gyere Szőke, segítsél az ételmet kiosztani.

Az étel kevés volt, ami egy-egy embernek jutott. A többit mégis félretették. Jól tudták, hogy a megmaradt étel az életet jelentheti. Szívesen fogyasztottak volna még, hiszen máskor az, amit kaptak, fél fogukra sem volt elég.

Igaz, erő kell, de az kell holnap is és azt ameddig lehet, meg kell őrizni.

Jó, ha van a szervezetnek mit feldolgozni, ha van valami tartalék. Egy vérbeli bányásznak nincs különösebb zsírtartaléka, de az edzett, kemény munkához szokott test, a szívós izomzat miatt később gyöngül el, az ember később kerül oly állapotba, amikor hiába az akarat parancsa, a test nem engedelmeskedik.

A vízzel különösen takarékoskodni kellett, anélkül sokáig nem bírták volna ki. Ezért annak kiosztásával nagyon vigyáztak és vigyáztak arra is, hogy mindenki egyformán kapjon, csak a két fiú kapott dupla adagot.

Némán, szárnyszegetten ültek egy csomóban. Mindegyik szereteteire gondolt. Az egyik szüleire, másikuk feleségére, menyasszonyára, gyermekeire. Volt mindenkinek valakije akihez tartozott. Most ezektől a szeretett emberektől ragadja el őket a kíméletlen élet? Nem a

halál, a rideg, kegyetlen halál. Nekik is fáj, de csak keresztülesnek, de azok, akiket hátrahagynak a nehéz fájdalommal sokáig fogják őket siratni.

Nehezen múlik az idő, ólomlábakon jár. Meghalni is könnyebb gyorsan, váratlanul, mint siralomházban várni a halált, de igen kegyetlen dolog napokig reményvesztetten birkózni a halál gondolatával azoknak, akik éppúgy szeretik az életet, mint mások, akik éppúgy remélik a szebb jövőt, a mások boldogsága mellett saját boldogságukat is.

- Az evésnek vége - hallatszott Csermenka hangja. - Most megnézzük, mit végeztek Szőkék.

A csoport odavonult a tárna széléhez, ahhoz a „végéhez”, mely most az ajtót, az egyedüli ajtót jelentheti a külvilágba. Már elkészült a „kisalagút” a miniatűr tárna, kb. hat méter mélységben. Kicsi, vékony alagút volt, egy ember alig-alig férhetett el benne, de oly keskeny is volt, hogy egy széles vállú ember kénytelen volt, hogy átbújhasson benne, kissé oldalt fordulni.

Csermenka megnézte, szakértői szemmel vizsgálta az ácsolatokat. Láta, milyen gonddal van az összeállítva. Azok a fák, amit ő véres verejtékkel, életét kockáztatva rabolt el, mennyire takarékosan, csak a legszükségesebb mértékben lettek felhasználva. Nézte, vizsgálta az összeeresztéseket, az ácsolat szilárdságát és egyéb biztonsági követelményeket is. Megelégedéssel állapította meg, hogy a lehetőségekhez képest a lehető legszilárdabban készült el. Bár az Általános Robbantási Biztonsági szabályzat rendelkezéseit is legalább ily mértékben tartották volna be, akkor bizonyára nem kellene nekik itt lent, 700 méter mélységben a föld alatt életükért küzdeni. Ő elég jól megtanulta a biztonsági szabályokat, hiszen eredményes munkát, a szigorú normák túlteljesítését csak úgy lehetett elérni, ha a biztonsági rendelkezéseket szigorúan be is tartják.

Jó volna, ha a bélésre több fa jutott volna. Hogy is mondja a Biztonsági Szabályzat, az ABBESZ? „Omlásos szén esetén a főtében és azon oldalon, ahol a telep felfelé folytatódik, teljes bélést kell alkalmazni.” Igen még kellene egy kis bélés, de több fát sem igen lehet rabolni, hiszen akkor azért nem juthatnak ki, mert nem lesz elég fa és az átjárót nem tudják tovább építeni. Ha sikerül túljutni az omláson, ismét új tárnarészbe kerülnek, ott, ha ismét omlás van, már tudnak újra fát rabolni. Újra ugyanezt kell csinálni és mindaddig, míg olyan helyre nem jutnak, ahonnan már ki lehet jutni a felszínre.

Ismét arra gondolt, hogy nem volna jó mindezt abbahagyni, várni, ülni, keveset mozogni, alig enni, takarékoskodni a vízzel, élelemmel, sőt a lélegzettel, hogy minél kevesebb energia használódjon el? Megvárni, míg a bányamentők, bányásztársai odaérnek és kimentik őket? A mentők, a bányászok biztos jönnek, akik ugyanolyanok, mint ő. Ha más lenne bajban, ő is jönne, őt sem lehetne visszatartani. A bányász nem szokott hízelegni, nem ígérget, de ha a másik bajban van, mindent megtesz érte. Nem vár köszönetet, hiszen természetes, amikor egy bányász bajban van, a másik életét kockáztatja a bajba jutottért.

Mi lesz, ha még sem érnek ide, vagy megmentésükhöz éppen azok a méterek hiányoznak, amelyeket ők fúrnak, építenek, tisztítanak ki. Nem, nincs helye pesszimizmusnak, nincs helye megadásnak. Tetterős emberek ők, akik bátran segítenek önmagukon is. Addig, amíg van bennük erő, megkísérlik saját maguk kiszabadítását. Ha ez nem sikerül, bányásztársaik látni fogják, hogy itt a mélyben igazi bányászok voltak, bányászok, kemény férfiak, akik nemcsak az életért küzdöttek meg, hanem magával a halállal is. Hogy ő lett erősebb? Nem lehet mindig győzni, de lehet mindig és mindenkor férfiasan, bátran, bányásmódra küzdeni.

Csermenka centiméterről centiméterre haladt előre és vizsgálta az ácsolatot, míg lassan a végére ért, oda, ahonnan tovább kellett menni, ki tudja hány métert még.

- Az ácsolat nagyon jó. Csak annyi fa van beletéve, ami feltétlenül kell. Reméljük kitart, amíg szükség lesz rá. Jó lenne Szőke, ha pihennél! Ki lenne helyetted?

- Én - hangzott egyik bányász kissé idegenül hangzó, határozott hangja. Csermenka odanézett.

- Oh, a kis lengyel bányász!

- Igen, én vagyok Varoszláv.

Csermenka nem akarta küldeni, vigyázni akart rá. Sajnálta és meg is szerette ezt a kis lengyel fiatalembert. Lelki szemei előtt megjelent, hogy ez a kis ember milyen lelkiismeretesen, milyen becsülettel végzi munkáját és eszébe jutott az a jó Bem atya, aki ezt a lengyel-magyar barátságot megalapozta. Végül is belenyugodott a fiatal lengyel jelentkezésébe és fejével némán intett, hogy beleegyeznek, hogy a nagy figyelmet igénylő munkában Szőkét a lengyel fiatalember váltsa fel.

- Szeretném a mérnököt is mellém venni.

Mindenki tudta azt, hogy a mérnök egy német fiatalember volt, aki lengyel társával már megjárta Szilézia bányáit is, a lengyel és német bányákat. Jellemzően a németekre, ő is végtelenül precíz, pontos és rendkívül fegyelmezett volt. Ezért nevezték a bányászt mérnöknek. Itt már mindenki így szólította. Tudták róla, hogy munkája mellett sokat tanul és valóban mérnöknek, bányamérnöknek készül.

Ők ketten folytatták Szőke munkáját, az ácsolat további építését. Igaz, Szőke most sem pihent, de erre a munkára nem kellett úgy odafigyelni, hiszen most pihenésül csak a szemet kapargatta, a már kivájt és biztosított lyukból. Ezért még sem állhatta meg, hogy közbe-közbe bele ne szóljon a munkába, tanácsokat ne adjon.

Csermenka közben tovább folytatta az igen veszélyes és rendkívüli figyelmet igénylő munkáját. Néha-néha úgy érezte, hogy megmozdul a tető. A két fiú közel volt hozzá, akik nemrég hagyták abba a lapátolást, hogy kissé pihenjenek. Csermenka már többször is rájuk szólt, hogy menjenek odébb, de ők ugyan odébb álltak, de nem mentek el, remegve lesték, hogy az a kéz, melytől életük függ, milyen vigyázva, mennyire óvatosan húzogatja, illesztgeti a fadarabokat. Nézték, nézték, milyen idegmunkába kerül, míg egy-egy darab fa a várakozóknak átadásra kerül, hogy vigye az új vágathoz beépíteni.

Egy erős reccsenés! A tárna falán, de annak teteje körül hirtelen valami repedésféle keletkezett. A veszély hangjaihoz szokott fül azonnal megérezte a veszélyt és egyszerre néztek fel a tárna falára.

Csermenka odébb ugrott és sikerült a két gyereket is odébb lökni. A szén, az omló szén oldalt megindult. Mintha mindenkinek valami jeges kéz fogta volna meg és szorította volna össze a szívét, csak álltak dermedten és nézték, nézték, hogy az omló szén tovább omlik-e vagy megáll. Amikor már nem omlott tovább, úgy érezték, mintha az a rengeteg föld, ami 700 méter vastagon volt a fejük felett, eltűnt volna. Hosszú ideig csak dermedt csend honolt.

- Édesanyám! Édesanyám! Segíts! - hasított be a hirtelen támadt csendbe egy velőtrázó sikoltás.

Csermenka nézte a kis fiatalembert, aki zokogva borult a tárna aljára és hisztérikus sikoltásokkal hívta édesanyját.

- Anyám! Édesanyám!

Csermenka fátyolos szemmel nézte a két vergődő, sírógörcsben fetrengő gyermeket. Szíve mély részvétellel telt meg irántuk.

Saját magának is fájt, hogy keményen rá kellett szólnia a két gyerekre, akik még alig bújtak elő anyjuk mellől, de most mindnyájuk érdeke, hogy rendet, fegyelmet fenntartsa.

- Fel gyermek - ragadta meg az egyik ruháját és a földön, a tárna mélyén hasaló fiút felhúzta.

- Mit gondoltok Ti? - kiáltott rájuk. - Ha egy kis omlás van akkor Ti sírógörcsöt kaptok? Mit szólnak a többiek? Nékik is van anyjuk és van más hozzátartozójuk is. Azt hiszitek, hogy siránkozással ki tudunk innen menekülni? Itt most nem gyáva kölykökre, hanem bátor emberekre van szükség. Azt akarjátok, hogy amikor kikerülünk innen Titeket gyáva kölyköknek mondjanak?

A zokogás lassan alábbhagyott. A két fiatal test még remegett, vonaglott, hiszen az átélt borzalmak kimerítették őket. E helyzet, és azt az ittlévők mindegyike tudta, hogy most következik a szembesítés a végtelen nagy úrral, a halállal, ami még a bátor, veszélyhez szokott, erős idegzetű embereket is megviseli, kevés ember az, aki mikor ilyen szembesítésre kerül sor, remegés nélkül állja a kérlelhetetlenül szörnyű tekintetet, az utolsó szembenézést.

Odament hozzájuk az egyik bányász, az is még fiatalember. Leült közéjük és megsimogatta az egyiknek a bányászsíkságból kiomló szőke haját.

- Látjátok nékem is van menyasszonyom. Egy gyönyörű fekete hajú leány, akit én nagyon-nagyon szeretek. Nem tudom, láthatom-e többé. Az ő ereiben nem folyik bányászvér, az apja hivatalnok. Tudom, hogy ez a kislány szeret engem. Ha meghalok, és ez már... - egy kis szünetet tartva folytatta.

- Ha meghalok, örökké gondolni fog rám. Ha testem a földbe megy is, vagy mindörökre itt lesz a tárna mélyén, a föld gyomrában, emlékemet mindig a szívében fogja őrizni.

A két fiú felkelt.

- Nem fogunk többé sírni.

Újabb hatalmas kiáltás reszkette meg a nehezen mozgó levegőt. A kiáltás az új vágat felől jött, az új, a készülő alagútból.

5.

A kórházban nyugalom van, már elmúlt tíz óra. A villanyokat lekapcsolták. Már csak a kórtermekben ég egy-egy kékes színű körte és halvány fénnel hinti be a kórtermeket. Eszter édesanyja az utolsó simításokat végzi az egyik beteg takaróján. Még végigsimítja a fejpárnát és halk, könnyed léptekkel elhagyja a kórtermet. Ma nagyon elfáradt. Talán frontátvonulás van, amit nagyon megéreznek a betegek. Ilyenkor fokozottan érzékenyek, nyűgösek. Sok ilyenkor a panasz. Ilyenkor kell a megértés, a sok-sok szeretet, amit a hivatástudattal dolgozó ápolónő érez a betegek, az elesett emberek iránt. Azok iránt, akik az ő segítségére szorulnak és aki talán többet használ jó szavával, megértésével, a betegek iránt tanúsított odaadó figyelmével és szeretetével, mint sokszor az orvos és az általa rendelt orvosság. Férje nem egyszer mondogatta is neki, hogy a beteget nem az ő gyógyszerei gyógyították meg, hanem felesége szeretete és ilyenkor ő is - oly sok év után - szeretettel simogatta meg odaadó hitvese haját.

Amikor átlépte saját lakásának küszöbét, először ellenőrizte, hogy a lakásban minden rendben van-e. Férje még a főorvosi szobában volt, ő csak később jön le. Leánya, igen leánya a saját szobájában van. Ezt a szobát szép, fehér, gyönyörűen faragott bútorokkal rendeztette be, oly szépnek, amilyen szépnek, makulátlannak lányát látta, akit szíve mélyéből, nagyon, de nagyon szeretett. Óvatosan nyitotta ki a kis szoba ajtaját és a keskeny résen belesett. A szobán a másik oldalról is keresztül lehetett menni, ott is volt egy kis tapétaajtó. Ezt még akkor készítették, amikor a leány még kicsi volt és így nem kellett keresztül menni a lakáson, hanem a kórtermekből feljőve egy kis előszobán keresztül meg tudta közelíteni leánya szobáját. Jól esett még munka közben is néha-néha felnézni és bepillantania a kis szobába, hogy az aranyos kislány mit csinál, rosszkodik-e vagy alszik-e már? Most sem kívánta befalaztatni a kisajtót, bár leánya már felnőtt. Igen jól esett a kis ajtót még mindig, néha-néha kinyitni és bepillantani leánya szobájába és akkor is, amikor éjjel súlyos beteg mellől a kórteremből jött, keresztül menni ezen a kis szobán és csak egyszer is rápillantani a bájos, drága kis leányarcra.

Ahogy a kis ajtórésen benéz, látja, amint leánya egy könyvet olvas, de azok a szép szemek valahogy nem követik a könyv sorait, hanem azok messze néznek és ezen a bájos leányarcon a szomorúság felhője ül.

Az anya, az idős ápolónő, aki már annyi embert segített, annyi embert megvigasztalt, ezen a gyönyörű kis teremtesen, saját leányán nem tudott, vagy nem akart segíteni.

Lassan, ahogy a leány a világért meg nem hallja, becsukta a leányszoba ajtaját. Az ő arca is merev volt, azon is a fájdalom felhője ült. Miért ilyen konok, talán ellensége saját édes leányának, akit ő igaz anyai szeretettel szeret?

Bement az ebédlőbe és megnézte el van-e készítve férjének a vacsora, hiányzik-e valami. Szerette férjét, odaadó hitvese volt. Felnézett férjére, de mellette is ápolónő maradt. Úgy törődött vele, úgy gondozta, mint valami beteget. Addig nem feküdt le, míg nem tudta, hogy férjének mindene megvan.

Férje este tejet ivott. Bármennyire is késő volt, a tej nem maradt el. Mellette volt két zsemle, amit vajjal szokott elfogyasztani. Az asszony gondosan vigyázott arra, hogy jam is legyen az asztalon és egy kis kávé is, amivel néha a tejet szokta férje fűszerezni. Amikor mindenről meggyőződött, hogy rendben van, ment saját szobájába pihenni.

Könyvet vett elő, mindig is szeretett olvasni. Egyszerű ápolónő volt, amikor férjével házasságot kötött, de szeretett volna férjéhez hasonlítani. Ezért olvasott oly sokat, képezte magát és fejlesztette általános műveltségét. A négy polgári mellé még házassága elején megszerezte a gimnáziumi érettségit is és utána annyit tanult, hogy most már bármiről is volt szó, mindenhez hozzá tudott szólni, akár zenéről, akár festészetről, akár irodalomról volt szó. Igen járatos volt az élet egyéb dolgaiban is.

Hiába vette elő a könyvet, nem tudott belemélyedni. Újra és újra letette. Mindig előtte volt a szomorú leányarc, ez az édes angyalarc, amin most a szomorúság felhője terpeszkedik.

Mit tegyen? Itt van ez a szolid, becsületes mérnökember. Jóképű férfi, leánya nagyon szereti. Adja hozzá lányát és rettegjen minden éjszaka, hogy unokája apja mikor megy le a bányába. Óh, csak ne látott volna annyi szenvedő embert, csak ne zárta volna le a szemét oly sok embernek örökre. Sokan keze között élték meg az élet végét, az utolsó pillanatot és ez az utolsó pillanat mély nyomot hagyott benne. Nem, ő nem rettegte a halált, de hozzátartozóit betegesen féltette. Annyira aggódott férjéért, hogy sokszor még a poharakat is naponta fertőtlenítette. A lakás oly tiszta volt, hogy a bútorokon nem volt egyetlen porszem sem. Amikor a takarítást elvégeztette, nem egyszer felállt a székre, hogy megnézzé, nincs-e az ajtó

tetején porszem. Ez talán hiba, talán betegség, talán rossz, de mindenképp szeretetből, családtagjai féltéséből fakad.

Talán ezért ellenzi leánya házasságát és valószínűleg férje, az orvos is öntudatlanul azért idegenkedik az egyébként nagyrabecsült fiatalembertől. Csak leánya ne szeretné annyira.

Csörgött a házteléfono. Beteget hoztak, jelentette a portás.

Az asszony, a fáradt ápolónő kihúzta magát, kinyújtotta fáradt végtagjait és már ment is a felvevőbe.

Férje már ott volt. Vizsgálta a beteget.

- A bányából hozták, ráomlott a főte. Az alsóteste össze van zúzódva. Azonnal műteni kell. Nyomban berendelek még két orvost. Te addig segítsd a műtétet előkészíteni.

Az asszony már gyakorlott volt ebben a nehéz munkában is. Sok operációban részt vett. Korábban, míg férje mentőorvos volt, mint ápoló is gyakorta vele ment és ha szükség volt rá, azonnali beavatkozásoknál is segédkezett. Tudta, mit kell tenni, hogyan kell a műtétet előkészíteni. A felszereléssel nem volt baj. A bánya, ez a különösen veszélyes terület, megkapta mindazt, ami az ember életének megmentéséhez, a gyógykezeléshez kellett.

A műtő hamarosan előkészítve állt, a két orvos is megérkezett. Hosszas kézmosás után a reflektorok is kigyúltak, a gézek a helyeikre kerültek, a fájdalmasan vonagló beteg arcára is géz került, majd hamarosan megtelt a műtő az éter émelyítő illatával.

Aki nem ismerte a csendes, halk szavú orvost, meglepetve nézte volna, milyen magabiztos, milyen határozott, amikor hivatását gyakorolja.

Pattogtak a vezényszavak: Csipesz, szike, tű, olló!

A sebész elmélyülten figyelte a sebet. Fejét megcsóválta, majd igen gondos munka következett. Ahogy Csermenka húzta lassan a fát, vigyázva, hogy közben meg ne inogjon a főte, oly gondosan illesztette össze az orvos az ereket, idegeket, a törött csontokat. Mindkettő a maga módján embertársaiért küzdött.

Hosszú, kimerítő operáció után szállították fel a beteget a kórterembe. Kétágyas terem volt, az egyik ágy még üres. A bányászt gondos kezek fektették az ágyba. Mielőtt lefektették volna, gondos kezek igazították meg a párnáját is.

Valamennyien eltávoztak, csak ketten maradtak a szobában, a fekvő beteg és egy törékeny nő. A törékeny nő széket tett az ágy mellé. Leült, majd megigazította a bányász fejét és újra megigazította párnáját. Csendesen nézte a beteg arcát.

Lám, itt a példa. Az előtte fekvő beteg, aki magából még az éter illatát árasztja, imént még életerős fiatalember volt. Jóképű csinos férfi, akit bizonyára szerettek. Most ha talán megmarad, örökre roncs, béna emberré válik. Nem, leányát nem teheti ki ennek. A bánya veszélyes, mindig megköveteli a maga áldozatát. Nem tudnak annyit ráköltetni, hogy ezt a veszélyt végleg kiküszöböljék. Igaz, sokan vannak életben idős bányászok közül, de miért kell valakinek berepülő pilóta feleségének lenni és állandóan rettegni, hazajön-e a férj, az édesapa?

Sokszor kellett igazítani a párnát a nyugtalan beteg alatt, az ébredező arcon egyre erőteljesebben jelentek meg a fájdalom jelei.

Az idő múlt, az asszony már nagyon fáradt volt, a szemhéj már többször lecsukódott.

Az ajtó nyílt, férje nézett be.

- Gyere már feküdni, majd küldöm Margitot.

- Nem tudnék most innen elmozdulni.

Férje szeméből megértés sugárzott és halkan betette az ajtót.

Csak hajnaltájt, amikor már világosodott, állt fel ez a gyenge, törékeny teremtes és fáradt, hamuszürke arccal indult lakásához. Az előszobába betérve megáll leánya szobája ajtaja előtt. Óvatosan kinyitja azt és halkan, hogy ez a kis teremtes fel ne ébredjen, végiglépked a szobán. Ahogy a leány ágya mellé ér, nem tudja megállni, hogy ne nézze meg ezt a szép leányarcot.

Nézi, nézi a gyönyörű leányt. Az édes kis száj önfeledt mosolyra nyílik szét és az ajkon, mint valami forrásból buggyanna ki a leány ajkát elhagyó önfeledt sóhaj.

- Péter!

Az anya szeméből is kibuggyan a könny.

Óvatosan lehajol és egy csókot lehel az alvó leány fejcskéjére.

Halkan, óvatosan megy ki a szobából és közben arra gondol, hogy abban a nagy könyvben, amire „sors” van írva, úgyis minden meg van írva és ami abban benne van, azt ember el nem kerülheti. Érdemes hadakozni ellene?

Déltájban ébresztették fel őt.

Ahogy elkészült önmagával és környezetét is rendbe hozta, máris indult a kórtermekbe. Az első útja a kis kórterembe vezetett. A férfi ágyán egy asszony ült. Csinos, fiatalasszony. Minden biztonnal a beteg felesége. A szép arc most sápadt volt, de nem látszott rossz-kedvűnek. Csak a gyakorlott ápolónő szeme vette észre, mily óriási önuralmába kerül ennek a nőnek most nyugodtan maradnia, milyen nagy önmeztartóztatás, micsoda emberfeletti fegyelem kell, hogy ez a nő könnyeit visszafojtsa.

Közelebb megy és ő is nézi a beteg arcát. Csak nézi, nézi és ő a gyakorlott szemű ápolónő is csak nehezen értette meg, hogy akit néz, halott. Ujjjaival lassan behunyja a halott szemét, lehúzza annak szempilláit.

Az asszony, a feleség csak nézte szenttelen márványarccal a halott férfi arcát. A hideg szem meg sem rebbent.

Az ápolónő halkan távozik. Felmegy lakásába és onnan egy kispárnát vesz elő. Egy kispárnát, amit még anyjától kapott és leánykorától mindig vánkosa mellé tett és leviszi a halott szobájába.

Az ajtót lassan nyitja ki. Nem tud továbbmenni, csak nézi, ahogy ez a szenttelen, márvány-arcú nő zokogva simogatja a halott arcát, a halott száját szenvedélyesen megcsókolja.

Amikor észreveszi az ápolónőt, arca ismét merev lesz, márványszerű. Hidegen biccent és kimegy a szobából.

Az ápolónő utánanéz. Az asszony nem jajveszékel, nem sír. Biztosan nem sír addig, amíg egyedül nem lesz. Ő, aki annyi szenvedő embert látott, őszinte csodálattal nézett a távozó asszony után.

Hiába az élet ilyen. Ott kell helytállni, ahová az embert az élet állította. Lassan, óvatosan kiveszi a halott feje alól a kórházi párnát és saját párnáját teszi a fej alá, majd könnyel a szemében kivonul.

6.

Szerdahelyi a nagyirodán van. Már ő is többször volt kint a baleset helyszínén. Nemcsak főnökét látogatta meg, hanem az ottani munkából, szervezésből is kivette részét. Az egyik biztonsági megbízottal Dorogon is járt már. A mentéshez szükséges felszereléseket vették át. Az átvett tárgyakat jegyzőkönyvezni kellett, nehogy később, ha elmúlt már minden baj, vita támadjon a két bányavállalat között.

Most főnöke szobájában ült, annak hatalmas íróasztala mellett. Lassan megszokta már a szobát és megismerte a szobában körkörösén körülrakott könyveket. Olyan volt ez az iroda, mint egy könyvtárterem. Az igazgató nem egyszer élcelődött is főnökével, bár mindig jól megértette egymást a két ember.

Szerdahelyi, bár még oly tapasztalata nem volt, mint annak, aki már hosszú éveket töltött a bányánál, már elég sokat tanult ahhoz, hogy tudását, szakismeretét hasznosíthassa. Tudta, hogy nagyon kell most a bányászoknak a segítség, de tudta azt is, hogy e bánya majdnem egy országról gondoskodik. Ha saját bányájuk, trösztjük, valamint a pécsi szénbányák, a Dorogi Bányaművek megállnak, de ha a termelés csak a tatabányai szénműveknél is lelassul, megérzi az ország. Leállnak a gyárak, nem termelnek az üzemek. Sajnos úgysem tudnak még mindenhová szállítani. Mennyi perben csak azért kellett eljárnia, mert nem tudott a bánya szemetet adni. Hiába volt a szállítási szerződés, a minisztérium, annak Bányászati Értékesítési Igazgatósága, a Bűvös BIG, a megrendeléseket rangsorolta. Szüksége volt a szénre a papírgyárnak, szüksége volt a szénre a cementműveknek is, a babakocsit gyártó vállalatnak, a cipőgyárnak, de ha az erőművek nem kapnak szemet, nem lesz villanyáram, további gyárak sorának kellett volna leállnia. Ezért jelentett igen nagy gondot a „BIG”-nek, hogy a sok-sok igényt rangsorolja.

Ahhoz, hogy a bánya dolgai is rendben menjenek, sok-sok szerződés kellett. Szükség volt fára, acélra, gépekre, berendezésekre és egyéb rengeteg anyagra amiket biztosítani kellett. Nemcsak a munkafegyelem biztosításából áll a munkafeltételek megteremtése, hanem számtalan egyéb tényező megfelelő felhasználása is szükséges, ami a termelést biztosítja. Ebből most rá is komoly rész jut.

Ezért alig volt pihenője, így most alig járt Tatára, legfeljebb a tárgyalásokon jelent meg, de ideje kajakozni nem volt és arra sem maradt ideje, hogy az ügyvédhez járjon.

Most is egy nagy aktacsomó feküdt előtte, amikor kopogtak az ajtón. Kovács lépett be.

Szerdahelyi igen nagy örömmel ugrott fél. Már régóta nem látta barátját, aki úgyszólván minden idejét a bányánál töltötte.

- Mi van veled Péter? Már azt hittem nem élsz, vagy már Te is lent maradtál a bányában?

- Majdnem úgy is volt. Utánunk leszakadt a főte, de szerencsére kis darabon. Így az omlást könnyen el tudták távolítani és az ácsolatot megigazították. Hiába, a földben sok minden meg van bolygatva. A bánya nem életbiztosítás. Egy embert a főte agyon is nyomott. Az alsótestét nyomta szét a lezúduló szén. Be is szállították a kórházba, de úgy mondták, hogy meghalt. Két gyermek maradt utána.

- Már a negyedik nap, de meddig fog ez még tartani?

- Azt még nem lehet kiszámítani. Az omlás több helyen történt, több tárna is beszakadt. Hogy hol, merre vannak, akik lent maradtak, nehéz kiszámítani. Lehet, hogy a mentés még több napig is eltarthat.

- Óh, így mire rájuk akadnak, már régen nem élnek.
- Lehet, de éppen azért teszünk meg mindent, hogy minél gyorsabban odaérjünk.
- Ez nagyon nagy gond, de mit szólnak az anyák, a hitvesek?
- Ez itt bányaterület. Itt mindenki tudja, hogy aki a mélybe megy, az eljegyezte magát a halállal, csak az a kérdés, hogy ő mikor akarja az esküvőt. Sajnos tudta ezt a 13 bányász is, de tudták azok hozzátartozói is és ezért várnak sajgó szívvel, de igen nagy türelemmel.
- Sajnos ezt tudják Eszter szülei is - jegyezte meg halkán Szerdahelyi. Kovács arcán fájdalmas vonaglás futott végig. Ezt észrevette Szerdahelyi is és igyekezett más témára váltani.
- A közelmúltban egy történelemkönyvet olvastam. Bennünket jogászokat is érdekel a történelem, hiszen egy jogintézményt akkor tudunk igazán megérteni, ha keletkezése körülményeit ismerjük. A jogtörténetnek is az a célja, hogy feltárjuk a régi korok emlékeit.
- Na most milyen korban élünk - vetette fel Kovács. - Nehéz lenne meghatározni, ahhoz, hogy igazán minősíteni tudjuk ezt a kort, történelmi távlat kell.
- Én tudom, - szólalt meg a kis titkárnő. A két férfi meglepetten nézett rá.
- Most a kávékorszak van, korábban a teakorszak volt!

Ezen mindhárman jól derültek.

- Mennyire igaza van Marikának - replikázott Szerdahelyi. - Most már nem lehet olyan helyre bemenni, ahol nem kínálnák kávéval az embert.
- Feri, annyira lenne kedvem sétálgatni és elbeszélgetni. Elkísérel?
- Szívesen. Nekem is jót tesz, ha egy kicsit kiszellőztetem a fejemet. Eléggé fáradtnak érzem magam.
- Sajnos én is - jegyezte meg Kovács.

Valóban látszott a mérnök arcán a fáradtság. Ez a kissé kerekded arc meg eléggé megnyúlt. A szemek alatt kék karikák voltak és az egyébként fiatal arcon kisebb ráncok vonultak végig. Mozgása sem volt olyan rugékonny, mint máskor. A jó megfigyelő látta volna rajt, hogy ez az ember nemcsak fáradt, hanem kimerült is.

Igen jól esik ilyenkor egy kis baráti beszélgetés, mert nemcsak alvással lehet magunkat kipihenni. Néha a lélek megnyugvása többet ér.

A szokott útvonalon, a templom mellett haladtak a park felé.

- Ez így még, mint vadon is szép, milyen lesz majd igazán parkosítva? - jegyezte meg Szerdahelyi, amikor a kis ligethez értek. Szerdahelyi és Kovács meggyőződése szerint a művelődési házat és a fedett fürdőt elválasztó park mellett ez talán a legszebb része Tatabányának. Nagyon szerették ezt a helyet.

A kis ligetben hamar találtak egy padot. Kovács szinte úgy huppant le a kemény deszkaülésre.

- Nagyon fáradt vagyok.

Szerdahelyi rápillantott. Valóban nagyon fáradtnak látszik ez az egyébként fiatal arc.

- Tudod, én most estem át a tűzkeresztségen. Eddig nem tudtam elképzelni, milyen érzés, ha valaki bentreked a bányában hétszáz méter mélyen - Szerdahelyi részvétellel nézett barátjára.

- Talán egy fél napig voltunk csak elzárva a külvilágtól, de ez a viszonylag rövid idő is olyan borzalmas volt. A kis lámpa csak alig pislákol. Nem is mertünk nagyon világítani vele. Alig mertünk még megszólalni is. Számot kellett vetni a múlttal, fájdalmas búcsú volt Esztertől is. Az élet még előttem van és amikor úgy éreztem, hogy búcsút kell néki végleg mondanom, szörnyű érzés fogott el. Félttem, nagyon félttem. Nem tudtam, mikor zuhan újra a tető, amikor temet el bennünket végleg és azt sem tudtuk milyen mélyen szakadt be a tárna. Talán a legrosszabb volt, amikor láttam, hogy fejem felett a tető megmozdul és zuhant mellém a sok kő. Szörnyű volt a megreccsenő fa hangja. Gyorsan, szinte pillanatok alatt lezuhant a tető, de ez alatt a pillanat alatt szemem előtt végigvonult egész gyermekkorom. Láttam édesanyámat, amint fölém hajlik, játszottam pajtásaimmal, leckét mondtam fel az iskolában és szigorlatoltam. Mindezt olyan tisztán láttam magam előtt, mintha az egészet újra az életben éltem volna át.

Amikor nem zuhant több fekete, remegtem, reszketett a testem, olyan volt, mintha belsőm jött volna ki és valami belőlem eltávozott soha.

Az egyik ember, aki a nagyirodán adminisztrátor volt, földre vetette magát és ott jajgatott, a másik társa, aki most jött először a bányába, szinte üvöltött, érthetetlen, teljesen artikulálatlan hangon ordított. Én csak később láttam, hogy mások is vannak mellettem.

Ezután ismét vörös karikákat láttam, majd szikrázó csillagokat és úgy éreztem, hogy valaki vas kézzel szorítaná össze idegeimet és szörnyen rángatná. Egy erős hangra tértem magamhoz. Valaki szörnyen káromkodott.

- Ki lehetett az? - kérdezte Szerdahelyi.

- Az, aki leányának Szőke Pista udvarol.

- Most már tudom. Az a raplis vénember?

- Nem raplis az, az egy nagyon bátor ember.

- Nem félt?

- Én is kérdeztem tőle később.

- Mit mondott?

- Azt mondta, hogy „fél ő nagyon, aki nem fél, annak az idegrendszere nincs is rendben, de ő most ezzel nem ér rá foglalkozni”.

Leültetett maga köré bennünket és úgy kezelt minket, mint valami taknyos gyerekeket, bár ez akkor igen jó volt, valahogy megnyugtató minket. Amikor mi a félelemtől reszkettünk, hiszen ilyen helyzetben még nem voltunk a föld alatt, jól esett hallani a hideg, nyugodt hangot.

- Az valóban ilyenkor nagyon megnyugtató lehet.

- Te, és hogy ismeri a bányát! Úgy mondta el helyünket, mintha térkép lenne a kezében. Én mérnök vagyok, de akkor jöttem rá igazán, hogy milyen keveset tudok. Az öreg úgy beszélt, mintha statikát tanult volna, mintha számítógép lenne mellette, ami be van programozva. Még az általunk sem ismert rengeteg tényezőt, a bánya kőzetösszetételét, a kőzetek fekvését, a belül nem látható külső dombvonulatokat, a hegy és a mélység üregeit, a kivájt vágatokat, a bánya vízrendszerét és még nem tudom mi mindent. Úgy sorolta, mintha könyvből olvasná, amit még én sem ismerek és elmondta, hogy mindennek hatására hogyan alakulnak a bánya konkrét belső erőviszonyai, hogyan születik meg az óriási nyomás, hol kell erősebb biztosíték, erősebb ácsolat.

Az öreg szinte megjósolta, hol várható még omlás. Nem engedett el bennünket az omlás helye mellől, pedig úgy gondoltuk, hogy ott fog tovább omlani a bánya. Igaza volt, mert ha tovább megyünk, éppen ránk omlik a föte. Én örökké hálás leszek neki. Ezt az embert megszerettem, úgy, mint akit veszélyben lehet megszeretni igazán. Olyan rendes, igaz szívű ember.

- Nem tudom, hogy azt a gyereket meg miért gyűlöli?

- Én sem, de bizonyára nyomós oka lehet rá, de amióta őt lent láttam, azóta bármit tesz is, mindig becsülni és tisztelni fogom és mindig megteszek érte mindent, ami valaha is tőlem telik.

- Gondolom, szeretnéd, ha nagyon boldog ember lenne?

- Éppúgy kívánom neki, mint magamnak. Csodálatos ember, - röppent ki ismét Kovács ajkáról a szó. - Soha nem fogom elfelejteni. Most már értem, miért van oly sok virág a bányászok sírján, azok sírján is, akik nem kaptak díszsírhelyet.

Szerdahelyi nézte barátja meggyötört arcát. Igen erős megrázkódtatás érte. Ezt valóban csak az tudja megérteni, aki már lent volta bánya mélyén, 3-400 sőt 700 méterre a föld alatt és úgy, hogy teljesen elzárva a külvilágtól és szembe kellett nézni a nagy vigyorgóval és azzal a tudattal, hogy a párviadalban ő lesz a győztes.

Igen, a fiatal szervezet ki fogja heverni ezt a nagy megrázkódtatást, de az nyomtalanul soha nem múlik el, mint a fába a szű, úgy belerágja magát az idegekbe. Olyan lesz az ideg tőle, mint a megrágott levél, vagy a megrágott növény szára. Ez a bánya. Aki vele házasságot köt, annak tudnia kell, hogy a halállal jegyezte el magát és ha baj van, akkor a nagy kaszással irgalmatlanul és kikerülhetetlenül szembe kell néznie és a kérdés csak az, hogy ki és meddig állja a félelmetes tekintetet.

- Tudod, még egy fájdalmas dolog történt velem. Nem folytatom, ha zavarlak vele, de úgy érzem, ma ki kell öntenem mindazt, ami bennem van, különben megőrülök.

- Öntséd csak ki nyugodtan szívedet, én mindig szívesen hallgatlak.

- Tudod, a kimentésem után ma reggel behivatott a kórházigazgató főorvos.

- Eszter apja?

- Igen.

Szerdahelyi szeme kerekre tárgult.

- Igen, dr. Fenyvesi kórházigazgató főorvos.

- Na és miért? - kérdezte őszinte érdeklődéssel és aggódva Szerdahelyi.

- Én sem tudtam, de amikor szobájában felkerestem, nyomban bevitt a vizsgálóba, ott tetőtől-talpig megvizsgált. A szemeimet nézegette. A kezemet ki kellett tartanom. Nézegette, hogy nem remeg-e? Behunyta szemmel kellett végigmennem a szobán, majd kis kalapáccsal a térdemet kopogtatta. Rendkívül alaposan átnézett. Azután a laboratóriumba küldött. Vért, vizeletet, mindent vettek tőlem. Már meg is akartam szökni. Mindenképpen bent akart tartani.

- Te miért nem maradtál bent?

- Nem tudtam volna bent maradni. Míg mások a föld alatt vannak, én maradjak bent, amikor semmi bajom.

- Milyen volt az orvos?

- Úgy viselkedett, mint aki segíteni akar, ha korábbról nem ismerném és nem tudnám, hogy milyen szívvel viseltetik irányomban, még azt hittem volna, hogy segíteni akar, aggódik értem, de közben olyan hidegen nézett rám és vizsgált, mintha tárgy lennék.

- Az még nem lenne baj. Az ügyvédnél is az a jó, amikor hideg tárgyilagossággal nézi az ügyvéd az ügyet.

- De ennyire hidegen, ennyire szenvtelenül, amikor én a leányát kimondhatatlanul szeretem?

- Hm - erre Szerdahelyi nem tudott mást felelni. - Na és hogyan jöttél el?

- A leghatározottabban kijelentettem, hogy nem vagyok hajlandó bent maradni, míg mások lent vannak a bánya mélyén és már jöttem is ki a rendelőből. Az orvos még utánam szólt - Ahogy maga gondolja. - Úgy láttam, mintha elmosolyodott volna.

- Na de menet közben találkoztam a feleségével is.

- Természetesen rendesen üdvözölted?

- Nem, illetve alig. Amikor felhevülve jöttem ki a vizsgálóból, majdnem beleütköztem. Alig tudtam zavaromban mit mondani. Ő is mosolygott.

Szerdahelyi ismét csak azt mondta - Hm.

- Tudod, olyan szép lehetne ez az élet, de én mégis annyira el vagyok keseredve. Boldog lehetnék és mégis olyan vagyok, mint egy kivert kutya! - Kovács arca sírásra torzult.

Szerdahelyi ezt nyomban észrevette, de tudta, hogy ez az egyébként igen erős idegzetű, kemény ember most érzékenyebb, hiszen igen szörnyű megpróbáltatáson esett át. Idő kell, míg idegei megnyugosznak, míg kipiheni magát. Talán igaza volt az orvosnak, hogy őt bent kívánta tartani.

Kovács most hirtelen felugrott a padról.

Szerdahelyi meglepetve nézett rá, de látta barátja arcán azt a feszültséget, amit az időnek kell onnan letörölni.

Nem szólt semmit, csak belekarolt barátjába.

- Én melletted maradok Péter! Irántad igaz barátságot érzek.

A mérnök átölelte barátját, majd ő is igaz barátsággal szorította meg a kezét.

Szerdahelyi közben arra gondolt, itt nem elég valakit csak jól megérteni, felfogni ami körülötte történik, hogy azt valóban átérezni tudjuk, a valóságban kell átélni. Amikor erre gondolt, hirtelen megborzongott.

Átélni mindezt? Azt a szörnyűséget, amiben ennek a fiatalembernek és a többieknek része volt? Látni, hogy zuhan a tető, hirtelen számot vetni az élettel? Érezni, hogy itt a vég, hogy nincs tovább? Szempillantás alatt búcsúzni szeretteinktől, mindenkitől, éspedig véglegesen, mindenkitől, aki kedves volt nekünk? Igen, ezt valóban át kell élni, hogy érezni lehessen. De milyen áron, ilyen szörnyű emlékekkel a hátunk mögött?

Mennyire kiszámíthatatlan az élet. Az egyiknek, bár igen sokan közülük nem érdemelnék meg, boldog, harmonikus élet jut osztályrészül, míg másoknak, bár igen sokat küzdöttek érte, csak sivár, kietlen élet jut, és néha a szenvedések kelyhét is maradéktalanul ki kell üríteniök.

Lehet ezen valaha is változtatni?

Az uszoda mellett mentek el, majd lefelé Galla felé. Elhaladtak a temető mellett. Kovács megállt és a temető felé fordult. Alig hallhatóan mondta: - Mennyit gondoltam rá.

Szerdahelyi ugyancsak nézte a temetőt. Milyen szépek ezek a sírok. Ezzel fejezi ki az élő, a küzdő ember a volt élettársa iránti megbecsülését. Bármilyen szépek is ezen sírok, bármennyire is szépen fest a gránitba vájt aranylő név, az igazán csak akkor van megőrizve, ha a szívekben él tovább. Ez a kis zárt társadalom, amelyet eggyé kovácsolt a veszély, tudja igazán megőrizni hősei emlékét. Itt megbecsülik a hős katonát és különösen is szívükbe zárják, ha az a munka frontján esett el. Egyre többen vannak az elesett katonák. Ugyanolyan hősök ők, mint az az édesanya, aki megtört szívvel jár ki nap mint nap a temetőbe és soha el nem múló emlékezéssel, igaz anyai és hitvesi szeretettel öntözi a szeretett gyermek, férj sírján az emlékezés virágait.

- Menjünk Feri! Most már késő van. Neked is ki kell menni az állomásra.

Ferenc hat órákor már ott állt Tatabánya állomásának hosszan kígyózó betoncsikján és mélyet sóhajtott, amikor meglátta a nagy 4.24-es mozdony kibukkanó orcáját és füstöt okádó kéményét és hamarosan az ablakon kihajló leányt.

A leány, amikor leugrott a vonatról szép volt, nagyon szép, gyönyörű. Csodálatos mosoly ömlött végig arcán, ragyogó fogsora vakítóan villant ki a két, természetből gyönyörűen rajzolt ajkak közül. Csak a szemek alatt volt valami kis feketeség, amit a gondosan felrakott puder sem takart el, az álmatlan éjszakák bizonyítéka.

- Feri! Végre látlak! - sóhajtott a leány.

Ebben a sóhajzásban volt valami, valami igen mély vágyakozás, valami el nem titkolható forró kívánság.

A férfi szíve is megbizsergett. A leány fekete haját kissé meglobogtatta az enyhe szellő, a szemek, az egyre feketébbé váló szemek, a két fekete gyémánt egyre csodálatosabban fénylett.

Amint az aluljáróba értek, a leány nem tudta megállni, szerelmesen a férfihez dörgölőzködött. Amikor a régi ház elé értek, a vendégszobák ajtaja elé, a leány nem tudott megállni, valami vonzotta ellenállhatatlanul. Szerdahelyi ment utána.

Amikor a szobában voltak, a leány átölelte a férfi nyakát és szerelmesen hozzásimult. Mintha a lelkét akarná a férfi testébe átültetni, oly szerelmesen, olyan igazi odaadással, halálosan mély szerelemmel és vulkáni szenvedéllyel csókolta a férfi szájába.

Szerdahelyit elkapta a lüktető érzelem, a szilaj férfiszenvedély. Annak hatására ölbefogta ezt a csodálatos leányt és odavitte az ágyra.

A leány nem feküdt le. A férfi előtt térdre rogyott, átölelte annak lábait és fölneézve a férfi arcába, eddigi élete minden érzését, fiatal élete minden szenvedélyét összesűrítve súgta a férfi felé: - Szeretlek, mindennél jobban szeretlek, Ferenc!

Ezen a csodaszép leányszemen könny jelent meg és az átkaroló kéz az összekulcsolt lábat még egyszer izzó szenvedéllyel szorította meg és a leány kiment a szobából.

Szerdahelyi lenyűgözve állt és nézett a távozó leány után és sokáig nézte a becsukott ajtót is. Olyan ajándékot kapott ettől a gyönyörű leánytól ami sokkal értékesebb, mint a havasi gyopár, amit férfi életében talán soha nem kap meg.

7.

Csermenka felpillantott a főtére. Nem omlik-e tovább és futva igyekezett az új „kistárna” felé. Amint odaért, megállt. Nem ment be nyomban az új kis alagútba. Várt, nincs-e további omlás. Most ő itt a felelős, neki kell kimentenie ezeket az embereket, akik kizárólag benne bíznak, akiben a megmentőt látják és akinek kell, ha ez egyáltalán lehetséges, meg is mentse őket.

Itt most nincs helye a forróvérűségnek, megfontolatlan cselekedeteknek. Senkinek sem segíthet akkor, ha idő előtt beugrik a kistárnába. Tapasztalt keze végigsimította az ácsolaton, megtapogatta az ácsolat összeeresztéseit és utána lassan haladt tovább.

Erős, szennyes por csapta meg arcát, betömte orrát, szemét. Köhögni kellett, megpróbálta visszatartani.

Megállt egy kicsit, de menni kellett, menni előre... Talán meg tud valakit menteni. Nem figyelte, ki ment a keskeny alagútba, és hányan voltak bent, ő saját veszélyes munkájával volt elfoglalva és végsőkéig felajzott idegekkel, rendkívül feszült figyelemmel csak arra a darab fára figyelt, amit az ácsolatból húzott ki. Ekkor hallotta a recsegő robajt. Rendkívüli önuralmának volt köszönhető, hogy a váratlan zaj hatására nem rántotta meg a fadarabot, mert akkor már soha nem jöhetett volna ebbe a kis alagútba.

Valami puhának ütközött. Megtapogatja.

Ruha, nyak, fej. Tovább tapogat. Ismét ruha, nyak, fej. Valószínűleg össze vannak szorulva. Óvatosan kell meghúzni az egyiket, nehogy bedőljön a fa, beomoljon a főte, hiszen azt csak pár fa és kisebb deszka tartja.

Igen, sikerült. Az egyik ember már kijebb van. Már hallani a sóhajt. Lassan húzza kifelé. Lassan, óvatosan. Na még egy méter, még... még egy pár centi. Most kint van. Le is fekteti a földre, a tárna aljába. A föld piszkos, mocskos, sáros, vizes, de föld, ahová feküdni lehet.

A bányászlámpát fölé emeli. Igen, ő Szőke. Nem sérült meg, de a váratlan omlás elkábította. Most bújik ki a másik az alagútból. Igen, ez a német, a „mérnök”.

- Jön-e a másik?

- Azt hiszem meghalt! - nyögte a kis mérnök. Mintha koporsóból jött volna a szó.

- Mi történt?

- Talán túlzottan spóroltunk a fával és a lengyel előtt a szén újra beomlott - préselte ki szájából a szót a német.

Mellettük árnyak, szobormerev arcok. Nem hallatszik egy szó sem. Nincs nyögés, nincs jajveszékelés, nincs egyetlen hang sem, csak csend, síri, mély csend, amilyen lehet egy bánya mélyén, ahol még nem recseg a fa, nem zúdul a víz és még nem robban a metán.

Csermenka is várt, várt egy jó ideig és utána halkán csak annyit mondott: - Menjünk, megnézzük!

Ismét ő ment be az „új tárnába”, a szűk kis alagútba és ismét lassan tapogatva minden összeeresztést, minden tartófát gondosan megsimogatva egyre melyebben eltűnt a nyílásban.

Csak Szőke József ment utána, ő is lassan, megfontoltan.

A szénpor már lassan leszállt rátapadva az ácsolatra, újra betakarva ezeket a sok-sok évet megélt bányafákat.

Tapogatva ér el az omlás széléhez. Tapogatja a szenet.

- Ez egy fej. Itt van a törzs, derékig megvan, valamivel a bordák alatt. A többin szén van, a leomlott szén.

Fájdalmas, artikulátlan hang.

Csermenka úgy érezte, mintha beléje hasított volna a fájdalom.

Óvatosan veszi le darabonként a szenet. Vigyázni, nem lehet meghúzni. Most ismét óvatosan, nagyon, nagyon óvatosan. Lassan kell szedni a szenet, vigyázni, hogy ne zuhanjon tovább, hiszen eltemeti teljesen a szerencsétlen, az óriási fájdalomtól sikongó embert.

Csermenka a kiáltozáson kívül nem hall más hangot, csak háta mögött Szőke ziháló lélegzetét. Talán hallják a nyögéseket, fájdalmas kiáltásokat hátrább is, de a hang nem jön vissza, pedig ők is úgy érzik a fájdalmakat, ahogy rajta is végigvonaglik minden kiáltás.

Guggolva tudja csak a szenet kiszedni, a keskeny alagútban alig tud fordulni. Darabonként adja hátra Szőkének a szenet. Csak óvatosan, csak vigyázva és különösen ügyelve, hogy a sötétben a nagy részben az omlás alatt lévő testet meg ne rántsa, hiszen könnyen leszakadhat a lába vagy egyéb testrészei. Nem tudni, a törmelék mennyire nyomta meg.

- Fő, hogy még él! Él! - mondta kissé hangosan.

Szőke megértette és ő is tovább mondta. Hamarosan tudták valamennyien. Itt nem lehetett csákányt vagy lapátot használni, egyenként tapogatva kellett leszedni a szenet. A keskeny helyen alig-alig lehetett megfordulni, így a törmelék eltávolítása a sérült emberről igen nehezen ment. Csermenkának sokszor meg kellett törölnie verejtékező homlokát. Vigyáznia kellett arra, hogy meg ne induljon ismét a szén, mert akkor a tehetetlenül vergődő, óriási fájdalmakat viselő, magatehetetlen embert teljesen eltakarja a törmelék és megmentésére nincs semmi esély. Ilyen keskeny helyen Csermenka sem tudott volna menekülni, hiszen a lezúduló törmelék, olyan mint a lávafolyam, elsodor mindent és mindenkit, aki útjába kerül.

Úgy érezte sikerült a testről leszedni a szenet és körülötte is eltakarítani. Megfogta a bányász vállát, de az fájdalmában nagyot kiáltott. Csermenka úgy érezte, mintha kalapáccsal a szívére ütöttek volna, Felnézett a tetőre. Nem látott semmit. Sötét volt. Tudta, hogy a szénfal ismét megindulhat és őt is maga alá temetheti. Nem törődött vele, óvatosan megkerülte a kis embert és a lábát fogta meg. Majd kiáltott Szőkének, hogy lassan emelje a sérült vállát.

Szerencséje volt, nem omlott a főte. Nagyon lassan, óvatosan hozták ki a keskeny alagútból a kis embert. Az alagút bejáratánál sorban álltak már a bányászok, és amikor meglátták vagy inkább megérezték szenvedő társukat, valamennyien lehajtották fejüket.

Csermenka és Szőke a tárna oldalfalához vitték a szerencsétlenül járt bányászt és óvatosan lehelyezték a földre.

Az egész alteste szét volt roncsolva a szegény embernek. Csoda, hogy még élt. Szörnyű fájdalmai lehettek, felső teste vonaglott a fájdalomtól.

A német, a „mérnök” ölébe vette a vonagló ember fejét és magához szorította, mintha minden barátságát ebbe a szorításba akarta volna belesűríteni. A két fiú távolabb állt. Most közelebb merészkedtek. Könnyes szemmel nézték a bányász haláltusáját. Az idősebb még közelebb megy. Szemében részvét, a teljes azonosulás csillog. A szemekben lassan felszárad a könny, a szájszögletekben megjelenik egy vékony, kemény vonal és a szemek már hidegen csillognak,

az elszántság villogott bennük. Ezek a szemek most már felnőtt, érett embereké lettek, a halál edzette meg őket.

Csermenka közelebb tartja a lámpát a sérült ember arcához. Az most már nem remeg. A szénporos arc kisimult, a két szem, mintha körbejárna a tárna falán, aztán már csak mereven egy helyre néz, az többé már nem mozdul meg.

Zokogás rázta meg a mérnök, a német testét.

Aztán csend lett, mély fájdalmas csend. Hosszú ideig senki sem szólalt meg. Ezek az emberek először önmagukban temették el bajtársukat.

Amikor már hosszú idő telt el, szólalt meg Csermenka.

- Nem tudjuk, hogy valaha is megadhatják néki, de mi még életben vagyunk, nekünk kell megadni a végtisztességet.

Egy csákányt ragadott fel és nem messze a halottól egy kis árkot kezdett vájni a tárna földjébe. Nem nagyot és nem mélyet, csak annyit, hogy a halott beleférjen.

Majd amikor elkészült az egyszerű nyugalóhely, a halottat lassan, óvatosan beletették. Pár deszkát raktak rá, utána ezt a kis hevenyészett sírt letakarták szénnel, azzal a szénnel, amiért a lengyel bányász az életét adta. Az a síron gyémánttá vált.

Ennél nyugodtabb, csendesebb helye nem lesz. A bánya művelése minden valószínűség szerint befejeződött. Oly kevés volt már a szén, hogy ezért nem volt érdemes a beomlott bányákat újra tisztítani. Itt marad a sír örök időre a hegy gyomrában.

Építettek már halottnak emlékművet, piramist, de egy ilyen csendes örök nyugalóhely, 700 méter mélyen a föld alatt csak az ilyen becsületes, a munka frontján elesett hősöknek jut osztályrészül.

Elkészült a kis kereszt is, a német saját kezével készítette.

Tizennyolc bányász állta körül a sírt és tizennyolc bányász ajkáról szállt fel egyszerre a „szerencse fel” régi bányász nóta most igen szomorú dallama. Az szép volt, meghatóan szép, hiszen igen mélyről, egészen a szívük mélyéről jött. Ennél szebb temetés még nem történt, hiszen a halálra ítélték adták meg társuknak a végtisztességet.

8.

A bánya udvara valóban olyan volt, mint egy felzaklatott méhkas. Telis-tele volt futkározó emberekkel. A látszólagos rendetlenség azonban céltudatos tevékenységet takart. A sok ember meghatározott rend szerint közlekedett, a szállítás is kimért pontossággal történt. Mindenki csak annyit tett, amennyi feltétlenül szükséges volt, de azt szinte mértani pontossággal és teljes hozzáállással tette.

Aki ma itt volt, az előtt csak egy cél lebegett. Segíteni a bajbajutottakon, felhozni azokat az embereket, akik most 700 méter mélyen, a bánya poklában, kemény harcban az elemekkel vívják kemény küzdelmüket saját és társaik életéért. Ők ezt a csatát részben fent vívják meg, de részben ugyanolyan mélyen a föld alatt. Senki nem tudja, érte jön-e a nagy kaszás, hogy megéri-e a holnapot, hiszen a bányamentőnek sem könnyű a dolga, ők is sokszor, igen drága árat fizetnek, sőt a legértékesebbet, az életüket áldozzák fel a munka szent oltárán. Akkor mennek le, amikor lent lobog a tűz, recseg a fa, szakad a főte, omlik a bánya, amikor a

halállal kell farkasszemet nézni és eljátszani a félelmetes játékot, a ki kit győz le, a halál az embert, vagy az ember a halált. Oly harc ez mint a csatatéren. Itt is lángol, ég a bánya, izzik, szikrázik a szén, itt is pokoli a füst, itt is elevenen sülni lehet meg az ember, itt is a poklok kínja vár. Új csatára hív a halál és ezek az emberek megértették a hívó szót és mennek a hívásra, mennek zokszó nélkül. A kas mindig tele van elszánt arcokkal, a bajvívásra indulókkal. Elszánt, gránit arcú emberekkel, akik szemében is lobog a tűz. A kas liftje csak száll lejjebb, egyre mélyebben, szinte a poklok fenekére szállítja az embereket.

A lift nemcsak lefelé száll, felfelé is jön és hoz embereket. Azok arca is olyan mint a gránit, a barázda márványba van vésve, csak a szemek fáradtak, szörnyen kimerültek, de titkot sejtetőek, hiszen ők már ismerik a poklok titkát.

Az öltöző is tele van. Bányászruhákat vesznek fel és vetnek le, bányáslámpát adnak ki és vesznek át, és spriccel a zuhany is, lemosva a szénport, ezt a csodálatos púdert, mely eltakarja az arc sápadtságát, a szemek alatti mély árnyékot, a kialvatlanság áruló nyomait. Ilyenkor, amikor a púder lejön, látni meg, hogy az arc mennyire kimerült és a fiatal arcokra is mély barázdák vésődnek be órák alatt.

Az irodán ugyancsak nagyüzem van. Ott is állandó a forgalom. Az emberek cserélődnek, a főmérnök és az aknász ritkán van fent, ők is leszállnak a bánya mélyébe. Saját szemükkel akarják látni, hogyan megy a munka, hogy halad az új tárna, hogy készül az új ácsolat. Szilaj türelmetlenséggel várják ők is, mikor nyílik meg végre az a mély torok, melyből, ha támo-lyogva is, ha összegyötörten is, de jönnek ki azok az emberek, akiket majd oly forrón ölelnek magukhoz, akik meglátása emberfeletti boldogságot jelent nekik is.

Most fent van a vén aknász. Pár perccel ezelőtt még egy székben ült, teste a falnak támaszkodott, míg két keze ernyedten lógott mellette. Halálosan kimerült volt ez a szívós test. Gazdája három napot töltött lent a mélyben, ahol nem volt pihenés, csak munka, munka, túlfeszített szörnyű munka. Nemcsak irányított, hanem maga is elvette a csákányt bányász-társaitól és hajtotta a vágatot. Sokszor úgy rángatták vissza, mert nem várta meg, míg az ácsolat kiépül. Valami üzte, hajtotta a bent rekedt bányászok felé. Bár többször mondogatta, hogy azért a taknyosért nem lenne kár, ha bent maradna, de ezt senki nem vette komolyan.

Érdekes volt látni ezt az arcot, mint tér vissza benne az élet.

Fáradt, kimerült volt az arc, hiszen a rövid álom nem jelentett igazi pihenést, de amint a szem hozzászokott a világításhoz, a fényhez, az arc ernyedte vonásai is visszarendeződtek, az arc erélyt jelző vonásai még élesebbé váltak. Ez az arc korábban sem lehetett csúnya. Ha valaki csak most nézte, akkor is el tudta képzelni a fiatal, csinos, jóképű férfit, aki feszes tartású, jó kiállású és aki a vállakról leomló ezüstrojtokkal díszített bányászruhában megdobogtatja a nők szívét. Ez a tartás az idők folyamán sem veszített feszségéből, az maradt szálfegyenes, de az arc markánsabbá lett, a sima arcon redők jelentek meg, a kifejezés keményedett. Talán az élet cserzette is, mert nemcsak a kemény szénfallal kellett megbirkóznia, hanem az egyedüllét kemény csatáit is meg kellett vívnia. Egyedül nevelte leányát, nem volt segítség. Lett volna asszony is, szívesen jöttek volna a jóképű, határozott férfihez, de ő az egyetlen lányához érzett vonzalmat senkivel sem kívánta megosztani. Ezért maradt egyedül, de ezt érezte meg leánya is, és ezért is szerette apját rajongásig és ezért kellett Szőke Józsefnek oly sokat sóhajtania.

Aki belépett a szobába, nyomban megérezte, hogy az öreg felkelt. A főmérnöki szobában voltak, de az öreg olyan otthonosan mozgott benne, mintha a szoba sajátja lett volna. Ha a főmérnök nem volt ott, őt tartották az egyetlen vezetőnek. Tekintélye volt, tartottak tőle és tisztelték. Tisztelték azért is, mert akik mellette dolgoztak, általában élesszemű emberek voltak

és a sokszor hidegen csillogó szemek mélyére láttak és ott érző szívű, embertársait megbecsülő, igazi embert fedeztek fel. Az öreg szigorú volt, de igazságos és ha igaza volt, azért szilárdan ki is állt, de nemcsak kiállt, hanem le is ment érte a mélybe is. Lement akkor is, amikor lángolt, égett a tárna és halálra ítélt embert kellett kimenteni.

Nyílt az ajtó. Szénporral hintett bányász lépett be és állt meg az aknász előtt.

- Most jöttél fel?

- Igen!

- Mennyire vagytok?

A bányász odament a térképhez és rámutatott arra a helyre, ahol a mélyben folyhat a munka.

- Itt!

- Hej, milyen messze van még oda? - sóhajtott fel az aknász és meg lehetett érezni, hogy szíve mélyéből száll fel e sóhaj.

- A váltás?

- Már mindenki lent van, folytatják a munkát.

Egy nagy teherautó berregése rázta meg a csendet. A kocsis az akna bejáratához farolt. Katonák ugrottak le róla, orosz katonák. Pillanatok alatt példás rendbe sorakozva álltak meg.

Az ablakból látni lehetett a gépkocsit és a katonákat is. A vén aknász nyomban kiment a gépkocsihoz.

A hadnagy tisztelgett. Úgy látszik, ő lehetett a kocsiparancsnok. Intésére a sorból kiállt egy katona. Tisztelgett ő is.

- Én a tolmács vagyok.

A vén aknász nem tudta mit tegyen. A kezét szorítsa meg, de ott van a tiszt is. Inkább várt.

Megszólalt a hadnagy: - Én donyeci bányász vagyok, a társaim is dolgoztak már bányában. Hallottuk, hogy nagy baj van. Ez a csoport önként jelentkezett.

Az aknász mondani akarta, hogy ez veszélyes munka, de hirtelen eszébe jutott „Donyec”. Nem szólt semmit, csak meghajtotta fejét.

- Hol kaphatnánk ruhát és felszerelést? - fordította a tolmács.

Az aknász már vitte is őket az öltöző felé.

Milyen egyszerű volt az egész. Ők csak annyit mondtak: - jöttek, itt csak azt, hogy: - jól van és máris mehetett a munka. Nem kellett sok szó, beszélt a tett.

Fogadás? Mire? Nem tudták ők sem, sem az aknász, hogy öröme vagy temetésre jöttek, de azt sem, hogy amikor felugrálnak a kocsira, ott lesznek-e valamennyien, hányan fognak hiányozni.

Amíg öltöztek, az aknász odasomfordált a tolmács mellé.

- Te tudsz magyarul?

- Magyar vagyok.

- Ők? - mutatott az aknász a katonák felé, akiket már senki nem különböztetett meg a többi bányásztól.

- Oroszok, de van köztük egy cseh és egy osztrák is. Ők olyanok, mintha testvérek lennének. Egyik a határ egyik oldalán lakik, a másik a másik oldalán szomszédos községben. Sógorok, vőtársak, egy testvérpárt vettek el. Együtt harcoltak és együtt maradtak most is.

- Üzentünk Donyecbe - szólalt meg a tiszt. A tolmács fordította. - Az aknász kérdően nézett fel.

- Kértünk egy fúrógépet. Az csak kis alagutat fúr, így gyorsan megy vele a munka. Már üzentek is vissza, hogy repülőgépen küldik. Remélem, mégsem lesz rá szükség.

Valamennyien készen voltak már.

- Ki fog bennünket vezetni?

- Én - mondta az aknász és büszkén kihúzta magát.

Volt ebben a mozdulatban büszkeség, valami olyan, ami nem igényel magyarázatot.

Együtt indultak a kas felé, hogy a lift őket is a mélybe vigye.

A bányászokat új szénfalhoz vitték. Itt nem az omlást kellett kitakarítani, hanem teljesen új vágatot hajtottak. Azt tervezték, hogy két V-betűszerűen kiépített régi tárnát, egy új tárnával kötik össze és a V egyik szárából kiinduló tárna a másik szár közepe felé ér be és így a régi, nagyjából beomlott tárnát középről osztja ketté. Innen jobbra és balra is egyaránt haladhatnak és így talán könnyebben elérhetik a bentrekedt bányászokat, ha életbenmaradásukra van még némi esély. Természetesen, a régi beomlott, vágatokat is hajtották, így több helyen ment a munka. Ehhez sűrű váltás is kellett, mert a munkának most igen gyorsan kellett haladnia. Mindenki, aki ráment a szénfalra, a kimerülésig dolgozott és utána váltották. Az ácsolat készítését többen végezték, ugyancsak azzal a céllal, hogy minél gyorsabban menjen.

Amikor a katonák ráálltak a szénfalra, a hadnagy ránézett az aknászra és csak annyit kérdezett: - Keresztbe?

- Igen, a másik tárnához igyekszünk becsatlakozni, valahol középen.

A tolmács szorgalmasan fordította a beszédet, de az ő kezében is lapát volt, ő ide nem álldogálni jött.

- Robbantás? - hangzott az újabb kérdés.

- Igen, másfél óra múlva.

Többet nem kérdezett, de tapasztalt szeme elárulta, hogy ebből a pár szóból is sok mindent megértett.

Amikor a hadnagy kezébe kapta a fejtőkalapácsot, az aknász kíváncsian várta, hogyan mozdul meg.

A fejtőkalapács táncolni kezdett. Az aknász tapasztalt szemmel nézte, hogyan mozog a kalapács, hogy hullnak alá a széndarabok. Ő is újra lapátot fogott és a szén ömlött a kaparószalagra.

Az orosz kezében jól mozgott a szekerce is és közben volt ideje mutogatni társainak, mit hogyan tegyenek fel az ácsolatra. Ide ereszkét, ide összekötőt.

A vén aknász csak nézte a gyors, mesteri munkát. Magában bizony arra gondolt, hogy elférne itt is egy-két ilyen oktató.

Újabb erők jöttek, kivették az aknász kezéből a lapátot is és folytatták a munkát tovább. A 30 kg-os szívlapát nem könnyű, de különösen nem akkor, amikor igen gyorsan kell forgatni. Meghúzza a kezét, feszíti az izmot és fárasztja a testet.

Az aknász körülnézett, hogy mindenhol annyi ember áll-e, amennyi kell. Több se kell, hiszen inkább a munkát akadályozzák. A szénnek folyni kell, a kaparó állandóan viszi és az omlik a tovatűnő csillékbe. A fa is kell és gyorsan kell, a munka egy pillanatra sem állhat meg. Most nincs szünet, most nincs pihenés. Aki elfárad, hátraáll a sorból, más lép a helyébe és megy a munka roppant erőfeszítéssel, míg csak bírja a szív és a tüdő.

Az aknász innen tovább vonul, a régi tárnához, melyből a beomlott kőzetet kell eltakarítani, és új ácsolatot készíteni. Itt sok a meddő is, hiszen nemcsak a szénréteg, hanem az egész főte beomlott.

Itt is kell a tapasztalt szem. Szem, mely látni tud, a tapasztalatokat át tudja adni. A munkát gyorsítani kell, gyorsítani.

A régi tárnánál is tapasztalt vájárok dolgoznak, akik értik a mesterség minden csínját-bínját. Kapják a fát és mindig tudják, miből, mennyit kell vágni, mit hová kell illeszteni, mit hogyan kell összeereszteni, fűzni, hogy az ácsolat minél szilárdabb legyen.

Az ácsolathoz tapasztalt kéz, tapasztalt szem kellett, azt képzett vájárok csinálták, de a lapátolásnál nem volt vájár, nem volt csillés, valamennyien egyformán dolgoztak, aki kidőlt a sorból, új lépett helyébe.

Az egyik bányász elkapja a másik kezéből a lapátot és dolgozni kezd. Társa dühösen megfordult. Az ütésre emelt kéz lehanyatlik, a bányász arcán meglepetés ül.

- Mi ehhez jobban értünk, Igazgató Úr - és visszaveszi a lapátot.

Csak most ismerték fel az igazgatót. Nem csoda, hogy eddig nem ismerték fel, az ő arcát is vastagon belepte a szénpor és szíve ugyanolyan mint a többieké, ugyanazokért dobog, hát hogyan lehetett volna felismerni?

Az egyik bányász odasúgja a másiknak: - Ő hozta ezt a vastag fát!

Nézték ezt a sovány embert, de ő nem vette észre őket, minden gondolata, csak a bent rekedt bányászok kimentése volt.

Megálltak a csillék. Az igazgató már ugrott is, az aknász alig győzte utolérni. Magában mondogatta is, hogy ez úgy megszokta a bányát, mint más a korzót. Nem ütköztek bele senkibe sem és a lift már ment is felfelé. Amint felértek, már ott volt a főmérnök.

- Mi baj van már megint? - kérdezte az igazgató.

- A drótkötél elszakadt.

- Miért nem cserélték ki?

- A legutóbbi szemle alkalmával alaposan megvizsgálták, azt mondták, még sokáig eltart.

- Hol van a szakadás?

- Az osztályozó előtt.

- Azonnal ide a kocsit, odamegyünk.

A kocsit gyorsan futott, oldalán kis horpadással.

Amikor odaértek, egy kis csoport állta körül a tartóoszlopot. Középen egy overálos ember, a szerelő. Pár ember, ugyancsak overálban, mellette térdelt.

Az igazgató kiszállt a kocsiból. Az emberek némán nyitottak néki utat. - Mi van itt?

- Lezuhant! Nem biztosította magát - mondta az egyik overálos.

- Miért engedték! - csattant az igazgató éles hangja.

- Ő volt a vezető, nem mertünk szólni.

- Vegyék tudomásul, hogy az óvórendszabályok betartásáért mindenki felelős. Mindenki köteles a másikat figyelmeztetni.

Az igazgató lehajolt a földön fekvő emberhez. Az nyitott szemmel feküdt, nem volt benne már élet. Az igazgató szeme villámokat szórt, de rendkívüli erőfeszítéssel uralkodott magán.

- A mentőt már hívták?

Hirtelen maga is zavarba jött, „sajnos” már nem mentőre volt szükség.

- Igen hívtuk! Akkor még élt.

A mentőkocsi szirénázva jelent meg, de az ügyeletes orvos is csak a halál beálltát tudta megállapítani.

Újabb csapat érkezett, hogy a hibát el tudják hárítani, a mentési munkálatok zavartalanul folyhassanak.

Az igazgató szomorúan nézett a fekvő emberre és felsóhajtott. - Úgy látszik, nem kell a mélybe menni ahhoz, hogy az ember meghaljon.

Ez az ember ugyanazokért adta életét, akikért most mindannyian életüket kockáztatják. Ő is a munka oltárán áldozta fel életét.

9.

A nyomasztó csend után, amilyen csak a 700 méter mély tárnában lehetett, lassan tértek magukhoz a bányászok. A megkövült fájdalom, mely ereiken, idegeiken végigvonaglott, annyira szűnt, hogy ismét a saját sorsuk foglalkoztathatta őket. Az a sors, aminek tudata a remény halvány sugarát lassan átadja a lemondásnak, a beletörődésnek, a fásultságnak, az egyre gyötrőbb kimerültségnek. A reményvesztett csapaton az elmúlás fájdalmas gondolata terítette szét sötét fátylát, izmaikban a túlerőltetés fájdalma hasított, amikor már a testnek a legkisebb mozdulat is nehéz, amikor a kezét, a fejét már csak az életösztön rugói irányítják. Élelem alig-alig volt már, a súlyos idegmegrázkódtatás taglózó hatását legalább az étel ellensúlyozhatta volna, legalábbis lassíthatta volna az elerőtlenedés folyamatát. Szörnyű, amikor bátor, tettekre kész, harcos, magabiztos férfi lassan sorvad el, és kiszáradt testét önként nyújtja oda a nagy kaszásnak. A sivatagi vándor felett ilyenkor jelenik meg a dögkeselyű, aki éles szemével mohón figyel, mint száll ki az emberből a lélek és mikor vághatja be az utolsó dobbant szívbe az éles, kegyetlen, marcangoló csőrt.

Itt ettől nem kell félni, itt nem lesz dögkeselyű, itt csak a kérlelhetetlen elmúlás van, lassú, szép halál. A bányásznak azonban az a legszörnyűbb! Tehetetlenül vergődni át a túlvilágra, az örök megsemmisülés világába. Inkább omoljon a föte, inkább égjen, lángoljon a tűz, inkább fulladjon bele a tárnában harsogva végigömlő vízbe!

Úgy látszik Csermenka is erre gondolhatott, mert egy erős sóhaj szállt fel:

- „Ne ily halált adj, Istenem.”

Ilyenkor férfi, a férfi, amikor megmaradt erejével még uralkodni tud kimerült testén, amikor a bénuló karban határtalan szívósság rejtőzik, amikor a bányász súlyos fejtőkalapácsához, szívlapáthoz szokott karja még ilyenkor is engedelmeskedik és teljesíti az akarat parancsát, azokat az utolsó utasításokat, amelyeket az életösztön parancsa diktál és a szeretteiért való aggodás követel. Ezért tudja a gyenge nagyanyó kimerült kezével órákig tartani unokáját és védeni határtalan életerővel a lezuhanástól, azért tud a kimerülten vánszorgó sivatagi vándor az éh- és szomjhalál küszöbén még vánszorogni, órákig vonszolni halálosan kimerült testét.

Csermenka lassan indult meg, inkább tántorgott. Arca kimerült, de szemében még ott égett az acélos elhatározás, ami sejtette, hogy ez az ember nem adja meg könnyen magát és ha kell egyedül viaskodik mindaddig, míg holtan nem rogy össze.

A példának csodálatos ereje van, mely erő rontani és javítani is képes, de az utolsó erőfeszítéshez is ad még cselekvő erőt. A példát látva a csapat feltápáskodott, és ment, mint egy ittas gárda. Támolygott. Ha valaki nappal, világosan látta volna ezt az agyongyötört kis csapatot, foszló ruhában, szénporral belepve, erőtlenül támolyogva, züllött bandának hitte volna.

Ez a széttört, agyongyötört csapat döntő többsége a jövőben bízó, kemény, harcedzett férfiakból állt, akik még így, halálra ítélve is kemény férfiak voltak, akik az étellel, de a halállal is a küzdelmet utolsó lehetőségük veszik fel.

Szerencsére találtak is fát, így alig kellett rabolni. Különösen Csermenka örült, érezte, hogy az ő vasidegei sem bírnák már, ő is erejének végéhez érkezett.

Legalább valamit ehetnének, valami keveset. Egy kis erőre kaphatnának, ismét volna kitartás. Volt még valami kevés élelem és egy-egy korty víz, de az későbbre volt félretéve. Csak három óra múlva nyúlhatnak hozzá, természetesen azok, akik akkor még élnek. Volt még alig pislákoló lámpa, mely mellett még megnézhatték az időt.

Három óra, három hosszú óra! Valóságos örökkévalóság!

Miért kell mindez, hiszen úgylis meghalnak. Miért kell erre a kíméletlen emberre hallgatni, akivel még az élet jogán sem lehet most szembeszállni, aki most a haldokló elől is elvonja az ételt?

Talán ez volna az egyedüli út, hogy valaha is megmeneküljenek? Ez azonban olyan távoli, ködbevesző jövő. Talán maga is meghalna, de nem nyúl az ételhez, míg a kitűzött idő el nem érkezett. Micsoda hallatlan akaraterő kell ehhez, mily önfegyelem, mily önmegtartóztatás!

A tárnából újra be kellett menni a vékony alagútba, melyen keresztül remélhették a továbbjutást és ott fejteni, fejteni, lapátolni, lapátolni kellett és ácsolni, hogy a maradék erővel kivájt keskeny alagutat a beomlástól megóvhassák.

Nem közvetlenül az alagút mellett ültek le, pár méterrel odébb, ahol a helyet biztonságosabbnak vélték. Ezt az utat meg kellett tenni visszafelé is. Visszafelé, ugyancsak méterenként. A botladozó lábak nehezen vonszolták a testet és volt, aki elesett. Már nem nyúlt érte senki. Vagy felállt maga, vagy ott maradt. Talán a bajtársi segítség halt volna ki belőlük? Nem, de azt mindegyikük tudta, hogy ha lehajol, nem biztos, hogy kiegyenesedik többé. Ha tovább megy és lábán marad, nemcsak magát mentheti meg, hanem azt is, akin erő híján most nem segíthetett.

Csermenka mielőtt bebújt volna az alagútba, visszafordult. Az ő szemében is elismerés jelent meg, amikor látta társait összeszorított foggal, rendkívüli erőfeszítéssel ismét felállni.

Igen, csodának kell jönni. Az nem lehet, hogy ennyi, hősiesen küzdő ember ily csodálatos erőfeszítés után itt pusztuljon el nyomorultul. Sikerülni kell! Elszánt arccal lépett be újra az alagútba. Ott ismét kellett dolgozni.

Csodálatos a természet és csodálatos maga az ember. A test, a csodálatos emberi test, mindig meg-megújul, és ha valami cél lebeg előtte, csodákra képes. Lassan, nagyon lassan, de jött az alagútból a szén, az üreg, a vájat nőtt tovább. Csermenka kitartása csodát művelt, rutinos bányászkeze ügyesen dolgozott, a sok-sok tapasztalat után, tudta hová kell tenni egy kis fadarabot, hogy a legnagyobb tartása legyen. Ez a tudás, ez a tapasztalat, nyugodt idegzet, most társai életét mentette meg.

Társai közül volt aki elesett, de emberfeletti erőfeszítéssel ismét felkelt, és amikor feltápaszkodott, ismét lapátért nyúlt.

Milyen jó lett volna, ha a baleset, ha már bekövetkezett, korábban következik be, nem a műszak vége felé. Ekkor még több élelmük volt, jobban tudták volna beosztani, még egy kicsivel több élelmük maradt volna még. Ilyenkor egy kis kenyér is hogy tudja tartani az erőt.

Múlt az idő és lassan haladt a munka is. Épült az alagút, mely talán az életet jelentheti, az örök megsemmisülésből kivezető utat.

Nem volt egyszerű munka az agyongyötört embereknek. A leomlott szenet ismét kívájni, kilapátolni kellett és kiépíteni az ideiglenes ácsolatot. Ideiglenes? Ideiglenes, ha a tárnát ismét megnyitják, járhatóvá, szállításra ismét alkalmassá teszik és végleges, ha többé arra szükség nem lesz, a vezetőség úgy határoz, hogy a bánya kimerült, a még ott maradt kevés szenet már nem érdemes kitermelni, az gazdaságtalan.

Többé nem reszkírozza meg senki, hogy ezen az alagúton ismét végigmenjen, hiszen feladata csak az, hogy tartsa a tetőt, a főtét, a fejük felett, míg ismét kitalálnak, ismét a felszínre tudnak emelkedni, ebből a nagyon mélyen fekvő, minden percben beomlással fenyegető alagútból.

Most ez a munka volt veszélyesebb. Fa volt, találtak is egy csomóval. Most nem kellett ezt az iszonyú farablást végezni, ami marja a vért, az idegeket. Most nem kellett féltő gonddal bontani a tetőt, abban a szörnyű, állandó félelemben, mikor vet véget ennek a rablásnak maga a természet, az a roppant erő, ami a bánya sorsát ebben a mélységben irányítja.

E munka is egész embert kívánt, komoly szakértelmet. Különösen ügyelni kellett, hiszen csak arra volt lehetőség, hogy minél kevesebb fával támasszák alá a főtét és az oldalfalakat, hogy azokat legalább úgy-ahogy megtartsa, míg biztonságosabb helyre nem érnek.

Omlás, az omlás? Ha egyszer megbolydult a föld, az mozog, nem akar megnyugodni, mint egy haragvó óriás állandóan duzzog és szórja le lombjait, omlasztja szét a főtét.

Mi lesz, ha itt beszakad? Beszakad valahol középen az addig kívájt alagút. Mit lehet tovább tenni? Erre egyik bányász sem tudott felelni, vagy oly nehezen, hogy arra ép elmével nem is kívánt válaszolni. Ha középen omlik ismét be a bányász előtt a szénfal, hátul omlás és ahol áll, ha őt is agyon nem nyomta a főte, egy kis ketrec van, amiben van még némi levegő. Él, él egy darabig; de meddig? Ennek a börtönnek nincs ablaka, itt nem szűrődik be világosság, itt nem látni a napot, azt 700 méter széles föld, kő, szén és egyéb réteg takarja. Van, ha még megvan fejtőkalapácsa, kaparhatja maga előtt a falat, de nincs amivel megtámasztja, nincs fa,

hogy ácsolatot építsen, oly ácsolatot, ami addig tartja a tetőt, míg a halálra ítélt bányász ki nem tudja magát marni.

Aztán mi történik tovább? Sötét, irtózatossötét. Levegő kevés, oxigén alig. Élelem már nincs. Az erő oly kevés, hogy még arra sem jut már elég, hogy feje felett a főtét meglazítsa, hogy az rázuhanjon és megmentse a további kínládástól.

Ha még ezt sem tudja már mi jöhet még? Jön, irgalmatlanul jön, az irtózatossötét haláltusa. Az ember, akinek szervezete erős végső küzdelmét vívja a nagy kaszással. Kezdődik az az utolsó küzdelem, amikor az ember elboruló elméjén végigfut szinte az egész élettörténete. Amikor pillanatok alatt átéli egész gyermekkorát. Amikor a földön fetreng, próbálja falbaverni fejét, hátha összetörik, hátha sikerül kimúlnia. Amikor már azt sem érzi, hogy a feje csupa seb, nem érzi, hogy a vér ömlik a fejből, amikor a vér és a szénpor kocsonyás váladékká keveredik össze és a vonagló ember arcán iszonyú erőfeszítések képe jelenik meg, mintha minden ereje összeszedésével mázsás súlyokat emelne fel. Amikor már alig tud zihálni a tüdő, amikor a véres szem még átlát a vörösen izzó ködön, talán még hinni tud! Hinni? Ha másban nem, abban, hogy hamarosan utolsót vonaglik a test és a tüdő nem kér több oxigént, a szem hamarosan mozdulatlanul mered felfelé és a nyugodt, többé már soha nem mozduló test nem kér már soha semmit, ott fog feküdni addig, míg atomjaira nem bomlik szét.

Nagyon nehéz percek voltak ezek. Csermenka nem akart többé gondolni rá. Érezte, hogy társait hasonló gondok foglalkoztatják. Mi másra lehetne most gondolni, ha nem az elmúlásra?

A kikapart szívet a hátrább álló társa lapátolta még hátrább, a hátrább álló még tovább, amíg el nem értek a lyukból a tárnáig. Ott is messzebb dobták a kivájt szívet és a meddőt, hiszen nem lehetett tudni, mennyit kell még kifejteni, meddig tart még a tárnából beomlott rész.

Csermenka közben az ácsolatot is rakta. Hátrább álló társa a keze alá dolgozott. Egyszerre megáll a munkában. Mi van vele? Most már itt a vég? Hallucinál? Mintha a túlsó oldalról is verné valaki a falat.

Bosszúsan törli meg keze fejével izzadó homlokát. A sors tréfát űz vele. Eddig azt gondolta, hogy nagyon erős idegei vannak. Amikor mások idegei már felmondták a szolgálatot, ő még sokáig bírta a megterhelést.

Újabb kopogás? Le kell ülni egy kicsit, így ez nem mehet tovább. Valami baj van vele. A kopogás tovább tart. Mintha szemből fejtenének, a falat túloldalról ütögetnék. Most már a hátrább álló is hallja. Valami van, valami biztosan van!

Hosszú, kínos csend, A hátsók még nem, de Csermenka és társa feszülten figyelnek. Igen most már biztos, hogy a másik oldalról hallatszik a kopogás. Értük jönnek! Megmenekültek!

- Fiúk, megmenekültünk! - hallatszott Csermenka örömteli hangja. Az, mint visszhang szállt tovább.

- Megmenekültünk! Megmenekültünk! - hallatszott végig a kivágott kis alagúton és tovább a tárnán keresztül.

Mintha áramütés érte volna ezeket az elcsüggedt embereket, újra éledt a remény, a bizalom és vele az erő.

Megállt a lapát és boldogan szorongatták egymás kezét ezek a kerges kezű, kemény arcú emberek.

A boldogság? Az öröm? Az is néha rettenetes, néha alig-alig elviselhető. Csermenka tudta, hogy az öröm egyensúlyt ad, harmonikussá teszi az embert, de az öröm ölni is tud és azoknak, akik nem számítottak rá, csínján kell bánniuk még a boldogsággal is.

Feszültséggel, villamossággal teli csend. Igen, ismételten hangzik a kopácsolás. Most már semmi kétség. A mentők jönnek. Nem kell itt, ebben a pokolban elpusztulniuk.

Csermenka felvette ismét a csákányt. Erős, határozott ütések érték a falat. Nem könnyű az omlott fallal sem dolgozni. Kisebb, nagyobb kőzetdarabok követik egymást. A kicsiket lapátolni, a nagyokat összetörni kell. Nincs oly erő, mely ezeket az óriási kőzetdarabokat el tudná görgetni. Tehát ugyanúgy kell dolgozni, mint a szénfalon, de talán itt még sokkal veszélyesebb. Az, ami különösen veszélyessé teszi ezt a munkát, az az állandó omlásveszély. Nem tudni, mikor indul meg újra a tető, mikor kezd újra omlani.

Most azonban már nincs baj, most már pár pillanat és újra szabadok tesznek. Újra mehetnek a zuhanyozóhoz, újra fekhetnek fehér ágyban, újra ugyanúgy élhetnek, mint a többi ember, aki éli a maga megszokott életét.

Most lassan, most kell különösen vigyázni. Mindkét oldalról bontják a kőzetet. Most haljanak meg, amikor itt a menekülés? Nem, most különösen vigyázni kell.

A munka most már gyorsabban haladt, az emberekbe kezdett az erő visszatérni, bár ahhoz, hogy ismét a régiek legyenek, még sokat kell pihenni.

Fogy a szén, készül az ácsolat és a boldogító hang egyre közelebből hallatszik. Talán már csak centiméterek.... Még nagyon kicsit... most... most... most. Megvan. A föld kinyílt, két lapát összetalálkozik.

Ritkán dobban meg így a szív, ritkán ömlik el az embereken ily melegség, ritkán lesz úrrá ilyen erős testvéri szeretet, amikor két lapát összeér és tulajdonosaik még azt sem tudják, ki az, aki hozza a szabadságot, sőt többet, magát az életet. Azt az életet, amit nagybetűkkel kell írni, amit csak azok tudnak igazán értékelni, akik már a nagy kalandorral, az igazi rablóval, a nagy kaszással megvívták a maguk kíméletlen harcát és ebből a harcból győztesen kerültek ki.

Most kellett az igazi bányászfigyelem. Nem lehetett egyszerre rohanni, meg kellett várni, amíg nagyobb és nagyobb lesz a lyuk, míg a törésre is fa kerül és akkor menni, amikor már biztos lesz az átjárás, amikor már elmúlt a veszély, az örök betömődés, az omlás veszélye.

Amikor mindez megvolt, két ember boldogan ölelte egymást és néztek körül. Mindketten előre akartak menni, de mindketten helyben maradtak. Szörnyű volt a felismerés. Nem mentőkkel találkoztak, hanem társaikkal, akik ugyanúgy bent rekedtek a bányában, mint ők.

Talán semmi sem tudja az embert úgy megrázni, mint az, ha a szabadulás előtt karhajtásnyira záródnak az ajtók és újra eltömik a kijáratot, kiölve az emberi szívekből az alig kicsírázott reményt?

Lehangolt, kimerült bányászcsapat ment át a tárnába. Csermenka ment elől, őt követték tizenöten. Ennyien maradtak még.

A tizenhat reményvesztett ember, amikor áttámolygott, szinte szédülve hullottak le az ácsolat, a tárna fala mellé. Csak Csermenka maradt állva, de neki is nagy erőfeszítésébe került, hogy el ne essék.

A társak nyomban felismerték a helyzetet. Ezek az emberek éhesek, éhesebbek mint ők. Kimerültek, alig ettek, nincs mi táplálja az erőt.

- Mi jobban állunk - hallatszott egy idősebb bányász hangja. - Mi már az új síttre jöttünk és hoztunk magunkkal élelmet és amióta a robbanás volt, azt nagyon beosztottuk. Most meg tudjuk osztani.

Csermenka nehezen fogadta el, de végül is úgy döntöttek, hogy a meglévő élelmet egymás közt felosztják és takarékosan beosztják, hiszen nem tudják, meddig kell még kibírniok, milyen messze van a még hátralévő idő, ha a szabadulás reménycsillaga valaha is egyáltalán felderül.

Csermenka igen gondosan számbavette az embereket. Az élelem egy részét félretette, míg egy részét gondosan elosztotta, annyifelé ahányan voltak. Nem sok jutott egyiknek sem.

Lassan rágták az ételt, mintha minden atomját magukba szívták volna. Ezek az emberek megszokták a sanyarú sorsot, az önfegyelmet és most, hogy farkaséhesek voltak, az éhhalál küszöbén álltak, mégis emberek voltak, akik tudtak magukon uralkodni.

Kevés volt az étel, de mégis valami. Az elerőtlenedett test, mégiscsak felvidult és a kevés víz hatására is ismét megerősödtek az izmok, ismét keményebb lett az ember, aki már újra harcolhatott.

Most ott ült a szárnysegett csapat. Mindenkinek voltak szeretettei. Mindenki gondolt valakire. Mindenkinek voltak hozzátartozói, akiért élni szeretett volna. Voltak, akiknek gyermekeket kellett nevelni, ahol hiányozna a szerető apa. Lehet, hogy az apa nem tud a matematikában segíteni, tudását meghaladja, de az ő arcára néz fel a gyermek, őbenne látja a hőst, és ha ő van mellette a tanulás is könnyebben megy, hiszen a gyermek is olyan akar lenni, mint az apja. Az ő ereiben is bányászvér folyik. Sokat vár a szerető hitves, az asszony, aki férjét minden reggel remegve engedi el, és gyermekét várja az idős szülő, akinek egyedüli támasza a gyermek, de ha senkije sincs, van jó barát, oly ember, aki ugyancsak társaiért él, aki szíve ugyancsak a közösségért dobog.

Az egyik bányász szólal meg. A névtelen, aki nem szerzett magának hírnevet, csak szorgos, megbízható munkájával tűnt ki. Azt végzi nap, mint nap, egyhangú monoton munkával, de mély hivatástudattal, határtalan szorgalommal.

- Van egy feleségem, két kisgyermekem és egy idős édesanyám. - Lassan törnek elő a kiszáradt torokból a szavak. - Két kisgyermek, két gyönyörű gyermek, akik nekem nem mondják többé, hogy Apám!

Mély sóhaj hagyja el mellét, valami csípős fájdalom. Erős, edzett ember ő! Kőkemény. A szíve azonban nincs kőből. Belül érző, szerető szív lakik, akinek ugyanúgy fáj az elmúlás, mint másnak, akinek ugyancsak halni kell.

- Anyám, édesanyám szíve biztosan megreped - a gyermek zokogva töri a szavakat.

Ezek a kőkemény, edzett emberek részvétellel nézik a fiatalot. Nem szólnak rá, hagyják, hogy könnyezzen. Tudják, hogy a két fiatal már nem kap rohamot, nem kezd kiabálni, ő is társával együtt belenyugvással várja a halált. Csak a szíve, a szíve sajog, fáj.

Tompa hangok szállnak a levegőben. Tompán zuhannak, mint a hant, mely koporsóra hull. Mindegyik elmondja a magáét. Elmondják utolsó kívánságukat, azt a végrendeletet, melyet nem hallgat meg már senki. Mégis érdemes elmondani, ki tudja ki ér fel, kit ér „szerencse”, ki lesz aki megmarad, lesz-e egyáltalán valaki.

Mégis mondják. Nemcsak azért, mert nyugtat a szó, hanem mert bíznak, erősen bíznak, hogy valaki mégis kikerül és azt, amit társa mondott, nem felejtí el.

Ki-ki tervez a maga módján. Van aki lakást, van aki önálló családi házat. Van aki fia tanulására gondol, van akinek nincs más terve, mint a családi otthon melegét megőrizni.

Ezután jön a tanácskozás. Hová? Merre? Két út van csak, de a kérdés nehéz. Két út. Az egyik, amely felől Csermenkák jöttek, míg a másik, ahonnan a társak érkeztek. Ők is vágtak alagutat, amerre még vissza lehet menni, de annak vége éppúgy el van zárva, mint annak vége, melyről Csermenkák jöttek.

Ismét csak merre, hová? Ez itt a súlyos kérdés, amire válaszolni kell. Mindegyik bányász ismeri a bányát. Ismeri, mint a tenyerét. Azt is tudják, hol, merre vannak, honnét milyen messze van a kijárat, a felvonó akna, ahonnan már fel lehet jutni a felszínre. Csak azt nem tudták, hol, mennyit tömött el az omladék.

- Körülbelül most vagyunk a tárna közepén - szólalt meg Csermenka. - Az utat azért választottuk, mert meggyőződésem, ha átjutunk, illetve átfúrjuk magunkat a következő szelvényrészbe, akkor onnan már könnyebben kijuthatunk az aknához. Az erősebb robbantásoknak inkább arra kellett lenni, amelyről mi jöttünk, arrafelé igen sok az omladék.

- Valószínű - szólt közbe Peter - akinek hangját korábban alig lehetett hallani.

Peter visszahúzódott a bányászok közé, és kinek tűnt volna fel, hogy a korábban nagyhangú ember most nem szól. Ő is félhetett, mint a többi. A bányászok most nem létszámolvasással voltak elfoglalva. Egyébként Peter is szorgalmasan dolgozott, kivette részét a lapátolásból és segített az ácsolat készítésénél is.

- Ti miért erre jöttetek?

- Nem tudjuk, csak úgy gondoltuk, hogy erre gyorsabban kiérhetünk. Sok törmelékett takarítottunk el, de mindig bízunk, hogy most már kevesebb lesz és kiérhetünk.

Hallgatás következett. Hosszú, mély szünet. A még pislákoló bányáslámpák fényében az oldalfalon meg-megcsillant a fekete szén. A fa nem takarta teljesen el. A síri csendben olyan volt ez a csillogás, mintha valaki kaján örömmel játszadozna velük. A sötétben csak árnyak mozogtak, árnyak, akik ha keveset is láttak, ismerték a járást, érezték, mit csinálnak. Csak a sápadt fény festette őket kísértetekké, olyanná, amilyené csak a „bányarém” festhetné őket. Most biztosan megkérdezte ezeket az embereket, minek zavarják az ő birodalmát. Ő tud tüzet, vizet okádni, a poklok kínját tudja előidézni, mindazt, amitől az ember megrémülhet.

Csakhogy ezek az emberek is megtanultak vívni a sárkánnyal, megtanultak küzdeni életre-halálra. Változó ez a küzdelem. Mindketten nem győzhetnek, elesettnek is kell maradni a csatatéren. Kik esnek el, kik győznek? Ezt még itt nehéz megválaszolni.

- Tovább kell menni és pedig javasolom, hogy amerre eddig mentünk, menjünk tovább. Felhasználjuk a szembejövők eddig végzett munkáját.

- Jól van Csermenka - válaszolt az, akit előbb Csermenka Savónak hívott. - Hogy Ti idejöttetek, most már én is a visszautat választanám. Rád bízunk magunkat, vezess ki bennünket. Te tudod legjobban, mit hogyan kell. Mondd, mit tenni kell, mi engedelmességedünk.

- Jól van! - válaszolt Csermenka. - Ti segítetek nekem, hogy megtaláljuk a kiutat.

- Most szólj Te is - szólt újra Savó. - Van-e Neked kívánságod, akár az utolsó. Van-e végrendeleted? Ha bárki innen kijut, az teljesíti.

- Nekem már csak idős anyám él. Többször kértem, hogy jöjjön hozzám. Nem mozdult ki a régi házból. Mindene megvan, amire szüksége van, pénz nem kell neki. Gondoskodott öreg napjairól. Hiába adnék neki többet, nem tudná felhasználni. Én azt kívánom, hogy amim van -

bár az nem sok -, azoké legyen, illetve azok családtagjaié, akik itt meghalnak. Ez az én végrendeletem. Van egy berendezett lakásom. A bútorokat pénzzé kell tenni. Van egy takarékbetétkönyvem, szép összeggel, amiből lehet egy-egy fiút taníttatni.

Tompán kongtak a szavak a mély tárnában. Senki és semmi nem zavarta meg most a csendet. Nem mozgott csille, nem zörgött lapát, nem zúgott a fejtő kalapács, csak csend volt, sötét, szomorú csend. Ez a csend azonban fülsiketítően harsogó, az idegeket gyötri, megrázza, úgyhogy az ember beleremeg.

A fáradtság, kimerültség, elkeseredettség, levertség, kilátástalanság és a lassú beletörődés vesz erőt, ezeken az élet megpróbáltatásaival mindig is keményen küzdő embereken. Miért kell még küzdeni, van-e a kétségbeesésen kívül más alternatíva, van-e remény, akár annak halvány sugara a menekülésre?

Csermenka megkísérel végignézni a mellette lévő arcokon. Nem látja mindenki arcát, de azon annyi a por és piszok, hogy azt nem is lehet kivenni. Sűrű homályban csak a szemeket láthatja, a parázsló szemeket, melyekből nem hunyt még ki a fény, nem apadt ki még a hit, a bizalom. Ebből maga is erőt merít.

Pár napja tette le a könyvet. Az ember tragédiája volt a címe. Madách, a költő, a publicista, a jogtudor, az MTA tagja írta, mely mű végszavában kicsendül a határtalan bizalom, a megdönthetetlen hit. Az a hit és remény, melynek igazi értelmét csak most itt lent, 700 méter mélyen lehetett érezni, mely csak itt telítődhetett meg igazi tartalommal, és volt átélhető, és születhet meg újra igazán, őszintén, új erőt adóan, új küzdelemre serkentően, új harcra ösztönözve a csodás végszó:

„Mondottam ember küzdj és bízva bízzál”

10.

A megyei tanácson ezalatt komoly tanácskozás folyt. Itt koordinálták a megye iparának tevékenységét. Természetes, hogy itt, az egész megyét irányító főhadiszálláson is lázas munka folyt. A tröszt igazgatójával egyeztetett tervek alapján mozgósították a megye dolgozóit, azokat is, akik kívül estek a tröszt határterületén, és egyeztették a helyi érdeket az országos érdekekkel is. Ez nem volt mindig könnyű. A forró drót a tröszt igazgatója és vezérkara, valamint az országos felügyeleti szervek és a megyei tanács szűkebb vezérkara között állandóan működött.

Az elég hosszú tanácskozóterem két párhuzamosan elhelyezkedő asztala mellett ültek a megye sokat próbált emberei. Arcuk nem volt annyira kemény, mint a föld alatt dolgozó bányászoké, de azok arcán is, akik itt ültek, határozott vonások tükröződtek. Látszott rajtuk, hogy jól képzett, munkájukhoz értő emberek ülnek az asztalnál. Az ő arcukon is látszott, hogy már több napja alig pihentek. A teremben már gomolygott a cigarettafüst, és erős volt az izzadságszag is. Ez a válságstáb már több napja ülésezett.

Fel volt adva a lecke ezeknek az embereknek is. Az egyik gond, a társadalom ellátásának kérdése, a másik a bajbajutott embereknek nyújtandó maximális segítség.

Nem lenne nehéz a döntés, ha az országnak nem kellene annyira a szén és ha ezeknek az embereknek a bánya mélyén dolgozó társaikért nem szorul össze a szívük.

- Le kell állítani a külféjtést és minden embert át kell csoportosítani a mentéshez - mondta a tanács elnöke.

- Mi lesz akkor az országgal? Le kell állítani sok üzemet. Nem tudnak szemet adni - válaszolt az ipari osztály vezetője.

A hangulat pattanásig izzott, úgy parázslott, mint a levert hamu után a cigaretta.

- Hidd el Árpád, ha csak egy napra is kiesik a külfejtés szénttermelése, több nagy gyár leállhat, - szólott újra a termelési osztályvezető.

- Ezt tudom, - válaszolta Nagy Árpád, akit mint szakszervezeti bizalmi, a bánya delegált a válságstábla.

- Mi mindent megteszünk, amit meg lehet tenni. Még Dorogról is irányítottunk ide embereket, de nem hagyhatjuk figyelmen kívül a népgazdaság érdekeit sem.

Egy óriási dörrenés! Egy súlyos bányászököl hull az asztalra. Utána döbbenetes csend.

- Mindig azt mondtátok, hogy a legfőbb érték az ember. Mit tettünk eddig, hogy ez így is legyen? Beszélünk, papolunk, de amikor tényleg segíteni kell, akkor mit adtok. Nekünk, bányászoknak mindig abban volt az erőnk, hogy összefogtunk. Nekünk nem kellett ideológia, propaganda. Mi mindig segítettünk egymáson. Most is segítünk.

Most ez a hatalmas ember felállott. Most még nagyobbnak látszott, alakja szinte betöltötte az egész termet. Mintha dicsfény övezte volna körül.

Ez a bronzba öntött, csupa szív ember csak annyit mondott: - A külfejtés emberei velem jönnek, én vezetem őket!

Senki nem tudott mit mondani. Csend, mély csend honolta a termet. Senki nem állította meg, amikor sarkon fordult és otthagya a bent ülőket. Még akkor is hosszan utánanéztek, amikor már eltűnt az ajtó mögött.

Ez alatt a trösztigazgató szobája olyan volt, mint egy feldúlt méhkás. Emberek jöttek, emberek mentek. Ez az állapot már több napja tart. Azóta a trösztigazgató csak órákat aludt. Négyen voltak, állandóan felváltva mellette a vezérkarból. Ott volt a főmérnök, a termelési osztályvezető, azok akik irányították ezt a hatalmas gépezetet, a tröszt, a bányák életét. Mind olyan emberek, akikre az igazgató számíthatott a problémák megoldásánál.

A falon, a már ismert hatalmas térkép, melybe bele voltak rajzolva a függő aknák, lejt aknák, a tárnák, a különböző vágatok és a térképen sok jelzés mutatta a vágat mélységét a szénvagyon gazdagságát, a főtényomás számított értékét és mindazt a tényezőket, amelyre az ily alapos megfontoltságot igénylő mentési munkánál szükség lehetett.

Itt folyt a mentés irányítása a legmagasabb szinten. Már megismerjük ezt a szobát és már nemcsak, mint a bánya agyát, hanem, mint dinamikusan cselekvő egységét is. Végeredményben itt tervezték meg, hogy honnan hány embert irányítanak át a mentéshez. Milyen és hány bányauzemet állítanak le részlegesen. Csak itteni jóváhagyással indulhattak el a veszélyes munkára a bányamentők. Itt tartották a kapcsolatot a megyei szervekkel is, itt határozták el azt is, hogy hol hajtanak ki ideiglenes vágatokat, hogy mielőbb a térképen megjelölt helyekhez jussanak.

A térkép, mely a falon lógott, szinte olyan volt, mint egy közlekedési térkép, melyen fém-pontocskák jelzik a közlekedési eszközök haladását, az utasforgalom alakulását. Itt is megkísérlik felmérni a lent rekedt emberek helyét, a helyváltóztatásokat és ennek megfelelően tervezik a mentést.

Mindez tele van sok-sok bizonytalansági tényezővel. Ismeretlen, hogy a robbanás után hol történt főteomlás, mely vágatokat temetett be a leomlott tető? Ismeretlen, hogy hová, merre menekültek a lent rekedtek, hogyan lehet a leggyorsabban hozzájuk eljutni, őket megmenteni. Kovács volt a lelke ennek a felderítő munkának. Rengeteg számítást végzett, hihetetlenül sok tényezőt vett figyelembe. Senki nem gondolt arra, hogy azok az összefoglaló jelentések, javaslatok, melyek a trösztigazgató és társai asztalára kerültek, mennyi számítás, mennyi gyötrő munka eredményei.

Az igazgató íróasztala előtt ült. Feje előrebillent, de testtartása most is szálfegyenes. Épp most hozzák be neki a feketét. Ki tudja már hányadikat.

A titkárnő nem merte felébreszteni. Most lép be az akna főmérnöke. Megáll az igazgató előtt. A titkárnő odasúgja a jövevénynek, hogy ha nem annyira sürgős, ne ébressze fel, már három napja nem aludt. Az igazgató, mintha megérezte volna az új jövevényt, felemelte a fejét és kérdezte mi van.

Most lehetett csak látni, micsoda hallatlan energia van ebben a csodálatos emberben. Mennyi acélt takar ez a soványnak, egyesek szerint törékenynek látszó test.

Mintha rugók lökték volna fel az igazgatót, állt fel. Aki most látta, nem hitte volna róla, hogy ez az ember már harmadik napja alvás nélkül intézkedik, dolgozik a bányászok életének megmentéséért.

- Mi újság az aknánál? Eddig telefonon hallgattam róla. Lent voltál a tárnában?

- Igen! Onnan jövők.

- Megy minden, ahogy kell?

- Igen. Csak erősítés kellene. Újabb ideiglenes vágatokat kellene kihajtani, de nincs elég szak-képzett ember.

- A külfejtésről átirányítjuk az embereket.

- Akkor visszaesik a termelés, nagyon nagy kára lesz az országnak.

- Azt én is tudom - felelte az igazgató - de tudom azt is, hogy ha mi ezeket az embereket megmentjük, ők pótolni fogják a kiesést. Megbeszélem a megyei tanáccsal, hiszen ilyen horderejű intézkedést egyedül én sem hozhatok - és már nyúlt is a telefon után.

Az csengett, nem kellett érte nyúlni, szólt már a forró drót.

- Te vagy Igazgató Úr?

- Igen én!

- Itt Nagy Árpád beszél.

- Örülök! Mi történt!

- Nem bízom, hogy elegenden vannak a bányában, úgy gondolom a külfejtés dolgozóit is oda kell irányítani a mentési munkálatokhoz.

- Hiába, már régóta ismerjük egymást. Egyet gondoltunk. Na és ki fogja irányítani őket?

- Én!

- Te? - nyílt kerekre a két szem.

- Igen én!

- Te már elszakadtál a bányától.

- Egypárszor már én is lent maradtam és kerges kezemmel egy-két tonna szenet is kidobtam már, és jól esett, amikor hűséges társaim kimentettek.

- No jó! Rád bízom a külfejtés dolgozóit. A közvetlen beállítást, a munkát beszéld meg az akna vezetőivel. Ők irányítják helyileg a munkát. Ők vannak szinte állandóan lent a bányában és állandóan kapcsolatban vannak velem is. Te is maradj velem kapcsolatban.

- Amennyiben lesz rá mód.

Az igazgató jól tudta, mit takar e szerény mondat.

- Akkor minden rendben.

Hallatszott a kattogás, a túloldalon letették a kagylót.

Az igazgató ránézett az előtte álló emberre. Egyikük sem szólt, de ugyanazt gondolták mind a ketten.

11.

- Folytatjuk - hallatszott Csermenka, erős, átható hangja.

A bányászok, mintha elfelejtették volna legalább egy pillanatra, hogy milyen nehéz körülmények között vannak, a hangos szóra úgy keltek fel, ahogy azt hosszú idő óta megszokták. Most alig-alig látszott fáradtságuk.

Csermenka elégedetten nézett körül. Megnyugtató volt a gyors felkelés. A kevés étel is erőt adott az agyonhajszolt, elerőtlenedett testnek. A pár csepp víz alkalmas volt arra, hogy a kitikkadt testbe életet leheljen. Életet, mely ismét alkalmassá tette őket további küzdelemre, a további harcra legnagyobb értékükért, magáért az életért.

Öröm volt látni a visszatérő erőt. De meddig tart így, hiszen ez a megerősödés csalóka, a test ennyi izgalom, hajsza és fáradtság után most már hamar kimerül. Az étel is kevés volt, nem elég egy kimerült, agyonéhezett testnek.

Csoda lesz, ha innen kikerülnek. Ő hitt a csodákban. Javíthatatlan álmodozó volt. Hitt az emberekben, a munkásban, a bányászban, és tudta, hogy ezek az emberek valóban csodákra képesek. Csodákra, igazi csodákra, a régen oly mélyen elrejtett, sokat dédelgetett álmok megvalósítására.

Mentek az emberek egymás után. Csermenka most pihent. Szőke volt elől. Ő fejtette az omlást, ő készítette az ácsolatot.

- El kell kaparni innen ezt a szenet. Dobjátok az ácsolat mellé, szépen hosszan, hogy elférjünk mellette. Gyorsabban, hogy bent tudjanak dolgozni. Végén még tele lesz szénnel. Betömiték.

- Nem, nem, vigyázunk rá, nélküle nehezen mennénk előre.

Az ácsolat készítése soha nem volt könnyű munka. A csákány, a fejtőkalapács is megizzasztotta a tenyeret, megverejtékeztette a homlokot. A kiszedett szén minden darabkájához verejték tapad, de sokszor vér, igazi vér. Ezért is van annak oly nagy ára, ezért nevezik fekete gyémántnak. Gyémánt? Igen az! A bányász vére, verejtéke tette azzá.

Meddig tart még az omlás, meddig kell még küszködni? Mikor lesz vége ennek az emberfeletti erőfeszítésnek, ennek a kilátástalan küzdelemnek, tették fel már számtalanszor a kérdést önmagukban.

Vége lesz. Vége lesz biztosan! De hogyan? Megmenekülnek, vagy itt maradnak örökre és lesznek újabb áldozatok? Milyen nehéz ezekre a kérdésekre válaszolni. Ők nem is fognak, az élet válaszol majd és most már rövidesen. Hosszú ideig már semmiképp nem bírják. Hamarosan jön az utolsó fázis, küzdelem az éhhalállal.

- Vigyázzatok! - kiált hatalmasat Szőke.

Jött az újabb omlás. Az eddig végzett munka egy részének vége. Mily sok erő, kitartás kellett hozzá, micsoda küzdelem azért, ami ismét romhalmazzá vált.

Csermenka gyermekkorára gondolt. Milyen bosszús is volt azért, ami nem sikerült. Még emlékszik, amikor anyja papírból tanította hajót készíteni. Ha nem sikerült, milyen bosszúsan tépte össze a papírt és milyen nehezen lehetett rávenni, hogy újat készítsen. Most meg? Most ha kell, mindig újra kezdi és addig csinálja, ameddig lehet. Addig, ameddig van bennük élet, hiszen ez a szabadulás egyetlen útja. Enélkül nem valószínű, hogy kijutnak valaha a felszínre.

Szőke csákánya most könnyen hatolt a falba, a szén és a meddő leomlott előtte. Nem rá, hanem előre. Úgy látszik, itt vége van az omlásnak.

Szőke most kiáltott volna. Szeretett volna nagyot ordítani, de a korábbi keserves csalódás valamennyiüket oly mélyen megrendítette, hogy most már nem tudtak oly hirtelen örülni. Előbb látni kellett, igaz-e, hogy kiértek, vagy onnan még túl hosszú az út.

Csillant a remény, az omlásba épített alagút ismét tárnába vitt át. Tárnába, mely esetleg a szabadságot hozza a régen várt, hön óhajtott szabadságot és emellett az életet is.

Lassan, egyenként jöttek át a tárnába, nagyon vigyázva, hogy véletlenül se ütdőjenek a „fal” mellé, hiszen ki tudja, mikor kell még visszajönni. Az utat nem szabad előttük elvágni, de utánuk sem. Néha talán az utóbbi fontosabb.

Amikor mindnyájan átértek, kezdtek szemlélődni. Dobogó szívvel indultak előre a tárnában. Nem szabad sietni, hátha elijeszti a reményt, de hátha mindez csalóka ábránd, már a képzelet világa játszik velük. Talán más érzékszerveik csalják meg őket. Titokban mindegyik megcsipkedte magát. Hogyne, ennyi idő után, ily ádáz küzdelemben, lent a bánya mélyén? Szükség volt az idegek ellenőrzésére. Ez már mégis a valóság. A tárna új részében mozogtak már. Ott, ahol az ismét széles, a főte magas, ahol akkor járhatnak, amikor nincs baj. Valahogy ez is nagyon megnyugtató, de ha még a szabadságot is hozza.

Lassan haladtak előre. Lassan, lépésről, lépésre. Elhúzódva, hosszan, oszlopban, egyenként haladva egymás mögött.

A kísértetek járása ez! Félelmetes, ijesztő kísérteteké. A lassan haladó, imbolygó árnyalakok, mintha kripták mélyéből keltek volna fel. Mintha maga a halál jelent volna meg fekete köntösben és hozza saját hadát, hogy mindent és mindenkit tönkreverjen.

Lassan haladt a csapat. Egymás után, hosszú sorban. Haladt a halálból a feltámadás felé, az ÉLET, az újjászületés felé. Csak ne lenne oly szörnyű ez a tisztító tűz, ne rágná oly kíméletlenül az ideget és vesét.

Most, aki elesik, fel is kel, hiszen éltet a remény, a remény. Legalább ez tartson ki, ha nincs is mögötte valóság.

Mintha nem messze, újra csillogna valami. Valami furcsa ragyogás, valami fekete, valami szörnyű hideg fény. Igen ez a fény, újra a gyémánt fénye, azé a gyémánté, mely újra útjukat állta, amely előtt megállni kellett, vagy újra áttörni.

Szörnyű lett volna a felismerés, ha a csalódáshoz már nem szoktak volna hozzá. Milyen jó volt nem nagyon örülni. A nagy kitörő örömet és az azt felváltó csalódást nem bírták volna ki. Az erősebb tagló, mint a hentes bárdja, mely vad bikákat öl meg kegyetlenül.

Amikor elértek a falig, az elsők megálltak. Lassan, egyenként megálltak az utánuk következők. Álltak úgy, mintha a lábuk odagyökerezett volna.

Most újra kezdődik az új, idegtépő harc, harc a szénnel, meddővel, a fával, önmagukkal, önmaguk húzával, vérével. Harc? Nem, háború. Ez már igazi háború.

Pihenni? Nincs idő! Dolgozni, amíg van erő.

A csákány újra a falhoz ér, a lapát is dolgozik. Lassan, komótosan, de biztosan. Ismét idegtépő pillanatok. Ismét bontani és ismét építeni. Bontani az oldalt, és bontani a tetőt. Ismét vájni a szenet, a földet, és várni az omlást, mikor, kit temet maga alá a tető. Ismét dúcolni, erősíteni, fesszékét, biztosítékokat beépíteni és ismét és ismét kockáztatni. Hiszen, ha nem vigyáznak és nem takarékoskodnak, nem tudnak előremenni. Kitartani, kitartani, addig, ameddig kell!

Újabb hatalmas dörrenés, dübörgés, recsegés! Hátuk mögött beomlott az új tárna. Elzárt a visszafelé az utat. Most, ha vissza akarnának menni, vagy a körülmények úgy hoznák, hogy vissza kell menni, ismét el kellene takarítani az útból a romot, az omladékot, új alagutat kellene fúrni, ismét ácsolatot kiépíteni.

Valahogy úgy érezték magukat, mint a hadsereg, amelynek háta nincs biztosítva, amelyet orozva támadhat meg az alattomos ellenség.

Meg kellett állni, várni, míg a szénpor, ez a sivatagi homokhoz hasonló, csak feketeszínű felhő lassan ülepedik a földre. Kezüket szemük elé emelték, hogy ebből a porból mind kevesebbet kelljen beszívni és kevesebb szálljon a szembe, telepedjék meg az orrban, a fülben, a ruhában. Szerencsére nem volt túl közel az omlás és így a porfelhő, helyesebben a szénfelhő széle érte el őket, mintha zivatar szélén álltak volna.

Ez kínzás volt, az idegek kínzása. Így fárasztotta, gyötörte a hóhér a középkorban a vallatóra fogott embereket, mindaddig, amíg idegeik felmondták a szolgálatot és az agyongyötört ember beszélni kezdett.

Nem volt idő a tanakodásra, annak megvitatására, hogy mi történt a hátuk mögött. Szerencsére többen voltak, így nemcsak jelenlétükkel támogathatták egymást, hanem gyorsabban válthatták is, ami lehetővé tette, hogy az kissé összeszedje magát, akire rákerül a sor a következő bontásnál.

- Állj! - süvöltött egy újabb hang.

Megállt a munka. Az emberek várakozva tekintettek társuk felé, aki a megálljt parancsolta.

A bányáslámpa halvány fénye egy fejet világított meg. Egy fadarab volt rajt, ami megvédte az arcot és így a rázúduló kőzet nem tudta a fejet szétroncsolni. Az arcon látszott a megkövült fájdalom. Szörnyű fájdalmat érezhetett a bányász, amikor a leomló kőzet a testet szétrészelte, agyonnyomta. Szerencse, hogy nem tarthatott sokáig.

Megkísérelték a ráomlott kőzetet a testről letakarítani, de a kő alatt nem láttak mást, csak széttépett, véres masszát, széttépett húscsöveket.

Ha nem lett volna annyira tragikus, és nem kellett volna nekik is ezzel szembenézniük, elfordultak volna a látványtól, ettől a víziótól. Ahogy megmozgatták a szenet a fej alatt, a fej elvált a törzstől és mint egy labda, legurult a szénhalomról.

Lehet, hogy hamarosan ilyenek lesznek ők is. Így szétroncsolva, széttaposva, véres masszává gyúrva? Nekik még ilyen szerencsájuk sem lesz, hogy legalább fejük ép maradjon. Mintha valami jeges kéz markolta volna össze szíveiket, mintha mázsás súlyokkal öntötték volna le fejüket. Szívük zakatolva dobogott. Oly halál ez, olyan megsemmisülés, hogy talán ezt a szétroncsolt testet még az utolsó ítéletre sem rakja össze semmiféle erő.

Most már nem lehetett temetni. Már nem volt test, csak egy fej maradt meg a véletlen szeszélyéből, de ennek már nem kell sírgödör, belefér egy hevenyészve ásott lyukba is.

Nem is volt más lehetőség a csákányok egy kis lyukat vágtak és abba tették bele a megmaradt, még vérző fejet. Rátettek még egy-két fadarabot, hogy ha újra leszakad a mennyezet, megvédje a ráomló zúzaléktól. Legalább ennyi maradjon ép a nem régen még élő, lélegző, dobogó szívű emberből.

A fára szenet hánytak és készen volt a sír, mely örökre befogadja az embert, és az évezredes álmod nem fogja zavarni senki.

Rövid idő múlva még egy hullát találtak meg, az már teljesen szét volt roncsolva. Őt már nem kellett eltemetni, nem volt oly darab, amit egészben lehetett volna összeszedni. Vannak emberek, akiknek nem jut egy darabka hant sem. Sokszor nemcsak az élet, hanem a halál is igazságtalan, pedig ez előtt az Úr előtt mindenki egyenlő.

Ki kellett volna bontani az egész tárnát, „átszűrni” a törmeléket. Talán még lehetett volna oly szerencsés ember, akit a lehulló ácsolat megmentett. Volt már rá példa, hogy a leomló fadarabok oly ferdén hullottak le, hogy a tárna fala mellett lévő embert megmentették az összezúzástól, de aki ebbe a koporsóba várta élete megmentését, csak addig várhatta, míg az éhség vagy az oxigén hiánya nem végzett vele.

Pihenni kellett. Még váltva sem bírták már az iramot. Ismét leültek egymás mellé.

Egyszerre Peter felugrik. Kapja a csákányt és azt a kis lyukat, amit oly keservesen építettek, törni, zúzni kezdi, majd az oldalfalnak esik, üti az ácsolatot.

Többen kapják el, és szorítják le ezt az irtózatosan erős embert, aki ordít, kiabál, míg lihegve a földre tudják teperni.

Peter kimerülten ült az ácsolat mellett. Tüdeje sípolt mint a kovácsfújtató, melyet lábbal mozgat az inas. Távolabb tőle két bányász összesűg:

- Peter barátai voltak a halottak - és részvéttel néznek a lihegő emberre. Megértették őt, hiszen őket is megrázná, ha barátaikat vesztenék el.

Fáradt, agyongyötört, kimerült arcok! Szénportól, álmosságtól, fáradságtól pirosuló szemek. Gyötrődés! Az élet utolsó vergődése. Ez az élet azonban nem akarja megadni magát ingyen. Az akarat, az elpusztíthatatlan, szétzúzhatatlan akarat vív, küzd, harcol, míg csak porhüvelye erre módot ad.

Valami különös megérzés keríti hatalmába a pihegő, fáradt alakokat. Ezek az árnyak, akiket a bányáslámpa halvány fénye világít meg és tesz kísértetiessé, megéreztek valamit, az eddigieknél is nagyobb veszélyt.

Véletlen? Telepátia? Vagy különlegesen kifinomult érzék? Bármelyik, de valamennyi szem a tárna mélyére fűródött, nézte azt a vörös pontot, majd kis labdát, ami a szénfalon megjelent.

Megbabonázva néztek erre a labdára, mely egyre nőtt, tágult, nagyobbodott!

Mindenki tudta már mi ez.

Amikor a ló megérzi a veszélyt, amikor a vadon élő állatok finom orra beszívja a finom levegőt és megérzi, hogy a szavanna kigyulladt, amikor ösztöne súgja, riadóztatja, hogy menekülni kell, amikor az erőt, nem az izom, az akarat, hanem a közvetlen veszélyt érző életösztön adja, akkor a szavanna lakói futnak, száguldanak, ameddig csak az ín szét nem szakad.

Így ugrott fel most egyszerre minden bányász.

Most már az ő mozdulataikat is a közvetlen életveszély diktálta, ő adta ki a parancsot arra, amit tenniök kell.

A labda nőtt, terjedt. Most már nem volt sötét, mintha a hajnal pírja jelent volna meg az égbolton és utána kigyúl a világosság. Itt is kigyúlt a világosság, de ennek a világosságnak senki sem örült, mindenki rettegett.

Most mintha újra hallatszott volna a korábbi dörrenés. Most érezték csak igazán, mit jelent ez. Talán a robbanószereket nyalogatja ismét a tűz, a láng?

Előttük már a tűz, amelynek lángjai most kaptak bele az ácsolatba és kegyetlenül ropogtatták azt. A mögöttük lévő szénfal lángtenger volt már, mintha egy tüzes vonat eleje izzana, amely már indul. Feléjük indul. Köztük még van némi távolság, egy tárna rész, aminek fala ugyan fa, de belseje kitűnően égő kőszén. És a tűzvonat jön, jön, úgy jön, mint a rendes vonat, csak az vasból van, emez tűzből. Most mondja meg valaki, melyik az igazi pokol. Ez ugyanúgy lángol, ugyanúgy öl.

A csákány már üti a szénfalat, a szívlapát kétségbeesetten szórja a szenet és a tüdő zihál, a szív dobog.

A szem nézi a tetőt, míg lassan, óvatosan de most is remegő kézzel szedi ki a fát! Vibrál a levegő.

A hátuk mögött lévő szénfal már teljesen átizzott és már a fehér tűz csalta, harapta az ácsolatot, az fájdalmasan recsegett, ropogott.

Amikor a téli estéken tűzre teszik a fát és a cserépkályha, kandalló mellett oly örömmel hallgatják, mint ropog a tűz, mint recsen a fa és adja a kellemes meleget, nem gondolnak arra, mily szörnyű ez a hang, amikor évek hosszú sora óta kiszáradt bányafát kap el a tűz, amikor a mögötte lévő szénfal gyúl ki, amikor a teljes tárna beizzik, amikor a lángok az egyik tárnafalról, a másikra csapnak át, amikor több méteres lángnyelvet lövellnek ki magukból, amikor pattanásig izzítják a levegőt, amikor a tűz eszi az oxigént, falánkul elnyalva azt az ugyancsak rá áhítózó emberektől.

Most már úgy lángol a bánya, úgy terjed a tűz, mintha vonat közeledne. Most már nincs más választás, mint vagy elégni pokoli kínban, vagy ha erre még van idő, átfúrní a falat és így menekülni ettől a megállíthatatlan sárkány elől.

Mondja valaki, hogy nincs tűzokádó sárkány, nincs bányarém. Ezek az emberek most ezekkel találkoztak, most vívják élet-halál harcukat. Ha innen valaha is kikerülnek, igaz szívvel tanúsíthatják, hogy ezek nem mesebeli szörnyek, ezek valóban léteznek, hiszen ők megváltak velük.

Azt se mondja senki, hogy ez nem igazi háború. Ott bomba vágja szét az ember fejét, itt a lezúduló kő. Ott a napalm éget, itt maga a szén. Mindkettő olthatatlan. Nincs az a fecskendő, amely ezt a kitörő tüzet eloltaná, megfékezné. Vagy kialszik magától, vagy a világ összes fecskendője, habagyúja sem elég.

Robbantani? Hol itt a robbanó anyag? De ha lenne is, kiszámíthatná e valaki azt a sok összetevőt, amely meghatározná, hogy a megbolygatott bányában hol vannak az erővonalak?

Nincs más menekvés, csak áttörni az akadályon, vagy elevenen égni el. Áttörni.... áttörni.... Áttörni!

A csákány pattogva veri a szénfalat, a lapát dobja a szenet, az emberek felváltva dolgoznak. Addig marad egy-egy, amíg bírja a szív, bírja a tüdő és míg bírja az ideg.

A tűz, a tűz csak jön közelebb. A mozdony megindult és pusztít mindenkit, akit a sínen talál.

Csermenka már régebben kiadta a parancsot: - Nem szabad a tűz felé nézni.

Vannak parancsok, amit soha nem szabad megszegni. Lótnak megparancsolta az Úr: nem szabad visszanéznie. Felesége visszanézett. Bálvánnyá változott.

Az egyik bányász szorgalmasan lapátolta a szenet. A hőség oly tűrhetetlen volt, a tűz olyan félelmetes, hogy a bányász nem tudta megállni, odanézett. A bányász rajt felejtette szemét, a tűz vonzotta a szemet.

Szörnyű, félelmetes látvány! A tűz terjed, jön közelebb. Jön közelebb a hőség, a pokoli hőség, a fojtó füst és a visszatarthatatlan megsemmisülés. Ha a tűz ideér, pusztulni fog mindenki, hiszen senkit nem fog kímélni a legszörnyűbb halál, a tűzhalál.

A bányász arcán végigfut a remegés, arca vigyorba torzul. Valami különleges jelenik meg a férfias, arányos arcon. Valami, ami arra utal, hogy bár a test még ép, de már bekövetkezett a szellemi megsemmisülés.

A bányász torz vigyorral tárja szét kezét: - Nem engedem, hogy ideérjen - és megindul a tűz felé.

A bányász. Nem, a katona, aki háborúba ment - csak ment a tűz felé. Ment, előbb csendesen; majd szörnyű kiáltás hangzott el a tárnában. Artikulálatlan hang süvöltötte a tárnába, a tűz felé: - Megmentelek benneteket! Megállítom a tüzet!

Már nem volt mit tenni. A tűz sziporkázva szórta fényeit. A bányász ment előre a tűz felé. Árnyéka egyre nő, a széttárt karok egyre nagyobbak.

Egyre nő az árnyék. Mintha a tűzisten szállt volna le a mennyből, aki megálljt parancsol a tűznek, úgy ment a bányász a tűz felé. Az jött vele szemben.

Szörnyű hőség lehetett, de a bányász nem érzett semmit. Már nem ment, hanem rohant, rohant egyre gyorsabban és amikor odaért, a lángokba vetette magát.

Szörnyű ordítás, olyan, amely az emberi szájon valaha kifért és a tárna megtelik az emberhús égő, keserű szagával.

Máshol ezt talán elviszi a szél, de most ebben a szűk, keskeny odúban, amikor hiába volt az emberáldozat, a tűzgolyó, a tűzkarika csak jön, jön feltartóztathatatlanul és irgalmatlanul hozza az égő hús szagát.

Az áporodott, bűzös füst, az izzó levegő, a fogyó oxigén, az emberhús kesernyés szagával telített levegő fojtó, émelyítő bűze repesztette a tüdőt.

Ez a hatalmas sütő olyan volt, mint a misztikus pokol. Ott a lélek kínlódik, itt élve sül meg az ember és közben érzi embertársa égő húsának szagát.

Ezek a tapasztalt bányászszemek, melyeken tobzódva táncol a tűzvész pokoli fénye, tudják, hogy már nem mehetnek vissza, csak az alagutat vájhatják, abban bízhatnak, hogy gyorsabban lesznek kint, mint a tűz ideér. Tudják, hogy ezzel a merész kísérlettel egy játékot játszanak csupán! Egyet! A legutolsót.

Többen is nézik a tetőt. Meg kell kísérelni beomlasztani. Az talán, ha nem is véglegesen, de egy ideig felfoghatja az ellenállhatatlanul, feltartóztathatatlanul közeledő tüzet.

Ki áldozza fel magát? Mindegy! mert ha a főte megindul, ki tudja hol áll meg. Most már minden oly kiszámíthatatlan. Az a hatalmas földréteg, ami felettük van, tele van feszültséggel, olyan, mintha minden rögeben áram folyna, nem tudni, hol üt, hol ráz.

Szörnyen veszélyes, de most ez az egyetlen kiút.

Többen mennek közelebb a tűzhöz, oly közel, amilyen közel csak lehet. Többen, mert mind többen válnak acéllá. Azt is tűzzel, vízzel, robbanással és préssel alakítják. Itt nem hiányzik egyik sem. Mindegyikből van sajnos bőven.

Nincs idő lassúságra, a kegyetlen idő sürget. Vagy omlik a tető, vagy a tűz ér ide.

Most nem remegő kézzel kell kihúzni a fát, most le kell ütni, hogy a tetőt ne támassza alá semmi, az zuhanjon, zuhanjon le és zárja el a tűz útját. A tető valóban zuhan. Alig tudnak elugrani. Lezuhant sok szén, de nem túl nagy darabon, de egy ideig elzárja a tűz útját. Mielőtt a tűz újra ideérne, neki is át kell rágnia a szenet, ami útjába került. Biztosan meg fogja tenni, de addig talán sikerül ismét befúrní a tárnába omlott szénbe az alagutat, a menekvés egyetlen útját.

Szerencsére még viszonylag közel a tűzhöz sikerült leomlasztani a tetőt, így maradt még hely farablásra és kevés fát még találtak is. Állandó veszélyben folytatódott a versenyfutás az idővel.

Hiába ment a munka, hiába dolgoztak oly gyorsan a kezek, az omláson újra megjelent a kis vörös labda, ami ismét növekedett.

A tűz terjedt, terjedt megállíthatatlanul és a Dante poklában, ebben a föld alatti pokolbárban ismét vinnyogva szólt a poklok tobzódó zenéje és ismét szórta a sátán a tömjént, az égő hús illatát, és ismét áradt a hőség, izzott, vibrált a levegő, ismét égette a szemet, a maró, fojtó füst.

Most már nem ment tovább a munka, most már mindenki érezte, hogy itt a vég. Most már megállt a csákány a kezekben, megmerevedett a lapát és állt mindenki mozdulatlanul. Előbb suttogva majd hangosabban újra szállt a „szerencse fel”, ami most már nem tisztán csengett, hiszen a szemet kaparta a füst, a szív vadul dobogott, a tüdő zihál, az oxigént elorozta a tűz, de ezt a dalt hősök énekelték. Hősök, akik még akkor is énekelni fogják, amikor a láng már körülövezi és glóriába fonja testüket.

Ahogy szállt a bányászének, Csermenka még megfogta a csákányt és irgalmatlanul ütötte vele a falat. Az már nem tudott ilyen erőnek ellenállni, kidőlt. Most már nem biztosítottak, amilyen gyorsan csak lehetett, bújtak át a lyukon. Vagy kibírja még így is, vagy ha nem, aki alatta marad, annak ez is jobb, mint a tűzhalál.

Valamennyien átértek. A kis alagutat már könnyű volt beomlasztani. Elődeink tettek jót és rosszat is. Alkottak csodálatos dolgokat, vívtak szörnyű háborúkat is. Írtak csúnyát, írtak szépet és nemeset, fogalmaztak meg magasztos érzéseket, alkottak meg, foglaltak szavakba oly fogalmakat, melyek segítik a küzdő embert. Ezek között talán a legszebb volt: a „hit, remény és a szeretet.”

12.

Márta mélyen aludt, mint általában az egészséges életet élő, jól kisportolt emberek szoktak. Ágya mellett katakolt az ébresztő óra, melynek kismutatója a 6-os, míg a nagymutatója a 1-es felé közeledett. A csengő pont hatra volt beállítva és oly mértani pontossággal, mintha külön kimérték volna, hová kell beállítani az ébresztőóra mutatóját.

Halkan nyílt a leányszoba ajtaja és egy idősebb asszony lépked halkán a szobába. A puha szőnyegek még azt a kis zajt is felfogják, amit az óvatosan lépkedő lábak keltenek.

Az asszony arca - bár már látszik rajta a kor, úgy ötven felé mutatja az időt - még eléggé bársonyos, a ráncok megkímélték ezt az arcot. Az élet hiába igyekezett, nem tudott mélyebb barázdákat vésni rá. Ez nem volt véletlen, mert ha valaki ránéz erre a kerekded arcra, a szép, nőies vonások mellett meglátja az akarat kemény vonásait is. Erőt és határozottságot sugallt ez az arc, és határozottságot sugallt az idősödő nő alakja is.

Talán, neki is nagy része volt benne, hogy ebben a családban nagy volt a céltudatosság, a magabiztosság.

Az asszony, amint odaért leánya ágya mellé, bársonyos szemekkel, szeretettel nézett végig ezen a fiatal, kedves és szép arcon. Az anyai kéz simogatása siklott végig a szép arcocskán és az anyai kéz óvatosan nyomta vissza a hajfonatból kikandikáló, rakoncátlan tincset.

Mielőtt szólt volna a vekker, fel szokta leányát ébreszteni, nem akarta, hogy az óra kemény csengetésére ébredjen fel.

A leány is megszokta a korai felkelést és szervezete beállítódott erre az időre, mert mire az anyai kéz végigsiklott a kedves arcon, kinyitotta szemét és szája mosolyra nyílt.

Megszokta már, hogy ébredéskor mindig föléje hajlik az anyai arc és amikor kinyitja szemét, finom csókot lehel homlokára.

Márta vidáman, jókedvűen ült fel és egy mozdulattal már ágya mellé tette lábait. Nem szeretett lustálkodni, ha felébredt, nyomban fel is kelt.

- Jó reggelt kislányom! - hangzott az anyai üdvözlés.

- Kezedet csókolom Anyu! - hangzott a válasz is.

- Ma lesz egy kedves meglepetés. - A leány szeme kerekre nyílt.

- Igen, meglepetésnek szánjuk. Emlékszel Jóskára? A Palcsi bácsi fiára, akik az Újvárosban laknak már.

- Igen Anyuka, bár már nagyon régen nem láttam őket. Amikor Jóska nálunk volt, akkor érettségizett és utána ment az orvosi egyetemre.

- El is végezte, most már orvos lett, az utolsó szigorlatait is letette és most nyáron volt az avatása.

- Örülök neki. Én már rég nem láttam.

- Ő látott Téged már többször is. Azt mondta nem akart zavarni, mert valami fiúval voltál. Látott társaságban is.

- Lehet, anyukám - és a leány kissé elvörösödött.

Nem kerülte el az anya arcát a kis színváltozás, de tovább folytatta:

- Most újra meg akarnak bennünket látogatni. Igen sokat beszéltek Rólad a napokban, amikor nem voltál itthon. Jóska nevetve mesélte, hogy amikor elemibe jártatok, sokszor ígérted, hogy felesége leszel.

- Az lehet anyukám. Kedves fiú volt.

- Azt mondta, hogy most is szívesen behajtaná ígéretedet. - A leány arcán kis felhő suhant át, de nyugodtan válaszolt.

- Nem akarok még férjhez menni anyám!

- Akkor kell leányom férjhez menni, amikor az embert viszik.

A mondat elhangzott, de az anya arcán aggodalom suhant végig. A leány mindig őszinte volt hozzá, gyermekkor óta megosztotta vele örömét, bánatát. Nem volt olyan probléma, amit ne együtt beszéltek volna meg.

Most a leány különös. Már korábban észrevette viselkedésén. Csendesebb, mint máskor, a szeme gyakran néz távolba és az arcán van valami, ami arra mutat, hogy valami nem úgy megy, ahogy leánya szeretné.

Nem akart szólni eddig, várta, hogy leánya jelentkezze. Gondolta, hogy még nem érett meg a bizalom. Oly jó kapcsolat mellett is, mint az övék, nem lehet mindent azonnal elmondani, várni kell, míg a problémák megérnek.

- Délután jönnek Jóskaék. Szeretném, ha felkészülnél és illendően fogadnád őket. Úgy tudom szüleivel együtt jön. Tudod milyen fess fiú? Nem hiszem, hogy nála jobbat találnál.

- Én jobbat tudnék, Anyu! - hangzott a szomorkás felelet.

- Na csak nem? Nekem mostanában semmit nem mondasz el. Korábban olyan jó barátnők voltunk.

- Ebben most úgysem tudsz segíteni.

- Olyan nagy probléma?

- Rendkívül nagy.

- Nem lenne jó, ha megbeszelnénk?

- Most még nem anyu.

Az anya odalépett a leány mellé, fejcskékjét két tenyerébe fonta és halkán kérdezte kislányától: - Valóban nem édeslányom? Nem lesz-e esetleg késő, ha később beszéljük meg?

- Biztosan nem Anyu! - és a leány felmosolygott anyjára.

Az anya nem találta rendjén az elmondottakat, szeretett volna mélyebben elbeszélgetni leányával, de érezte, hogy most nem lenne jó erőltetni, meg kell várni az alkalmasabb időt.

Kissé félt is. Ismerte leányát. Tudta, hogy igen józanul mérlegel, kétszer is meggondolja, míg cselekszik, de ha az elhatározás kialakult, elképzeléseit gyorsan keresztül is viszi. Hátha rosszul fontolja meg és nem cselekszik helyesen. Most még nem lehet erőltetni, félő, hogy a leány bizalmát veszti el. A bizalmat, amit egy anya is nehezen tud visszaszerezni.

- Te... nem tudom, hogy gondolkodol, de szeretném, hogyha ezt a Jóska gyereket és szüleit kedvesen fogadnád. Én őket már régóta ismerem. Szülei nagyon rendes, becsületes emberek, a fiú is szorgalmas, tisztességes. Ahogy én hallottam, igen rendesen viselkedik.

- Csak nem érdeklődtél, Anyu?
- Miért ne, édeslányom. Aki átlépi küszöbünket, az csak rendes ember lehet. Azt én nagyon jól megnézem.
- Azért mégiscsak én választok!
- Igazad van, leányom, hiszen Te élsz majd vele, de szeretném, ha rendes, becsületes embert kapnál, hiszen olyan sok manapság a rossz házasság.
- Tudom Édesanyám.
- Ez a Jóska fiú orvos is, bizonyára jó jövedelme lesz. Gondtalanul élhettek majd.
- Ez mind csak másodlagos Anyu. Fő az, hogy szeressem.
- Én is ezt szeretném kislányom. Én azt akarom, hogy boldog légy.
- Minden zsák megtalálja a maga foltját. Remélem én is.

Az anya elmosolyodott ezen az igazságon. Bármennyire közhely is ez, mégis mennyire igaz. Bár nem mindenkinek jut folt sem. Sok vénleány van, aki nem tud férjhez menni, pedig sok közöttük a becsületes, rendes leány.

Márta kiment a fürdőszobába és így a beszélgetés abbamaradt.

A fürdőszobában Márta belenézett a tükörbe. Hosszasan vizsgálta arcát. Nem volt túl hiú, de most mégis jó volt tükörbe nézni.

Egy nagyon szép, kinyílt nő nézett vissza rá.

Márta tudta, hogy szép, de úgy érezte, hogy most talán ez is kevés. Az a férfi, akit szíve mélyéből megszeretett már, akiért ő is életét adná, valahogy elfordult tőle.

Óh! Ez a bestia. Mennyi gyűlölettel gondol erre a leányra. Elrabolta tőle azt, akit igaz szívből szeret.

Küzdött, harcolt ellene. Várta a fiút. Utána ment. Mindent megtett, amit egy nő megtehet. Sajnos érezte, hogy a másik nő erősebb. Ha nincs az a másik, akkor ő biztosan megkapja azt a férfit. Más senki nem vehette volna el tőle.

Két kezét rászorítja keblére. Úgy dörömböl ez a szív, vigyázni kell nehogy kiugorjon.

- Gyere Márta! Kész a reggeli.

Márta szót fogadott a hívó anyai szónak és ment reggelizni.

A konyhában szokták a reggelit elkölteni. Márta nem volt falánk, de szeretett bőségesen reggelizni.

A percek gyorsan múltak és már sietni kellett a buszra, hogy Márta idejében odaérjen az iskolába. Kell a gyermekeknek a felügyelet.

Nehezen telt a délelőtt. Szerencsére Márta hivatásának élt, rajongásig szerette a gyermekeket.

Mostanában kizökkent a lelki egyensúlyból, türelmetlen és ideges volt, de nagyon vigyázott, hogy ez meg ne látszódjon rajta, ne igyák meg rosszkedvének levét a gyerekek.

Volt tornaóra is. Jól megdolgoztatta a gyerekeket. Elve volt, hogy csak kemény sporttal, a szívósságot fejlesztve lehet szorgos munkára szoktatni a gyerekeket. Márta, keménysége mellett igaz szívű teremtés volt, aki hivatástudattal végezve munkáját, szívét is odaadta a gyermekeknek. Ők ezt megéreztek és szerették is igaz gyermeki rajongással a tanító nénit.

Mártának a tanításon kívül még sok dolga volt az iskolában. A sportkör vezetésén kívül ő vezette a fotószakkört is és egy repülőgép modellező szakosztályt is. A tantestület részéről is sok külön teendővel volt megbízva. Így késő délutánra járt, amikor az iskolából hazafelé igyekezett.

Mielőtt hazaért volna Márta, egy hídon kellett átmennie. A híd túlsó oldalán egy utca torkolódik a hidat átszelő útba. Itt valami baleset történhetett, mert Márta egy embercsoportot látott tömörülni és közelebb érve jobban kivehette, hogy két autó is áll egymás mellett, mindkettő elég megviselt állapotban. Az egyiknek eleje erősen össze volt törve, a másik oldala volt erősen benyomódva.

Ahogy Márta odaért a tömeg mellé, egy férfit látott feküdni az autó mellett. Egy másik rá volt hajolva a motorház tetejére. Mellettük egy fiatalember volt, aki határozottan intézkedett.

Utasítására többen megfogták a fekvő embert és felvitték a hídhöz a járdaszegélyre. A fiatalember letépett egy csíkot a fekvő ember ingéből és erősen átkötötte annak combját. Most látta csak Márta, hogy az alsó lábszár eltörhetett, mert onnan erősen folyt a vér.

Márta nézte a fiatalembert. Tetszett neki a gyorsaság, a határozottság ahogyan a fiatal ember intézkedett. Milyen gyorsan, szakavatott kézzel állítja el a vérzést és teszi meg az elsősegélyhez szükséges intézkedéseket.

Márta nem volt kíváncsi természet és ezért tovább akart menni, amikor elhaladt a férfi mellett, az fölneézett.

- Márta, várjál meg, mindjárt jön a segítség!

A leány elcsodálkozott. A férfi nem tetszett ismerősnek, de annyira meglepte a bizalmas hang, hogy megállt és várakozóan tekintett a férfi felé.

- Éppen hozzátok mentünk, amikor ezt a balesetet láttuk. Szüleimét elküldtem hozzátok, de nekem kötelességem volt segíteni.

Most már tudta Márta, ki ez a fiatalember. Régen, pár évvel azelőtt látta már és annyira megemberesedett, hogy bizony nem ismerte volna fel.

Alighogy kimondta a fiatalember a szavakat, máris egy fehér, szirénázó mentőkocsi robogott hozzájuk. A mentők gyorsan kiugrottak, a sérült lábát gyorsan megvizsgálták és már tették is fel a kocsira.

Az egyik mentős elismerően szólt a fiatalembernek: - Mi sem csináltuk volna jobban.

Erre Márta is elmosolyodott. A mentős bizonyára nem tudja, hogy a fiatal ember orvos. Rövid ideje van még itt, így nem nagyon ismerhetik.

Amikor a hordágyat bedugták a mentőkocsiba, megnézték a másik embert is. Őt is beültették a kocsiba, bár az nagyon szabadkozott, de a mentőkkel nem tudott ellenkezni.

Alig indult meg szirénázva a mentőkocsi, már jött is egy kék színű rendőrségi kocsi, a tetején forgó „kék fénnel” és az is szirénázva fordult be a hídhöz vezető útra.

- Na ezt jól kifogtuk - szólt a fiatalember Mártához.

Márta pajkosan mondta: - A tanúzás állampolgári kötelesség.

Közben már a rendőrségi kocsi is odaért. Egy hadnagy és két altiszt ugrott ki a kocsiból.

- Maradjon mindenki a helyén - hangzott a határozott felszólítás. Senki nem mozdult meg.

A hadnagy odafordult a legközelebb állóhoz és kérte, mondja el, mit látott. Ő közölte, hogy csak később jött oda.

A hadnagy mindegyik jelenlévőt kifaggatta, de csak háromnak írta fel a nevét, majd felírta a nevét az orvosnak is. Amikor az megvolt, mérőszalagot vettek elő és gondosan lemérték az úttestet, alaposan megvizsgálták a fékezési nyomot, a kitört üvegek úttestre esett részeit. Külön megjelölték a kiesett lámpaüveg helyét. Kellően megvizsgálták az úttest állapotát is. Megnézték, hogy a kocsik mennyire horpadtak be. Fényképfelvételeket készítettek. Kérdegették a tanúkat, ki, hol látta a gépkocsikat.

Amikor végeztek, mindenkinek az volt az érzése, hogy itt pontos, valóság-hű tényállás lesz, itt nem lesz mellébeszéd. Csak akkor, amikor mindennel végeztek, a helyszínt kellő gondossággal felmérték, adtak engedélyt a jelenlévőknek a távozásra.

- Nem gondoltam, hogy itt találkozom Veled - kezdte a beszélgetést Jóska.

- Én sem, hogy orvosi ténykedésben látlak viszont.

- Remélem, nem látszott meg rajtam, hogy kezdő vagyok, - nézett a leányra aggódva.

- Óh, igen ügyes voltál, olyan határozottan intézkedté, hogy csodálatos.

A fiatal orvosnak nagyon jól estek ezek a szavak, a hivatásának adott első női bók.

- Szüleim már biztosan aggódnak, hogy ily soká elmaradtam. Rád még nem számítanak, de rólam nem tudják elképzelni, hol maradok ennyi ideig.

- Jó, hogy miattam nem aggódnak.

- Milyen régóta nem láttalak. Te már biztosan elfelejtettél?

- Nem jártál nálunk az utóbbi időkben.

- Tanultam, de arra emlékszem, hogy ovis koromban hányszor meghúzkodtam a hajadat. Mostanában többször is láttalak. Te nem vettél észre, de én meglestelek.

- Óh!

- Na ez természetes. Kíváncsi voltam, mi lett azzal a kislánnyal, akiről én gyermekkorom óta annyit álmodoztam.

Közben meg is érkeztek Mártáék házához.

Úgy látszik, Márta anyja kinézegethetett a nyitott ablakon, mert mire a kapuhoz értek, ő már ott is volt, és sietett a kaput kinyitni.

- Nem gondoltam, hogy együtt fogtak látni benneteket.

- Én is akkor értem oda a baleset helyszínére, amikor Jóska már ott volt. Ő adta az elsősegélyt.

A kulcs megfordult a zárban és a szép, kovácsolt kapu halk csikorgással nyílódtott kifelé.

- Gyertek gyorsan beljebb, mert kihűl a finom puncs. Márta nagyon szereti. Remélem Te is.

- Óh, én is nagyon. Amit Márta szeret, azt én is szeretem.

Az anya jólesően elmosolyodott. A fiú tetszett neki határozott megjelenésével, lánya már kevésbé. Tapasztalt anyai szíve a kedvesség mellett észrevett valami közömbösséget is. Két fiatalról, akik tetszenek egymásnak, az első pillanatban már meg lehet látni. Igen valami lehet Mártával, valami, amit még ő sem tud.

Felértek a lépcsőn. Annak tetején már ott állt Márta apja és a fiatalember szülei.

- Óh, már nagyon vártunk Benneteket - lelkesedett a fiatalember édesanyja.

- Mama, nem volt oly könnyű onnan szabadulni. Most először nyílt alkalmam, hogy orvosi hivatásomat váratlan körülmények között gyakoroljam. Igyekeztem is segíteni.

- Nagyon ügyes volt Jóska, - dicsérte meg Márta ismét a fiút.

A férfi anyja nagyon büszkén hallgatta, nagyon büszke volt fiára. Egyetlen gyermeke volt, akinek mindent megadott életében. El is kényeztette vele, de a férfi jelleme emiatt nem szenvedett csorbát.

A férfi, magas, nyúlánk férfi volt, hízásra hajlamos. Az anya is erősen kövérkés volt, oly típusú asszony, akit inkább az érzelmek irányítanak. Igen gyorsan tudott haragudni, de gyorsan is felejt és megbocsát úgy, hogy semmi tüske nem marad benne.

- Már kerüljtek csak beljebb! - unszolta őket Márta édesanyja.

A két asszony összenézett. Ez nem kerülte el Márta figyelmét. Nyomban tudta, hogy a két asszony sok mindent megbeszért már. Milyen gyorsan megértik ők egymást, míg a fiataloknak oly nehéz.

Egykettőre asztalhoz ültek. Márta anyja igyekezett kitenni magáért. Ő már vejének tekintette a fiatal orvost.

Amikor asztalt bontottak, édesanyja szólt Mártának, szeretné hallani zongorázni.

A másik szobában volt a zongora. Mártát Jóska kísérte a szobába, a szülők nem mentek velük.

Márta leült a zongora mellé, kezei végigfutottak a billentyűkön. Valami vidámat akart játszani, de a zongora billentyűi nem engedelmeskedtek. Abból szomorú melódia hangjai szállottak tova. Márta úgy elmerült a zenében, hogy nem vette észre, amikor a zongora elhallgatott, egy könnycsepp hullott le szép szeméből.

A fiatal orvos is meghiúsultan állt a zongoránál. Ő nem tudta, hogy a könnycsepp más férfinak szól.

- Én is játszhatok valamit? - kérdezte a férfi.

A zongorából kellemes dal szállt, vidám, hangulatos.

Amikor befejezte a férfi, hátrapördült a kis széken, szinte Márta elé, aki a karosszéken ült.

- Tudod, miért vagyunk most itt? - Márta nem válaszolt, a férfi folytatta.

- Tudod, nekem két nagy álmom volt. Az egyik, hogy embereket gyógyítsak. Orvos legyek. A másik? A másik? Egy igen szép kislány. Gyermekkorom óta csak erre a kislányra gondolok. Amióta együtt játszottam vele az oviban, játszottam egy színdarabban, nem tudok másra gondolni. Emlékszel Márta? Te voltál a Piroska, én a farkas, - nézett a lányra a férfi.

Azóta is mindig Rád gondoltam. Középiskolás koromban is Te voltál nekem a leányideál. Hányszor, hányszor elmentem az ablakod alatt. Óh, hogy fohászkodtam, csak egy pillanatra lessél ki.

Amikor egyetemista lettem, akkor sem felejtettelek el. A szünetekben ismét ott jártam az ablakod alatt. Amikor kijöttél, félreálltam, nehogy észrevedd a hódolód. Most az egyik álmom megvalósult, szeretném, ha a másik is teljesülne. Szeretlek Márta, nagyon szeretném, ha a feleségem lennél.

A férfi nézte a leány arcát. Arról nem tudott semmit leolvasni. A leány hallgatott, csak nagy sokára szólalt meg. Akkor is lassan, megfontoltan.

Szerette volna megmondani a fiúnak, hogy ő már mást szeret, igaz, nagy, halálos szerelemmel, de eszébe jutott édesanyja, akit nem akart megbántani.

- Te ugyan nagyon rámenős férfi lettél. Mindig így ajtóstul rontasz a házba?

A férfi elmosolyodott.

- No, nem egészen. Eddig még soha nem rontottam be sehová és most is igen sokat készülődtem. Talán azért rohantam be ilyen bátran.

Amikor látta, hogy a leány nem válaszol, halkán folytatta.

- Nem kívánom, hogy nyomban válaszolj. Én szívesen várok. Remélem megkedvelsz. Várok addig, amíg akarod. Még akkor is, ha van valakid. Csak egyet kell szólnod és én nyomban viszlek az anyakönyvvezető elé. Még éjfélkor is felkelek.

Márta arra gondolt, milyen furcsa ez az élet. Akit ő szeret, az most mással törődik, a szíve más felé nyílt ki. A fiú őt szereti, de neki közömbös.

Hányszor nem találkoznak a szívek. Jobb ez így. A baj, akkor igazi baj, amikor már későn találkoznak.

A férfi felkelt, pár lépést tett a szobában. Mire szembefordult Mártával, az ismét ott ült a zongoránál. Ismét felsóhajtott a muzsika. Csendesen, de igen fájdalmasan.

Aztán ismét csend lett. Majd Márta felállt és kijött a szobából. A férfi utána jött.

A szülők feszülten figyeltek a fiatalok arcára. A férfi csendes, kissé szomorkás mosolyából megértették, kár még örülni. Remélték, hogy az idő meghozza majd a várt eredményt. Tapintatosak voltak, nem szóltak semmit.

Estefelé járt már az idő, amikor a vendégek elbúcsúztak.

Márta bement a szobába. Könyvet vett elő, de valami nyugtalanította. Újra a könyvbe mélyedt. Megrázta a fejét, de újra és újra a vonatra gondolt, ami hamarosan hozza a várt férfit. A vonat hamarosan indult Tatáról. Még éppen kiérhetne Tatabányára, míg a vonat odaér.

Elhatározta, hogy nem megy. Ismét és ismét elhatározza, de nem tud nyugodni. Újra felkel. Állandóan ezt a férfit látja maga előtt. Érzi, amint megcsókolja, átöleli a két erős kar. Valami csodálatos rózsaszínű fátyol lengi körül a férfit. Olyan tisztán, oly erősen látja, mintha tényleg itt volna előtte. Nem tud ettől a férfitől már szabadulni. Az őt megigézte, rabjává tette őt kiszabadíthatatlanul.

Az anyja jön be. Márta érzi, hogy valamit mondania kellene, de beszélni nem tud.

- Anyám, egy barátnőm jön a vonattal, ki kell mennem eléje az állomásra.

- Ilyen későn? Jó, majd elkísérlek.

- Nem! Egyedül megyek.

Az anya ismét gyanakvó, de ismerte leányát és nem szólt.

Márta már kapja a ruháját, gyorsan összeszedi magát és már rohan, rohan, hogy ismét lássa azt a férfit, aki szívének ura.

Most sajnálta csak igazán, miért nem ment ki a tóra. Ott legalább együtt lehetett volna a férfivel és talán vigyázhatott is volna rá. Elemi erővel rohanta meg valami vad féltékenység, valami olyan, amit a nagyon szerelmes nők szoktak érezni, ha megjelenik a csábító.

Édesanyja kérésére maradt itthon, de most már nagyon bánta, hogy itthon maradt. Úgy tesz, mintha véletlenül járna arra, és az a lány, az a fekete hajú boszorkány is ott lesz, hozzájuk csatlakozik és nem hagyja őket egyedül.

Mintha az utat valami megnyújtotta volna, mintha végtelen gumiszalagot húznának ki előtte, melynek alig lehet a végére érni. Ezért olyan távoli a buszmegálló. Sietni kell, nagyon sietni, nehogy az elmenjen az orra előtt és ő ne érjen oda.

Hányszor álmodik már ezzel a férfival. Egyszer átöleli, máskor kínozza. Az egyik éjjel máglyára rakatja, a másik éjjel álmában végigkaparta az arcát, hogy többé ne vigye el az a rút, fekete boszorkány.

Már közel volt a buszmegállóhoz, lihegve érkezett oda. Az úton átellenben két siheder állt meg:

- Nézd, micsoda nő! Milyen izmos. Hogy fut...

- Hej, ha nekem is ilyen lenne - jegyezte meg a másik.

Amikor a busz odaért, Márta is felkapaszkodott. Pénztárcáját akarta elővenni, csak akkor vette észre, hogy a pénzt a kezében szorongatja.

Valaki mintha üdvözölte volna őt. Őt valami mámor fogta el, előtte rózsaszínű felhő lebegett, szíve csordultig tele volt vágyakozással.

Kinézett az ablakon. Az elsuhanó házak, mintha távoli árnyak lettek volna, melyek csak kerektől szolgálhattak volna egy képnek, mely kép az ablak előtt is vibrált, táncolt. A férfi képe volt ott, az ablak előtt. Az ő szíve vetítette oda ki, vagy valóban ott volt? Márta látta ott és ez volt a fontos. Látta akkor is, amikor behunyta szemét, látta akkor is, amikor kinyitotta, de látta akkor is, amikor nem az ablakon nézett ki és akkor is, amikor megzökkent a busz és Mártát egy pillanatra kizökkentette az álmodozásból. Az előtte lévő két női fej is hamarosan átváltozott és ott is megjelent a szeretett férfi képe.

Amikor az autóbusz megállt, az utat a megállótól az állomásig szinte futva tette meg.

Már a feljáró mellett volt, amikor a vonat beérkezett és megállt az állomáson.

Szerdahelyi már ott volt az ajtóban és mögötte kicsillant Éva fekete haja. Márta szíve megdobbant.

Előbb Szerdahelyi ugrott le, utána Éva. Szerdahelyi elkapta a leugró leányt. Az meg csintalanul hozzásimult.

Még egy férfi szállt le, aki gyors léptekkel elhagyta az állomás épületét. Márta dobogó szívvel állt odébb az aluljáró lépcsője mellé.

Éva és Ferenc vidáman indultak kifelé. Már az aluljáróban voltak. Márta szorosan az aluljáró bejárata mellett állt, így őt nem vették észre, de jól beláthatta az aluljárót.

A férfi és a leány lassan jött. A leány szerelmesen a férfihez simult, majd megállt és szenvedélyesen átölelte a férfit és minden szenvedélyét egy szóba sűrítve, remegő hangon ejtette ki:

- Szeretlek!

- Én is - válaszolta a férfi.

A két szerelmes ajka egymáshoz tapadt és szenvedélyesen csókolták egymást.

Márta agyában megkondult egy harang. Mintha valaki kiáltaná: én is..... én is..... én is. Szívét mintha kalapáccsal vernék, idegeit mintha égetnék.

Valaki ennek a leánynak szívét akaratlanul, de kegyetlenül összetörte.

A leány, a falfehér leány kezét összeszorítja és fut, fut... szeméből patakszanak a könnyek. Az aluljáróban a férfi felemeli a fejét. Valami furcsa hangot hallott. Fölnéz, de nem látott senkit. Akit észrevehetett volna, már messze jár. A leány újra átkarolja és szorítja magához és megszegezdve keresi ajkaival a férfi ajkát.

Márta, a megölt szívű Márta, mint tébolyult megy, rohan végig az úton. A könnyek szinte fájnak, medret vágnak ezen a szép arcon.

Mindent megadott volna ennek a férfinak. Ha életét kéri akkor az életét. Ha azt akarja, hagyja el szüleit, anyját, akit mindennél jobban szeretett, szó nélkül megteszi. Nő volt, igazi nő, aki halálosan szeret egy férfit.

Érzi, tudja, hogy megölné Évát is, csak azt a férfit tudja maga mellett. Nem bánná, ha szobor lenne, csak ő lássa minden nap. Óh! Milyen kegyetlen is a sors, milyen hidegen, szívtelenül tud egy női szívet összetörni. Megérdemelte ő ezt, hogy vele ilyen kegyetlenül bánjanak? Vétett ő valakinek? Mennyi ember van, aki nem szereti egymást, akik kénytelen, kelletlen élnek együtt. Miért olyan kegyetlen a sors, miért nem adja annak azt, akit nagyon szeret?

Az élet lihegett e leány keblén. Szép volt az arca, gyönyörű a teste, egészséges, életerős egyéniség. Tanult, művelt leány. Sokan mily boldogok lennének vele. Most ezt a kis embercsodát töri össze az élet és ebből csinál, fájdalmas, megtört szívű teremtet. És ebben nem tud segíteni senki. Senki nem képes örömet adni. Pénz? Gazdagság? Jólét? Milyen jelentős dolgok, de tudja-e pótolni azt, amire ez a leány vágyik? A „legboldogabb perceiben” is csak ezt a férfit fogja látni maga előtt, csak ennek szerelmes csókját fogja érezni szája és csak ez az álmkép teszi teljessé életét. Álomvilágban fog élni, hiszen a valóságot már senki nem tudja többé széppé tenni.

Ez a leány, ez a vergődő szívű leány, akinek szívéből most patakzik a vér, ömlik szeméből a könny, már a sportpálya mögötti erdőben jár. Arcát karmolja a tövis, ruháját tépi az ág. Egy fát, egy zord, fekete fatörzset fog át a szenvedélyes női kar és a leány esdekelve az égre néz: - Istenem, Istenem, miért nem adsz boldogságot nekem?

Ezt a szörnyű jajveszékelést, ezt a szívszaggató fájdalmat elnyeli a szél, magába szívja, eltemeti az erdő.

Milyen jó lenne most a cirógató anyai kéz, a megértő, szerető anyai szó, de ezt a csatát mindenkinek magának kell megvívnia. Szörnyű harc ez. Itt nem kívül, itt belül van a pokol. Itt a szív lázadozik, itt vívja élet-halál harcát a szív és az értelem. Ami itt a legszörnyűbb, itt soha nem lesz győztes. Itt csak halottak maradnak, oly halottak, akik soha nem kerülnek ki a temetőbe és akiktől, még ha akarnánk is, még élnek, soha nem tudunk megszabadulni, hiszen a legnagyobb éltető erő, a szív múlt ki, vesztette el a legnagyobb értéket, az igaz szerelmet.

Az erős leánytest leomlik a földre. Az igazi Máterrel, a földanyával egyesül a női könny!

Ez az ős Máter, a földanya szívta, szívta a vergődő, vonagló leány fájdalmát. Úgy szívta, ahogy csak ő tudta szívni. Milyen erős ez az ősanya.

A fák óriásokká nőttek, a bokrok megnyúltak, a szél kísérteties zizegéssel sírta fájdalmát és mindezt a hold, a kaján telihold ragyogta be sejtelmes fénnel. Ez is temetés volt. Misztikus temetés, amikor a természet a lelket siratja el.

Hosszú, hosszú idő telt el, míg a leány felállt és hosszú volt az út is, míg hazaért.

Amikor az anya már hajnal felé kiszólt az ajtón, vidám volt a válasz és ezért megnyugodva tette újra párnára a fejét.

Szerencsére a leányszoba ajtaja már becsukódott és a vidám, jókedvű válasz után nem hallotta a kitörő, fájdalmas zokogást.

A leány nem tudta, hogy vetette le ruháját, az ágyba hogy került. Itt újra birkózott a szívvel, vívott új csatát. A láz pírt vitt a sápadt arcra, a szemekben izzott a csata, a szív kemény, soha nem győző csatája. A leány dobálta magát, a teste verejtékben úszott. Párnája már csurom víz, hiszen a szép női szemekből tenger ömlött ki, amely e drága nedűvel eláztat mindent.

Aztán elcsitul minden, mintha a háborgó tenger felett elült volna a szél és a két szempár mereven fúródik az éj sötétjébe és így marad, míg a kifáradt pilla lassan rá nem zárja koporsófedelét.

Ez a fáradt, agyongyötört leány arra ébred, hogy az anya ráncigálja. Így is nehezen tudja kinyitni szemét.

- Olyan fehér vagy mint a kísértet! Halott halvány. A vánkosod csupa víz. Azonnal hívom az orvost.

És a halott halvány leány márvány arccal felkel.

- Ne hívd anyám! Én megyek az orvoshoz.

Az anya, aki igaz, jó barátnő volt, most tehetetlennek érezte magát. A leány arca olyan határozott volt, hogy ő, az anya nem tudott neki ellentmondani. Segített felöltözni leányának és amikor az elhagyta a lakást, melléhez szorította a tépett ruhát és az anyának szeméből is könny hullott ki.

Márta valóban a kórház felé vette útját. Jól ismerte már a járást. A főorvos leányával, Eszterrel jó barátnők lettek. Sokszor vitt neki is üzenetet. A szülők soha nem tudták, hogy leányuk sokszor mitől oly vidám és mitől oly szomorú.

Most más is volt ebben az épületben. Más, aki csak tegnap járt Mártáéknál.

Óh, mily kiszámíthatatlan a női szív. Mi irányíthatja azt, az értelem, a szív, az érzés, a szerelem, a dac, vagy micsoda? Ez megfejtethetlen, amit az ember még nem tudott megismerni, és meg fog ismerni egyáltalán valaha?

Aki a kórházhoz ért, ismét egy határozott nő volt, csak a márványarc volt még mindig halott fehér.

Ott állt már az orvos szobája előtt. A halk kopogásra már nyílt is ki az ajtó és a szoba gazdája, egy jóképű fiatalember, miután kinyitotta az ajtót, meglepetve lépett hátra.

- Csak nem leptelek meg? - kérdezte Márta.

- De igen. Nem számítottam Rád.

- Nem vagyok alkalmatlan?

- Dehogy. Kerülj csak beljebb.

Gyermekkori játszópajtások néztek egymással szembe, de a férfi szeméből nyomban kitűnt, hogy szeméből nemcsak a játszópajtások szeretete világlik ki.

- Egy kis rendetlenség van. Éppen most végeztünk egy operációval. A főorvos mellett asszisztáltam. Hosszú idő kell még, míg önállóan műtétet végezhetek.

A mosdóban még bent állt a víz, a karján hevenyészve odadobva egy törülközőkendő.

Az asztalon egy-két könyv volt szerteszórva. Olyan szoba volt ez, amilyenek általában a kórházi ügyeleti szobák szoktak lenni.

- Remélhetem, hogy értem jöttél el?

- Igen!

A férfi arcán öröm gyúlt ki.

- Tegnap azt mondtad, hogy bármikor feleségül veszel, azonnal! Fenntartod, amit mondtál?

- Igen.

- Akkor is, ha azt kérném, hogy most, azonnal kössünk házasságot?

A férfi nézte a leányt. Nem volt pszichiáter, belgyógyásznak készült, és kezdő orvos volt még, de már jó diagnosztá. Jól látta a leány márványfehér arcát és ahogy apró zörejekből meg tudta állapítani, mitől fáj a szív és pallérozott agya össze tudta rakni a pár szófoszlányt, a pár mozaikot is, sejteni kezdte, hogy ez a tündérszép, márványarcú leány mit élt át.

- Szólni kell szüleimnek. Elő kell készíteni az esküvőt.

- Ma vagy soha! - csattant a leány hangja.

A szó hideg volt és erős. A diagnosztá megértette ebből, hogy csak most van esély! Holnap erre már nem kerülne sor és akkor sem soha, ha ez a lány végleg pártában marad.

Nem kellett nagy elhatározás. A gyermekkori álom közeli megvalósulása, az azóta állandóan növekvő vágy, a szerelemmé érett ábránd kizárta a gondolkodást.

Hiába érezte, hogy a leány most mást szeret, hogy őt talán soha nem fogja szeretni igazán. Mindig és mindig ott lesz közöttük a harmadik. Ott lesz az árny a szobában, ott a televízió előtt, ott az ágyban, az élet meghitt perceiben, a meghitt bensőséges pillanatokban is.

Nem baj, hogy nem fogja őt viszontszeretni soha, csak ő szerethesse, csak mellette lehessen, hiszen ezt a sovány vigaszt neki egyetlen nő sem tudná megadni. Beteg a leány, lelki beteg, de ő az orvos meg fogja gyógyítani, talán behegesztheti valaha ezt a most nagyon vérző sebet.

Aki ennyire szeret valakit, az minden sebet be tud gyógyítani.

A férfi nem morfondírozott tovább! Csak ennyit mondott: - Intézkedem.

Telefonon már szólt is. Ismerősök voltak mindenütt. Még azt sem kellett mondani, hogy most kapnak lakást, azért sürgős az esküvő.

A fiatal párt nem kísérte násznép, egyszerű, hétköznapi volt a ruha is. A férfi mégis úgy érezte, mint a csodálatos, a legboldogabb beteljesülést. Csak a leány jött ki az anyakönyvvezetőtől hideg, márvány arccal. A mosoly jég volt a hideg arcon. Kemény, nehezen felolvasztható jég, milyen csak az örök jég hófödte birodalmában található.

Az asszony és a férj együtt mentek Márta anyjához.

Az anya, amikor meglátta őket, nagyon örült, csak amikor ránézett leánya halottfehér, márvány arcára, kezdte sejteni a történeteket.

Nem szólt semmit, gratulált a fiatal párnak és akkor sem szólt, amikor az ifjú asszony, az új hitves arra kérte a fiatal férjet, hogy ő egyedül keresse fel szüleit és mondjon el mindent.

A férfiben szív volt, szerető, orvosi szív. Megértett mindent és kissé fájdalmas mosollyal indult mindent elintézni, mindazt előkészíteni, ami egy nehéz beteg gyógyulásához kell.

A halotthalvány arcú leány bement szobájába és ráesett az ágyra, arra az ágyra, arra a szép fehér ágyra, mely oly sok titkát, oly sok vágyát, soha ki nem mondott reményeit oly híven, oly titoktartóan őrizte meg és a párnát teleöntötte kiomló gyémántkönyvekkel.

Az anya, aki élve szedné ki szívét és tenyerébe rakva leányának ajánlaná fel, utána ment a szobába, reáborult a leányra és a két asszony együtt zokogott. A két asszony, anya és a lánya könnye összefolyt, lett a két érből csermely, melyben gyémánt könny folyt.

13.

Most víz tört elő, mintha zuhatag öntené gyorsan tengerré környezetét. Ebben a vízben tört most előre az elcsigázott bányászhad belékapaszkodva a szénfal ácsolatába. Erősen fogózkodni kellett, mert aki nem fogózkodott, azt elsodorta a víz.

Úgy érezték, mintha árral szemben eveznének, melynek le kell győzni sodró erejét. A víz egyre emelkedik, szintje mind magasabb. Sietni, sietni, nehogy az egész tárna víz alá kerüljön, mert akkor hiába a kapaszkodás, az erő elfogy és akkor az embert elsodorja az ár, ami egyenlő a biztos pusztulással.

Csermenka megy elől, Peter leghátul. Most megint egy emberként kell összetartani, a közös veszélyt, közös erővel kell elhárítani. Cél túlélni ezt a poklot, mely a szerencsétlen embert egyszer pokoli tűzzel árasztja el, egyszer kiszámíthatatlan súllyal préseli atomjaira, máskor vad zuhatagot bocsát rá, Sajnos nem a sokat emlegetett bányarémm jelenik meg, aki védi kincsét, a fekete gyémántját, nem a mesebeli sárkány akit kardra lehet fogni és a vitéz kisfiú levágja a tüzet okádó sárkánynak, mind a hét fejét. Ez a viharok tengere, nem Dante, hanem az elemek pokla, nem hétfejű sárkány tanyája, hanem a nagyon is valós veszélyeké.

Méterenként, később szinte centiméterenként hatolnak előre. Ahhoz is roppant erőfeszítése kell az elcsigázott testnek, hogy bele tudjon kapaszkodni az ácsolatba, ne hagyja magát elragadni a zuhatagnak, a víz mindent elsöprő, szinte ellenállhatatlan erejének. Hát még az előrejutás?

Most nincs forróság, most nem táncolnak a tűzkigyók, most nem lövell vörös szikrákat a fal, most nincs pokoli tűzijáték, most nincs bíborvörös orgia, de most is zihál a tüdő, most is pattanásig feszül az izom és most is szakadhat az ín.

Mindegyik igyekezett a másik mögött maradni, betartani a távolságot, nem leszakadni a többiektől, hiszen ha leszakad, a többi segíteni már nem tud, az a halált jelentheti.

A végsőig elcsigázott emberek tolják magukat előre, a tárna magasabb részei felé. Talán életük végső szikrája lobban még, mielőtt az végleg kihunyna. De amíg van élet, amíg mozog a kar, nem hallatszik más jelszó csak: „előre.”

Óh! Milyen szépen énekelték meg a költők, milyen szépen csengett a száz győzelemre vivő csatazaj, de milyen nehéz ennek engedelmeskedni most, amikor alig van már erő, amikor már hiba sípol a tüdő, amikor hiába dobol a szív, amikor csak az hajtja az embert, amit még ő is alig ismer.

- Látjátok, ott van a tárnakereszteződés. Csak az egyik tárnából zuhog a víz a másik tárnarész kissé magasabban van. Csak odáig tudjunk eljutni, akkor megmenekültünk.

Mintha a Vág folyó sziklák közé szorított vize zuhogna lefelé, mintha dübörgő vízesés omlana le, hömpölygött mellettük az ár. Már csak fejük látszott ki a vízből és igen közel volt a tető. Küzdöttek roppant erőfeszítéssel, a maradék erővel és a centiméterek küzdelme meghozta az eredményt. Elérték a keresztnyílást, ahová kimerülten zuhantak le.

Amikor magukhoz tértek, egy kissé visszatért az erő, számbavették egymást. Mindenki megvolt, csak Peter hiányzott.

Csermenka hatalmasat kiáltott. A víz, mint telefondrót szállította a hangot.

Valami furcsa, artikulálatlan hang volt a válasz. Ez a hang jelezte, hogy az ember utolsó küzdelmét vívja a halállal.

- Érte megyek! - mondta Csermenka és újra megkezdte a nehéz, veszélyes utat visszafelé.

Kisvártatva vérdermesztő, sátáni kacaj hangzott fel és ezt a vérdermesztő, sátáni kacajt hozta a víz visszafelé.

- Látjátok, én vagyok a hibás! Én robbantottam! - És a hatalmas hang, mint a vízözön folyt vissza az üldözöttek felé.

- Én vagyok az, aki a pusztulásokat hozta, én a bosszú Istene. Most végre megbosszultam a fehér kísértetet!

Megdöbbent mind! Csermenka is alig tudta fogni a fát, de most már ő is visszafelé indult. Nem volt már kiért életét kockáztatni.

Tovább dühöngött az artikulálatlan hang:

- Aljas ember vagyok! Nem! Isten vagyok! A pusztulás Istene! Ha!.....Ha!.....Ha!

Szörnyű, artikulálatlan nevetés tört ki Peter ajkán. Oly eltorzult volt e hang, hogy ezek az edzett, kemény emberek is megborzadtak bele.

- Ott a kísértet, a fekete kísértet, ott meg a fehér! Ne! Ne! Ne bántsatok.

A hang egyre artikulálatlanabb, egyre félelmetesebb lett, már egy őrült ember hangja volt, mintha a sátán nevetése hallatszott volna fel a pokolból. Peter valóban a pusztulás Istene volt, felforgatta ezt a bányát. Ha a bányászok most kézbekaphatnák, testét darabokra szednék szét.

Újabb gúnyos rikácsoló hang, újabb hisztérikus, félelmetes nevetés, majd a tárna mélyéből egy bugyborékoló hang és utána már nem hallottak mást, mint a száguldó víz moraját.

- Megfulladt - mondta az egyik.

- Meghalt - mondta a másik.

- Elpusztult - mondta a harmadik.

A gránitba vésett arcok összenéztek. Egyikük a bányászlámpával a tárna mélyébe, arra, amerre a sátán eltűnt, egy keresztet rajzolt.

14.

Nemcsak a mélyben volt gond, hanem a bányában „tetején” is nagy volt a mozgás, hiszen a bányában felszíni területe, az iroda környéke olyan volt mostanában, mint az ostromlott vár. Egyik gépkocsi a másik után futott be súlyos teherrel és futottak ki onnan üresen. Siető, szaladó emberek szálltak le a lifttel és jöttek a felszínre. Percenként csengett a telefon, innen is, onnan is érdeklődtek, hogy van-e már „eredmény”?

Most, mintha valami különös várakozás lett volna a levegőben. A számítások, a tapasztalatok azt mutatták, hogy ma valaminek történnie kell, az ideiglenes vágat, amit kihajtottak, hamarosan találkozik a régi tárnával.

Ott volt most Kovács is, és főnöke utasítására Szerdahelyi is megjelent. Szerdahelyi Kovácsot, egy bányászruhába öltözött, keménykötésűnek látszó fiatalember társaságában találta.

Kovács bemutatta őket egymásnak.

- Németh Károly hadnagy és dr. Szerdahelyi Ferenc, a tröszt egyik jogásza.

A két bemutatott férfi szeme összetalálkozott. Mindketten felmérték egymást. A hadnagy fiatalember volt még, de arcáról határozottság sugárzott. Aki ezeket a szemeket megnézte, nyomban megállapíthatta, hogy ezek a szemek már sokat láttak, a hadnagy fiatal kora ellenére igen tapasztalt vizsgáló tiszt. Őt szokták kiküldeni, ha a körülmények gyanúsak voltak. Volt ugyan két rendőrkocsi is a bányában területén, de ők csak rendfenntartásra voltak kiküldve.

- Most mi is le fogunk szállni - mondta Kovács, aki még alig heverte ki a korábbi megrázkódást, és az azt követő, szinte éjt nappallá tevő munkát.

- Az igen jó lesz - válaszolt Szerdahelyi - hiszen, ha valaki ért ezekhez a bűvös erővonalakhoz, a feszültséggócokhoz, az Te vagy.

- Az is igen jó lesz, ha Maga is lejön - fordult a hadnagy Szerdahelyi felé. - Úgy érzem, lesz az ügyel kapcsolatban teendője és nem árt, ha megszokja, hogy mit hogyan nézzen meg.

- Nem fogjuk zavarni a mentést?

- Majd félreállunk, és akkor amikor nem zavarunk senkit, lépünk elő.

- Jó, akkor megyek átöltözni.

Amikor Szerdahelyi eltávozott, Kovács és a hadnagy összenézett. Szemükben meglepedés volt.

Hirtelen egy dühös hangra figyeltek fel. A vén aknász, aki ugyancsak leszálláshoz készülődött, dühösen mordult egyik bányászra.

- Mit ólálkods itt! Menj már dolgozni, vagy menj a fenébe. Korábban senkit nem engedtek le a bányába, most már minden szedett-vedett népséget összegyűjtünk. Nézzétek meg a vállát, olyan keskeny, mint egy nőé. Legalább keményebben fogná meg a csákány nyelét, nem volna olyan nyeszlett.

A törekeny kis bányász úgy látszik, nagyon megijedt a hangos szótól, mert gyorsan eloldalgott.

Szerdahelyi is elkészült már, a fején sisak, a kezében bányászlámpa volt. Jól festett a bányászruháiban.

- Most még egy fejtőkalapács kellene a kezébe és úgy néznél ki, mint egy igazi bányász - mondta a mérnök kissé kötekedve.

Szerdahelyi nem akarta észrevenni a kissé kötekedő szót, inkább jólesően nézett szét magán.

Mintha ez a ruha bátrabbá tenné az embert, bár, most nagyon igaz a közmondás: „Nem a ruha teszi az embert”.

Most le kell váltani a hajtásnál dolgozó bányászokat is. A váltásra a legtapasztaltabbakat gyűjtötték össze. A vén aknász vezeti őket.

A vén aknász a csoport összeállításával annyira el volt foglalva, hogy nem vette észre Szerdahelyiék csoportját. Amikor odapillantott, meglepetve látta meg Szerdahelyit. Az idők folyamán a két férfi megismerte egymást. Szerdahelyi igen nagyra értékelte a nagy tapasztalatú aknászt, aki ugyancsak megkedvelte a törekvő fiatal embert.

- Mi az doktorom? Kíváncsiak vagyunk?

- Le szeretnénk vinni magunkkal - szólt közbe a mérnök.

- Ha nem fél, majd ellesznek a sarokban - mosolyodott el a zord arc. Szerdahelyi meglepődve állapította meg, hogy nem is áll rosszul ennek az embernek a mosoly.

- Akkor mehetünk! - hallatszott az aknász hangja. - „Szerencse fel!”

A bányászcsoporthoz megindult a kas felé, ahol már ugyancsak új erők vártak.

Amint a lift megállt az aknász előtt, ugyancsak a kis törekeny bányász lépett be. Az aknász arca dühössé vált, valamit újra mondani akart, de lenyelte. A kis törekeny bányász a lift fala felé fordult, háttal a belépőnek, nem is mozdult, amíg azok ki nem szálltak. Úgy látszik a vén aknász nagyon megsértődhetett, mert valamit morgott fogai között.

Siettek az új vágathoz. A törekeny kis bányász távolabbról követte őket. Amint az új vágathoz értek, az aknász szakértői szemmel vizsgálja az új vágat falát. Aprólékosan, körültekintően vizsgálja a tetőt.

- Jó! Addig biztosan kitart, ameddig kitartani kell. Ha még szükség lesz rá, megerősítjük az ácsolatot.

Az aknász szokása szerint hideg volt és kimért, de Szerdahelyi szemét nem kerülte el, hogy a hangban, a szemben, amit a bányáslámpa megvilágított, valami türelmetlenségféle lappanghatott, valami belső feszültség. Azt hallotta, hogy főmérnöke már haza akarta küldeni, de nem volt hajlandó a bánya területéről eltávozni.

A feszültség ugyan feltűnt Szerdahelyinek, de a körülményekre figyelemmel nem tulajdonított annak különösebb jelentőséget.

A munka már több órán keresztül folyt, amikor erős kopogást hallottak, ami rendszeresen ismétlődött.

Az ottlévők arcán erős feszültség jelent meg, de egyre inkább valami örömfélének jele is, hiszen a kopogás, mint valami csákány ütemes hangja, egyre erősebben hallatszott.

Most már lázas izgalom vibrált a levegőben, a levegő mintha villamossággal telt volna meg.

- A szentségit! Add ide már azt a fejtőkalapácsot - hangzott a vén aknász türelmetlen basszus-hangja. Szinte kiszakította bányásztársa kezéből a kalapácsot és mint egy vad, vágta, szabdalta a szentet.

Mindannyian közelebb merészkedtek.

- Pista bácsi! Ne olyan... - hallatszott egy figyelmeztető hang. Az aknász nem figyelt oda, dolgozott lázas sietséggel.

Szerdahelyi csak azt hallotta, hogy valami megroppan és valami fekete megindul. Még látta, hogy az öreg aknász hátraugrik, míg őt egy kéz, az alacsony bányász keze löki odább. Így került el, hogy a leomló fötte őt agyonüsse.

Az öreg aknász és a fiatal, törekeny kis bányász ott maradt az omlásnál. Az öreget részben betakarta a lehullott ácsolat, míg a fiatal bányásznak csak a feje és kissé a melle emelkedett ki a rázúdult közettömeg közül.

A férfinak, az öreg aknásznak a bal lába volt teljesen szétroncsolva, a szerencsétlen fiatal bányásznak az alteste. Ő már nem élt. Az a mozdulat, amellyel Szerdahelyit megmentette, őt halálra ítélte.

Az egyik bányász hirtelen felkiáltott - De hiszen ez egy nő!

Szerdahelyi közelebb lépett és a kis bányáslámpával megvilágította az elhunyt arcát.

- Jaj! Ez szörnyű! Éva! Éva! - hangzott el a szívtépő kiáltás - és Szerdahelyi ráborult a halott leányra és szenvedélyesen megcsókolta.

Kovács összefacsarodott szívvel nézte az eléje táruló képet és csak annyit mondott a körülötte állóknak: - A menyasszonya!

Az idős, sok veszélyt megpróbált emberek megértették a helyzetet, hiszen látták azt a mozdulatot is, mellyel a leány Szerdahelyit ellökte, hogy ne rá zúduljon a törmelék.

Ezek a „kérgesszívű”, keménymarkú, gránitba faragott emberek percekig állottak némán, lehajtott fejjel.

Amikor felemelték a hordágyra ezt a szerencsétlen leányt és Szerdahelyi utolsó útjára kísérte, úgy érezte, mintha a szívét tépték volna ki.

Fájt a szívük a lent maradóknak is, de bányászok voltak és így folytatták a munkát. Most már óvatosabban haladtak. Hamarosán áttört a fal is és onnan, alig állva vánszorogtak elő az agyongyötört, alig élő emberek.

Amikor ők alig állva kiléptek a liftből, a hozzátartozók, akik megéreztek, hogy a szeretett férfinak jönnie kell, a megmenekült embereket boldogan ölelgették.

- Sándor! - hallatszott a boldog kiáltás.

- Teri! - viszonzta a másik.

A leány oly forrón, oly szenvedélyesen ölelte át választottját, hogy dereka ropogott. Hogyne, hiszen oly irdatlan messzeségből jött vissza hozzá.

15.

A nagy kórházépületben három olyan szoba volt, ahol csak egyetlen beteget helyeztek el. A szobákat részben azok kapták, akiknek gyógyászati érdekből teljes nyugalomra volt szükségük, de az egyik szoba fent volt tartva oly betegek részére, akiket a társadalom részéről különös tisztelet és megbecsülés övezett.

E szobába került az öreg aknász. Egyik lábát sajnos amputálni kellett. A főtéről lezúdult szén oly mértékben sebesítette meg, hogy a bal lábát már nem lehetett megmenteni.

Már több mint egy hete feküdt a kórházban a vén bányász. Az első napokban még felfogni sem tudta, hogy mi is történt vele, de azután a megdöbbenés ereje szörnyű keménységgel rázta meg.

Ő, aki mindig tevékeny ember hírében állt, ő aki alig-alig pihent, aki mindig szívvel-lélekkel végezte munkáját, most, élete hátralévő részét szerencsétlenül, nyomorékká válva kell eltöltenie.

Nem, az nem bántotta, hogy miért ment le a bányába. Akkor oda őt senki nem küldte, hiszen már régen hazamehetett volna pihenni. Csak az fájt neki, miért nem maradt ő is ott, miért nem halt meg ő is, mint több társa, aki a munka frontján, a munka harcmezéjén esett el. Ez az egy bántotta nagyon.

Amikor úrrá lett rajta az elkeseredés, leányára gondolt, a legféltettebb kincsére és az a tudat vigasztalta, hogy van egy lánya, aki őt szereti, aki érte mindenről lemond. Ha leányát veszítette volna el, akkor már valóban nem érne semmit az élete. Mit tesz ahhoz egy láb?

Kimondhatatlanul szerette leányát. Amióta felesége elhalt, egyedül ez a leány volt neki. Ez a leány, aki becsületes, őszinte, egyenes, szülőszerető, aki mindenét odaadná, hogy atyját megmentse. Még a boldogságát is képes feláldozni érte.

Ők ketten úgy tartoztak egymáshoz, mint nappal az éjszakához. És most egy harmadik, egy taknyos kölyök, senkivel nem törődve, egyszerűen be akar lépni,... lépni?... dehogyis, be akar törni életükbe.

Gyűlölte ezt az embert. Gyűlöli most is? Igen, hiszen a leányát akarja elvenni tőle, de miért jelentkezett nyomban a mentőosztaghoz, amikor megtudta, hogy ez a kölyök, aki már annyi borsot tört az orra alá, lent rekedt a bánya mélyén?

Miért töltötte el oly határtalan aggodalom, amikor közel értek ahhoz a helyhez, ahol remélték, hogy a bent rekedt bányászokat megtalálják? Miért rohant előre oly eszetlenül, miért vágta oly vadul a falat, amikor még az ideiglenes vágatot kellően nem biztosították? Ő ment előre ilyen óvatlanul, ő a híres aknász, akinek véleményét még felettesei is kikérik, tanácsait meghallgatják. Ez előtte is megmagyarázhatatlan.

Lényegében e férfi miatt vesztette el a lábát. Valóban emiatt a férfi miatt? Lement volna, akkor is, ha ez a férfi nem rekedt volna a bányában?

Idős ember volt már, a nyugdíj előtt. Korábban, még fiatal korban, a bányamentőknél is dolgozott. Nem kímélte akkor sem testi épségét, sőt az életét sem, ha valakit megmenteni kellett.

Mint aknásznak kötelessége volt, hogy lemenjen a bányába, de most hogy öregedett, már ritkábbak voltak a látogatásai. Ha baj volt, mindenütt segített, de a mentést már nem ő végezte.

Amikor meghallotta, hogy ez a Pista gyerek lent rekedt a bányában, önként jelentkezett a mentőosztaghoz. Senki nem tudta megakadályozni, hogy ne szálljon le. Azt is jól tudta, hogy addig nem lehet előre menni, míg a vágat nincs biztosítva. Miért nem várta meg, hogy a főtét kellően biztosítsák, miért verte oly vadul a kalapáccsal a szénfalat?

Lent a bánya mélyén is mindenütt a fiú arcát látta, ő vonzotta úgy, mint egy mágnes. Az tény, hogyha ez a fiatalember nincs lent a bánya mélyén, akkor ő biztosan, józanul, megfontolva megvárja, míg kibiztosítják a főtét és elhelyezik az oldalfalakra is az ideiglenes ácsolatot, és így biztonságosan mehetnek előre.

Mégis, mit tehet erről ez a fiatalember, hiszen ő nem kérte erre őt, nem is kérhette, hiszen a külvilágtól elzárva volt.

Mi lenne, ha ez a fiatalember elvenné a lányát? Biztosan elköltöznének tőle. Erre a gondolatra megrázkódott. Az biztos, hogy egész eddigi életmódja, életritmusa megváltozna. Határtalanul hiányozna néki a leány.

Nehéz volt asszony nélkül, hosszú évek alatt egyedül nevelni a gyermeket, de már úgy megszokta, hogy ketten vannak egyedül. Leánya vezette a háztartást, gondoskodott róla, elhalmozta mindennel, amivel csak elhalmozni lehetett a szerető apát.

Az évek hosszú során ez a leány az egyedüli emberhez úgy hozzánőtt, hogy az öreg el sem tudta volna viselni az életet leánya nélkül. Egyébként nem volt zárkózott ember, durva sem, csak zsörtölődős, bár külseje inkább magányos farkasra, befeléforduló, zord, de ugyanakkor bátor emberre vallott. Nem bántott ő senkit, csak azt tudta volna megölni, aki leányát elvinni, elrabolni próbálná.

Ilyen volt az apa ragaszkodása lányához. Milyen volt a leány ragaszkodása az apjához?

A leány életét két férfi töltötte be. Mindkettőhöz ragaszkodott, egyiket sem akarta elveszíteni. Apját kimondhatatlanul szerette. Tőle egyedül kapta meg azt, amit mindkét szülő szokott biztosítani. A másik férfit, aki komoly szándékkal közeledett hozzá, őt is szerette. Azt senki nem róhatja fel neki, hogy mindkettőt egyformán akarta szeretni. Úgy, ahogy a két eltérő helyzetű férfit, az apát és a férjet lehet szeretni. Az apát igaz gyermeki vonzódással, az imádott férfit igaz, mély szerelemmel.

A leány őszinte csodálattal nézett fel apjára. Az a szorgalom és a becsületesség példaképe volt. Soha, egyetlen napot sem hiányzott munkahelyéről. Senki nem mondhatta rá, hogy nem egyenes, becsületes, igaz ember.

Most ez az igaz ember egy lábbal ott fekszik a kórházi ágyon.

A kórterembe most a kórházigazgató felesége lép be. Ő szokta azokat a betegeket ápolni, akihez különös gond volt szükséges.

- Jó reggelt! Jól aludt?

- Köszönöm. Ma már jobban.

- Fáj még a lába helye?

- Igen, még fáj.

- Sajnos ez hosszú ideig meg fog maradni és a családban ez lesz a legérzékenyebb barométer. Előbb fogja jelezni az időjárás változását, mint bármiféle emberalkotta műszer. Férjem egyébként már meg is tette az intézkedést, hogy levágott lába helyébe a lehető legjobb műlábát kapja meg. Ez természetesen nem lesz olyan, mint a sajátja volt, de azért ha megszokja, jól fog tudni mozogni benne és ugye ez a legfontosabb.

- Nagyon örülök neki. Az biztos, hogy a láb nem vasdarab, amit könnyen össze lehet hegeszteni.

- Próbáljon most felülni kicsit, mert meg akarom igazítani a vánkost.

Az öreg bányász nagy erőfeszítéssel felhúzta magát.

A kórházigazgató felesége, az ápolónő gondosan megigazította a fekhelyet.

- Egy óra múlva látogatási idő van, készüljön fel. Hallottam, hogy magas rangú látogatói lesznek. Még a tröszt igazgatója is el fog jönni Magát meglátogatni. Mindjárt küldöm a borbélyt.

- Nagyon köszönöm, de én nem érdemlem meg ezt a szeretetteljes gondoskodást és ezt a magas látogatást.

- Ugyan, magát hősnek tartják az egész bányavidéken.

- Hej, a falábú hős! - rikkantott fel az öreg aknász.

Volt ebben a megjegyzésben egy jó adag keserűség is.

- Most feküdjön vissza - mosolygott rá az ápoló nővér. - Hamarosan jön a borbély.

A szerencsétlenség bekövetkezte óta most volt az első nap, hogy látogatókat fogadhatott. Bizonyára többen látogatják majd a régi barátok és ismerősök köréből. Leginkább a lányát várta. Ha egy napot nem látta, már betegnek érezte magát. Eddig soha nem szakadtak el hosszabb időre egymástól.

Tíz óra előtt még egyszer bejött a kórházigazgató felesége. Még egyszer megigazította az ágyat és a beteget a lehető legnagyobb kényelembe helyezte el. Majd röviddel utána megjelent első látogatója, a leánya.

Óh. Milyen boldogság volt látni ezt a gyönyörű gyermeket, akit kimondhatatlanul szeret. Percekig voltak egymás karjaiban. Ezt követően megindult a beszélgetés. Meglepő, hogy rövid idő alatt mi mindent el tudtak mondani egymásnak.

Az idő haladt. Egyszerre egy népes csoport jött be. Közöttük volt a trösztigazgató, a bánya vezetőségének tagjai és még több bányász a vén aknász társaságából.

- Na mi van öregem? - kérdezte egy régi bajtárs -, hiába a szerencse felhozott a mi örömünkre.

- Köszönöm. Megvagyok.

Most a tröszt igazgatója lépett az ágyhoz és kezét nyújtotta az ágyban fekvő férfinak.

- Köszönöm, amit a lent rekedt bányászokért tett. A sok nehéz éjszakát, amikor a mentést megszervezte. Köszönöm a többi bányász nevében.

- Azt hiszem ezt más is megtette volna helyemben.

A jelenlévők arcán megértő, büszke mosoly suhant át eme szerénység láttán. Volt is mit hallania a jóbarátoktól e megjegyzés miatt. Az élcélődések azonban oly kedvesek voltak, minden bántó él nélkül, hogy értük nem lehetett megharagudni.

Most ismét nyílt az ajtó! Új vendég jött!

- Jószerecsét! - hallatszott a bányázköszöntés.

Az új látogató Szőke József volt. Még látszott rajta, hogy az átélt sok idegizgalmat, az erős sokkot még nem heverte ki.

A látogató odament az ágyhoz és megköszönte az öreg bányász segítségét. Az öreg bányász ránézett és nem szólt semmit.

Ekkor Szőke belenyúlt belső zsebébe és onnan egy halom pénzt vett elő és az öreg bányász felé nyújtotta.

- Mindenem a magáé!

Az öreg bányász még mindig nem szólt semmit. Kezével a csigakötélért nyúlt és felhúzta magát, majd így betegen a fiatalembernek egy hatalmas bányázpofont adott.

A kórteremben megdőbbent csend honolt. Ezek a kérgeskezű, barázdált arcú emberek nem szóltak egyetlen szót sem, de mind megértették, mi van a pofon mögött.

Szőke, akinek arca bíborpörös lett, nem lehetett megállapítani, hogy az ütés, vagy a szégyen miatt-e, kiment a kórteremből és a folyosón egy székre hanyatlott.

Az egyik bányász, Tóth Árpád utána ment, megsimogatta a fiatal férfi fejét és csendesen mondta: - Hős lettél fiam, de most lettél igazi bányász. Most tanultad meg fiam, hogy nálunk a becsületnek nincs árfolyama. A bányászbecsületet nem forintban mérik, az többet ér a világ összes aranyánál, gyémántjánál. Hiába ígérted volna neki a világ minden aranyát, nem ment volna le érted, de becsületből akkor is lemegy érted, ha a poklok minden kínját el kell viselni érte.

Ez a mi becsületünk, a bányászoké!

16.

Pár nappal később a vén bányász üzent a kórházigazgató feleségétől, hogy leánya keresse fel és kéri, hogy Szőke József is jöjjön be hozzá.

Kovács mérnök kapta meg az üzenetet. Nyomban szólt is Szerdahelyinek, hogy együtt keressék meg a két embert, hogy délutánra mindkettőt be tudják hozni a kórházba, a kórterembe.

Szerdahelyinek gyanús volt ez az üzenet, valaki „fehér angyalt” sejtett mögötte. Már a látogatáskor észrevette, hogy a vén bányász hogy hallgat a megfontolt, komoly asszony szavára és ő is mily szeretettel hallgatja a bányász szavát.

A két fiatal férfi megbeszélte előre, hogy sem Szőkének, sem a leánynak nem árulja el, hogy mindkettőnek üzentek.

A leányért együtt mentek el és amikor becsöngettek a kis lakás ajtaján, egy kisírt szemű nő nyitott nekik ajtót. Amikor elmondották, miért jöttek, hogy az apa hívhatja leányát, a leány ismét elsírta magát.

Nem időztek ott sokáig, hanem indultak tovább, hiszen hátravolt még a nehezebbik, a „sértett” fél, aki most lent a bányában dolgozik. Szabadságot kapott, de azt nem vette igénybe, helyette dolgozott.

Nem várták meg, hogy leteljen a sít, bányászruhát öltöttek és együtt szálltak le a bánya mélyébe. Lent a bányában alig találták meg Szőke Jósikát, minthogy őt most új munkahelyre, frontfejtéshez irányították. Nem tudni, hogy sértett önértetből, vagy a Szőke Jósikánál mindig fennálló munkavágyból, de Szőke József igen sokat dolgozott e napon. Amikor a két férfi odaért hozzá és intett, hogy a munkát fejezze be és jöjjön velük, csak igen nehezen értettek szót. Szőke csak a leghatározottabb fellépésre volt hajlandó a munkát abbahagyni.

Amikor már felfelé indult a lift mondták el Szőke Józsefnek, hogy mi járatban vannak. A bányász eleinte vissza akart fordulni, de végül is hosszas rábeszélésre sikerült őt meggyőzni és hajlandó volt a „beteg” embert meglátogatni.

Az elhatározás után már gyorsan ment minden. Szőke - bár most is még eléggé meggyötört az előző napokban elszenvedett súlyos megrázkódtatásoktól - még kissé zavartnak érezte magát, de ereje, tettekrekészsége már kezdett visszatérni. Így gyorsaságban már nem volt hiány.

Szőke után Kovács és Szerdahelyi is megfürdött és utána öltöztek át utcai ruhájukba. Az akna bejáratánál már várt rájuk a tröszt gépkocsija. Beszálltak és pár perc múlva már a kórház előtt fékezett a gépkocsi. Itt Kovács útjára bocsátotta a gépkocsit.

Ahogy beléptek a terembe, az öreg ágyánál ott volt a kórházigazgató főorvos feleségével, ott volt a trösztigazgató, és ott volt az is, akit Szőke József szívből imádott a legmélyebb szerelemmel.

Amint az aknász meglátta a fiatalembereket, nyomban kérte őket, hogy jöjjenek közelebb.

Szőke, bár korábbi kellemetlensége hatására lassan, vontatottan lépett az öreg ágya mellé, de odament hozzá.

- Fiam emlékszel, mit mondtál nekem? Azt, hogy mindenedet nekem adod. Most nem Te, hanem én adom Neked MINDENEMET, a legféltettebb kincsemet, a leányomat. Ezentúl Te vigyázzál rá.

Egyszerre két emberből tört fel a sóhaj és ugyanaz a szó: - Papa!

Egyszerre fogták meg a vén bányász kezét és egyszerre csókolták meg ezt a kemény, kérges és erős kezét.

... és a bányász, aki sohasem sírt, elfordította fejét.

17.

- Maguk maradjanak - szólt az ápolónő, a kórházigazgató felesége Szőkéhez és menyasszonyához, miután észrevétlenül egy fénylő könnycseppet törölt ki szeméből. - Önöket pedig szívesen látjuk - fordult a két egymás mellett álló férfi, Szerdahelyi és Kovács felé.

Kovácsnak egy pillanatig földbegyökerezett a lába, azután egy boldog mosoly suhant át a férfi arcán.

Ez a boldog mosoly nem került el a komoly élet- és emberismerettel rendelkező ápolónő szemét. Az ő szemében is boldog fény gyúlt ki.

- Jöjjön csak fiam. Majd én vezetem Önöket.

Szerdahelyi fülét megütötte a kedves hang és azt is észrevette, hogy a kórházigazgató egyes számban beszélt, amikor azt mondta, fiam.

Mindketten boldogan követték az ápolónőt.

A lakás előterébe érve a főorvos neje megállította őket és mutatóujját a szájára tette.

- Eszter! Találd ki, kit hoztam Neked?

- Inkább mit hoztál, Mama. Mindig rosszul alkalmazod a nyelvtant.

- Biztos vagy benne?

- Óh Mama, ezt én már régen megfigyeltem.

Közben a szólított az ajtóhoz ért. Ekkor ismerte fel Eszter a két férfit.

- Mama! - harsant fel a határtalanul boldog kiáltás. - Mama, oly boldog vagyok!

Nem telt bele több, talán egy-két másodperc és Eszter a férfi nyakában volt és határtalan boldogsággal ölelte át Kovácsot.

Úgy látszik, most olyan dolgok történnek, amin könnyezni kell. Nem kellett most ezt eltitkolni, határtalanul drága könnyek ezek. Az édesanya örömkönnyei, aki most teljes bensejével érezte, hogy leánya megtalálta azt a férfit, akit igaz szívből szeret, akivel boldog lesz.

Amikor végre Fenyvesi Eszter kibontakozott az ölelő karokból, a két férfi engedelmet kért egy rövid távozásra. Ígérték, hogy egy óra múlva visszajönnek, valami halaszthatatlan teendőt kell elvégezni.

Gyorsan lerohantak a lépcsőn és máris útban voltak Kovács lakása felé.

- Most kell megkérned a kislány kezét, a szülők is mind melletted vannak.

- Igen, azért akartam lejönni, hogy virágot vehessek és elhozzam a gyűrűket.

- Mi az, már a jegygyűrűk is megvannak?

- Igen, már két hónapja megvásároltam a jegygyűrűket azzal az elhatározással, hogy ha elég bátorságot tudok magamnak venni - akár kikosaraznak, akár nem - megkérem Eszter kezét.

- Most már biztos, hogy nem fogsz kosarat kapni, de gyerünk csak gyorsan fel hozzátok és utána a virágárushoz kell mennünk egy igen szép csokorért.

- Mond Feri, elvállalnád az egyik tanú szerepét?

- Elvállalnám-e? A legnagyobb örömmel.

Kovács gyorsan beszaladt a házba, míg Szerdahelyi lent maradt. Kovács észre sem vette, hogy kettesével lépdeli, sőt ugorja át a lépcsőket. Szinte pillanatok alatt fent volt a lakásban. Kulcsot sem kellett keresgélnie, már futás közben azt előkészítette.

Szerdahelyi lent várta barátját. Szemébe könny szökött, szívét összeszorította a fájdalom. Mire barátja leért, ismét fegyelmezett volt az arc, nem látszott rajta a kegyetlen fájdalom.

- Tudok egy jó kertészt. Éppen most indul arra a busz. Ott igen szép virágokat lehet venni.

Ugyan már kétszer is elmúlt az egy óra, mire visszaértek és újra becsöngettek a főorvosi lakásba.

Eszter nyitott ajtót.

Amint meglátta a szép virágcsokrot Kovács kezében, nem bírta ki, hogy újra át ne ölelje a szeretett férfit. Majd belékarolt és együtt indultak a lakásba. Most már itt volt a főorvos is, feleségével együtt az ablak mellett állt.

Érezték, tudták, hogy most olyan pillanat következik, mely kérlelhetetlenül eldönti valamennyiök sorsát.

Kovács a két szülő elé lépett.

- Régóta szeretem Esztert és úgy tudom ő is nagyon szeret engem. Engedjék meg, hogy megkérjem leányuk kezét.

Úgy látszik a szülők is megértették egymást, mert ők is egyszerre mondták ki: „Fiam”.

Kovács Eszter csókján felül kapott két szülői csókot is, és gyorsan kinyitották a bárszekrényt és öntötték ki az aranylóbort.

Boldogan koccintottak, majd Kovács elővette a két kis jegygyűrűt és nem várva a hivatalos eljegyzést, boldogan húzta fel jegyese ujjára.

18.

Pár nappal később hangos volt a kis legénylakás. Kávékorszak lévén, Kovács készítette a kávéját. Nagyon kedves vendégei voltak. Elválaszthatatlan régi barátja és Csermenka a híres bányász.

A három barát, mert most már Szerdahelyi és Csermenka is annak érezték egymást, komoly haditervet beszéltek meg. Természetesen Kovács is barátjának számított, de őt nem vették számba, mert a konyhában készítette a kávéját, éppen a konnektorba dugta a dugót.

- Szeretnék én is ott lenni, várjatok egy kicsit.

Csermenka és Szerdahelyi egymásra mosolygott. Ebben a mosolyban volt egy kis cinkosság is.

- Természetesen megvárunk. Addig nem beszélünk - hallatszott Szerdahelyi hangja.

Kovács szeretett volna gyorsabb lenni, hiszen nagy kérdések várnak most eldöntésre. Szerdahelyi és Csermenka vállalták az esküvői tanú szerepét, sőt Csermenka a násznagyét is. Ezeket a teendőket nagyon meg kellett beszélni.

Eszter szülei szabadkezet adtak az esküvő előkészítésére. Most már ismerték Szerdahelyit is. Természetesen a kórházban sem maradtak tétlenek. Nemcsak a kórház betegei, hanem személyzete is igen szerette a pontos, lelkiismeretes, megbízható orvost, a lojális, igazságos főnőket és a csupa szív ápolónőket, a főnővért. Meg is tettek értük mindent. Na meg Eszterről volt szó. Arról az Eszterről, aki maga is naponta ott röpködött a betegek között és a betegekhez, az ápolónőkhöz is mindig volt egy-egy kedves szava. Soha nem érezték, hogy itt a „főorvos lánya” van, hanem egy, vidám jó barát, barátnő, akinek elmondhatták szívük fájdalmát. Micsoda szeretettel lehet egy ilyen leánynak az esküvőjére készülődni.

Kovács közben türelmetlenkedett, hogy miért nem készül gyorsabban a kávé, lassan már tíz perce bedugta a dugót.

A szobában, a kényelmes fotelekben azonban nagy volt a hallgatás, a bent ülők nem akarták megszegni a vendégjog íratlan szabályát. Megvigasztalódtak, amikor a kávé finom illata lengte be a lakást.

Szerdahelyi egy kis mosolyt nyomott el, amikor barátja határtalan izgalmát látta, a nagy készülődést.

Csermenka most is pontos volt és precíz. Rendkívül aprólékosan tervezett meg mindent. E feladatkör neki is új volt, hiszen ő is ezt a sivár agglegény életet éli, bár többször ajánlottak már szép leányt neki. Eddig a házasság elől mindig elzárkózott. Ha mostanában valaki látná, amikor a nagyház, a lakótömb lépcsőjéről jön lefelé, mily lassan halad el egy földszinti lakás ajtaja előtt. Annak egyik lakója, egy tanítónő, aki nem túl fiatal már, de nem ment még férjhez. Ahogy hírlík róla, igen becsületes leány. A leány szíve is megdobban és nehezen jön el az ajtóból, amikor meghallja Csermenka nehéz lépteit. Ez azonban maradjon nekünk még titok.

Amikor úgy érezték, hogy a beszélgetés végére értek, a tervek megszülettek, Szerdahelyi ünnepélyesen felállt.

- Én már hosszú ideje nem voltam sehol, és igen hosszú idő fog eltelni, míg valahová elmegyek, de soha nem felejttem el azt a kedves napot, amikor megismertem e bányavidék legnagyobb bányászát. A Vigadóban ültem akkor, amikor láttam a magyar Ursust. Oly kedves emlék az nekem, hogy szeretnék odamenni, leülni Veletek egy pohár sörre.

- Na! Na! Ti fiatalok, mindent eltúloztok! - szólalt meg Csermenka erős hangja. - Nem bánom, most én is szívesen elmegyek. Hogyan is vonhatnám ki magam ebből a kedves társaságból.

- Akkor induljunk! - adta meg a jelet Kovács.

A kis társaság vidáman szedelőzködött. Szerdahelyi őszintén örült barátja sikerének, osztózott nagy örömeiben. Azt senki sem látta meg rajta, hogy neki belülről valami nagyon fáj. Hosszú idő kell, míg ez a fájdalom enyhül.

Amikor elhaladtak a kórház előtt, Kovács nézett fel az oldalszárny egyik ablakára. Ebben a tekintetben volt valami földöntúli ragyogás.

A temetőhöz érve, onnan egy vékony, sovány ember jött ki feketébe öltözve.

- Csaba bátyám! - kiáltott fel örömmel Szerdahelyi.

- Fiam!

- Dr. Herbay Csaba ügyvéd, az én fogadott apám! - mutatta be társainak sűgva Szerdahelyi a közeledő ügyvédet.

- Elég jól ismerjük - sűgta vissza Csermenka és Kovács is.

- Mit keresel itt Csaba bátyám?

- Virágot vittem a menyemre - szólt az ügyvéd halálos komolyan. Mindenki megértette ebből, hogy Szerdahelyit valóban fiának tekinti és igen kedvelte ezt a gyönyörű, fekete leányt is.

Szerdahelyi be akart menni a temetőbe. Az ügyvéd megfogta a karját: - Most még ne, várni kell, míg fájdalmad enyhül.

- Tegnap egész este ott voltam.

Senki nem válaszolt rá. A jelenlévők tudták jól, hogy a fájdalom pusztít, őrlí az idegeket. Idő kell, míg az idő azt kissé felszikkasztja. Finoman húzták el Szerdahelyit a bejártattól.

- Mondtam Neked - szólt az ügyvéd - ez a leány az életét adja érted. Látod, beteljesedett. Nem megy el most sem mellőled; halála után is vigyázni fog Rád.

- Ki az a nő ott feketében? Úgy látom Peter sírjától jön - kiáltott fel Kovács.

- Őt miért nem a panteonba temették? - kérdezte az ügyvéd.

- Ennek hosszú története van - mondta Csermenka. - Akik lent voltunk, megfogadtuk, hogy erről egyelőre nem beszélünk. Csak a legilletékesebbek tudják. Azt elmondhatjuk, hogy az a szép, feketeruhás hölgy, aki most jön ki a temetőből, a fekete kísértet, Peter fekete kísértete. Én nem ismertem, csak most... és lent... és lent a bányában hallottam róla - mondta ki lassan a szavakat Csermenka.

Herbai is odanézett, ő már látta ezt a nőt. Felvillant előtte a fekete nő és mellette az erős, vállas férfi. Emlékezett még a kérdésekre is, hogy ki hogyan örököl. Amikor elhaladt a nő mellett, köszönt is neki. A nő, a fájdalomtól megtört arcú nő vissza is köszönt.

Igen, ismeri ezt a nőt, de ezt akkor sem mondaná el, ha kínpadra feszítenék. Hivatása volt a hallgatás.

Szerdahelyi lehajtott fejjel ment előre. Kísértet? Fekete kísértet? Igen neki is van egy kísértete! Fekete kísértete, aki mindig meg fog jelenni. Mellette lesz nappal, mellette lesz éjszaka, ott lesz álmaiban, benne él ábrándjaiban, elkíséri élete végéig.

Remélhetőleg vigyázni fog rá. Oly lelkiismeretesen, oly őszintén, oly hüen, ahogyan azt eddig is tette. Életével igazolta ezt.

Szerdahelyi homályosan hallja: - Fehér kísértet! - Nem tudja melyik társától jött a hang, annyira el volt merülve gondolataiban. Fehér kísértet. Igen ez a halott leány fehér kísértet is. Fehér mint a hó, tiszta mint a forrás vize. Csak be kell hunynia szemét és már látja is azt a csodás ragyogást, glória szikrázik a leány feje körül.

Majdnem elbotlik egy kőben. Hátranéz, látja, hogy társai kissé lemaradtak. Tapintat volt ez? A társ őszinte megbecsülése? Osztozás a fájdalomban?

Ott voltak már a Vigadó ajtajában. A pincér mutatott egy helyet. Ők nem ültek oda, hanem azt a helyet választották ki, ahol egyszer már ültek. Ugyanúgy volt, mint azon a szép májusi éjszakán, amikor Szerdahelyi először járt ebben a bányászvárosban. Csak nem kellett már deszka, mert egyedül voltak most ebben a teremben.

- Én is vizsgáltam. Nektek már elmondhatom, hiszen Ti úgyszólván hivatalból értesültök róla - folytatta Kovács még az utcán elkezdett mondatot. - Több helyen történt a robbantás, Peter és bandája szerezte a robbanóanyagot. Az egyik őrt is leütötték, hogy a robbanóanyaghoz hozzájussanak. Elég sok töltetet helyeztek el, de azt mégsem gondolták, hogy valamennyien ottvesznek.

Szerdahelyi megjegyezte: - Bizonyára nem tudták, hogy egy miliszekundumos robbantáshoz mennyi számítás, milyen elővigyázat kell, hogy az ne okozzon több kárt, mint hasznot. Nem tudhatták, hogy a robbantással mennyire megbolygatják a bánya belső erőviszonyait, a feszültségvonalakat, azt a sok-sok komponenst, ami meghatározza a belső erők széteszlását. Talán a számítógépek generációja kell hozzá, hogy azt a sok-sok összetevőt mind ki lehessen számítani.

Kovács nem szólt hozzá. Ő tudta jól, milyen tudás, milyen határtalan ismeret kell a bányamérnöki munkához és mennyi tanulás, önképzés és külön tanfolyamok is kellenek, hogy ehhez valamit konyíthassunk.

- Ki volt mögöttük? - tette fel kíváncsian a kérdést Csermenka felé Herbay.

- Nagyon alaposan vizsgáltak mindent, lenyomozták valamennyi ember előéletét, kapcsolatait, hosszú évtizedekre visszamenőleg is. Nem találtak oly anyagot, ami azt igazolta volna, hogy ezek az emberek külső behatásra követték el e szörnyűséget.

Valamennyien figyelmesen hallgatták Csermenkát. Ő már ismerte a körülményeket.

- Ki volt a fehér kísértet? - kérdezte Szerdahelyi.

- Meghallgatták Peter szállásadónőjét. Ő nagyon nehezen beszélt, imádta Petert. Végül annyit elmondott, hogy Peternek fiatal korában volt egy menyasszonya, akit kegyetlenül megöltek, megcsónkítottak. Ennek emlékétől soha nem tudott megszabadulni. Szállásadónőjét szerelmi szálak fűzték hozzá, az asszony még holtában is nagyon szereti.

Peter végigbolyongta a világot és valószínű mindenütt üldözte ez a szörnyű emlék. Ez tette őt olyanná, amilyen volt, mindenki ellenségévé. Ennek a társadalomellenességnek hatására követte el ezt a szörnyű gáztettet is, ami majdnem a mi életünkbe is került.

- És a társai? - kérdezte Herbay.

- Igen a társak! - folytatta Csermenka. - A társak. Ez egy szedett-vedett társaság volt az ország minden részéből, de különösen Pestről gyűltek össze ezek a züllött emberek. Peter ismerte őket és világcsavargásai alatt megtanulta, hogy kell a vakfegyelmet fenntartani egy ilyen banda között. Hallottuk azt is, hogy egy embert majdnem úgy sütöttek meg. Ezek az emberek egy intésére mindent megtettek.

- Most már nem tudnak soha számot adni, pedig igen nagy kárt okoztak - szólt Kovács.

- Nem. - vette át újra a szót Csermenka. - Őket már senki nem tudja felelősségre vonni. Testük kövek közé volt zárva, szén közé és azzal együtt elégette a tűz. Egy sem maradt belőlük, hogy beszélni tudjon. Az anyag, ami az alapos vizsgálat után összegyűlt, elég volt a lezárásra. Az eredményt nem teszik közzé, mindenki úgy tudja, sújtólégrobbanás volt.

- Tűz! Tűz! - ejti ki a szavakat megborzadva Herbay. - Amikor meghallottam, hogy a bánya beomlott, elővettem Jókai „Fekete Gyémántok” című könyvét. Ötször átolvastam. Most, amikor hallottam róla, hogy bányászaink tűzből menekültek meg, szinte bennem égnek a Jókai sorok. Azt hiszem... Azt hiszem, talán lefesteni se lehetett volna valóságghűbben és leírni sem igazabban, mint ahogy Jókai e szörnyű tragédiát leírja. Minden sora bennem él. - Mintha átélné ő is ezt a szörnyű élményt, törtek ki belőle Jókai szavai:

„A pokol maga!

Egy égő labirint, melyek izzó tömkelegében a fény minden színei váltakoznak. A táj kék-zöld lángja közül kiemelkednek a folyosók skarlátvörös közfalai, miknek távolságba mélyed, míg repedéseik a nagy fény vakító fehérjét lövellik szerte. Az izzó zsarátnokok ölében táncol a föld alatti lángok démoncsoportja zöld üstökével, vörös tarajával, a tárna boltozat cinóbervöröséből aranyeső hull alá: szikrák özöne! Egy-egy oldalfal hasadékból süvítve lövell ki rézsútosan az elszabadult gáz, világot gyújtva a föld alatti tűzéjszakának s egy mély üregből tűzszökőkút ugrik fel a magasra, szikrákat omlasztva üstökéből s az egész felett valami tejszínű felhő jár csendesen a boltozatot érintve alá s fel, s közelíteni látszik a vakmerő pokollátogatók elé.”

Amikor az ügyvéd befejezte az idézetet, ismét összerázkódik. Csermenka csak néz mereven.

- Maga, hogy tudná leírni, hiszen Maga járt az eleven pokolban, látta a valóságot! - nézett Csermenkára az ügyvéd.

Az ember, aki szembenézett a lángtengerrel a menekvés reménye nélkül, akinek a bánya mélyén, a viharok poklában egyetlen arcizma sem rezdült, lassan, szótagolva mondta:

- Nem, én nem tudnám leírni, én még mindig félek!

19.

Szökéék is kint az aljvárosban laknak már. Szép, háromszobás lakást kaptak. Ez több ugyan a szokásosnál, de ki tudja, a bánya vezetősége miért döntött így. Két napja jöttek haza a nászútról. Ez a gyönyörű két hét megérte a hosszú várakozás izgalmát, sőt sokszor reménytelenségét is.

Két ember, aki várni tudott egymásra, aki kitartott egymás mellett, boldogan sóhajtott: „Megértel!”

Lillafüreden voltak, a gyönyörű Palota Szállóban. Terveztek egy külföldi utat is, de a fiatal feleség, az apát szerető leány nem merte a béna lábú, idős apát oly messzire elhagyni.

Gyönyörű volt a Hámori tó, csodálatos a vízesés, a tapolcai tavasbarlang. Csak fel kell fedezni a magyar tájat, a gyönyörű magyar természetet. Kell a boldogsághoz az „Aranypart” homokja? Kell a boldogsághoz a csodálatos Nápoly? Kell Monte Carlo? Kell Fiumé, a horvát tengerpart? Kell-e Róma? Dél-Olaszország lüktető életű kikötővárosai, a híres spanyol fürdőhelyek?

Amikor a két szerelmes szív egymásért dobogva gyönyörködve nézte a Hámori tó hullámoktól felborzolt tükkrét, amikor önfeledten nézegették a kis malmot, amikor hallgatták a vízesés zaját, a patak csobogását, amikor találgatták, hogy a barlang évszázadok, sőt évezredek alatt cseppenként kiépített figurái mit jelentenek, amikor órákig együtt bámultak sziklákat, fákat, amikor kéz a kézben tettek hosszú sétákat, amikor egymás szemében látták a mennyországot, nem hiányzott nekik semmi, maradéktalanul boldogok voltak.

Amikor a reggeli felkelés előtt izzó csókban forrott össze az ajkuk, az asszony már reszketve gondolt arra, hogy férjének, ennek a szeretett embernek holnap már ismét le kell szállni a bánya mélyére. Már egészen kis leánykora óta mindig átélte, hogy mindig úgy kell elengedni az apát, hogy nem tudja, visszajön-e és mindig izgalommal várni kell, hogy visszajöjjön. Amikor közeledett az idő, a hazatérés ideje, mindig tele volt izgalommal, jön-e az apa? Ha százszor igyekezett másra gondolni, százszor jelent meg ugyanaz a gondolat. Amikor távozáskor megcsókolta az apját, mindig és mindig arra gondolt: visszatér-e még?

Tény, hogy az idő nagy szoktató, az ismétlődés monoton egyhangúsága folytán valóban hozzá lehet szokni a kényelmetlen körülményekhez is. Miért van az mégis, hogy amikor távozik a férj, remeg az asszony, remeg a gyerek. Amikor megjön, boldog melegség önti el szíveiket és miért van az, hogy amikor hírlik a baj, a hírnök közli a veszélyt, mindenki rettenve fut, azonnal keresi a bajba jutottat.

Most jönnek a hétköznapiak.

- Holnap már le kell menned! Nem lehetek mindig Veled - zengi az asszony bánatosan.

- Sajnos!

- Monddd, nem félsz?

- De igen!

- Mégis lemész?

- Igen!

- Nem tudnál más munkára menni?

- Nem! Soha!

Érezte, hogy soha nem tudná rábeszélni férjét, hogy más hivatást válasszon. Ő bányász volt és bányász marad mindörökre. Hallotta, hogy milyen szörnyűségeket élt át férje és most mégis lemegy. Lemegy újra abba a bányába, ahonnan oly nehezen jött vissza.

Ugyanezt gondolta Szerdahelyi is, mint az asszony, aki e pillanatokban nézett fel a hatalmas madárra, az ezer év dicsőségét hirdető „Turul” bronzmadárra, mely féltő gonddal vigyázza ezt a hatalmas bányászvárost.

Nézte a madarat és közben arra gondolt, hogyan lehetne megválaszolni, mi teszi az embert bányásszá? Emberek ők is, húsból és vérből való emberek. Éppúgy éreznek ők is, mint bárki más, éppúgy fáj a szívük és éppúgy tudnak örülni és félni is, mint más ember. Mégis, valami keménnyé edzette őket. Talán a kemény munka? Talán a veszélyes környezet? Talán mindkettő, talán soha meg nem ismerhető és mindig ható különleges körülmények? Az a csodálatos bányász, a híres Csermenka, aki nem szégyellte bevallani, hogy amikor szemközt kellett nézni a tűzzel, a lángtengerrel, félt és fél most is. Akit talán azért tisztel különösen, mert emberközélből látta ezt a csodálatos embert.

Még középiskolás korában írta ki az egyik könyvből ezt a mondatot: „Nem az a bátor ember aki nem fél, hanem az, aki fél és mégis előre megy.” Az emberközélben látott ember bevallotta, hogy fél, félt amikor omlott a főte, félt, amikor harsogott a víz, félt amikor szembe-kúszott a lángtenger, de ha újra szembe kell nézni mindezzel, vagy egyéb száz veszéllyel, újra rezenéstelen szemmel, rándulás nélküli arccal tenné meg. Van-e ezeknél a félő embereknél bátrabb ember?

Az asszony, Szőke József felesége erre már nem gondolt, de Szerdahelyi Ferenc, a jogász előtt megjelent az a sok asszonyi arc, akik adják ezeknek a csodálatos embereknek az erőt, és gondolt azokra, a gyöngé, mélyen érző nőkre, akik ugyancsak félnek és féltének és akik nem a bánya mélyén, de otthonukban, maguk is nem egyszer néznek szembe a halállal, akiktől úgy köszön el a férj, a gyermek: „Szerencse fel” és akik szülik, nevelik ezeket a nagyszerű férfiakat.

Éles berregéssel szólalt meg a csengő.

- Nézz ki, Édes! - szólt a férj.

Az asszony nyitja az ajtót.

Az ajtó előtt nincs senki, csak egy kis bölcső ring.

- Oh! Ebben ringatott anyám!

Közben Szőke is odaért. Megragadta a bölcsőt és bevitte a szobába.

- Menj apádért, hívd fel, mondd meg neki, hogy szívesen látjuk.

Az asszony hamar elérte az idős férfit. Ő mulájával nem tudott gyorsan menni.

Az idős aknász nagyon szabadkozott, amikor leánya hívta fel. Amikor az ajtóhoz ért, mély sóhaj hagyta el ajkát. Az a bányász, aki annyi veszélyt élt át, aki már annyiszor szembenézett a halállal is, most félt átlépni a küszöböt.

- Bejöhetek? - kérdezte az öreg bányász.

- Igen - válaszolta a fiatal.

Az öreg bányász lassan tette meg az utat a bölcsőig.

- Itt maradhatok?

- Igen!

- Meddig?

- Örökre.

A következő pillanatban a vén bölcső felett összekulcsolódik két kéz, a fiatal és az öreg bányász keze. Így lett a két férfi örökre jó barát.

20.

Szerdahelyi ott ült a „Turul” talpazata mellett. Gyönyörködve nézte a lábainál elterülő várost. Szíve sajgott még az elszenvedett fájdalomtól.

Már egyre jobban szürkült, sőt a távolban már egy-egy lámpa is felvillant, jelezve, hogy közeledik a másik napszak, az éj időszaka.

Egyszerre Szerdahelyi hangokat hall. Valakik jönnek felfelé a meredek ösvényen.

Nem látta, hogy kik jönnek, de nem akarta mutatni magát és ösztönszerűen is odébb ment, és egy mélyedésből, az onnan kinövő fák és cserjék között nézett kifelé.

Amint közelebb ért a társaság, Szerdahelyi Márta hangját vélte felismerni. Most még kisebbre húzta össze magát, a fél világért sem engedte volna, hogy felismerjék.

Amint felértek a személyek a madárhoz, Szerdahelyi nyomban felismerte Mártát. Tényleg ő volt az és a vele lévő személy minden bizonnyal a férje. Szerdahelyi akaratlanul is odafigyelt.

A leány, amikor a Turul mellé ért, kezével megfogta annak talpazatát és a város felé állva nézte, nézte az előtte elterülő képet. Időnként többször a szeméhez nyúlt.

- Milyen szép innen a város - szólt a férj. - Aki egyszer látta ezt a panorámát soha nem tudja elfelejteni. Na de gyere már, mert vaksötét lesz, amikorra leérünk és könnyen megütheted magad.

- Menj csak előre én egy kicsit maradok, majd elérlek. - A férfi előrement és a leány, az asszony még maradt.

Szerdahelyi látta még, hogy amikor a férfi eltűnt a lefelé menő kanyarnál, a kis fiatalasszony átöleli a Turul talpazatát és erre az érzéketlen köre szenvedélyes csókot lehel, majd rövid, halk zokogás törte meg a csendet és egy szó hangzott el, ami Szerdahelyit szíven ütötte: - Szeretlek Feri!

Az elhangzott rövid vallomás után dermesztő csend és ezzel a csenddel vált el tőle egy öt igen szerető leány.

Szerdahelyi melléből is mély sóhaj szállt fel, a fájdalom sóhaja.

- Mi van Márta? Nem jössz?

- Megyek már! - kiáltott a leány.

A leány, a fiatalasszony lassan indult el, és lassan ment lefelé, azon az úton, amelyen jött. Most lassan ment, hiszen emlékeit vonszolta lefelé.

Amikor a fiatal pár eltűnt, Szerdahelyi felkelt és odament a Turulhoz. Kezét rátette a talpazatra és onnan nézte a várost.

Most már minden körte kigyulladt és fényárban úszott a három városrész. Csodálatos volt ez a lassan álomba ringó város.

Oh, hogy változik, fejlődik minden. A régi épületek pusztulnak, lebontják, lesz helyettük új. Odébb, régi öreg bányászházak, hatajtós földszintes kis épületek, idébb új több emeletes betonerődök.

Szerdahelyi lenyűgözve állt a Turul előtt, mozdulni sem tudott. Csak nézte, nézte ezt a csodálatos várost. Nézte a hatalmas erőművet, amit először pillantott meg, mielőtt a vonat az állomásra ért. Még emlékszik rá, hogy tette meg az első lépéseket, amelyek őt ehhez a Vértes tövében elfekvő csodálatos városhoz, annak teremő népéhez kötötték.

A föld felszínén lassan alvásba merül a város, a föld alatt folyik a serény munka a szénért, az ország kenyéréért.

Ott lent a mélyben gránitba vésett emberalakok, acéljelleme, kemény izomzatú, hős férfiak termelik a szenet, itt fent már a holdsugár cirógatja a vaskével felszántott arcokat.

Milyen változatos, milyen lüktető itt a folyton meg-megújuló élet! Itt minden formálódik, minden változik, csak egy marad:

A BÁNYÁSZSZÍV ÉS A BÁNYÁSZBECSÜLET.